

דין וחשבון לשנת 2013

תוכן העניינים

3	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות
227	סקירת ההנהלה על מצבה העסקי של הקבוצה ותוצאות פעילותה
255	הצהרות
257	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
258	דוחות כספיים

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן העניינים

5	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
10	נתונים עיקריים בקבוצת הבנק
12	פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה
14	מבנה החזקות - חברות עיקריות
15	השליטה בקבוצת הבנק
18	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
20	רווח ורווחיות - התוצאות העסקיות
38	פעילות חוץ מאזנית
39	חברות מוחזקות עיקריות
42	פריסה סניפית וערוצים ישירים
45	רכוש קבוע ומתקנים
50	השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע
51	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
86	הפעילות הבינלאומית
90	הון אנושי
99	מדיניות התגמול של הבנק
100	המבנה הארגוני של הבנק
103	דיני המס החלים על קבוצת הבנק
105	חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק
119	הסכמים מהותיים
120	הליכים משפטיים
122	אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק
123	אסטרטגיה עסקית
124	תחזיות והערכות לגבי עסקי קבוצת הבנק
126	פעילות שיווקית
129	מקורות ומימון
132	ניהול סיכונים - באזל II: הנדבך השלישי
182	מעורבות חברתית ותרומות
185	גילוי על המבקרת הפנימית
189	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
194	הליך אישור הדוחות הכספיים
196	דוח רואי החשבון המבקרים
196	בקורות ונהלים
197	הקוד האתי
199	חברי הנהלת הבנק
200	נושאי משרה בכירה
210	עסקאות עם בעלי שליטה
214	שכר רואי החשבון המבקרים
215	הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

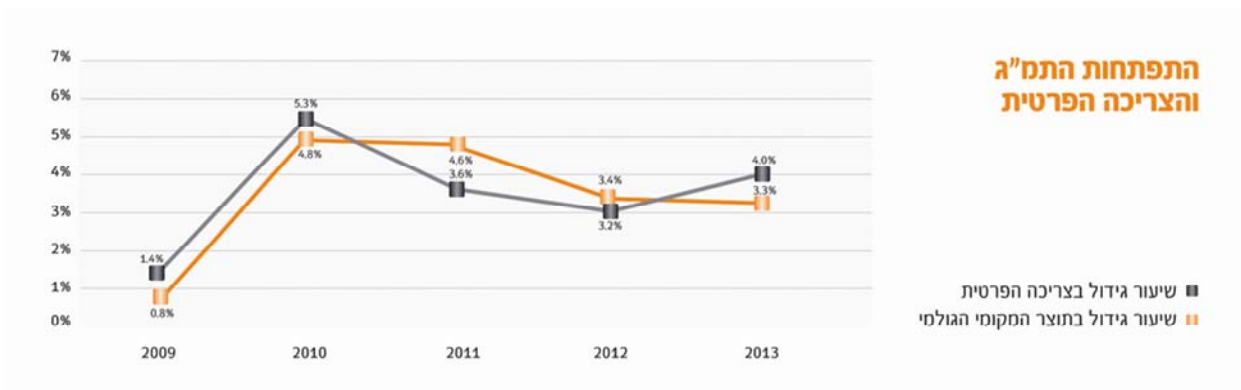
בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 9 במרץ 2014 ז' באדר ב' תשע"ד הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המוחזקות שלו ליום 31 בדצמבר 2013. הדוחות ערוכים על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות במשק הישראלי בשנת 2013

התפתחויות ריאליות

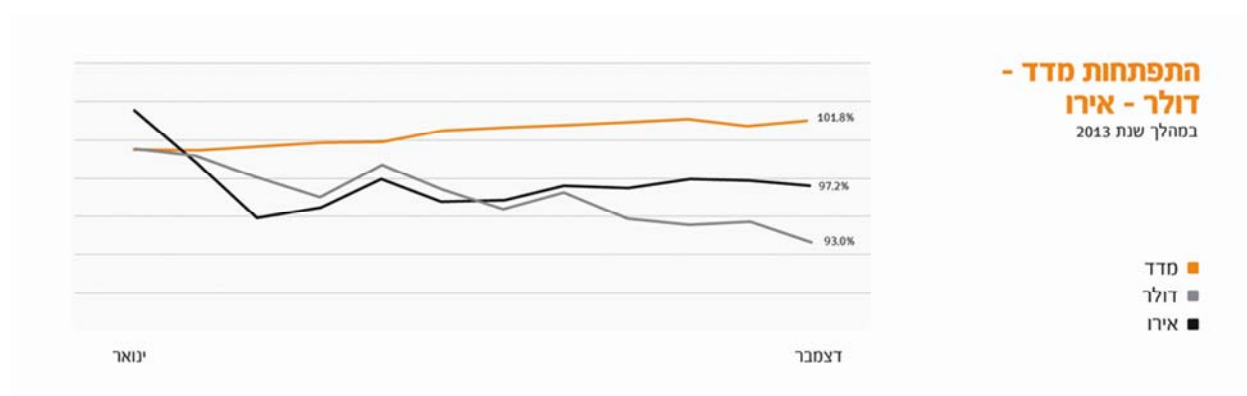
בשנת 2013 נמשכה מגמת צמיחה מתונה במשק. על פי האומדן הראשון של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה למחצית השנייה של שנת 2013, צמח התוצר המקומי הגולמי בישראל בשנת 2013 ב-3.3% (כולל השפעת הפקת הגז), בדומה לצמיחה של 3.4% בשנת 2012, ולעומת 4.6% בשנת 2011. התוצר העסקי צפוי לגדול בשנת 2013 ב-3.6%, לעומת 3.4% בשנת 2012 ו-4.7% בשנת 2011. צמיחת התוצר בשנת 2013 הושפעה מהאצה בביקושים המקומיים, כאשר ההוצאה לצריכה פרטית גדלה בשיעור של 3.6%, לעומת 3.2% בשנת 2012. מנגד, קוזזה הצמיחה בשל האטה בביקושים העולמיים, ועל רקע התחזקות השקל אל מול סל המטבעות. יצוא הסחורות והשירותים התרחב בשנת 2013 בשיעור של 0.8%, בדומה לגידול של 0.9% בשנת 2012. ההשקעה בנכסים קבועים גדלה בשנת 2013 בשיעור של 1.6% בלבד, לעומת גידול של 3.5% בשנת 2012. השימושים צמח בשיעור של 2.4% בלבד, לאחר צמיחה של 3.1% אשתקד, ו-6.1% בשנת 2011.

יצוא הסחורות (נתונים מקוריים בדולרים, ללא אוניות, מטוסים ויהלומים), גדל בשנת 2013 ב-4.0%, זאת לאחר ירידה של 3.1% בשנת 2012. לעומת זאת, ביבוא הסחורות נרשמה במהלך השנה ירידה של 1.0%, בהמשך לירידה של 1.4% בשנת 2012. הגירעון המסחרי הצטמצם בשנת 2013 והסתכם ל-14 מיליארדי דולרים, לעומת 18 מיליארדי דולרים אשתקד, קיטון של כ-22.2%. במהלך שנת 2013 ניכרה מגמת ירידה בשיעור האבטלה, כאשר במוצע הסתכם שיעורה ב-6.2%, לעומת 6.9% אשתקד. במקביל, חלה עליה מזערית בשיעור המועסקים, אשר עמד במוצע בשנת 2013 על 63.7%, לעומת 63.6% אשתקד.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך שנת 2013 עלה מדד המחירים לצרכן ב-1.8%, לעומת עליה של 1.6% אשתקד. עליית המדד הושפעה מהתייקרות במחירי הדיור, המזון, והפירות והירקות. מנגד, קוזזה השפעתן של התייקרויות אלה על ידי הוזלה במחירי התחבורה והתקשורת. מדד המחירים לצרכן ירד בחודש ינואר 2014 ב-0.6%, ירידה משמעותית ביחס לתחזיות הכלכלנים השונות, אשר חזו ירידה של כ-0.3% בלבד. ירידת המדד הושפעה בעיקר מהוזלה בסעיפי ההלבשה וההנעלה, הדיור והמזון.

במהלך שנת 2013 תוסף שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 7.0%. בסוף שנת 2013, עמד שער הדולר על 3.471 שקלים חדשים לדולר, לעומת 3.733 שקלים חדשים לדולר בסוף שנת 2012. שער החליפין של השקל מול האירו תוסף באותה תקופה בשיעור של 2.8%. בסוף שנת 2013 עמד שער האירו על 4.782 שקלים חדשים לאירו, לעומת 4.921 שקלים חדשים לאירו בסוף שנת 2012. ביום 5 במרץ 2014 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.487, שער החליפין של השקל מול האירו עמד על 4.789.

על מנת לתמוך בשער החליפין, רכש בנק ישראל במהלך שנת 2013 מטבע חוץ בהיקף של כ-5.3 מיליארדי דולרים (מזה: רכישות מטבע חוץ בהיקף של כ-2.1 מיליארדי דולרים לקיזוז השפעת הפקת הגז ממאגר "תמר" על שער החליפין). במהלך שנת 2012 נמנע בנק ישראל מלהתערב בשוק מטבע החוץ.

מדיניות מוניטרית ופיסקלית

במהלך שנת 2013 הופחתה ריבית בנק ישראל מספר פעמים מרמה של 2.0% בסוף שנת 2012, לרמה של 1.0% בחודש אוקטובר 2013. זאת, על רקע התמשכות מגמת הייסוף של השקל, המשך מדיניות מוניטארית מרחיבה של בנקים מרכזיים ברחבי העולם ועדכון כלפי מטה של תחזיות הצמיחה העולמיות.

ביום 24 בפברואר 2014 התקבלה החלטת הוועדה המוניטרית להפחית את הריבית לחודש מרץ 2014 ב-0.25%, לרמה של 0.75%. על פי הודעת בנק ישראל, הורדת הריבית עקבית עם מדיניות מוניטרית שנועדה לבסס את האינפלציה בתוך יעד יציבות המחירים שהוגדר ולתמוך בצמיחה תוך שמירה על היציבות הפיננסית.

בשנת 2013 נרשם בתקציב הממשלה גרעון בסך של 33.2 מיליארדי שקלים חדשים, שהיווה 3.2 אחוזי תוצר, לעומת גרעון של 40.0 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד (3.9 אחוזי תוצר). יעד הגרעון לשנת 2013 עמד על 4.3% לעומת יעד של 2.0% בשנת 2012. ההכנסות ממיסים גדלו במהלך שנת 2013 בשיעור של 9.9% לעומת אשתקד, בעוד הוצאות משרדי הממשלה גדלו בתקופה זו בשיעור של 6.6% בלבד.

ביום 13 בנובמבר 2013 החלה ד"ר קרנית פלוג לכהן בתפקיד נגידת בנק ישראל.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) בשנת 2013 בכ-42,540 דירות, עליה מתונה של 0.3% לעומת אשתקד, ועליה של 6.2% לעומת שנת 2011. במחוז חיפה ובמחוז ירושלים חלו עליות בשיעורים של 10.4% ו-8.3%, בהתאמה. במחוז תל אביב ובמחוז הצפון חלו ירידות בשיעורים של 11.5% ושל 4.9% באותן התקופות, בהתאמה. במחוז המרכז לא חל שינוי לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

במהלך השנה גבר במעט קצב התחלות הבניה, כאשר החלה בנייתן של כ-44,350 יחידות דיור, בהשוואה לכ-42,880 יחידות דיור בשנת 2012. קצב התחלות בניה זה, הינו גבוה ביחס לממוצע השנתי בעשור האחרון, אשר עמד על כ-36,700 יחידות דיור. רמת הביקושים הגבוהה הובילה לירידה במלאי הדירות החדשות למכירה מיזמה פרטית, אשר עמד בתום שנת 2013 על כ-16,400 יחידות דיור, לעומת 16,800 יחידות דיור בסוף שנת 2012. על פי קצב המכירות הממוצע בששת החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2013, יספיק המלאי לכ-11.4 חודשים, לעומת כ-12.1 חודשים בחודש דצמבר 2012.

במהלך עשרת החודשים הראשונים של שנת 2013 נמשכה מגמת עליית מחירי הדיור, אולם החל מחודש יולי 2013 נרשמה ירידה עקבית בקצב עליית המחירים במונחי שנים עשר החודשים האחרונים. מחירי הדירות, בממוצע כלל ארצי, עלו בשנים עשר החודשים שהסתיימו בחודש אוקטובר 2013 בשיעור של 8.0%, לעומת 10.2% בשנים עשר החודשים שהסתיימו בחודש יוני 2013.

המשך עליית מחירי הדירות לצד יציבות בביקוש לדיור הביאו לרמת שיא בביצוע הלוואות לדיור, כאשר בשנת 2013 ניתנו לציבור הלוואות לדיור בסך של 52.2 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 47.2 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2012, עליה של 10.6%.

במהלך שנת 2013 המשיך בנק ישראל לנקוט בצעדים להקטנת הסיכון שנוטלים על עצמם הלווים בשוק המשכנתאות. צעדים אלו כללו, בין היתר, דרישה מהמערכת הבנקאית להגדלת הקצאת ההון ביחס לשיעור המימון בהלוואה, הגדלת שיעור ההפרשה בגין הלוואות לדיור, וכן הטלת מגבלות על שיעור ההחזר מן ההכנסה של הלווה. (לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן. וכן, הטלת 1 ד'6. ו-14 לדוחות הכספיים).

שוק ההון

בשנת 2013 נרשמו עליות שערים. זאת, בהמשך לעליות השערים שנרשמו בשנת 2012 בארץ ובעולם, כאשר עליות השערים בארץ מתוננות יותר בהשוואה לרוב השווקים הפיננסיים בעולם.

שוק המניות – המדדים העיקריים, תל אביב 25 ותל אביב 100, עלו בשנת 2013 בכ-12.1% ובכ-15.1%, בהתאמה, לאחר עליות של כ-9.2% ו-7.2%. בשנת 2012. מדד תל אביב 75 רשם עליה משמעותית של כ-24.7%, לאחר עליה של כ-4.8% בשנת 2012. מדד נדל"ן 15 עלה בשיעור של כ-26.0%, לאחר עליה של כ-14.1% בשנת 2012. מדד יתר 50 זינק בשיעור של כ-35.6%, בהמשך לעליה של כ-21.6% בשנה הקודמת. עליות בולטות רשמו גם מניות הפיננסים: מדד הבנקים ומדד פיננסים 15 עלו בשיעורים של כ-16.3% ו-18.8%, בהתאמה, לאחר עליות של כ-22.9% ו-23.1% בשנת 2012.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2013 בכ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים לעומת כ-1.1 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2012. ברבעון האחרון של שנת 2013 נרשמה עליה במחזורים ומחזור המסחר היומי הממוצע הסתכם בכ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון האחרון של שנת 2012. עליה משמעותית נרשמה בהיקף ההנפקות של מניות (ללא גיוס הון בחוץ לארץ), אשר הסתכמו בכ-7.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-4.0 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2012.

שוק איגרות החוב – שוק איגרות החוב הממשלתיות רשם עליות גם בשנת 2013, עקב המשך הורדת הריבית, ואינפלציה נמוכה בארץ, ולנוכח הריביות ותשואות הפדיון הנמוכות בחוץ לארץ. איגרות חוב לתקופות ארוכות עלו בשיעורים גבוהים יותר מאשר איגרות חוב לתקופות קצרות. מדדי איגרות חוב חברות עלו בשיעורים גבוהים מאיגרות החוב הממשלתיות. מדד איגרות החוב הכללי רשם עליה בשיעור של כ-5.4% בשנת 2013, לעומת כ-8.8% בשנת 2012. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלה בשנת 2013 בכ-3.0%, לעומת עלייה של כ-9.4% בשנת 2012. מדד איגרות החוב הלא צמודות עלה בכ-4.0%, לעומת עליה של כ-7.0% בשנת 2012. מדדי התל בונד העיקריים עלו אף הם; בשנת 2013 עלה מדד תל בונד 20 בכ-5.9%, לעומת עליה של כ-7.9% בשנת 2012 ואילו מדד תל בונד 40 רשם בשנת 2013 עליה של כ-6.9%, לעומת עליה של כ-9.1% בשנת 2012.

סביבת הריבית הנמוכה נתנה אותותיה בקרב איגרות חוב חברות ובאה לידי ביטוי בהמשך צמצום מרווחי תשואות הפדיון שלהן מאיגרות החוב הממשלתיות: איגרות חוב בדירוג AA נסחרו בסוף שנת 2013 במרווח של 0.8 נקודות אחוז, בדומה למרווח בסוף שנת 2012, ואיגרות חוב בדירוג A נסחרו במרווח של 1.96 נקודות אחוז, לעומת 2.75 נקודות אחוז בסוף שנת 2012. בסך הכל, גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים, באמצעות איגרות חוב, כ-36.7 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2013, ירידה לעומת היקף הגיוס בשנת 2012, שעמד על 39.7 מיליארדי שקלים חדשים. מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות חוב עמד בשנת 2013 על כ-4.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-4.1 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של כ-4.9%.

כלכלה עולמית

במהלך שנת 2013 ניכרו סימני שיפור בכלכלה האמריקאית ובכלכלה היפנית. מנגד, גוש האירו התקשה להתאושש, ואילו הכלכלות המתפתחות צמחו בשיעורים מתונים ביחס לשנים קודמות.

בשנת 2013 נרשמה צמיחה בשיעור של 1.9% בארצות הברית, זאת לאחר צמיחה של 2.8% אשתקד. עם זאת, קצב הצמיחה הואץ במהלך השנה. גידול בשיעורים של 5.4% בהשקעות ו-2.7% ביצוא תמכו בצמיחת התוצר. מנגד, גידול של 2.0% בלבד בצריכה הפרטית וצמיחה שלילית של 2.3% בהוצאות הממשלה מיתנו את קצב צמיחת התוצר. על רקע מגמת השיפור בייצור התעשייתי, בצריכה הפרטית, בשוק הדיור, בנתוני התעסוקה ובסקרי הציפיות, החל הבנק המרכזי האמריקאי בחודש דצמבר במהלך לצמצום ההרחבה הכמותית. עם השקת התוכנית, שיעור התשואה לפדיון על איגרות החוב האמריקאיות לתקופה של 10 שנים, המשיך לנוע סביב שיעור של 3.0%, ואף ירד מתחת לרמה זו במהלך חודש ינואר 2014.

האינדיקטורים הכלכליים המתקבלים בגוש האירו מצביעים על סימנים מסוימים של התאוששות, כאשר בשלושת הרבעונים האחרונים של שנת 2013 נרשמה צמיחה חיובית ברמה נמוכה, לאחר שישה רבעונים רצופים של צמיחה שלילית. שיעור האבטלה בגוש האירו המשיך לשמור על יציבות ברמה של כ-12.0%. קצב האינפלציה הואט בשנת 2013 והסתכם ב-0.8% לעומת 2.2% בשנת 2012. על רקע רמת הביקושים המתונה, הופחתה הריבית המוניטארית בגוש האירו בחודש נובמבר 2013 מרמה של 0.5% לרמתה הנמוכה ביותר אי פעם - 0.25%. עם זאת, במבט לעתיד, סקרי הציפיות השונים מעידים על אופטימיות מסוימת של התעשיינים, נותני השירותים והצרכנים.

התוצר הסיני צמח בשנת 2013 בשיעור של 7.7%, בדומה לשנת 2012. על רקע הצמיחה הנמוכה באופן יחסי והתפתחות מחנק אשראי במדינה, הכריזה הממשלה הסינית במהלך שנת 2013 על חבילת תמריצים שנועדה לעודד את הפעילות, וזו כללה את הפחתת שיעור המס לחברות הקטנות, הקלה על פעילות היצואנים, השקעה בתשתיות, השקעה ציבורית בדיור והזרמת נזילות לבנקים המקומיים.

מדד דאו ג'ונס רשם בשנת 2013 עליה של כ-26.5%, לעומת כ-6.7% בשנת 2012. מדד ה-S&P 500 עלה בשנת 2013 בכ-29.6%, לעומת 12.9% בשנת 2012. נאסד"ק 100 עלה בשנת 2013 ב-35.0%, לעומת עליה בשיעור של כ-16.4% בשנת 2012. מדד FTSE 100 הבריטי עלה בשנת 2013 בכ-14.4% לאחר עליה של 5.9% בשנת 2012, ואילו מדד ה-DAX הגרמני וה-CAC הצרפתי עלו בשנת 2013 בשיעורים של 25.4% ו-18.0%, בהתאמה, בהמשך לעליות של כ-30.2% וכ-16.4% בשנת 2012. מדד ה-Nikkei היפני זינק בשנת 2013 בשיעור של כ-56.7%, לעומת עליה של כ-23.4% בשנת 2012.

נתונים עיקריים בקבוצת הבנק

התפתחות ההכנסות והוצאות

שינוי (באחוזים) לעומת		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2011	2012	2013
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות - סעיפים עיקריים				
11.8	7.8	3,099	3,214	3,464
(22.2)	-	18	95	14
(0.4)	0.5	1,491	1,478	1,485
7.7	3.7	4,608	4,787	4,963
(14.8)	4.3	338	276	288
10.9	6.1	2,667	2,786	2,957
7.2	(0.4)	1,603	1,725	1,718
13.4	(1.2)	522	599	592
3.3	0.2	1,044	1,076	1,078

שינוי (באחוזים) לעומת		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2011	2012	2013
במיליוני שקלים חדשים				
מאזן - סעיפים עיקריים				
19.5	10.7	150,246	162,242	179,613
16.2	7.7	119,293	128,651	138,565
(17.0)	(22.6)	8,432	9,041	7,000
18.8	10.3	⁽²⁾ 118,883	⁽²⁾ 128,081	141,244
34.8	17.1	12,202	14,039	16,443
28.5	11.8	7,666	8,811	9,852

		2011	2012	2013
יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)				
	תשואת הרווח הנקי	14.6	13.1	11.5
	אשראי לציבור נטו לפיקדונות הציבור	100.3	100.4	98.1
	הון לסך המאזן	5.10	5.43	5.49
	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	7.77	8.55	9.01
	יחס הון כולל לרכיבי סיכון	13.4	13.35	13.04
	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost income ratio)	57.9	58.2	59.6
	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו	0.28	0.21	0.21
	רווח נקי בסיסי למניה	4.65	4.77	4.72
	רווח נקי מדולל למניה	4.57	4.74	4.69

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.

(2) סווג מחדש.

התפתחות ההכנסות והוצאות

לרבעון שהסתיים ביום					
31.12.2012	31.3.2013	30.6.2013	30.9.2013	31.12.2013	
במיליוני שקלים חדשים					
רווח ורווחיות - סעיפים עיקריים					
643	802	873	1,005	784	הכנסות ריבית, נטו
229	33	48	(90)	23	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
373	373	368	364	380	עמלות והכנסות אחרות
1,245	1,208	1,289	1,279	1,187	סך ההכנסות
48	34	181	68	5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
740	717	706	755	779	הוצאות תפעוליות ואחרות
457	457	402	456	403	רווח לפני הפרשה למיסים
176	164	145	143	140	הפרשה למיסים
270	280	245	301	252	רווח נקי ⁽¹⁾

במיליוני שקלים חדשים					
31.12.2012	31.3.2013	30.6.2013	30.9.2013	31.12.2013	
מאזן - סעיפים עיקריים					
162,242	165,557	170,603	173,332	179,613	סך כל המאזן
128,651	130,543	132,853	136,747	138,565	אשראי לציבור, נטו
9,041	9,374	6,661	7,431	7,000	ניירות ערך
⁽²⁾ 128,081	⁽²⁾ 130,117	⁽²⁾ 135,699	⁽²⁾ 135,863	141,244	פיקדונות הציבור
14,039	14,845	14,807	16,542	16,443	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
8,811	9,108	9,341	9,574	9,852	הון ⁽¹⁾

במיליוני שקלים חדשים					
31.12.2012	31.3.2013	30.6.2013	30.9.2013	31.12.2013	
יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)					
13.1	13.1	11.1	13.3	10.8	תשואת הרווח הנקי ⁽³⁾
100.4	100.3	97.9	100.7	98.1	אשראי לציבור נטו לפיקדונות הציבור
5.43	5.50	5.48	5.52	5.49	הון לסך המאזן
8.55	8.71	8.74	8.84	9.01	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.35	13.25	12.89	12.96	13.04	יחס הון כולל לרכיבי סיכון
59.4	59.4	54.8	59.0	65.6	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost income ratio) ⁽⁴⁾
0.15	0.10	0.55	0.20	0.01	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
1.19	1.23	1.07	1.32	1.10	רווח נקי בסיסי למניה
1.17	1.22	1.06	1.31	1.09	רווח נקי מדולל למניה

(1) בכל מקום בדוח הדיסקורסיון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.

(2) סוג מחדש.

(3) נתון לרבעון, מחושב על בסיס שנתי.

(4) סך הוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מקרו כלכליים, שינויים גאו פוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד האוצר, על נתוני בנק ישראל ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים.

קבוצת הבנק

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשונים שנוסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בניה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתישבים החדשים בארץ-ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית), ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 177 סניפים ומרכזי עסקים בפריסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות 4 שלוחות בנקאיות (שלושה סניפים וחברה בת) ו-4 נציגויות באירופה ובדרום אמריקה.

בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, הפצת קרנות נאמנות ותפעול קופות גמל. הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות (על פי נתוני דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2013):

17%	אשראי לציבור
15%	פיקדונות הציבור
14%	סך המאזן
12%	הון עצמי

מבנה החזקות - חברות עיקריות⁽⁴⁾:

לפרטים נוספים בדבר שינויים מבניים בקבוצה, ראה בביאור 6 לדוחות הכספיים.

⁽⁴⁾ לבנק החזקות בחברות נוספות אשר אינן מהותיות לפעילות הבנק

השליטה בקבוצת הבנק

למיטב ידיעתם של הבנק והדירקטורים, החזקות בעלי השליטה במניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2013, הינן כדלקמן:

שיעור מההון ומכוח ההצבעה	מספר המניות	המחזיק	
8.96	20,563,785	M.W.Z. (Holdings) Ltd. ⁽¹⁾	קבוצת ורטהיים
13.00	29,842,844	F & W (שותפות רשומה) ⁽²⁾	
21.96	50,406,629		סה"כ קבוצת ורטהיים
3.09	7,097,764	כ.א.ב.מ. בע"מ ⁽³⁾	קבוצת עופר
3.41	7,814,717	ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ ⁽⁴⁾	
6.63	15,224,131	ע.א.ב.מ. בע"מ ⁽⁵⁾	
6.36	14,591,953	עופר השקעות בע"מ ⁽⁶⁾	
3.26	7,477,642	עופר סחף בע"מ ⁽⁷⁾	
22.75	52,206,207		סה"כ קבוצת עופר
44.71	102,612,836		סה"כ אחזקות בעלי שליטה
100.00%	229,478,480⁽⁸⁾		סה"כ מניות מונפקות של הבנק

- (1) חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי מר משה ורטהיים (100%).
- (2) שותפות רשומה, אשר מוחזקת על ידי מר משה ורטהיים (1%) ועל ידי M.W.Z. (Holdings) Ltd. (99%).
- (3) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ, שהינה חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי עופר אחזקות נכסים בע"מ (89.1%) ועל ידי נכסי תעשייה נצרת בע"מ (10.9%). נכסי תעשייה נצרת בע"מ הינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ. עופר אחזקות נכסים בע"מ הינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר אחזקות ("עופר אחזקות"). עופר אחזקות הינה חברה פרטית אשר מניותיה מוחזקות על ידי עיזבון יולי עופר ז"ל (כ-36.67%), ליאורה עופר (15%), דורון עופר (15%) ולי.י. (אחזקות) בע"מ (כ-33.33%) (ראה גם הערת שוליים 4 ו-6 להלן).
- (4) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של לי.י. (אחזקות) בע"מ ("לי.י."), שהינה חברה פרטית המוחזקת על ידי נאמנות זרה שהנהנה העיקרי בה ביחס למניות הבנק הינו מר אייל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%). הנאמנות הזרה העניקה למר אייל עופר יפוי כח בהצבעות באסיפות הכלליות של לי.י. בכל הנוגע לנושאים הקשורים להיתר השליטה בבנק, למניות הבנק המוחזקות במישרין ובעקיפין על ידי לי.י., למינוי דירקטורים בבנק ובכל ענין הקשור לבנק. יפוי הכח מעניק לאייל עופר סמכות מלאה לפעול בעניינים האמורים על פי שיקול דעתו.
- (5) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר אחזקות (ראה גם הערת שוליים 3 לעיל).
- (6) חברה פרטית אשר מניותיה מוחזקות על ידי עיזבון יולי עופר ז"ל (36.67%), ליאורה עופר (15%), דורון עופר (15%) ולי.י. (33.33%) (ראה גם הערת שוליים 4 לעיל).
- עד לפטירתו של מר יולי עופר ז"ל, היו ה"ה יולי עופר ז"ל וילדיו, ליאורה עופר ודורון עופר, בעלי השליטה בעופר השקעות ובעופר אחזקות. בעקבות פטירתו של מר יולי עופר ז"ל, ביום 11.9.2011, נכללות מניות עופר השקעות ועופר אחזקות שהוחזקו על ידו כחלק מעיזבון, כך שהשליטה בעופר השקעות ובעופר אחזקות, הינה בידי עיזבון מר יולי עופר באמצעות מנהלי העיזבון הזמניים בכפוף להחלטות בית המשפט.
- ביום 18.12.2013 ניתן צו קיום צוואה על ידי בית המשפט לענייני משפחה בעניין צוואתו של מר יולי עופר ז"ל. נכון למועד זה, עיזבון יולי עופר ז"ל ממשיך להחזיק במניות שהוחזקו על ידי מר יולי עופר ז"ל. העברת מניות עופר השקעות ועופר אחזקות לידי גב' ליאורה עופר, הזוכה במניות עופר השקעות ועופר אחזקות על פי הצוואה האמורה, תתבצע בהתאם ובכפוף להוראות בית המשפט המוסמך. ביום 30.1.2014 הגושה הודעת ערעור על פסק הדין האמור על ידי דורון עופר וילדיו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים.
- (7) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר השקעות בע"מ.
- (8) לא כולל 2,500,000 מניות רדומות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית במהלך שנת 2009.

הסכמים בין בעלי המניות

בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ ול.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ מצד אחד (להלן: "קבוצת עופר") לבין פיינברג - ורטהיים (שותפות רשומה), מצד שני (להלן: "קבוצת ורטהיים"), נחתם ביום 6 באוקטובר 1994 הסכם לשיתוף פעולה בהפעלת הזכויות הנלוות למניות הבנק (להלן: "הסכם ההצבעה"). בהסכם ההצבעה האמור נקבעו, בין היתר, כללים ביחס להצבעה משותפת של בעלי השליטה באסיפות כלליות, לזכות סירוב של כל אחד מהצדדים במכירת מניות השליטה על ידי הצד האחר, לזכות למינוי דירקטורים ולזכות למינוי יושב ראש הדירקטוריון.

קבוצת עופר

ביום 17 בינואר 2013, התקבלה בבנק הודעה, מטעם עופר השקעות בע"מ (להלן: "עופר השקעות"), בעניין היתר מיום 15 בינואר 2013 שנתן נגיד בנק ישראל, לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בבנק, על ידי "קבוצת עופר" (כמשמעותה בהיתר השליטה - דהיינו, ה"ה אייל עופר, דורון עופר, ליאורה עופר ועיזבון המנוח יולי עופר ז"ל המנוהל על-ידי מנהלי עיזבון זמניים, עורכי הדין צבי אפרת וראובן בכר) וקבוצת ורטהיים (דהיינו, מר משה ורטהיים), לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "ההיתר החדש"). לענין זה, ראה דוח שפרסם הבנק ביום 17 בינואר 2013 (מס' אסמכתא 2013-01-016320). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוח האמור.

עד מועד קבלת ההיתר החדש החזיקה קבוצת עופר במניות הבנק (מניות גרעין השליטה ומניות שאינן מהוות גרעין שליטה), באמצעות עופר השקעות וחברות בבעלותה וכן באמצעות ל.י.ן (אחזקות) בע"מ (להלן: "ל.י.ן") וחברה בת שלה. עם קבלת ההיתר החדש, נכנס לתוקף מתווה שינוי מבנה ההחזקות בבנק, אשר מתייחס רק להחזקות מניות הבנק על ידי עופר השקעות, להפרדת ההחזקה במניות גרעין השליטה בבנק משאר פעילותה של עופר השקעות לרבות החזקות נכסי הנדל"ן (להלן: "שינוי המבנה החדש"). שינוי המבנה החדש כולל העברה של מניות גרעין השליטה בבנק (שהוחזקו בעקיפין על ידי עופר השקעות) להחזקה עקיפה של חברה אחת של עופר השקעות, עופר אחזקות (1989) בע"מ (להלן: "עופר אחזקות"). כתוצאה משינוי המבנה החדש, עופר השקעות, במישרין ובאמצעות חברה בת, תמשיך להחזיק במניות רגילות של הבנק (שאינן מהוות גרעין שליטה). לפרטים נוספים, ראה גם הערת שוליים מספר 6 בטבלת השליטה בקבוצת הבנק לעיל.

הסכם שיתוף פעולה חדש בין יחיד קבוצת עופר והתאגידים בשליטתם

כפי שנמסר לבנק מעופר השקעות, עם קבלת ההיתר החדש ויישום שינוי המבנה החדש, נכנס לתוקפו הסכם שיתוף פעולה חדש בין יחיד קבוצת עופר והתאגידים בשליטתם, המחזיקים במישרין ובעקיפין במניות הבנק. הסכם שיתוף הפעולה החדש בא במקום ההסכמים הקודמים בין הצדדים. בהסכם האמור הוסכם, כי היחסים הנוגעים להחזקות בבנק, לשליטה בבנק ולזכויות הניהול בין "קבוצת יולי" (מקבלי היתר השליטה ממשפחת יולי עופר ז"ל, לרבות מנהלי עיזבון, בין זמניים ובין קבועים), וזאת עד לחלוקת מניות יולי עופר ז"ל (להלן: "קבוצת יולי") לבין ל.י.ן (אשר בה לאייל עופר יפוי כוח לפעול בענייני הבנק), יהיו על בסיס 50/50, ולפיכך מכסת הדירקטורים של קבוצת עופר תחלק שווה בשווה בין ל.י.ן לבין קבוצת יולי, וכן לא יתקבלו החלטות בקבוצת עופר בכל נושא ועניין הנוגעים לבנק, אלא בהסכמה משותפת של ל.י.ן וקבוצת יולי. לפרטים נוספים ראה סעיף 3 לדיווח מיידי של הבנק, מיום 17 בינואר 2013 (מס' אסמכתא 2013-01-016320). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוח האמור.

עוד צויין בהודעה של עופר השקעות לבנק, כי עופר השקעות ועופר סחף בע"מ (שימשיכו להחזיק במניות הבנק שאינן מניות גרעין שליטה), התחייבו במסגרת הסכם שיתוף הפעולה החדש, כי הן תפעלנה בהתאם להוראות היתר השליטה, כפי שיהיה מעת לעת, ככל שרלבנטיות עבורן, ובכלל זה, כי הפעלת זכויות ההצבעה בגין מניות הבנק המוחזקות על ידן, תיעשה אך ורק בהתאם למה שהוחלט ביחס להפעלת זכויות ההצבעה בגין מניות גרעין השליטה. כמו כן, החברות הנ"ל התחייבו כי ככל שמניותיהן תוצענה בעתיד לציבור, התחייבותן האמורה תקבל ביטוי בתשקיף שיפורסם לציבור. לפרטים נוספים, ראה גם הערת שוליים מספר 6 בטבלת השליטה בקבוצת הבנק לעיל.

קבוצת ורטהיים

ביום 17 בפברואר 2013 הודיע מר משה (מוזי) ורטהיים לבנק כי העניק לילדיו במתנה את מניותיו והחזקותיו בתאגידים המחזיקים במניות הבנק והשותפים לגרעין השליטה בו, א.מ.דבליו.זד (אחזקות) בע"מ ואף אנד דבליו (שותפות רשומה), כדלקמן: למר דוד ורטהיים 63% מהחזקותיו ולגב' דרורית ורטהיים 37% מהחזקותיו.

על פי הודעת מר משה ורטהיים לבנק, כפופה העברת המניות, בין היתר, לקבלת היתר שליטה מאת נגיד בנק ישראל לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

הבנק מחזיק 2,500,000 מניות ממניותיו שנרכשו ברכישה עצמית בשנת 2009, בהתאם לאישור בנק ישראל, תמורת 76 מיליוני שקלים חדשים. ביום 30 בינואר 2013 אישר בנק ישראל שימוש במניות המוחזקות על ידי הבנק לצורך תכנית אופציות לשנת 2013. לפרטים נוספים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים.

החלטת דירקטוריון באשר ליחס הלימות הון

ביום 28 במרץ 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחיה, בה יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017.

ההנחיה בדבר יחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 10% אינה חלה על הבנק. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

ביום 23 ביולי 2012 הנחה דירקטוריון הבנק את הנהלת הבנק לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון של הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211, העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון (להלן: "ההוראות").

התיקונים להוראות עוסקים בחיזוק איכות וגודל ההון ובחיזוק כיסוי הסיכון להפסדי שערך לשווי שוק מנגזרים (CVA - Credit Value Adjustments).

לפרטים בדבר תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 (העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון), וההשפעה על הלימות ההון של הבנק ביום 1 בינואר 2014, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן וביאור 14 לדוחות הכספיים.

בעקבות פרסום ההוראות ובכללן התאמות פיקוחיות, ניכיים מההון והוראות למדידה והלימות הון, חזר הבנק ובחן את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%.

בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון ליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים.

לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המייד של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-191649). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המייד האמור.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון, כאמור לעיל.

להערכת הנהלת הבנק, ובהתאם למתווה ההתפתחות החזויה של יחס הון הליבה ויחס ההון הכולל, כאמור לעיל, לא נדרש גיוס מקורות הוניים בשנה הקרובה לצורך עמידה בדרישת יחס הון מזערי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד. לפרטים בדבר גיוס מקורות באמצעות כתבי התחייבות ואיגרות חוב, ראה פרק מקורות ומימון להלן.

חלוקת דיבידנדים

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 3 באפריל 2006 התקבלה החלטה בדירקטוריון הבנק על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה בכפוף לכך שיחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ- 10% (במונחי הוראת ניהול בנקאי תקין 311 - באזל I), יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006. ביום 23 ביולי 2012 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תכנית החומש האסטרטגית החדשה לשנים 2013-2017, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק.

ביום 14 באוגוסט 2013, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ- 9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המידי של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המידי האמור.

בנוסף על האמור, חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין ולמגבלות כמפורט בביאור 13 לדוחות הכספיים.

להלן פירוט הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2011 ועד למועד פרסום דוחות כספיים אלה (בסכומים מדווחים):

תאריך תשלום	דיבידנד למניה	סך הכל דיבידנד ששולם
	(אגורות)	(מיליוני שקלים חדשים)
17 באפריל 2011	53.65	120
10 בספטמבר 2013	32.77	75

רווח ורווחיות

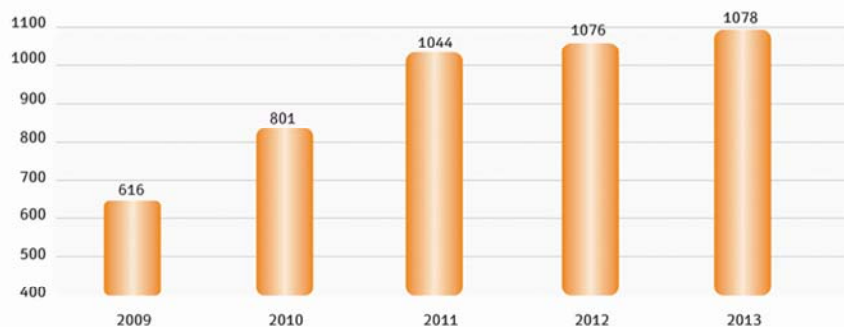
הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2013 הסתכם ב-1,078 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,076 מיליוני שקלים חדשים אשתקד. בשנת 2013 בוצעה הפרשה חד פעמית להפסדי אשראי לדיור בסך של 191 מיליוני שקלים חדשים, כתוצאה מיישום הוראות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור⁽¹⁾ אשר הביאה להקטנת הרווח הנקי בסכום של 122 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת ההפרשה החד פעמית, הסתכם הרווח הנקי של הקבוצה ב-1,200 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 11.5%.

הבנק הקדים בשנה את העמידה ביעד הלימות ההון שקבע בנק ישראל ואומץ על ידי הדירקטוריון (יעד של 9% ליום 31 בדצמבר 2014). יחס הלימות הון רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2013 הגיע ל-9.01% לפני יישום כללי באזל 3⁽²⁾ במקביל לעליה בבסיס ההון של הבנק שטיפס ועלה לרמה של 9.9 מיליארדי שקלים חדשים (גידול של 11.9% לעומת התקופה המקבילה אשתקד).

עלייה זו משליכה, באופן טבעי, על שיעורי התשואה המוצגים ברמת רווחיות דומה. לאור זאת, הסתכם שיעור התשואה על ההון בשנת 2013 ב-11.5% לעומת שיעור של 13.1% בתקופה המקבילה אשתקד. ללא השפעת ההפרשה החד פעמית כאמור לעיל, הסתכם שיעור התשואה על ההון בשנת 2013 ב-12.8%.

הרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכם ב-252 מיליוני שקלים חדשים לעומת 270 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של 6.7% הנובעת בעיקרה מהוצאות שכר חד פעמיות, כאמור להלן.

רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.8% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 13.1% ברבעון המקביל אשתקד.

רווח נקי
מיליוני שקלים חדשים

(1) לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור, ראה ביאור 1 ד.6 לדוחות הכספיים (עמוד 275).

(2) לפרטים נוספים בדבר הנחיות באזל III והשפעת יישומן החל מיום 1 בינואר 2014, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק (עמודים 118-119).

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2013 בהשוואה לשנת 2012:

- הכנסות המימון (הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית) מפעילות עסקית שוטפת גדלו בשנת 2013 ב-218 מיליוני שקלים חדשים, עליה של 7.1% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. שיעור גידול זה מוצג בד בבד עם השפעת שחיקת מרווחי הפיקדונות עקב סביבת הריבית הנמוכה השוררת במשק. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון, להלן.
- ההוצאות בגין הפסדי אשראי גדלו בשנת 2013 ב-12 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 4.3%. ראה השפעת הפרשה חד פעמית לעיל⁽¹⁾.
- העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2013 ב-1,485 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,478 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול של 7 מיליוני שקלים חדשים. הצמיחה השוטפת בהכנסות מעמלות קוזזה על ידי השפעות רגולטוריות שונות המצמצות את גובה העמלות הנגבות מלקוחות הבנק. לפרטים, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות הכוללות הוצאות שכר חד פעמיות בקבוצה (הוצאות פרישת עובדים והסכם שכר בבנק יהב והחזרי הוצאות סוציאליות בבנק מזרחי טפחות) בסכום של כ-50 מיליוני שקלים חדשים, הסתכמו בשנת 2013 ב-2,957 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-2,786 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול של 6.1%. ללא הוצאות השכר החד-פעמיות האלו, גדלו ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2013 ב-4.3%. ראה הסבר להלן.

(1) לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור, ראה ביאור 1 ד.6 לדוחות הכספיים (עמוד 275).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ בקבוצה בשנת 2013 הסתכמו ב-3,478 מיליוני שקלים חדשים לעומת 3,309 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 5.1%.

להלן ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
שיעור	2012	2013	שיעור	2012	2013	
(באחוזים)			(באחוזים)			
21.9	643	784	7.8	3,214	3,464	הכנסות ריבית, נטו
	229	23		95	14	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
(7.5)	872	807	5.1	3,309	3,478	סך הכנסות מימון
בניכוי:						
	35	18		155	74	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
	(13)	(5)		1	(9)	הפרשי הצמדה והפרשי שער בגין חובות פגומים
						רווחים ממימוש איגרות חוב זמינות למכירה ורווחים
	82	26		146	88	מאגרות חוב למסחר, נטו
	32	(27)		(79)	21	השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
8.0	736	795	7.1	3,086	3,304	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים להכנסות ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2012 ⁽²⁾	2013
מגזר פעילות			
בנקאות קמעונאית:			
	36	609	645
5.9			
	4	1,206	1,210 ⁽¹⁾
0.3			
	16	450	466
3.6			
2.5	56	2,265	2,321
סך הכל קמעונאית			
	(15)	72	57 ⁽¹⁾
(20.8)			
	(5)	172	167
(2.9)			
	21	694	715
3.0			
	112	106	218
-			
5.1	169	3,309	3,478
סך הכל			

(1) מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הושפעו משחיקת המרווח על פיקדונות כתוצאה מירידה בשיעורי הריבית.

(2) סווג מחדש.

להגדרת מגזרי הפעילות, ראה להלן בפרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה - נכסים פיננסיים	2013	2012	שיעור השינוי (באחוזים)
מטבע ישראלי לא צמוד	89,515	78,467	14.1
מטבע ישראלי צמוד למדד	51,568	48,248	6.9
מטבע חוץ	13,889	16,401	(15.3)
סך הכל	154,972	143,116	8.3

העליה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר השקלי ובמגזר הצמוד למדד, נובעת מגידול ממוצע של 16.5% בתיק האשראי של הבנק ומהמשך מגמת המעבר לאשראים במגזרים אלה. הירידה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר מטבע חוץ, נובעת בעיקר מירידה בשערי חליפין וממימושי ניירות ערך כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות⁽¹⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים באחוזים:

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר	
	2013	2012	2013	2012
מטבע ישראלי לא צמוד	2.10	2.37	2.19	2.39
מטבע ישראלי צמוד למדד	0.94	0.76	0.82	0.78
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	1.97	1.79	1.74	1.75
סך הכל	1.99	1.94	1.81	1.72

(1) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הוצאות בגין הפסדי אשראי.

הירידה בפער הריבית במגזר מטבע ישראלי לא צמוד נובעת בעיקרה מסביבת שיעורי ריבית נמוכה. העליה בפער הריבית במגזר השקלי צמוד מדד מיוחסת בעיקרה לקיטון בעלות גיוס מקורות של הבנק לטווח ארוך (לא כולל מקורות חוץ מאזניים). העליה בפער הריבית במגזר מטבע החוץ נובעת בעיקר מהפרשי עיתוי של השפעת ירידת הריבית על המקורות והשימושים. בסקירת ההנהלה בתוספת ג' מפולחים פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר).

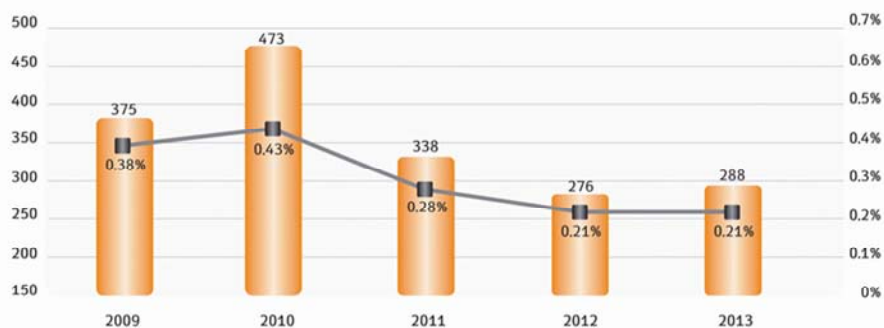
ההוצאות בגין הפסדי אשראי⁽²⁾ בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-288 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.21% מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 276 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012 (שיעור זהה מסך האשראי לציבור, נטו), ובסך הכל גידול של 12 מיליוני שקלים חדשים.

ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי ב-5 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.01% (על בסיס שנתי) מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 48 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.15% מסך האשראי לציבור, נטו ברבעון המקביל אשתקד, ובסך הכל קיטון של 43 מיליוני שקלים חדשים, הנובע בעיקרו מהבשלת מאמצי גביית פיגורים בתחום המשכנתאות ברבעון זה.

(2) לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיר, ראה ביאור 1 ד.6 לדוחות הכספיים (עמוד 275).

להלן פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2012	2013	
(12)	24	275	98	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)
-	(38)	3	(31)	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי: לפי עומק הפיגור
60	19	(2)	221	אחרת
48	5	276	288	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי
0.15%	0.01%	0.21%	0.21%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):
0.35%	0.23%	0.55%	0.20%	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
0.03%	-	0.01%	0.21%	מזה: בגין הלוואות לדיור

הוצאות בגין הפסדי אשראי

■ הוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים)
■ הוצאות בגין הפסדי אשראי לסך אשראי

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
מגזר פעילות	2013	2012	שיעור שינוי (באחוזים)
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	190 ⁽¹⁾	10	
משקי בית	49	55	
עסקים קטנים	72	36	
סך הכל קמעונאות	311	101	
בנקאות פרטית	-	(1) ⁽²⁾	
בנקאות מסחרית	(5)	8	
בנקאות עסקית	(17)	167 ⁽²⁾	
ניהול פיננסי	(1)	1	
סך הכל	288	276	4.3

(1) כולל התאמת הפרשה שנכללה בדוחות הכספיים לשנת 2013 בסך של 191 מיליוני שקלים חדשים כתוצאה מיישום הוראות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדירור. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 ד.6 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש.

הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2013 ב-3,176 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,938 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של 8.1%.

ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכמו הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ב-779 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 595 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 30.9%. ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת וניתוח ההוצאה בגין הפסדי אשראי לעיל.

ההכנסות שאינן מריבית בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-1,499 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,573 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, קיטון של 74 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

ההכנסות שאינן מריבית בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2013 ב-403 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 602 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 199 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-14 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 95 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, קיטון של 81 מיליוני שקלים חדשים.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2013 ב-23 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-229 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 206 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף זה נכללים, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחי מימוש של איגרות חוב והוצאות בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-1,458 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,452 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של 0.4%. ההכנסות מעמלות בקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכמו ב-374 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 367 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 1.9%. ברבעון הרביעי של שנת 2013 ובשנת 2013 כולה, קוזזה הצמיחה השוטפת בהכנסות מעמלות על ידי השפעות רגולטוריות שונות המצמצות את גובה העמלות הנגבות מלקוחות הבנק. לפרטים, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן.

ההכנסות האחרות בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-27 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-26 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול של מיליון שקלים חדשים. ההכנסות האחרות בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2013 ב-6 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-2,957 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-2,786 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של 6.1%. בניכוי הפרשה חד פעמית להחזרי הוצאות סוציאליות לעובדים בבנק עבור השנים 2009-2013 וכן, הפרשות חד פעמיות בבנק יהב, בעיקר בגין הסכמי שכר ותוכנית פרישה מרצון במסגרת פעילות תפעול קופות הגמל שהופסקה, ובסך הכל הפרשות חד פעמיות בסכום כולל של כ-50 מיליוני שקלים חדשים, הסתכם הגידול בשנת 2013 ב-4.3%. ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון הרביעי של שנת 2013, הכוללות את עיקר ההפרשות החד פעמיות כאמור לעיל, הסתכמו ב-779 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-740 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.3%.

המשכורות וההוצאות הנלוות בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-1,836 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-1,701 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של 7.9%. הוצאות השכר בקבוצה כוללות הפרשות חד פעמיות בסכום כולל של כ-50 מיליוני שקלים חדשים, כאמור לעיל. הגידול השוטף במשכורות וההוצאות הנלוות בשנת 2013, לעומת התקופה המקבילה אשתקד (בניכוי ההפרשות החד פעמיות בבנק ובבנק יהב כאמור לעיל) הסתכם בשיעור של 5.0%. המשכורות וההוצאות הנלוות ברבעון הרביעי של שנת 2013, הכוללות את עיקר ההפרשות החד פעמיות כאמור לעיל, הסתכמו ב-491 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-454 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 8.1% (בניכוי הפרשות חד פעמיות כאמור לעיל, גידול של 0.7% בלבד).

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-683 מיליוני שקלים חדשים לעומת 652 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול שוטף של 4.8%. הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2013 ב-173 מיליוני שקלים חדשים לעומת 171 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 1.2%.

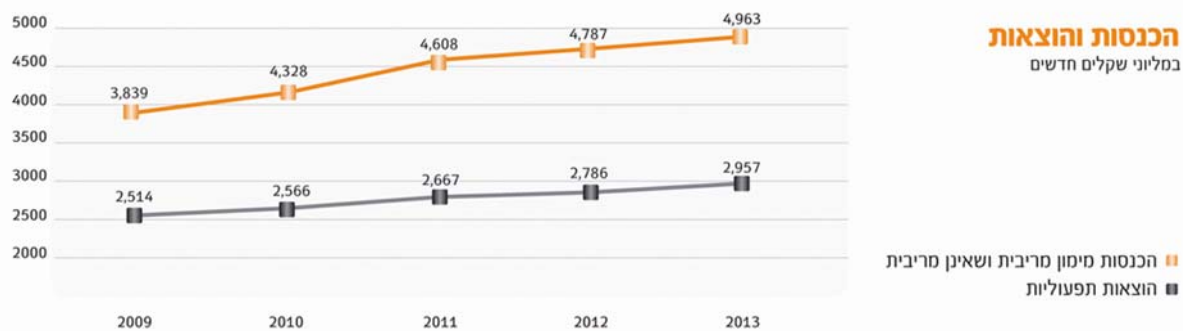
ההוצאות האחרות בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-438 מיליוני שקלים חדשים לעומת 433 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, גידול של 1.2%. ההוצאות האחרות בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2013 ב-115 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾ (באחוזים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	
58.2	⁽²⁾ 59.6	Cost-Income Ratio

2012		2013						
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני			
60.3	56.1	57.0	59.4	59.4	54.8			
						59.0	65.6	Cost-Income Ratio

- (1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) בניכוי הפרשות חד פעמיות בקבוצה, בסכום כולל של כ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסתכם ה-Cost-Income Ratio בשיעור של 58.6%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בשנת 2013 ב-1,718 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,725 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, קיטון של 7 מיליוני שקלים חדשים.

ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכם הרווח בקבוצה לפני מיסים ב-403 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 457 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 11.8%. ראה הסבר למרכיבי הרווח השונים, לעיל.

ההפרשה למיסים בקבוצה הסתכמה בשנת 2013 ב-592 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 599 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012, קיטון של 1.2%. ההפרשה למיסים בשנת 2013 כוללת, בין היתר, הקטנת הוצאות מס בסכום של 28 מיליוני שקלים חדשים בגין מיסים נדחים, כתוצאה מהעלאת שיעור מס החברות ב-1.5% החל מיום 1 בינואר 2014.

ברבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכמה ההפרשה למיסים ב-140 מיליוני שקלים חדשים לעומת 176 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 36 מיליוני שקלים חדשים, המיוחס בעיקרו להשפעת השינוי ברווח לפני מס ברבעון. שיעור ההפרשה למיסים על הרווח בשנת 2013 הסתכם ב-34.5% לעומת 34.7% בשנת 2012.

חלקו של הבנק בהפסדי חברות כלולות לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2013 ב-4 מיליוני שקלים חדשים. לבנק לא היו רווחים מחברות כלולות לאחר השפעת מס אשתקד.

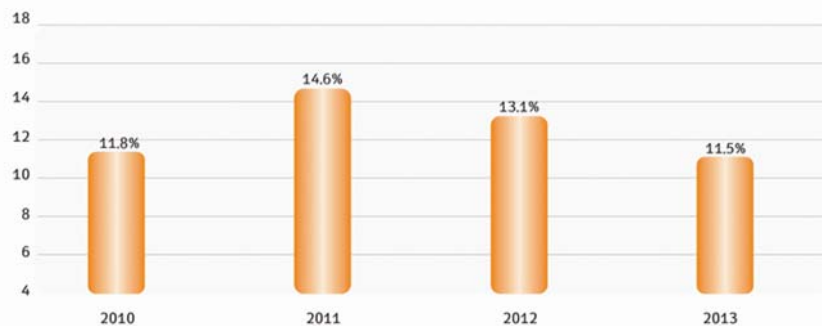
להלן התפתחות תשואות (1) רווחי הקבוצה על ההון (2) ויחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון (באחוזים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2011	2012	2013
תשואת רווח נקי על ההון	14.6	13.1	11.5
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון בתום השנה	7.77	8.55	9.01

		2012				2013				
		רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
תשואת רווח נקי על ההון		13.6	15.4	13.0	13.1	13.1	11.1	13.3	10.8	
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון		7.94	8.03	8.23	8.55	8.71	8.74	8.84	9.01	

(1) תשואה בחישוב שנתי.

(2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ביתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.

תשואה על ההון

רווח למניה

להלן נתוני הרווח למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

	2011	2012	2013
רווח בסיסי למניה	4.65	4.77	4.72
רווח מדולל למניה	4.57	4.74	4.69

התפתחות סעיפי המאזן

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

	31 בדצמבר	
שיעור השינוי (באחוזים)	2012	2013
סך כל המאזן	162,242	179,613
אשראי לציבור, נטו	128,651	138,565
פיקדונות הציבור	⁽¹⁾ 128,081	141,244
ניירות ערך	9,041	7,000
הון עצמי	8,811	9,852

(1) סווג מחדש.

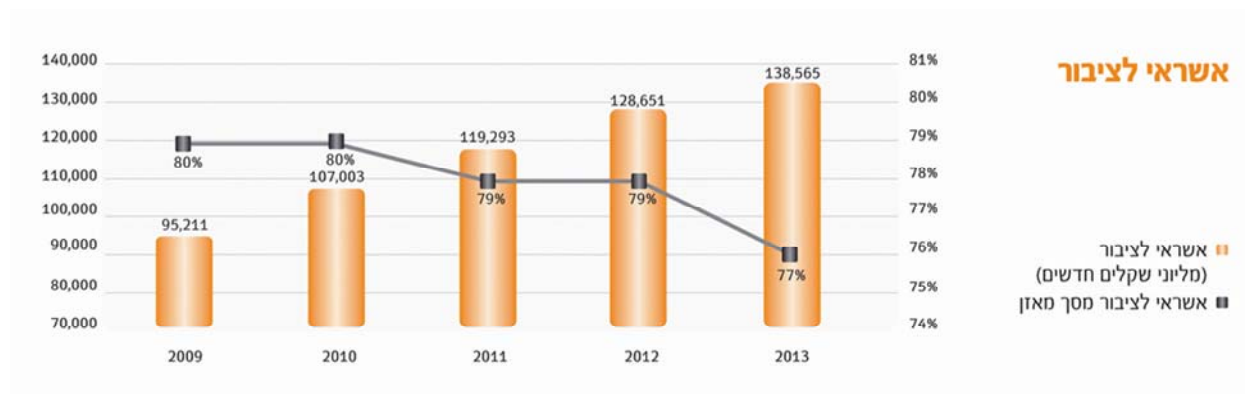
אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2013 לכ-77%, לעומת 79% בסוף שנת 2012. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך שנת 2013 ב-9.9 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 7.7%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

	שיעור השינוי (באחוזים)		יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2012	2013	2012	2013
מטבע ישראלי				
לא צמוד	51.4	53.2	66,160	73,715
צמוד מדד	38.3	38.1	49,221	52,740
מט"ח כולל צמוד מט"ח	10.3	8.7	13,270	12,110
סך הכל	100.0	100.0	128,651	138,565

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2012	2013	שיעור השינוי (באחוזים)
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	75,011	84,246	12.3
משקי בית	18,002	19,022	5.7
עסקים קטנים	6,860	7,667	11.8
סך הכל קמעונאות	99,873	110,935	11.1
בנקאות פרטית	1,178	956	(18.8)
בנקאות מסחרית	4,679	4,517	(3.5)
בנקאות עסקית	22,921	22,157	(3.3)
סך הכל עסקי ואחר	28,778	27,630	(4.0)
סך הכל	128,651	138,565	7.7

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
1. סיכון אשראי בעייתי:						
2,087	423	1,664	1,613	372	1,241	סיכון אשראי פגום
163	2	161	152	-	152	סיכון אשראי נחות
2,108	181	1,927	1,488	103	1,385 ⁽⁴⁾	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
4,358	606	3,752	3,253	475	2,778	סך הכל סיכון אשראי בעייתי
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾						
			1,659			1,134
			1,609			1,136
2. נכסים שאינם מבצעים⁽³⁾						

- (1) אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 1,081 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2012 - 1,599 מיליוני שקלים חדשים).
(3) נכסים שאינם צוברים ריבית.
(4) לאחר מחיקה בסכום של כ-281 מיליוני שקלים חדשים בגין הלוואות לדיור מופרשות במלואן. לפרטים ראה ביאור 4 א.1 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר סיכון אשראי בעייתי ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים בגין אשראי לציבור:

2012	2013	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
1.3	0.9	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
3.4	2.5	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
4.4	3.4	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
1.2	0.8 ⁽²⁾⁽¹⁾	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽²⁾⁽¹⁾
1.3	1.0	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.9	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
2.4	1.7	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.22	0.22	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.27	0.42	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
19.9	39.8	שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾

- (1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.
(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לפי עומק הפיגור.
(3) כולל יתרת הפרשה להפסדי אשראי בסכום של כ-281 מיליוני שקלים חדשים בגין הלוואות לדיור מופרשות במלואן, שנמחקו. בניכוי השפעה זו שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסתכם לכ-27.6%. לפרטים ראה ביאור 4 א.1 לדוחות הכספיים.

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013:

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי	סיכון אשראי כולל
.1	חשמל ומים	797	395	1,192
.2	בינוי ונדל"ן	187	665	852
.3	בינוי ונדל"ן	28	728	756
.4	בינוי ונדל"ן	44	623	667
.5	בינוי ונדל"ן	331	320	651
.6	בינוי ונדל"ן	60	536	596

סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים):

סיכון אשראי ללווה (באלפי שקלים חדשים)	2013		2012	
	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלווים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלווים בקבוצה
עד 150	12.0	75.1	12.8	76.2
150-600	23.1	17.2	23.6	16.9
600-2,000	28.6	7.1	25.8	6.2
מעל 2,000	36.3	0.6	37.8	0.7

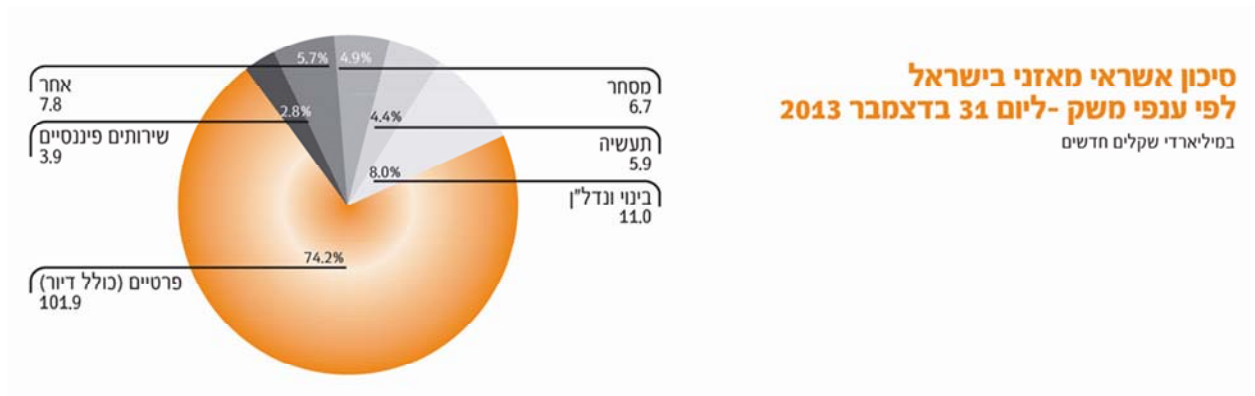
להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק	2013		2012	
	סיכון אשראי מאזני	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני
אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)	101,867	74.2	92,044	72.1
בינוי ונדל"ן	11,050	8.1	10,251	8.0
שירותים פיננסיים	3,872	2.8	4,824	3.8
תעשייה	5,944	4.3	6,215	4.9
מסחר	6,655	4.9	7,074	5.5
אחר	7,819	5.7	7,251	5.7
סך הכל	137,207	100.0	127,659	100.0

(1) כולל אשראי והשקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.

(2) סווג מחדש.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו.

סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 לסך של 191 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 178 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2012, גידול בשיעור של 7.3%.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך שנת 2013 בכ-2.0 מיליארדי שקלים חדשים, קיטון של 22.6%. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31 בדצמבר		שיעור שינוי (באחוזים)
	2012	2013	
מטבע ישראל	4,015	5,487	(26.8)
לא צמוד	138	251	(45.0)
צמוד מדד	2,749	3,184	(13.7)
מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)	98	119	(17.6)
פריטים לא כספיים	7,000	9,041	(22.6)
סך הכל	7,000	9,041	(22.6)

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום		
2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
איגרות חוב ממשלתיות:		
8,114	6,340	ממשלת ישראל
95	61	ממשלת ארצות-הברית
-	21	אחר
8,209	6,422	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:		
137	96	בריטניה
123	124	ישראל
109	103	גרמניה
26	-	קוריאה הדרומית
38	-	הולנד
5	5	אחר
438	328	
איגרות חוב של מוסדות פיננסיים (שאינם בנקים) במדינות מפותחות⁽¹⁾:		
51	10	ארצות הברית
20	-	בריטניה
11	10	לוקסמבורג
82	20	
520	348	סך הכל איגרות חוב של בנקים ומוסדות פיננסיים במדינות מפותחות
איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):		
75	65	תעשייה
31	24	בינוי
57	17	חשמל ומים
1	-	תקשורת ושרותי מחשב
29	26	שירותים פיננסיים
193	132	סך הכל איגרות חוב של חברות
119	98	מניות
9,041	7,000	סך הכל ניירות ערך

(1) החשיפה מורכבת, רובה ככולה, מחשיפה לבנקים להשקעות ולחברות החזקה בקבוצות בנקאיות.

לפרטים בדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידיים הגדולות בקבוצת הבנק לכ-15,785 מיליוני שקלים חדשים.

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		
2012	2013	
		תקרת הפיקדון
45,074	57,067	עד 1
23,593	26,427	מעל 1 עד 10
11,023	13,029	מעל 10 עד 100
7,427	9,815	מעל 100 עד 500
40,964	34,906	מעל 500
128,081	141,244	סך הכל

לפרטים נוספים על מרכיבי פיקדונות הציבור ומרכיבי הפיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 9 ו-10 לדוחות הכספיים.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ביום 31 בדצמבר 2013 הגיע ל-5.49% לעומת 5.43% בסוף שנת 2012.

יחס ההון לרכיבי סיכון

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים מחויב תאגיד בנקאי לשמור על יחס הון מזערי כולל, שלא יפחת משיעור של 9% מהסיכון המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים, כאשר אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות המפקח על הבנקים.

החל מיום 31 בדצמבר 2009 ועד 31 בדצמבר 2013 מחושב יחס ההון לרכיבי סיכון על פי כללי באזל II.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון של הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211, העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון.

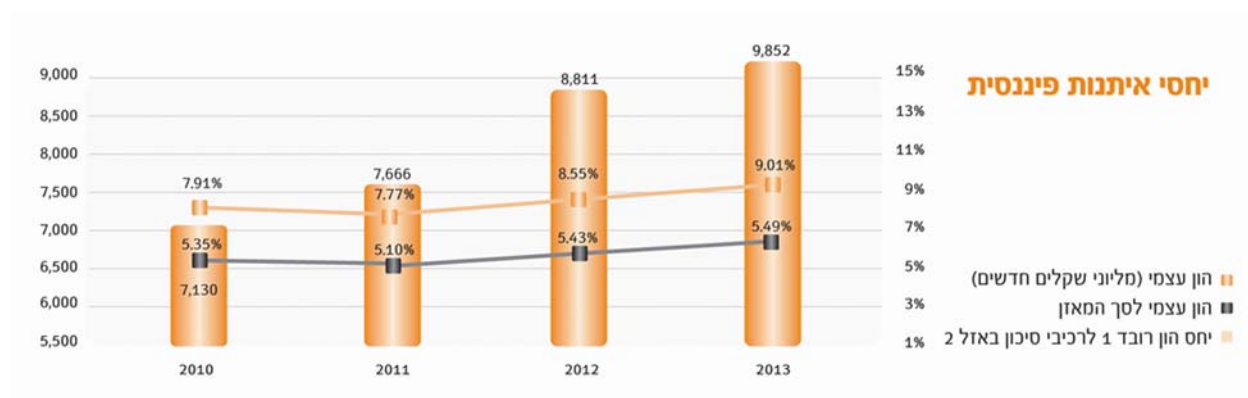
תחולת ההוראות - 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות מעבר.

לפרטים בדבר תיקון ההוראות, החלטת הדירקטוריון על יעדי ההון של הבנק וההשפעה על הלימות ההון של הבנק, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן וביאור 14 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	2014 1 בינואר	
באזל II	באזל II	באזל III	
8.55	9.01	8.73	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.35	13.04	12.88	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	⁽¹⁾ 9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) החל מיום 1 בינואר 2015, יחס ההון הכולל המזערי הנדרש - 12.5%

פעילות חוץ מאזנית

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שינוי באחוזים			
	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
	2012	2012	2013
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:			
	(23.5)	387	296
אשראי תעודות			
	(10.8)	2,705	2,413
ערביות להבטחת אשראי			
	22.7	8,096	9,935
ערביות לרוכשי דירות			
	7.3	3,281	3,519
ערביות והתחייבויות אחרות			
	6.2	6,718	7,135
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו			
	7.0	16,313	17,460
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו			
	(7.4)	9,724	9,009
התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר עדיין לא ניתן			
	20.5	5,198	6,265
התחייבויות להוצאת ערביות			
מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:			
	9.6	185,135	202,950
סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים			

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 19א. לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקות בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שינוי באחוזים			
	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
	2012	2012	2013
	8.0	165,012	178,222
פעילות לקוחות בניירות ערך ⁽¹⁾⁽²⁾			
	4.5	64,241	67,121
נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול			
	(14.5)	15,827	13,539
פעילות לפי מידת גבייה ⁽³⁾			

(1) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות. ההכנסות מפעילות בניירות ערך בקבוצה הסתכמו בשנת 2013 ב-223 מיליוני שקלים חדשים (ב-31 בדצמבר 2012 סך של 215 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 3.7%).

(3) יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלת גבייה. הסכומים אינם כוללים הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגין.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה בשנת 2013 לכ-118 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-142 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. לכן, אין משמעות להשפעת שערי החליפין על הרווח הנקי של הקבוצה.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות בכ-134 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 143 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרשיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רשיונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון החדש, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, בכפוף להיתר מראש של המפקח על הבנקים.

בד בבד עם קבלת הרישיון החדש, נתקבל בבנק יהב אישור המפקח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידים, ובלבד שהתאגידים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב פועל בהתאם לרישיון החדש, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון בנק יהב בנושא.

תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2013, הסתכמה בכ-44 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-50 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012. הקיטון ברווח הנקי נובע ברובו מגידול בהוצאות עקב היערכות הבנק להפסקת פעילות התפעול של קופות גמל וקרנות השתלמות. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב (הון ממוצע, כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים) הגיעה בשנת 2013 ל-9.5%, בהשוואה ל-12.2% בשנת 2012. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם ל-19,327 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 18,367 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2012, גידול בשיעור של 5.2%. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה לכ-6,657 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-6,124 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2012, גידול של 8.7%.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת בניהול פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק.

תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה בכ-78 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-69 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2013 לכ-11.6% לעומת תשואה של כ-11.5% בשנת 2012.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל, הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתיות הבנק, תרמו לרווחי הבנק בשנת 2013 - 15 מיליוני שקלים חדשים, נטו, לעומת רווחים של כ-8 מיליוני שקלים חדשים, נטו, בשנת 2012.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, UMOHC B.V., הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם בשנת 2013 בכ-0.2 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-0.7 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2012. הירידה בתרומת החברה לרווח הנקי של הקבוצה מוסברת בעיקרה משחיקת מרווחי פיקדונות הציבור. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם בכ-180 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-167 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2012.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2013 צמחה לכ-77 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-53 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2012 כתוצאה מגידול בפעילות החברה. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בכ-92 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-103 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2012. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בכ-121 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-110 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2012. יתרת הפיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בכ-0.2 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-0.5 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2012.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

תרומת מזרחי החזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד כנזכר לעיל), המחזיקה בבנק המזרחי שוויץ, לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2013, הסתכמה בהפסד של כ-15 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של כ-2 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרת ההשקעה, המכוסים על ידי מקורות בבנק עצמו. לכן, אין משמעות להשפעת שערי החליפין בדוח המאוחד.

ללא השפעת השינויים בשערי החליפין הסתכמה תרומת החברה לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2013 ברווח של כ-1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3 מיליוני שקלים בשנת 2012, ראה הסבר לירידה ברווח בנק מזרחי שוויץ לעיל.

בשנים האחרונות התנהלו מגעים בין רשויות ארצות הברית ושוויץ בקשר לאמנת כפל מס בין שתי המדינות הללו. לבקשת רשויות שוויץ, מספר בנקים שוויצרים ובהם בנק המזרחי שוויץ, מסרו מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים, לצורך העברתו לרשויות ארצות הברית.

בחודש אוגוסט 2013 נמסר לבנק המזרחי שוויץ על ידי הרשויות בארצות הברית, כי נפתחה חקירה הנוגעת לעסקיו. בנק המזרחי שוויץ הביע נכונות לסייע ולשתף פעולה עם הרשויות בארצות הברית בהתאם להוראות החוק והאמנה בין שוויץ לארצות הברית, ואף מסר לרשויות בארצות הברית נתונים סטטיסטיים שנדרשו. בנק המזרחי שוויץ מדווח לרשויות הפיקוח השוויצריות מעת לעת על האירועים שבנדון והבנק מדווח על כך למפקח על הבנקים, מעת לעת.

בנק המזרחי שוויץ יחד עם הבנק מקיים קשר רצוף עם הרשויות בארצות הברית על מנת להגיע עמם למתווה מתאים לקבוצת הבנק (ראה פרק הליכים משפטיים להלן).

לפרטים נוספים ראה ביאור 19 ד.13.

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. כ-0.2% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2013 לסך של 125 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 146 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2012, כמפורט להלן:

במסגרת תיק ניירות הערך הזמינים למכירה:

- כ-0.2 מיליון שקלים חדשים (4 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2012), הינם בגין השקעות סחירות.
- כ-57 מיליוני שקלים חדשים (74 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2012) הינם בגין יחידות השתתפות בקרנות השקעה שונות.
- השקעות במספר תאגידים שונים, אחרים, המוצגות לפי שיטת העלות, אשר יתרת ההשקעה בהם הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2013 בסך של כ-8 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2012).

במסגרת ההשקעה בחברות כלולות:

- כ-39 מיליוני שקלים חדשים (41 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2012), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בקרנות מזנין. קרן מזנין הינה קרן מימון ביניים המעמידה מימון משלים לאשראי הבנקאי לחברות ממגוון מגזרים. המימון ניתן בדרך כלל בתמורה לריבית, אופציות ומכשירים הוניים אחרים.
- כ-19 מיליוני שקלים חדשים (17 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2012), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בפסגות ירושלים בע"מ, חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים. יתרת ההשקעה בספרי הבנק כוללת השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2013 לסך של כ-35 מיליוני שקלים חדשים (31 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2012). בנוסף, כוללת היתרה אשראי שהעמיד הבנק לפסגות ירושלים בע"מ, אשר הסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בסך של כ-16 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה בסוף שנת 2012).
- כ-2 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2012) המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק ברוסאריו קפיטל בע"מ, חברה פרטית העוסקת בתחום חיתום, ליווי ויעוץ להנפקות פרטיות וציבוריות, מיזוגים ורכישות, השקעה בניירות ערך והפצת ניירות ערך.

הפסדי הבנק נטו מהשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו בשנת 2013 בסך של כ-5 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווחים בסך של כ-29 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012.

פריסה סניפית וערוצים ישירים

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושרותי ייעוץ פנסיוני.

סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ. המיזוג בין בנק המזרחי לבין בנק טפחות בראשית שנת 2005, מיזוג בנק אדנים ב-2009 ורכישת בנק יהב שהושלמה בשנת 2008, יצרו פריסה סניפית ארצית מאוחדת, המונה למועד הדוחות הכספיים 177 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, הכוללים 45 סניפי בנק יהב.

הבנק מפעיל שירות ייחודי, במסגרת "סניפי ה-LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי, במשך שעות פעילות ארוכות ובאמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו). במהלך שנת 2012 נפתחו שני סניפים נוספים במסגרת שירות זה, אחד מהם ייעודי לסטודנטים. בסך הכל, פועלים שישה סניפי LIVE ובשנת 2014 צפוי להיפתח סניף שביעי.

בשנת 2013 נמשכו המאמצים לניצול אופטימאלי של הפריסה הסניפית, תוך התאמת הסניפים, מיקומם ואופיים לתכנית העסקית של הבנק, ועל בסיס בחינה מקיפה של הפריסה הסניפית שערך הבנק, בעקבותיה הותוותה מסגרת כלל ארצית לפתיחת נקודות מכירה חדשות, לשינוי מיקום, למיזוג ולסגירה של סניפים. תכנית זו מתעדכנת באופן שוטף בהתאם לתנאי השוק ולצרכים באזורים השונים. בשנת 2014 מתוכננת פתיחתם של 3 סניפים חדשים, הוספת 2 תחומים מסחריים לסניפי משכנתאות, הוספת 4 נקודות מכירת משכנתאות לסניפים מסחריים והוספת 2 נקודות מכירת משכנתאות בסניפי בנק יהב.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחות זמינותם ומחירי הרכישה והשכירות של נכסים ולנושאי כוח אדם.

ערוצים ישירים

בשנת 2013 נמשך מעבר של חלק מפעילות לקוחות מערכת הבנקאות לערוצי הבנקאות הישירה (טלפון, אינטרנט, מכשירים סלולריים, עמדות שירות עצמי). שיעורי ההצטרפות והשימוש במערכות הבנקאות הישירה נמצאים במגמת עלייה. מערכת הבנקאות בכללותה מאמצת בהדרגה אסטרטגיה רב-ערוצית שבמרכזה עומד הסניף, וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה.

- **בנקאות היברידית** - במהלך שנת 2013 הושרשה הבנקאות ההיברידית כתפיסת שירות מבודלת הן בקרב לקוחות הבנק והן בקרב עובדיו.

- **שירות האינטרנט** - במהלך שנת 2013 הורחב מגוון השירותים ללקוח באתר האינטרנט ובוצעו שיפורים מיכוניים, מתוך מטרה להמשיך ולשפר את רמת ממשק המשתמש עם המערכת ולהגביר את היקף הפעילות של הלקוח באמצעות האתר. במהלך שנת 2013 הותנע פרויקט שידרוג אתרי האינטרנט והמובייל בתחום ההשקעות, במטרה לאפשר ללקוחות הבנק חווית שימוש ומסחר מהמתקדמות בארץ. התוכנית תומכת ביעדי הבנק בהעמקת פעילות בקרב לקוחות קיימים, שימור לקוחות ושיפור יכולת גיוס לקוחות פאסיבה (ניירות ערך ופיקדונות). הפרוייקט יושק ברבעון הרביעי של שנת 2014.
- **אפליקציה בסלולר** - במהלך שנת 2013 הורחב היקף השירותים המוצעים ללקוחות הבנק דרך האפליקציה ואף הוטמעה האפשרות להתכתב ישירות עם הבנקאי כחלק מתפיסת השירות ההיברידי בבנק. במהלך שנת 2014 יתאפשר ללקוחות הבנק לבצע מסחר בשוק ההון דרך הטלפון החכם.
- **עמדות שירות בסניפים** - בשנים 2012 ו-2013 הוקדשו מאמצים רבים בפרוייקט החלפת עמדות השירות בבנק לעמדות שירות חדשות. העמדות החדשות הן מכונות מהחדישות בשוק, אשר מאפשרות גם הפקדת שיקים. בשנים 2012-2013 נפרסו 93 עמדות שירות חדשות ו-34 מכונות להנפקה מיידית של שיקים. עד תום הרבעון הראשון של שנת 2014 צפויה להסתיים פריסת כל עמדות השירות החדשות והמכונות להנפקה מיידית של שיקים. השירות הניתן באינטרנט, כמו גם שירות הבנקאות ההיברידי, מהווים את הערוצים המובילים בתהליך שיפור וחיזוק נגישות הלקוח לשירותי הבנק, ושיפור השירות בכלל, תוך הסטת הפעילות מהפעילות הפרונטלית בסניף. בנוסף, מאפשרים שירותים אלו לעובדי הבנק להתמחות בשירות ובמכירות.

המדיניות על פיה פועל הבנק בתחום הבנקאות הישירה היא:

- הרחבת השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הפעילות הישירים העיקריים (טלפון, אינטרנט, מכשירים סולאריים, עמדות שירות עצמי) ושדרוגם.
- הרחבת שימוש לקוחות הבנק בערוצים הישירים, מתוך מטרה לשפר את השירות.
- פיתוח מערכת הבנקאות ההיברידי כערוץ עיקרי להתקשרות בטלפון, במייל וב-SMS, בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות.

הערוצים הישירים המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

שירותים טלפוניים

- **מרכז הבנקאות** - מאפשר ביצוע פעולות וקבלת מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידי המשולב הניתן בסניפים ובצוותי הסניף במרכז הבנקאות. השירות ניתן בין השעות 7:00 ועד 24:00.
- **מרכז המשכנתאות** - מאפשר ביצוע מגוון פעולות הקשורות לתחום המשכנתאות. בין היתר: הגשת בקשה ומתן ייעוץ לגבי הלוואה לדיר, קבלת מידע על הלוואה קיימת וביצוע הסדרים ותשלומים בהלוואות בפיגור.
- **מרכז המכירה** - נועד להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק במסגרת קמפיינים שיווקיים לגיוס לקוחות המופנים ישירות אליו, או במסגרת שיחות מכירה. בנוסף, מטפל המרכז במכירת כרטיס אשראי מזרחי טפחות, מיחזור משכנתא מבנק אחר ללקוחות הבנק, מכירת הלוואות רכב ומניעת נטישה.

- **מרכז השקעות** - מענה מקצועי מיומן ומהיר ללקוחות שוק ההון בביצוע פעולות וייעוץ השקעות מ-7:00 ועד 24:00, לקוחות חדשים בתחום הפאסיבה, תמיכה במיצי קמפיינים של השקעות (רימונים, דובדבן, ליצי וכד'), מתן שרותי מטבע חוץ במסגרת שלוחת מטבע חוץ של חדר עסקות שהוקמה בתחילת שנת 2012 והכשרת יועצי השקעות לשיבוץ בסניפים.
- **השירות הטלפוני הממוחשב** - מערכת טלפונית לשמיעת מידע ממוחשב לשאלות הנפוצות וביצוע מספר פעולות כולל הזמנת שיקים ללא תשלום וקבלת פקס בעלות מופחתת. השירות פעיל 24 שעות ביממה.

שירותי האינטרנט, הסלולאר, דואר אלקטרוני ופקס:

- **שירות האינטרנט** - קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק בעלות מופחתת. השירות זמין 24 שעות ביממה.
- **אפליקציה בסלולר** - קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות באמצעות גלישה סלולארית במכשירי טלפון חכמים. שירות תיבת הודעות - מערכת לקבלת הודעות מהבנק על הפעילות בחשבון באמצעות תיבת הודעות אישית דרך שירות האינטרנט של הבנק.
- **השירות הסלולארי** - מערכת להפצת מידע בנקאי ופיננסי באמצעות טלפון סלולארי.
- **שירות ה-PC** - מערכת מקבילה למערכת "מזרחי באינטרנט", המאפשרת חיבור ישיר למחשב הבנק, שלא דרך רשת האינטרנט, וכתוצאה מכך - מהירות פעולה גבוהה יותר.
- **שירות דואר אלקטרוני** - מערכת להפצת פירוט פעולות שבוצעו בחשבון באמצעות דואר אלקטרוני, ישירות לכתובת הדואר האלקטרוני של הלקוח.
- **שירות הפקס** - מאפשר קבלת מידע בנקאי שוטף לחשבון הלקוח במגוון נושאים על פי תדירות מוגדרת על ידי הלקוח.

שירות עצמי בסניפים:

- **עמדות שירות** - מזרחי-טפחות מעמיד לרשות הלקוח עמדות שירות המאפשרות לו לבצע פעולות ולקבל מידע על חשבונות בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות באופן עצמאי 24 שעות ביממה, גם כשהסניף סגור. כיום פרוסות 144 עמדות שירות בסניפים; ב-102 סניפים ניתן לבצע הפקדת שיקים בעמדות השירות וב-39 סניפים ניתן לבצע הנפקה מיידית של שיקים.
- **כספונים** - ברשות הבנק 144 מכשירים למשיכת כספים (108 בסניפי הבנק ו-36 מרוחקים), ב-14 כספונים קיימת גם אופציה למשיכת מטבע חוץ, ב-20 כספונים משולבת אופציה להפקדת שיקים.

רכוש קבוע ומתקנים

נתונים בדבר הרכוש הקבוע של הבנק מובאים בביאור 7 - "בנינים וציוד" בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר ציוד המחשוב ראה בסעיף מערכות מידע ומחשוב להלן.

נכסי מקרקעין

השטח הכולל של המקרקעין בבעלות הבנק, או ששוכר הבנק לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-126.3 אלפי מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

אלפי מ"ר ברוטו, ליום 31 בדצמבר 2013			סוג הנכס ⁽¹⁾
שטח כולל	בשכירות	בבעלות	
67.1	31.9	35.2	סניפים ברחבי הארץ
46.5	7.9	38.6	משרדים ומחסנים ⁽²⁾
12.3	1.3	11.0	נכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד ⁽³⁾
0.4	0.1	0.3	נכסים שאינם בשימוש ומיועדים למכירה או לפינוי
126.3	41.2	85.1	סך הכל

- (1) בבעלות הבנק שטח כולל של כ-17.2 אלפי מ"ר המשמש חניות מקורות אשר אינן כלולות בטבלה לעיל.
 (2) במהלך שנת 2013 הושלמה בנייתו של מבנה תת קרקעי בלוד בשטח של כ-1,200 מ"ר. בשנת 2012 נכלל בדוח שטח המגרש בלבד, של כ-3,700 מ"ר.
 (3) מתוך הנכסים שאינם בשימוש ומהווים פוטנציאל לשימוש עתידי, כ-11.1 אלפי מ"ר בתהליך שיפוץ והתאמה לצרכי הבנק (מתוכם כ-8.4 אלפי מ"ר במבנה בלוד), כ-1.0 אלפי מ"ר מושכרים לאחרים וכ-0.2 אלפי מ"ר פנויים.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל, או שצפוי שיידרשו לו בעתיד. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפרסיה הארצית של הסניפים, ועורך את ההתאמות הנדרשות.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות, בין היתר, באשר למצב הכלכלי במשק, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחויות בשוק הנדל"ן והבנייה ולנושאי כוח אדם. המידע עשוי שלא להתממש, או להתממש בחלקו, בהיקפים ובמועדים כפי שייקבעו על ידי הנהלת הבנק, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

העלות המופחתת של הבניינים והמקרקעין בקבוצת הבנק (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) בניכוי הפרשה לירידת ערך, נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הינה 926 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 930 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2012.

נכסים לא מוחשיים

לקבוצת הבנק מאגרי מידע רשומים של לקוחות ושל עובדים. הבנק הוא בעל הזכויות בסימנים "מזרחי-טפחות", לרבות במשולב עם סמל האינסוף (Infinity), והמילים "Team", "Live", "טפחות", "טפחות מס' 1 במשכנתאות", "תיק פנסיוני על בסיס מודל זוכה פרס נובל" "בנק המזרחי" ודמות השמש, "Market Leader in Mortgages Tefahot", "Israel No.1 Du Credit Hypothecaire En Tefahot" ובוריאציות שונות של סימנים אלה. הבנק הוא בעל זכויות בסימנים הקשורים בשם הבנק גם בארצות הברית, בקנדה, בשוויץ ובאיחוד האירופי.

מערכות מידע ומחשוב

שירותי המחשוב של בנק מזרחי טפחות ניתנים על ידי חברה בת בבעלות מלאה של הבנק - חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה"). חטיבת הטכנולוגיה פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד ברמת הציוד הטכנולוגי בבנק.

האתר המרכזי המשמש את מערכות המחשב של קבוצת הבנק כולל מחשבים מרכזיים (להלן: "מיינפריים"), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה, המשמשים כולם כתשתית הפיתוח והתפעול של המערכות בחטיבת הטכנולוגיה (ראה סעיף תשתיות ותפעול להלן).

אתר ההתאוששות ממקרה אסון (DRP) הממוקם בנפרד, כולל מחשב מרכזי, שרתים, אמצעי אחסון, ציוד תקשורת וציוד קצה (ראה סעיף גיבוי והתאוששות מאסון להלן).

בסניפי הבנק הפרוסים ברחבי הארץ נמצא ציוד המשמש כתשתית התפעולית של הסניפים: שרת סניפי, עמדות קצה, ציוד תקשורת, מדפסות וציוד ייעודי נוסף, כגון: עמדות מידע ללקוחות, סורקים וקוראי שיקים.

שירותי מחשוב לבנק יהב

בנק מזרחי טפחות רכש בשנת 2008 את השליטה בבנק יהב (50% מהמניות) מבנק הפועלים.

נכון ליום חתימת הדוחות הכספיים, בנק יהב מקבל שירותי מחשוב ותפעול מבנק הפועלים בע"מ. השירותים האמורים ניתנים לבנק יהב בהתאם לאישור המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים. לאחר בחינה מקיפה של אפשרויות שונות להתנתקות ממערכות בנק הפועלים, במסגרתה נבחנו הצעות מקומיות ובינלאומיות. אישר דירקטוריון בנק יהב בחודש פברואר 2014 להתקשר עם חברה בינלאומית, להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ של מערכת זו. בהתאם להחלטה זו, בנק יהב מנהל משא ומתן לחתימת הסכם התקשרות עם החברה.

תשתיות ותפעול

מערכות הליבה הבנקאיות (Core Banking) מבוססות על פלטפורמת מחשב מרכזי (מיינפריים) מתוצרת IBM. רוב הפרוייקטים החדשים מפותחים כיום בסביבה הפתוחה על פלטפורמות Windows - Linux. בין הסביבה הפתוחה לסביבת המיינפריים קיימים ממשקים הדוקים המיועדים להעברת נתונים בין שתי הסביבות. המערכות פועלות על גבי שלושה מחשבי מיינפריים וכ-1,800 שרתים. עיקר העדכון של מערכות הליבה מתבצע בתהליך לילי המעדכן את בסיס הנתונים בפעילות השוטפת שארעה במהלך היום ואת הספר הראשי של הבנק, במטרה לספק נתונים מעודכנים לקראת פתיחת היום הבא.

גיבוי והתאוששות מאסון

מדיניות הבנק להתאוששות מאסון מתבססת על הפעלה של המערכות העיקריות באתר הגיבוי תוך פרק זמן שלא יעלה על 8 שעות. לצורך כך נבנתה תכנית (Disaster Recovery Plan), המתבססת על הסכם עם חברה בינלאומית לקבלת שירותי מתקן גיבוי באתריה, בשילוב ציוד שבבעלות הבנק המותקן באתר הגיבוי. הפתרון כולל מחשב מרכזי, אמצעי אחסון מידע, שרתים וכ-150 עמדות עבודה. הנתונים באתר ה-DRP מעודכנים "בזמן אמת" בשיטת "הגיבוי החם". קיימות מערכות פתוחות, שהוגדרו על ידי הבנק בדרגת קריטיות נמוכה, שלא נכללות באתר הגיבוי. הנתונים של מערכות אלו מגובים באופן מלא. בחירום, יותקן הציוד הנדרש וטעינת התוכנה ממערכת הדיסקים המרכזית. בשנת 2014 תימשך הרחבת האתר, ותתווספה אליו מערכות על פי סדר עדיפויות שיקבע על ידי הבנק.

במטרה להבטיח את אמינות אתר ה-DRP ואת יכולת ההתאוששות מאסון, מבוצעים תרגולים בשיתוף עם החטיבות השונות לצורך בדיקת תקינות המערכות.

במקביל לעדכון המידע באתר הגיבוי, מתעדכן המידע החיוני של מערכות הליבה שבמחשב המרכזי, באתר שלישי הממוקם בהלני המלכה בירושלים, כדי לספק שרידות למידע במקרה של תרחיש קיצון בו יפגעו הן האתר הראשי והן אתר הגיבוי בו זמנית.

בנוסף על מערכת הגיבוי, קיימים אמצעים המספקים הגנה פיזית לצידוד ולתשתיות, הן באתר המרכזי והן באתר הגיבוי: איתור דליפות, איתור הצפות, מניעת זעזועים חשמליים ועוד.

במסגרת ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם עם ועד העובדים של חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ ביום 27 בנובמבר 2013 סוכם כי אתר הגיבוי של הבנק יועתק ממיקומו הנוכחי, למיקום חדש, לאתר מוגן יותר העומד בתקנות בנק ישראל. פרויקט ההעתקה החל ועתיד להסתיים בחודש יוני 2015.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

העברה של ה-Data Center ללוד

בנק מזרחי-טפחות החליט לרכז את שירותי ה-Data Center של חטיבת הטכנולוגיה באתר חדש בלוד. מרכז זה יכלול את תשתיות המחשוב והטלפוניה הנמצאים כיום באתר המרכזי בתל אביב.

במהלך שנת 2010 הסתיים בינוי האתר שיכיל את ה-Data Center. במהלך 2011 הותקנה ליבת התקשורת וחלק מעובדי הבנק הועברו למשרדים בלוד. במקביל, החל שלב העברת השרתים לאתר בלוד. במסגרת ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם עם ועד העובדים של חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ ביום 27 בנובמבר 2013, סוכם על העתקת ה-Data Center המרכזי של הבנק לאתר החדש בלוד. פרויקט ההעתקה החל ועתיד להימשך עד חודש מרץ 2015, לאחריו יהפוך אתר זה לאתר הייצור של הבנק. העתקת המחשב המרכזי (MF) לאתר החדש בלוד תבוצע לאחר גמר הטיפול בעובדי הקבלן וביצוע הפרשי שכר לשנים 2005-2009. על פי לוח הזמנים הצפוי ניתן יהיה לבצע את ההעברה עוד לפני חודש מרץ 2015.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

אבטחת מידע

בקבוצת הבנק קיימת פונקציה הנושאת בתפקידי ניהול אבטחת יישומים ורשת, האחראית לנושאים של טכנולוגיות אבטחת מידע בהתאם לנוהל בנקאי תקין 357, כדלקמן:

- מימוש מדיניות הבנק בנושאים של אבטחת מידע בהיבט הטכנולוגי, לרבות בשלוחות חוץ לארץ.
- מימוש דרישות הרגולציה בהיבט של אבטחת מידע.
- מענה מידי לאירועי אבטחת מידע (בדגש על אירועי סייבר).
- אישור העברה והוצאה של מידע על פי מדיניות הבנק.
- מעורבות בתכנון וביישום של פרויקטים ובמתן אישור לפרויקטים בהיבטי אבטחת מידע.
- פיתוח תשתיות וניהול פרויקטים בנושא אבטחת מידע.
- מדיניות אבטחת מידע בשלוחות הבנק בחוץ לארץ.

הבנק מוסמך ISO בנושא אבטחת מידע לבנקאות ישירה. למדיניות הבנק בנושא אבטחת מידע, ראה להלן בפרק ניהול סיכונים.

השלכות סיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות בבנק

כחלק מהתפתחות הטכנולוגיה בעולם ובין היתר התפתחות המרחב הקיברנטי, פועל הבנק במגוון ערוצים כדוגמת השימוש בתשתית האינטרנט, הטלפון והתווך הסלולארי, החושפים אותו לסיכונים קיברנטיים. על פי הערכות, קיים חשש שסיכונים אלו יתגברו ויתעצמו בעתיד.

הבנק רואה בסיכון לאירועים קיברנטיים חלק משמעותי בסיכון אבטחת המידע. לאור זאת, וכחלק מדרישות בנק ישראל, ביצע הבנק בשנת 2013 הערכה כוללת של סיכוני אבטחת מידע. הערכה זו כללה סקר "הערכת סיכונים קיברנטיים" ובחנה את רמת הסיכון של הבנק בהשוואה למקובל בארגונים דומים בישראל ובעולם. על סמך ההערכה נקבע כי רמת המוכנות של הבנק להתמודדות עם אירוע סייבר הינה גבוהה. הבנק מפעיל כל העת הגנה שוטפת, דינמית ומקיפה. בנוסף, מבצע הבנק צעדים ספציפיים לזיהוי הסיכון בתחומי הפעילות החשופים לאירועים קיברנטיים למניעה וצמצום סיכוני אבטחת מידע, כלפי עובדיו, קבלני משנה ומיקור חוץ.

במהלך שנת 2013 נקט הבנק בשורת צעדים ממוקדי "Cyber", הכוללים:

- איסוף מודיעין רלוונטי.
- ניטור בזמן אמת.
- הטמעת מוצרי הגנה ברשת ובאפליקציות.
- איתור אנומליות.
- סריקות ובדיקות חיצוניות.
- תרגול הצוותים.
- מיסוד נהלים ותהליכי תגובה.
- דגש בנושאי אבטחה פיזית.
- בדיקות מהימנות ואיתנות.

במסגרת היערכותו לטיפול באיום הקיברנטי לנגזרותיו, פעל הבנק בשנה החולפת גם בתחומי גיוס והכשרה של כוח אדם מקצועי, רכש והטמעה של כלים מתקדמים למימוש מעטפת הגנה דינמית, ופרואקטיבית. במהלך שנת 2013 לא התרחשו בבנק אירועי תקיפה קיברנטיים מהותיים.

ספקים

לקבוצת הבנק, באמצעות חטיבת הטכנולוגיה, מספר ספקים משמעותיים בתחומי תשתיות החומרה והתוכנה, אשר חלקם הינם ספקים בעלי התמחות וידע בלעדיים בתחומם, או שבתחום הרלוונטי מצוי מספר מצומצם של ספקים:

- IBM - חומרה ותוכנה למיינפריים, לסביבת השרתים ולתשתית Storage, כולל שירותי תחזוקה. IBM מספקת את התשתית המרכזית בחומרה ובתוכנה למערכות הליבה הבנקאיות. IBM הינה חברה בינלאומית גדולה המספקת שירותים דומים, באופן כמעט בלעדי, לכל הבנקים הגדולים בישראל ולמרבית הבנקים הגדולים בעולם.
- מייקרוסופט - מערכות הפעלה ותשתית לשרתים, משרד ממוחשב ותחנות קצה.
- CA - תוכנות מיינפריים.
- סיסקו - ציוד תקשורת.

פרויקטים

קבוצת הבנק, באמצעות חטיבת הטכנולוגיה, מקדמת מספר פרויקטים המחייבים השקעות גדולות במיחשוב, ומצויים בשלבים שונים של פיתוח והטמעה. פרויקטים אלה ניתנים לסיווג למספר קבוצות כמפורט להלן:

- פרויקטים במהלך פיתוח.
 - פרויקטים שהופעלו בשנים האחרונות ומטופלים במסגרת תוכנית העבודה השוטפת.
 - פיתוח תשתיות מחשוב.
- א. פרויקטים במהלך פיתוח:
- מערכת לתפעול חדר עסקאות - החלפת המערכת הקיימת המתפעלת את חדר העסקאות כדי להתאים את המערכת הממוחשבת למגוון העסקאות ולהיקף הפעילות.
 - המשך פיתוח פרויקט הבנקאות ההיברידית, אשר החל לפעול במהלך שנת 2011 ובמסגרתו הותקנה מערכת טלפונית IP שמחליפה את מערכות המוקד הישנות ומחברת אליה מערכות עסקיות במוקד ובסניפים. השלמת פיתוח הפרויקט בתחום המסחרי הסתיימה בשנת 2012.
- ב. פרויקטים שהופעלו בשנים האחרונות, ומטופלים במסגרת תכנית העבודה השוטפת:
- מערכת משכנתאות חדשה - הושלמה המרת המשכנתאות למערכת המשכנתאות החדשה "שוהם".
 - מערכת לניהול חובות פגומים - מערכת שמטרתה לתת מענה להוראות בנק ישראל בנושא. המערכת הופעלה באופן חלקי במהלך שנת 2010 לצורך הפקת דיווחים לבנק ישראל, והחלה לפעול באופן מלא בתחילת שנת 2011.
 - מערכת ניהול קשרי לקוחות בסניפי הבנק - התאמת מערכת ניהול קשרי לקוחות לעבודה בסניפים, תוך מתן דגש לתהליכי מיצוי הפעילות מול לקוחות.
 - מערכת ייעודית לניהול דוחות הביקורת. המערכת מאפשרת מעקב ממוכן ומשופר אחר הממצאים וההמלצות בדוחות הביקורת.
 - מערכת חדשה לניהול הספר הראשי ולעריכת הדוחות הכספיים של הבנק. המערכת החלה לפעול במסגרת עריכת דוחות הרבעון הראשון של שנת 2012.
 - אתר הבנק - האתר הקיים הוחלף באתר חדש המושתת על תשתית מתקדמת.
- ג. פיתוח תשתיות מיחשוב:
- ההשקעה בפיתוח תשתיות הינה בסיס חשוב, המאפשר לבנק תמיכה בהרחבת עסקיו, באמצעות פיתוח מערכות חדשות ומובילות בתחום הבנקאות. במסגרת זו נכללים, בין היתר, שדרוג המחשב המרכזי, הרחבה ושדרוג של חוות השרתים, התאמת מערכות האחסון, הרחבת מערכת התקשורת והחלפת תחנות עבודה בסניפים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן מידע בדבר השקעות והוצאות קבוצת הבנק, בגין מערך טכנולוגיית המידע:

הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2012				2013				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
227	53	24	150	223	53	24	146	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות ⁽¹⁾
								הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא
94	-	10	84	99	1	13	85	הונו לנכסים ⁽²⁾
21	1	3	17	27	1	2	24	הוצאות בגין מיקור חוץ ⁽³⁾
178	4	30	144	190	4	30	156	הוצאות בגין פחת ⁽⁴⁾
103	90	1	12	105	93	1	11	הוצאות אחרות ⁽⁵⁾
623	148	68	407	644	152	70	422	סך הכל הוצאות

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2012				2013				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
8	-	-	8	10	-	-	10	עלויות בגין שכר עבודה ונלוות ⁽¹⁾
75	4	30	41	83	4	36	43	עלויות בגין רכישת רישיונות שימוש ⁽²⁾
78	-	7	71	78	-	-	78	עלויות בגין מיקור חוץ ⁽³⁾
161	4	37	120	171	4	36	131	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2012				2013				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
552	10	74	468	554	10	81	463	סך הכל יתרה מופחתת
35	-	-	35	31	-	-	31	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

- (1) כולל שכר עבודה של עובדים מקצועיים בתחום התוכנה והחומרה וכן שכר עובדים אחרים במערך טכנולוגיית המידע כגון: עובדי הנהלה, מנהלה, עובדי תפעול. עלויות בגין שכר עבודה שנוספו לנכסים כוללות עלויות כוח אדם לשם פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהונו לנכסים על פי כללי חשבונאות מקובלים.
- (2) ההוצאות כוללות בעיקר תחזוקה שוטפת של התוכנות. הוצאות אלה נכללות במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בנינים וציוד. תוספות לנכסים בגין רישיונות שימוש הינן בגין רכישת התוכנות.
- (3) ההוצאות הינן בגין תחזוקת תוכנה וחומרה הנעשית על ידי עובדים חיצוניים. הוצאות אלה נכללו במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בנינים וציוד. תוספות לנכסים בגין מיקור חוץ כוללות עלויות בגין עובדים חיצוניים המועסקים בבנק בפיתוח תוכנות לשימוש עצמי.
- (4) לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית של רישום הוצאות בגין פחת, ראה ביאור 1.1"ב. לדוחות הכספיים.
- (5) בשנת 2013 כולל כ-44 מיליוני שקלים חדשים (בדומה לשנת 2012) המהווים תשלומים לבנקים הנותנים שרותי מחשוב לבנק י"ב. בנוסף, כולל הוצאות בגין שכירות ומיסים, תקשורת והוצאות הנהלה וכלליות.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות, סוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים שהיקף פעילותם הכספי נמוך יחסית ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצרכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על מיליון שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - מגזר זה הינו באחריות סקטור תאגידי גדולים שבחטיבה העסקית. המגזר כולל את הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשייך לקוח לסקטור תאגידי כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות הגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר מצוי באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידיים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערבויות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות, המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בניה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהן מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזוכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע של נכסי הסיכון המנוהלים במגזר.
- בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רווחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רווחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים למגזר הניהול הפיננסי.
- רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים למגזר הניהול הפיננסי.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי מיוחסות ישירות ללקוחות שבגינם הן בוצעו.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
- הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
- הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
- הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
- ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שיעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
- התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות.
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שויכו ספציפית ללקוחות.
- הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.

על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שויכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שיוך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

מידע כספי על מגזרי הפעילות

הואיל ולא נקבעו כללים אחידים לשיוך הלקוחות למגזרים, לא ניתן להשוות נתונים באשר לחלקו של הבנק במערכת לפי מגזרי הפעילות השונים, ברווח ובתשואה על ההון.

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות כפי שהוגדרו על ידי הבנק (במיליוני שקלים חדשים, בסכומים מדווחים). לפרטים, ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

רווחיות

רווח נקי		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		התשואה להון (באחוזים)	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2012 ⁽²⁾	2013	2012	2013 ⁽¹⁾	2012
משקי בית:					
267	366	25	34	7.1	12.5
משכנתאות					
146	191	14	18	13.0	19.5
אחר					
17	29	2	3	18.8	30.4
בנקאות פרטית					
127	160	12	15	26.3	38.8
עסקים קטנים					
63	59	6	5	13.9	14.3
בנקאות מסחרית					
435	288	39	27	13.5	9.9
בנקאות עסקית					
23	(17)	2	(2)	13.6	(3.6)
ניהול פיננסי					
1,078	1,076	100	100	11.5	13.1
סך הכל					

(1) כולל הפרשה חד פעמית להפסדי אשראי בסכום של כ-191 מיליוני שקלים חדשים (השפעה של 122 מיליוני שקלים חדשים על הרווח הנקי) כתוצאה מיישום הוראות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור. לפרטים נוספים ראה ביאור 6. לדוחות הכספיים. התשואה על ההון ללא השפעת הפרשה זו - 11.8%.

(2) סווג מחדש.

מגזר משקי הבית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, שלהם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור, והוא מטופל באחריות החטיבה הקמעונאית של הבנק.

בשנת 2013 המשיך הבנק בהטמעת "הבנקאות ההיברידית" אותה השיק לקראת סוף שנת 2011. "הבנקאות ההיברידית" - שילוב מיטבי בין בנקאות אישית ודיגיטלית, המאפשר לכלל הלקוחות נגישות ישירה לבנקאי האישי שלהם בסניף באמצעות מגוון ערוצים. תפיסת שירות זו שהינה ייחודית וחדשנית, מגייסת את ההתפתחות הטכנולוגית בעולם הבנקאות ליצירת קשר ישיר ומיידי בין הלקוח לבין הבנקאי האישי שלו בסניף. בניגוד לתפיסות בנקאיות אחרות, הטכנולוגיה לא נועדה לשמש תחליף לבנקאי האישי בסניף אלא דווקא לחבר ולהדק את הקשר בינו ובין הלקוח. כחלק ממהלך הבנקאות ההיברידית, המוקד הטלפוני הפך למרכז בנקאות המורכב מ-13 אשכולות. בהמשך לכך, גובשו צוותים ("צוותי סניף"), אשר כל אחד מהם משויך ל-8-9 סניפים במרחבים השונים. צוותים אלו מהווים חלק בלתי נפרד מהסניפים אליהם הם משוייכים. בהתאם לכך, יכולים לקוחות הבנק להגיע ישירות אל הבנקאי שלהם בסניף, או לאחד מחברי צוות הסניף, באמצעות הטלפון, הסלולר, מסרונים ודואר אלקטרוני, מכל מקום שבו יהיו, ועל פני 12 שעות פעילות, החל מהשעה 8:00 בבוקר ועד השעה 20:00 בערב.

מוצרים

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר משקי הבית והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

בנקאות ופיננסים

עיקר השירותים הניתנים במסגרת זו:

- **אשראי וחשבונות עובר ושב** - מסגרת האשראי לפעילות בעובר ושב נקבעת בהתאם לצרכי הלקוח, לרמת הכנסתו ולשיקול דעת הבנק, המבוסס בין היתר על מודלים כלכליים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 325, לא מתאפשרת חריגה מהמסגרות שנקבעו.
- **השקעות** - מתן שירות ללקוחות בתחום ההשקעות, כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- **הלוואות** - הלוואות למטרות שונות; בין היתר, הלוואות שאינן למטרת רכישת דירה כנגד שיעבוד דירת מגורים והלוואות אחרות לתקופות שונות ובתנאים מגוונים.
- **סיוע במימון רכישת כלי רכב** - הפעילות בתחום הלוואות לרכישת רכב חדש מהיבואן, במסגרתה פועל הבנק בשיתוף עם מספר יבואני רכב, תוך הצעת מבצעים משותפים למימון רכישת כלי רכב על ידי לקוחות.

משכנתאות

השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות הינם הלוואות מכספי הבנק. בנוסף, פועל הבנק בתחום המשכנתאות במתן שירותי ביצוע וסליקה של הלוואות המועמדות על ידי המדינה, ובכלל זה הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון. הפעילות בתחום המשכנתאות כוללת גם הצעת ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) באמצעות סוכנות ביטוח בבעלות הבנק.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

שיעור שינוי		היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
2011-2012	2012-2013	2011	2012	2013	
					משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)
5.5%	12.1%	16,437	17,333	19,434	מכספי הבנק
					מכספי האוצר:
116.5%	(19.0%)	85	184	149	הלוואות מוכונות
112.9%	(8.4%)	101	215	197	הלוואות עומדות ומענקים
6.7%	11.5%	16,623	17,732	19,780	סך הכל הלוואות חדשות
23.4%	50.7%	1,422	1,755	2,645	הלוואות שמוחזרו
8.0%	15.1%	18,045	19,487	22,425	סך הכל ביצועים
1.8%	(2.0%)	47,413	48,261	47,274	מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן תיאור השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות:

הלוואות מכספי הבנק - הלוואות מכספי הבנק ובאחריותו, ניתנות כהלוואות חופשיות (שאינן במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון) לרכישת נכס מקרקעין ולבניה, על פי רוב למטרת מגורי הלווה. ההלוואות ניתנות לתקופות ארוכות של עד 30 שנה, בהתאם לסוג ההלוואה וליכולת ההחזר של הלווה.

הבנק נותן אשראי במגזרי הצמדה שונים ומציע "משכנתא משולבת" - הלוואה המשלבת בין הרכיבים הבאים או חלק מהם: רכיב צמוד מדד בריבית קבועה או משתנה, רכיב שקלי לא צמוד בריבית קבועה או משתנה ורכיב צמוד למטבע חוץ בריבית משתנה. המשכנתא המשולבת מאפשרת לבנק שמירה על רווחיות, ומאפשרת ללקוח פיזור סיכון.

על רקע שיעורה הנמוך של ריבית בנק ישראל, וירידתה בשנים האחרונות, אופיינה שנה זו (בדומה לשנים 2010-2012) בהעדפת הלווים לביצוע הלוואות בריבית משתנה, הן במגזר השקלי הלא צמוד והן במגזר הצמוד למדד, בהן שיעור הריבית אטרקטיבי בהשוואה להלוואות בריבית קבועה. יחד עם זאת, חל גידול בחלקן של הלוואות בריבית קבועה במסלול הלא צמוד בריבית קבועה.

לפרטים בדבר הגבלת שיעור המימון בהלוואות לדירור, ראה להלן במסגרת החקיקה במגזר.

שירותים במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון - בנוסף לפעילות הבנקאית של מתן אשראי מכספי הבנק, מהווה הבנק זרוע ביצוע של המדינה למתן שירותים לאוכלוסיית זכאי משרד השיכון. שירותים אלו כוללים הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, לרבות הלוואות מקום ומענקים מותנים, כמפורט להלן:

א. הלוואות - החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם חדש לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שינתנו מכספי האוצר החל מיום 1 ביולי 2004, יחול שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מרכז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות, הנמוך באופן משמעותי משיעור העמלה בגין הלוואות שניתנו עד ליום 30 ביוני 2004. ההסכם הינו הסכם בין כל המערכת הבנקאית, ובכללה הבנק, ובין המדינה וההחלטה באיזה בנק תמומש הזכאות נתונה בידי הלקוח נוטל המשכנתא. תוקף הסכם זה מוארך מידי שנה.

הכנסות הבנק בגין כלל פעילות הלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2013 בכ-69 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ-75 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012.

לפרטים בדבר ההסכם בין משרד האוצר לבין הבנקים למתן הלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה מכספי הבנק ועל אחריותו, ראה בביאור 19 ד.19.

בנוסף להלוואות הרגילות במסגרת תכניות הסיוע, קיים הסדר מיוחד של מתן אשראי מסובסד, הניתן לפי תנאים המתעדכנים מעת לעת על ידי משרד הבינוי והשיכון, שמטרתו לעודד רכישת דירות חדשות בישובים מסוימים אשר למדינה יש עניין באיכלוסם ("הלוואת מקום").
במסגרת תחום ההלוואות, מטפל הבנק, בנוסף לשירות הבנקאי המקובל, במכלול הצדדים המנהלתיים הנדרשים לשירות זכאי משרד הבינוי והשיכון, כגון הנפקת תעודת זכאות.

ב. מענק מותנה - הלוואה הניתנת כחלק מהסיוע לדיור מכספי המדינה, והופכת בהדרגה למענק בכפוף לתנאים הנקבעים על ידי משרד השיכון.

ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) - הרוב המכריע של הלווים מבוטחים בפוליסות ביטוח חיים בקשר להלוואה, ורוב הנכסים המשמשים כבטוחה מבוטחים בביטוח נכסים.

עד ליום 30 בנובמבר 2005 נהגו חלק מהלווים לרכוש ביטוחים במסגרת הסדרי ביטוח שהיו נהוגים באותה עת בבנק. החל מדצמבר 2005, מופעל מוקד טלפוני בסוכנות ביטוח שהיא חברה בת בבעלות מלאה ובשליטה של הבנק, ולווים בוחרים בחלקם לערוך ביטוחיהם באמצעות סוכנות הביטוח של הבנק וחלקם באמצעות הסדרי ביטוח אחרים.

ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) - הרוב המכריע של הלווים מבוטחים בפוליסות ביטוח חיים בקשר להלוואה, ורוב הנכסים המשמשים כבטוחה מבוטחים בביטוח נכסים.

עד ליום 30 בנובמבר 2005 נהגו חלק מהלווים לרכוש ביטוחים במסגרת הסדרי ביטוח שהיו נהוגים באותה עת בבנק. החל מדצמבר 2005, מופעל מוקד טלפוני בסוכנות ביטוח שהיא חברה בת בבעלות מלאה ובשליטה של הבנק, ולווים בוחרים בחלקם לערוך ביטוחיהם באמצעות סוכנות הביטוח של הבנק וחלקם באמצעות הסדרי ביטוח אחרים.

שיווק ביטוחים

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, ביטוחי חיים וביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור משווקים על ידי סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק (טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ), שפעילותה נפרדת מפעילות הבנק והיא מוגבלת רק לתיווך בביטוח מבנה, לרבות נזקי מים, ובביטוח חיים אגב הלוואה הניתנת על ידי הבנק.

כדי לשמור על ההפרדה הנדרשת בין פעילות המשכנתאות ופעילות הביטוח, הוצבו בסניפי הבנק המבצעים משכנתאות עמדות ייעודיות המקושרות ישירות לסוכנות הביטוח שבבעלות הבנק. בעמדות אלו רוכש הלקוח באופן עצמאי ביטוח חיים ונכס ומפיק את מסמכי הביטוח הדרושים לצורך ביצוע ההלוואה.

להלן הכנסות הבנק מביטוח אגב משכנתא (במיליוני שקלים חדשים):

2011	2012	2013	
92	101	91	ביטוח חיים
33	26	24	ביטוח נכסים
125	127	115	סך הכנסות ממכירת ביטוח

בשנת 2013 קטנו ההכנסות מביטוח חיים עקב השינוי בתנאי שוק הביטוחים "אגב משכנתא" וירידה בעמלות הסוכנות. הירידה בהכנסות מביטוח נכסים נובעת מהקטנת העמלה והקטנת התעריף של הפרמיה לביטוח מבנים ללא התייקרות מקבילה ללקוחות, על פי קביעת האוצר.

שוק ההון

במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שרותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שרותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול ושל קופות גמל.

כרטיסי אשראי

כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. במסגרת הפעילות במגזר משקי הבית, מוצעים ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי. המגזר פועל בתחום זה מול חברות כרטיסי האשראי ישראל ו-CAL. הבנק מציע ללקוחותיו כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות אלה, בעת פתיחת חשבון פרטי בבנק, ובהתאם לבקשת הלקוח. חברות כרטיסי האשראי, מצידן, משתמשות בבנק כצינור להפצת כרטיסיהן ללקוחות הבנק. הבנק מציע ללקוחותיו כמעט את כל סוגי כרטיסי האשראי הקיימים במשק הישראלי. כמו כן, לבנק מספר מוצרים בתחום כרטיסי האשראי:

"הכרטיס" - כרטיס אשראי ממותג ייחודי לבנק. הכרטיס כולל מבצעים ייחודיים ופעילות ממוקדת בתחום ההטבות הצרכניות והבנקאיות. מטרת הכרטיס הינה חיזוק הקשר והרחבת הפעילות עם הלקוחות הקיימים ואמצעי נוסף לגיוס לקוחות חדשים לבנק.

לפרטים בדבר הסכם עם קבוצת כ.א.ל, בין היתר בעניין הנפקה של כרטיס ממותג, ראה ביאור 19 ד.14 לדוחות הכספיים.

"כרטיס אשראי טפחות" - מטרת המוצר לסייע, הן במכירת הלוואות המשכנתא, והן בעידוד פתיחת חשבונות עובר ושב. המוצר מאפשר הקצאת מסגרת אשראי, בהסתמך על יכולת החזר של הלקוח ועל הנכס המשועבד כבר לבנק, באמצעותה יוכל הלקוח לממן הוצאות נוספות הכרוכות ברכישת הדירה (ריהוט, שיפוצים וכד') או בכל פעולה אחרת. לצורך כך, ניתן ללקוח כרטיס אשראי ייחודי. החיובים בכרטיס האשראי יצטברו בחשבון העו"ש ויועברו לחשבון המשכנתא אחת לתקופה בהתאם לתנאי הכרטיס.

כרטיס אשראי "שוטף" ללקוחות טפחות - במסגרת פעילות הסינרגיה בבנק, מוצע כרטיס אשראי המבוסס על פלטפורמת "הכרטיס" ומיועד ללקוחות אשר נטלו משכנתא בבנק ואינם מנהלים חשבון עובר ושב פעיל בבנק. הלקוחות נהנים מההטבות השונות של מועדון "הכרטיס", כאשר החיובים החדשיים מועברים לבנק באמצעות הוראה לחיוב חשבוננו הפעיל של הלקוח בבנק אחר.

כרטיס אשראי "סטודנט חופשי" - הכרטיס מעניק לסטודנט אשראי הניתן לשימוש לצרכים שונים. האשראי במסגרת הכרטיס ניתן לניצול במשך 3 שנים, והוא נושא ריבית אטרקטיבית במיוחד על הסכום שנוצל בפועל. החזרי האשראי גמישים, כאשר תחילת החזר הקרן והריבית לאחר 3 שנים מיום קבלת הכרטיס (ניתן לבקש דחייה של שנה נוספת). ניתן לבצע פרעון מוקדם מלא, או חלקי, ללא עמלות וללא קנסות.

שירותים ייחודיים לבנק

השרות הייחודי המרכזי שמציע הבנק הינו הפעילות במסגרת הבנקאות ההיברידית, המאפשרת ללקוח גישה ישירה ונוחה לבנקאי האישי באמצעות מגוון אמצעים טכנולוגים זמינים, כפי שפורט לעיל. כמו כן, במסגרת מגזר משקי הבית מציע הבנק ללקוחותיו שירותים, המביאים לידי ביטוי את היתרונות משילוב המוצרים השונים המוצעים על ידו ללקוחותיו ומתוארים לעיל. במסגרת זו מציע הבנק הטבות שונות בתחום העובר ושב והאשראי ללקוחות נוטלי משכנתאות, במטרה לעודד לקוחות אלה לנהל חשבון עובר ושב בבנק. בנוסף, מציע הבנק הטבות בתחום המשכנתאות ללקוחות בעלי חשבונות עובר ושב בבנק, במטרה לעודד לקוחות אלו ליטול משכנתאות באמצעות הבנק. ההטבות הרלוונטיות הוחלו גם על לקוחות בנק י.הב, בהתאם לפעילותם ולמאפייניהם.

השירותים הייחודיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר משקי הבית כוללים הן שירותים בתחום הבנקאות הקמעונאית והן שירותים בתחום המשכנתאות כדלהלן:

חשבון מנהלים - המותג הייחודי "חשבון מנהלים", שהושק בשנת 2007, מאפשר לאוכלוסיה פרטית מועדפת להפיק את המירב מניהול חשבון העובר ושב בבנק. המותג שם דגש על רמת השירות, רמת ניהול החשבון, הצעות ערך בנקאיות, הטבות פיננסיות ושירותים חוץ בנקאיים הניתנים ללקוחות חשבון המנהלים. לרשות הלקוח עומדים יועצים מקצועיים בתחום הייעוץ הפיננסי, הייעוץ הפנסיוני וייעוץ בנושא המשכנתאות.

"אוברדרפט בלי ריבית" - קיזוז יתרות חובה כנגד יתרות זכות של הלקוח במהלך החודש, שירות הניתן ללקוחות נבחרים.

הטבות לבעלי משכנתא - הטבות ייחודיות, המוצעות לקבוצות מסוימות של לקוחות בעלי חשבון בבנק, שלהם משכנתא. ההטבות כוללות העמדת מסגרת אשראי ללא ריבית בחשבון עובר ושב, וכן ריבית על יתרת זכות עד לגובה ההחזר החודשי של המשכנתא. ההטבה ניתנת בכל חודש, בכפוף לעמידת הלקוח באותו חודש בתנאי התכנית.

יעוץ פנסיוני- הבנק מעניק יעוץ פנסיוני ללקוחותיו וללקוחות בנקים אחרים, הן לשכירים והן לעצמאיים, על בסיס מודל הייעוץ הנתמך במערכת מחשב שפותחה בבנק. הייעוץ ניתן על ידי יועצים פנסיונים מוסמכים הנותנים יעוץ אובייקטיבי.

לפירוט תחליפים למוצרים ראה להלן בתיאור התחרות במגזר.

חקיקה

בחודש נובמבר 2012 הורה המפקח על הבנקים לא לאשר ולא לבצע הלוואה לדיור בשיעור מימון העולה על 75% לרכישת זכות במקרקעין המהווים דירה יחידה, 70% לדירה חלופית ו-50% לכל דירה אחרת, לרבות דירה להשקעה.

בחודש נובמבר 2012 קבע נגיד בנק ישראל תיקון בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, וכן פרסם את צו הבנקאות (שירות ללקוח), (ביטול הפיקוח על שירות בנקאי מסוים ושינוי במקרה אחר) התשע"ג-2012. ההנחיות החדשות חלות על התאגידים הבנקאיים החל מיום 1 בינואר 2013. על פי התיקון והצו החדשים, נדרש הבנק לייצר שקיפות ופומביות בנוגע לגביית עמלות וכן לנקוט במספר צעדים המצמצמים את גביית העמלות בחשבונות פרטיים ועסקים קטנים.

בחודש נובמבר 2012 הנחה המפקח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים לנקוט בצעדים החל מיום 1 במרץ 2013, בהם קביעה מחדש את שיעורן של עמלות ניירות ערך והתאמתן ככל הניתן למחיר הנגבה בפועל, ושינוי אופי ההתקשרות עם הלקוחות כך שיהיה על בסיס שיעור או סכום העמלה ולא על בסיס שיעור הנחה מתעריף.

בחודש מרץ 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב לעדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור, וזאת על רקע הגידול המהיר בהיקף תיקי הלוואות בביטחון נכס למגורים והעלייה המשמעותית במחירי הדיור. בהתאם להוראות, עודכנו ההנחיות בנושא חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, לפרטים ראה ביאור 1. ד. 6 לדוחות הכספיים. בנוסף, עודכנו ההנחיות בדבר הלימות הון. לפרטים, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

בחודש אוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא "הגבלות על מתן הלוואות לדיור" שנעדה, לדברי המפקח, "לחזק את עמידות הלווים והמערכת הבנקאית בפני השפעות שליליות אפשריות שעלולות להיגרם בעת עליית שיעורי הריבית בעתיד".

לפרטים, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

לפרטים נוספים ולתיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, והסדרים חקיקתיים אשר פורסמו לאחרונה, אשר חלקם, בעלי השפעה על פעילות מגזר משקי הבית, ראה להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים טכנולוגיים, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר משקי הבית

לבנק יש מאגר פוטנציאלי של אלפי לקוחות נוטלי משכנתאות, המהווים קהל יעד טבעי לשיווק מוצרים נוספים של הבנק. הרחבת בסיס הלקוחות והגדלת מגוון השירותים ללקוחות מגזר משקי הבית תוך מיצוי מאגר לקוחות המשכנתאות מהווה גורם נוסף חשוב ומהותי בהצלחת מגזר זה.

בנוסף, עם רכישת 50% מההון המונפק של בנק יהב על-ידי הבנק בשנת 2009, מהווים לקוחותיו חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי, תוך חשיפתם לפעילות פוטנציאלית בתחום המשכנתאות במסגרת הקבוצה.

לקוחות

פעילות מגזר משקי הבית מאופיינת בפיזור רב, הן של האשראי והפיקדונות בתחום הבנקאות הקמעונאית, והן של תיק האשראי בקרב מאות אלפי משקי בית שנטלו משכנתאות מהבנק במהלך השנים. אי לכך, אובדן לקוח זה או אחר, אינו משפיע באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר.

שיווק והפצה

פעילויות השיווק וההפצה של המוצרים והשירותים במגזר משקי הבית מבוצעות ככלל, באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות הערוצים הישירים, המשמשים את הבנקאות ההיברידית.

סניפי הבנק במסגרת הקבוצה פועלים 177 מרכזי עסקים, סניפים, שלוחות ונציגויות בפריסה ארצית, ובתוכם, 45 סניפי יהב. הבנק ממשיך לייעל את פריסת הסניפים, ולהרחיב את מערך נקודות המכירה, בין היתר, באמצעות הוספת פעילות מסחרית בסניפי המשכנתאות ופעילות משכנתאות בסניפים המסחריים. לפרטים, ראה פרק הפריסה הסניפית.

הערוצים הישירים - לאחר הפעלת הבנקאות ההיברידית המתוארת לעיל, שונה אופי ההפעלה של הערוצים הישירים והם הוגדרו מחדש ככלים המשמשים את הסניף.

כיום, הערוצים הישירים העצמאיים (היינו, שאינם מצוותים לסניפי הבנק) הינם:

- שירות טלפוני באמצעות: מרכז השקעות, מרכז בנקאות, מרכז מכירה ומרכז משכנתאות:
- מרכז ההשקעות - מענה מקצועי מיומן ומהיר ללקוחות שוק ההון בביצוע פעולות וייעוץ השקעות מ 7:00 ועד 24:00, גיוס לקוחות חדשים בתחום הפאסיבה, תמיכה במיצוי קמפיינים של השקעות (רימונים, דובדבן, ליצי' וכו'), מתן שרותי מט"ח במסגרת שלוחת מט"ח של חדר עסקות שהוקמה בשנת 2012, השקעה בבורסות חו"ל במסגרת שלוחת ניירות ערך זרים שהוקמה בתחילת שנת 2013 והכשרת יועצי השקעות לשיבוץ בסניפים.
- מרכז הבנקאות - מרכז הבנקאות משרת את לקוחות הבנק בתחום המסחרי באמצעות "צוותי הסניף", פעיל בשעות הפעילות של הבנקאות ההיברידית (החל מהשעה 8:00 בבוקר ועד השעה 20:00 בערב) לצורך הרחבת שעות הפעילות, מרכז הבנקאות מהווה מוקד גיבוי כללי ללקוחות (ללא שיוך לצוות סניף) מהשעה 20:00 בערב ועד חצות ובשעות 7:00-8:00 בבוקר.

- מרכז המכירה - נועד להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק במסגרת קמפיינים שיווקיים לגיוס לקוחות, המופנים ישירות אליו, או במסגרת שיחות מכירה יוצאות. בנוסף, מטפל המרכז במכירת כרטיס אשראי טפחות, מחזור משכנתא מבנק אחר ללקוחות הבנק, מכירת הלוואות רכב, מניעת נטישה ושימור לקוחות.
 - מרכז המשכנתאות - מרכז את הפעילות בתחום המשכנתאות: הגשת בקשה ומתן ייעוץ לגבי הלוואה לדיור, קבלת מידע על הלוואה קיימת וביצוע הסדרים ותשלומים בהלוואות בפיגור.
 - אתר האינטרנט - קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק, 24 שעות ביממה. במהלך שנת 2013 הורחב מגוון השירותים ללקוח כדי להמשיך במדיניות הפחתת תלות הלקוח בסניף הפיזי. כמו כן, הוגדרו באתר במהלך השנה שיפורים מיכונים, מתוך מטרה להמשיך ולשפר את רמת ממשק המשתמש עם המערכת ולהגביר את היקף הפעילות של הלקוח באמצעות האתר.
 - הורחבו השירותים הניתנים באפליקציה והוגדלה משמעותית כמות הלקוחות שהצטרפו לשירות.
 - השירות הסוללראי - מערכת להפצת מידע בנקאי ופיננסי באמצעות טלפון סוללראי.
 - מכשירים לשירות עצמי- עמדות השירות בסניפים והכספונים למשיכת מזומנים מהווים זרוע נוספת למכירה ישירות. בשנת 2013, הוחלפו מרבית עמדות השירות לעמדות חדישות ומשוכללות.
- לפרטים נוספים, ראה להלן בפרק הפעילות השיווקית.
- אין לבנק תלות בגורמי שיווק והפצה חיצוניים במסגרת מגזר זה.

תחרות

בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי ושוק ההון

מספר המתחרים העיקריים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק, כאשר ההתייחסות המרכזית הינה לקבוצת חמשת הבנקים המסחריים. בשנים האחרונות מצוי שוק הבנקאות הקמעונאית בתחרות עזה בין הבנקים. ככלל, ניתן לציין, כי מוצרי מגזר משקי הבית המוצעים על ידי כלל הבנקים הינם דומים, לכן מתמקדת התחרות בטיב השירות, בשיעורי המרווחים ובעמלות המשולמות על ידי הלקוחות.

בנוסף לתחרות בין הבנקים, מורגש מאמץ מוגבר של גופים חוץ בנקאיים, בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי, הפונים גם הם לפלח אוכלוסייה זה בהצעות למתן אשראי. חברות כרטיסי האשראי, בשיתוף רשתות קמעונאיות ואחרות, פועלות גם להנפקת כרטיסי אשראי ישירות ללקוח שלא באמצעות הבנק. פירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

בתחום שוק ההון ניתן למנות בין המתחרים, בנוסף לחברות הביטוח, גם את בתי השקעה הפרטיים.

הבנק מתמודד עם התחרות הקיימת באמצעות חתירה למתן שירות איכותי והשקת מוצרים ייחודיים. כאמור לעיל, הבנק מעריך כי ברכישת ההחזקה ביהב, טמון פוטנציאל להרחבת הפעילות בתחום משקי הבית, על בסיס הפעילות המתמשכת מול הלקוחות.

משכנתאות

עיקר פעילות המשכנתאות בישראל מתבצעת באמצעות 10 בנקים הפועלים בתחום. הבנק, מזה עשרות שנים, הינו הבנק המוביל במגזר המשכנתאות, הן בהיקפי מתן האשראי והן ביתרת תיק האשראי. בהתבסס על נתוני בנק ישראל, חלקה של הקבוצה במתן אשראי לדיור, מכספי הבנק ומכספי המדינה בתחום המשכנתאות, עמד בשנת 2013 על כ-36%, בהשוואה לכ-

35% בסוף שנת 2012. המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט. חברות הביטוח מתחרות גם הן בתחום המשכנתאות. לפירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

הבנק נוקט באמצעים שונים בהתמודדותו עם הסביבה התחרותית בתחום המשכנתאות, כולל פעולות פרסום נרחבות, שימוש במשווקים בשטח, פיתוח והפעלה של מוצרים חדשים, שמירה על נוכחות בשוק הדירות הראשוני בדרך של ליווי פרויקטים של בנייה למגורים ועוד. נדבר נוסף בהתמודדות הבנק עם התחרות בתחום המשכנתאות הינו השקעת משאבים בשיפור מתמיד של הרמה המקצועית והשירות הניתנים על ידו ללקוחות.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- הרגלי לקוחות
- מגבלות רגולטוריות
- דרישות להון מינימאלי
- הכשרת כוח אדם מקצועי
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).

הסכמי שיתוף פעולה

- הבנק התקשר לפני מספר שנים עם חברת אי. אם. איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ ("להלן "EMI") - חברה בעלת רשיון לביטוח סיכוני אשראי במשכנתאות. סיכוני האשראי של חלק מלקוחותיו, הנוטלים הלוואות חדשות בהן שיעור המימון הוא גבוה, מבטוחים באמצעות EMI. ביטוח זה מיועד לכיסוי נזק אשר עלול להיגרם לבנק במקרים של כשל אשראי, אם התמורה ממימוש הביטוחנות לא תספיק לכיסוי יתרת החוב של הלוואה. הביטוח הוא ל"שכבה העליונה" של ההלוואה, כך ש- EMI אמורה לכסות את ההפסד הראשון, ובכך להקטין (או למנוע לחלוטין) את ההפסד לבנק במקרה של מימוש בהפסד.

לאור ההגבלה של בנק ישראל על שיעורי המימון בביצוע הלוואות לדיור, הבנק אינו מאשר הלוואות חדשות עם ביטוח אשראי בשיעור מימון העולה על 75% (פרט להלוואות אשר הוחרגו מההוראה של בנק ישראל, כגון: מחזורים).

לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק להלן.

- הבנק התקשר עם מספר חברות המנפיקות כרטיסי אשראי, אשר העיקריות בהן הן ישראלכרט בע"מ (החל משנת 1979) וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל משנת 1995), בשורה של הסכמים המסדירים את מערכת היחסים בין הצדדים. על פי ההסכמים, יפעל הבנק להפצת כרטיסי האשראי המונפקים על ידי החברות האמורות ללקוחותיו. בהסכמים נקבעו מנגנונים לחישוב הסכומים להם זכאי הבנק בגין פעילות לקוחותיו בכרטיסים שהונפקו, בין היתר בהסתמך על היקף השימוש אותו עושים לקוחות הבנק בכרטיסי האשראי של החברות הללו. ההסכמים מגדירים את אופן תפעול כרטיסי האשראי ואת חלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבין הבנק. על פי ההסכמים, זכאי הבנק למנות משקיף מטעמו שישתתף בישיבות הדירקטוריון (לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון, למעט ועדת ביקורת) של ישראלכרט בע"מ.

לפרטים בדבר הסכם שנחתם עם קבוצת כ.א.ל, הכולל הסדר חדש במסגרתו הונפקו כרטיסי אשראי ממותגים של הבנק, ראה ביאור 19 ד. 14 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק רואה חשיבות להמשך הפיתוח של מגזר משקי הבית במסגרת פעילות הבנק בעתיד. להלן עיקרי היעדים בתחום משקי הבית והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:

- גידול בנתח השוק במשקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות, בעיקר מקרב לקוחות טפחות לשעבר, לקוחות אדנים ולקוחות יב, כפלטפורמה להשגת הגידול בנתח השוק ובהכנסה.

- שמירה על נתח השוק במשכנתאות ואף הגדלתו תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות גבוהה, על ידי מתן הצעות ערך ללקוח, המבוססות על סינרגיה בין הפעילות בתחום המשכנתאות, הפעילות המסחרית והפעילות בתחום הפנסיוני.

- הרחבת הפעילות בסניפים והפיכת כלל הסניפים ליחידות מכירה של פעילות בנקאית מסורתית ושל פעילות משכנתאות, תוך ביצוע מכירה צולבת ללקוחות.

- המשך פיתוח מוצרים המיועדים לפלחי אוכלוסיה ממוקדים, במטרה להגדיל את היקפי הפעילות.

- מינוף הקשר בין פעילות מגזר הבנקאות העסקית בענף הבניה והנדל"ן לבין מגזר המשכנתאות. במסגרת זו מושם דגש על מיצוי מקסימאלי של שווק משכנתאות לרוכשי דירות בפרויקטים המוקמים על ידי לקוחות הנדל"ן.

המערכות המהותיות עליהן מבסס המגזר את פיתוח פעילותו:

- מערכת ה-CRM - ניהול קשרי לקוחות, מטרתה להציג את כל המידע הרלוונטי לבנקאי במטרה להציע ללקוח את המוצרים המתאימים לו, תוך שיפור הקשר עם הלקוח.

- מערכת מחשב התומכת בתהליך ביצוע וניהול המשכנתאות, מאפשרת פעילות ועיבודים מקוונים (ON LINE) ועדכון יתרות בתדירות יומית. המערכת מאפשרת גמישות בהגדרה ובתפעול השוטף של מוצרי המשכנתאות השונים, פיתוח מוצרים חדשים וגמישים ומעניקה לבנק יכולת תחרות ויכולת להגיב בצורה מהירה לשינויים בסביבה העסקית.

- במהלך השנים האחרונות ביצע הבנק מהלך של שדרוג מערכת המחשוב הסניפית של הבנק ומעבר לעבודה בטכנולוגית "NET". מערכת זו מציבה את הבנק בשורה הראשונה מבחינת תפעול ושירות לעובדים וללקוחות.

תוצאות המגזר חשופות לאיום, בין השאר, כתוצאה מתחרותיות גבוהה הנובעת מהאטרקטיביות שלו, בשל היותו מגזר בו הסיכון נמוך כתוצאה מפיזור לקוחות גבוה יחסית. בנוסף, תוצאות המגזר מושפעות מכניסת חברות כרטיסי אשראי לתחום העמדת המימון הקמעונאי (לפרטים ראה להלן).

אוכלוסיית הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק, ורכישת ההחזקות בבנק יב, מהווים הזדמנות להגדלת בסיס הלקוחות של הקבוצה ולהרחבת הפעילות במגזר משקי הבית.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע תכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לביקוש לדיור ולמשכנתאות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, לנושאי כוח אדם ולזמינותם ומחיריהם של נכסים.

תוצאות מגזר משקי בית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
סך	שוק	כרטיסי	בנקאות	סך	שוק	כרטיסי	בנקאות	סך	שוק	
משכנתאות ⁽¹⁾ הכל	ההון	אשראי	ופיננסים ⁽¹⁾	משכנתאות הכל	ההון	אשראי	ופיננסים	משכנתאות הכל	ההון	
במיליוני שקלים חדשים										
הכנסות ריבית נטו:										
3,274	3,032	-	28	214	3,689	3,269	-	25	395	מחיצוניים
(1,466)	(2,423)	-	(20)	977	(1,841)	(2,624)	-	(5)	788	בינמגזרי
1,808	609	-	8	1,191	1,848	645	-	20	1,183	סך הכל הכנסות ריבית נטו
7	-	7	-	-	7	-	7	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
778	239	165	130	244	771	228	176	130	237	עמלות והכנסות אחרות
2,593	848	172	138	1,435	2,626	873	183	150	1,420	סך ההכנסות
65	10	-	-	55	239	190	-	-	49	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות										
1,717	279	55	28	1,355	1,802	275	67	25	1,435	מחיצוניים
(119)	-	-	(3)	(116)	(115)	-	-	(3)	(112)	בינמגזרי
1,598	279	55	25	1,239	1,687	275	67	22	1,323	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
930	559	117	113	141	700	408	116	128	48	רווח לפני מיסים
323	193	41	40	49	243	141	40	45	17	הפרשה למיסים על הרווח
607	366	76	73	92	457	267	76	83	31	רווח לאחר מיסים
רווח נקי (הפסד):										
607	366	76	73	92	457	267	76	83	31	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(50)	-	-	-	(50)	(44)	-	-	-	(44)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
557	366	76	73	42	413	267	76	83	(13)	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
14.2%					8.4%					תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
89,157	71,757	-	2,560	14,840	97,399	78,696	-	2,899	15,804	יתרה ממוצעת של נכסים
58,446	87	-	2,560	55,799	62,681	106	-	2,899	59,676	יתרה ממוצעת של התחייבויות
51,763	36,725	-	-	15,038	57,431	42,020	-	-	15,411	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
26,895	-	26,895	-	-	31,406	-	31,406	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
89,062	71,708	-	2,524	14,830	96,392	77,978	-	2,849	15,565	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
55,795	-	-	-	55,795	59,500	-	-	-	59,500	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
93,013	75,011	-	2,783	15,219	8	84,246	-	2,986	16,036	אשראי לציבור (יתרת סוף)
58,645	-	-	-	58,645	60,793	-	-	-	60,793	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,206	11,531	-	-	8,675	20,008	10,039	-	-	9,969	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:										
1,241	577	-	8	656	1,373	628	-	20	725	מרווח מפעילות מתן אשראי
530	-	-	-	530	455	-	-	-	455	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
37	32	-	-	5	20	17	-	-	3	אחר
1,808	609	-	8	1,191	1,848	645	-	20	1,183	סך הכל הכנסות ריבית נטו

(1) סווג מחדש.

(2) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר משקי הבית לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ב-413 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-557 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 25.8%. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: תרומת המשכנתאות בשנת 2013 הסתכמה ב-267 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 366 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 27%. הקיטון נובע בעיקרו מהפרשה קבוצתית חד פעמית להפסדי אשראי של 191 מיליוני שקלים חדשים (122 מיליוני שקלים חדשים, נטו לאחר המס), כתוצאה מיישום הוראות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור, הפרשה זו נכללה בדוחות הכספיים לשנת 2013. עם זאת, גדלו היקפי הפעילות המיוחסים למגזר כך שללא השפעת ההפרשה החד פעמית, גדל הרווח הנקי בסכום של כ-23 מיליוני שקלים חדשים (גידול של כ-6.3% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). תשואת הרווח הנקי על ההון ממשכנתאות ללא ההפרשה החד פעמית מסתכמת ב-10.3% לעומת 12.5% בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתשואה על ההון נובעת בעיקרה מעליה בבסיס ההון של הבנק במסגרת הדרישות הרגולטוריות. ראה גם פרק רווח ורווחיות.

הכנסות הריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-645 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 609 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 36 מיליוני שקלים חדשים, הנובע בעיקר כתוצאה מגידול בהיקף הפעילות שבא לידי ביטוי בעליה של כ-9.7% ביתרה הממוצעת של הנכסים. העמלות וההכנסות האחרות קטנו בכ-11 מיליוני שקלים חדשים כתוצאה מהשפעות רגולטוריות שונות המצמצמות את גובה העמלות הנגבות מלקוחות הבנק. ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. בהוצאות התפעוליות והאחרות לא חלו שינויים מהותיים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. תרומת משקי הבית (למעט משכנתאות) הסתכמה בשנת 2013 ב-146 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 191 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 45 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף הכנסות הריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי חל גידול על סך 4 מיליוני שקלים חדשים, הנובע מגידול במרווח מפעילות מתן אשראי, המיוחס לעליה בהיקף הפעילות לצד שחיקה במרווח מפעילות קבלת פיקדונות, הנובעת מסביבת שיעורי ריבית נמוכה. העמלות וההכנסות האחרות גדלו ב-4 מיליוני שקלים חדשים בעיקר כתוצאה מגידול בהיקף הפעילות במגזר זה. הצמיחה השוטפת בהכנסות מעמלות קוזזה על ידי השפעות רגולטוריות שונות המצמצמות את גובה העמלות הנגבות מלקוחות הבנק. לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. ההוצאות בגין הפסדי אשראי קטנו ב-6 מיליוני שקלים חדשים ומנגד חל גידול בהוצאות התפעוליות של כ-7%. הגידול בהוצאות התפעוליות מיוחס בעיקרו מגידול בהוצאות השכר הנובע מהפרשות חד פעמיות בבנק ובבנק יהב. ראה גם פרק "רווח ורווחיות".

מגזר בנקאות פרטית

מידע כללי על מגזר הפעילות

בנקאות פרטית הינה תפישה של שירות בנקאי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. לקוחות הבנקאות הפרטית הינם בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, או תאגידיים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים.

היעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהותי בשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שירות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים.

הבנקים בישראל משקיעים בשנים האחרונות מאמצים ניכרים בפיתוח ובשכלול שירותי הבנקאות הפרטית ובהגדלת נתח השוק שלהם בתחום זה. זאת, על רקע הגורמים הבאים:

- הפוטנציאל הטמון בהרחבת הקשר העסקי עם לקוחות המעמד הסוציו-אקונומי הגבוה המשווייכים למגזר זה.
- התגברות הדרישה מצד לקוחות מגזר זה לשירות מקצועי ואישי ברמה גבוהה, כנהוג בעולם.
- פיתוח מואץ של מוצרי השקעה מתקדמים כגון: מוצרים מובנים, קרנות גידור, תעודות סל ועוד, שהינם מוצרים חלופיים למוצרים המסורתיים (תוכניות חסכון, ניירות ערך וכד').

מוצרים

המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות מגזר זה הינם כדלקמן:

- **בנקאות ופיננסים** - ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרים בתחום בנקאות ופיננסים, תוך גיבוש אסטרטגיית השקעה מותאמת לכל לקוח על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים, וכן הצעת מוצרי השקעה מתקדמים.
- **כרטיסי אשראי** - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי יוקרתיים המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **שוק ההון** - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קנייה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, לרבות על מגזר הבנקאות הפרטית, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים טכנולוגיים, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות הפרטית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות.

לקוחות

המגזר מטפל בלקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, או לקוחות עסקיים בעלי יתרות נזילות כאמור בהיקפים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים.

קבוצת הלקוחות המטופלת במסגרת המגזר אינה הומוגנית, לא מתקיימים יחסי תלות או קשר מהותי בין הלקוחות לבין הבנק, ולפיכך למגזר הבנקאות הפרטית אין תלות בקבוצת לקוחות ספציפית אשר אובדנה עשוי לפגוע באופן מהותי בפעילותו.

שיווק והפצה

בנוסף לפעילויות השיווק וההפצה באמצעות היחידות המתמחות בבנקאות הפרטית ובאמצעות הערוצים הישירים, נערכים ללקוחות מגזר זה כנסים לפי פלחי אוכלוסיה נבחרים ופניות באמצעות דיוור ישיר. אין לבנק תלות בגורמי שיווק והפצה חיצוניים במסגרת מגזר זה.

תחרות

תפישת השירות הייחודית המוגדרת בבנק כ"בנקאות פרטית" נהוגה בכל המערכת הבנקאית הגלובאלית הבינלאומית, וגם בישראל. יחד עם זאת, יצוין כי התבחינים הקובעים את השייכות לקטגוריה זו, תפיסת השירות ואופיו הספציפי משתנים, ואינם נסמכים על עקרונות זהים בכל הבנקים. לאור זאת, היקף פעילותו של הבנק בתחום זה ביחס למתחריו אינו ידוע, ואין בנמצא נתונים פומביים אודות חלקם היחסי של הבנקים השונים, במגזר הבנקאות הפרטית.

בנוסף לבנקים המקומיים, קיימת בתחום זה תחרות מצד בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים כגון בתי השקעות, קרנות לסוגיהן (בארץ ובחוץ לארץ) וחברות ביטוח.

על מנת להתמודד עם התחרות במגזר זה, משקיע הבנק משאבים רבים בהכשרה מקצועית של עובדיו, במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוח, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים של המגזר, בהשקת מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב בדגש על מערכות ייעוץ ו-CRM).
- היצע מוצרים פיננסיים ייחודיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בכוונת הבנק להמשיך ולפתח את רשת הבנקאות הפרטית הגלובלית שלו בהתבסס על ניהול מרכזי, מוקדי תמיכה מקצועיים ושיתוף פעולה בין שלוחות הבנק ויחידותיו בארץ ובעולם.

הקפדה על המשך מתן שרות מקצועי ואמין, ושמירת קשר הדוק עם הלקוחות, יאפשרו לבנק להרחיב את פעילותו עם לקוחות המגזר.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות פרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים						
						הכנסות ריבית, נטו:
(12)	-	(12)	(15)	-	(15)	מחיצוניים
83	-	83	70	-	70	בינמגזרי
71	-	71	55	-	55	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	-	1	2	-	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
55	29	26	54	28	26	עמלות והכנסות אחרות
127	29	98	111	28	83	סך ההכנסות
(1)	-	(1)	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
						הוצאות תפעוליות ואחרות
78	-	78	76	1	75	מחיצוניים
5	-	5	10	-	10	בינמגזרי
83	-	83	86	1	85	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
45	29	16	25	27	(2)	רווח לפני מיסים
16	10	6	8	9	(1)	הפרשה למיסים על הרווח
29	19	10	17	18	(1)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
30.4%			18.8%			תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
2,274	-	2,274	2,214	-	2,214	יתרה ממוצעת של נכסים
6,958	-	6,958	7,002	-	7,002	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,191	-	1,191	1,007	-	1,007	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
7,767	7,767	-	8,604	8,604	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
1,558	-	1,558	1,217	-	1,217	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,741	-	5,741	6,444	-	6,444	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
1,178	-	1,178	956	-	956	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
7,077	-	7,077	7,027	-	7,027	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
2	-	2	7	-	7	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
						רווח מהכנסות ריבית לפני
						הוצאות בגין הפסדי אשראי:
28	-	28	24	-	24	מרווח מפעילות מתן אשראי
42	-	42	30	-	30	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
1	-	1	1	-	1	אחר
71	-	71	55	-	55	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) סווג מחדש.

(2) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ב-17 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-29 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 12 מיליוני שקלים חדשים. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: הכנסות הריבית נטו הסתכמו בשנת 2013 ב-55 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 71 מיליוני שקלים חדשים, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 22.6%, הנובע בעיקרו משחיקה במרווחי הריבית מפעילות קבלת פיקדונות, עקב סביבת ריבית נמוכה וכן מירידה בהכנסות מאשראי הנובעות מירידה בהיקף פעילות מתן האשראי. בהוצאות בגין הפסדי אשראי לא חל שינוי מהותי לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העמלות והכנסות אחרות ירדו במיליון שקלים חדשים. בהוצאות התפעוליות והאחרות חל גידול שוטף של 3 מיליוני שקלים חדשים.

מגזר עסקים קטנים

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר העסקים הקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית, ומטפל בעיקר בחברות קטנות ובלקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור פעילות נמוך באופן יחסי, ויתרת חבות עד וכולל 6 מליוני שקלים חדשים. המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואיכותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה ביחס ללקוחות עסקיים גדולים, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פרעון האשראי.

מוצרים

בנקאות ופיננסים

במסגרת מוצר זה מעניק הבנק את השירותים הבאים:

- הלוואות למטרות שונות - הלוואות עסקיות, הלוואות כנגד ניכיון שיקים, כרטיסי אשראי וכדומה.
- פעילות יבוא ויצוא - פעילות במטבע חוץ, התאמת מסגרות לפי אופי הפעילות של הלקוח, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים כגון: EDI באינטרנט.
- השקעות - מגוון פעולות בתחום ההשקעות כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- ניהול מסגרות חח"ד - המסגרות נקבעות בהתאם לצרכי הלקוח, מחזור הפעילות ושיקול דעת הבנק.

כרטיסי אשראי - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.

שוק ההון - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שרותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שרותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול של קופות גמל.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומיחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר פעילות זה הם שרות אישי, מתן פתרונות בנקאיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח וכן מערכת בקרה איכותית על טיב האשראי ועל מצבו הפיננסי של הלקוח.

לקוחות

פעילות מגזר העסקים הקטנים מאופיינת בפיזור רב של האשראי והפיקדונות הקמעונאיים. אי לכך, אובדן לקוח זה או אחר, אינו משפיע באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר, ולכן אין במגזר תלות בלקוח ספציפי או במספר מצומצם של לקוחות.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם סניפי הבנק והערוצים הישירים. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים. לפירוט בדבר גורמי שיווק והפצה אלו, ראה בתיאור מגזר משקי הבית.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית ובנוסף, קיימת פעילות של גורמי אשראי חוץ בנקאיים כדוגמת חברות ביטוח, כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים וחברות מימון שונות. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות הן שיווק אקטיבי, קשר אישי עם הלקוח, הענקת שרות אישי ומתן פתרונות מקצועיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח. לאור השוני בין הבנקים בהגדרות המגזרים, אין ביכולתו של הבנק להעריך את חלקו בשוק במגזר זה.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות, המבוססים על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק כוללת הרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו.

להלן עיקרי היעדים בתחום העסקים הקטנים והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:

- הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק, היקף הפעילות וצרכיהם השונים.
- מיצוי פוטנציאל הרווחיות מכל לקוח על ידי ראייה כוללת של פעילות הלקוח, תוך יצירת מערכת יחסים מקיפה המתבססת על מוצרי האשראי ושיווק מוצרים נוספים, בהתאם למאפייני הלקוח.
- הרחבת פעילות בקרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים.
- הרחבת הפריסה הגיאוגרפית של השירותים הניתנים ללקוחות המגזר.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לרבות התפתחות התוצר, וכולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאוגרפיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
								הכנסות ריבית, נטו:
316	-	7	309	444	-	8	436	מחיצוניים
133	-	(5)	138	22	-	(2)	24	בינמגזרי
449	-	2	447	466	-	6	460	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	-	-	1	-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
238	18	14	206	248	18	15	215	עמלות והכנסות אחרות
688	18	16	654	714	18	21	675	סך ההכנסות
36	-	-	36	72	-	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות
459	5	4	450	501	4	4	493	מחיצוניים
(53)	-	-	(53)	(52)	-	-	(52)	בינמגזרי
406	5	4	397	449	4	4	441	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
246	13	12	221	193	14	17	162	רווח לפני מיסים
86	5	4	77	66	5	6	55	הפרשה למיסים על הרווח
160	8	8	144	127	9	11	107	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
38.8%				26.3%				תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
7,179	-	306	6,873	7,511	-	350	7,161	יתרה ממוצעת של נכסים
8,280	-	-	8,280	8,862	-	-	8,862	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,160	-	-	5,160	5,363	-	-	5,363	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
5,606	5,606	-	-	6,420	6,420	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽¹⁾
6,989	-	250	6,739	7,409	-	349	7,060	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
8,035	-	-	8,035	8,767	-	-	8,767	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,860	-	322	6,538	7,667	-	377	7,290	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
8,159	-	-	8,159	9,517	-	-	9,517	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
191	-	-	191	198	-	-	198	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
								רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
344	-	-	344	380	-	-	380	מרווח מפעילות מתן אשראי
80	-	-	80	63	-	-	63	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
25	-	2	23	23	-	6	17	אחר
449	-	2	447	466	-	6	460	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר העסקים הקטנים לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ב-127 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 160 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 20.6%.

להלן הגורמים העיקריים לשינויים בתרומת המגזר: הכנסות הריבית נטו הסתכמו בשנת 2013 ב-466 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 449 מיליוני שקלים חדשים, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 17 מיליוני שקלים חדשים, הנובע בעיקרו מגידול בהיקף פעילות האשראי והפיקדונות ומנגד ירידה במרווחי הריבית מפעילות קבלת הפיקדונות, עקב סביבת ריבית נמוכה במשק. העמלות וההכנסות האחרות גדלו ב-4.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו לכ-72 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי על סך 36 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 36 מיליוני שקלים חדשים, הנובע משינויים בשיעור הפרשה הקבוצתית

המיוחסים למגזר זה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות גדלו ב-10.6%; העליה נובעת מחלקו של המגזר בגידול בהוצאות השכר הנובע מהפרשות חד פעמיות בבנק. ראה גם פרק "רווח ורווחיות".

מגזר בנקאות מסחרית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות המסחרית כולל בעיקר חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), במחזורי פעילות בינוניים שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. זאת, תוך פיזור גבוה בין ענפי המשק השונים. הטיפול בלקוחות המגזר הוא באחריות החטיבה העסקית של הבנק.

לקוחות מגזר זה מאופיינים הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים והן בשיעור הביטחונות, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

מוצרים

ללקוחות המגזר מוצעים שירותים, בעיקר בתחום הבנקאות והפיננסים. במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, כולל לצרכי הון חוזר; שירותי סחר חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; הלוואות לזמן קצר ובינוני, ערבויות בנקאיות; עסקאות במטבע חוץ, לרבות עסקאות במכשירים נגזרים, שרותי פקטורינג וכן פעילות השקעה בפקדונות ובניירות ערך.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, לרבות על מגזר זה, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המחשוב בבנק, ראה להלן בפרק מערכות מידע ומיחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות המסחרית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. זאת, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים ובמקביל לניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מפעילות המגזר.

לקוחות

כאמור לעיל, לקוחות המגזר הינם ברובם חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), המתאפיינות במחזורי פעילות בהיקף שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם שישה מוקדים עיסוקיים שבאחריות החטיבה העסקית, וכן מרכזי העסקים וסניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. פעילותם של גורמי מימון חוץ בנקאיים הינה שולית, ובולטת בעיקר בתחום הפקטורינג.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות מבוססות על מתן פתרונות מקצועיים וכוללים לצרכי הלקוח, שמירה על קשר אישי והתאמת המענה המקצועי לצרכי הלקוח במהירות וביעילות.

לאור השוני בין הבנקים בהגדרות המגזרים, אין ביכולתו של הבנק להעריך את חלקו בשוק במגזר זה.

המחסום העיקרי בפני מעבר לקוחות אל הבנק וממנו הינו הקושי בהעברת בטחונות מבנק לבנק - גורם בעל משמעות במגזר זה, המאופייין בהיקף בטחונות גבוה באופן יחסי. במטרה להגדיל את נתח השוק של הבנק במגזר, למרות הקושי האמור, פועל הבנק בעיקר לשיפור רמת השירות, המקצועיות וההיענות המהירה לצרכים.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידים בנקאיים - לרבות מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. מגבלות אלה אפקטיביות בעיקר בבנקים הקטנים במערכת הבנקאית בישראל.
- דרישות להון מינימאלי - מחויבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית הכוללת במגזר.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות המסחרית מחייבת ידע מקצועי, נסיון והכרות עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים, על צרכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות - מבוססים על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל גידול בפעילות מגזר הבנקאות המסחרית. ככוונת הבנק להמשיך ולפעול להרחבה משמעותית בהיקף הפעילות במגזר זה, בעיקר על ידי גיוס לקוחות חדשים והרחבת השרותים הבנקאיים ללקוחות קיימים וללקוחות משניים. זאת, על בסיס מגוון המוצרים המוצע ללקוחות המגזר, כפי שתואר לעיל. הבנק ימשיך להפעיל, במסגרת החטיבה לבנקאות עסקית, יחידות ייעודיות המטפלות בלקוחות המגזרים השונים, ונעזרות במוקדים העיסוקיים הפרוסים גיאוגרפית.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות מסחרית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
הכנסות ריבית, נטו:								
198	-	-	198	190	-	-	190	מחיצוניים
(27)	-	-	(27)	(24)	-	-	(24)	בינמגזרי
171	-	-	171	166	-	-	166	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	1	-	-	1	1	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
60	9	3	48	59	8	2	49	עמלות והכנסות אחרות
232	10	3	219	226	9	2	215	סך ההכנסות
8	-	-	8	(5)	-	-	(5)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות								
66	1	-	65	68	1	-	67	מחיצוניים
68	-	-	68	65	-	-	65	בינמגזרי
134	1	-	133	133	1	-	132	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
90	9	3	78	98	8	2	88	רווח לפני מיסים
31	3	1	27	35	3	1	31	הפרשה למיסים על הרווח
59	6	2	51	63	5	1	57	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
14.3%				13.9%				תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
4,704	-	49	4,655	4,689	-	49	4,640	יתרה ממוצעת של נכסים
3,545	-	-	3,545	3,505	-	-	3,505	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,172	-	-	5,172	5,028	-	-	5,028	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
3,633	3,633	-	-	3,806	3,806	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽¹⁾
4,608	-	38	4,570	4,653	-	49	4,604	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
3,399	-	-	3,399	3,485	-	-	3,485	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,679	-	54	4,625	4,517	-	55	4,462	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
3,358	-	-	3,358	3,408	-	-	3,408	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
224	-	-	224	284	-	-	284	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:								
144	-	-	144	145	-	-	145	מרווח מפעילות מתן אשראי
24	-	-	24	16	-	-	16	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3	-	-	3	5	-	-	5	אחר
171	-	-	171	166	-	-	166	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר הבנקאות המסחרית, לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ב-63 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 59 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6.8%. להלן הגורמים העיקריים לשינויים בתרומת המגזר: סך הכל הכנסות הריבית נטו, ירדו בסכום של כ-5 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר כתוצאה משחיקת מרווחי הריבית בפעילות קבלת פיקדונות, המושפעים מסביבת ריבית נמוכה במשק.

בהוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה ירידה בהוצאה של כ-13 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ההכנסה שנרשמה בשנת 2013 מיוחסת לגבייה ממספר לקוחות בודדים. בסעיף ההוצאות התפעוליות לא חלו שינויים מהותיים.

מגזר בנקאות עסקית

מידע כללי על מגזר הפעילות

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, בהיקפי חבות מעל 25 מיליוני שקלים חדשים ללקוח ובמחזורי פעילות של למעלה מ- 120 מיליוני שקלים חדשים. במגזר זה נכללת גם קבוצת השירותים הבנקאיים לחברות בתחום הבניה והנדל"ן, גם אם היקפי החבות שלהם ברמה בינונית. זאת, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק. החטיבה העסקית של הבנק אחראית לטיפול בלקוחות המגזר.

בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על שיפור הרווחיות באמצעות הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים חדשניים ועתירי רווחיות ביחס להון, בעיקר עסקאות במכשירים נגזרים.

מוצרים

ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרי בנקאות ופיננסיים, בהם: אשראי לסוגי - On Call, הלוואות לזמן קצר, בינוני וארוך; ערבויות לסוגיהן; פעילות סחר-חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; מימון פרויקטים של תשתית, רכישות ומיזוגים; פעילות במכשירים נגזרים.

נדל"ן

במסגרת זו, מציע הבנק אשראי למימון רכישה והקמה של נדל"ן, בעיקר פרויקטים של בניה למגורים באזורי ביקוש, תוך הקפדה על יישום תבחינים שנקבעו לשמירת איכות תיק האשראי, ובין היתר, התקשרות עם לקוחות בעלי איתנות ויציבות פיננסית, עסקאות המתאפיינות במרווחי בטחון נאותים לבנק, וניהול בשיטות המפחיתות את הסיכון.

להלן השירותים העיקריים הניתנים ללקוחות ענף הנדל"ן:

אשראי לבנייה - במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, ובפרט הלוואות לזמן קצר ובינוני, המיועדות למימון רכישת קרקע ולהשקעה בבנייה, וכן ערבויות בנקאיות לסוגיהן.

מימון פרויקטי בנייה - מימון פרויקטי בנייה הוא שרות ייחודי ללקוחות בענף הבניה, הניתן על ידי הבנק לקבוצת הלקוחות בענף זה בלבד. במסגרת זו מוקצת ללקוח חבילה של שירותים פיננסיים ובנקאיים בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט, ועל פי מאפייניו. בכלל זה, מוקצות מסגרות אשראי לרכישת קרקע, הלוואות לבנייה, ערבויות כספיות, ערבויות ביצוע וערבויות לרכישת היחידות בפרויקט. מימון בנייה מתבצע על ידי הבנק, על פי רוב בשיטת הליווי הפיננסי, במסגרתה פועל הבנק לניתוב מקורות המימון, לרבות אותם כספי הרוכשים שהופקדו אצלו, באופן שיקדמו את השלמת הפרויקט.

קבוצות רכישה - קבוצת רכישה הינה התאגדות של קבוצת אנשים לצורך רכישת קרקע משותפת והזמנת שירותי בנייה על הקרקע. לחילופין, בעלי קרקע קיימת מתאגדים לבנייה משותפת על ידי הזמנת שירותי בנייה. הבנק נותן מימון ייעודי לפרויקטים מסוג זה ומלווה אותם מהשלבים המקדמיים של התגבשות הקבוצה ועד לסיום הבנייה.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. להלן יתוארו חלק מהסדרים חקיקתיים אלה והסדרים נוספים, אשר הינם בעלי השפעה על פעילות מגזר הבנקאות העסקית:

עסקאות עם אנשים קשורים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312 ("עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה לא תעלה חבות של מרכיב בקבוצה על סכום המתקבל ממכפלה של חלקו היחסי בגרעין השליטה ב- 10% מהון התאגיד הבנקאי, דהיינו 5% לכל אחת מקבוצות הליוויים של בעלי השליטה. לפרטים בדבר קריטריונים לעסקאות עם בעלי שליטה שנקבעו על ידי ועדת הביקורת, ולאישורם מחדש, ראה להלן בפרק העסקאות עם בעלי שליטה.

מימון רכישת אמצעי שליטה - הוראת ניהול בנקאי תקין 323 ("מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים") מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה עלה על 50% מעלות רכישתם, לשיעור שלא יעלה על 70% מהונו של התאגיד הבנקאי. בנוסף, מגבילה ההוראה את יתרת האשראי שניתן לתאגיד בנקאי לרכישת אמצעי שליטה של תאגיד בנקאי אחר או של תאגיד החזקה בנקאית, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר עלה על 30% מעלות רכישתם, לנמוך מבין 5% מהונו של התאגיד הבנקאי נותן האשראי או 5% מהונו של התאגיד הבנקאי הנרכש, או שיעור אחר שקבע המפקח לתאגיד בנקאי שהונו נמוך מסך של 500 מיליוני שקלים חדשים. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק למועד הדוחות הכספיים.

מגבלה ענפית - הוראת ניהול בנקאי תקין 315 ("הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, כי כאשר סך כל החביונות ("חבות" - כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכו ממנה הניכויים המותרים על פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חביונות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים. המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. בתיקון להוראה שפירסם המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2009, נקבע, כי ביחס לענף הנדל"ן, רשאי הבנק לבחור להגיע עד לשיעור חשיפה של 22%, ובלבד שהחשיפה לפרויקטי תשתית במסגרת ענף הנדל"ן לא תעלה על 18%. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 ("מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, לאחר שנוכו מן החבות סכומים כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25%, בהתאמה, מהון הבנק. כמו כן קובעת ההוראה, כי סך כל החביונות של הליוויים וקבוצות הליוויים בבנק שחבותם נטו לבנק עולה על שיעור של 10% מהונו של הבנק לא יעלה על שיעור של 120% מהונו.

הבטחת רוכשי דירות - חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974 (להלן: "חוק המכר" או "החוק") אוסר על מוכר דירה ("מוכר" ו"דירה" - כהגדרתם בחוק) לקבל תמורה העולה על 7% ממחירה, אלא אם כן הבטיח את הרוכש באמצעות אחת החלופות המפורטות בחוק. אחת החלופות שנקבעו בחוק להבטחת רוכשי הדירות היא המצאת ערבות בנקאית לפי חוק המכר. השימוש בחלופה זו שכיח מאד, ומקובל בחברות הפועלות בענף הבניה, וכתוצאה מכך, תורם לגידול בהיקפי האשראי החוץ מאזני של הבנק.

ליווי פיננסי - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא ליווי פיננסי קובעת, כי תאגיד בנקאי לא יממן פרויקט בנייה בשיטת הליווי הפיננסי, אלא אם יופק ויימסר לקבלן פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה העתידה להימכר בפרויקט. זאת, כדי להבטיח את כספי רוכשי הדירות בפרויקטים הממומנים בשיטת הליווי הפיננסי, ולוודא ריכוז של המקורות המיועדים להקמת הפרויקט, ובפרט של כספי התמורה ממכירת דירות, בחשבון הפרויקט המיועד לכך. שוברי התשלום ישמשו לכל תשלום שעתיד רוכש הדירה לשלם לקבלן בגין מחיר הדירה. ההוראה מפרטת את הפרטים שייכלול כל שובר תשלום. ההוראה מחייבת את התאגיד הבנקאי להוציא ערבות לרוכש הדירה בגין סכום ששולם באמצעות שובר תשלום, או לוודא הוצאתה או מתן בטוחה אחרת על-פי חוק המכר, בתוך 14 ימי עסקים מיום התשלום. בנוסף, קובעת ההוראה הסדרים למתן מידע לרוכש באשר להתאמת חשבון הפרויקט לפרויקט מסוים, וקובעת פרטים שייכללו בהסכם ליווי עם הקבלן, על מנת לאפשר את יישומה של שיטת השוברים. ההוראה חלה על הסכמי ליווי שנחתמו מיום 1 ביוני 2008 ואילך.

ניהול סיכון אשראי - בחודש דצמבר 2012 פירסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא ניהול סיכונים אשראי, אשר כוללת, בין היתר, הגדרת המבנה ניהול סיכונים האשראי הנדרש מתאגיד בנקאי וחלוקת הסמכויות בבנק בקשר לניהול סיכונים האשראי. תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014 והבנק מיישם אותה החל מיום זה.

הוראות ניהול בנקאי תקין בדבר הלימות הון (באזל II) - החטיבה העיסוקית, הממונה על מגזר בנקאות עיסוקית, מיישמת את ההשלכות הנגזרות מהוראות באזל II, במסגרת הפעילות הכוללת של הבנק בנושא. החטיבה העיסוקית מטפלת בעיקר בהיבטי האשראי הנובעים מהוראות באזל II ומההוראות הנלוות להן. לפרטים בדבר הוראות באזל II, וההיערכות ליישום הוראות באזל III, ראה להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המיחשוב בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות העסקית כוללים יכולת גבוהה של ניתוח באשר לצרכי הלקוחות ובאשר למצבם הפיננסי. זיהוי הסיכונים הנובעים מהפעילות מול הלקוח, בין היתר כתוצאה משינויים צפויים במשק ובענף בו הוא עוסק, מתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. והכל, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים. בנוסף, הבנק רואה בניטור הסיכונים באופן רציף ואיכותי, וכן בטיפול בחובות הבעייתיים, כלי מרכזי בניהול תיק האשראי במגזר ובכך ממזער הבנק את החשיפה להפסדי אשראי.

לקוחות

לקוחות המגזר הם לקוחות עסקיים גדולים, בעלי מחזור מכירות בהיקף גבוה מ-120 מיליון שקלים חדשים או היקף חבות העולה על 25 מיליון שקלים חדשים. כמו כן, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק, נכללים במסגרת מגזר הבנקאות העסקית כלל הלקוחות המקבלים שרותים בנקאיים בתחום הבנייה והנדל"ן, גם אם היקפי החבות שלהם ברמה בינונית. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם המנהלים והרפרנטים בחטיבה לבנקאות עסקית, במקביל לסניפים ולמרכזי העסקים של הבנק. לבנק אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים.

במטרה לתת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות המטופלים על ידי המגזר, מרכז הטיפול בלקוחות הבנקאות העסקית הגדולים בסקטור תאגידיים המצוי בחטיבה העסקית, תוך חלוקה למחלקות ולצוותים בעלי התמחות והתמקצעות ענפית. הצוותים נעזרים במידת הצורך בייעוץ של הגורמים המקצועיים בבנק בתחומי פקטורינג, סחר חוץ, שוק ההון, פעילות בנגזרים וכדומה, במטרה לתת פתרון כולל לצרכי הלקוח. לקוחות הנדל"ן מטופלים על ידי סקטור הבנייה והנדל"ן, המהווה אף הוא חלק מהחטיבה העסקית, ופועל, בין היתר, באמצעות שלוש מחלקות עיסוקיות אזוריות, הממוקמות במרכזי הפעילות העיקריים, מחלקת קבוצות רכישה ו-12 סניפים בעלי התמחות בליווי פיננסי.

תחרות

עיקר התחרות במתן שרותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית היא מול הבנקים הגדולים והבינוניים בארץ, ולגבי שרותים מסויימים - מול שוק ההון בכללותו. בנקים זרים וגורמים חיצוניים, בעיקר חברות ביטוח, שנכנסו לתחום מתמקדים באשראי לתקופות ארוכות.

תחליפים למוצרים ולשירותים הפיננסיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית הם גיוס הון וחוב באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שרותים על ידי חברות ביטוח. הנכס המרכזי של הבנק להתמודדות עם התחרות במגזר הוא התשתית האנושית הקיימת והניסיון שנצבר במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הן מתן שרות אמין, מהיר ויעיל תוך הצעת פתרונות אופטימליים לצרכי הלקוח במגוון תחומי הפעילות הפיננסית שלו. במסגרת פעילותו במגזר, שם הבנק דגש על שירות מיטבי ללקוח העסקי והתאמתו לצרכי הלקוח על פי מאפייניו הייחודיים, תוך התמקדות בהתמחות ענפית ובמתן יעוץ מקצועי ספציפי בתחומים מוגדרים.

בדומה לתחרות במסגרת מוצרי הבנקאות והפיננסים, עיקר התחרות במתן השירותים הייחודיים לבניה ונדל"ן היא בתוך המערכת הבנקאית. בשנים האחרונות ניכרת התגברות מגמת כניסה של גורמים חוץ בנקאיים לפעילות שמטרתה מימון פרויקטים בענף. לאחרונה, חלק מגופים אלה אף החל בליווי פרויקטים באופן עצמאי, ללא שיתוף פעולה עם הבנקים.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות בתחום השירותים לבניה ונדל"ן מתבססות על מתן פתרונות מקצועיים כוללים לצרכי הלקוח, שרות זמין ומהיר ושמירה על קשר אישי והדוק עם הלקוחות. זאת, בפרט באמצעות המחלקות העסקיות הייעודיות המתמחות בענף הבניה והנדל"ן.

לאור השוני בין הבנקים בהגדרות המגזרים, אין ביכולתו של הבנק להעריך את חלקו בשוק במגזר זה.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידים בנקאיים - לרבות מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. זאת, כתוצאה מהיקפי האשראי הגבוהים הנדרשים במסגרת הפעילות במגזר.
- דרישות להון מינימאלי - מחויבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות העסקית מחייבת ידע מקצועי, ניסיון והכרות מעמיקה עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים על צורכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים. גורמים אלה מהווים חסם כניסה משמעותי לפעילות של גורמי מימון המבקשים להיכנס לפעילות במגזר.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- על רקע המורכבות המשפטית בעסקאות בשנים האחרונות, בין היתר בפרויקטים מסוג קומביניציה ובתחום ההתחדשות העירונית, נדרשות תשומות משפטיות גבוהות והתמחות משפטית ייעודית.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק בתחום מגזר הבנקאות העסקית מכוונת למיצי הפוטנציאל הכלכלי של ההון בהתבסס על הלקוחות הקיימים על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגינן. זאת, בין היתר באמצעות הפעולות הבאות:

- יישום גישה המבוססת על הסתכלות כוללת על הלקוח העסקי, תוך מינוף מוצרי האשראי והצעת מוצרים נוספים לביסוס מערכת יחסים מקיפה עם הלקוח.

- פילוח הלקוחות העסקיים לפי גודלם, לפי הענף המשקי במסגרתו הם פועלים ולפי מאפיינים נוספים, במטרה להגדיר באופן המיטבי את צרכיהם העסקיים ולספק להם מענה מקצועי מתאים.
- על רקע המורכבות המשפטית בעסקאות בשנים האחרונות, בין היתר בפרויקטים מסוג קומבינציה ובתחום ההתחדשות העירונית, נדרשות תשומות משפטיות גבוהות והתאמות משפטיות ייעודיות.
- שימת דגש על נושא הרווחיות והתשואה על השימושים, ומעבר למדידת תשואה וסיכון על פי כללים שנכללו בהמלצות באזל II לניהול סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים.

הסיכון במימוש האסטרטגיה המפורטת לעיל הוא בעיקרו הקטנה של הקפי הפעילות עם לקוחות מסויימים, שהרווח לבנק מפעילות עימם נמוך באופן יחסי, או שרמת הסיכון בפעילות עימם גבוהה באופן יחסי. לעומת זאת, עשייה הרווחיות הכוללת לבנק לעלות, עם ההתמקדות בלקוחות הרווחיים והרחבת הפעילות מולם, תוך ניצול משאבי ההון של הבנק.

יש לציין, כי התמורות המקרו כלכליות מציבות אתגרים משמעותיים לניהול האשראי, בבנק בכלל ובמגזר הבנקאות העסקית בפרט, כאשר חלק מלקוחות המגזר חשופים במישרין או בעקיפין לפעילות פיננסית וכלכלית עניפה בארץ ובעולם וליכולת גיוס הון בשווקים הפיננסיים. אי לכך מפנה הבנק תשומות ניכרות להגברת אמצעי הבדיקה והבקרה של החשיפות, במטרה להדק את הפיקוח על תיק האשראי. בקשות אשראי נבחנות בקפדנות יתרה, תוך ניתוח החשיפה תחת תרחישים שונים.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים אשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון ועל הביקוש לנדל"ן לסוגיו, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות עסקית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽²⁾⁽¹⁾	סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים								
								הכנסות ריבית, נטו:
331	333	-	(2)	419	348	-	71	מחיצוניים
300	(115)	-	415	264	(124)	-	388	בינמגזרי
631	218	-	413	683	224	-	459	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
63	-	8	55	32	-	10	22	הכנסות מימון שאינן מריבית
216	109	26	81	223	128	27	68	עמלות והכנסות אחרות
910	327	34	549	938	352	37	549	סך ההכנסות
167	9	-	158	(17)	(42)	-	25	הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות
217	34	7	176	211	32	6	173	מחיצוניים
86	15	-	71	81	15	-	66	בינמגזרי
303	49	7	247	292	47	6	239	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
440	269	27	144	663	347	31	285	רווח לפני מיסים
152	93	9	50	228	120	11	97	הפרשה למיסים על הרווח
288	176	18	94	435	227	20	188	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
9.9%				13.5%				תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
26,919	7,212	-	19,707	26,687	8,225	-	18,462	יתרה ממוצעת של נכסים
31,702	2,332	-	29,370	38,412	2,385	-	36,027	יתרה ממוצעת של התחייבויות
36,323	15,833	-	20,490	36,110	17,703	-	18,407	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
59,957	-	59,957	-	62,203	-	62,203	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽³⁾
23,910	6,411	-	17,499	23,728	7,584	-	16,144	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
30,613	2,230	-	28,383	38,285	2,292	-	35,993	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
22,921	7,133	-	15,788	22,157	7,887	-	14,270	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
33,934	2,649	-	31,285	43,467	2,625	-	40,842	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
261	90	-	171	230	50	-	180	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
								רווח מהכנסות ריבית
								לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
552	182	-	370	567	198	-	369	מרווח מפעילות מתן אשראי
70	17	-	53	96	15	-	81	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
9	19	-	(10)	20	11	-	9	אחר
631	218	-	413	683	224	-	459	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) כולל תוצאות פעילות בגין כרטיסי אשראי בסכומים לא מהותיים.

(2) סווג מחדש.

(3) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר הבנקאות העסקית לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ב-435 מיליוני שקלים חדשים לעומת 288 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 51.0%.

להלן הגורמים העיקריים לשינויים בתרומת המגזר:

תרומת הבניה והנדל"ן גדלה ב-51 מיליוני שקלים חדשים, גידול של כ-28.9%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות הריבית נטו גדלו ב-6 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, הגידול נובע בעיקר מעליה בהיקף פעילות האשראי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של 17.4%, המיוחס בעיקר לעמלות מפרוייקטים סגורים בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הכנסה של 42 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות להפסדי אשראי על סך 9 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון בהוצאה על הפסדי אשראי נובע בעיקרו מגביה ממספר לקוחות בודדים, בשנת 2013.

תרומת הבנקאות העסקית ללא הבניה והנדל"ן גדלה בכ-85.7% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בהכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-46 מיליוני שקלים הנובע מגידול משמעותי בהיקף הפעילות בקבלת פיקדונות. בהכנסות המימון שאינן מריבית נרשמה ירידה של 31 מיליוני שקלים חדשים, הנובעת בעיקר מפעילות חריגה בנגזרים בשנת 2012. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חלה ירידה של 12 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, המיוחסת למספר עסקאות בהיקף משמעותי, בגינן נזקפה הכנסה מעמלות בסכום דומה בשנת 2012.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי המיוחסות לבנקאות עסקית ללא הבניה והנדל"ן הסתכמו ל-25 מיליוני שקלים חדשים לעומת 158 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופה המקבילה נכללה הפרשה ספציפית משמעותית למספר לווים מסויימים. בסך ההוצאות התפעוליות המיוחסות לבנקאות העסקית ללא הבניה והנדל"ן חלה ירידה של 3.5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מיוחס לקיטון בחלקו היחסי באשראי לציבור של מגזר זה.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכוני שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. בנוסף, נכללת במסגרת המגזר פעילות ההשקעה במניות של תאגידיים ריאליים. זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

פעילות המגזר מנוהלת על ידי החטיבה הפיננסית, למעט פעילות ההשקעה בתאגידיים ריאליים, המנוהלת בחטיבה לבנקאות עסקית.

המקורות לפעילות בתיק איגרות החוב הם עודפי הנזילות במטבעי ישראל ובמטבע חוץ. עודפי הנזילות הם עודפי המקורות מעבר להחזקת אמצעים נזילים כנגד צרכי המימון, כנדרש במודל הנזילות לפי הוראת נוהל בנקאי תקין מספר 342 - ניהול סיכוני נזילות (לפרטים בדבר מודל הנזילות ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה פרק ניהול הסיכונים). הפעילות במגזר נועדה למקסם את התשואה מהשקעת עודפים אלה, באמצעות נכסים בעלי רמת נזילות גבוהה וסיכוני אשראי נמוכים, זאת בכפוף למדיניות ניהול סיכוני השוק ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון והנהלה באשר לרמת החשיפה לסיכוני שוק. כמו כן, הוגדרו קריטריוני סף לפעילות באיגרות חוב, בהתאם לסיכוני אשראי הגלומים בפעילות התיק, לפיזור ההשקעות ולנזילותן. הפעילות באיגרות חוב כפופה לעמידה במסגרות האשראי שנקבעו בבנק למדינות, לבנקים ולחברות, כאשר עיקר הפעילות היא בחשיפה לסיכון מדינת ישראל. מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ.

בתחום ניהול החשיפות לסיכוני שוק מנהל הבנק את התיק הסחיר באופן אקטיבי במטרה ליצור רווחים, ברמת סיכון שנקבעה. התיק הבנקאי מנוהל ומנוטר באופן שוטף מתוך מטרה לשפר את ההכנסות מריבית בכפוף לתיאבון הסיכון. היקפי הפעילות והסיכונים כפופים לעמידה במגבלות החשיפה לסיכוני שוק שנקבעו על ידי הדירקטוריון והנהלה. לפירוט בדבר מגבלות הסיכון ואופן ניהול החשיפה לסיכוני שוק, ראה בפרק ניהול הסיכונים להלן.

בגין הפעילות במגזר הניהול הפיננסי נדרש הבנק להקצאת הון. דרישת ההון בגין סיכון שוק, היא בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 208 (הנדבך הראשון של באזל II), המתייחסת בין היתר לסיכון הריבית בתיק הסחיר, המנוטר במודל הסטנדרטי. הקצאת ההון בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי נדרשת במסגרת הנדבך השני של הנחיות באזל II. הבנק מנהל סיכון זה במונחי שחיקה בהון הכלכלי, בתרחישים שונים של שינויים בריבית.

מגזר הניהול הפיננסי מתפקד כמגזר פעילות ה"סולק" את כל הפעילות בבנק, ובכך משאיר למבצעי הפעילות מרווח קבוע וידוע מראש, המחושב בהנחת כיסוי מלא של העסקה. החשיפות לסיכוני שוק נותרות במגזר ניהול פיננסי. המחירים שבהם המגזר "קונה" ו"מוכר" מקורות ושימושים מול יתר יחידות הבנק, לצורך ביצוע פעילות העסקית השוטפת, הם מחירי המעבר ("מחירי צל") של הבנק, הנקבעים באופן שוטף על ידי הניהול הפיננסי.

אחד הכלים המשמש את המגזר בניהול הנזילות והחשיפות לסיכוני שוק הוא הנפקת תעודות התחייבות, בין היתר באמצעות חברה בת, מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, כמפורט בפרק מקורות ומימון.

במסגרת המגזר מתנהלת פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. פעילות זו כוללת עשיית שוק בכל המכשירים הנגזרים הסטנדרטיים הנסחרים בארץ "מעבר לדלפק" (Over The Counter), ומסחר Back To Back במכשירים נגזרים מורכבים. בנוסף, משרת חדר העסקאות לקוחות גדולים הפועלים בניירות ערך הנסחרים בהוראות בארץ ובעולם.

יעדים ואסטרטגיית עסקית

במגזר נכללים ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכוני שוק וניהול הנזילות. יעדי המגזר בתחומים אלה הם ניהול אקטיבי של החשיפות ותיק איגרות החוב, במטרה למקסם רווחים, תוך שמירה על חשיפה מבוקרת לסיכוני שוק ונזילות נאותה, המשקפים את תיאבון הסיכון של הבנק בכפוף למגבלות שנקבעו בהנחיות הדירקטוריון והנהלה.

כמו כן, פועל המגזר לגיוס מקורות פיננסיים בהתאם לנדרש לפעילות הבנק, ותוך שמירה על עמידה במגבלות הנזילות וביעדי יחס ההון המזערי על-פי החלטות הדירקטוריון. זאת, באמצעות גיוס פקדונות בבסיסי הצמדה שונים, ולטווחי זמן שונים, ובאמצעות הנפקת כתבי התחייבות לסוגיהם.

בנוסף, נכללת במגזר זה פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. הבנק פועל באופן שוטף להרחבת פעילותו בתחום זה, באמצעות הרחבת מעגל הלקוחות והעמקת הפעילות והקשר העסקי עימם, בין היתר על-ידי הגברה של שיתוף הפעולה בין היחידות השונות של הבנק הפעילות במסגרת חדר העסקות, פיתוח סוגי עסקאות חדשים והשקעה ברכישה ובהטמעה של ידע מקצועי.

גורם ההצלחה הקריטי במגזר פעילות זה הוא יכולת הבנק להבין את גורמי המקור והמיקרו המשפיעים על מגמות ועל תנאי השוק, לזהות נכון את תנאי השוק ומצבי השוק, והיכולת לפעול באופן מהיר בפתיחה ובסגירה של פוזיציות. בנוסף, מקצועיות העובדים העוסקים בתחום, מערכות טכנולוגיות התומכות בפעילויות השונות, זיהוי צרכי יחידות אחרות וכן שיתוף פעולה בין היחידות השונות בבנק.

ניהול המגזר הפיננסי, על מרכיביו השונים, מחייב רמה מקצועית גבוהה הנתמכת במערכות מיחשוב מתאימות ובמודלים מתקדמים לניהול העסקאות והסיכונים. כל אלה מונחים על ידי מדיניות הכוללת מגבלות וכללים ברורים, ומבוקרים באמצעי בקרה מתקדמים. בפרט, בכל הקשור בחשיפות של הבנק למוסדות פיננסיים אחרים בארץ ובחוץ לארץ, בחשיפות למוצרים הפיננסיים השונים ובחשיפה ללקוחות שיציבותם הפיננסית עלולה להיות רגישה במיוחד. לפרטים, לרבות באשר לחשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים, ראה פרק ניהול הסיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים						
(893)	-	(893)	(1,263)	-	(1,263)	הכנסות ריבית, נטו:
977	-	977	1,509	-	1,509	מחיצוניים
84	-	84	246	-	246	בינמגזרי
22	14	8	(28)	3	(31)	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
131	49	82	130	52	78	הכנסות מימון שאינן מריבית
237	63	174	348	55	293	עמלות והכנסות אחרות
1	-	1	(1)	-	(1)	סך ההכנסות
249	5	244	299	4	295	הוצאות בגין הפסדי אשראי
13	-	13	11	-	11	הוצאות תפעוליות ואחרות
262	5	257	310	4	306	מחיצוניים
(26)	58	(84)	39	51	(12)	בינמגזרי
(9)	20	(29)	12	18	(6)	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
(17)	38	(55)	27	33	(6)	רווח (הפסד) לפני מיסים
-	-	-	(4)	-	(4)	הפרשה למיסים על הרווח (הפסד)
(17)	38	(55)	23	33	(10)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות,
(17)	38	(55)	23	33	(10)	לאחר השפעת המס
-	-	-	-	-	-	רווח נקי (הפסד):
(17)	38	(55)	23	33	(10)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(17)	38	(55)	23	33	(10)	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
-	-	-	13.6%	-	-	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
24,810	-	24,810	30,259	-	30,259	יתרה ממוצעת של נכסים
60	-	60	60	-	60	מזה: השקעות בחברות כלולות
35,811	-	35,811	38,490	-	38,490	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,476	-	5,476	5,366	-	5,366	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
73,821	-	73,821	82,642	-	82,642	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
42,271	42,271	-	61,525	61,525	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
16,810	-	16,810	16,626	-	16,626	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
16,908	-	16,908	17,032	-	17,032	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
-	-	-	-	-	-	רווח מהכנסות ריבית לפני
-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי:
-	-	-	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	-	-	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
84	-	84	246	-	246	אחר
84	-	84	246	-	246	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) סווג מחדש.

(2) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

תרומת מגזר הניהול הפיננסי לרווחי הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה ברווח של 23 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 17 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: סך הכנסות המימון (הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית) גדלו ב-112 מיליוני שקלים חדשים בעיקר כתוצאה מהשפעות שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. בסך ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות לא חלו שינויים מהותיים. ההוצאות התפעוליות והאחרות גדלו ב-48 מיליוני שקלים חדשים, גידול של כ-18.3%, ומיוחסים לחלקו של המגזר בגידול בהוצאות השכר הנובע מהפרשות חד פעמיות בבנק (ראה גם פרק "רווח ורווחיות") וכן מגידול בהיקף הפעילות במכשירים נגזרים בחדר עסקות.

פעילויות במוצרים

להלן פירוט תרומת פעילות כרטיסי האשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סך הכל מאוחד	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
26	-	6	20	הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
147	2	15	130	עמלות והכנסות אחרות
173	2	21	150	סך ההכנסות
26	-	4	22	הוצאות תפעוליות ואחרות
147	2	17	128	רווח לפני מיסים
52	1	6	45	הפרשה למיסים על הרווח
95	1	11	83	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				
סך הכל מאוחד	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
10	-	2	8	הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
147	3	14	130	עמלות והכנסות אחרות
157	3	16	138	סך ההכנסות
29	-	4	25	הוצאות תפעוליות ואחרות
128	3	12	113	רווח לפני מיסים
45	1	4	40	הפרשה למיסים על הרווח
83	2	8	73	רווח נקי

להלן פירוט תרומת פעילות שוק ההון לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013							
סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
-	-	-	-	-	-	-	הכנסות ריבית, נטו
21	3	10	1	-	-	7	הכנסות מימון שאינן מריבית
309	52	27	8	18	28	176	עמלות והכנסות אחרות
330	55	37	9	18	28	183	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
83	4	6	1	4	1	67	הוצאות תפעוליות ואחרות
247	51	31	8	14	27	116	רווח לפני מיסים
86	18	11	3	5	9	40	הפרשה למיסים על הרווח
161	33	20	5	9	18	76	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012							
סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
-	-	-	-	-	-	-	הכנסות ריבית, נטו
30	14	8	1	-	-	7	הכנסות מימון שאינן מריבית
296	49	26	9	18	29	165	עמלות והכנסות אחרות
326	63	34	10	18	29	172	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
73	5	7	1	5	-	55	הוצאות תפעוליות ואחרות
253	58	27	9	13	29	117	רווח לפני מיסים
88	20	9	3	5	10	41	הפרשה למיסים על הרווח
165	38	18	6	8	19	76	רווח נקי

הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות וסניפים, בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, במתן שירותים פיננסיים ללקוחות ישראלים המקיימים פעילות בחוץ לארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. לבנק שלוחות במספר מדינות, כמפורט בהמשך.

הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק. בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי האגף לבקרת סיכונים בחטיבה לבקרת סיכונים.

להלן פרוט השלוחות השונות ועיסוקיהן:

חברה בת בשוויץ - UMB (Switzerland) Ltd - מתמחה בשירותי בנקאות פרטית ולאחרונה, במתן הלוואות לרכישת נדל"ן בישראל. החברה בעלת סניף אחד, מוחזקת על ידי חברת החזקות של הבנק בבעלותו המלאה הרשומה בהולנד - UMOHC B.V. (להלן: "חברת ההחזקות"). החברה הבת בשוויץ כפופה בפעילותה לדיני הפיקוח בשוויץ.

סניפי הבנק בחוץ לארץ - הסניפים בחוץ לארץ מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים בהתאם לחוקים ולדינים המקומיים. הסניפים כפופים לפיקוח מקומי וישראלי כאחד.

- **סניף לוס אנג'לס:** הסניף עוסק בעיקר בתחומי הבנקאות המסחרית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות וקבלת פיקדונות. הפיקדונות המופקדים בסניף מבוטחים על ידי FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation). על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

- **סניף לונדון:** הסניף פועל בעיקר בתחומי הבנקאות העסקית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות, סחר חוץ, אשראי, קבלת פיקדונות, מסחר במטבע חוץ ומתן שירותים בתחום הבנקאות הפרטית. עם לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

- **סניף קיימן:** הסניף מעניק שירותים בתחום הבנקאות הפרטית, והוא מופעל באמצעות ייצוג הבנק על ידי Butterfield Bank - בנק מקומי באיי קיימן, על פי הסכם ניהול בינו לבין הבנק.

סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל - הבנק מפעיל ארבעה סניפים ייעודיים, הממוקמים בירושלים, תל אביב, נתניה ואשדוד, ומשרתים לקוחות תושבי חוץ. הסניפים מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים, בדגש על בנקאות פרטית. הסניפים נתונים לפיקוח ישראלי, וכפופים לסקטור הפעילות הבינלאומית ובנקאות פרטית.

נציגויות - פעילותן העיקרית של הנציגויות היא שיווק שירותי הבנק וייצוג הבנק בחוץ לארץ. הבנק מפעיל משרדי נציגויות במכסיקו, אורוגוואי, פנמה וגרמניה.

חקיקה ופיקוח

השלוחות בחוץ לארץ כפופות, בין היתר, לדיני המדינה בה הן פועלות ולפיקוח הרשויות המוסמכות באותה מדינה, כמפורט להלן:

חברת הבת בשוויץ - רשות הפיקוח הפדראלי של שוויץ FINMA.

סניף לוס אנג'לס - מחלקת מוסדות פיננסיים של מדינת קליפורניה, התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), וה-Federal Reserve. בהתאם לתקנות התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), מחויב סניף לוס-אנג'לס להחזיק "נכסים ראויים" ("eligible assets") כהגדרתם בתקנות, בשיעור של 106% מסך התחייבויותיו. על פי תקנות אלו, הפקדה בבנק שלא ויתר על הסכם קיזוז מול המפקיד, אינה בגדר "נכסים ראויים", ולכן מוגבלת האפשרות של סניף לוס אנג'לס להפקיד בבנק בישראל. כמו כן, על פעילות הסניף מוטלות מגבלות מתוקף הוראות US Bank Holding Company Act 1956.

לענין מעצר ועסקת טיעון של עובד הבנק בארצות הברית ראה פרק "הליכים משפטיים".

סניף לונדון – עד לאחרונה היה כפוף לרשות השירותים הפיננסיים - FSA (Financial Services Authority), שפוצלה לאחרונה לשתי רשויות: FCA (Financial Conduct Authority) ו-PRA (Prudential Regulation Authority) שהבנק כפוף אליהן.

סניף קיימן - הרשות המוניטארית - CIMA - Cayman Islands Monetary Authority.

נציגות מכסיקו - הפיקוח על הבנקים - Comision Nacional Bancaria Y De Valores.

נציגות אורוגוואי - הפיקוח על הבנקים - Banco Central Del Uruguay.

נציגות פנמה - הפיקוח על הבנקים - Superintendencia de Bancos.

נציגות גרמניה - רשות הפיקוח הפיננסית - Financial Supervisory Authority (BaFin).

הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, במימון סחר חוץ ובאשראי. בעקבות המשבר שפקד בשנים האחרונות את השווקים הפיננסיים בעולם, הגבירו שלוחות הבנק בחוץ לארץ את אמצעי הבדיקה והדיווח למשרד הראשי על החשיפות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח והבקרה על תיק האשראי. בפרט, מופו והוערכו חשיפות הבנק לגופים החשופים במישרין ובעקיפין למשבר הפיננסי בעולם. כמו כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר חשיפותיו למוסדות פיננסיים זרים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות הבינלאומית מגלמת מספר סיכונים ייחודיים:

- פעילות תחת משטרי חוק ורגולציה, שונים וייחודיים לכל מדינה.
 - סיכון הנובע מקושי בשליטה בשלוחה מרוחקת מהמשרדים הראשיים.
 - הסיכונים העסקיים (סיכוני אשראי וסיכוני שוק) מושפעים מגורמים מקומיים, שאינם בהכרח זהים לסביבה ולגורמים בישראל.
- כל אחת מהשלוחות בחוץ לארץ פועלת על פי החוק והרגולציה המקומיים, ומלווה באופן שוטף על ידי יועצים משפטיים מקומיים המתמחים בפעילות הבנקאית הרלוונטית לכל שלוחה.

על מנת להתמודד עם הריחוק הגיאוגרפי המגדיל את סיכון השליטה, נערכים בשלוחות ביקורים שוטפים של גורמים מקצועיים שונים מהבנק ושל חברי הנהלה. חטיבת הביקורת הפנימית מבצעת ביקורות שוטפות בשלוחות הבנק הן על ידי עובדי החטיבה והן על ידי גורמים מקצועיים חיצוניים. ניהול הסיכונים והבקרה הפנימית בשלוחות מתבצע במשולב על ידי סקטור הפעילות הבינלאומית, החטיבה המשפטית, האגף לבקרת סיכונים וחטיבת הביקורת. סיכון האשראי מנוהל באמצעות מגבלות ספציפיות

שנקבעו לשלוחות. בקשות אשראי נדונות בוועדות האשראי הרלוונטיות בהנהלת הבנק. האגף לבקרת סיכונים בבנק מבצע מעקב ובקרה על האשראי בשלוחות, לפי תכנית עבודה שנתית המאושרת על ידי הבנק, ותוך הפעלת בקרים מקומיים, המדווחים באופן ישיר לאגף. סיכוני השוק בשלוחות מנוהלים באופן שוטף על ידי השלוחות, וכן על ידי סקטור ניהול פיננסי, באמצעות הטלת מגבלות PV ו-VAR על כל שלוחה, וניטור המגבלות על ידי האגף לבקרת סיכונים. הסיכונים התפעוליים בשלוחות מנוטרים על ידי אגף ציות ובקרת סיכונים עסקיים וכל השלוחות מדווחות בפורמט אחיד על התממשות אירועים תפעוליים. אגף ציות ובקרת סיכונים עסקיים מבצע סקרים חיצוניים, הכוללים סקר סיכון תפעולי ו-SOX בשלוחות, ועוקב אחר הטיפול בפערי הבקרה המתגלים. על מנת לטפל בנושא הלבנת ההון ומימון טרור, נקבעו מדיניות ונהלי עבודה לנושא בשלוחות, נערכו השתלמויות לגורמים הרלוונטיים בשלוחות, מונה אחראי ייחודי לנושא בפעילות הבינלאומית, הוקם פורום למניעת הלבנת הון ומימון טרור גלובלי, ונרכשו מערכות טכנולוגיות לניטור הסיכון להלבנת הון.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכונים בבנק הנובעים גם מהפעילות הבינלאומית, ראה פרק ניהול סיכונים.

התמודדות השלוחות בשוק תחרותי

שלוחות הבנק בחוץ לארץ מתחרות בבנקים המקומיים במדינותיהם, בבנקים הבינלאומיים, ובשלוחות הבנקים הישראליים בחוץ לארץ. התחרות מתמקדת ברמת השירות והשירותים הניתנים ללקוחות. לכל שלוחה של הפעילות הבינלאומית קהל יעד ייחודי. גורמי ההצלחה הקריטיים מבוססים על מתן שירות גלובלי ברמה בינלאומית. השירות הניתן ללקוחות מבוסס על הבנת הצרכים האישיים ומתן מענה פרטני המבוסס על הכרה מעמיקה של השווקים המקומיים, ומציאת סל מוצרים מתאים.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר זה משקיע הבנק משאבים רבים בגיוס כוח אדם איכותי, בעל ניסיון רב בשוק הגלובלי, בהכשרה מקצועית של עובדיו, ובמכירת סל מוצרים איכותי ביחס למקובל בעולם. כמו כן מתמקד הבנק במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוחות, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות נבחרים, בהשקת מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל לפיתוח הפעילות ברחבי העולם בשלוחות הקיימות וליצירת קשרים אסטרטגיים עם גופים פיננסיים מרכזיים בבנקאות הבינלאומית ולעבודה משותפת עמם. כמו כן, נבחנות אפשרויות לבניית מוצרים ייחודיים המתאימים לכל אחת מהשלוחות ואשר עונים על הצרכים המתחדשים עם השינויים הטכנולוגיים, העסקיים והרגולאטורים, בכל שוק ושוק.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון בעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח בארץ ובעולם, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות הפעילות הבינלאומית מפוצלות בין המגזרים השונים. ניתוח התוצאות של המגזרים השונים להלן מתייחס בין היתר גם להשפעת שיוך הפעילות הבינלאומית למגזרים השונים, במקומות בהם השפעה זו מהותית.

להלן פירוט השפעת הפעילות הבינלאומית על תוצאות מגזרי הפעילות השונים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2013					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)					
125	27	49	44	5	הכנסות ריבית,נטו
10	1	8	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
49	2	4	42	1	עמלות והכנסות אחרות
184	30	61	87	6	סך ההכנסות
(2)	-	-	(2)	-	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
116	7	39	67	3	הוצאות תפעוליות ואחרות
70	23	22	22	3	רווח לפני מיסים
22	8	7	7	-	הפרשה למיסים על הרווח
48	15	15	15	3	רווח נקי

שנת 2012					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)					
124	28	40	53	3	הכנסות ריבית,נטו
18	3	14	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
46	2	4	40	-	עמלות והכנסות אחרות
188	33	58	94	3	סך ההכנסות
(13)	-	-	(13)	-	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
120	7	46	64	3	הוצאות תפעוליות ואחרות
81	26	12	43	-	רווח לפני מיסים
28	9	4	15	-	הפרשה למיסים על הרווח
53	17	8	28	-	רווח נקי

הון אנושי

כח אדם - נתונים כלליים

להלן נתונים בדבר מספר המועסקים, במונחים של משרה מלאה (כולל השפעת שעות נוספות) בבנק ובחברות המאוחדות. מספרם של עובדי הבנק המוצג להלן כולל גם את מניינם של עובדים שאינם מועסקים על ידי הבנק, אלא הינם עובדים של חברות קשורות של הבנק, כולל עובדי חטיבת הטכנולוגיה ומזרחי טפחות שירותי אבטחה בע"מ - חברות שירותים המספקות את שירותי המיחשוב, השמירה והאבטחה לבנק:

2013					
סה"כ	חברות מאוחדות	חברות מאוחדות	סה"כ	סניפים	בבנק
הקבוצה	בח"ל	בארץ	הבנק	בח"ל	
5,827	26	940	4,861	56	4,805
5,767	27	932	4,808	56	4,752

מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2013

מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי

2012					
סה"כ	חברות מאוחדות	חברות מאוחדות	סה"כ	סניפים	בבנק
הקבוצה	בח"ל	בארץ	הבנק	בח"ל	
5,670	28	887	4,755	56	4,699
5,613	27	881	4,705	57	4,648

מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2012

מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי

להלן התפלגות מספר המשרות בקבוצה על פי מגזרי הפעילות⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	מגזר פעילות
3,484	3,604	משקי בית
152	156	בנקאות פרטית
902	917	עסקים קטנים
290	298	בנקאות מסחרית
525	533	בנקאות עסקית
317	319	ניהול פיננסי
5,670	5,827	סך הכל

(1) כולל משרות עובדי מטה המועמסות באופן יחסי על המגזרים השונים.

ניהול המשאב האנושי

הנהלת הבנק רואה בכלל עובדי הבנק ומנהליו נדבך עיקרי בהגשמת האסטרטגיה העסקית ויעדי הגידול בהיקפי הפעילות וברווחיות. ניהול המשאב האנושי בבנק מבוצע בשני מישורים: האחד, הטיפול בפרט, משלב האיתור, דרך הטיפול השוטף, ועד שלב הפרישה. השני, פיתוח ארגוני והדרכה העוסק בפיתוח המשאב האנושי בבנק על היבטיו השונים.

הבנק משקיע בפיתוח ההון האנושי ובשיפור מתמיד של כישוריהם המקצועיים והאישיים של עובדי הבנק ומנהליו. זאת באמצעות פעילויות הדרכתיות במהלך חיי העובד בארגון, החל מכניסה לתפקיד, ודרך מסלולי קידום ופיתוח ומגוון תכניות הכשרה והדרכה במימוניות בנקאיות, התנהגותיות וניהוליות. כמו כן, הבנק מעודד השלמה והרחבה של ההשכלה האקדמית אצל עובדיו והרחבת אופקים באמצעות השתלמויות חיצוניות.

האגף לפיתוח ארגוני אחראי על ביצוע מהלך מקיף של הערכת עובדים ומשוב בבנק. כל עובדי ומנהלי הבנק מוערכים על ביצועיהם בשנה החולפת. תהליך ההערכה מסתיים בשיחת משוב בין העובד והמנהל, בה נידונים נושאים לשיפור ולשימור, יעדים לשנה הקרובה ואפשרויות להתפתחות מקצועית של העובד.

כמו כן, היחידה אחראית לפיתוח התקשורת הפנים ארגונית באמצעות העמקת והרחבת הערוצים להעברת מסרים וחשיפת הבנק בפני עובדיו, הן על ידי הצגה של המבנה הארגוני המפורט באינטראנט (תוך פירוט תחומי האחריות של היחידות השונות בבנק ומנהליהן), והן באמצעות "בינינו ברשת", ניוזלטר חודשי, שהושק בשנת 2012, ומביא לחשיפה של נושאים מקצועיים, יחידות ועובדי בנק במגוון כתבות. בפלטפורמת ערוצי התקשורת הפנימית נעשה שימוש גם לציון אירועי 90 שנה לבנק.

מרכז ההדרכה של הבנק אחראי הן להכשרה המקצועית והניהולית של עובדי הבנק והן לרענון ידע, כל זאת בהתאם לצורכי התפקידים. לשם כך מרכז ההדרכה בונה תוכנית קורסים, ימי עיון והשתלמויות הנותנים מענה לפערי הידע במקצועות הבנקאיים השונים, בכישורים הניהוליים ובהיכרות ולמידה של מערכות הבנק.

בשנת 2013 נמשך היישום של תפיסת פיתוח המנהלים, הרואה במנהלי היחידות מובילי שינויים ארגוניים ואחראיים על מקצועיות העובדים שלהם, הוטמעו ערכי השירות באמצעות תכנית "השירות בידיים שלנו", והושם דגש על הטמעת רגולציות חדשות וקיימות. מרכז ההדרכה המשיך ליישם את תפיסת ארגון לומד, שבמסגרתו המנהלים והעובדים מתייחסים ללמידה כאל פעילות מתמשכת המתקיימת גם בעמדת העבודה, באמצעות חומרי עזר המונגשים למנהלים ולעובדים בפורטל הלמידה של הבנק. למידה מתקיימת גם באמצעות מסרי "הידעת" המופצים לכלל הבנק אחת לשבוע ובמסגרת "בנק לומד".

לטובת שיפור המקצועיות ויעול תהליכי הלמידה מתקיים במרכז ההדרכה תהליך בדיקת אפקטיביות על בסיס קבוע הן לתכני למידה חדשים והן לתכני למידה קיימים. בשנת 2013 פותחו במרכז ההדרכה 15 קורסים וימי עיון חדשים ושופרו 13 קורסים קיימים, תוך שימוש בתמהיל שיטות למידה.

הוצאות ההדרכה בשנת 2013 הסתכמו ב-7 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012. במהלך שנת 2013 השתתפו כלל עובדי הבנק בהדרכות (פרונטליות ומתוקשבות) בהיקף כולל של 29,478 ימי הדרכה, לעומת 26,912 ימי הדרכה בשנת 2012.

יחסי עבודה קיבוציים

- יחסי העבודה בבנק הינם קיבוציים (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים בכירים כמפורט להלן) והם באים לידי ביטוי בארגוני עובדים המפורטים להלן:
- א. **ארגון עובדי בנק מזרחי טפחות בע"מ** הוא ארגון ותיק, אשר מכוח הסכם בין-ארגוני שנעשה בינו לבין הסתדרות הפועל המזרחי הוא מורשה, על-ידי ההסתדרות האמורה, לפעול כארגון היציג של עובדי הבנק לצורך עשיית הסכמים קיבוציים ויצוג עובדי הבנק (להלן: "ארגון העובדים").
- ב. **ארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק מזרחי טפחות בע"מ** הוקם על-ידי מנהלי הסניפים והמחלקות בשנת 2005 (להלן: "ארגון המנהלים"). האירגון הוכר על ידי הבנק ועל ידי ארגון עובדי הבנק כ"חידת מיקוח" לצורך ניהול משא ומתן וחתימת הסכמים.
- ג. **ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה** - הארגון המוסמך לחתום בצירוף הסתדרות המעו"ף בשם עובדי חטיבת הטכנולוגיה, על הסכמים הקיבוציים החלים על עובדי החברה (למעט עובדי חטיבת הטכנולוגיה המועסקים בהסכמים אישיים).
- ד. **נציגות עובדי בנק יהב** - המוסמכת לחתום בשם עובדי בנק יהב על הסכמים קיבוציים החלים על עובדי יהב.

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון העובדים

כללי

תנאי העבודה מעוגנים בשורת הסכמים קיבוציים, המכונים כולם יחד "חוקת העבודה". חוקת העבודה מציבה את המסגרת הכללית של התקשרות העובדים עם הבנק, ומסדירה את תנאי העבודה הבסיסיים. בנוסף, נחתמים, מעת לעת, במסגרת החוקה הסכמי שכר.

ביום 20 בפברואר 2014 התקבל בבנק פסק בוררות בנושא תשלום דמי הבראה.

פסק הבוררות קבע כי החל משנת 2014, תעריף יום הבראה יקבע לפי מתכונת החישוב שהייתה נהוגה עד שנת 2008 (זאת, כל עוד לא סוכם אחרת בין הצדדים). עוד קבע פסק הבוררות, כי הבנק ישלם לעובדים ולעובדים שפרשו משנת 2009, הפרשי דמי הבראה לשנים 2009-2013. על הפרשים אלו יופרשו לעובדים תנאים סוציאליים על פי הנהוג בבנק, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

הסכמי שכר

בדצמבר 2003 נחתם הסכם שכר לשנים 2002-2004 ואשר תוקפו היה עד יום 31 בדצמבר 2004. הסכם זה חל על כל עובדי הבנק למעט אלו מביניהם אשר ביום 31 בדצמבר 2004 היו עובדי בנק טפחות לשעבר, אשר מוזג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2005.

ביום 18 בינואר 2006 נחתם הסכם שכר לתקופה שמיום 1 באפריל 2004 ועד יום 31 במרץ 2005 למי שהיו ביום 31 בדצמבר 2004 עובדי בנק טפחות והפכו להיות עובדי הבנק.

ביום 21 בדצמבר 2005 וביום 23 בינואר 2006 נחתמו הסכמים בעניין המרת שכרם של מי שהיו המנהלים והעובדים בטפחות, בהתאמה, לשיטת השכר במזרחי והחלת חוקת העבודה על אותם עובדים (להלן: "הסכמי המרת השכר").

לשנים 2005-2013 טרם נחתם הסכם שכר (למעט עם מי שהיו עובדי טפחות, ואשר לגביהם נחתם הסכם שכר לתקופה שעד יום 31 במרץ 2005). הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות בגין השנים שלגביהן לא נחתמו הסכמי שכר.

אופן עדכון שכר

עדכון שכרם של רוב עובדי הבנק (למעט מספר מצומצם של עובדים המועסקים על פי תנאי חוזים אישיים שנחתמו בינם לבין הבנק; ראה בפרק הסכמי עבודה אישיים להלן) נעשה, בנוסף על עדכוני תוספות היוקר במשק, בהתבסס על שלושה רכיבים עיקריים:

- א. רכיבים המתעדכנים באופן קבוע בשיעורים ובאופן שנקבעים מעת לעת, במשא ומתן על הסכמי העבודה. הרכיב העיקרי בין אלה הוא שכר היסוד, וכן מתעדכנות במסגרת זו תוספות אחרות הנגזרות משכר היסוד, שהעיקרית בהן היא תוספת ותק, המתעדכנת בתחילת כל שנה בשיעור הולך ועולה ככל שהותק של העובד גבוה יותר, ומגיעה עד לתוספת של 4% לשנה (משכר היסוד) לעובד בעל ותק בבנק של למעלה מ-26 שנות עבודה.
- ב. רכיבים המתעדכנים על בסיס שינויים במדד המחירים לצרכן.
- ג. רכיבים הצמודים לשינויים בתעריפים חיצוניים.

כל הרכיבים המנויים לעיל חלים באופן אחיד על כלל העובדים שתנאי העסקתם כפופים לחוקת העבודה ולהסכמי השכר הנחתמים בין הבנק לבין ארגוני העובדים. עדכנו של חלק מהשכר על בסיס קריטריונים שאינם צמודי מדד, וכן מתן תוספת ותק אוטומטית כאמור לעיל, יוצרים מצב בו שיעור עליית השכר הריאלית בבנק הינו גבוה יותר ככל ששיעור האינפלציה קטן. במציאות של אינפלציה חד ספרתית נמוכה, מביאים גורמים אלה לעלייה בשכר הריאלי, וזאת אף בהעדר עדכון להסכם השכר.

תשלומים מיוחדים

בנוסף לרכיבי שכר שוטפים, משלם הבנק לעובדיו, בהתאם לקבוע בחוקת העבודה, מענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים של הבנק נערכה הפרשה בגין חביוות אלה, על פי חישוב אקטוארי המבוסס על ניסיון העבר וההסתברות כי בתאריך הקובע יהיה עדיין העובד מועסק בבנק.

בבנק נהוגים גם כלי תגמול אינדיבידואליים, באמצעותם מיושם התגמול האישי של כל עובד ועובד. כלי תגמול אלה הינם סלקטיביים, ומבוססים על הערכות ספציפיות של המנהלים הישירים של עובדי הבנק במגזרים השונים בדבר תפקודו של כל עובד. הקידום האישי נעשה בעיקר באמצעות קידום בדרגות, ביחס אליו מתקבלות החלטות בהנהלת הבנק מדי שנה, וכן ברכיב הבנוס (מענק). החלטות הנוגעות להיקף הקידום האישי והבנוס אינן נגזרות מהוראות הסכמי העבודה, אלא מושפעות מהערכה אינדיבידואלית של ביצועי העובד וממצב הבנק ורווחיותו בתקופה הרלוונטית.

הסדרי פנסיה וגמל

א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי הבנק ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים. הפקדות אלה, וכן סכומים עתיים וסכום חד פעמי שהופקד בעבר, משחררים את הבנק מהחבות לשלם פיצויי פיטורים על פי החוק לאותם עובדים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

ב. בהתאם להסכם העבודה שנחתם בין הבנק ועובדיו ביום 30 בדצמבר 1993, העמיד הבנק לרשות העובדים הלוואות לתקופות ארוכות, למימון רכישה רטרואקטיבית של זכויות פנסיה מקרנות פנסיה מסוימות, איתן התקשר הבנק בקשר לכך. לפרטים נוספים ראה ביאור 16.ד19 לדוחות הכספיים.

ג. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי בנק טפחות ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק

מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בפברואר 2006, לגבי מי שהיו עובדי טפחות ערב המיזוג, ואשר נכללו בהסכם המרת השכר לעובדים. בגין חבותו עד ליום 1 בפברואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסוי החבות באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל. לפרטים נוספים, בין היתר בעניין התחייבויות מיוחדות בגין פרישת עובדים בבנק או בבנק טפחות לשעבר, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הסכם קיבוצי מיוחד

ביום 11 באפריל 2006 חתמו ארגון העובדים והבנק על הסכם לסיום סכסוך עבודה שהוכרז על רקע המיזוג עם בנק טפחות (להלן: "הסכם קיבוצי מיוחד"). הוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד היו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד"). בין היתר נקבע, כי בתקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד ייושבו כל המחלוקות על ידי מנגנונים שנקבעו, ואשר תכליתם למנוע את השבתת הפעילות בבנק ואת הפנייה לערכאות, למעט במקרים חריגים אשר נקבעו בהסכם (כגון במקרה של השבתת המשק כולו). לפיכך, לאורך תקופת ההסכם הקיבוצי ישמר "שקט תעשייתי", באשר הארגון התחייב, שלא ישבית את הפעילות בבנק. עקב החתימה על ההסכם משכו הצדדים בהסכמה את ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים ביניהם.

בהסכם לסיום סכסוך העבודה נקבע, בין היתר, כי עובדי הבנק יוכלו לבחור אם להשתייך לארגון העובדים או לא להשתייך אליו. יובהר כי ההסכמים הקיבוציים אשר הבנק חותם עם ארגון העובדים חלים גם על אותם עובדים שאינם חברים בארגון. עוד בהסכם הקיבוצי, הוגדלה מכסת העובדים אשר יועסקו בהסכם אישי. בנוסף, במסגרת ההסכם הקיבוצי המיוחד, הסכימו הצדדים על הקמת יחידת מיקוח למנהלים, כהגדרתם בהסכם, לצד יחידת המיקוח של כלל עובדי הבנק (להסכם בין ארגון המנהלים לבין הבנק ראה להלן).

ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון העובדים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם בשנת 2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד יום 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.

להלן עיקרי ההסכם, כפי שהיו גם בהסכם הקודם:

- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד יום 31 בדצמבר 2015.
- שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
- קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
- התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואלים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולאטורים.
- הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
- מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. הדוחות הכספיים כוללים הפרשה אקטוארית שנערכה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לכיסוי עלויות צפויות לפרישה מוקדמת של כלל עובדי הבנק. לפרטים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון המנהלים ומורשי החתימה

כללי - הסכמי שכר

- א. ביום 10 באפריל 2006, חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו אישררו הבנק וארגון המנהלים את האמנה (אשר ביחד עם ההסכם, כמו גם הסכמים קודמים בין הצדדים, יקראו להלן: "חוקת המנהלים"), בה הכיר הבנק בארגון המנהלים כיחידת מיקוח ובמסגרתה נקבעו עקרונות לפיהם יפעל הבנק לקידום דרג מנהלי הבנק. במסגרת חוקת המנהלים נקבעו, בין היתר, מנגנוני יישוב סכסוכים באמצעות בוררות, הגבלה בדבר כמות המנהלים אשר יעסקו בהתאם לחוזה אישי ואופן מימון ארגון המנהלים. הבנק התחייב, כי הסכמי השכר ותנאי העבודה של חברי ארגון המנהלים יקבעו במשא ומתן עם הארגון, אם כי נשאר הזכות לארגון, כל עוד לא נחתם הסכם שכר בין הבנק לבינו, לאמץ הסכם שכר שנעשה עם ארגון העובדים, במקום לנהל משא ומתן עם הבנק או להמשיכו.
- כמו כן קבעו הצדדים, כי חוקת המנהלים תהיה בתוקף עד יום 19 בספטמבר 2008, וכי אם לא יבטל אותה הארגון עד חודש ימים קודם לכן, יוארך תוקף החוקה עד יום 19 לספטמבר 2011 ומאותו מועד ואילך לתקופה של שנתיים מדי פעם, זולת אם הודיע אחד הצדדים בכתב על ביטולה, הכל בהתאם למנגנון המפורט בחוקת המנהלים. לפרטים בדבר הארכת תוקף חוקת המנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, ראה סעיף ד' להלן.
- ב. מכוח האמנה וההסכם הקיבוצי לאישור האמנה שנחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים (ראה להלן) חלים על המנהלים ההסכמים הקיבוציים שנחתמו בין הבנק לארגון העובדים, עד יום 19 בספטמבר 2005, וכן כל ההסכמים אשר נחתמו ויחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים מיום 19 בספטמבר 2005 ואילך.
- ג. ביום 22 במרץ 2007 חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם שכר לשנים 2005-2007 בו הסכימו הצדדים על אופן העלאת שכר המנהלים בצורה שנתית, תשלום תוספת הותק, גובה דמי הניהול ועל מתן מענק חד-פעמי לכל מנהל. כמו כן נקבע, כי חוקת העבודה למנהלים תהיה בתוקף עד ליום 19 בספטמבר 2011, וכי כל עוד חוקת העבודה בתוקף, לא יפוטרו פיטורים כלכליים אף מנהל מבין מנהלי הבנק הקבועים (כמשמעו בחוקת העבודה למנהלים), למעט במקרה של פיטורים אינדיווידואליים (מסיבות של עבירות משמעת ו/או אי התאמה), אך לא יותר מ-8 מנהלים בגין אי התאמה, או פיטורים אשר ינבעו משינויים רגולטורים, אשר לא היו ידועים לצדדים בעת חתימת ההסכם. בתום תקופת תוקפה של חוקת העבודה יסתיימו ההתחייבות לאי-פיטורים כלכליים כאמור לעיל.
- ד. ביום 19 באוגוסט 2008 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון המנהלים המאפשר למנהלים לבחור לקבל תוספת וותק במתכונת חדשה, המתעדכנת על פי מדדי הצלחה בעבודה והתשואה על ההון של הבנק. כמו כן, הוארך במסגרת ההסכם תוקף חוקת העבודה למנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, תוך התחייבות הארגון לשקט תעשייתי מלא עד מועד זה, למעט במקרה של מיזוג פעילותו של הבנק בתוך בנק אחר במהלך תקופת ההסכם.
- ה. ביום 5 במרץ 2009 נחתם הסכם שכר עם ארגון המנהלים לשנים 2008-2010. ההסכם כולל, בעיקרו, הרחבה הדרגתית המתפרסת עד יולי 2014 של הבסיס להפרשות לקרן השתלמות, וכן פריסה של תשלומים שנתיים מסויימים לתשלומים חודשיים.
- ו. ביום 29 בפברואר 2012 נחתם הסכם שכר עם ארגון המנהלים לשנים 2011-2012.

הסדרי פנסיה וגמל

- א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק המזרחי ערב המיזוג עם בנק טפחות מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים וחל כל האמור לגבי ארגון העובדים כמתואר לעיל.
- ב. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק טפחות ערב מיזוג טפחות מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל, פיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בינואר 2006, לגבי מי שהיו מנהלים באותו יום. בגין חבותו עד ליום 1 בינואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסויה באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל.

תנאי עבודה לעובדי חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ

תנאי ההעסקה של עובדי חטיבת הטכנולוגיה מוסדרים בחוקת העבודה שנחתמה בשנת 1989 ובשורה של הסכמים שנחתמו בין ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה וההסתדרות, לחטיבת הטכנולוגיה במהלך השנים, אשר עיקריהם מובאים להלן:

- א. עידכון שכרם של עובדי חטיבת הטכנולוגיה נקבע על פי מודל הצמדה לתוספות השכר ולשינויים בהפרשות שניתנים לעובדי הבנק (החברה האם). במידה שלגבי שנה מסוימת לא נחתם הסכם שכר בבנק, עד לסוף חודש מרץ של השנה העוקבת, יזכו עובדי חטיבת הטכנולוגיה למקדמה אשר תחושב על פי מנגנון עליו הוסכם אשר יהיה נתון לביקורת של מומחים חיצוניים. יתרת התוספת תחושב גם היא על פי מנגנון מוסכם בסמוך לאחר החתימה על הסכם השכר בבנק. כמו כן נקבע, כי אם במסגרת הסכם השכר בבנק תיכלל תוספת חדשה ו/או רכיב שכר חדש, שלא נכללו במודל ההצמדה האמור לעיל, יתקיים משא ומתן עם נציגות העובדים באשר לתוספת שתינתן לעובדי חטיבת הטכנולוגיה.
- ב. חוקת העבודה קובעת מכסה מקסימלית לעובדים קבלניים במסגרת התקשרות חטיבת הטכנולוגיה עם ספקים חיצוניים המעמידים עובדים לרשות חטיבת הטכנולוגיה תחת ניהולה המקצועי של חטיבת הטכנולוגיה. בהקשר זה יצוין, כי בעבר התגלעו חילוקי דעות בין הנהלת חטיבת הטכנולוגיה לבין ועד העובדים, בעניין מכסת העובדים הקבלניים וביצוע פרויקטים בשיטה של מיקור חוץ, וביום 29 בדצמבר 2003, הוכרז סכסוך עבודה בחטיבת הטכנולוגיה. ביום 31 במרץ 2004 חתמו הצדדים על הסכם לסיום סכסוך העבודה, בו נקבעו תנאים מסויימים ביחס להתקשרות חטיבת הטכנולוגיה עם ספקים חיצוניים ובחוזי מיקור חוץ. עם זאת, הצדדים הסכימו כי ההסכם האמור אינו ממצה את המחלוקות בעניין מיקור חוץ וכי כל צד שומר לעצמו את מלוא הזכויות והטענות בנושא זה.
- ג. בדומה לעובדי הבנק מכוסות התחייבויות חטיבת הטכנולוגיה, לתשלום פנסיה ופיצויי פיטורים לעובדיה, למעט קבוצה מצומצמת של עובדים לגביהם נערכה הפרשה, על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים בהתאם למפורט בהסכם הקיבוצי החל על עובדים אלו.
- ד. ביום 11 בינואר 2007 נחתם בין הנהלת חטיבת הטכנולוגיה לבין ועד העובדים הסכם קיבוצי הכולל תוכנית לפרישה מרצון. התוכנית קובעת פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לעובדים אשר במועד הפרישה ימלאו להם 55 שנה והם מבטחים בביטוח מנהלים או בקרן פנסיה צוברת, או מסלול פיצויים מוגדלים לעובדים אחרים. ההחלטה הסופית על אישור או דחייה של בקשה לפרישה מרצון היא בידי המנהל הכללי של חטיבת הטכנולוגיה. הסכם זה הוארך ביום 19 בפברואר 2008 בשנה נוספת.

- ה. ביום 8 במרץ 2007, חתמו ארגון העובדים, ארגון המנהלים, ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו נקבעו התנאים לשילוב עובדי המחשב של טפחות (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים) בחטיבת הטכנולוגיה. במסגרת ההסכם נקבע אופן המרת תנאיהם של עובדי המחשב של טפחות לשעבר והתאמתם לתנאים הנהוגים בחטיבת הטכנולוגיה. בהתאם להסכם, ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי חטיבת הטכנולוגיה, לרבות תשתית חוקת העבודה בחטיבת הטכנולוגיה משנת 1989, וכן כל הסכם קיבוצי חדש שייחתם, יחולו על עובדי טפחות שנקלטו.
- ו. ביום 21 באוקטובר 2010 הוכרז סכסוך עבודה בין הסתדרות המעו"ף לבין חטיבת הטכנולוגיה, חברת המחשוב של הבנק. העילות העיקריות לסכסוך הן דרישת העובדים לחתימה על הסכמי שכר בעבור השנים 2005 עד 2009, דרישתם לרענון מודל הצמדת השכר וכן שינויים אירגוניים שמבצעת ההנהלה, ואשר, לטענת העובדים, מהווים משום פגיעה בזכויותיהם.
- ז. על פי הנחיית הסתדרות המעו"ף, הואיל ועד ליום 7 בנובמבר 2010 לא נחתם הסכם, רשאים עובדי חטיבת הטכנולוגיה לשבות מיידית.
- ח. ביום 2 בינואר 2012 הודיע המנהל הכללי הקודם של הבנק כי עובדי חטיבת הטכנולוגיה לא יעברו לעבוד במרכז הטכנולוגי לוגיסטי (מט"ל) בלוד, וכי המתקן יוכשר בקצב מואץ כאתר המחשבים העיקרי של הבנק, בסטנדרט המותאם לשעת חירום. ההודעה נמסרה לנציגות העובדים והסתדרות המעו"ף.
- ט. ביום 27 בנובמבר 2013 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין ועד עובדי החטיבה והסתדרות, בו סוכם התהליך להסדרת המחלוקת בנושא עובדי הקבלן, שבגינה הוכרז אחד מסכסוכי העבודה בין הצדדים.
- י. במסגרת ההסכם מיום 27 בנובמבר 2013, סוכם גם מהלך העברת מרכז המחשוב של הבנק ממיקומו הנוכחי למתקן מט"ל בלוד והעברת מתקן ה-DRP ממיקומו הנוכחי למתקן ממוגן ברמת גן.
- נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים ממשיכים הנהלת חטיבת הטכנולוגיה ונציגות העובדים לנהל משא ומתן, לסיכום הנושאים הנוספים שבסיכסוכים עד לביטולם הסופי.

הסכמי עבודה אישיים

בהסכמי עבודה אשר נחתמו בבנק בשנים 1995, 1998, 2003 ו-2006 נקבע כי הבנק יהיה רשאי להתקשר בחוזי עבודה אישיים עם עובדים בכירים כמפורט בהסכמים, וכן מספר חוזי עבודה אישיים עם בעלי תפקידים. חלק מן העובדים הבכירים, המועסקים על פי חוזים אישיים, זכאים, במקרה בו תופסק עבודתם על ידי הבנק, למענקי פרישה המבוססים על תקופת עבודתם בבנק, זאת בנוסף לסכומים ולזכויות האחרות שנצברו לזכותם בקופות השונות. בגין סכומי מענקי הפרישה שנצברו עד לתאריך המאזן, נערכו הפרשות בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

עובדי בנק יהב

כללי - הסכמי עבודה

תנאי העבודה של עובדי יהב מעוגנים בהסכמים קיבוציים ובחוזים אישיים. הסכם קיבוצי מיוחד נחתם בחודש ספטמבר 2013, הסכם זה מסדיר את תנאי העבודה ושכר העובדים לשנים 2013-2016.

פיצויי פיטורין ופנסיה

התחייבות בנק יהב לשלם פיצויי פרישה או פיטורין מכוסה בעיקר באמצעות הפקדות שוטפות על בסיס השכר לפנסיה על שם העובדים בקופות גמל מוכרות. הבנק נוהג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות. ביחס לחלק קטן מעובדיו, התחייב בנק יהב להעביר לבעלותם עם סיום עבודתם מכל סיבה את מרכיב פיצויי הפיטורין שבקופות גמל מוכרות (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין). לעובדים אלה לא נדרש יהב להשלים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות. למנהלים בכירים התחייב הבנק לשחרר עם פרישתם את מרכיב הפיצויים שנצבר בקופת הפנסיה, נוסף על משכורתם האחרונה, המוכפלת במספר שנות העבודה. כמו כן, התחייב יהב לשלם שכר למנהלים בכירים במשך תקופת הסתגלות במקרה בו תובא עבודתם לידי סיום על ידי הבנק. בגין מחויבויות אלה, נכללה הפרשה נאותה בדוחות הכספיים. לשני מנהלים בכירים אשר פרשו מעבודתם ביהב התחייב יהב לשלם תשלום חודשי עד הגיעם לגיל פרישה, התשלום יוצמד לשינויים בשכר המנהל הכללי של בנק יהב. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה נאותה המחושבת על סמך הערכה אקטוארית.

פדיון ימי מחלה שלא נוצלו

עובדים הפורשים לפנסיה זכאים לפי הסכם העבודה לפדיון חלקי של ימי מחלה שלא נוצלו. בנק יהב כלל בספריו הפרשה מתאימה שחושבה על סמך הערכה אקטוארית.

מענק יובל

עובדי יהב זכאים, עם הגיעם ל- 25 שנות עבודה בבנק, למענק יובל, וגמלאי הבנק זכאים לשי לחג. בנק יהב יצר הפרשה למענק יובל ולשי לחג לגמלאים על סמך הערכה אקטוארית.

אופציות

לפרטים בדבר תכנית אופציות לנושאי משרה בבנק ולעובדים נוספים, ראה ביאור 16א לדוחות הכספיים.

מדיניות התגמול של הבנק

בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון מספר 20 לחוק החברות, תשנ"ט-1999 החליטה ועדת התגמול ביום 18 ביולי 2013 - לאחר שבחנה את הנתונים שהובאו בפניה ושקלה את השיקולים המתחייבים על פי תיקון מספר 20 לחוק החברות, להמליץ לדירקטוריון הבנק לאשר את מדיניות התגמול לנושאי משרה וביום 22 ביולי 2013 אושרה מדיניות התגמול על ידי דירקטוריון הבנק. מדיניות התגמול אושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות ביום 27 באוגוסט 2013. (לפרטים בדבר מדיניות התגמול, עקרוניתה ותחולתה ראה דוח מיידי מיום 18 ביולי 2013 אסמכתא מספר 2013-01-119877. אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המיידי הנזכר לעיל).

ביום 19 בנובמבר 2013 פירסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, ובמקביל שלח לבנק מסמך "טייטה לדיין" ובו מספר נקודות אשר בהן, לפי עמדת בנק ישראל, מדיניות התגמול של הבנק טעונה התאמה להוראות ניהול בנקאי תקין.

התקיים דו שיח בין נציגי הבנק לבין צוות המשימה לעניין תגמול שהוקם בבנק ישראל, שבמסגרתו הובהרו נקודות שונות במדיניות התגמול של הבנק ובמסמך "טייטה לדיין" של בנק ישראל.

ועדת התגמול מגבשת את ההתאמות במדיניות התגמול של הבנק להוראות ניהול בנקאי תקין ואת תכנית התגמול למנהל הכללי והחלטותיה יובאו לאישור הדירקטוריון והאסיפה הכללית. כמו כן, מגבשת ועדת התגמול של הדירקטוריון את תכנית התגמול לנושאי משרה והחלטותיה יובאו לאישור הדירקטוריון.

המבנה הארגוני של הבנק

המבנה הארגוני של הבנק נועד לתמוך בהשגתם של יעדי הבנק ובהגשמת תכניתו העסקית. המבנה מושתת על חטיבות, ויחידות נוספות הכפופות למנהל הכללי (פרט לחטיבת הביקורת הפנימית הכפופה ליושב ראש הדירקטוריון), כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת מרבית הפעילות הבנקאית של לקוחות פרטיים ושל לקוחות עסקיים קטנים. בפעילות החטיבה נכללים: תחום הקמעונאות, האחראי בעיקר לפעילות מגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים ותחום המשכנתאות, האחראי לפעילות המשכנתאות. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים במסגרת החטיבה באמצעות שישה מרחבים גיאוגרפיים, ומרחב LIVE הפועל באמצעות בנקאים אישיים במגוון ערוצי תקשורת (אינטרנט, טלפון, SMS, פקס', ווידאו צ'ט).

החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של תאגידים גדולים ושל לקוחות עסקיים. בחטיבה סקטור תאגידי, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות העסקית, וסקטור עסקים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות המסחרית, ומפעיל שישה מוקדים עסקיים הפרוסים גיאוגרפית. במסגרת החטיבה נכללות יחידות נוספות, המספקות שירותים ייחודיים לטיפול בלקוחות מתחומים ספציפיים: סקטור בנייה ונדל"ן, סקטור מימון וסחר בינלאומי ומרכז עסקים יהלומים. כמו כן, פועל במסגרת החטיבה סקטור לקוחות מיוחדים, המטפל בהסדרה ובגביה של חובות בעייתיים בכלל הבנק.

החטיבה הפיננסית - במסגרת החטיבה פועלים סקטור ניהול פיננסי, האחראי לניהולם של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויותיו של הבנק, סקטור מסחר בשוקי הכספים וההון, במסגרתו מופעל חדר עסקאות מאוחד, הפועל בכל השווקים הפיננסיים, במסחר במטבעות, בריביות ובניירות ערך ישראלים וזרים, וכן סקטור תפעול מידע ושרות לקוחות, התומך בכלל הפעילויות בשווקים הפיננסיים, ומספק שירותי "משרד אחורי" (Back Office). כן אחראית החטיבה על הפעילות הבינלאומית של הקבוצה ועל תחום הבנקאות הפרטית. זאת, באמצעות סקטור בנקאות פרטית ופעילות בינלאומית, האחראי לפעילות בתחומים אלה, בין היתר באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ, והשלוחות והחברות הבנות בחוץ לארץ.

חטיבת טכנולוגיית המידע - אחראית לתחום טכנולוגיית המידע, לרבות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 357, באמצעות חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק.

החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות – במהלך שנת 2013 אוחדו החטיבה לנכסי לקוחות וייעוץ והחטיבה לתכנון ותפעול. החטיבה המאוחדת כוללת את אגף הנדסת תהליכים, האחראי בין היתר לתפעול הבנקאי העורפי, אגף תכנון וכלכלה, שבאחריותו גם פיקוח ובקרה על חברות בנות. עוד באחריות החטיבה תחום ביטוחי הבנק (בכלל זה: הביטוח הבנקאי וביטוח נושאי משרה ודירקטורים), הביטוח אגב משכנתא והמסלקה. כמו כן, כוללת החטיבה את היחידות המטפלות בייעוץ הפנסיוני ובייעוץ הפיננסי המוצעים ללקוחות. במסגרת פעילותה, אחראית החטיבה גם על החברות הבנות הפועלות בשוק ההון, בין היתר: אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ ומזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, וכן על סקטור קופות הגמל.

החטיבה לבקרת סיכונים - חטיבה זו כוללת את יחידות בקרת הסיכונים השונים של הבנק, (ביניהם: שוק, ריבית, נזילות, אשראי ונגזרים), ובמסגרתה מנהלים גם הסיכונים התפעוליים של הבנק. החטיבה אחראית על נושא אבטחת המידע. במסגרת החטיבה פועלים קצין הציות הראשי של הבנק ומחלקת האנליזה שתפקידה לגבש המלצה בלתי תלויה למתן אשראי וחוות דעת לגבי הסיכונים הכרוכים בו.

חטיבת משאבי אנוש ומינהל - במסגרת חטיבה זו נכללים ניהול משאבי האנוש, תחום ההדרכה, לוגיסטיקה מינהל והתייעלות (כולל נכסים ובינוי) ותחום הבטחון והאבטחה.

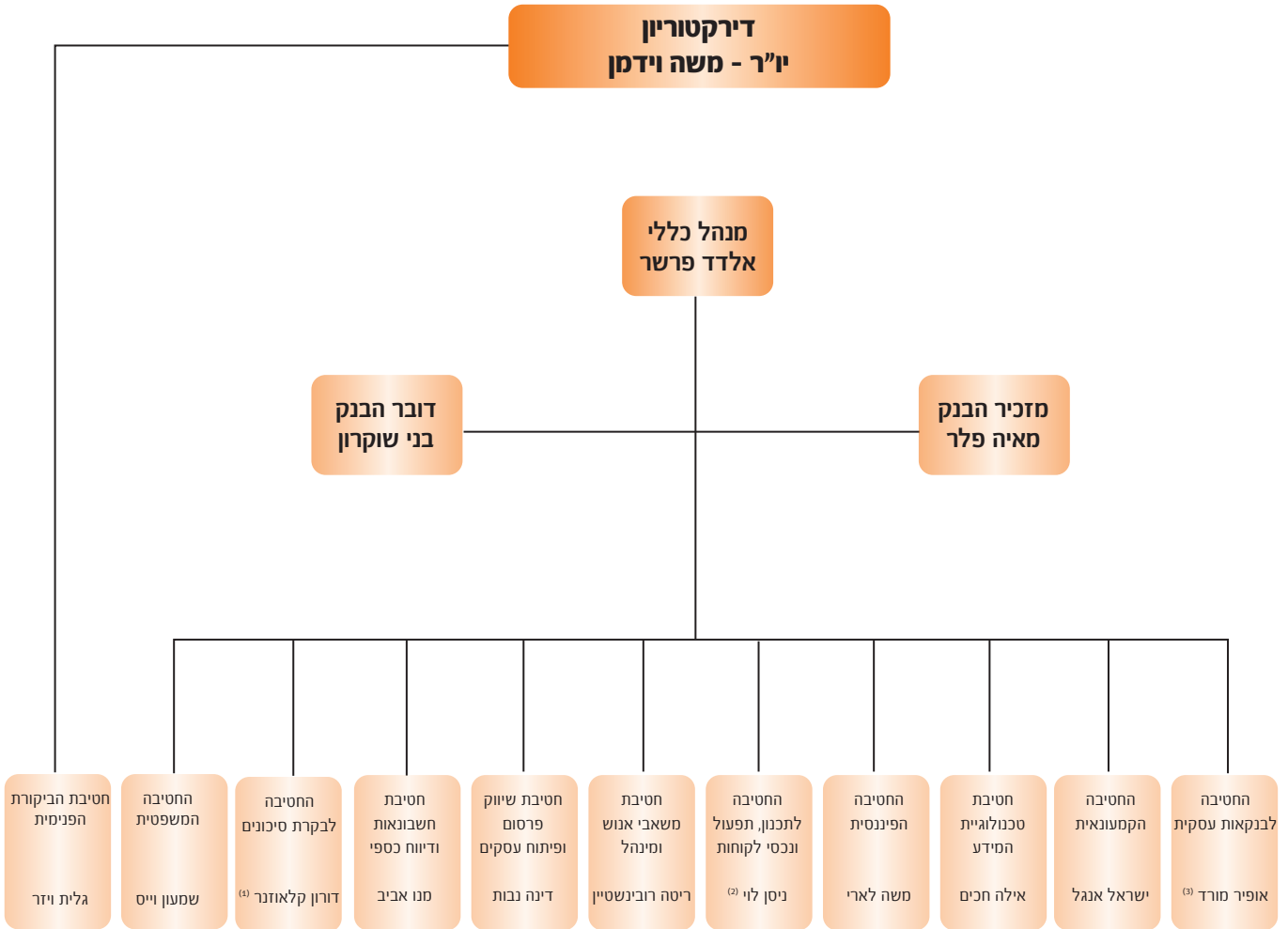
חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים - בחטיבה זו מרוכזות הפעילויות בנושא הפרסום, השיווק ופיתוח מוצרים פיננסיים ושרותים אחרים אותם משווק הבנק ללקוחות.

חטיבת חשבונאות ודיווח כספי - אחראית על הכנה ועריכה של הדוחות הכספיים של הבנק לציבור, על דיווחים לרשויות סטטוטוריות ולהנהלה, על תחום המיסוי, על הספר הראשי וספרי המשכנתאות, על הנהלת החשבונות והגזברות ועל חשבות השכר. כמו כן, אחראית החטיבה על סיווגים והפרשות של חובות בעייתיים.

החטיבה המשפטית - חטיבה זו אחראית למתן שירותים משפטיים לכל יחידות הבנק, ליצירת התשתית המשפטית של פעילות הבנק, לניהול החשיפה לסיכונים משפטיים ולטיפול בתביעות נגד הבנק.

חטיבת הביקורת הפנימית - החטיבה אחראית לביצוע ביקורת פנימית על היחידות העסקיות והתפעוליות של הבנק. כמו כן, אחראית החטיבה על הטיפול בפניות ובתלונות הציבור בקשר עם פעילות הבנק.

תרשים המבנה הארגוני של הבנק

⁽¹⁾ עד ליום 31 בדצמבר 2013, מנהל החטיבה לבנקאות עסקית.

⁽²⁾ החל מיום 2 בפברואר 2014.

⁽³⁾ החל מיום 1 בינואר 2014.

דיני המס החלים על קבוצת הבנק

הבנק מסווג כ"מוסד כספי" לענין חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, ובהתאם לחוק זה מחוייב במס שכר ורווח, בנוסף למס החברות המחוייב מכח פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א-1961.

מס חברות ומס רווח

השיעור הכולל של מס החברות ומס הרווח החל על הכנסות הבנק בשנת 2013 עמד על 36.22%. מס השכר, היה בשיעור של 17% עד לחודש מאי 2013 והחל מיום 2 ביוני 2013, עלה ל-18% מהוצאות השכר שמשלם הבנק. מס השכר מהווה הוצאה לצורך חישוב מס החברות. לפרטים בדבר העלאת שיעור מס ערך מוסף, ראה להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שומות מס

לבנק שומות סופיות או שנחשבות ככאלה עד וכולל שנת המס 2010. לבנק יחב שומות סופיות עד וכולל שנת 2009. בחודש דצמבר 2013 הוציא פקיד השומה שומת מס שכר בגין שנת 2009. הבנק חולק על השומה ולפיכך הגיש השגה על השומה האמורה.

הסדרים ואישורים מרשויות המס

הבנק ערך הסדרים וקיבל אישורים מרשויות המס בגין עסקאות מיזוג שביצעה הקבוצה כדלקמן: במסגרת מיזוג החברה להשקעות של בנק המזרחי בע"מ לתוך הבנק, הועברו נכסיה והתחייבויותיה של החברה להשקעות לבנק. הפסדים לצורכי מס והפסדים חשבונאיים צבורים שנוצרו בחברה ליום המיזוג יותרו לקיזוז בבנק על פי נוסחה שנקבעה באישור שלטונות המס ולאורך תקופה של 10 שנים, החל משנת 2004. לפרטים נוספים, ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים.

לבנק הסדרים עם שלטונות המס כדלקמן:

- הסדר שלוחות חו"ל - על פי הסדר זה שלוחות מסויימות בבעלות מלאה של הבנק והפעולות בחוץ לארץ, משלמות מיסים בישראל על הכנסותיהן בהתאם לדוחותיהן הכספיים. מיסים המשולמים בחוץ לארץ ניתנים לקיזוז מהמס המתחייב בארץ וחלוקת דיבידנד לבנק פטורה ממס בישראל.
- ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי", שתחולתו מיום 1 בינואר 2011.

בהתאם להסכם עליו חתמו הבנקים עם רשות המיסים בשנת 2012, הפרשות להפסדי אשראי בחובות המטופלים פרטנית, יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נרשמו. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת ההפרשה, יחוייב הבנק בשיעור המס שחל במועד בו בוצעה ההפרשה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה. לגבי מחיקות חשבונאיות בגין חובות המטופלים בשיטה הקבוצתית, מחצית המחיקות, נטו, בכל שנת מס יותרו בניכוי כהוצאה בשנה העוקבת לשנה בה בוצעה המחיקה, והמחצית השנייה תותר בשנה שלאחריה. לא יותר ניכוי הוצאה בגין הפרשות שנערכו על בסיס קבוצתי. הפרשות בגין הלוואות לדיור הוחרגו מהסכם זה, ויטופלו כבעבר.

הפרשים מסוימים שהוקטנו מההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2010 כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראה החדשה, יותרו בניכוי לצורכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים החל משנת המס 2011. העקרונות האמורים יחולו על חובות שהופרשו ויופרשו בתקופה של 5 שנים מתחילת ההוראה החדשה. לאחר מועד זה נקבעו מנגנונים להארכת תוקף ההסכם עם מס הכנסה.

פעילות חוץ לארץ

לבנק סניפים בלוס-אנג'לס, לונדון וקיימן. רווחים ו/או הפסדים של סניפים אלה נכללים ברווחים או בהפסדים עליהם מדווח הבנק לשלטונות המס בישראל.

מדינת ישראל חתומה על אמנות למניעת כפל מס עם ארצות הברית ועם אנגליה. בהתאם להוראות האמנה עם מדינות אלה, מיסים המשולמים במדינות אלה בגין פעילות הסניפים שם, ניתנים לקיזוז כנגד חבות המס של הבנק בישראל. תקרת הקיזוז של מיסי חוץ לארץ בישראל הינה בגובה חבות המס הנובעת בגין רווחי סניפים אלה במס בישראל.

הסניף בקיימן אינו חייב במס במקום רישומו.

לבנק חברה בת בהולנד, הפועלת כחברת החזקות, ומחזיקה בחברה שוויצרית המפעילה בנק בשוויץ. על חברות אלה חל הסדר שלוחות חוץ לארץ, כמפורט לעיל.

חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק

חוקים ותקנות

(Foreign Account Tax Compliance Act) FATCA

בהתאם לחוק שנכנס לתוקפו בארצות הברית במרץ 2010, מוסדות פיננסיים זרים ובכללם בנקים ברחבי העולם, נדרשים למסור לרשות המס האמריקאית (ה-IRS) מידע בנוגע לנישומים אמריקאיים.

בהתאם לחוק, חובה על כל מוסד פיננסי זר, לזהות את כלל החשבונות של פרטים ושל ישויות הנמצאים בבעלות ישירה או עקיפה של אמריקאיים ולדווח על חלקם (לפי אמות מידה שנקבעו בחקיקה האמורה) ל-IRS.

כל מוסד פיננסי זר שלא יחתום על הסכם מול ה-IRS, יהא כפוף לחובת ניכוי מס במקור בשיעור של 30% שיוטל על תשלומים רלבנטיים ממקור אמריקאי. הניכוי יחול על נכסים פיננסיים של הגוף הפיננסי הזר וגם על נכסי לקוחותיו.

מטרת החוק:

- הפחתת מקרים של הימנעות מתשלום מס על ידי לקוחות אמריקאיים (US PERSON) באמצעות חשבונות מחוץ לארצות הברית.
- הגברת הכנסות המס שישלמו לקוחות אמריקאיים לארצות הברית והגדלת השקיפות והדיווח אודות נכסים ויתרות של הלקוחות שזוהו כאמריקאיים למס ההכנסה האמריקאי.

בחודש ינואר 2013, פורסמו על ידי ה-IRS כללים ליישום החוק והבנק נערך ליישומם כחלק מהיערכותו הנמשכת ליישום החוק, החל משנת 2014.

הבנק נמנע ממתן כל ייעוץ או סיוע הקשור לאופן זיהוי החשבון כאמריקאי או בקשר עם מיסוי אמריקאי, ובכלל זה כל עצה בנוגע ל-FATCA.

הבנק נערך ליישום הוראות החקיקה בהתאם ללוח הזמנים הנדרש ובכלל זה חתימה על הסכם עם רשויות המס בארצות הברית.

The Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act ו-European Market Infrastructure Regulation (EMIR)

בשנת 2012 פורסמו בארצות הברית כללים לצורך הסדרת יישום החוק "The Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act" (להלן-"הרפורמה").

מטרת הרפורמה, בין היתר, היא הפחתת סיכון האשראי במסחר בשוק הנגזרים הנסחרים OTC והסיכונים המערכתיים הנובעים מהם והגברת השקיפות בשוק זה.

במסגרת הרפורמה נקבע, בין היתר, כי העסקאות תיסלקנה על ידי סולק מרכזי בו יסלקו בנקים גדולים ומרכזיים, אשר יערבו לעמידה בהתחייבויות של כל צד לעסקה, ייקבעו נהלי בטחונות מחייבים וכל עסקאות ה-Swap שבוצעו ידווחו למאגרי מידע מרכזיים, אשר ישמרו מידע זה ויאפשרו נגישות אליו לכל משתתפי השוק.

הרפורמה מגדירה גופים פיננסיים בהתאם להיקפי המסחר שלהם ומטילה חובות בהתאם לכך (Swap Dealer, MSP וכד').

הכללים הקבועים ברפורמה חלים על גופים אמריקאיים ועל גופים שאינם אמריקאיים המבצעים עסקאות בהיקפים משמעותיים (כהגדרתם ברפורמה) עם הגופים האמריקאיים. לאור הרפורמה, גופים אלו לא יוכלו לבצע עסקאות בסוגי הנגזרים הנכללים בחוק, מול גופים פיננסיים אחרים (גם שאינם כפופים לחקיקה, כמו הבנק), אם לא ימלאו אחר הוראות החוק.

הוראות החוק נכנסו לתוקף באופן מדורג, וכבר כיום חלק מהעסקאות בנגזרי OTC מול בנקים אמריקאים ובנקים שהם Swap Dealers או MSP מחייבות עמידה בהוראות החוק, לרבות סליקה.

הבנק נערך ליישום הכללים הרלוונטיים מתוך הרפורמה, על מנת שיוכל לפעול בנגזרי OTC מול גופים הכפופים לחוק.

במקביל לרפורמת "Dodd Frank" שפורסמה בארצות הברית, פורסמה באירופה רפורמה בעלת עקרונות דומים - European Market Infrastructure Regulation (להלן-"EMIR").

רפורמת EMIR, בדומה לרפורמת Dodd Frank כוללת, בין היתר, דרישה של סליקה מרכזית מנדטורית, דרישות בטחונות מוגברות ודיווח על עסקאות שבוצעו למאגרי מידע ייעודיים.

רפורמת EMIR חלה על גופים פיננסיים באיחוד האירופאי ולכן, צפויה להשפיע על אופן פעילות הבנק בנגזרים, שכן, לבנק היקף פעילות משמעותי מול בנקים אירופאים. עם זאת, רפורמת EMIR נמצאת עדיין בשלבי חקיקה וטרם נקבע לוח הזמנים הסופי ליישום השלבים השונים. כמו כן, טרם פורסמו ההוראות האקסטריטוריאליות של הרפורמה וטרם הובהרה השפעתה על גופים פיננסיים זרים או על סניפים אירופאים שלהם. חובת הסליקה המרכזית על פי הרפורמה מתוכננת להתחיל בהדרגה באמצע שנת 2014.

הבנק נערך גם ליישום כללי רפורמה זו, ככל שהם רלוונטיים לגביו.

חוק המאבק בתוכנית הגרעין של אירן, התשע"ב-2012

החוק שפורסם ביום 3 באוגוסט 2012, אמור להיכנס לתוקף עם תחילת תוקפן של תקנות שיותקנו מכח סעיף 37(א)(1) לחוק. מלבד פרק ג' (העוסק בהקמת ועדת השרים, הוועדה המייעצת ומטה הסנקציות) וסעיף 40 (תיקון פקודת המסחר עם האויב (1939)), שנכנסו לתוקף. נכון להיום נוסח התקנות אושר אך הן טרם פורסמו.

מטרת החוק להקשות על תוכנית הגרעין האירנית באמצעות סנקציות כלכליות. בין היתר:

נקבעו סמכויות להכריז על מי שמוכר לאירן טכנולוגיות, ידע או מוצרים, המסייעים לפיתוח וקידום פרוייקט הגרעין והטילים שלה, כ"גורם זר מסייע"; כן נקבעה סמכות להכריז על גורם זר שהוא תאגיד כ"מקיים קשר עיסקי עם אירן", לטובתה או בשטחה; הפרת האיסורים לעיל תחשב עבירה פלילית וצפויה לענישה מחמירה. האיסורים חלים גם על המדינה.

מאחר שהעבירות הפליליות נוגעות בעיקר לפעילות תאגידים, הוטלה אחריות על נושאי משרה בתאגיד במטרה לקבוע נורמת ציות. "נושא משרה" לעניין זה: מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או פקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.

נעברה עבירה בידי התאגיד או מי מעובדיו – חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את החובה, ועליו נטל הראייה להוכיח שעשה כל שניתן כדי למלא את חובתו. ליישום החוק לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 51,50), התשע"ב-2012

ביום 8 באוגוסט 2012 פורסמו התיקונים לחוק ניירות ערך אשר נועדו לחזק את מעמדו ותפקידו של הנאמן למחזיקים בתעודות התחייבות ולעגן מפורשות את חובתו לפקח באופן שוטף על עמידת המנפיק בהתחייבויותיו כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות. על הנאמן לעמוד בקריטריונים נוספים (מעבר לאלו הקיימים היום) שעניינם חובת הפקדת פיקדון, חובת עריכת ביטוח ודרישות למומחיות מקצועית או מיומנות חשבונאית ופיננסית של הדירקטורים ונושאי המשרה. כמו כן, על הנאמן להירשם במרשם הנאמנים שינוהל על ידי רשות ניירות ערך. בנוסף, נקבעו הוראות לעניין זימון אסיפת מחזיקים וכללים לקיום האסיפה, איסור כהונה בניגוד עניינים, שכר הנאמן ופיקדון לכיסוי הוצאות, ניהול מרשם מחזיקים, מגבלות חדשות שיש להוסיף לשטר הנאמנות העוסקות בשינוי הבטוחות, הגדרת חובות דיווח לנאמן, וכן בחינת תוקף נכסים משועבדים. חלק מהוראות התיקון ייכנסו לתוקף עם פרסום התקנון בעניין. לתיקונים אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

חוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012

במסגרת התיקון לחוק, שהתקבל בחודש אוגוסט 2012, נקבע כי יוגדל בהדרגה, החל משנת 2013 ועד שנת 2015, שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה ממעסיקים, לפי מדרגות שנקבעו, על חלק מהשכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק. התיקון לחוק נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2013. השפעת התיקון לחוק על הדוחות הכספיים של הבנק, אינה מהותית.

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013

ביום 18 בפברואר 2013 פורסמו תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (התאמות נגישות לשירות) תשע"ג-2013. התקנות מכילות את ההוראות להסדרת ההתאמות שיש לבצע לצורך נגישות לאנשים עם מוגבלות. נגישות מוגדרת בחוק כ"אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי". ההתאמות הנדרשות הן בתחומים רבים, כגון התקנת אמצעי עזר והספקת שירותי עזר כדי להבטיח נגישות לאדם עם מוגבלות לשירות המסופק, והנגשת מידע באופנים שונים המפורטים בתקנות. כמו כן, יש לבצע הנגשה של השירות הניתן באינטרנט. עוד דורשות התקנות, להבטיח כי הליך הבידוק הביטחוני במקום בו ניתן השירות אינו מונע מאדם עם מוגבלות הגעה למקום הציבורי, כניסה אליו וקבלת השירות באופן שוויוני, מכובד ומוצנע, עצמאי ובטיחותי. ככל שהבנק מקיים אירוע לציבור בלתי מסוים, האחריות על התאמת נגישות מוטלת אף היא עליו. תחילתן של התקנות, שישה חדשים מיום פרסומן, אולם למעשה התקנות נכנסות לתוקף בהדרגה, עד לסוף שנת 2018. ליישום התקנות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה), (תיקון), התשע"ג-2013

ביום 11 במרץ 2013 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את התיקון לתקנות השקעות משותפות בנאמנות, כך שיופחתו עמלות ההפצה שמשלמים בתי ההשקעות לבנקים בתמורה להפצת קרנות הנאמנות שלהם. במסגרת התיקון יופחתו העמלות בקרנות כספיות מ-0.125% ל-0.10%; בקרנות איגרות חוב וקרנות מנייתיות יופחתו העמלות ל-0.35%, במקום 0.40% ו-0.80% בהתאמה; ובקרנות שקליות הן יופחתו ל-0.20% במקום 0.25% כיום. התיקון לתקנות נכנס לתוקפו ביום 1 במאי 2013. ליישום התקנות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008

ביום 1 באוגוסט 2013 נכנס לתוקף תיקון מספר 2 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008. במסגרת התיקון שונתה בתעריפון הקמעונאי תקרת מחזור העסקים של "עסק קטן", מ-1 מיליוני שקלים חדשים ל-5 מיליוני שקלים חדשים. על פי התיקון, היה על התאגיד הבנקאי לפנות בכתב לתאגידיים עד ליום 15 באוגוסט 2013 ולידע אותם כי אם ימסרו לתאגיד הבנקאי "דוח שנתי", כהגדרתו בסעיף 1 לכללי העמלות, לפיו מחזור העסקים שלהם אינו עולה על 5 מיליוני שקלים חדשים לשנה, יפעל התאגיד הבנקאי לסווג את חשבונם כ"עסק קטן". הסיווג כאמור הינו בתוקף לשנה, כאשר חידושו מותנה בהמצאת מסמכים עדכניים. ליישום התיקון אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין) (תיקון מס' 2), התשע"ג-2013

ביום 6 באוגוסט 2013 פורסם תיקון לתקנות שלעיל ולפיו נוספו ההקלות הבאות:

- התקשרות בקשר לתנאי הביטוח של המנהל הכללי;
- התקשרות בקשר לביטוח אחריותם של נושאי משרה בחברה לא תהיה טעונה אישור אסיפה כללית וניתן יהיה לאשרה בוועדת התגמול בלבד, אם תנאי ההתקשרות נקבעו במדיניות התגמול של החברה וזו אושרה באסיפה הכללית לפי החוק ובלבד שההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה;
- התקשרות עם המנהל הכללי בקשר לתנאי כהונתו והעסקתו אינה טעונה אישור אסיפה כללית אם החברה אימצה מדיניות תגמול הפטורה מאישור אסיפה כללית לפי תקנות ההקלות.

חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (הוראת שעה), התשע"ג-2013 וחוק איסור הלבנת הון (הוראת שעה) התשע"ג-2013

ביום 11 בספטמבר 2013 נכנס לתוקף החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (הוראת שעה) התשע"ג-2013. חוק זה הינו אחד משני הצעדים החקיקתיים שננקטו במסגרת המאבק ב"מסתנני עבודה" לישראל: קביעת איסור פלילי על הוצאת כספי מסתנן לחו"ל כל עוד הוא שוהה בארץ (כדי לצמצם את ה"תמריץ" להסתנן במטרה לעבוד בישראל ולשלוח כספים למשפחתו). הגדרת "מסתננים" כוללת את מבקשי המקלט שעבורם נפתחו חשבונות בבנק. האיסור (על הוצאת כספי מסתנן מחוץ לגבולות המדינה ללא היתר) חל לא רק על הפליט עצמו אלא על כל אדם/בנק, שכן מטרת החוק הינה גם להגביר אכיפה כנגד גורמים שמסייעים למסתננים להוציא כספים מחוץ לישראל (שפעולתם יוצרת תמריץ למסתננים נוספים). ("כספים" כולל כל אמצעי תשלום, וכולל העמדת נכסים עבור הפליט במדינה אחרת כנגד נכסים בישראל). במסגרת ההיערכות בבנק נדרש להוסיף מגבלות ובקורות לניהול חשבונות פליטים ולוודא שלקוחות אחרים לא מבצעים פעולות אלה עבור פליטים.

ביום 11 בספטמבר 2013 נכנס לתוקף חוק איסור הלבנת הון (הוראת שעה) התשע"ג-2013, אשר הינו הצעד השני שננקט במסגרת המאבק ב"מסתנני עבודה" לישראל: הוספת העבירה של איסור הוצאת כספי מסתננים כעבירת מקור לפי חוק איסור הלבנת הון (על מנת שניתן יהיה להיעזר במנגנון האכיפה והדיווח שהוקם ופועל לפי חוק איסור הלבנת הון, ואף ניתן יהיה לחלט את הכספים באופן שנקבע באותו חוק). תוצאת החוק: פעולה שמטרתה להוציא כספי מסתננים מישראל ללא היתר - מהווה הלבנת הון. במסגרת ההיערכות, נדרש להדריך את העובדים למנוע הוצאת כספי מסתננים גם באמצעות חשבונות של לקוחות אחרים (הלבנת הון).

לחוקים אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ד-2013

ביום 28 בנובמבר 2013 פורסם התיקון לכללים. התאגידים הבנקאיים מקיימים - על פי חוק - שני תעריפונים: תעריפון ליחידים ועסקים קטנים ותעריפון לעסקים גדולים. התיקון יוצר את האבחנה בין עסקים גדולים לקטנים גם אצל יחידים המנהלים עסק, וזאת, בניגוד למצב הקודם בו האבחנה היתה קיימת רק לגבי תאגידים. לאור התיקון, גם יחידים המנהלים עסק עשויים להתחייב בעד השירותים הבנקאיים שהם מקבלים על פי התעריפון לעסקים גדולים.

בנוסף, הוסיף התיקון לתעריפון ליחידים ועסקים קטנים מסלולי עמלות, אליהם רשאי הלקוח להצטרף על פי בחירתו. מסלול עמלות הוא סל של שירותים בנקאיים בסיסיים, עם מחיר קבוע, האמור להיות נמוך מסכום העמלות אילו היו נגבות בנפרד בעד כל שירות בסל. משהצטרף הלקוח למסלול (שממנו יכול לפרוש בכל עת שרצה) הוא משלם מדי חודש את מחיר הסל, אף אם לא ניצל את כל השירותים שבסל.

התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2014. ליישום התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן: "חוק הריכוזיות")

ביום 11 בדצמבר 2013 פורסם ברשומות חוק הריכוזיות שמטרתו קידום התחרות בשוק וצמצום הריכוזיות. לחוק מספר פרקים שעיקרם הגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידאלי, הפרדת החזקות בתאגידים ריאליים משמעותיים ובתאגידים פיננסיים משמעותיים וכן התייחסות להקצאת זכויות במשאבי מדינה. הגבלת השליטה בהתאם לחוק תבטא בין היתר באיסור הקמת פירמידות חדשות, חובת קיום הליך תחרותי בעסקאות עם בעלי שליטה ומינוי דירקטורים חיצוניים ודירקטורים בלתי תלויים בחברות שכבה שלישית ומעלה, כך שלמעשה בדירקטוריון יהיה רוב בלתי תלוי.

בחוק נקבעה תקופה של בין 4 ל-6 שנים לעמידה בדרישות החוק, ביחס להגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידאלי והפרדת אחזקות בתאגידים ריאליים ופיננסיים משמעותיים.

יישומו של החוק יביא לכך שקבוצות חברות ובהן קבוצות בבעלות בעלי השליטה של הבנק, יושפעו מהחוק ויידרש ביצועם של שינויים במבנה הבעלות והמימון על מנת לעמוד בדרישות החוק.

חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014

ביום 20 בינואר 2014 התקבל בכנסת החוק שעניינו הפחתת הרגולציה המאסיבית הנהוגה בשוק ההון. החוק האמור מרכז הקלות שונות בחוקים שונים אשר יש בהן כדי להפחית את נטל הרגולציה בנושאים השונים. בין ההקלות ניתן למנות: מתן אפשרות להארכת תוקפו של תשקיף מדף מ-24 חודשים ל-36 בכפוף להגשת בקשה לרשות ולעמידה בתנאים מסוימים; הקלות ביחס לתאגידים ברישום כפול ביחס למעבר בין הדיווח הישראלי לדיווח הזר; שינוי דרך חישוב תקופת ההתיישנות לעניין הפרה שהינה ענישה בהליך מנהלי; קביעת תקרה לסכום הקנס הנצבר בעבירה מנהלית נמשכת; מתן אפשרות לשווק קרן פיקדונות ומלוות (קפ"מ) ללא חובת רישוי כיועץ השקעות ובכך לאפשר נגישות גבוהה יותר של הציבור לקפ"מ; הפחתת תדירות חובת עדכון צרכי הלקוח על ידי יועץ השקעות; מתן אפשרות בתנאים מסוימים לאנליסטים לקבל תגמול מהחברות אותן הם מסקרים. ליישום החוק אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

העלאת שיעור מס ערך מוסף ומס החברות

ביום 27 במאי 2013 החליטה ועדת הכספים של הכנסת כי שיעור מס ערך מוסף יעלה ל-18% החל מיום 2 ביוני 2013 (שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים עלה באופן דומה). הצו פורסם ברשומות ביום 3 ביוני 2013. כתוצאה מכך, עלה שיעור המס שיחול על הבנק ויסתכם בשנת 2013 בשיעור של 36.21% (לעומת 35.90% לפני השינוי).

לעליה בשיעור מס ערך מוסף אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביום 30 ביולי 2013 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית את חוק התקציב וחוק ההסדרים לשנים 2013-2014. במסגרת זו, אושרה העלאת מס החברות לשיעור של 26.5%, בתוקף החל מיום 1 בינואר 2014.

החוק פורסם ברשומות ביום 5 באוגוסט 2013.

כתוצאה מכך, שיעור המס שיחול על הבנק משנת 2014 ואילך יסתכם בשיעור של 37.71%.

עלית שיעור המס החל על הבנק מגדילה את יתרת המיסים הנדחים של הבנק. בגין גידול זה, נרשמה בדוחות כספיים אלה, הכנסה של 28 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים, ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים.

הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית מונה על ידי נגיד בנק ישראל ושר האוצר בעקבות המלצה של הועדה לשינוי כלכלי חברתי – "ועדת טרכטנברג". כתב המינוי של הצוות בראשותו של המפקח על הבנקים, מגדיר את מטרותיו וקובע כי הצוות יבחן וימליץ על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי, וייתן דעתו לאמצעים שונים לפישוט המוצר הבנקאי, להעצמת כוח המיקוח של הלקוחות ולשיפור ושכלול תחום נתוני האשראי, במגזר משקי הבית והעסקים הקטנים. ביום 16 ביולי 2012 פרסם הצוות דוח ביניים ובו פירט את עיקרי המלצותיו להגברת התחרותיות ולשיפור כוחם של משקי הבית והעסקים הקטנים. עם פרסום המלצות הביניים הוזמן הציבור לחוות דעה ולאחר שהתקבלו עמדות הציבור פרסם ביום 19 במרץ 2013 דוח המסכם את עבודת הצוות, מסקנותיו והמלצותיו הסופיות. מיום פרסום דוח הביניים החל הפיקוח על הבנקים ביישום המלצות הצוות. לשם יישום מלא של ההמלצות ממשיכים בבנק ישראל ומשרדי הממשלה הרלוונטיים בעבודה על תיקוני חקיקה מתאימים שיעגנו את המלצות הצוות.

להלן הוראות חקיקה ספציפיות הנובעות מעבודתו של הצוות:

- א. כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ג-2012 ביום 28 בנובמבר 2012, פרסם בנק ישראל את התיקון, במסגרתו יבוטלו דמי ניהול ניירות ערך בגין מלווה קצר מועד ובגין קרנות כספיות, יוטלו מגבלות על עמלות הבנקים בגין פעולות בניירות ערך ויבוטלו עמלות נוספות למשקי בית ולעסקים קטנים. התיקון נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2013. יישום התיקון ועדכון תעריפון העמלות בהתאם לחקיקה החדשה צפוי להוריד את היקף העמלות הנגבות ממשקי הבית ומהעסקים הקטנים. בסך הכל, ליישום התיקון אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.
- ב. תמחור מחדש של עמלות בעד פעילות בניירות ערך ביום 28 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא תמחור מחדש של עמלות בעד פעילות בניירות ערך. בהמשך לממצאים ולהמלצות בדוח הביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות בקשר עם עמלות הטבות בעד פעילות בניירות ערך, ובהמשך לתיקון לתוספת הראשונה לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, כמפורט לעיל, נדרש הבנק לקבוע את שיעור החדש של עמלות הנגבות בעד קניה, מכירה ופדיון ניירות ערך בגין מניות ואיגרות חוב תוך התחשבות בשינויים שחלו במבנה העמלה בתיקון לתוספת הראשונה כאמור (קביעת שיעור דיפרנציאלי בהתאם לערוץ הפעולה, וקביעת עמלת מכסימום), ובצורך להתאימם, ככל הניתן, למחיר הנגבה בפועל. כן נדרש להודיע לפיקוח על הבנקים על שיעורי העמלות החדשים, כאמור לעיל, עד ליום 1 במרץ 2013. בד בבד עם פרסום ההודעה לציבור על השינוי, כמתחייב מכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילו נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992. בנוסף, נדרש הבנק לשנות את אופן ההתקשרות עם הלקוחות בדבר מתן הנחות בעמלות בגין פעילות בניירות ערך, כך שיהיה על בסיס שיעור או סכום העמלה, ולא על בסיס שיעור הנחה משיעור או סכום העמלה התעריפי, וזאת עבור הסכמים חדשים או חידוש הסכמים, מיום 1 במרץ 2013. עדכון תעריפון העמלות צפוי להוריד את היקף העמלות הנגבות ממשקי הבית ומהעסקים הקטנים. בסך הכל, ליישום החוזר אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הצעות חוק

מעת לעת מובאות בפני הכנסת הצעות לתיקוני חקיקה בנושאים שונים אשר לחלקן עשויה להיות השפעה על עסקיהם של התאגידים הבנקאיים ובכללם הבנק. למועד הדוחות הכספיים הצעות אלה נמצאות בשלבי חקיקה שונים, עשויים לחול בהן שינויים, ואין כל ודאות מתי יושלמו או אם יהפכו בסופו של דבר להוראות חקיקה מחייבות.

הפיקוח על הבנקים

מכתבי המפקח על הבנקים לעדכון הנחיות ומגבלות על הלוואות לדיור

ביום 21 במרץ 2013 שלח המפקח על הבנקים מכתב ובו "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור". בהתאם להוראות, עודכנו ההנחיות בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. לפרטים בדבר עדכון ההנחיות והשפעתן על הדוחות הכספיים של הבנק בשנת 2013, ראה ביאור 1 ד' 6 לדוחות הכספיים.

ביום 29 באוגוסט שלח המפקח על הבנקים מכתב נוסף בנושא "הגבלות על מתן הלוואות לדיור". על פי ההנחיות, החל מיום 1 בספטמבר 2013, תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואות לדיור בהן שיעור ההחזר החודשי מההכנסה עולה על 50%.

הלוואות ששיעור ההחזר החודשי מההכנסה עולה על 40%, תשוקללנה במשקל סיכון של 100% בחישוב הקצאת ההון. בנוסף, תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67% (זאת בנוסף להנחיה קיימת, המגבילה ל-33% את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה קצרה מ-5 שנים). כמו כן, תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור עם תקופת פירעון העולה על 30 שנים. מגבלות אלו חלות על הלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני החל מיום 1 בספטמבר 2013.

דוח על אחריות תאגידית

ביום 3 באוקטובר 2011 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דוח על אחריות תאגידית. על פי החוזר נדרש תאגיד בנקאי לפרסם לציבור דוח לתקופה של עד שנתיים, על אחריות תאגידית כמפורט בהוראה. הדוח יפורסם לגבי התקופה שהחלה ביום 1 בינואר 2012. הבנק נערך לפרסום הדוח במועד שנקבע.

מכתב המפקח על הבנקים בדבר אימוץ המלצות הועדה הבין משרדית להסדרת שירותי קסטודי

בתאריך 16 בינואר 2013 הודיע המפקח על הבנקים על אימוץ המלצות הועדה הבין משרדית להסדרת שירותי קסטודי (להלן: "דוח הקסטודי") שהתפרסמו בינואר 2012 במטרה לעגן נורמות בסיסיות בתחום פעילות זה (שאת רובן מיישם הבנק כבר כיום). המלצות הועדה ייכנסו לתוקף, בהדרגתיות, החל מחודש אוקטובר 2013. ההמלצות מסדירות את נושא המשמורת על נכסי לקוחות וקובעות בין היתר כי:

הבנק, בהיותו קסטודיאן או מתווך, חב בחובת זהירות וחובת אמון כלפי לקוחותיו ועליו לפעול בכל האמצעים הסבירים על מנת להבטיח שמירת זכויות הבעלות בנכסים ובמזומנים של לקוח, וכן את שמירת הזכויות הנובעות מן הבעלות בנכסים. קסטודיאן או מתווך לא יערב, לרבות ברישומיו ובספריו, נכסים של לקוח אחד עם נכסים של לקוח אחר, וכן, נכסי לקוח עם נכסי הקסטודיאן או המתווך. בכלל זה, קסטודיאן או מתווך לא יצור זכות עכבון, קיזוז או שעבוד או זכות אחרת ביחס לנכסי לקוח, אלא בהסכמת הלקוח. עוד נקבע בהמלצות כי רואה חשבון בלתי תלוי יערוך לפחות אחת לשנה ביקורת אצל קסטודיאן או מתווך בנוגע לעמידתו בהוראות שונות מדוח הקסטודי. כמו כן, מסדיר הדוח מספר דיווחים של הבנק למסור ללקוחותיו בקשר עם היותו קסטודיאן על נכסיו. על הקסטודיאן או המתווך לקבוע וליישם סטנדרטים ונהלים פנימיים בבחירה, במינוי ובבדיקה תקופתית של כל מוסד כספי אצלו הוא מפקיד נכסים ומזומנים, ועליהם לבחון את האיתנות הפיננסית של גופים כאמור. מתווך יפעל בזהירות, באמונה ובשקיפה בבחירה והתקשרות עם קסטודיאן צד ג'. ליישום ההנחיה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

היבטי ממשל תאגידי

בדוח מידי מיום 4 בפברואר 2013 אסמכתא מס' 2013-01-029781 פרסם הבנק את דוח הבדיקה המלא של הפיקוח על הבנקים בנושא היבטי ממשל תאגידי. בדוח מידי מיום 6 בפברואר 2013 אסמכתא מס' 2013-01-031425 פרסם הבנק את הפעולות שנדרש לנקוט בהתאם לממצאי הדוח. אזכורים אלה מהווים הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוחות המידיים שפרסם הבנק ביום 4 בפברואר 2013 וביום 6 בפברואר 2013 הנזכרים לעיל.

הקדמת מועדי פרסום דוחות כספיים

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור. על פי החוזר, על מנת להתאים את מועד פרסום הדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בישראל למקובל בארצות הברית, וכן לאפשר לקוראי הדוחות הכספיים לקבל מידע על המצב הכספי של הבנק ותוצאות פעולותיו במועד מוקדם יותר, נקבע כי דוחות שנתיים של תאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית יפורסמו לא יאוחר מחודשיים מתאריך המאזן ודוחות כספיים רבעוניים יפורסמו לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן.

כניסת ההוראה לתוקף תתבצע באופן מדורג:

הדוח הכספי לשנת 2013 - יפורסם עד ליום 20 במרץ 2014.
 הדוח הכספי לשנת 2014 - יפורסם עד ליום 10 במרץ 2015.
 הדוח הכספי משנת 2015 ואילך יפורסם עד חודשיים מתאריך המאזן.
 דוחות רבעוניים - בשנת 2014 יפורסמו לא יאוחר מתום 55 ימים מתאריך המאזן, בשנת 2015 לא יאוחר מ-50 ימים מתאריך המאזן ומשנת 2016 ואילך, לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן.
 הבנק נערך לפרסום הדוחות במועדים שנקבעו.

הוראת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא "ניהול סיכונים"

ביום 23 בדצמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה 310 בנושא ניהול סיכונים. ההוראה מתבססת בעיקר על עקרונות באזל לניהול סיכונים כפי שבאו לידי ביטוי בהמלצות באזל. ההוראה כוללת תפיסת ניהול סיכונים כלל תאגידי ומפרטת חמישה עקרונות לניהול סיכונים. ההוראה מבהירה גם את התהליכים הנדרשים מהדירקטוריון על מנת למלא את חובותיו כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 301, כולל דרישה למנות ועדה דירקטוריונית לניהול סיכונים. על פי ההוראה, ההנהלה הבכירה אחראית לניהול הסיכונים השוטף ונדרשת להקים פונקציית ניהול סיכונים ולמנות בראשה מנהל סיכונים ראשי. ההוראה מפרטת את תחומי האחריות ואת מעמדה של פונקציית ניהול הסיכונים. מועד תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראות ניהול בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"

ביום 23 בדצמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה 311 בנושא ניהול סיכון אשראי. ההוראה מתבססת בעיקר על עקרונות באזל מספטמבר 2000. בהוראה זו מוגדרים מבנה ניהול סיכונים אשראי הנדרש מתאגיד בנקאי וחלוקת הסמכויות בנוגע לניהול סיכונים האשראי בין הגורמים השונים בתאגיד הבנקאי. דרישות אלו מהוות אימוץ של הגישה לפיה על מנת לתמוך בקבלת החלטות אשראי נאותות ולמזער השפעות ניגודי עניינים, נדרשת מעורבות גבוהה של גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות. מעורבות כזו נדרשת בפרט, בגיבוש מדיניות האשראי, בסיווג חובות ובקביעת הפרשות להפסדי אשראי. עוד קובעת ההוראה שהחלטות בדבר אישורי חשיפות אשראי מהותיות יתקבלו תוך התייחסות לדעתה של פונקציית ניהול הסיכונים. מועד

תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014. הבנק גיבש תוכנית ליישום האמור בהוראה והציג אותה במכתב שנשלח לפיקוח על הבנקים ביום 31 ביולי 2013.

הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא "ניהול סיכון תפעולי"

ביום 23 בדצמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים עדכון הוראה 350 בנושא ניהול סיכון תפעולי, המבוססת על הנחיות ועדת באזל מינוי 2011. הוראה זו מעדכנת את הוראה 350 הקודמת (מיום 14 בפברואר 2012), בגין החלת הוראה 310. ההוראה קובעת עשרה עקרונות יסוד לניהול הסיכון התפעולי, ומתייחסת למסגרת העבודה לניהול הסיכון התפעולי. העקרונות שנקבעו בהוראה מתייחסים בעיקר לנושאי ממשל תאגידי ולסביבת ניהול הסיכון התפעולי. מועד תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014. הבנק נערך ליישום עדכון ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 331 בנושא "חלוקת דיבידנדים על ידי תאגידים בנקאיים"

ביום 15 בינואר 2013 תיקן בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 331 בדבר חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. ההוראה מתקנת את ההתייחסות לרווחים והפסדים מסויימים של תאגידים בנקאיים אשר נרשמים ברווח כולל אחר ולא בדוח רווח והפסד. ההוראה מתאימה את המגבלות הקיימות לחלוקת דיבידנד על ידי הבנק ומרחיבה אותן כך שהמגבלות על העודפים יכללו גם רכיבים של הרווח הכולל האחר המצטבר, והמגבלות על הרווח הנקי יורחבו למגבלות על הרווח הכולל. מועד תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2013. ליישום ההוראה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 314 בנושא "הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות"

ביום 30 באפריל 2013 פרסם המפקח על הבנקים עדכון הוראה 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות. הוראה זו מעדכנת את הוראה 314 להנחיות ועדת באזל לפיקוח (יוני 2006), זאת מבלי לשנות את ההנחיות בנושא הדיווח לציבור.

ההוראה המעודכנת מאמצת שבעה קריטריונים להערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות ומפרטת את הדרך הראויה ליישומם. בין הקריטריונים המפורטים בהוראה נכללת אחריות הדירקטוריון וההנהלה לקיום תהליכים להערכת סיכונים, כמו כן, על הבנק לקיים מערכת לסיווג מהימן של חובות, לקבוע במדיניותו תהליך כולל לתיקוף מודלים פנימיים ולאמץ תוך כדי תיעוד שיטת עבודה לטיפול בהפסדי אשראי. עוד קובעת ההוראה כי על הבנק לשמור הפרשות ברמה מספקת לכיסוי הפסדי האשראי המוערכים בתיק האשראי, להשתמש בשיקול דעת של עובדים מנוסים בתחום האשראי ולקיים תהליך הערכת סיכונים אחיד שיספק לו כלים ונתונים אחידים.

מועד תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית"

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא ניהול סיכון ריבית וזאת במסגרת התאמת הוראות ניהול בנקאי תקין להמלצות ועדת באזל ולסטנדרטים מקובלים במדינות מובילות בעולם. ההוראה מכסה את כלל סוגי סיכון הריבית על כלל המכשירים הפיננסיים בבנק. ההוראה כוללת הסדרה של דרישות וציפיות קיימות של הפיקוח על הבנקים מתאגידים בנקאיים, ומתבססת בעיקר על עקרונות ועדת באזל לניהול ופיקוח על סיכון ריבית שפורסמו בשנת 2004. בעקבות הוראה זו בוצעו תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין 339 "ניהול סיכונים שוק".

מועד תחילת ההוראה מיום 1 ביולי 2014. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים"

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. עיקרי התיקונים בהוראה המעודכנת הינם הפחתת מקדם השקלול לערבות חוק המכר, כאשר הדירה נמסרה למשתכן וכן, הפחתת סכום החבות בגין "מקדם התוספת" בעסקאות בנגזרי OTC המשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה. ההוראה תחול רטרואקטיבית בכל הקשור להפחתת מקדם השקלול לערבות חוק המכר, מועד תחילת ההוראה לגבי עסקאות בנגזרי OTC הינו מיום 1 בינואר 2014. בעקבות הוראה זו בוצעו תיקונים להוראה 315 בנושא הפרשה לחובות מסופקים. הבנק נערך ליישום עדכוני ההוראות. ליישום התיקונים לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 421 בנושא "הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית"

ביום 9 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית. על פי ההוראה נדרש הבנק להחיל במועדי שינוי הריבית על הלוואות (בהלוואות בהן שיעור הריבית אינו קבוע או ידוע לאורך כל התקופה או בהלוואות המבוצעות בחלקים) את אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד מתן ההלוואה, למעט במקרה בו ריבית הבסיס היא LIBOR, שכן אז, במקרים קיצוניים, רשאי הבנק לקבוע מנגנון לשינוי התוספת/הפחתה מהריבית הבסיסית. ההוראה חלה בהתאמה גם על פיקדונות שבהם שיעור הריבית אינו קבוע או ידוע לאורך כל התקופה ובפיקדונות מתחדשים, למעט אם הלקוח משך חלק מסכום הפיקדון במהלך תקופת הפיקדון או במועד החידוש. מועד תחילת ההוראה בכל הקשור להלוואות הינו מיום 1 בינואר 2014. מועד תחילת ההוראה בכל הקשור לפיקדונות הינו מיום 1 ביולי 2014. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראות ניהול בנקאי תקין 301 ו-301A בנושא "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי"

ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. הוראה זו קובעת כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי. ההוראה מכילה דרישות החלות על כלל התגמולים בתאגיד הבנקאי, ביניהן, תפקידי הדירקטוריון וועדת התגמול, מדיניות התגמול, בקורות ותיעוד וכן מכילה ההוראה דרישות החלות על קבוצת עובדים מרכזיים ביניהן, קביעת יחס מקסימלי בין תגמול משתנה ותגמול קבוע, דחיית תשלום תגמול משתנה והענקה במניות ובמכשירים מבוססי מניות המבשילים על פני מספר שנים. על פי ההוראה, על גורמי ניהול הסיכונים, הבקרה והביקורת להיות מעורבים בפיתוח מנגנון התגמול על ידי בחינת נאותות מדדי הסיכון והציות המשולבים בו. עוד קובעת ההוראה, כי תגמול עובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת לא יהיה תלוי בתוצאות העסקיות של היחידות אותן הם מנטרים.

במסגרת ההוראה משולבות שאלות ותשובות בדבר חישוב היחס המקסימאלי הנדרש במדידת התגמול המשתנה המוענק או המשולם בגין שנה קלנדרית.

על פי ההוראה, גובה התגמול המשתנה המירבי לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע עבור כל עובד. בתנאים חריגים, וכפוף לדרישות בהוראה, ניתן לקבוע שהתגמול המשתנה המירבי יגיע עד ל-200%.

הדרישות לפי ההוראה יחולו על מדיניות תגמול שתקבע החל מיום כניסת ההוראה ולא יאוחר מיום 30 ביוני 2014.

מועד תחילת ההוראה מיום פרסומה.

ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק. ראה גם פרק מדיניות התגמול של הבנק לעיל.

תיקונים להוראות ניהול בנקאי 301 בנושא "דירקטוריון"

ביום 31 בדצמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה 301 בנושא דירקטוריון וזאת, בעקבות עדכונים בחוק הבנקאות. בהוראה בוצעו התאמות לשינויים שחלו בעקבות פרסום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא ניהול סיכונים, והוראה 311 בנושא ניהול סיכון אשראי כמפורט לעיל וכן הוראות דיווח לציבור בנוגע לעריכת הפרשות להפסדי אשראי. תחילת התיקון הינה ביום 1 בינואר 2014.

ביום 25 בדצמבר 2013, לאחר תיקוני חקיקה וניסיון שנצבר ביישום ההוראה פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראה. במסגרת העדכון הורחבה סמכות המפקח לשנות או לפטור מהוראות מסוימות בהוראה, תאגיד בנקאי או דירקטור וכן, הורחבה הגדרת "תאגיד בנקאי" כך שההוראה תחול גם על סולקים ועל תאגידים בנקאיים שהם חברות שירותים משותפות. עוד עודכנו בהוראה סעיפים שונים הנוגעים בין השאר למינוי והפסקת כהונה של דירקטורים חיצוניים, הרכב ודרכי עבודתן של וועדות הדירקטוריון, ובכללן, ועדת הביקורת וכהונת יושב ראש הדירקטוריון. מועד תחילת העדכון להוראה הינו יום פרסומו. ליישום התיקונים אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

טיטת הנחיות המפקח על הבנקים לגבי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 10 באפריל 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיטה בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. הטיטה כוללת בין היתר הוראת שעה "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" המחליפה את הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012". לפרטים בדבר הטיטה ראה ביאור 1 כ"ז.3 לדוחות הכספיים.

הוראות אחרות

בנוסף, נדרשים התאגידים הבנקאיים, לדווח למפקח על הבנקים דיווחים מיידיים (בין היתר, על מעילות, הונאות ורכישת אמצעי שליטה) ודיווחים חודשיים (בין היתר דיווחים על נתונים כספיים, על דירקטוריון התאגיד הבנקאי, הסגל הבכיר ורואה החשבון, יחס הון לרכיבי סיכון וכד').

המלצות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ("ועדת באזל")

ועדת באזל הינה גוף בינלאומי שנוסד בשנת 1974 על ידי בנקים מרכזיים של מדינות שונות. החלטותיה והמלצותיה של הועדה, אף שאין להן תוקף משפטי מחייב, קובעות את עקרונות הפיקוח המקובלים על ידי הגופים המפקחים על המערכות הבנקאיות בחלק ניכר ממדינות העולם. ביום 26 ביוני 2004 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות שנועדו להבטיח את הרגולציה הראויה להסדרת כללי הלימות ההון של הבנקים במדינות השונות (להלן: "באזל II"). בחודש יוני 2006 התפרסם נוסח סופי ומעודכן של ההוראות. המלצות באזל II מחליפות את ההוראה הקודמת משנת 1988, המכונה באזל I, שכללה דרישות הון בגין סיכון אשראי, והורחבה בשנת 1996, כדי לכלול דרישות הון גם בגין סיכון שוק.

יישום הנחיות באזל II משפר את המדידה ואת ניהול הסיכונים השונים, בפניהם ניצב המוסד הפיננסי, וכן מבטיח התאמה טובה יותר של דרישות ההון לרמת הסיכון לה חשוף המוסד הפיננסי. בעקבות המשבר הפיננסי העולמי, פרסמה ועדת באזל הוראה חדשה המכונה באזל III. הוראה זו נועדה להתמודד עם הכשלים שהתגלו במשבר. לפרטים, ראה להלן.

עיקרי המלצות ועדת באזל

בעוד שההוראה המכונה באזל I כיוונה בעיקרה להקצאת הון בגין סיכון אשראי וסיכון השוק להם חשוף המוסד הפיננסי, הרחיבה באזל II את ההנחיות במטרה להגדיל את יציבות המוסדות הפיננסיים גם באמצעות הטמעה של תרבות ניהול ובקרה

של סיכונים. לפיכך, כוללת הוראת באזל II, מלבד שינוי מהותי באופן חישוב ההון (הנדבך הראשון של ההוראה), גם שני נדבכים נוספים, כפי שיפורט להלן.

הנדבך הראשון של באזל II כולל הקצאת הון מינימאלית בגין סיכון שוק, סיכון אשראי וסיכון תפעולי. ההנחיות קובעות את אופן הקצאת ההון בגין סיכון אשראי באמצעות מתן אפשרות לחשב את ההון המינימאלי על ידי מודל סטנדרטי, המסתמך על דירוג חיצוני של החוב על ידי סוכנויות דירוג המוכרות על ידי הגורם המפקח (בישראל: בנק ישראל - המפקח על הבנקים), עושה שימוש במספר רב של קבוצות חשיפה, תוך התאמת מקדמי הסיכון לקבוצות השונות, ומכיר בביטחונות פיננסיים הניתנים לקיזוז מהחשיפה. ההוראות מאפשרות לבנקים לחשב את דרישת ההון המינימאלי גם לפי מודלים פנימיים. מודלים אלה מתבססים על הערכות הבנק לגבי איכות הלווים שלו, ההסתברות שייכנסו למצב של כשל אשראי, ורמת ההפסד שייגרם לבנק במקרה של כשל אשראי. השימוש במודלים פנימיים מחייב אישור של הגורם המפקח, הניתן רק אחר עמידת המודל בתהליכי תיקוף נרחבים.

בתחום סיכונים שוק נקבעת הקצאת ההון בישראל לפי מודל סטנדרטי, האומד את חשיפת הבנק בגין סיכונים בסיסי, ריבית ומניות בתיק הסחיר של הבנק.

בתחום הסיכונים התפעוליים, מציעות ההמלצות מספר גישות חלופיות לחישוב ההון הנדרש: גישת האינדיקאטור הבסיסי, על פיה יקצה הבנק הון בגין סיכונים תפעוליים בשיעור קבוע מההכנסה הגולמית השנתית הממוצעת; הגישה הסטנדרטית, במסגרתה יחושבו דרישות ההון על ידי הכפלת ההכנסה הגולמית הנובעת מכל קו עסקים במקדם ספציפי לאותו קו עסקים; גישת המדידה המתקדמת, על פיה יקצה הבנק הון בהתאם למודל פנימי שיפותח בתוך הארגון.

המלצות באזל II מגדירות מספר עקרונות לניהול סיכונים תפעוליים, המתייחסים להיבטים כגון: מידת הפיקוח מצד ההנהלה ודירקטוריון הבנק, קיום מבנה ארגוני ותרבות ארגונית מתאימים, לרבות מערך דיווח פנימי וזרימת מידע יעילה ואפקטיבית, וקיומן של מערכות תומכות פעולות שנועדו לצמצם את מידת הנזק הפוטנציאלי מהתרחשות כשל תפעולי בבנק. עקרונות באזל II כשל בפועל, ולנקיטת פעולות שנועדו לצמצם את מידת הנזק הפוטנציאלי מהתרחשות כשל תפעולי בבנק. עקרונות באזל II קובעים בנוסף, גם את אחריות הביקורת הפנימית, כנדבך נוסף במסגרת הטיפול בסיכון התפעולי.

הנדבך השני של באזל II עוסק בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) והתהליך בתוך הבנק (ICAAP), שנועדו להבטיח, כי רמת ההון של הבנק תואמת את פרופיל הסיכון שלו. זאת, מעבר לדרישת ההון המינימאלית שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון. במסגרת זו נבדקת, בין היתר, מידת ההתאמה של הקצאת ההון המזערית (קרי, חישובי הנדבך הראשון) לבנק ורמת ההון הנדרשת בגין סיכונים נוספים שאינם נכללים בהקצאת ההון המינימאלית בנדבך הראשון, כגון: סיכון הריבית בתיק הבנקאי, סיכון ריכוזיות ועוד. בנוסף, נבדקים במסגרת נדבך זה תהליכי ניהול הסיכונים בבנק, תהליכי בקרת הסיכונים, הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים בבנק, דיווחים וניהול תהליכים שיש להם קשר הדוק עם ניהול הסיכונים, ההון והרווח של התאגיד.

בנוסף, נדרשת במסגרת הנדבך השני בדיקה, האם יש לבנק די הון כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית שלו, והאם יש לו די הון כדי להתגונן כנגד מצבי קיצון ומשברים העלולים להתרחש ולהשפיע על הבנק. לפיכך, מהווים מבחני המצוקה (STRESS TESTS) כלי חשוב בהערכת ההון הנדרש מהבנקים, ולא לה מקום חשוב במסגרת הנדבך השני של ההוראה.

הנדבך השלישי של הוראת באזל II עוסק בדרישות הדיווח והגילוי לגוף המפקח ולציבור. במסגרת זו נדרש הבנק לתת גילוי נרחב, מפורט ומעמיק על רמת הסיכון שלו ועל תהליכי ניהול הסיכונים שלו. באוקטובר 2009 התקבלו הנחיות מפורטות ליישום דרישות הגילוי ליישום הנדבך השלישי של באזל II, והבנק מיישם את הדרישות בדוחות כספיים אלה.

יישום המלצות ועדת באזל במערכת הבנקאית בישראל

המלצות ועדת באזל יושמו בישראל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין, כדלהלן:

הוראת ניהול בנקאי תקין 201 - מבוא, תחולה וחישוב דרישות;

הוראת ניהול בנקאי תקין 202 – ההון הפיקוחי;

הוראת ניהול בנקאי תקין 203 - אופן חישוב ההון הנדרש בגין סיכון אשראי לפי גישה סטנדרטית;

הוראת ניהול בנקאי תקין 204 - אופן חישוב ההון בגין סיכון אשראי לפי גישת הדירוגים הפנימיים;

הוראת ניהול בנקאי תקין 205 - הטיפול בעסקאות איגוח;

הוראת ניהול בנקאי תקין 206 - אופן חישוב דרישות ההון בגין סיכון תפעולי;

הוראת ניהול בנקאי תקין 208 - אופן חישוב דרישות ההון בגין סיכון שוק;

הוראת ניהול בנקאי תקין 211 - הנחיות לתהליך הערכת נאותות הלימות ההון בתאגידי הבנקאית (הנדבך השני);

הנדבך השלישי, המתווה את ההוראות והציפיות בנוגע למשמעת השוק (דרישות גילוי), מוזג לתוך קובץ הוראות הדיווח לציבור. ביום 14 בפברואר 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר הקובע כי החל מיום 1 בינואר 2011 בטלות דרישות ההון הכלולות בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (באזל I).

מתכונת הגילוי שקבע המפקח על הבנקים, בהתאם לדרישות הנדבך השלישי, נכללת להלן. הלימות ההון של הבנק למועד הדיווח, במתכונת הגילוי שקבע המפקח על הבנקים, מוצגת בביאור 14 לדוחות הכספיים.

במסגרת הנדבך השני של הוראת באזל II (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211-תהליך ה-ICAAP), מופו כל הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק. תהליך ה-ICAAP בבנק הינו תהליך מקיף המערב את דרגות הניהול הבכירות ביותר בבנק. במסגרת זו, הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון שלו לכל הסיכונים המהותיים לפעילותו, נכתבו מסמכי מדיניות לסיכונים שנוספו במיפוי והורחבו מסמכי מדיניות קיימים. תיאבון הסיכון, מיפוי הסיכונים וקביעת המהותיות שלהם, ומסמכי המדיניות המעודכנים, עולים לאישור הועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון, בכל שנה.

בחודש אפריל 2013 הגיש הבנק לבנק ישראל את מסמך ה-ICAAP (המתייחס ל-31 בדצמבר 2012), המבטא את הערכת הבנק לגבי רמת ההון הנדרשת, על מנת לכסות את כל הסיכונים להם הוא חשוף מתוקף פעילותו העסקית, וזאת על פי הנחיות בנק ישראל, ובתיאום עם הערות בנק ישראל לתהליך שבוצע בבנק (תהליך ה-SREP). הערכת ההון כוללת תהליכים כמותיים ואיכותיים, כולל בחינה עצמית של הבנק בנוגע לאיכות ניהול ובקרת הסיכונים שלו. הערכת ההון בוצעה תוך הפעלה של מגוון שיטות לביצוע מבחני מצוקה (קיצון), באופן התואם את דרישות בנק ישראל.

תוצאות הערכות ההון שבוצעו במסגרת מסמך זה, מצביעות על כך שלבנק די הון לכיסוי הסיכונים אליהם הוא חשוף, הן במצב שגרה והן במצב קיצון.

במסגרת יישום הנדבך השני, ממשיך הבנק לפעול באופן שוטף, על פי תכנית העבודה, לסגור את הפערים שאותרו מול דרישות ועדת באזל בתחומי הסיכונים השונים, לשדרג את פעילותם של הפורומים השונים המטפלים בנושאים שונים של ניהול ובקרת הסיכונים וההון של הבנק, ולשפר את מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים וניהול ההון שלו בהתאם להנחיות הנדבך השני, הנחיות נוספות של בנק ישראל בנושא ניהול ובקרת הסיכונים השונים, וה-BEST PRACTICE המתפתח בתחום, בעיקר, עם השקת באזל III.

ביום 26 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בנושא יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין תגמול. דרישות הגילוי החדשות נועדו לתמוך ולאפשר למשתמשים בשוק להעריך את האיכות של שיטות התגמול ושל האופן שבו הן תומכות באסטרטגיות של תאגידי בנקאיים ובמצב הסיכון שלהם. מועד תחילת ההוראה מיום 1 בינואר 2014. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

באזל III

בסוף שנת 2010 אימצה ועדת באזל הוראה חדשה, המכונה באזל III. הוראה זו, פרי המשבר האחרון בשווקים הבינלאומיים, מכילה אוסף של תיקונים להוראת באזל II, וביניהם: חיזוק בסיס ההון, העלאת יחסי ההון המזעריים, קביעת מדדים חדשים ומתודולוגיות לטיפול בסיכון הנזילות, חיזוק המתודולוגיה להתמודדות עם סיכון הצד הנגדי, קביעת יחס מינוף כיחס חדש ותהליכים נוספים שנועדו לשפר את יכולות ניהול ובקרת הסיכונים במוסדות הפיננסיים. על פי לוח הזמנים שנקבע על ידי הוועדה, היא תיושם ברחבי העולם בהדרגה, החל משנת 2013.

ביום 28 במרץ 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחיה, בה נקבע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי הנחיה, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. ההנחיה בדבר יחס הון ליבה מקסימלי של 10% אינה חלה על הבנק. יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

ביום 23 ביולי 2012 הנחה דירקטוריון הבנק את הנהלת הבנק לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון של הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211, העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון (להלן: "ההוראות").

התיקונים להוראות עוסקים בחיזוק איכות וגודל ההון ובחיזוק כיסוי הסיכון להפסדי שערך לשווי שוק מנגזרים (CVA - Credit Value Adjustments). תחולת ההוראות - 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות מעבר.

השפעת יישום הוראות באזל III

בסך הכל מסתכמת השפעת יישום הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 בירידה של 0.28% ביחס הון עצמי רובד 1.

להלן ההשפעות העיקריות של יישום ההוראות:

מיסים נדחים הנובעים מהפרשי עיתוי - מיסים נדחים הנובעים מהפרשי עיתוי (ועד ל-10% מהון עצמי רובד 1) - משוקלל במשקל סיכון של 250%.

התוספת לנכסי הסיכון ליום 1 בינואר 2014 מסתכמת ב-1,230 מיליוני שקלים חדשים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - סכום ההפרשה הקבוצתית יוכר כהון רובד 2 עד לתקרה של 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי מנגד, סכום ההפרשה יתווסף לנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי. התוספת לנכסי סיכון ולהון רובד 2 ליום 1 בינואר 2014 מסתכמת ב-1,277 מיליוני שקלים חדשים.

מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי - הכרה ב-80% מיתרת המכשירים ליום 31.12.13 והפחתה של 10% בכל שנה עד ליום 1 בינואר 2022.

ההפחתה מהון רובד 2 ליום 1 בינואר 2014 מסתכמת ב-893 מיליוני שקלים חדשים.

זכויות מיעוט - סכום זכויות המיעוט שיוכר כהון יוגבל ולא ניתן יהיה להכיר בעודף ההון בחברת הבת. ההפחתה מהון עצמי רובד 1 ליום 1 בינואר 2014 מסתכמת ב-31 מיליוני שקלים חדשים.

הקצאת הון בגין הפסדי CVA (הפסדי שערור לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, Credit Value Adjustments) - בנוסף לדרישת הון בגין סיכון לכשל הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי לפי הגישה הסטנדרטית, נדרשת הקצאת הון לכיסוי הסיכון להפסדים פוטנציאליים שעלולים להיווצר משערור לשווי שוק של נגזרים מעבר לדלפק (OTC). התוספת לנכסי הסיכון ליום 1 בינואר 2014 מסתכמת ב-965 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים בדבר התיקונים העיקריים שנכללו בהוראות ולהשפעת יישום הכללים על יחס הלימות ההון של הבנק, ראה ביאור 14 ח'. לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר יחס הלימות ההון של הבנק, ראה התייחסות בסעיף "הלימות הון" במסגרת פרק ניהול סיכונים - "באזל III: הנדבך השלישי - משמעת שוק".

בעקבות פרסום ההוראות, חזר הבנק ובחן את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%.

בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים. לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המידי של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-191649). אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המידי האמור.

הסכמים מהותיים

א. הסכמי עבודה שנחתמו עם ארגון העובדים, ארגון המנהלים ומורשי החתימה, ועד עובדי יחב וועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה. לפרטים, ראה פרק ההון האנושי לעיל.

ב. כתבי שיפוי. לפרטים, ראה ביאור 19 ד. עד 9 לדוחות הכספיים.

ג. הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל, להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה ביאור 19 ד. 14 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים

להליכים משפטיים מהותיים שהבנק צד להם ראה ביאורים 19.ד.10 ו- 19.ד.11) לדוחות הכספיים.

מעצר ועסקת טיעון של עובד הבנק בארצות הברית

ביום 19 בדצמבר 2007 נעצר בארצות הברית עובד הבנק, שפרש בינתיים לגמלאות, בטענה, בין היתר, שהוא סייע לישיבה שמקום מושבה בארצות הברית להונות את רשויות המס וניירות ערך שם ואף הוגש נגדו ונגד אחרים כתב אישום לבית המשפט בלוס אנג'לס.

סניף הבנק בלוס אנג'לס קיבל subpoena להצגת מסמכים. מכיוון שמדובר בחקירה פלילית שעדיין מתנהלת על ידי רשויות האכיפה בארצות הברית ("רשויות האכיפה"), ה-subpoena כולל איסור מסירת מידע לאחרים, אולם, הבנק הבהיר לרשויות האכיפה כי במסגרת הדוחות הכספיים שלו ינתן גילוי נאות לעניין.

עוד יצוין, כי רשויות האכיפה מסרו שהבנק הוא אחד מיעדי החקירה, אך הן עדיין שוקלות את עמדתן כלפיו. על פי בדיקות שנערכו על ידי הבנק הוא לא ביצע עבירות כלשהן בישראל או בארצות הברית, ואם אמנם בוצעו עבירות כלשהן על ידי עובד הבנק, כפי שנטען בכתב האישום שהוגש נגדו, הוא עשה כך בניגוד לנהלי הבנק ובניגוד למחויבות שלו כלפיו.

ביום 27 ביוני 2008, במסגרת הסדר טיעון, הודה עובד הבנק, (שפרש בינתיים לגמלאות) בסיוע ללקוח אחד בלבד של הבנק להתחמק מתשלומי מס. כל יתר האישומים נגד עובד הבנק, ובכללם עבירות הלבנת הון יימחקו. במסגרת הסדר הטיעון, עובד הבנק אינו קושר לפעילותו, לא את הבנק ולא מי מעובדיו. הסדר הטיעון הוגש לבית המשפט בלוס אנג'לס. בתחילת חודש מרץ 2009 נגזר עונשו של עובד הבנק (לשעבר) לתקופת מאסר המקבילה לתקופה שחלפה בפועל ממועד מעצרו, והוא שוחרר.

הבנק הביע את נכונותו לסייע ולשתף פעולה עם רשויות האכיפה בהתאם להוראות החוק והאמנה בין ישראל לארצות הברית. רשויות האכיפה הסכימו שהיענות של הבנק ל-subpoena תיעשה בתהליך של המצאת מסמכים, שישתרע על פני מספר חודשים. הבנק המציא את המסמכים האמורים, וממשיך להמציא מסמכים בהתאם לבקשת רשויות האכיפה בארצות הברית, ובכפוף לצווים של בית המשפט המוסמך לכך בישראל.

רשויות האכיפה בארצות הברית ביקשו מידע סטטיסטי אודות עסקי הבנק עם לקוחות אמריקאים. הבנק מעביר מידע סטטיסטי כאמור לרשויות האכיפה בארצות הברית.

הבנק מקיים קשר רצוף עם רשויות האכיפה בארצות הברית, על מנת להגיע למתווה מתאים לקבוצת הבנק.

הבנק מדווח למפקח על הבנקים מעת לעת על האירועים שבנדון.

קביעת רשות ההגבלים העסקיים

ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

ביום 24 במרץ 2010 הגיש הבנק ערר על הקביעה לבית הדין להגבלים עסקיים. רשות ההגבלים העסקיים הגישה את תשובתה לערר ביום 22 בפברואר 2011. בהתאם להצעת בית הדין, הסכימו כל הצדדים להעביר את הדין בערר לגישור. ואולם זה לא עלה יפה. מועד לשימוע, בטרם יחליט הממונה אם לפרסם קביעה משלימה, נקבע ליום 14 במרץ 2014. בין הבנק ויתר הבנקים, אשר אליהם מתייחסת הקביעה, לבין הממונה על ההגבלים העסקיים מתקיימים מגעים להסדר, המושתת, בין היתר, על ביטול הקביעה ותשלום על ידי הבנק (ויתר הבנקים בהתאמה), סכום אשר ייועד תחילה להסדרת תביעות ייצוגיות שעניינן גביית עמלות תוך הפרת דיני הגבלים עסקיים, לכאורה.

לפרטים בדבר תביעה שהוגשה כנגד הבנק, בהתבסס על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים, ראה ביאור 19.ד.10.ה. לדוחות הכספיים.

אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק

כהונת מנהל כללי

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 24 באפריל 2013, הודיע המנהל הכללי הקודם של הבנק, מר אלי יונס, כי אין בכוונתו להמשיך את כהונתו כמנהל הכללי של הבנק לתקופה נוספת. מועד סיום יחסי עובד-מעביד הנקוב בהסכם העבודה מיום 30 בנובמבר 2008 הינו 1 באפריל 2014.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 באפריל 2013 הוחלט על הקמת ועדה דירקטוריונית לאיתור מנהל כללי.

ביום 17 ביוני 2013 קיים דירקטוריון הבנק דיון, והחליט לאשר את המלצת ועדת האיתור למנות את מר אלדד פרשר למנהל הכללי הבא של הבנק.

ביום 26 ביוני 2013 התקבלה בבנק הודעת המפקח על הבנקים כי אין לו התנגדות למינויו של מר אלדד פרשר למנהל הכללי של בנק מזרחי טפחות.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 22 ביולי 2013 נקבע שמר אלי יונס יחדל לכהן כמנהל כללי ביום 15 באוגוסט 2013.

דירקטוריון הבנק מודה למר אלי יונס על תרומתו לבנק במשך השנים שבהן כיהן כמנהל הכללי של הבנק.

החל מיום 16 באוגוסט 2013 מכהן מר אלדד פרשר כמנהל הכללי של הבנק.

עדכונים בתכנית האופציות לעובדים

ביום 29 באפריל 2013 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת התגמול של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 5,921,340 כתבי אופציה עבור 330 ניצעים, שאינם נושאי משרה, ואשר הינם עובדי הבנק ועובדים של חברות בנות של הבנק. תוכנית האופציות, מושתתת על העקרונות של תכנית האופציות לעובדים בבנק. לפרטים, ראה ביאור 16א. לדוחות הכספיים. כתבי האופציה הוקצו במנה אחת, הניתנת למימוש החל מתום שנה ממועד ההקצאה ועד תום שנתיים ותשעים יום ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק. כמפורט בביאור 16א לדוחות הכספיים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית הינו 36.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 28 באפריל 2013, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, כאמור, המחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2, מסתכם בכ-17 מיליוני שקלים חדשים (כ-20 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר). סכום זה יפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה של כתבי האופציה. לפרטים נוספים, ראה ביאור 16א לדוחות הכספיים.

אסטרטגיה עסקית

- ביום 23 ביולי 2012 אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית לשנים 2013-2017, המבוססת על העקרונות הבאים:
- היעד שנקבע בתכנית הוא להציג בשנת 2017 תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-17%, על בסיס היעד של יחס הון הליבה בשיעור של 7.5%.
 - דירקטוריון הבנק הנחה את הנהלת הבנק לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, לפיה על הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014 ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך. יחס הון הליבה יחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. כפועל יוצא מכך, יוגדל בסיס ההון העצמי הממוצע שישמש לפעילות הבנק, דבר שיביא לתוצאה אריתמטית לפיה רווח נתון יניב תשואה נמוכה יותר. בהתאם לכך, היעד של התשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, המותאם לדרישה הרגולטורית של יחס הון ליבה שלא יפחת מ-9%, יעמוד בשנת 2017 על כ-14.5%. לצרכי השוואה, תשואה להון זו שקולה לכ-17% על בסיס דרישת ההון הרגולטורית בתקופת התכנית האסטרטגית הקודמת.
 - בתקופת תכנית החומש תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק לפיה, בכפוף לכך שיחס הון הליבה לא יפחת מהיעד שקבע הדירקטוריון, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח מפעולות בלתי רגילות.
- בעקבות פרסום הוראות המפקח על הבנקים, מיום 30 במאי 2013, לגבי אימוץ המלצות באזל III בישראל, ובכללן התאמות פיקוחיות, ניכיים מההון והוראות למדידה והלימות הון, חזר הבנק ובחן את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%.
- בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים.
- לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.
- החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המיידית של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המיידית האמור.

תחזית והערכות לגבי עסקי קבוצת הבנק

הבנק מבסס את תכנית החומש שלו, על מספר מטרות ומאמצים עיקריים, בתחומים הבאים:

- שמירת מעמדו של הבנק כמוביל בתחום המשכנתאות.
- המשך תהליך הגדלת נתח השוק של הבנק במגזר משקי הבית, תוך חיזוק תפיסת השירות הנגזרת מהבנקאות ההיברידית ומהפעלת סניפי ה-LIVE בבנק.
- מיצובו של הבנק כגורם מרכזי במתן שירותים לעסקים קטנים ובינוניים.
- הרחבת בסיס הלקוחות העסקיים וגיבוש הצעות ערך ייחודיות, המותאמות לצורכיהם של לקוחות אלה.
- הגדלת נתח השוק של הבנק בתחום פיקדונות הציבור.
- המשך ביסוס מעמדו של הבנק כגורם מרכזי בשוקי המטבע והרחבת נתחי השוק שלו במגזר זה.

מנועי הצמיחה להשגת יעדיה של התכנית האסטרטגית הרב שנתית הם:

- שמירה על יחס היעילות התפעולית (היחס בין סך כל ההוצאות לבין סך כל ההכנסות) ונקיטת מאמצים לשיפורו לרמה שמתחת ל-55%.
- חיזוק היכולות לניהול הון והיערכות לגיוס מכשירי הון מורכבים וחדשניים.
- חיזוק היכולות לניהול סיכונים, תוך יישום מודלים מתקדמים לתימחור סיכונים (יישום המודלים המתקדמים לא נלקח בחשבון לצורך עמידה ביעד התכנית האסטרטגית החדשה).
- טיפוח תרבות ארגונית תומכת שירות.
- נקיטת מאמצים להמשך הצמיחה האירגונית בפעילויות הליבה של הבנק, בשיעור הגבוה מהצמיחה במערכת הבנקאית, בדומה להישגים של הבנק במהלך תשע השנים האחרונות.

מנועי הצמיחה מכוונים להגדלת הכנסות הבנק בשיעור שנתי ממוצע של למעלה מ-8% (אם כי לא לינארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול מתון של כ-4.5% בלבד (שגם הוא אינו לינארי).

הבנק מבסס את התכנית האסטרטגית הרב שנתית, בין היתר, על המאמצים בתחומים שלהלן: על חיזוק מעמדו של הבנק כבנק ממוקד שירות יעיל השולט על רמת ההוצאות; התייעלות מתמדת כתרבות ארגונית; תכנית תגמול חדשה המבוססת ביצועים (הנמצאת בשלבי הכנה בבנק); המשך ההרחבה של פעילותו של אגף תפעול עורפי, תוך העברת פעילויות לוגיסטיקה ותפעול נוספות מהמערך הסניפי לאגף זה; ייעול המערך של טכנולוגיות מידע והמשך פעילותו של בנק יהב, בפיתוח שירות בנקאי ממוקד מחיר, המציע חלופת שירות הולמת.

התכנית שפורטה לעיל הינה בגדר תכנית אסטרטגית הקובעת את יעדי הבנק לשנים 2013-2017, ואינה בגדר תחזית או הערכה, לעניין השגת יעדים אלו, וככזו על פי טיבה התכנית האסטרטגית עלולה שלא להתממש. בנוסף, ומבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, ככל שתכנית זו כוללת מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, הרי שהמידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק, ובכללם: העדר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות, שיש בהם כדי להשפיע על הסביבה העסקית, העדר התפתחויות ושינויים במצב הבטחוני-פוליטי, שיש בהם כדי לשנות או לפגוע בסביבה העסקית, התייצבות הכלכלה העולמית בשנים הקרובות ברמת צמיחה אפסית בתוצר לנפש (זאת, לאחר ההאטה הכלכלית העולמית בשנים האחרונות), צמיחה של הכלכלה הישראלית בשנים הקרובות בשיעור ממוצע של לפחות 3.5%, עליה של המחירים

במשק הישראלי בשנים הקרובות, בשיעור שלא יחרוג מן היעד הממשלתי הידוע וקיומה של סביבת ריבית המשקפת יעד זה. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד, העלולים להשפיע על הנושאים שלעיל ולגרום לכך שהתכנית האסטרטגית לא תתממש. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחויות הכלכליות בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, להעדפות הציבור, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

הדירקטוריון יעקוב אחר ביצוע התכנית האסטרטגית והוא רשאי לערוך בה שינויים, מעת לעת, ככל שיידרש ובכלל זה עקב שינויים בגורמים העלולים להשפיע על התכנית, כאמור לעיל.

פעילות שיווקית

פעילות השיווק של הבנק והאסטרטגיה השיווקית שלו נגזרות מתוך התכנית האסטרטגית של הבנק. צינורות השיווק באמצעותם פועל הבנק ועליהם מושתתת התכנית האסטרטגית, כוללים את מערך הסניפים הפרוסים ברחבי הארץ, מרכזי העסקים, המוקדים העסקיים, מרכז הבנקאות, יחידות המטה המקצועיות ואת סניפי ה-LIVE.

האסטרטגיה השיווקית

האסטרטגיה השיווקית נגזרת מיעדי צמיחה ורווחיות עיקריים שנקבעו במסגרת התכנית העסקית של הבנק שבבסיסה עומדת השאיפה להביא את הבנק למימוש היעדים המפורטים להלן:

- ביסוס וחיזוק מותג מזרחי טפחות כמותג בנקאות אטרקטיבי המהווה אלטרנטיבה לבנקאות טובה יותר.
- הגדלת נתח השוק הקמעונאי של הבנק באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות ובפרט גידול במספרם הכולל של לקוחות משקי הבית של הבנק תוך מיקוד בקהלי מטרה איכותיים.
- הגדלת נתח השוק של הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים.
- מקסום המיצי של גיוס לקוחות הבנק והגדלת הרווחיות מהלקוחות הקיימים.
- המשך הובלת שוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, והמשך חיזוק המומחיות של עובדי הבנק בתחום.
- שמירה על נתח השוק של הקבוצה בתחום המשכנתאות, שמירה על מעמדה של הקבוצה כמובילה בתחום והמשך חיזוק המומחיות של עובדי הבנק בתחום.
- מינוף בסיס הלקוחות הרחב בתחום המשכנתאות לטובת המשך הגידול בבנקאות הקמעונאית.
- מיקוד פעילות בגיוס פאסיבה חדשה והגדלת פעילות ההשקעות בקרב הלקוחות הקיימים.

להגשמת היעדים במסגרת התוכנית השיווקית פועל הבנק על בסיס העקרונות והאמצעים להלן:

- מיקוד הבנק באיכות השירות המוענק לציבור לקוחותיו והפיכת רכיב השירות לחווית לקוח כוללת ונדבך מרכזי בפעילות הבנק אל מול הלקוח באמצעות הבנקאות ההיברידית.
- מיקוד בגיוס לקוחות איכותיים תוך בניית הצעות ערך ייחודיות ופיתוח מדיניות שירות התומכת במיצוב ובצרכים הייחודיים של לקוחות אלה.
- היכרות מעמיקה עם הלקוחות ותקשור ללקוחות, לעובדים ולקהל הרחב של התועלות הקיימות בשילוב של הבנקאות הקמעונאית ותחום המשכנתאות. שילוב זה מאפשר לבנק להציע ללקוחות מגוון גדול יותר של פתרונות תחת קורת גג אחת, ולהעניק שירות טוב יותר.
- ראייה פיננסית כוללת לפיה הלקוח וחשבון העובר ושב מצויים במרכז, ומתן הצעות ערך נוספות המספקות ללקוח ערך מוסף אמיתי בתחומים שונים, ביניהם: ניהול השקעות, מוצרי אשראי קמעונאי, כרטיס אשראי, משכנתא וייעוץ פנסיוני.

- הצעת מוצרים ושירותים חדשניים בהתאם לצורכי הלקוחות, תוך ניתוח מקצועי של הצרכים ויישום שיקולי עלות-תועלת בהיבט הלקוח.
 - התאמה טובה יותר של מוצרים פיננסיים ללקוחות בהתאם לצרכיהם, הגדלת מספר המוצרים ללקוח, העמקת שימוש במוצרים קיימים ושימוש בכלים שיווקיים מתקדמים לשם מניעת ירידה בהיקפי פעילות, הגברת נאמנות הלקוחות הקיימים, שימור והגדלה של היקפי פעילותם הפיננסית ומניעת נטישה.
 - שימוש בשפה תקשורתית מبدלת ומזוהה המבססת את מעמדו כמותג נחשק ומועדף.
- בשנת 2013 המשיך הבנק להתמקד שיווקית ותקשורתית בהורדת החסם הפסיכולוגי של הקושי לעבור בנק, והמשיך לעודד מעבר למזרחי טפחות בשני מהלכי גיוס תקשורתיים עיקריים – מסעו של דביר "מדן ועד אילת" בו פגש באופן אותנטי לקוחות אמיתיים של בנקים אחרים, ולאחר מכן בקמפיין "לתקן את ג'ינג'י".
- בתחום הפיקדונות המשיך הבנק לבסס את "שפת הפירות" השיווקית-תקשורתית הייחודית שפותחה, וזאת על מנת להמשיך ולצמוח בתחום, לגייס כסף חדש לבנק וכדי להמשיך לפשט ולהנגיש את עולם הפיקדונות המורכב לציבור הרחב.
- בתחום המשכנתאות המשיך הבנק לחזק את תפיסת המומחיות שלו על ידי פעילות שיווקית ותקשורתית באמצעות המותג טפחות. בהתאם למחקרי שוק שערך הבנק ניתן להסיק כי פעילויות אלה של הבנק השפיעו על הבנקאות בישראל באופן הבא:
- מזרחי-טפחות נהנה כיום מיתרון תדמיתי בתפיסת הציבור לעומת מתחריו, ונתפס בעיני הציבור הרחב כבנק השונה ביותר במערכת הבנקאית.
 - מזרחי טפחות הוא הבנק הנתפס ככזה שלקוחותיו הם המטופלים ביותר במערכת הבנקאית.
 - נתח השוק הפוטנציאלי של מזרחי טפחות גבוה משמעותית מנתח השוק המדווח שלו - משמעות הדבר מספר גבוה של לקוחות פוטנציאליים המעוניינים להצטרף למשפחת מזרחי טפחות.
 - מזרחי טפחות מוביל את המערכת הבנקאית בשביעות רצון לקוחות.
 - מותג טפחות מוביל בשביעות רצון לקוחות בעולם המשכנתאות, בפער משמעותי מהמתחרים.
 - מזרחי טפחות הוא הבנק במומנטום הצמיחה הגבוה ביותר במערכת הבנקאית.

מוצרים וכלים שיווקיים

- חיזוק ובידול המותג מזרחי-טפחות ובניית מיצוב תחרותי בולט ומבדל, המיועד להקנות לבנק מובילות בסביבה התחרותית הקיימת והעתידית.
- פעילות המיתוג והמיצוב כוללות, בין היתר, שימוש בתקשורת המונים, במדיה האינטרנטית ובפעילות קידום מכירות אזורית המיועדים ליצור אפקט תדמיתי, להעלות את מודעות הציבור לבנק, ולבסס את מיצוב הבנק וערכיו.

- בניית אסטרטגיה שיווקית למותגים עיקריים בקבוצה:
- "מזרחי-טפחות" – בידול שירותי באמצעות הבנקאות ההיברידית.
- מותג "טפחות" - "המומחים למשכנתאות".
- עולם ההשקעות - "המקצוענים".
- "חשבון מנהלים".
- "הכרטיס" - באמצעות קונספט "כוח של קבוצה".
- "מזרחי טפחות Live", שירות בנקאות ייחודי בו לכל לקוח בנקאי אישי המטפל בו, ללא סניף פיזי.
- פיתוח חווית הלקוח של כלל לקוחות הבנק בכל הסניפים והסקטורים ופניה ללקוחות פוטנציאליים למטרת גיוס.
- טיפוח ושימור של הלקוחות הקיימים הנמנים עם קהלי היעד האסטרטגיים, והעמקת הפעילות עימם. הפעילות בקרב הלקוחות הקיימים מתבססת בעיקר על שימור והעמקת הפעילות של נתח הלקוחות הקמעונאיים והעסקיים, בניית הצעות ערך ייחודיות, ופיתוח מדיניות שירות התומכת במיצוב ובצרכי הלקוח ומסייעת בהגדלת שביעות רצון הלקוחות לאורך זמן, ובכך מסייעת להשגת יעדי הצמיחה, הרווחיות והשימור שהציב הבנק לעצמו, ובאמצעות מועדון הלקוחות של מזרחי טפחות.
- המשך מיצוב טפחות כמומחים במשכנתאות והמשך יצירת הסינרגיה בין מזרחי טפחות לטפחות והעמקת הקשר בין עולם חשבונות העו"ש לעולם המשכנתאות.
- ביסוס מועדון הכרטיס, כרטיס האשראי של מזרחי טפחות כמועדון לקוחות ייחודי בעל ערך מוסף המתבטא בהצעות אטרקטיביות בעולמות התוכן הבנקאיים והחוץ בנקאיים תחת קונספט "כוח של קבוצה".
- פיתוח תשתיות מתאימות, על מנת לאפשר את הפעילות השיווקית הנדרשת, במרכזת פניה לכל לקוח בהצעת הערך המתאימה, במועד המתאים, בערוץ המתאים ובמסר המתאים לו. פיתוח התשתיות כולל בעיקר שיפור מתמיד בהיכרות עם הלקוח באמצעות מחסן הנתונים הארגוני והמשך פיתוח ושיפור מערכות ניהול יחסי הלקוחות (CRM). מכלול פעילויות אלה מסייע במתן שירות טוב יותר וביכולת להציע הצעות ערך ממוקדות יותר באמצעות מערכת הצעות הערך המשודרגת של הבנק.
- בקרה והבנה מה קורה ברשת - ניטור ותגובה ברשתות החברתיות ובבלוגוספירה, על ידי שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים לניטור ותגובה בזמן אמת וזאת בכמה רבדים:
- הבנת הלקוחות: ניטור בזמן אמת לשיחות של צרכנים המסייע לשיפור השירות והמוצרים המוצעים ללקוחות.
- מעורבות פעילה בזירות מדיה חברתית: זיהוי שאלות ופניות של לקוחות ומתן מענה מהיר ויעיל.
- תובנות שימושיות לפיתוח מוצרים חדשים.
- מעקב ומדידת קמפיינים.

מקורות ומימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, לרבות באמצעות נטילת אשראי מבנק ישראל, הנפקת כתבי התחייבות ואיגרות חוב לסוגיהן, והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון והלימות הון, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוקי ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי סוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעה ההנהלה קווים מנחים בגין החזקת אמצעים נזילים כנגד מפקידים גדולים. כמו כן, הוגדרו קווים מנחים באשר ליחס הפיקדונות התנודתיים לסך הפיקדונות. קווים מנחים אלו הינם חלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

סך פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013 עמד על כ-141.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-128.1 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2012, גידול של כ-10.2%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא-צמוד גדלו בשנת 2013 בשיעור של כ-11.5%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד קטנו בכ-0.4% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של כ-15.7% לפרטים, ראה פרק התפתחות סעיפי המאזן לעיל.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות, עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות. שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבינבנקאי. ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

להלן סקירת הכלים המוניטריים המופעלים על ידי בנק ישראל, לצורך יישום מדיניותו המוניטרית:

ריבית בנק ישראל - מידי חודש מפרסם בנק ישראל את שער הריבית שישרור במהלך החודש הבא. ריבית זו מהווה את ריבית הבסיס של מכרזי ההלוואות והפיקדונות המועמדים לרשות המערכת הבנקאית כפי שיפורט בהמשך.

חובת נזילות - הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים להחזיק יתרות באמצעים נזילים בגין פיקדונות הציבור, בשיעורים שונים, בהתאם לתקופת הפיקדון. שיעורי חובת הנזילות כיום הינם 6% על פיקדונות לפי דרישה ו-3% על פיקדונות לזמן קצוב של שבוע עד שנה. בפיקדונות לתקופות של שנה ומעלה, לא קיימת חובת נזילות. החל מסוף ינואר 2011 מחייב בנק ישראל חובת נזילות בגין עסקאות החלף (Currency Swap) ועסקאות עתידיות שקל-מט"ח, המבוצעות מול תושבי חוץ, ובכללם בנקים זרים. לפרטים בדבר ניהול סיכונים הנזילות על ידי הבנק ראה בפרק ניהול הסיכונים.

פיקדונות בבנק ישראל לספיגת עודפי הנזילות - בנק ישראל מעמיד מכרזי פיקדונות לרשות המערכת הבנקאית כמכשיר לספיגת עודפי נזילות במערכת. מכרזי הפיקדונות הינם לזמן קצר של 1 או 7 ימים וכן לתקופה של חודש. ריבית המקסימום במכרזים אלו הינה ריבית בנק ישראל המוצהרת על ידו. בנוסף, קיים חלון להפקדה של פיקדון יומי בבנק ישראל ללא מגבלת סכום, בריבית הנמוכה ב-0.50% מריבית בנק ישראל. במהלך שנת 2013 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות, ובנק ישראל הפעיל במהלך כל השנה מכרזי פיקדונות לתקופות של יום, שבוע וחודש לספיגת עודפים אלה.

מלוות קצרי מועד- המכשיר הפיננסי העיקרי לספיגת עודפי שקלים הינו מלווה קצר מועד (מק"מ), באמצעות הנפקות שוטפות לציבור ופעילותו של בנק ישראל בשוק המשני.

כלים להזרמת נזילות למערכת - לצורך הזרמת נזילות למערכת בנק ישראל מעמיד מכרזי אשראי לזמן קצר של 1-7 ימים, בהם ריבית המינימום הינה ריבית בנק ישראל. בנוסף, מעמיד בנק ישראל חלון אשראי יומי בריבית הגבוהה ב- 0.50% מריבית בנק ישראל. קבלת אשראי מבנק ישראל, הן באמצעות מכרזי האשראי והן באמצעות חלון האשראי, מוגבלת בסכום הביטחונות שיש לכל בנק בבנק ישראל. במהלך שנת 2013 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות ובנק ישראל לא הפעיל מכרזי אשראי.

RTGS מערכת תשלומים בזמן אמת - מערכת התשלומים בזמן אמת (Real Time Gross Settlement - RTGS). מאפשרת ללקוחות להעביר סכומי כסף בשקלים מחשבון בבנק אחד לחשבון בבנק אחר בזמן אמת. הסליקה הינה מיידית וסופית.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

כתבי התחייבות

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות (סדרות 26-36), לרבות כתבי התחייבות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי טפחות הנפקות הסתכמו בע.ג. כולל של כ-8,997 מיליוני שקלים חדשים (ל-31 בדצמבר 2012 – 8,928 מיליוני שקלים חדשים), מהם כ-2,131 מיליוני שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (ליום 31 בדצמבר 2012 - 2,131 מיליוני שקלים חדשים). ביום 30 ביולי 2013 פרסמה טפחות הנפקות תשקיף מדף להנפקה של עד 10 סדרות חדשות של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'-'ז'), 10 סדרות חדשות של אגרות חוב (סדרות 36-45), הרחבת סדרות אגרות החוב (סדרות 29 ו-32-35), הרחבת סדרת כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה 31) וכן, הנפקת שתי סדרות של ניירות ערך מסחריים (סדרות 1-2). תוקף תשקיף המדף הינו עד ליום 29 ביולי 2015.

במהלך שנת 2013 הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות בסך כולל של 2,745 מיליוני שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-3,007 מיליוני שקלים חדשים, מתוכם, סך כולל של כ-1,305 מיליוני שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-1,509 מיליוני שקלים חדשים, אשר הונפקו בחודש ינואר 2013 על פי תשקיף המדף מיום 25 בפברואר 2011, וסך כולל של 1,440 מיליוני שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-1,498 מיליוני שקלים חדשים, אשר הונפקו בחודש ספטמבר 2013 על פי תשקיף המדף מיום 30 ביולי 2013.

ביום 26 בינואר 2014 הנפיקה טפחות הנפקות אגרות חוב מסדרות 35 ו-36 בסך כולל של 1,650 מיליוני שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-1,690 מיליוני שקלים חדשים.

מכשירי הון מורכבים

בחודש נובמבר 2006 גייס הבנק במסגרת הקצאה פרטית למשקיעים מוסדיים סכום של כ-451 מיליוני שקלים חדשים (460 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב), באמצעות הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א'), שיחשבו להון רובד 2 עליון לעניין שמירת יחס הון מזערי. ביום 21 במאי 2007 פורסם תשקיף של הבנק, במסגרתו נרשמו למסחר בתחילת חודש יוני 2007 מכשירי הון המורכבים. החל בחודש יוני 2007, ועד מועד פרסום דוחות כספיים אלה, הונפקו ונרשמו למסחר מכשירי הון מורכבים נוספים בסך של כ-1,242 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-1,193 מיליוני שקלים חדשים.

סך כל מכשירי ההון המורכבים (סדרה א') של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 שהונפקו ונרשמו למסחר, הגיע לכ-1,702 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, שהונפקו תמורת סך של כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים. היתרה המשוערכת של מכשירי ההון המורכבים ליום 31 בדצמבר 2013 עמדה על כ-1.9 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה לסוף שנת 2012. לפרטים, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

דירוג התחייבויות הבנק

בהתאם לדירוג שבוצע על ידי Standard&Poor's Maalot (להלן: "מעלות") דירוג המנפיק של הבנק, לרבות פקדונות שהופקדו בבנק, הוא (iiAA+), ללא שינוי מאז דורג הבנק לראשונה, בשנת 2003. ביום 7 בינואר 2014 אישרה מעלות את דירוג המנפיק של הבנק, ואת תחזית הדירוג כ"ציבה", בתוקף מיום 19 בדצמבר 2013. דירוגם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי טפחות הנפקות, נותר ברמת דירוג אחת נמוכה יותר מדירוג המנפיק, קרי בדירוג של iiAA. דירוג מכשירי ההון המורכבים, המהווים הון רוברד 2 עליון, הוא iiA+. ביום 17 בדצמבר 2013 השאירה חברת הדירוג Moody's את דרוג פיקדונות הבנק לטווח ארוך ברמת A2. אופק הדירוג "Negative".

אשראי בריבית משתנה

חלק ניכר מהאשראי שנותן הבנק הוא בריבית משתנה. במגזר השקלי הלא צמוד, האשראי בריבית משתנה ניתן בריבית המשתנה בהתאם לשינויים בשיעור ריבית הפריים. שיעור ריבית הפריים מבוסס על ריבית בנק ישראל בתוספת של 1.5%, ובמידה שישתנה יחס זה, יהיה הבנק רשאי לשנות בהתאם גם את שיטת קביעת הריבית המשתנה. ריבית הפריים עשויה להשתנות בכל חודש, בהתאם להחלטת נגיד בנק ישראל על שינויים בריבית המוניטרית. כמו כן, נותן הבנק משכנתאות שקליות בריבית משתנה בתדירות של 5 שנים, כאשר מנגנון שינוי הריבית ("עוגן") מבוסס על איגרות החוב הממשלתיות השקליות בריבית קבועה. במגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, עיקר ההלוואות בריבית משתנה הן משכנתאות, בהן תדירויות שינוי הריבית מגוונות: שנה, שנתיים וחצי, 5 שנים, 7 שנים ו-10 שנים. מנגנון שינוי הריבית ("עוגן") מבוסס על איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד. במגזר מטבע החוץ ו/או צמוד למטבע חוץ, עיקר ההלוואות הן בריבית המשתנה בהתאם לשינויים בריבית הליבור. התקופות המקובלות הם ליבור לחודש ול-3 חודשים.

ניהול סיכונים

באזל וו: הנדבך השלישי - משמעת שוק

להלן יובא מידע איכותי ונתונים כמותיים המתייחסים למכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק, המנוהלים בהתאם למדיניות שקבע הדירקטוריון. המידע נערך בהתאם לדרישות הגילויי בנדבך השלישי של המלצות באזל וו, כפי שהוחלו על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור, ובהתאם להוראה לדיווח איכותי בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם. להלן מראי המקום למידע הנדרש על פי הוראות הדיווח של בנק ישראל, שנכלל להלן ובחלקים אחרים של הדוחות הכספיים:

נושא	הגילוי	הפרק בדוח הדירקטוריון / הביאור בדוח הכספי
תחולת היישום	ישויות בקבוצה, בסיס האיחוד, מגבלות על ההון הפיקוחי	פרק ניהול הסיכונים
מבנה ההון	תכונות עיקריות של מכשירי ההון	ביאור 14 - הלימות הון
	פירוט רכיבי ההון	ביאור 14 - הלימות הון
הלימות ההון	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
	נתוני יחס ההון בקבוצה	ביאור 14 - הלימות הון
סיכון אשראי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
	חשיפות סיכון אשראי לפי ענף משק	סקירת הנהלה, תוספת ה' - סיכון אשראי לפי ענפי משק
	חשיפות סיכון אשראי לפי תקופה חוזית לפירעון	פרק ניהול הסיכונים
	חשיפות סיכון אשראי לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	סקירת הנהלה, תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות
	מידע על חובות בעייתיים	ביאור 4 - אשראי לציבור
	הפרשות להפסדי אשראי לפי ענפי משק	סקירת הנהלה, תוספת ה' - סיכון אשראי לפי ענפי משק
	סיכון אשראי בגין הלוואות לדיוור	פרק ניהול הסיכונים
הפחתת סיכון אשראי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
סיכון אשראי של צד נגדי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
איגוח		פרק ניהול הסיכונים
פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
	מדיניות חשבונאית	ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית
סיכון שוק ונדילות סיכון ריבית בתיק הבנקאי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
סיכון תפעולי	גילוי איכותי	פרק ניהול הסיכונים
סיכונים משפטיים	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
גורמי סיכון	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים

תחולת היישום

הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201 עד 211 - מדידה והלימות הון - חלות על קבוצת הבנק, ובפרט על הבנק - בנק מזרחי טפחות בע"מ - החברה האם בקבוצה. החברות בקבוצת הבנק עליהן חלה מסגרת העבודה, בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי, הן גם החברות המאוחדות בדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק. לפרטים בדבר החברות בקבוצת הבנק, ראה ביאור 6 לדוחות הכספיים. למיטב ידיעתה של הנהלת הבנק, ובהסתמך על יועציה המשפטיים, אין איסורים או הגבלות משמעותיות על העברת כספים או הון פיקוחי בין חברות קבוצת הבנק.

הלימות ההון

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל III, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

בתחילת שנת 2012 החל הבנק בתהליך פיתוח, הטמעה ושימוש (use test) של מודלים מתקדמים לניהול סיכון האשראי (IRB). בתחילת שנת 2013 החליט הבנק לעצור פיתוחים נוספים הקשורים למודלים המתקדמים, ולהעביר את הפרויקט למצב תחזוקה, שישמר את הפיתוחים שבוצעו במהלך השנה, בעיקר בתחום המשכנתאות, המהווה מרכיב עיקרי בתיק האשראי של הבנק. הבנק מנטר את יחס הלימות ההון באופן שוטף, על מנת לוודא עמידה בדרישות הפיקוח על הבנקים ובמגבלות שקבע הדירקטוריון, וכדי לאפשר היערכות מבעוד מועד למתן מענה להתפתחות נכסי הסיכון ודרישת ההון של הבנק. לשם כך, קבע הדירקטוריון מסמך מדיניות, המגדיר את תדירות המדידה של הלימות ההון, את הדיווחים הנדרשים ואת הפעולות שיש לנקוט במקרים בהם יורד יחס ההון מרמות מינימליות שנקבעו, וכן הוקם פרום לתכנון וניהול ההון בהשתתפות מנהל החטיבה הפיננסית - CFO (יושב ראש), מנהל החטיבה לבקרת סיכונים - CRO, מנהל החטיבה לחשבונאות ודיווח כספי - החשבונאי הראשי, מנהל החטיבה לתכנון תפעול ונכסי לקוחות, ומנהל החטיבה הקמעונאית בבנק.

לפרטים נוספים בדבר יחס הלימות ההון של הבנק, ראה התייחסות בפרק "חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק".

לפרטים בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה:

ליום 31 בדצמבר 2012		ליום 31 בדצמבר 2013		קבוצת חשיפה
יתרות משוקללות		יתרות משוקללות		
דרישת הון ⁽¹⁾	של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	של נכסי סיכון	
51	565	47	521	חובות של ריבוניות
34	374	41	455	חובות של ישויות סקטור ציבורי
83	927	125	1,390	חובות של תאגידים בנקאיים
3,561	39,572	3,572	39,688	חובות של תאגידים
197	2,194	199	2,209	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
912	10,132	940	10,445	חשיפות קמעונאיות ליחידים
330	3,666	338	3,754	הלוואות לעסקים קטנים
3,366	37,396	3,950	43,889	משכנתאות לדיור
352	3,910	275	3,060	נכסים אחרים
8,886	98,736	9,487	105,411	סך הכל

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% מיתרות נכסי הסיכון, בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל III.

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק וסיכון תפעולי:

ליום 31 בדצמבר 2012		ליום 31 בדצמבר 2013		
יתרות משוקללות		יתרות משוקללות		
דרישת הון ⁽¹⁾	של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	של נכסי סיכון	
101	1,119	76	842	סיכון שוק
638	7,093	644	7,154	סיכון תפעולי
739	8,212	720	7,996	סך הכל

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% מיתרות נכסי הסיכון, בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל II.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

יחס הון לרכיבי סיכון		
ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
8.55	9.01	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.35	13.04	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

חשיפת סיכון והערכתו

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק ונזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל (ניהול סיכונים), ובהתאם למסגרת שהתוותה בנדבך השני של באזל II. בחודש דצמבר 2012 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי 310, 333, 311 ו-314 בנושאי ניהול סיכונים, וכן עודכנה הוראה 339. הבנק ביצע סקר פערים להוראות אלה, ונערך להחלתן על פי לוח הזמנים שנקבע על ידי בנק ישראל. לפרטים נוספים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. גישת הנהלת הבנק היא, כי ניהול הסיכונים ובקרתם צריכים להיות תהליך אינטגרטיבי. ניהול הסיכונים בראיה כוללת, על כלל הפעילות הפיננסית של הבנק, מאזנית וחץ מאזנית, מאפשר לבנק ניצול מרבי של המתאמים בין גורמי הסיכון השונים (בסיס וריבית) במגזרי ההצמדה השונים, ופיזור מיטבי של הסיכון. בנוסף למדידת הערך הכולל של הסיכון, מודד הבנק ומנהל את תמהיל מרכיבי הסיכון.

הבנק יצר מבנה לפיו ניהול ובקרת הסיכונים של הקבוצה, מורכב מחמישה קווים עיקריים:

הדירקטוריון - מתווה את מדיניות ניהול הסיכונים וההון של הבנק, לרבות אישור מסגרת תיאבון הסיכון והמגבלות, אישור היעדים העסקיים של התוכנית האסטרטגית, וכן של פרופיל הסיכונים הנגזר מהם. הדירקטוריון מאשר את מדיניות הטיפול בניהול הסיכונים השונים וההון ועוקב אחר יישומן, תוך ניטור פרופיל הסיכון של הבנק, למול תיאבון הסיכון שאושר על ידו.

ההנהלה - מחויבת לזיהוי ולניהול הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק (כל מנהל סיכונים בתחומו). תפקידי ההנהלה לקבוע את המדיניות לניהול כל אחד מהסיכונים, לעמוד בתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, ולפתח אסטרטגיות וכלים להפחתת סיכונים ולצמצום נזקים אפשריים.

היחידות העסקיות - יחידות אלה, הנוטלות סיכון, נמצאות בקו הקדמי של ניהול הסיכונים ומפעילות כלים, תהליכים ונהלים לשם ניהולם השוטף, תחת מסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה.

CRO - במהלך שנת 2011 הקים הבנק חטיבה ייעודית לבקרת סיכונים. מנהל החטיבה לבקרת סיכונים הוא ה-CRO (Chief Risk Officer) של הבנק. החטיבה לבקרת הסיכונים מהווה את הקו האמצעי לפעילות בקרת הסיכונים, תוך שימוש במערכות (לעיתים מערכות שונות מאלה המופעלות על ידי היחידות העסקיות) ובנהלים ייעודיים. החטיבה מפעילה כלי ניטור "קרובים" ככל הניתן לפעילות היחידות העסקיות, ולאירועי נטילת הסיכון. בכלל זה, נמצאים כלי מעקב תוך יומיים כפי שיפורט להלן. החטיבה אחראית לאתגור שוטף של תיאבון הסיכון של הבנק, תוך ניטור פרופיל הסיכון של הבנק, בגין הסיכונים השונים, במצב שגרה ובמצב מצוקה. החטיבה לבקרת סיכונים, אחראית בנוסף, באמצעות יחידות ייעודיות, לטיפול בסיכונים הציאות והלבנת ההון של הבנק ולתיקוף המודלים המופעלים בבנק (סיכון מודל), ולמתן חוות דעת בלתי תלויה למתן האשראי (אנליזה).

הביקורת הפנימית - מהווה קו נוסף למעקב וניטור אחר רמת הסיכון. פעילות הביקורת הפנימית מתבצעת לרוב לאחר נטילת הסיכון. הביקורת הפנימית, באמצעות הכלים אותם היא מפעילה, פועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי כדי למפות ולהעריך את רמת הסיכון ביחידות השונות.

סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו סיכון הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו. סיכון זה יכול לנבוע ממספר גורמים שלהם תתכן השפעה על כלל תיק האשראי, על ענף משקי מסוים, או על הלקוח הבודד. בין הגורמים הללו ניתן למנות את התמורות המקרו כלכליות, סיכונים עסקיים הנובעים מפעילות הלקוח, סיכונים ריכוזיות באשראי וכדומה.

דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי, ובכלל זה, את תיאבון הסיכון של הבנק בהתייחס בין היתר לענפי משק, קבוצות לווים, משכנתאות ועוד. המעקב אחר המגבלות שנקבעו בתיאבון הסיכון מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בהן מדווחת להנהלת ודירקטוריון הבנק. המעקב מתבצע על ידי היחידות העסקיות ועל ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

הבנק אישר מדיניות סיכון ריכוזיות ייעודית לאשראי אשר במסגרתה הוגדר תיאבון הסיכון לתחום זה, נקבעו שיטות המדידה, הבקרות ומנגנוני הדיווח. מדיניות הבנק בתחום האשראי נגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו.

במהלך שנת 2013 הטמיע הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין 311 בנושא ניהול סיכונים אשראי, וכן נערך ליישום הוראה 301 בכל הקשור להסדרת עבודת הדירקטוריון. לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק לעיל.

למרכיבים הכמותיים של ההוראה, ולא פחות מכך, למרכיבי האיכותיים, יש השפעה רבה על אופן ניהול סיכון האשראי של הבנק, ובפרט לתהליך ה-ICAAP המתנהל במסגרת הנדבך השני של באזל III. תהליך ה-ICAAP בוחן, בין היתר, את תהליכי ניהול סיכונים האשראי, ובכלל זה את התוויית מדיניות האשראי והגדרות תיאבון הסיכון, לאור התפתחות פרופיל הסיכונים של הבנק.

פעילות האשראי לציבור של הקבוצה מנוהלת במספר מגזרים עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם, וכן ביחידה הארגונית שאחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

- מגזר משקי הבית, מגזר העסקים הקטנים ופעילות המשכנתאות הנמצאים באחריות החטיבה המקצועית.
- מגזר הבנקאות המסחרית ומגזר הבנקאות העסקית הנמצאים באחריות החטיבה העסקית.
- לקוחות הפעילות הבינלאומית הנמצאים באחריות סקטור הפעילות הבינלאומית בחטיבה הפיננסית.

לפירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה בפרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות ובפרק הפעילות הבינלאומית.

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק. מנגנון קבלת ההחלטות בנוגע למתן האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת הדירקטוריון. כל יחידה המטפלת במתן אשראי עוקבת באופן שוטף אחר פירעונו בהתאם לתנאיו, ואחר מצבו הפיננסי של הלקוח בהתאם להיקפי חבותו. ממצאים הדורשים טיפול מדווחים לגורם שהאשראי בסמכותו. בנוסף, כולל תהליך מתן האשראי מעורבות של מחלקת האנליזה, המהווה חלק מפונקציית ניהול הסיכונים של הבנק. מעורבות זו כוללת, ביחס לחשיפות אשראי גדולות כפי שנקבע בנהלי הבנק, ניתוח בלתי תלוי של בקשות אשראי והצגת המסקנות וההמלצות במסמך כתוב המצורף לבקשת האשראי והמובא לדיון בועדת האשראי העליונה.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב אישור האשראי, הביטחונות הנדרשים וההתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים, לסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק, ועד לבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות. זאת, תוך השקעת מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות וימי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים לשיפור ולשכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

שיקולים במתן אשראי - השיקולים למתן אשראי מתבססים בעיקר על טיב הלקוח, כושר הפירעון, חוסן פיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בענף, ותק בבנק, התנהגות החשבון וטיב הבטוחות, כפי שיפורט להלן. כמו כן, פועל הבנק להתאים את סוג האשראי ותנאיו לצרכי הלקוח. במקרים בהם ניתן האשראי בעיקר תוך הסתמכות על טיב לווה, ללא דרישה לכיסוי מלא או חלקי בבטוחות, קיימות לעיתים התניות שונות, ובין השאר - שמירה על יחסים פיננסיים.

נהלים - הנהלים למתן אשראי ולטיפול באשראי ובביטחונות, כמו גם מערכות המיכון הרלוונטיות לכך, נבחנים ומעודכנים באופן שוטף, כדי להתאימם לסביבה העסקית המשתנה, תוך הפקת לקחים מאירועים שונים.

פיזור סיכונים - מדיניות האשראי של הבנק מזה שנים מתבססת על פיזור הסיכונים ועל ניהולם המבוקר. פיזור הסיכונים מאופיין במספר היבטים: פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים, לרבות הגבלת החשיפה ביחס לענפים ספציפיים; פיזור על פני קבוצות גודל של לקוחות; פיזור על פני מגזרי הצמדה שונים; פיזור גיאוגרפי במקרים רלוונטיים (ענף הבניה, משכנתאות). לפירוט בדבר ניהול סיכון הריכוזיות, ראה להלן.

סמכויות למתן אשראי - במטרה לייעל את תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי תוך מזעור רמת הסיכון, נקבע מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ולוועדות האשראי ברמות השונות, עד לדרג ועדת האשראי הדיריקטוריונית והדיריקטוריון. במהלך שנת 2013 ביצע הבנק התאמה של מדרג הסמכויות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301. החלטות למתן אשראי, החל מרמת המרחב, מתבצעות באמצעות ועדות אשראי, וזאת כדי למזער את הסיכון שבהסתמכות על שיקול דעתו של מחליט יחיד. במסגרת סמכויות האשראי, נקבעו מגבלות על סכום האשראי, וכן על שיעור האשראי ללא בטוחות, אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות, ונקבעו הנחיות נוספות ליכולת הפעלת הסמכות במצבים שונים.

חשיפה מטבעית באשראי - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקאות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכויי החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. נקבעו הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרמישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקרות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בסל הביטחונות שלהם הוא ניירות ערך.

אשראי בענף הבנייה והנדל"ן - במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח שלוחות אזוריות של סקטור הנדל"ן והבנייה.

דירוג לווים - הבנק פיתח מערכת לדירוג לווים עסקיים, המבוססת על מודל "תבחינים" ממוחשב, המשלב הערכות כמותיות ואיכותיות ביחס ללווים, ואשר הותאמה למגוון הלווים העסקיים על פי ענפי המשק השונים. הבנק מתחזק באופן שוטף את המודלים השונים הקיימים, מפתח מודלים חדשים, ופועל להתאמתם, עדכונם וטיובם בהתאם לשינויים בסביבה העסקית. השימוש במערכת זו מתייחס למרבית האשראי העסקי של הבנק. מטרת המערכת לאפשר ניהול של סיכוני האשראי ולתמוך בתהליכי קבלת ההחלטות. המערכת קובעת דירוג לווים כפונקציה של טיב הלקוח, הבטחות שהעמיד והיקף האשראי שקיבל. הבנק פיתח יכולת לדירוג לקוחות מגזר המשכנתאות והמגזר הקמעונאי, באמצעות המודלים המתקדמים. לכל אחד מלקוחות אלה ניתן דירוג אשראי (SCORE).

מעקב ובקרה - הבקרה בתחום האשראי היא מרכיב מרכזי בשמירה על איכות האשראי שהבנק מעניק ללקוחותיו, ובכלל זה שמירה על איכותם ועל מצבם של הביטחונות שנדרשו לאבטחת האשראי. הבנק פועל בעקביות לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל הניתן של סימנים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים או על הרעה במצב ביטחונותיהם, וזאת כדי להימנע ממצב של כשל אשראי. בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, חלקן בקרות פנימיות בשרשרת הניהול של האשראי, המבוצעות בקביעות בסניפים, במרחבים, במטה וביחידות ספציפיות שזה עיסוקן, וחלקן בקרות על ידי גורמים חיצוניים לתהליך האשראי. מנגנוני הבקרה בסניפים, במרחבים ובמטה מעוגנים בנהלי הבנק ובנהלים פנימיים של היחידות, ומבוצעים באופן שוטף כחלק משגרת העבודה של הדרגים השונים. הבקרה של כל דרג אשראי הינה על החלטות האשראי הרלוונטיות של הדרגים הכפופים לו ועל התנהלות האשראי השוטפת של לקוחות אלו.

ביחידות המטה בחטיבה העסקית מבוצעות בקרות נוספות בתדירות שונות על ידי הדרגים השונים המדווחים לגורמים להם הם כפופים. קיימים תהליכי איתור ובקרה רוחביים ובצידם תהליכים ספציפיים המותאמים לאופי הפעילות הייחודי של כל סקטור.

בנוסף, מתקיים בתחום המשכנתאות תהליך מבדק פנימי שמטרתו לאתר ליקויים ונקודות הטענות שיפור בסמוך למועד הביצוע. התהליך מיועד להפנות את תשומת לבם של הגורמים הרלוונטיים לאיכות העבודה בסניף, איכות החיתום וההקפדה על ההוראות והנהלים.

במקביל, מבוצעות בקרות על ידי יחידות ייעודיות של הבנק. היחידה לבקרת אשראי עסקי שבחטיבה העסקית מפעילה מנגנונים ממוכנים לצורך התרעה על חשבונות ולקוחות חריגים, לרבות הסתמכות על מידע חיצוני לבנק. הבקרה מבוצעת על הפעילות הבנקאית בחשבונות שהוצפו, עם סימני סיכון, על בסיס תבחינים שנקבעו על ידי הבנק, עבור האוכלוסייה שהוגדרה כמבוקרת, וכן, עבור כלל לקוחות הבנק באמצעות מערכת מידע התראתית ודוח הודעות וחריגים. בסקטור נדל"ן פועלת יחידת בקרה ייעודית אשר מבצעת בקרה ובחינה של היבטים שונים בכל הקשור לטיפול בעסקאות נדל"ן על ידי הבנק. בתחום המשכנתאות פועל מרכז חיתום ארצי במטרה להגביר את הבקרה על אישור הלוואות מורכבות או של אוכלוסיות מיוחדות, ובו מבוצעים אישורי ההלוואות על ידי צוות עובדים מקצועי ומתמחה הפועל במטה המשכנתאות. כמו כן, הן בחטיבה העסקית והן בחטיבה הקמעונאית פועלים בקרים חטיבתיים המבצעים בקרות שונות ברמת החטיבה כולה ובין היתר אחראיים על רשימות המעקב.

החטיבה לבקרת סיכונים מהווה גורם בקרה על סיכון האשראי, במסגרת קו ההגנה השני. בחודש יוני 2012, במסגרת שינוי ארגוני בחטיבה לבקרת סיכונים, הועברה לחטיבה האחריות על מחלקת האנליזה, המבצעת סקירה בלתי-תלויה על בקשות האשראי הגדולות, ומציגה את המלצותיה על תהליך אישור האשראי בפורמים הבכירים בבנק. מחלקת האנליזה נוטלת חלק בתהליך אישור בקשות אשראי, כגורם בלתי תלוי. המחלקה בוחנת את כל בקשות האשראי הנדונות בוועדת האשראי בחטיבה העסקית, בוועדת האשראי העליונה ובוועדת האשראי הדירקטוריונית, ומחווה דעה בלתי-תלויה ביחס אליהן. המלצות האנליזה כוללות המלצה ביחס לעצם אישור הבקשה, וכן ביחס לתנאים או מגבלות נוספים שיש לשקול כתנאי לאישור הבקשה. נציג המחלקה משתתף דרך קבע בכל ועדות האשראי האמורות.

בנוסף, מבצעת החטיבה לבקרת סיכונים, בקרה על סיכונים אשראי, באמצעות יחידה יעודית, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 319 של בנק ישראל, באמצעות דירוג טיב הלזים בדיעבד ובחינת איכות תיק האשראי של הבנק, כולל מבחני קיצון, על בסיס תכנית עבודה שנתית, המאושרת על ידי הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון והדירקטוריון. תכנית העבודה כוללת באופן שוטף וקבוע את הנושאים הבאים:

- מעקב אחר לזימים המדורגים נמוך במודל "התבחינים", או בדירוג הבלתי-תלוי של יחידת בקרת אשראי.
- בקרת האשראי בסניף לונדון ובסניף לוס אנג'לס באמצעות גורמים חיצוניים, הכפופים ומונחים מקצועית על ידי היחידה לבקרת סיכונים אשראי בארץ.
- בחינת מהימנות ואיכות הדירוג הנעשה על ידי מערך האשראי, בהתייחס לטיב המודל ולתוצאות הדירוג הנגזר ממנו, ולמשמעותם לגבי תיק האשראי של הבנק.
- ניתוח תיק האשראי של הבנק, ובפרט, ניתוח תיק המשכנתאות, לרבות ההתפתחות במתן אשראי לדיר, וכן התפלגות האשראי על פי גורמי סיכון שונים.
- בחינת תיק האשראי של הבנק לאור מדיניות האשראי ומגבלות "תיאבון הסיכון" שאומצו על ידי הבנק.

מערכות מעקב ובקרה - בקבוצת הבנק נעשה שימוש מתמיד במערכות ממוחשבות לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי. מערכות המחשוב מספקות לבעלי התפקידים, לרבות ליחידה ספציפית שתפקידה איתור ובקרה של סיכונים אשראי, כלי בקרה לאיתור חריגות ממסגרות האשראי ופערי ביטחונות, וכן כלים לאיתור התפתחות סיכונים אשראי הנובעים מקיום פרמטרים שונים בהתפתחות חשבון הלקוח ובהתנהלותו. קיימות מספר מערכות משמעותיות להן תפקיד מרכזי בתהליכי ניהול הסיכונים והבקרה בתחום האשראי וביניהן מערכות לניהול סיכונים, מערכות לאיתור והצפת סיכונים אשראי, להצפת מידע התראתי, למעקב אחר התניות פיננסיות, מערכת אוטומטית לסיווג חובות ומערכת ממוחשבת לשליטה ולניהול כל החשבונות שבטיפול משפטי.

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באיתור אשראי בעייתי ובניהול דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן ממוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בסקטור לקוחות מיוחדים, בחטיבה העסקית.

על מנת לאתר סיכונים האשראי המתממשים או שעלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנים על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנוהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר שהוקנו לוועדות בראשות מנהל

החטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, וברמות הבכירות של הנהלת הבנק. במקביל לתהליך האיתור והסיווג, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי-תלוי בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, פגומים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדיור (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק בעיקר הליכי גביה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים.

הפרשה להפסדי אשראי - עם יישום ההוראה החדשה למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ביום 1 בינואר 2011, הוטמעה בבנק מערכת ממוחשבת לאיתור ולסיווג של חובות בהם קיים, או עלול להיווצר, סיכון להפסדי אשראי. המערכת מקושרת למערכות התשתית השונות בבנק, והיא מרכזת נתונים המאפשרים בחינה של החובות לצורך אמידת איתנותם ותזרימי המזומנים הצפויים מהם. במערכת החדשה הוטמעו תהליכים ממוכנים של איתור, בחינה, סיווג וגיבוש הפרשות, לרבות תיעוד של התהליכים והיררכיה של אישורים לפי הסמכויות שנקבעו בנהלי הבנק. המערכת מאפשרת גם טיפול בחובות בעייתיים שלא אותרו בתהליכי האיתור האוטומטיים, אלא בבחינות ובדיקות איכותיות המבוצעות על תיק האשראי של הבנק.

ההחלטה על סכום הפרשה להפסדי אשראי הינה פועל יוצא של איכות האשראי והביטחונות, מצבו הפיננסי והמשפטי של הלווה והערבים והתנאים הסביבתיים והענפיים בסביבת הלקוח.

לפרטים בדבר ההוראות החדשות והשפעתן על הדוחות הכספיים, ראה ביאור 1.1 לדוחות הכספיים.

סיכונים סביבתיים - בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד העלול לנבוע מכך שהבנק יישא באחריות ישירה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן, מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות הנובעות מרגולציה בתחום איכות הסביבה. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה (מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה).

לאור זאת, ישנה חשיבות רבה לקביעת מדיניות לניהול הסיכון הסביבתי, הכולל יכולת לזהות הסיכון, להעריך אותו ולנטר אותו לאורך זמן.

ביום 11 ביוני 2009 התקבל מכתב מהמפקח על הבנקים, הדורש מהבנקים לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד. הבנק גיבש מדיניות סיכונים סביבתיים ייעודית, אשר במסגרתה מותוות מתודולוגיה לזיהוי, הערכה וטיפול בסיכון הסביבתי. מדיניות הסיכונים הסביבתיים מאושרת מדי שנה בדירקטוריון הבנק.

להלן התפלגות חשיפות האשראי לפי קבוצות חשיפה ולפי סעיפי המאזן לפני הפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2013										
סך הכל ⁽²⁾	סך אחרים	הלוואות לדירור	עסקים קטנים	בביטחון			תאגידים בנקאיים	סקטור ציבורי	ריבוניות	
				קמעונאיות ליחידים	נדל"ן מסחרי	תאגידים				
165,293	-	88,594	6,115	14,108	2,367	28,210	2,684	486	22,729	הלוואות ⁽³⁾
6,200	-	-	-	-	-	161	566	7	5,466	ניירות ערך ⁽⁴⁾
2,954	-	-	7	33	-	1,269	879	592	174	נגזרים ⁽⁵⁾
56,506	-	4,164	2,512	10,146	533	38,856	72	216	7	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
4,198	4,198	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
235,151	4,198	92,758	8,634	24,287	2,900	68,496	4,201	1,301	28,376	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2012										
סך הכל ⁽²⁾	סך אחרים	הלוואות לדירור	עסקים קטנים	בביטחון			תאגידים בנקאיים	סקטור ציבורי	ריבוניות	
				קמעונאיות ליחידים	נדל"ן מסחרי	תאגידים				
146,790	-	79,587	5,972	12,922	2,360	29,322	1,788	250	14,589	הלוואות ⁽³⁾
7,735	-	-	-	-	-	240	756	13	6,726	ניירות ערך ⁽⁴⁾
2,999	-	-	4	26	-	1,669	915	385	-	נגזרים ⁽⁵⁾
52,737	-	4,267	2,325	9,601	374	35,767	35	284	84	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
4,900	4,900	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
215,161	4,900	83,854	8,301	22,549	2,734	66,998	3,494	932	21,399	סך הכל

- (1) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (2) סכום היתרות המאזניות והחוץ-מאזניות לאחר קיזוזים מאזניים וחוץ-מאזניים, ללא השפעת הפחתת סיכון אשראי, מקדמי המרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון, כהגדרתם בכללי באזל 2.
- (3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וניירות ערך שנשאלו.
- (4) לא כולל יתרות שנוכו מבסיס ההון והשקעה בניירות ערך בתיק הסחיר.
- (5) כולל סכום נקוב של מכשירים נגזרים (לרבות נגזרי אשראי) לאחר השפעת מקדמי התוספת ("add-on") ושוי הוגן חיובי של נגזרים.
- (6) לא כולל נגזרים ויתרות שנוכו מבסיס ההון ולרבות מזומנים, השקעה במניות, רכוש קבוע והשקעה בחברות מוחזקות.

להלן התפלגות חשיפות האשראי לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי יתרה חוזית לפירעון, ממוינות לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2013					
סך הכל ⁽²⁾	ללא תקופות לפירעון	מעל שנה ועד חמש שנים		עד שנה	
		מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים		
165,293	113	88,454	24,404	52,322	הלוואות ⁽³⁾
6,200	-	1,277	4,600	323	ניירות ערך ⁽⁴⁾
2,954	-	836	590	1,528	נגזרים ⁽⁵⁾
56,506	-	1,032	9,147	46,327	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
4,198	1,715	86	-	2,397	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
235,151	1,828	91,685	38,741	102,897	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2012					
סך הכל ⁽²⁾	ללא תקופות לפירעון	מעל שנה ועד חמש שנים		עד שנה	
		מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים		
146,790	105	79,097	23,536	44,052	הלוואות ⁽³⁾
7,735	-	2,630	4,601	504	ניירות ערך ⁽⁴⁾
2,999	-	917	549	1,533	נגזרים ⁽⁵⁾
52,737	-	1,040	8,177	43,520	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
4,900	1,718	86	-	3,096	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
215,161	1,823	83,770	36,863	92,705	סך הכל

- (1) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (2) סכום היתרות המאזניות והחוץ-מאזניות לאחר קיזוזים מאזניים וחוץ-מאזניים, ללא השפעת הפחתת סיכון אשראי, מקדמי המרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון, כהגדרתם בכללי באזל 2.
- (3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וניירות ערך שנשאלו.
- (4) לא כולל יתרות שנוכו מבסיס ההון והשקעה בניירות ערך בתיק הסחיר.
- (5) כולל סכום נקוב של מכשירים נגזרים (לרבות נגזרי אשראי) לאחר השפעת מקדמי התוספת ("add-on") ושווי הוגן חיובי של נגזרים.
- (6) לא כולל נגזרים ויתרות שנוכו מבסיס ההון ולרבות מזומנים, השקעה במניות, רכוש קבוע והשקעה בחברות מוחזקות.

סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית

להלן התפלגות סכומי חשיפת אשראי⁽¹⁾ ולפי קבוצות חשיפה ומקדמי שקלול לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי⁽²⁾:

לפני הפחתת סיכון אשראי

		ליום 31 בדצמבר 2013									
סך הכל	הופחתו מההון	חשיפת אשראי ברוטו	350%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
חשיפות מדורגות:											
28,375	-	28,375	-	-	38	-	-	-	2,517	25,820	חובות של ריבוניות
1,295	-	1,295	-	-	-	-	1,295	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
4,164	-	4,164	-	-	56	-	1,401	-	2,707	-	חובות של תאגידים בנקאיים
226	-	226	-	-	-	-	195	-	31	-	חובות של תאגידים
33	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
34,093	33	34,060	-	-	94	-	2,891	-	5,255	25,820	סך הכל
חשיפות שאינן מדורגות:											
7	-	7	-	-	-	-	7	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
26	-	26	-	-	-	-	12	-	14	-	חובות של תאגידים בנקאיים
67,810	-	67,810	-	172	67,638	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים
2,881	-	2,881	-	-	2,881	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
24,189	-	24,189	-	57	46	24,086	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
8,549	-	8,549	-	42	21	8,486	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
92,116	-	92,116	-	217	5,342	22,612	7,077	56,868	-	-	משכנתאות לדיור
4,285	87	4,198	-	55	2,998	-	-	-	-	1,145	נכסים אחרים
199,863	87	199,776	-	543	78,926	55,184	7,096	56,868	14	1,145	סך הכל
233,956	120	233,836	-	543	79,020	55,184	9,987	56,868	5,269	26,965	סך כל החשיפות

(1) סכום היתרות המאזניות והחוז-מאזניות לאחר קיזוזים מאזניים וחוז-מאזניים, לאחר הפרשה להפסדי אשראי וללא השפעת מקדמי המרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון, כהגדרתם בכללי באזל 2.

(2) הפחתה באמצעות ערבויות, נגזרי אשראי ובטחונות כשירים אחרים.

לאחר הפחתת סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2013											
סך הכל	הפחתו מההון	חשיפת אשראי נטו		350%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%
		אשראי	נטו								
חשיפות מדורגות:											
28,823	-	28,823	-	-	21	-	-	-	2,517	26,285	חובות של ריבוניות
1,281	-	1,281	-	-	-	-	992	-	-	289	חובות של ישויות סקטור ציבורי
4,154	-	4,154	-	-	53	-	1,401	-	2,700	-	חובות של תאגידים בנקאיים
226	-	226	-	-	-	-	195	-	31	-	חובות של תאגידים
33	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
34,517	33	34,484	-	-	74	-	2,588	-	5,248	26,574	סך הכל
חשיפות שאינן מדורגות:											
7	-	7	-	-	-	-	7	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
323	-	323	-	-	-	-	139	-	184	-	חובות של תאגידים בנקאיים
58,696	-	58,696	-	156	58,540	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים
2,461	-	2,461	-	-	2,461	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
22,194	-	22,194	-	56	19	22,119	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
6,566	-	6,566	-	38	17	6,511	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
92,010	-	92,010	-	217	5,340	22,512	7,074	56,867	-	-	משכנתאות לדיור
4,285	87	4,198	-	55	2,998	-	-	-	-	1,145	נכסים אחרים
186,542	87	186,455	-	522	69,375	51,142	7,220	56,867	184	1,145	סך הכל
221,059	120	220,939	-	522	69,449	51,142	9,808	56,867	5,432	27,719	סך כל החשיפות

לפני הפחתת סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2012											
סך הכל	הופחתו מההון	חשיפת אשראי ברוטו	350%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
חשיפות מדורגות:											
21,399	-	21,399	-	-	118	-	-	-	2,355	18,926	חובות של ריבוניות
920	-	920	-	-	-	-	920	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
3,442	-	3,442	-	-	84	-	364	-	2,994	-	חובות של תאגידים בנקאיים
282	-	282	-	-	-	-	231	-	51	-	חובות של תאגידיים
33	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
26,076	33	26,043	-	-	202	-	1,515	-	5,400	18,926	סך הכל
חשיפות שאינן מדורגות:											
13	-	13	-	-	-	-	13	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
42	-	42	-	-	-	-	23	-	19	-	חובות של תאגידיים בנקאיים
66,166	-	66,166	-	262	65,904	-	-	-	-	-	חובות של תאגידיים
2,709	-	2,709	-	-	2,709	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
22,812	-	22,812	-	105	60	22,647	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
7,844	-	7,844	-	17	13	7,814	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
83,047	-	83,047	-	211	6,253	13,962	-	62,621	-	-	משכנתאות לדיור
4,987	87	4,900	-	105	3,796	-	-	-	-	999	נכסים אחרים
187,620	87	187,533	-	700	78,735	44,423	36	62,621	19	999	סך הכל
213,696	120	213,576	-	700	78,937	44,423	1,551	62,621	5,419	19,925	סך כל החשיפות

לאחר הפחתת סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2012											
סך הכל	הופחתו מההון	חשיפת אשראי ברוטו	350%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
חשיפות מדורגות:											
21,254	-	21,254	-	-	106	-	-	-	2,504	18,644	חובות של ריבוניות
1,180	-	1,180	-	-	-	-	868	-	-	312	חובות של ישויות סקטור ציבורי
3,432	-	3,432	-	-	81	-	364	-	2,987	-	חובות של תאגידים בנקאיים
282	-	282	-	-	-	-	231	-	51	-	חובות של תאגידים
33	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
26,181	33	26,148	-	-	187	-	1,463	-	5,542	18,956	סך הכל
חשיפות שאינן מדורגות:											
13	-	13	-	-	-	-	13	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
234	-	234	-	-	-	-	90	-	144	-	חובות של תאגידים בנקאיים
57,035	-	57,035	-	246	56,789	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים
2,397	-	2,397	-	-	2,397	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
20,998	-	20,998	-	104	38	20,856	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
6,305	-	6,305	-	16	10	6,279	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
82,955	-	82,955	-	188	6,253	13,894	-	62,620	-	-	משכנתאות לדיור
4,987	87	4,900	-	105	3,796	-	-	-	-	999	נכסים אחרים
174,924	87	174,837	-	659	69,283	41,029	103	62,620	144	999	סך הכל
201,105	120	200,985	-	659	69,470	41,029	1,566	62,620	5,686	19,955	סך כל החשיפות

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

להלן סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ליום 31 בדצמבר 2013.

הגילוי ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). במיליוני שקלים חדשים:

קבוצה 1	סיכון אשראי מאזני נטו ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני		ניכויים	סיכון אשראי כולל	שיעור מההון
		אחר	בגין נגזרים			
	1,029	1,101	192	(7)	2,315	15.6%

(1) לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרת הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלווים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, התניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניטור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלווים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

- אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, המתאפיין בשיעור מימון גבוה ביחס לשווי המניות, ובהסתמכות על המניות הנרכשות כמקור לפרעון האשראי וכן, יתרת אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד המאוחר למועד מימון רכישת אמצעי השליטה, כאשר הפרעון מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מאמצעי השליטה שרכישתם מומנה קודם לכן. הבנק בוחן עסקאות אלו בזהירות הראויה, ובין היתר, מתבסס על הערכות שווי פנימיות ועל מעריכים חיצוניים. התנאים הנקבעים בעסקה כוללים מבחני רגישות והתניות פיננסיות, שבהתקיימן נדרש הלווה להעמיד בטוחות נוספות. דיווח אודות אשראי זה מבוצע תקופתית.
- מימון לחברות ממונפות שהינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או היחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו ומבוססים בעיקרם על דרוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא מתבטא במודל "התבחינים", ולאחר בחינה פרטנית של כל לווה שעמד בקריטריוני הסף. לווים אלו נבחנים בפורום שבו משתתפים נציגים הן מהחטיבה העסקית, מהחטיבה לבקרת סיכונים ומהחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי ובו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית שבה היא פועלת.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי המהווה מימון ממונף:

אשראי לרכישת אמצעי שליטה:

סיכון אשראי מאזני ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	ענף משק של הנרכשת
304	179	בינוי ונדל"ן
235	204	תקשרות ושירותי מחשב
115	-	מסחר
654	383	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות:

סיכון אשראי מאזני ליום 31 בדצמבר ⁽¹⁾		
2013		ענף משק של הליוה
470		בינוי ונדל"ן
224		מסחר
212		תעשייה
136		שירותים פיננסיים
1,042		סך הכל

(1) יציין, כי הגדרת מימון ממונף לעיל נקבעה בדצמבר 2013, לפיכך, לא הוצגו נתונים השוואתיים.

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2013			
דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית
AAA עד AA-	768	-	768
A+ עד A-	1,462	2	1,464
BBB+ עד BBB-	3	-	3
BB+ עד B-	-	10	10
נמוך מ: B-	-	-	-
ללא דירוג	4	-	4
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	2,237	12	2,249
מזה: סיכון אשראי מסחרי בעייתי, נטו ⁽⁵⁾	-	-	-

ליום 31 בדצמבר 2012			
דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית
AAA עד AA-	709	-	709
A+ עד A-	2,183	21	2,204
BBB+ עד BBB-	8	-	8
BB+ עד B-	-	7	7
נמוך מ: B-	-	-	-
ללא דירוג	5	-	5
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	2,905	28	2,933
מזה: סיכון אשראי מסחרי בעייתי, נטו ⁽⁵⁾	5	-	5

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שוויץ וקנדה.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג', אשר שוקללו בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 לפי 50% מסכומן (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (5) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי בגין אנשים פרטיים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 19ה. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סקירת ההנהלה - תוספת ה' - סיכון אשראי לפי ענפי משק, המצורפת לדוחות הכספיים, תחת ענף "שירותים פיננסיים". בסקירת ההנהלה נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות בסקירת ההנהלה כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את מגבלות החשיפות המקסימאליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס דירוג אחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימאליים וטווחי זמן מקסימאליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים זמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך היא לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות, שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch ו-Moody's. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות.

הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's ו-Fitch. הדירוג העיקרי המשמש את הבנק לניתוח עצמאי הוא הדרוג הנערך על ידי חברת Fitch.

סיכון אשראי בגין הלוואות לדיר

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיר. הבנק מעריך את הסיכון הגלום במתן אשראי לדיר כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכס.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדיר, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע, במסגרת מדיניות האשראי ובמסגרת מדיניות סיכוני אשראי, מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות הם תוצאות מודל פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית, שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), ומדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי). במהלך השנתיים האחרונות הורחב תיאבון הסיכון במסגרת מסמך המדיניות של הבנק, והתווספו מגבלות על פרמטרים נוספים: יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, ביטוח אשראי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע.

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

קריטריונים לאישור הלוואה

הבנק קבע קריטריונים אחידים, כמותיים, לפיהם נבחנות ומאושרות בקשות לנטילת אשראי לדיור. לצד הקריטריונים האחידים, קיימים הערכה ושיקול דעת של מקבלי החלטות בבנק. הקריטריונים המנחים למתן אשראי בהלוואות לדיור נקבעו, בין היתר, בהתבסס על הגורמים הבאים:

- א. הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדיור, הכולל לקחים שהצטברו במהלך השנים לגבי פרמטרים הקובעים את טיב הלווה ואת טיב הביטחונות להלוואה.
- ב. ממצאי ביקורות אשראי שוטפות, הבוחנות, בין היתר, שינוי באיכות האשראי במגזרים מסוימים.
- ג. הערכה לגבי סיכוני אשראי הנובעים מתנאים מקרו-כלכליים משתנים במשק.
- ד. הערכות לגבי סיכוני אשראי באזורי הארץ השונים, הנובעים מהתפתחויות ביטחוניות ואחרות.

קריטריונים אלו מעודכנים מעת לעת בהתאם להתפתחויות בשוק. כך, לדוגמה, הוחלט כבר בשנת 2009, בשל הרמה הנמוכה של ריבית הפריים, להנחות את הבנקאים ואת המאשרים לבחון את יכולת החזר של הלווים בהתחשב בעליה אפשרית של החוזר החודשי בגין מרכיב הפריים, בגין תרחיש עליה של ריבית הפריים ב-2 נקודות אחוז, בהשוואה לשיעורה בעת אישור הלוואה.

סמכויות אשראי

הבנק קבע מדרג סמכויות לאישור הלוואות לדיור (ברמת סניף, מרחב ומטה). קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה (נתונים לגבי הלווים, שיעור המימון, פרמיית סיכון ומהות העסקה). על מנת להגביר את הבקרה על אישור הלוואות מורכבות ובעלות סיכון גבוה ועל הלוואות לאוכלוסיות מיוחדות (כגון: עולים חדשים, עסקאות בין בני משפחה ולווים בודדים), וכדי להתבסס על התמחות בהלוואות כאמור, מועברות בקשות אלו לאישור מדור חיתום ובקרה הפועל במטה המשכנתאות, ומאויש על ידי צוות עובדים ומקצועי, תחת בקרתו של סגן מנהל החטיבה הקמעונאית לנושא משכנתאות.

מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית

הבנק פיתח מודל לחישוב פרמיית סיכון דיפרנציאלית, על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר, לצורך דרוג סיכון עסקאות כבר בשלב הגשת הבקשה להלוואה. לכל בקשה מחושבת פרמיית סיכון פרטנית המבוססת על כל הגורמים שאותרו כגורמי סיכון, שניתן לזהותם בנתוני הלקוח ובמאפייני העסקה המבוקשת.

הפרמיה משקפת את אמידת הסיכון הכולל של העסקה, ומאפשרת הערכה לגבי סיכויי הלקוח להיכנס לפיגור בהלוואה ולהפוך ל"חדל פירעון", כבר בשלב הבקשה הראשוני. הפרמיה משמשת הן לצורך קבלת החלטות אשראי והן לצורך תמחור הריבית ללקוח.

בקורות מובנות במערכת לביצוע הלוואות

הבנק מנהל את פעילות המשכנתאות באמצעות מערכת מחשב ייעודית שפותחה לשם כך, הכוללת בקורות מובנות כדלקמן:

- ווידוא שלמות הנתונים הדרושים בהלוואה והפעילויות הדרושות במסגרת עריכת החומר, בחינת ההלוואה ואישורה.
- בקורות קשיחות בזמן אמת על ביצוע פעולות על פי הרשאות. שיטת עבודה זו, של בקורות מונעות, מצמצמת בצורה משמעותית את הצורך בביצוע בקורות 'מגלות' לאחר ביצוע ההלוואה.
- מנגנון לניתוב תהליכים ("workflow") המבקר בזמן אמת את ביצוע המשימות הנדרשות בכל שלב בתהליך ביצוע ההלוואה, ומעביר את הבקשה לגורם המורשה לביצוע הפעולות הנדרשות בכל שלב של תהליך אישור ההלוואה.

השימוש במערכת הביא לשיפור הבקרה בשלבים השונים של תהליך ביצוע ההלוואה, תוך הקפדה על אחידות בין סניפי הבנק השונים.

הדרכה בתחום המשכנתאות

מרכז הדרכה של הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע שכל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדיור. תכני ההדרכה נקבעים בשיתוף עם מטה המשכנתאות, שעובדיו אף נוטלים חלק בהדרכת הבנקאים. בשנת 2013 המשיך הבנק לקיים, לצד הקורס הבסיסי, גם קורס מתקדם לבנקאי משכנתאות וקורס משכנתאות המיועד למנהלי סניפים מסחריים. הקורסים כוללים, בין היתר, דגשים מיוחדים בנושא ניהול סיכונים. בנוסף פותח מסלול הכשרה והסמכה לבנקאי משכנתאות. מסלול זה יופעל במהלך שנת 2014.

הכשרתם של העובדים והמנהלים משפיעה במידה רבה על מקצועיותם בעת מתן אשראי, בעת קבלת החלטות בתחום האשראי ובעת ניהול שוטף של אשראי הלקוח.

כנסים מקצועיים

החטיבה הקמעונאית מקיימת באופן שוטף כנסים מקצועיים למנהלים ובנקאים. בכנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו. גם בשנה האחרונה, בדומה לשנה הקודמת, ניתן דגש מיוחד בכנסים להוראות בנק ישראל אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות והשפעתן על מתן אשראי לדיור (לרבות הקצאת הון ונכסי סיכון, הגבלת ביצוע בריבית משתנה, הגבלת שעורי מימון, שיעור החזר ועוד).

בקרת האשראי

גורם מרכזי בשמירה על איכות האשראי שהבנק מעמיד ללקוחותיו הינו בקרת האשראי. הבקרה על האשראי לדיור נעשית הן ברמת תיק ההלוואה הבודד, והן ברמת תיק המשכנתאות כולו.

ברמת תיק הלוואה הבודד, הבנק פועל לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל האפשר של תבחינים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלוואה, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקורות, לרבות בקורות פנימיות

שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה, ובקורות נוספות המבוצעות על ידי גורמים חיצוניים לתהליך וליחידות האשראי - האגף לבקרת סיכונים והביקורת הפנימית.

הבנק מקיים בקרה על איכות האשראי החדש הניתן בסניפים, באמצעות דוח "איכות אשראי" המופק מידי חודש וכולל את ההלוואות שבוצעו בבנק 6-18 חודשים לפני מועד הדוח, ואשר קיים בהן פיגור של 3 חודשים או יותר. הדוח נועד לסייע לסניפים לפעול לצמצום היקף הפיגורים ולהגביר את מודעות הדרג המבצע והמאשר להלוואות בעייתיות, לצורך הפקת לקחים לגבי אישורי אשראי בעתיד. בצד הדוח הפרטני, הכולל את רשימת ההלוואות, פרטי הפיגור וכיוצא באלה, מופק גם דוח סטטיסטי המציג את שיעור הפיגור בכל סניף בהשוואה למרחב ולכלל הבנק, ובהשוואה לחודשים קודמים. הנהלת החטיבה הקמעונאית מקיימת מעקב שוטף אחר הטיפול בחובות בפיגור באמצעות הדוח.

ברמת תיק המשכנתאות הכולל, מתבצעת בקרה אחר המגבלות שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון של הבנק, הן בחטיבה הקמעונאית, והן באגף לבקרת סיכונים שבחטיבה לבקרת סיכונים. פעמים בשנה מופק דוח בקרת אשראי, בו נבדק בהרחבה התפתחות פרופיל הסיכון של תיק האשראי לדיור במהלך התקופה הנסקרת, המתייחס לנושאים הבאים:

- תיאבון סיכון.
- ניתוח מאפייני וגורמי סיכון עיקריים.
- סקירת מצב הפיגורים ואיכות האשראי.
- גביית חובות לקוחות.
- תיק אשראי לדיור של אוכלוסיות מיוחדות.
- מבחני מצוקה.
- קבוצות רכישה.

הכלים להפחתת הסיכון בהלוואות לדיור

בטחונות

על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין בטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכסי, גם ערבים לחוב.

לצורך אימות פרטי הנכס המוצע לבנק כבטוחה וקביעת שווי, נדרש בדרך כלל ביקור של שמאי בנכס, ומתקבל דוח הכולל את תיאור הנכס, מיקומו, מצבו הפיזי וכן את שווי השוק שלו. השמאים חתומים על הסכם עם הבנק ופועלים על פי הוראותיו, הכוללות מתכונת עבודה מובנית לביצוע השמאות, לזיהוי חריגים ועוד.

השמאות המקובלות בענף המשכנתאות הינה שמאות מקוצרות. עם זאת, החל משנת 2006 דורש הבנק מהשמאים לבצע, לגבי חלק מההלוואות שמטרתן רכישת דירה מיד שנייה, בניה עצמית או הלוואה לכל מטרה, בסוגי נכסים בעלי סיכון גבוה, שמאות מורחבת הכוללת בדיקות נוספות בכפוף לקריטריונים שנקבעו לעניין זה.

ביטוחים

על פי נהלי הבנק, כל נכס המשמש כבטוחה מבוטח בביטוח נכס. בנוסף, הלווים עצמם מבוטחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו.

בהלוואות מסוימות (לרבות הלוואות בשיעור מימון העולה על 75%) התקשר הבנק עם חברת EMI המעניקה ביטוח אשראי למקרה בו התמורה ממימוש נכס המשמש בטוחה להלוואה, אינה מכסה את יתרת האשראי. תהליך ביטוח האשראי הנו גורם מפחית סיכון משמעותי.

החל מיום 1 בנובמבר 2012, הגביל בנק ישראל את הביצוע בהלוואה לדיור עם שיעור מימון העולה על 75%, כך שממועד זה הבנק אינו מאשר הלוואות חדשות עם ביטוח אשראי בשיעור מימון העולה על 75% (פרט להלוואות אשר הוחרגו מההוראה כגון, מחזורים).

שיעור המימון (LTV)

שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית בטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיתנותו הפיננסית. החל מיום 1 בנובמבר 2012 הבנק הגביל את שעורי המימון באישור בקשות להלוואות לדיור וזאת בכפוף להוראת בנק ישראל בנושא. שיעור המימון בהלוואה לרכישת זכות במקרקעין המהווים "דירה יחידה" (כמוגדר בהוראה) אינו עולה על 75%, ל"דירה חליפית" (כמוגדר בהוראה) שיעור המימון אינו עולה על 70%, וברכישת דירה להשקעה, הלוואה לכל מטרה או הלוואה לתושב חוץ - שיעור המימון אינו עולה על 50%. לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח של פעילות קבוצות הבנק. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הלימות הון ראה ביאור 14' לדוחות הכספיים.

הגורמים השותפים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

מחלקת ניהול משכנתאות בחטיבה קמעונאית

המחלקה מטפלת בסוגים שונים של אירועים המתרחשים במהלך חיי הלוואה, הן ביוזמת הבנק והן ביוזמת הלקוח. אחת המשימות המרכזיות היא המעקב אחר קבלת ביטחונות. בעת ביצוע הלוואה, מקבל הבנק על פי רוב ביטחון ביניים, ואילו הביטחון הסופי צפוי להתקבל במהלך חיי הלוואה. בנוסף, מטפלת המחלקה במעקב אחרי קבלת פוליסות ביטוח חיים ונכס במהלך חיי הלוואה.

החטיבה לבקרת סיכונים

האגף לבקרת סיכונים בוחן את איכות תיק האשראי בבנק ואת התפתחות פרופיל הסיכון של תיק הבנק לנוכח תאבון הסיכון שנקבע. בתחום המשכנתאות, מבוצע החל משנת 2012, ניתוח של התיק פעמיים בשנה, ובכלל זה ניתוח ההתפתחות במתן אשראי לדיור וחלקנו במערכת, וכן התפלגות האשראי על פי חתכים שונים. דוח זה עולה לדין בוועדת אשראי עליונה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומוצג בפני דירקטוריון הבנק. החטיבה אחראית לביצוע שוטף של מבחני מצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק, תוך שהוא מאתגר גורמי סיכון רבים בתיק זה, כפי שיוצגו להלן. חלק ממבחני הקיצון מתבצעים בשיטות מתקדמות, תוך שימוש בנתונים שוטפים של המודלים המתקדמים שפיתח הבנק. מבחני הקיצון של הבנק שודרגו בתקופה האחרונה בהמשך להנחיות בנק ישראל (התרחיש האחד של בנק ישראל) ולפעילות הרגולטורים הזרים (ובפרט, האמריקאי במסגרת מבחני הקיצון המתבצעים כחלק מרפורמת "Dodd Frank". לפרטים בדבר הרפורמה והיערכות הבנק ליישומה, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק לעיל). מבחני הקיצון המגוונים שמבצע הבנק, מאתגרים בין היתר, את מצב המאקרו הנוכחי, ומביאים בחשבון רמת אבטלה גבוהה מאוד יחסית למצב הנוכחי, שיעור ריבית גבוה באופן משמעותי מהריבית הנוכחית במשק. וכן, ירידה במחירי הדיור. מבחני קיצון אלו מלמדים כי לבנק יש די הון כדי לעמוד ברמת הסיכון הנגזרת ממבחני קיצון חמורים כאלה.

פורום ניטור סיכוני אשראי וריכוזיות אשראי

בבנק פועל פורום ניטור סיכונים בתחום האשראי, בראשות מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, אשר מקדם נושאים כגון בחינת מדיניות האשראי, ובפרט, השינויים בתיאבון הסיכון שנקבעו בה, ניתוח רמת הסיכון בתיק האשראי ויישום גישות מידול מתקדמות, הגדרת טריגרים להפעלת מבחני מצוקה, פיקוח על תהליך התכנון והיישום של מבחני המצוקה, ומעקב אחר פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק. הפורום מפעיל גוף נוסף, המורכב מאנשי מקצוע בתחום העסקי, הבקרה וכלכלנים, הבוחנים את תיק האשראי (ובפרט את תיק המשכנתאות) בין היתר, לנוכח מגבלות תיאבון הסיכון שהוגדרו.

בתחילת הרבעון השני של שנת 2012 החל הבנק לנטר את תיק המשכנתאות שלו גם באמצעות המודלים המתקדמים של באזל II (IRB). ניטור זה מתבצע במסגרת פרויקט הבנק לפיתוח, תיקוף ויישום מודלים מתקדמים לסגמנטים השונים של תיק האשראי. ניתוח תיק המשכנתאות באמצעות המודלים החדשים התווסף לניתוח שמבצע הבנק כיום בכלים ה"מסורתיים". כאמור לעיל, בתחילת שנת 2013 הופסקו פעולות הפיתוח בפרוייקט, תוך שהוא משמר את היכולות שכבר הושגו בכל הקשור לניתוח רמת התיק, ובפרט, ביצוע מבחני מצוקה שוטפים.

החטיבה המשפטית

כחלק מתהליך החיתום, נבדקים הביטחונות בתיקים לא סטנדרטיים (הלוואות לבודדים, עסקאות בהן מעורבים בני משפחה) ובהלוואות בסכומים גבוהים, על ידי מחלקה ייעודית בחטיבה המשפטית - מחלקת ייעוץ משכנתאות. בדיקה זו מהווה השלמה לאישור ולבחינת התיק המבוצעים בסניף וביחידת חיתום אזורית.

מערך הגבייה

בבנק פועל מערך גבייה מיוחד, המטפל בכל הקשור לתהליכי גביית חובות מלווים המפגרים בתשלומיהם, ובתהליכי מימוש נכסים. תהליך הטיפול מתחיל באופן אוטומטי מהרגע שהלקוח נכנס לכשל ראשוני בתשלום המשכנתא. אם הכשל לא נפתר, עובר הטיפול למוקד הגבייה הטלפוני (בטרם מוגשת תביעה משפטית) אשר מטרתו גיבוש הסדרי תשלום עם הלקוחות. אם הניסיון להגיע להסדר עם הלווים לא מצליח, מועבר החוב לטיפול מערך הגבייה בבנק, הכולל מחלקה ייעודית העוסקת בטיפול בלקוחות בעלי חוב במשכנתא, ונפתח הליך משפטי נגד החייבים.

פורום פיגורים

אחת לחודש מתכנס בהנהלת הבנק 'פורום פיגורים', בראשות מנהל החטיבה העסקית, בו מוצגת תמונת המצב לגבי תוצאות הגבייה של החודש הקודם, ההשלכות על הדוחות הכספיים והפרשה להפסדי אשראי. הפורום קובע יעדים לטיפול בחובות ולהקטנת הפיגורים.

ביקורת פנימית

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית בתחום האשראי כוללת, בין היתר, התייחסות לבדיקת הגורמים העוסקים באישור, ביצוע, תחזוקה ובקרה על האשראי.

מאפייני תיק האשראי לדיור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, יכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, ערבים נוספים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדיור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 בדצמבר 2013):

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום ההלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 עומד על 56.3% - בהשוואה ל- 57.8% ב- 31 בדצמבר 2012 ול- 58.6% ב- 31 בדצמבר 2011. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 89.7 מיליארד שקלים חדשים, כ- 87% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ- 75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור ההלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת ההלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדיור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות ההלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון האמיתי, העדכני להיום, של הלוואות שניתנו עד שנת 2008, כך שרובן ככולן בשיעור נמוך מ- 75% כיום. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ- 75% בשנתיים האחרונות, מגיע לכ- 3.3 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ- 3.6% בלבד מתיק ההלוואות לדיור. ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות אשר מגבילות את שיעור המימון בהלוואות לדיור. בהנחיות אלו נקבע כי שיעור המימון לא יעלה על השיעורים הבאים:

עד 75% - ללווים הרוכשים זכות במקרקעין המהווה דירה יחידה (בהתאם להגדרה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין).
עד 70% - למשפרי דיור הרוכשים דירה חליפית (דירה הנרכשת על ידי אזרח ישראלי שבבעלותו דירת מגורים אשר מהווה דירה יחידה לולא רכישת הדירה הנרכשת, ואשר הלווה מתחייב למכור את הדירה הקיימת בהתאם לקבוע בסעיף 9(א1)(א)(2) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 50% - לרוכשי דירה להשקעה, הלוואות לכל מטרה, והלוואות לתושבי חוץ.

הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה, מגובות במקרים רבים בביטוח אשראי, המפחית משמעותית את הסיכון לבנק, למרות שאינו משפיע על חישוב שיעור המימון או שיעור ההחזר. מתוך יתרת הלוואות, שניתנו בשיעור מימון מקורי גבוה מ- 75%, מבטחים בביטוח אשראי כ- 4.6 מיליארד המהווים כ- 39.1%.

בשנים האחרונות, בעקבות הצעדים שנקט הבנק למיזעור הסיכון בתיק המשכנתאות, והגבלות בנק ישראל כמפורט לעיל, ירד שיעור ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מסך תיק האשראי לדיור של הבנק, לכ- 11.5% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ- 7.6% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ- 6.5% באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2013.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של ההלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של ההלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא 30.6%, בעוד שכ-70.0% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.7%). כ-22% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-40.4%). כ-7% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: 59.2%) וכ-1% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.0%).

ההלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת ההחזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור ההחזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת ההחזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית. ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור, בהן נקבעו מגבלות על שיעור ההחזר החודשי מההכנסה. לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית שקלית על בסיס הפריים. במהלך העשור האחרון, ירד שיעור ריבית הפריים, משיעור הגבוה מ-10% בשנים 2002-2003, דרך שיעורים של 6%-5% בשנים 2004-2008, ועד לשיעורים של 5%-2% בשנים 2009-2013. מכאן, שעיקר הסיכון בהלוואות בריבית צמודת פריים נובע מהלוואות שניתנו משנת 2009 ואילך, מתוך הנחה ששיעור ריבית הפריים צפוי לעלות ולשקף ריבית ריאלית חיובית במשך. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה לא צמודה בריבית הפריים, והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מיעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה. יכולת ההחזר של הלקוחות שנטלו הלוואות בתקופה בה שיעור ריבית הפריים היה גבוה, נבחנה לפי רמת הריבית הגבוהה. בשנתיים האחרונות, בהן שררה ריבית נמוכה, נהנו אותם לקוחות מיתרון משמעותי בעלות ההלוואה. דווקא בתקופה זו של ריבית נמוכה, פעל הבנק לצמצום היקף האשראי שניתן בריבית צמודת פריים לכ-24.8% מתוך האשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-27.5% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-28.5% בלבד באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2013. היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע לכ-9.4 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-10.4% בלבד מתיק ההלוואות לדיור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה צמודת פריים, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים ב-2 נקודות אחוז.

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, המגבילה את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר, תרמה גם היא להמשך הצמצום של מתן הלוואות בריבית משתנה ולהפחתת הסיכון בתחום זה.

על פי מכתב המפקח מיום 29 באוגוסט 2013, תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%.

לפרטים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים הגיע לכ-3.6 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-4.0% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	גיל ההלוואה ⁽¹⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)						שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים עד שנה	עד 3 חודשים		
32,679	2,090	5,700	11,699	5,190	5,736	2,264	עד 35%	עד 60%
10,378	403	1,507	3,761	2,116	2,033	558	35%-50%	
3,721	183	668	1,521	710	611	28	50%-80%	
482	45	133	186	53	58	7	מעל 80%	
21,494	666	2,634	9,176	4,177	3,603	1,238	עד 35%	60%-75%
6,901	194	876	2,856	1,507	1,197	271	35%-50%	
2,141	86	335	978	481	249	12	50%-80%	
184	16	69	69	18	11	1	מעל 80%	
8,604	1,443	1,632	2,967	1,401	895	266	עד 35%	מעל 75%
2,411	527	521	757	392	181	33	35%-50%	
645	182	178	193	56	31	5	50%-80%	
99	35	44	20	-	-	-	מעל 80%	
89,739	5,870	14,297	34,183	16,101	14,605	4,683		סך הכל

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה								
3,611	21	383	1,779	736	509	183	מ-2 מיליון שקלים חדשים	
4.0%	0.4%	2.7%	5.2%	4.6%	3.5%	3.9%	אחוז מסך האשראי לדיור	

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים								
28,778	220	6,367	12,839	3,997	4,019	1,336	צמודות למדד ⁽²⁾	
10,851	1,548	2,695	5,850	383	299	76	במטבע חוץ ⁽²⁾	
4,351	238	357	2,623	697	307	129		
43,980	2,006	9,419	21,312	5,077	4,625	1,541		סך הכל

הלוואות לא צמודות בריבית פריים
מסך האשראי לדיור

32.1%	3.7%	44.5%	37.6%	24.8%	27.5%	28.5%
-------	------	-------	-------	-------	-------	-------

הלוואות צמודות למדד בריבית
משתנה מסך האשראי לדיור

12.1%	26.4%	18.9%	17.1%	2.4%	2.0%	1.6%
-------	-------	-------	-------	------	------	------

הלוואות בשיעור מימון גבוה
מ-75% מסך האשראי לדיור

13.1%	37.3%	16.6%	11.5%	11.5%	7.6%	6.5%
-------	-------	-------	-------	-------	------	------

(1) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל"קבוצות גיל" בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

(2) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2013:

עומק הפיגור								
בפיגור של 90 יום או יותר								
יתרות בגין הלוואות בפיגור	סך הכל	מעל 6		מעל 15		90 ימים ועד 6	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	
		מעל 33	מעל 33	עד 15	עד 33			
שמוחזר ⁽⁴⁾	ימים	חודשים	חודשים	חודשים	חודשים	חודשים		
340	87	247	209	14	13	11	6	סכום בפיגור
108	6	102	101	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
1,430	255	826	194	80	180	372	349	יתרת חוב רשומה
331	116	215	149	39	27	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
1,099	139	611	45	41	153	372	349	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(4) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פרעון.

הפחתת סיכון אשראי

קבוצת הבנק נוקטת אמצעים שונים להפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי ומריכוזיות האשראי (לעניין זה ראה פרק פורום ניטור סיכונים אשראי וריכוזיות אשראי). להלן תיאור הכלים העיקריים להפחתת הסיכון במסגרת מדיניות האשראי של הבנק.

בטוחות - בנהלי הבנק נקבעו סוגי הנכסים אשר יוכרו כבטוחות למתן אשראי. הבטוחות העיקריות המקובלות בבנק הן: פיקדונות, ניירות ערך, שעבוד של נדל"ן ושל רכב, שוברי אשראי, צ'קים, ערבויות בנקאיות וערבויות של מוסדות, של תאגידים או של יחידים. במסגרת מדיניות הבטוחות, נקבעו כללים ועקרונות באשר לרמת ההסתמכות על כל סוג בטוחה, בהתאם לאופייה, סחירותה, התנדוטיות במחירה, מהירות מימושה ומעמדה המשפטי, וזאת בנוסף לבחינת כושר החזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לסוג האשראי אותו הן מבטיחות, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי, למטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהן. מקדמי הביטחון קובעים את השיעור בו הבנק מוכן להסתמך על בטוחה מסוימת כבטחון לאשראי. שווי הבטוחות בהתאם למקדמי הביטחון, מחושב, ככל שניתן, באופן אוטומטי על ידי מערכות המחשוב. מקדמי הביטחון לסוגי הבטוחות השונים נבדקים לפחות אחת לשנה, ומאושרים בועדת האשראי הדירקטוריונית ובדירקטוריון. כמו כן, קיימים בטחונות אשר אינם נלקחים בחשבון בחישוב מקדמי הביטחון והם משמשים לחיזוק מערך הביטחונות הקיים. הבנק מאשר באופן פרטני ומוגבל, גם מתן אשראי כנגד התחייבות הלווה בלבד.

במסגרת נוהלי הבנק נקבעו כללים באשר לניהול השוטף של הביטחונות, ובכלל זה עדכון ערכם של הביטחונות: פיקדונות וערבויות בנקאיות מתעדכנים באופן שוטף לפי תנאיהם; בטחונות שהם ניירות ערך סחירים מתעדכנים באופן שוטף לפי ערכם בשוק; לגבי בטוחות שהן נדל"ן, קובע הנהל את המועד להערכת שווי על ידי שמאי מוסמך בהתאם לסוג האשראי המובטח על ידי הנכס. כמו כן, מבוצעת הערכת שווי במקרים של חשש לירידה מהותית בערך בטחון, העלולה להעמיד את הבנק במצב של חוסר בטחונות.

כפי שפורט לעיל, לרבות בפרק המלצות ועדת באזל, הבנק עושה שימוש נרחב בבטוחות אשר אינן מוכרות במסגרת כללי הפחתת הסיכון (CRM) של באזל II (נדל"ן, שעבוד רכב, ערבויות אישיות) בכדי להפחית את סיכוי האשראי.

גידורים - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכוי החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. נקבעו הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרחישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקורות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בסל הביטחונות שלהם הוא ניירות ערך.

ריכוזיות - הבנק אישר מדיניות עדכנית ייעודית לנושא סיכון הריכוזיות בתחום האשראי. מדיניות האשראי של הבנק מזה שנים מתבססת על פיזור הסיכונים ועל ניהולם המבוקר.

פיזור הסיכונים מאופיין במספר היבטים:

- פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים, לרבות הגבלת החשיפה ביחס לענפים ספציפיים.
- פיזור על פני קבוצות גודל של לקוחות.
- פיזור על פני מגזרי הצמדה שונים.
- פיזור גיאוגרפי במקרים רלוונטיים (ענף הבניה, משכנתאות).

ענפי משק: בהנהלת הבנק ובדירקטוריון נערכים, בהתאם לצורך, דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בעיקר ביחס לענפים הרגישים לתנודתיות במחזורי העסקים. מדיניות האשראי לענפים הרגישים נקבעת בהתבסס על ניתוח כלכלי של ההתפתחויות החזויות בענפים אלה. הבנק מקפיד על פיזור החבות בין ענפי המשק השונים, כך שלא תיווצר חבות חריגה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315. אשראי לענפים מסוימים, כמו ענף היהלומים, ענף הבנייה (על ענפי המשנה הכלולים בו), אשראי ליסינג וחברות סטארט-אפ מטופל על ידי יחידות מקצועיות ובעלי תפקידים המתמחים בענפים אלה. לענפים האמורים נקבעו כללים ונהלים ספציפיים, בנוסף לנהלים הכלליים הנוגעים להעמדת אשראי, וזאת על מנת להתמודד עם סיכויי האשראי הייחודיים לענפים אלה.

לקוחות גדולים: הבנק פועל בתחום האשראי ללקוחות גדולים באמצעות סקטור תאגידים, במסגרתו פועלים צוותים בעלי התמחויות ענפיות. לעתים, מגביל הבנק את חלקו באשראי ללקוח גדול ביחס להיקף האשראי הכולל לאותו לקוח במערכת הבנקאית, ובמקרים מסוימים מתנה את השתתפותו במימון עסקאות מסוימות ביצירת חבילת מימון כוללת בה ישתתפו גם בנקים נוספים (במסגרת הסדרי קונסורציום). הבנק מקפיד על עמידה במגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים ועל חבותם הכוללת של הלווים הגדולים וקבוצות הלווים שחבותם נטו לבנק עולה על 10%, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313. לפרטים נוספים באשר ללקוחות המטופלים על ידי סקטור תאגידים, ראה פרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי הפעילות, מגזר הבנקאות העסקית.

מגזרי הצמדה: הפיזור מתבטא גם במתן אשראי במגזרי הצמדה שונים, כך שחלק מהאשראי רגיש יותר לתנודות במדד המחירים לצרכן (אשראי צמוד מדד), חלקו רגיש יותר לשינויים בריבית הפריים (אשראי שקלי לא צמוד), וחלקו לתנודות בשערי החליפין של המטבעות (אשראי במטבע זר או צמוד שער חליפין של מטבע זר).

פיזור גיאוגרפי: הבנק מקפיד על פיזור גיאוגרפי בתחום האשראי לבנייה ובתחום המשכנתאות, במטרה להקטין ריכוזיות יתר במתן האשראי.

תיקוף מודלים: במהלך שנת 2013 סיימה יחידת התיקוף של הבנק לבצע תיקוף ראשוני למודלים בהם משתמשות יחידות הבנק לטיפול בסיכון האשראי. בכלל זה, עתידה היחידה לסיים תהליך תיקוף נרחב למודל התבחינים של הבנק, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2014. מודלים אלה יהיו נתונים לתיקופים נוספים על פי הנחיות (תיקוף מתמשך).

להלן הרכב חשיפת האשראי נטו לפי סוגי הפחתות סיכון:

ליום 31 בדצמבר 2013					
חשיפת אשראי נטו	חשיפה המכוסה על ידי ערבויות		חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾		
	חשיפה המכוסה על ידי בטחון פיננסי כשיר	סכומים שנוספו ⁽²⁾			
28,823	(18)	747	(281)	28,375	חובות של ריבוניות
1,288	(51)	289	(252)	1,302	חובות של ישויות סקטור ציבורי
4,477	(3)	297	(7)	4,190	חובות של תאגידים בנקאיים
58,922	(8,686)	-	(428)	68,036	חובות של תאגידים
2,461	(414)	-	(6)	2,881	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
22,194	(1,991)	-	(4)	24,189	חשיפות קמעונאיות ליחידים
6,566	(1,628)	-	(355)	8,549	הלוואות לעסקים קטנים
92,010	(106)	-	-	92,116	משכנתאות לדיור
4,198	-	-	-	4,198	נכסים אחרים
220,939	(12,897)	1,333	(1,333)	233,836	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2012					
חשיפת אשראי נטו	חשיפה המכוסה על ידי ערבויות		חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾		
	חשיפה המכוסה על ידי בטחון פיננסי כשיר	סכומים שנוספו ⁽²⁾			
21,254	(11)	157	(291)	21,399	חובות של ריבוניות
1,193	(52)	312	-	933	חובות של ישויות סקטור ציבורי
3,666	(2)	193	(9)	3,484	חובות של תאגידים בנקאיים
57,317	(8,903)	23	(251)	66,448	חובות של תאגידים
2,397	(305)	-	(7)	2,709	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
20,998	(1,813)	-	(1)	22,812	חשיפות קמעונאיות ליחידים
6,305	(1,436)	-	(103)	7,844	הלוואות לעסקים קטנים
82,955	(69)	-	(23)	83,047	משכנתאות לדיור
4,900	-	-	-	4,900	נכסים אחרים
200,985	(12,591)	685	(685)	213,576	סך הכל

(1) סכום היתרות המאזניות והחוץ-מאזניות לאחר קיזוזים מאזניים וחוץ-מאזניים, לאחר הפרשה להפסדי אשראי, וללא השפעת הפחתת סיכון אשראי, מקדמי המרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון כהגדרתם בכללי באזל 2.

(2) הפחתת סיכון אשראי באמצעות ערבויות גורמת למעבר של חשיפות מקבוצת החשיפה המקורית לקבוצות חשיפה בעלות מקדם שקלול סיכון נמוך יותר. כתוצאה מכך, נוצרים לעתים מצבים שבהם היקף החשיפה בקבוצת חשיפה מסוימת, לאחר הפחתת סיכון אשראי, גבוה מהיקף החשיפה בקבוצה זו לפני הפחתת הסיכון.

סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יהיה בכשל לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. הפסד כלכלי יקרה רק כאשר העסקה עם הצד הנגדי תהיה בעלת שווי כלכלי חיובי בעת הכשל. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. במידה והצד הנגדי יהיה בכשל, והעסקה בעלת שווי הוגן חיובי, הדבר עלול לגרום להפסד לבנק, לבעיית נזילות ולקושי לבצע עסקאות נוספות. גורמי הסיכון המשפיעים על סיכון האשראי של צד נגדי הינם: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות.

הפעילות במכשירים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וזאת בכפוף למגבלות הדירקטוריון. הבנק פועל במכשירים נגזרים הן עבור לקוחותיו, והן לצורך עצמי במסגרת ניהול חשיפות בסיס וריבית במגזרי ההצמדה השונים. הבנק אף פועל בתחום נגזרות האשראי (CDS) בתיק הסחיר. השקעות אלה נבחנות באופן פרטני בוועדה לניהול סיכונים ומובאות לאישור ועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנהל הכללי.

מגבלות ובקורות - קיימת מגבלת מסגרות עבור בנקים ומדינות הכוללת התייחסות לנגזרים. כמו כן, קיימת מגבלת מסגרות לקוחות בהתאם לפרמטרים מסוימים. במסגרת האגף לבקרת סיכונים פועלת יחידה ייעודית המתמחה בבקרת חשיפות הנובעות מפעילות בשוק ההון, ובוחנת באופן יומי לקוחות הפעילים בתחום זה. מתבצעת בקרה על פעילות חדר עסקאות, כולל בדיקת עמידה במגבלות שונות שקבעו הדירקטוריון וההנהלה.

הפחתת סיכון - לשם השתתפות בפעילות שוק ההון על הלקוח לספק בטחונות, בהתאם לנוהל שקבע הבנק. בפעילות מול בנקים ומדינות, הבנק חותם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA. הדבר מאפשר קיזוזים בין העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא רק סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

להלן הרכב חשיפת אשראי נוכחית בגין מכשירים נגזרים ליום 31 בדצמבר 2013:

פירוט	חוזי ריבית	חוזי מט"ח	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות	נגזרי אשראי ⁽²⁾	סה"כ
סכום נקוב של מכשירים נגזרים (OTC) לאחר השפעת מקדם התוספת ("add-on")	164	1,030	-	1	2	1,197
שווי הוגן ברוטו חיובי של נגזרים ⁽¹⁾	307	935	514	1	-	1,757
סך הכל חשיפה בגין מכשירים נגזרים	471	1,965	514	2	2	2,954
ביטחונות בגין מכשירים נגזרים (לפני מקדמי ביטחון)	(178)	(301)	(780)	(1)	-	(1,260)
השפעת מקדמי ביטחון על הביטחונות	2	21	447	-	-	470
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית לאחר הפחתת סיכון אשראי	295	1,685	181	1	2	2,164

להלן הרכב חשיפת אשראי נוכחית בגין מכשירים נגזרים ליום 31 בדצמבר 2012:

פירוט	חוזי ריבית	חוזי מט"ח	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות	נגזרי אשראי ⁽²⁾	סה"כ
סכום נקוב של מכשירים נגזרים (OTC) לאחר השפעת מקדם התוספת ("add-on")	195	1,079	-	1	4	1,279
שווי הוגן ברוטו חיובי של נגזרים ⁽¹⁾	410	611	688	-	11	1,720
סך הכל חשיפה בגין מכשירים נגזרים	605	1,690	688	1	15	2,999
ביטחונות בגין מכשירים נגזרים (לפני מקדמי ביטחון)	(94)	(247)	(1,635)	(1)	-	(1,977)
השפעת מקדמי ביטחון על הביטחונות	53	110	1,079	-	-	1,242
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית לאחר הפחתת סיכון אשראי	564	1,553	132	-	15	2,264

- (1) לרבות חשיפה הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי בגין פעולות לקוח בבורסה, המחושבת על פי כללי הבורסה.
 (2) פעילות נגזרי האשראי של הבנק אינה מוגדרת כפעילות תיווך. למידע על עסקאות רכישה ומכירת הגנת אשראי, ראה ביאור 19 ה'.

איגוח

הבנק אינו פועל בתחום איגוח נכסים. מדיניות הבנק הינה להימנע, באופן עקרוני, מהשקעה במכשירי איגוח מורכבים. ביום 31 בדצמבר 2013 וביום 31 בדצמבר 2012 לא היו לבנק השקעות בחשיפות איגוח.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

לפרטים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאורים 3 ו-6א. יתרת ההשקעות כוללת השקעה במניות סחירות וציבוריות בסכום של כ-0.2 מיליוני שקלים חדשים והשקעה במניות שאינן ציבוריות בסכום של כ-158 מיליוני שקלים חדשים.

ליום 31 בדצמבר 2013		
שווי הוגן	דרישת הון ⁽¹⁾	
62	6	מניות
96	9	קרנות הון סיכון / הון פרטיות
158	15	סך הכל השקעה במניות בתיק הבנקאי

ליום 31 בדצמבר 2012		
שווי הוגן	דרישת הון ⁽¹⁾	
64	6	מניות
115	10	קרנות הון סיכון / הון פרטיות
179	16	סך הכל השקעה במניות בתיק הבנקאי

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל II.

סיכוני שוק

סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק במכשירים הפיננסיים השונים נובעים מרגישותם לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון, ביניהם: ריבית, שיעור האינפלציה ושערי חליפין, כך ששינויים בתנאי השוק, עשויים להוביל לשינויים בשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים השונים. ניהול סיכוני השוק נועד למקסם את הרווח של הבנק ברמת סיכון שנקבעה. החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות בהתאם למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, אשר במסגרתן ובכפוף להן, פועלת הנהלת הבנק בהתאם לתנאי השוק במועד נתון.

הבנק מתמקד בשני גורמי סיכון שוק עיקריים:

- סיכון הריבית - הסיכון לשחיקת ההון כתוצאה משינויים שיחולו בעתיד בשיעורי הריבית. החשיפה לסיכון הריבית נובעת מחוסר התאמה בין טווחי הזמן לפירעון של נכסי הבנק לעומת התחייבויותיו, או ממתאם לא מלא בהשפעת שינויים בשיעורי הריבית על המכשירים הפיננסיים השונים. הבנק נערך ליישום הוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית, אשר תיכנס לתוקף במחצית שנת 2014, הוראה ייעודית בתחום ניהול סיכון הריבית ובדגש על סיכון הריבית בתיק הבנקאי. ההוראה כוללת דרישות איכותיות וכמותיות ומסדירה את הדרישות והציפיות הפיקוחיות בתחום זה.
- סיכון בסיס הצמדה - הסיכון לשחיקה בהון כתוצאה משינויים בערכו של בסיס הצמדה - שינוי מחירים, שערי חליפין וקצב האינפלציה. החשיפה לסיכון בסיס קיימת כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במגזרי מטבע או הצמדה שונים.

כל פעילות חדשה של הבנק (כגון: מכשיר פיננסי חדש, חשיפה מסוג חדש, עשיית שוק, מוצר בנקאי חדש וכדומה) מאושרת על ידי הדירקטוריון לאחר שעמד על הסיכונים השונים ובכללם גם סיכוני השוק הכרוכים בפעילות, וקבע מגבלות ומנגנונים לניהול, למדידה ולבקרה של הסיכונים לפי מדיניות הבנק לטיפול במוצר חדש. במהלך השנה האחרונה, עדכן הבנק מסמך מדיניות זה,

בהתאם להוראה 310 של בנק ישראל, תוך שהוא מדגיש במסגרת מסמך המדיניות את המסלולים השונים לטיפול במוצרים ובפעילויות הבנק, חדשים או מעודכנים, ואת מנגנוני האישור והניטור למוצרים ולפעילויות אלה.

בהתאם להוראה 310 של בנק ישראל, במסגרת ניהול הסיכונים בבנק מובאות בחשבון גם החשיפות לסיכוני שוק של חברות הבת. עם זאת, יש להדגיש כי רמת סיכון השוק והריבית של חברות הבנות של מזרחי טפחות הינה נמוכה ואיננה מהותית. ניהול הסיכון בבנק מתחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים: תיק בנקאי ותיק סחיר. באזל II מגדיר תיק סחיר תוך שימת הדגש על יכולת הסחירות, עם הכוונה ברורה למכשירים סחירים שבכוונת הבנק לסחור בהם למטרות רווח. התיק הסחיר בבנק כולל את התיקים המנוהלים בחדר העסקאות כעושה שוק, וכן תיקי ניירות ערך למסחר ועסקאות נגזרים אשר בוצעו כחלק מאסטרטגית שוק ספציפית, המנוהלת בניהול פיננסי תחת מגבלות ספציפיות של חשיפה ורווחיות. התיק הבנקאי שהוא עיקר הפעילות של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי

סיכון הריבית בתיק הבנקאי הוא הסיכון של שחיקת התיק הבנקאי כתוצאה משינויים שיחולו בעתיד בשיעורי הריבית. החשיפה לסיכון הריבית נובעת מחוסר התאמה בין טווחי הזמן לפירעון של נכסי הבנק לעומת התחייבויותיו/או מתאם לא מלא בהשפעת שינויים בשיעורי הריבית על המכשירים הפיננסיים השונים.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי של הבנק מנוטר באופן שוטף, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, והן במונחי Economic Value of Equity-EVE, מודל הבוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, לרבות עלייה / ירידה מקבילה של עקום הריבית ב-2% ושינויים היסטוריים לאופקי זמן שונים כולל שנה. בנוסף, לבנק מגוון תרחישים שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת קיצון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כחלק מזה, מפעיל הבנק שיטות חדישות לבחינת סיכון הריבית בעת אירוע קיצון, כולל תרחיש קיצון במתווה כלכלי.

להלן השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים) :

31 בדצמבר 2013						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ			
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
(351)	(312)	99	(8)	1	(571)	עליה של 2%
410	240	(12)	4	3	645	ירידה של 2%

31 בדצמבר 2012						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ			
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
89	(267)	57	(14)	(7)	(142)	עליה של 2%
(92)	179	(19)	7	2	77	ירידה של 2%

במסגרת עריכת התחזית לפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי סילוקים מוקדמים.

סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו.

מודל ה-**VAR (Value at Risk)** - הערך בסיכון

להלן תמצית המודלים המשמשים את הבנק לחישוב הערך בסיכון:

מודל ה-VAR**** הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש.

ערך ה-**VAR** מהווה אומדן לרמת סיכון השוק במונחים כספיים. ערך ה-**VAR** יכול לעלות כתוצאה מעלייה בתנודתיות של גורמי סיכון, או כתוצאה מעלייה ברמת הסיכון הגלומה בפוזיציות השונות שבתיק הבנק. יש לראות את אומדן ה-**VAR** כ"מדחום לסיכון", שכן ניתוח תוצאות ה-**VAR** בצורה שוטפת, מאפשר להנהלת הבנק לקבל מידע ערכי על רמת הסיכון הגלומה בפעילויות שונות של הבנק, לאבחן את פרופיל הסיכון של הבנק, ולנקוט פעולות במטרה לגדר סיכונים מסוימים בפעילותו. הבנק קבע מגבלות (תיאבון סיכון) במונחי **VAR**, על התיק הכולל של הבנק, ועל פעילותו בתיקי האופציות השונים (נכסי בסיס שונים). חישובי ה-**VAR** על התיק הכולל של הבנק מתבצעים אחת ליום. החישובים על תיקי האופציות מתבצעים אחת לשעה. תוצאות החישוב של ה-**VAR** ומדדי הסיכון הנוספים של הבנק מדווחות בפורטל ייעודי,

מודל ה-**VAR** מתאים לתנאי שוק רגילים, ואינו אומד הפסדים אפשריים מעבר לרמת המובהקות שנקבעה בחישוב. לפיכך, מחזק הבנק את המתודולוגיה באמצעות מבחני מצוקה.

מבחני מצוקה (קיצון) - שיטות שנועדו לאמוד את ההפסד הצפוי לבנק, כתוצאה מתנודות חריפות במחיריהם של גורמי הסיכון בשוק. מודל זה אומד, בשיטותיו השונות, את ההפסד הפוטנציאלי ב"זנב השמאלי" של ההתפלגות, קרי, מעבר לרמת המובהקות שנקבעה בעת חישוב ה-**VAR**. שיטות מבחני המצוקה של הבנק נחלקות לשניים: שיטות סובייקטיביות, המסתמכות על מתווה כלכלי לפי החלטה של פורום ניטור סיכונים שהוקם בבנק, ושיטות אובייקטיביות, המסתמכות בין היתר על אירועים ותרשימים קיצוניים, שאירעו בעבר. הבנק קבע מגבלות (תיאבון סיכון) גם במונחי מבחני מצוקה.

כנדרש על פי הוראות בנק ישראל, מחשב הבנק את ערכי ה-**VAR** וערכי מבחני המצוקה ברמה יומית. חישוב ערך ה-**VAR** מתבצע על פי שיטת חישוב שפותחה בבנק, בשיתוף פעולה עם מומחים בעלי שם עולמי. שיטת חישוב זו נועדה לשפר את מהירות התגובה של ערך ה-**VAR** לרמת התנודתיות בשווקים הפיננסיים, ולמעשה, היא משלבת מספר שיטות חישוב מקובלות. שיטה זו מאפשרת לבנק להתמודד עם מצבים בהם מידת התנודתיות בשוק גדלה.

הבנק הקים תשתית ניהולית וטכנית לחישוב מודל ה-**VAR** ולחישוב מבחני מצוקה באלטרנטיבות שונות. תוצאות המודלים, כולל ניתוח התוצאות, מדווחות באופן שוטף ל-CRO של הבנק, למנהל סיכוני השוק, למנהל הכללי, לוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, ולדירקטוריון הבנק, כחלק מהניטור השוטף של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. אומדני ה-**VAR** ומבחני המצוקה משמשים את הבנק לפעילותו השוטפת ובפרט, לקביעת תיאבון הסיכון. הבנק בוחן את איכות המודלים המשמשים אותו לחישוב ה-**VAR**, בין היתר, באמצעות תהליך ה-**BACKTESTING**, וזאת כדי לשפר את איכות הניבוי של המודלים בהם הוא משתמש. חישוב ה-**VAR** של הבנק, ובפרט, תהליך ה-**BACKTESTING** של הבנק, עבר במהלך שנת 2012 תהליך תיקוף נרחב, בהמשך להנחיות בנק ישראל בנושא תיקוף מודלים.

הבנק פועל בהתמדה לשיפור המודלים בהם הוא משתמש, בכל ההיבטים הנדרשים. הבנק מוצא במודלים אלה כלי ניהולי חשוב, והוא עושה בהם שימוש נרחב ככלים למעקב ולבקרה אחר רמת הסיכון הגלומה בפעילות הבנק בתחומים השונים. במהלך השנה האחרונה המשיך הבנק לבחון את המתודולוגיות שהתפתחו בעולם לאחרונה, לחישוב מדדי הסיכון (חלקם - כתוצאה מהמשבר האחרון בשווקים בעולם), ובמסגרת הערכות ליישום ההוראה החדשה של בנק ישראל לטיפול בסיכון הריבית.

כפועל יוצא ממהלך זה, הרחיב הבנק לפני כשנה, את השימוש במודלים נוספים, המאפשרים לו לאתגר את פרופיל הסיכון שלו, ובפרט, את האירועים מעבר לרמת המובהקות (חקירת ה"זנב השמאלי" של ההתפלגות), ובמהלך שנת 2012 החל בחישובים של STRESSED VAR, האומד את ערך ה-VAR לו יחזרו תנאי השוק של המשבר הכלכלי בשנים 2008-2009, עת השוק סער, וכן הוא מחשב את מדד ה- EXPECTED SHORTFALL VAR, האומד את ממוצע ההפסדים, מעבר לרמת המובהקות שנקבעה.

סיכוני השוק בשני התיקים, הבנקאי והסחיר, מנוהלים ברמה הכוללת באמצעות מודל ה-VAR ומבחני המצוקה. הבנק פועל תחת מגבלות הדירקטוריון לסיכוני שוק במונחי VAR ומבחני מצוקה. לצורך יישום מודלים אלה, הוגדר ההון הפנוי של הבנק כמקור שקלי לא צמוד. מגבלות הדירקטוריון קובעות, כי ערך ה-VAR של כלל פעילותו של הבנק, לאופק השקעה של חודש, לא יעלה על 6% מההון העצמי, וכי ההפסד המרבי במבחני המצוקה בגבוהה מבין כל שיטות החישוב, לא יעלה על 15% מההון העצמי כאמור לעיל. תאבון סיכון זה נבחן לפחות אחת לשנה, במסגרת התהליך שמבצע הבנק לאישור מסמכי המדיניות השונים שלו, ובפרט, המדיניות לניהול סיכוני השוק והריבית. על פי העקרונות שנקבעו בבנק, מסמך מדיניות זה מפרט את תאבון הסיכון שנקבע בתחום זה.

האומדן הפנימי של ערך ה-VAR של קבוצת הבנק מציג את הסיכון להפסד במהלך חודש ימים, שהסתברות להתרחשות אינה עולה על 1%. להלן ערך ה-VAR המקסימלי של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2012	שנת 2013	
167	197	לסוף התקופה
239 (פברואר)	229 (יולי)	ערך מקסימאלי במהלך התקופה
144 (אפריל)	146 (מרץ)	ערך מינימאלי במהלך התקופה

בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מראה כי במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, נרשם מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל. לפיכך, מודל ה-VAR של הבנק תקין.

להלן החריגות במהלך השנה האחרונה (במיליוני שקלים חדשים):

מועד החריגה	גודל החריגה
2 אפריל 2013	1.6

המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכונים שוק (ריבית ובסיס)

ניהול החשיפות לסיכונים שוק מעוגן במסמך מדיניות אשר מובא לפחות אחת לשנה לאישור בדירקטוריון הבנק, וזאת לאחר שאושר בהנהלת הבנק ובוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון. מסמך זה מתווה בין היתר את מדרג הסמכויות לניהול סיכונים השוק ואת תדירות הדיונים והדיווחים על מצב החשיפות ברמות השונות. בהתאם לנוהל, סמכות קבלת החלטות בנוגע לניהול החשיפות הינה בידי המנהל הכללי, בכפוף למסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. כאמור לעיל, מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק נדונה, מגובשת ומבוקרת במסגרת ועדת הנהלה לניהול נכסים והתחייבויות בראשותו של המנהל הכללי של הבנק. ועדה זו מתכנסת בדרך כלל אחת לחודש או לעיתים תכופות יותר, כאשר קיימות או חזויות התפתחויות מיוחדות בשווקים השונים. בהתאם למדיניות הבנק, נדרש המנהל הכללי של הבנק לדווח לדירקטוריון מיידית על חריגה ממגבלות הדירקטוריון ובקורות אירועים חריגים חיצוניים או פנימיים.

מנהל החטיבה הפיננסית, המכהן כמנהל סיכונים שוק, עומד בראש ועדה לניהול סיכונים המתכנסת בתדירות שבועית, ודנה בפעילות מעשית בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות. למנהל סיכונים שוק סמכות לקבל החלטות בנושא ניהול החשיפות בכל מגזרי ההצמדה, על מנת ליישם את המדיניות שנקבעה על ידי המנהל הכללי, ובכפוף למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. מנהל החטיבה הפיננסית קובע קווים מנחים לפעילות השוטפת של ניהול סיכונים שוק, בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון.

מנהל החטיבה הפיננסית מדווח למנהל הכללי של הבנק על כל חריגה ממגבלות ההנהלה, מעבר לחריגה המותרת לו, כמנהל סיכונים שוק. ניצול הסמכויות של מנהל סיכונים שוק לחריגה ידווח בישיבת ועדת ההנהלה לניהול נכסים והתחייבויות הסמוכה לאחר מועד החריגה.

בדיקה וניהול של החשיפות לסיכונים שוק השונים מתבצעות באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי שבחטיבה הפיננסית. בקרת סיכונים שוק מבוצעת על ידי האגף לבקרת סיכונים שבחטיבה לבקרת סיכונים. מנגנוני כימות החשיפות והבקרה אחר העמידה במסגרות המאושרות לפעילות מעוגנים בנהלי עבודה פנימיים. כמו כן, מקיים הדירקטוריון בתדירות רבעונית דיון ב"מסמך הסיכונים", כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 310. במסגרת זו, וכאמור לעיל, מתבצע ניטור שוטף של פרופיל סיכון השוק והריבית, באמצעות המדדים שהוזכרו לעיל, המתייחסים למצב שגרה ומצב קיצון. בקורות אירועים חריגים בשוקי הכספים וההון, כגון שינוי בלתי צפוי בשיעורי הריבית, זעזועים בשוק מטבע החוץ, שינויים במדיניות הפיסקלית או המוניטרית, מתכנסות הוועדות ופורומים מיוחדים שנקבעו בבנק למצבים כגון אלה, לדיון מיוחד, על מנת לקבל החלטות המתחייבות מאירועים אלה.

האופי והיקף של מערכות דיווח על סיכון של סיכונים שוק (ריבית ובסיס)

בבנק פועל "פורום ניטור סיכונים" המתכנס בתדירות של לפחות אחת לחודש, במטרה לקבוע את תרחישי הקיצון של הבנק, לדון ולקבוע מתודולוגיות לניהול ולבקרת הסיכונים ולטפל בהיבטים העולים מתוך סיכון השוק, הריבית והנזילות. בוועדה, שבראשותה עומד מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שותפים נציגי החטיבה הפיננסית, החטיבה לבקרת סיכונים, החטיבה העסקית ומערך חשבונאות ודיווח כספי. הפעילות השוטפת של הוועדות מאפשרת קיום תקשורת שוטפת בנושא ניהול הסיכונים השונים בין כל החטיבות בבנק השותפות לתהליך ניהול הסיכונים ולבקרתו. כמו כן, פורום זה מטפל גם בנושאים העולים מתוך תהליך התיקוף בבנק.

מדיניות גידור והפחתת סיכון

הפחתת חשיפה לסיכונים של הפוזיציות המאזניות והחובץ מאזניות מתבצעת באמצעות פעילות יזומה בעסקאות נגזרים מגדרות, ניהול ההרכב של תיק איגרות החוב, והתאמת מערך המחירים במטרה לעודד פעילות בתחומים הדרושים. עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור היא מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגדר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקזזים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר. כאשר אין זהות מוחלטת בין מכשירים מגדרים לאלו המגודרים מתקיימות בדיקות אפקטיביות אחת לרבעון.

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 בדצמבר 2013:

גידול (שחיקה) בהון במיליוני שקלים חדשים

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾			תרחישים		
	ירידה מקסימאלית	עלייה מקסימאלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%
מדד	(63.5)	107.8	(738.3)	(369.1)	369.1	738.3
דולר	1.0	1.5	5.0	2.6	3.3	6.8
ליש"ט	0.0	0.2	(1.7)	(0.3)	0.3	1.1
יין	(0.5)	0.6	(1.5)	(0.7)	0.6	1.3
אירו	(2.5)	9.2	1.1	(2.6)	13.8	39.8
פר"ש	(0.6)	0.3	(0.9)	(0.4)	0.3	0.6

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

להלן מוצגת השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים חדשים).

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית:

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
31 בדצמבר 2013						
175,653	1,778	3,484	12,880	54,401	103,110	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
129,015	4,285	10,692	44,409	3,829	65,800	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(168,085)	(2,515)	(4,473)	(21,144)	(38,996)	(100,957)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(128,946)	(3,565)	(9,730)	(36,001)	(12,787)	(66,863)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
7,637	(17)	(27)	144	6,447	1,090	סך הכל
31 בדצמבר 2012						
158,364	1,988 ⁽⁵⁾	3,707	13,961	51,348	87,360	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
134,739	5,294	7,889	48,135	5,316	68,105	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(151,580)	(2,268) ⁽⁵⁾	(4,409)	(17,825)	(37,080)	(89,998)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(134,992)	(4,893)	(7,254)	(44,211)	(12,555)	(66,079)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
6,531	121	(67)	60	7,029	(612)	סך הכל

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית⁽⁴⁾:

שינוי בשווי ההוגן במיליוני שקלים באחוזים	סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי			
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד		
31 בדצמבר 2013								
השינוי בשיעורי הריבית:								
-	2	7,639	(22)	(51)	106	6,296	1,310	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
0.1%	4	7,641	(17)	(30)	139	6,433	1,116	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
(1.8%)	(138)	7,499	(12)	(1)	183	6,586	743	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד
31 בדצמבר 2012								
השינוי בשיעורי הריבית:								
0.4%	26	6,557	115	(93)	(4)	6,860	(321)	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
-	2	6,533	120	(71)	52	7,013	(581)	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
3.4%	222	6,753	129	(16)	132	7,453	(945)	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

- (1) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירי פיננסיים חוץ מאזניים.
 - (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 - (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים ריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.
 - (4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
 - (5) סווג מחדש.
- לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים.

הבנק נדרש להקצות הון בגין סיכון הריבית בתיק הסחיר, סיכוני שער חליפין על כל הפעילות הבנקאית וסיכון האופציות. הבנק משתמש בשיטת המח"מ במדידתו את סיכון הריבית ובשיטת דלתא פלוס במדידתו את הסיכון בגין אופציות. שיטה זו מכמתת את הסיכון הכרוך בפעילות תיק האופציות כפונקציה של ערכי "היווניות". אלה מבטאות את רגישות תיק האופציות לתזוזות בנכס הבסיס ובסטיית התקן.

על פי כללי באזל III, נדרש הבנק לחשב גם את הסיכון הספציפי בתיק הסחיר. דרישת ההון בגין הסיכון הספציפי מיועדת לספק הגנה מפני שינוי לרעה במחירו של נייר ערך יחיד עקב גורמים הקשורים למנפיק היחיד. דרישה זו מתייחסת למכשירים בתיק הסחיר, והיא מחליפה את דרישת ההון בגין סיכוני אשראי לגבי מכשירים אלה, אילו היו בתיק הבנקאי.

הקצאת הון עבור סיכון בסיס הינה של 8% בגין פוזיציה פתוחה נטו בכל מטבע.

להלן דרישת ההון הנובעת מסיכון שוק לפי רכיבי סיכון (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			רכיב סיכון ⁽¹⁾
דרישות הון			דרישות הון			
סיכון כללי	סיכון ספציפי	סך הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	סך הכל	
61	1	62	51	-	51	סיכון ריבית ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
39	-	39	25	-	25	סיכון שער חליפין של מטבע חוץ
100	1	101	76	-	76	סך הכל סיכון שוק

(1) סיכון הגלום בפעילות אופציות נכלל ברכיבים השונים, וחושב לפי גישת "דלתא פלוס", כהגדרתה בהוראות המפקח על הבנקים.

(2) חושב לפי גישת המח"מ, כהגדרתה בהוראות המפקח על הבנקים.

סיכוני נזילות

סיכוני נזילות נובעים מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכוני הנזילות מנוהלים בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, כפי שתתוארנה להלן, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

הבנק פיתח מודל פנימי לאמידת צרכי הנזילות והאמצעים הנזילים, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 342 - "ניהול סיכוני נזילות" ובהתאמה להנחיות באזל III. הוראה מעודכנת פורסמה בחודש ינואר 2013, ונכנסה לתוקף בחודש יולי 2013. ההוראה המעודכנת מהווה פעימה ראשונה להתאמת ניהול הנזילות לפרסומי באזל III. הבנק יישם את ההנחיות החדשות כנדרש. במסגרת היישום הוגדרו תרחישי קיצון פנימיים מערכתיים ומשולבים במטבע ישראלי ומטבע חוץ, לאופק של חודש. זאת, בהתבסס על מאפייני התנהגות המפקידים ומוקדי הסיכון בהתאמה לתרחישי השונים. נקבעו מגבלות דירקטוריון ליחס הנזילות לחודש (Liquidity Coverage Ratio - LCR) יחס אמצעים נזילים לצרכי מימון חזויים) בתרחישים אלה ואופק הישרדות במהלך עסקים רגיל וכן מגבלות וקווים מנחים לריכוזיות ותרחישי לחץ נוספים. הבנק מחזיק אמצעים נזילים הכוללים עו"ש ומזומן בבנק ישראל ותיק נזיל ואיכותי של איגרות חוב, הניתן למימוש מידי, בנוסף לכך תוכנית החירום כוללת אמצעים נזילים נוספים הניתנים להפעלה בכל אחד מהתרחישים. יחסי הנזילות מחושבים בכל יום מחדש על פי ההרכב הנוכחי של ההתחייבויות והאמצעים הנזילים. כמו כן מתקיים מעקב יומי אחר אינדקטורים פנימיים וחיצוניים העלולים להצביע על מצב של מצוקת נזילות.

בבנק פועל פורום נזילות, באחריות החטיבה הפיננסית, המתכנס בתדירות יומית, במטרה לדון במצב הנזילות, ולתאם בין צרכי הנזילות של היחידות השונות בבנק לבין "ספקי" הנזילות ומנהלי הנזילות. בנוסף, מבצע האגף לבקרת סיכונים בחינה של הלימות המודל (back testing) כנדרש בהוראות בנק ישראל.

ניהול סיכוני הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות, הכולל את אופן ניהול הסיכון לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכוני הנזילות, איפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגיל ובתרחישי הלחץ השונים מגבלות הדירקטוריון וההנהלה, מחוללים (Key Risk Indicators) פנימיים וחיצוניים המתריעים על אפשרות לבעיית נזילות של הבנק או של המערכת הבנקאית ותכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות האמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

ניהול הנזילות בבנק הינו אקטיבי והדוק, הן בהפעלת מודלים מפורטים במצבי עולם שונים, הן בהקפדה על החזקת אמצעים נזילים עם סיכון אשראי מזערי ויכולת מימוש מיידית, והן בניהול אקטיבי של המקורות להארכת מח"מ המקורות ופיזורם. יודגש כי תיק איגרות החוב של הבנק המשמש כאמצעים נזילים הוא בעל רמת נזילות ואיכות אשראי גבוהים מאוד. בשנת 2013 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

האופי והיקף של מערכות דיווח על סיכוני נזילות

במסגרת יישום ההוראה 342 הוקמה מערכת דיווחים יומיים תקופתיים ודיווחי חרום מידיים לדרגים השונים בבנק על פי מדיניות ניהול סיכוני הנזילות. הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים דיווחים שונים בתדירות יומית, שבועית, חודשית ורבעונית. אירועים חריגים בניהול הנזילות, לרבות התפתחויות חריגות במקורות הנזילים של הבנק מדווחים להנהלה ו/או לדירקטוריון באופן מידי.

עודפי האמצעים הנזילים על צרכי המימון במטבע ישראלי מושקעים בעיקר בהפקדות בבנק ישראל ואיגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים על צרכי המימון במטבע חוץ מושקעים בבנק ישראל, ב-Federal Reserve ובאיגרות חוב הניתנות למימוש מהיר ובאיכות אשראי גבוהה. עיקר ההשקעה בשנת 2013 הייתה באיגרות חוב במט"ח שהונפקו על ידי מדינת ישראל. מדיניות ניהול חשיפת האשראי הגלומה בניהול עודפי הנזילות במטבע חוץ עודכנה בהתאמה למציאות הכלכלית העולמית. הבנק בוחן תדיר את קווי האשראי לגופים הפיננסיים השונים ופועל בעיקר מול הבנקים בעלי החוסן הפיננסי הגבוה ביותר, לטווחי זמן קצרים ככל הניתן ובפיזור בין הגופים השונים. הפעילות בתחום זה מול בנקים זרים בשנת 2013 היתה זניחה.

להלן נתונים עיקריים המשקפים את סיכוני השוק, כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2013 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים, בכ-8,426 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, מימן במהלך שנת 2013 שימושים שקליים בעיקר במגזר צמוד המדד, בהתאם למדיניות ניהול המקורות והשימושים בתיק הבנקאי.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים בבנק ל-31 בדצמבר 2013 ול-31 בדצמבר 2012, מוצג בביאור 17 בדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה באה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה, לאור השוני בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית בהתייחסות לסעיפי ההון, לפרטים שאינם כספיים ולהשקעות בחברות מוחזקות, כפי שיתואר להלן.

עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוף מאזניים ל-31 בדצמבר 2013, כמוצג בביאור 17 בדוחות הכספיים, מסתכמים בכ-7.2 מיליארדי שקלים חדשים, והם מייצגים את החשיפה הכלכלית. בדצמבר 2012, הסתכמו עודפי השימושים במגזר זה לכ-5.2 מיליארדי שקלים חדשים.

עודפי התחייבויות במטבע חוף בקבוצה ל-31 בדצמבר 2013, מסתכמים בכ-6 מיליוני שקלים חדשים. לאחר התאמת ההתייחסות הכלכלית לפיקדונות המשמשים לכיסוי השקעות בחברות בנות בחוף לארץ המוצגים כפריטים שאינם כספיים, וכן לירידת ערך בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך, מסתכמת הפוזיציה במגזר זה בעודף שימושים של כ-43 מיליוני שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה הפוזיציה במטבע חוף בקבוצה, לאחר ההתאמות האמורות, ולאחר ייחוס ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים להון הפנוי, בעודף שימושים של כ-309 מיליוני שקלים חדשים.

הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוף.

בתוספת ד' לסקירת ההנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ) ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה של שיעורי הסילוק המוקדם של משכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 20 לדוח הכספי.

להלן משך החיים הממוצע של הנכסים וההתחייבויות, ליום 31 בדצמבר 2013:

		ללא הנחות פירעון מוקדם				כולל הנחות פירעון מוקדם ⁽¹⁾				
		התחייבויות		נכסים		התחייבויות		נכסים		
פער מח"מ	שווי הוגן	מח"מ	שווי הוגן	מח"מ	פער מח"מ	שווי הוגן	מח"מ	שווי הוגן	מח"מ	
(0.01)	167,828	0.92	168,812	0.91	-	167,820	0.83	168,910	0.83	לא צמוד
0.17	51,783	3.39	58,703	3.56	(0.16)	51,783	3.20	58,230	3.04	צמוד למדד
										מטבע חוף וצמוד
0.43	77,428	0.89	77,528	1.27	0.43	77,428	0.84	77,528	1.27	למטבע חוף
0.20	297,039	1.31	305,043	1.51	0.13	297,031	1.24	304,668	1.37	סך הכל

(1) לפריטים בדבר חישוב שווי הוגן והנחות פירעון מוקדם, ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

במגזר השקלי הלא צמוד, מח"מ ההתחייבויות שווה למח"מ הנכסים. ללא הנחות פרעונות מוקדמים גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים ב-0.01 שנים.

הפער בין שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הינו 2.54%. ללא הנחות פרעונות מוקדמים, השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות גבוה מהשת"פ של הנכסים הפיננסיים בכ-1.84%.

במגזר הצמוד למדד, גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים ב-0.16 שנים. חישוב המח"מ מבוסס על הנחות פירעונות מוקדמים בחסכונות ובהלוואות. ללא הנחות אלה גבוה מח"מ הנכסים ממח"מ ההתחייבויות ב-0.17 שנים.

הפער בין השת"פ של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הינו 0.71%. ללא הנחות פירעונות מוקדמים, עולה הפער ל-1.03%.

במגזר מטבע החוץ, גבוה מח"מ הנכסים ממח"מ ההתחייבויות ב-0.43 שנים. במגזר זה, עיקר הפעילות היא בריבית נידת צמודה לריבית הלייבור, ולכן המח"מ במגזר זה נמוך. להנחת הפירעונות המוקדמים בחסכונות ובהלוואות במגזר זה אין השפעה על הפרשי המח"מ והשת"פ.

הפער בין השת"פ של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הוא כ-2.07%.

תקופות לפירעון - תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון, כמוצג בפירוט בביאור 18 בדוחות הכספיים. הבנק פועל באופן עקבי, כחלק מהאסטרטגיה לניהול מקורות ושימושים, לגיוס מקורות ארוכי טווח. שיעור המקורות המאזניים השקליים של הבנק, לתקופה העולה על חודש ימים, מסך המקורות השקליים ליום 31 בדצמבר 2013, מסתכם בכ-65% (ליום 31 בדצמבר 2012 כ-63%) ומתוכם שיעור מקורות מאזניים לתקופה העולה מעל שנה, הוא כ-63% (ליום 31 בדצמבר 2012 כ-57%).

מרבית המקורות המאזניים של הבנק במטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2013 הם לתקופה של עד שנה ומהווים כ-92% (ליום 31 בדצמבר 2012 כ-91%) מסך המקורות במטבע חוץ, מתוכם כ-26% (ליום 31 בדצמבר 2012 כ-25%) מקורות לתקופות של מעל 3 חודשים. המקורות השקליים ארוכים יותר מהמקורות במטבע חוץ, זאת בהתאמה למבנה השימושים הארוך יותר בשקלים, בדגש על המשכנתאות במטבע ישראלי.

כמו כן, פועל הבנק בעסקאות עתידיות בהיקפים ניכרים להסטת עודפי נזילות בין מטבע חוץ לשקלים ובהתאמה לתקופות, כחלק מניהול דינמי של המקורות והשימושים.

הבנק מיחזר בשנת 2013 114% מהפיקדונות הצמודים שבאו לפירעון במהלך השנה לעומת מיחזור של 117% בשנת 2012.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך שנת 2013 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-128.1 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2012, להיקף של כ-141.2 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2013, גידול של כ-10.2%.

עיקר העלייה הייתה במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-92.9 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-11.7% לעומת שנת 2012. במגזר צמוד המדד ירד היקף פיקדונות הציבור לכ-92 מיליון שקלים חדשים, ירידה של כ-0.4% ובמגזר המט"ח ירד היקף פיקדונות הציבור לכ-26.9 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-15.7% לעומת שנת 2012.

סיכוני השוק בגין פעילות במכשירים נגזרים

הפעילות במכשירים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וזאת בכפוף למגבלות הדירקטוריון. הבנק פועל במכשירים נגזרים הן עבור לקוחותיו, והן לצורך עצמי במסגרת ניהול חשיפות בסיס וריבית במגזרי ההצמדה השונים.

הבנק פעיל במכשירים נגזרים בתחום מטבע חוץ, במטבע ישראלי לא צמוד ובמטבע ישראלי צמוד למדד.

הפעילות במכשירים נגזרים מנוהלת בעיקרה בחדר העסקאות של הבנק, ומסוגלת ל-3 סוגים: עסקאות גידור, עסקאות לצורך ניהול נכסים והתחייבויות (ALM) ועסקאות אחרות, כמפורט בביאור 1 י"ט לדוחות הכספיים.

הבנק פועל בתחום נגזרות אשראי (CDS) בתיק הסחיר. השקעות אלה נבחנות באופן פרטני, בוועדה לניהול סיכונים, ומובאות לאישור ועדת ניהול נכסים והתחייבויות. מדיניות ניהול תיק האופציות מבוססת על אסטרטגית "דלתא ניוטרל". הפעילות באופציות כפופה למגבלות כמותיות שנקבעו על ידי ההנהלה, הכוללות חשיפת דלתא (רגישות מחיר האופציה לשינוי במחיר נכס הבסיס), ערך VAR מקסימלי לאופק השקעה של יום ברמת מובהקות של 99% בחישוב בשיטת מונטה-קרלו, והפסדים מקסימליים בתרחישים שונים.

הבנק מפעיל, כחלק ממערכת ניהול הסיכונים שלו, מודול הבוחן את ערך ה-VAR, ערכי הרגישות של מחיר האופציה לשינויים בפרמטרים שונים הקובעים את מחירה (כגון: מחיר נכס הבסיס, סטיית התקן ושיעור הריבית), וערך מבחני המצוקה של תיק האופציות של הבנק. חישובי המערכת מתבצעים בתוך יום המסחר בכל שעה (INTRADAY VAR).
היקף העסקאות במכשירים נגזרים לפי הסוגים השונים מפורט בביאור 19 ה. לדוחות הכספיים.

סיכונים תפעוליים

הסיכון התפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מכשל או אי נאותות של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים. בנוסף, כולל הנדבך הראשון של באזל II, דרישת הון בגין הסיכון התפעולי. לפרטים בעניין הנחיות באזל II, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסים במהלך השנים האחרונות, הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים לאירועי הכשל התפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, ביניהם:

- א. אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל רחבי הארגון, והם מובנים בפעילות המוסד הפיננסי.
- ב. אירועים אלה יכולים לקרות כתוצאה מכשל תפעולי, אך יכולים להיות גם משולבים בסוגי סיכון אחרים, כגון סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין ועוד.
- ג. לחלק לא מבוטל מהכשלים התפעוליים יש הסתברות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי.
- ד. אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע, אירוע בטחוני.

הסיכון התפעולי מהותי מטבעו וקיים בכל רחבי הארגון. הנהלת הבנק והדירקטוריון מיחסים חשיבות רבה לסיכון זה ורואים בראיה אינטגרטיבית את הטיפול בסיכון התפעולי וניהולו כחלק מובנה מהתרבות הארגונית הכוללת, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכת, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה תפעולית בכל הרמות. מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. גישת הבנק היא, שהאחריות לניהול הסיכון התפעולי מוטלת בראש ובראשונה על המנהלים והעובדים בקווים העסקיים השונים.

ביום 14 בפברואר 2012 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 - ניהול סיכונים תפעוליים (להלן: הוראה 350). הוראה זו נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2013.

מדיניות הבנק בתחום הסיכון התפעולי קובעת שמדובר, כאמור, בתהליך הדורש יצירת תרבות ארגונית מתאימה וחוצת ארגון לשם הטיפול בסיכון זה. המדיניות מטפלת בנושא אופן ניהול הסיכון ובחינה שוטפת של הסיכון בבנק באמצעות ועדות ופורומים, כגון ועדת הנהלה לנושא שייעודה פיתוח תוכניות, תהליכים ונהלים לניהול הסיכון בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות המהותיות של הבנק. באמצעות "פורום מבחני איום" נקבעים בבנק תרחישי מצוקה ברמות חומרה שונות בגין סיכון זה, על מנת לאבחן במהירות אירועים וליקויים והטיפול בהם, ובמטרה לצמצם את שכחותם ואת חומרת הנזק מהתרחשותם. כמו כן, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם, אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניהול הסיכון מתבצע גם באמצעות פורום "נאמני בקרה פנימית" ובאמצעות פורום בראשות מנהלי חטיבות הבנק השונות, אשר נועדו לטיפול בסיכון זה ברמת החטיבה. במקביל פועל "פורום בקרה פנימית", שתפקידו לבצע אינטגרציה בין מספר גורמי בקרה מרכזיים, ובהם אגף בקרת סיכונים, יחידת הציות, החטיבה המשפטית, הסיכון התפעולי, הנדסת תהליכים והביקורת הפנימית.

בסוף שנת 2011 אישרו הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מסמך מדיניות חדש בנושא בקרה פנימית, הכולל התייחסות לטיפול של הבנק בסיכון התפעולי. מסמך זה קובע את עקרונות העל לטיפול בהיבטי הבקרה הפנימית, והוא מתבסס על הנחיית וועדת באזל משנת 1998. בסוף שנת 2012 אישרה הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון עדכון של מסמכי המדיניות הקשורים בסיכון התפעולי, כחלק מהיערכות הבנק ליישום הוראה 350. מסמכי מדיניות אלה, כשאר מסמכי המדיניות של הבנק מעודכנים אחת לשנה לפחות.

נדברך נוסף בתחום הסיכונים התפעוליים הוא הביקורת הפנימית, הפועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי. מדיניות הסיכון התפעולי קובעת את תפקידה של הביקורת הפנימית כאחראית על ביצוע ביקורות תקופתיות על תהליכי ניהול הסיכון, שותפות במתודולוגיות לחישובי הון בגין הסיכון, מעורבות בנושא מעילות והונאות, איסוף נתונים, תיעוד, תחקור ודיווח על אירועים, השתתפות כ-"משקיפה" בוועדות, ומעורבות בפורום בקרה פנימית. בנוסף, מגדירה המדיניות את תפקידן של היחידות המקצועיות השונות והסניפים.

הבנק נערך בשנים האחרונות ליצירת תשתית מקיפה של תהליכים ושיטות לטיפול בסיכון התפעולי. היערכות זו כוללת בין היתר את האמצעים הבאים:

- הנחלת תרבות ארגונית כפי שנקבעה בדירקטוריון והנהלת הבנק באמצעות הדרכת השיטה והטמעת תרבות ארגונית תומכת ברחבי הארגון.
- יצירת מבנה ארגוני מתאים במסגרת החטיבה לבקרת סיכונים.
- מינוי נאמני בקרה פנימית בסניפים וביחידות מטה.
- הצבת רפרנט ייעודי מטעם האגף לבקרת סיכונים בחדר עסקאות.
- ביצוע סקרי סיכונים וגיבוש תוכניות עבודה לטיפול בסיכונים שזוהו.
- איסוף וניתוח נתונים כמותיים בגין הפסדים כספיים בפועל.
- הקמת מערכת לניהול ולטיפול בסיכון התפעולי וה-SOX.
- ביצוע תחקירים לאירועים שונים.

הבנק ערך בשנת 2007 סקרים תפעוליים, במסגרתם מופו סיכונים אלה במרבית יחידות הבנק. סקרים אלה מהווים את אחד הכלים העיקריים לזיהוי הסיכונים התפעוליים במטרה להביא לצמצומם. ממצאי הסקרים בנושא הסיכון התפעולי, וכן דיווחים בדבר אירועים רלבנטיים, נדונים בוועדת ההיגוי לסיכונים תפעוליים, בראשה עומד מנהל הסיכונים התפעוליים. הבנק פועל לסגירת פערים באותם מקרים בהם נמצא שיש לשפר את הבקורות על מנת להבטיח מזעור הסיכונים התפעוליים, זאת, על בסיס סדרי עדיפויות הנגזרים מחומרת הסיכון ומההסתברות להתממשותו, ובהתאם להחלטות ועדת ההיגוי. היחידה לסיכונים תפעוליים עוקבת באופן שוטף אחר ההתקדמות בביצוע השיפורים הנדרשים, ומדווחת לוועדת ההיגוי. מאז, וכן במהלך שנת 2012 המשיך הבנק בביצוע סקרים ששולבו יחד עם מיפוי התהליכים ובדיקת הבקורות במסגרת יישום הוראות Sarbanes Oxley Act (SOX). בתחילת שנת 2013 הועברה האחריות לטיפול ב-SOX לחשבונאות ודיווח כספי.

בשנת 2013 החל הבנק בביצוע סקרי סיכונים תפעוליים, הכוללים מיפוי תהליכים עסקיים, בתהליך מתמשך על פני 3 שנים. סקרי הסיכונים משלבים בחינה של הסיכונים התפעוליים יחד עם סיכונים הציות והסיכונים המשפטיים, תוך ניצול הראייה הכוללת והאינטראקציות בין סיכונים אלה.

במהלך שנת 2013 הגדיר הבנק שורה של אינדיקטורים עיקריים לסיכון (KRI), המציגים בערכים כמותיים מדדים סטטיסטיים המייצגים סיכונים שונים, ומשמשים למדידת רמת הסיכון התפעולי בתחומים שונים בכל נקודת זמן, ועל פני תקופה. ניטור הסיכון

באמצעות אינדיקטורים אלה מבוצע מידי רבעון. בכוונת הבנק להמשיך ולבחון הוספת אינדיקטורים נוספים, למוקדי סיכון נוספים ככל שיאותרו בהמשך ביצוע סקרי הסיכונים.

כחלק מהיערכותו לטיפול בסיכונים התפעוליים וליישום הוראות באזל בנושא, מנהלת החטיבה לבקרת סיכונים תהליך לאיסוף וזיהוי של סיכונים תפעוליים ואירועי הפסד/כמעט הפסד מכל יחידות הבנק. בחטיבה לבקרת סיכונים פועלת מערכת ייעודית לניהול הסיכונים התפעוליים של הבנק, המשמשת כמאגר מידע ניהולי וככלי עיקרי לניתוח ולדיווח על רמת הסיכון התפעולי ביחידות העסקיות של הבנק. מערכת זו הורחבה בשנים האחרונות, לטובת היבטים נוספים של בקרה פנימית, ופותחו בו מודלים נוספים לאבטחת מידע, ביקורת פנימית וציות.

תהליך ניטור הסיכון בבנק כולל דיווחים הכוללים נתונים פיננסיים פנימיים, נתונים תפעוליים, נתוני התאמה לרגולציה ונתונים חיצוניים לגבי אירועים ותנאים רלבנטיים לנושא הסיכון התפעולי. דיווחים אלה כוללים דיווחים שוטפים, אותם מעבירות היחידות העסקיות לחטיבה לבקרת סיכונים ושגרות דווח מובנות להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. האמצעי החשוב ביותר הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי, ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון, וכן יישום נהלי עבודה בתחום בקרת הסיכונים וקיום הדרכות לעובדי הבנק. הבנק פיתח מנגנון שנועד להקנות לנאמני הבקרה הפנימית כלים לביצוע הפקת לקחים ביחידות בהם הם פועלים, וזאת בנוסף להפקת הלקחים שהבנק כבר מבצע באופן שוטף.

הבנק גיבש מדיניות ותכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבוטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רוכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחבובותיו.

אבטחת מידע

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357, מונה בבנק מנהל אבטחת מידע וסייבר, הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים. היחידה אחראית לקביעת מדיניות אבטחת המידע בבנק, לפיתוח תכנית עבודה בתחומים אלה, למעקב אחר יישום תכנית העבודה בבנק, ולבחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע וסייבר. יישום מדיניות אבטחת המידע וסייבר בבנק נעשה, בין היתר, באמצעות החטיבה לטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. ראה גם בפרק המחשוב לעיל.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 שפורסמה ביום 25 בדצמבר 2011 ונכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2012. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2013 סקר בנק ישראל את אופן היישום והטמעת מסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית בבנק, בדגש על הטמעת הוראת ניהול בנקאי תקין 355. בהמשך למהלכים המשמעותיים שבוצעו, השלים הבנק את מרבית הפערים שנמצאו בסקירה. במסגרת הטיפול בהערכות הבנק להמשכיות עסקית, עודכנו מסמך המדיניות ומדיניות התרגול ואושרו בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כמו כן, אושרה מתכונת דיווח תקופתית לדירקטוריון.

הנהלת הבנק והדירקטוריון החליטו על יישום פרויקט להערכת אתר המחשב הראשי של הבנק לאתר הבנק בלוד, והערכת אתר המחשב המשני למתקן הבנק ברמת-גן, בין היתר כדי לשפר את שרידות האתרים לתרחיש חירום. הערכת האתרים תסתיים במהלך שנת 2015. לפרטים נוספים, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב לעיל. הבנק מקפיד לקיים וליישם תכנית תרגול ואימון הכוללת ביצוע תרגילים וניסויים טכנולוגיים, לצורך בחינה ושיפור רמת המוכנות והמודעות של הנהלת הבנק והעובדים בהתמודדות עם תרחיש אסון.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ-"כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

הבנק מתייחס אל הסיכון המשפטי על דרך ההרחבה בכל הנוגע לקשריו עם מחזיקי העניין השונים שלו (לקוחות, ספקים, צדדים שלישיים אחרים וכיו"ב). בגדר הסיכון המשפטי נכללים סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, הוראות רגולטוריות, פסיקה של ערכאות שיפוטיות או מעין שיפוטיות והסיכונים המשפטיים הנובעים מפעילות הבנק השוטפת. מנהל הסיכונים המשפטיים בבנק הינו היועץ המשפטי הראשי. הבנק פועל באורח מתמיד על מנת למזער במידת האפשר את הסיכונים המשפטיים הנלווים לפעילותו השוטפת וכן פועל להנחלת תרבות, הלכה למעשה, של איתור הסיכון המשפטי ומזעורו באופנים שונים.

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי בפעילותו, את גבולות הסיכון (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק.

בחטיבה המשפטית של הבנק מיושמים תהליכים פנימיים המבטיחים מעקב שוטף אחר התפתחויות בחקיקה, בפסיקה ובהוראות רגולטוריות אחרות, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של קבוצת הבנק. במסגרת זו, מנחה החטיבה המשפטית את הגורמים הרלוונטיים בבנק לעניין יישום ההשלכות הנובעות מעדכונים אלה. החטיבה המשפטית נותנת ייעוץ שוטף ליחידות הבנק השונות, ובכללן חלק מחברות הבת. זאת, בין היתר, על דרך מתן חוות דעת, עריכה ועדכון של מסמכים משפטיים, תמיכה בעדכון נהלים וכד'.

בבנק נקבעו נהלים המסייעים למזעור הסיכונים המשפטיים, לרבות הסדרת הממשק בין החטיבה המשפטית לבין יחידות הבנק השונות. כמו כן, מעורבת החטיבה המשפטית במהלכי ההדרכה השונים בסניפים, במרכז ההדרכה של הבנק ובעריכת לומדות מקצועיות לצורך הנחלת ידע משפטי נדרש לפעילותו השוטפת של הבנק.

התייחסות דומה קיימת אף לגבי שלוחות הבנק בחוץ לארץ (סניפים וחברות בת), תוך שאלו מסתייעים בשירותי עורכי דין חיצוניים מקומיים, אשר אושרו על ידי החטיבה המשפטית של הבנק. חברות הבת של הבנק ושלוחותיו בחו"ל אימצו נהלים דומים לעניין ניהול הסיכון המשפטי ומדווחות בדיווחים מדיים ורבעוניים למנהל הסיכונים המשפטיים של הבנק אודות סיכונים משפטיים אשר אותרו אצלן.

ציות

פעילותו העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות קיים כמעט בכל התהליכים העסקיים הבנק, המיושמים על ידי יחידותיו השונות, לרובו ולאורכו של המבנה הארגוני. סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הטלת סנקציות על ידי רשויות פיקוחיות) ולפגיעה במוניטין הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות הדין השונות החלות על הבנק. הוראות אלה, יכול מקורן להיות בחקיקה ראשית ומשנית וכן בהוראות של רשויות, אשר הבנק כפוף לפיקוחן על פי חוק. מנהל החטיבה לבקרת סיכונים ומנהל הסיכונים של הבנק (CRO) משמש כממונה על האכיפה בדיני ניירות ערך ובדיני הגבלים עסקיים. בהתאם למתחייב מהוראה 308 ("קצין ציות") מונה קצין ציות ראשי לבנק (בכפיפות למנהל החטיבה לבקרת סיכונים), שתפקידו לסייע לדירקטוריון ולהנהלת הבנק לנהל באופן אפקטיבי את סיכון הציות.

הבנק פועל על פי תכנית ציות, שאושרה בדירקטוריון הבנק. קצין הציות, באמצעות מחלקת הציות, פועל להנחלת תרבות ציות בבנק, ובמסגרת זו, להטמעת ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. זאת, על מנת להקטין את ההסתברות להפרת חוקים והוראות, להביא לגילוי מוקדם ככל האפשר של הפרות כאמור ובכך לצמצם את חשיפת הבנק לתביעות ולנזקים אחרים אשר עלולים להיגרם בעטיין.

הבנק פועל גם לקיום תכנית אכיפה אפקטיבית בדיני ניירות ערך ובדיני הגבלים עסקיים, המותאמת לבנק ולנסיבותיו הייחודיות, כחלק מן המערך של ניהול הסיכונים הכולל בבנק. זאת, במטרה להבטיח את הציות לדיני ניירות ערך ולמנוע את הפרתם. הממונה על האכיפה, באמצעות קצין הציות ומחלקת הציות, מרכז את הטיפול בנושא הציות של הבנק לחובות המוטלות עליו על פי דיני ניירות ערך, בכלל, ובהתאם לתכנית האכיפה בפרט. הממונה על האכיפה יהיה אחראי, מטעם ההנהלה, על יישומה השוטף של תכנית האכיפה והטמעתה בבנק.

בנוסף, אחראי קצין הציות לווידוא עמידת הבנק בחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act).

מחלקת ציות עורכת סקרי ציות בנושאים שונים, ומבצעת מהלכי הדרכה להטמעת מדיניות הציות בבנק. קצין הציות חבר בפורומים שונים בבנק לשם הבטחת ראייה מערכתית של היבטי ציות שונים.

איסור הלבנת הון

קצין הציות הראשי שמונה בקבוצת הבנק, במסגרת החטיבה לבקרת סיכונים, משמש גם אחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בקבוצת הבנק, לרבות בשלוחות הבנק בחוץ לארץ.

מחלקת ציות ומניעת הלבנת הון פועלת להטמעת ההוראות הדין בנושא. המחלקה מטפלת בדיווחים הסובייקטיביים אודות פעולות בלתי רגילות המועברים לרשות לאיסור הלבנת הון וכן בביצוע בקורות שונות על פעילות בחשבונות שונים על פי פרופיל הסיכון שלהם, במתן ייעוץ שוטף לסניפים בתחום זה ובביצוע הדרכות המותאמות לעובדים השונים בבנק, על פי תפקידיהם. כמו כן, בהתאם למדיניות הבנק אשר נקבעה על ידי הדירקטוריון במאי 2010, נערך מידי שנתיים מבחן ידע לכלל עובדי הבנק. מבחן כאמור בוצע בשנת 2012.

בבנק פועלות מערכות מחשב שונות לצורך איתור פעולות בלתי רגילות ולצורך מעקב אחר הטיפול בדיווחים הסובייקטיביים. הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ.

גורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון המשפיעים על הבנק ועל פעילותו, ראה דיון בפרק ניהול סיכונים לעיל. להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי הנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
	נמוכה-בינונית	
	נמוכה-בינונית	
	בינונית	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה	מנהל החטיבה הפיננסית
	נמוכה	
	בינונית	
	נמוכה	
	נמוכה	
סיכון נזילות	בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון תפעולי	נמוכה	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון ציות	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון איסור הלבנת הון	נמוכה	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון משפטי	נמוכה	יועץ משפטי ראשי
סיכון מוניטין⁽¹⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון רגולציה	נמוכה	חברי הנהלה, כל אחד בתחומו
סיכון אסטרטגי – עסקי	נמוכה	מנהל כללי

(1) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

להלן תיאור המתודולוגיה ששימשה את הבנק לביצוע הערכת השפעת הסיכונים השונים:

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת, ובתאום עם תהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

תהליך ה-ICAAP, לוקח בחשבון היבטים איכותיים והיבטים כמותיים, כולל פרופיל הסיכון של הבנק, תוצאות תרחישים מגוונים של הבנק ותהליך תכנון ההון. במהלך הרבעון האחרון של שנת 2013, כחלק בלתי נפרד ממסגרת תהליך ה-ICAAP, ולקראת אישור מסמך ה-ICAAP במאי 2014, ביצע הבנק תהליך עצמי לאמידת איכות ניהול הסיכונים שמופו על ידו. תהליך זה התבסס על דירוג רמת הסיכון ואיכות ניהולו המתבצע באופן בלתי תלוי על ידי צוותים מטעם מנהלי הסיכון, וצוותים מטעם בקרת הסיכון. תהליך זה הוסיף מימד חדש ליכולת הבנק להעריך את השפעת רמת הסיכונים השונים, ואיכות ניהולם, על התפתחות פרופיל

הסיכון של הבנק לנוכח תאבון הסיכון כפי שנקבע. בקביעת רמת הסיכון, השתמשו צוותי הבנק, בין היתר, בסקאלת רמת הסיכון, שאושרה על ידי הבנק ברבעון האחרון של שנת 2013.

סקאלה זו הגדירה את פוטנציאל ההפסדים מכל סיכון במצב שוק רגיל ובמצב שוק סוער (באמצעות מבחני קיצון), במונחים של הון הבנק והרווח השנתי הצפוי, באופן הבא: סיכון נמוך הוגדר כפוטנציאל להפסד שלא יעלה על 1% מהון הבנק (כרווח חודשי), סיכון בינוני הוגדר כפוטנציאל להפסד שלא יעלה על 6% מהון הבנק (רווח חצי שנתי), וסיכון גבוה הוגדר כפוטנציאל להפסד מעל לסכום זה.

החל מתחילת שנת 2013 מציג הבנק בכל רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים שלו (מסמך החשיפות, בשמו הקודם), את התפתחות פרופיל הסיכון של הבנק לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, וזאת, במהלך ארבעת הרבעונים שקדמו למועד הגשת מסמך הסיכונים. מהלך זה מאפשר לבנק לעקוב אחר רמת הסיכונים השונים להם הוא חשוף, וכן אחר כיוון (תנדטיות) התפתחותם.

מידת ההשפעה של סיכון הציות, כפי שמוערכת על ידי הבנק, עלתה מנמוכה לבינונית בעיקר לאור התעצמות הדרישות הרגולטוריות בתחום הציות והשפעתן על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, בתחומי האכיפה המנהלית, ורגולציה בין לאומית בתחומי מיסוי (FATCA, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק לעיל).

מעורבות חברתית ותרומות

כארגון עסקי הנשען בפעילותו ובהישגיו על הקהילה שבתוכה הוא פועל, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות, ולתמוך בצרכי הקהילה על גווניה השונים.

הבנק מתמקד בתחום חברתי מוגדר - "קידום וטיפול ילדים ובני נוער המצויים במצוקה ובחסר", ומנתב אליו את מרבית התרומות והפעילות ההתנדבותית של הבנק ועובדיו. הבנק פועל למימוש מדיניות חברתית זו באופן שמביא לידי ביטוי את עוצמותיו, מערב את עובדי הבנק בהתנדבות אקטיבית, וממנף את יכולותיו ומשאביו הפיזיים, הכספיים והאנושיים באמצעות "מזרחי טפחות בקהילה". מותג קהילתי זה נועד לייחד את פעילותו הקהילתית של הבנק, וליצור הזדהות בקרב עובדי הבנק ומנהליו. הפעילות הקהילתית הממוקדת מתבצעת תוך שיתוף מרבי של עובדים ומנהלים, גיוון ופיזור גיאוגרפי של הפעילות תוך ניצול פריסת הבנק, קיום שותפויות רחבות עם שותפים קהילתיים ברחבי הארץ, ותקשור פנים-ארגוני וחוץ-ארגוני מוגבר של המעורבות הקהילתית.

נושא התרומה לקהילה הפך ליעד חשוב על סדר יומם של עובדי הבנק, תוך שהנהלה דואגת לתמרץ ולדרבן עובדים ליטול חלק בפעילות זו, והתוצאות ניכרות היטב בשטח ובתגובות החמות, הן מצד הגורמים בקהילה אליהם מופנית הפעילות, והן מצד העובדים.

125 מסניפי הבנק ויחידות המטה נמצאים בקשר עם גופים חברתיים ומוסדות שונים, הפועלים למען ילדים ובני נוער הנמצאים בחסר ובמצוקה, בישובים בהם ממוקמים הסניפים ויחידות המטה של הבנק. "אימוץ" גופים אלו בא לידי ביטוי בהתנדבות עובדי הסניף ויחידות המטה, בליווי וחניכה תוך מתן סיוע לאוכלוסיות המטופלות בהם, ובהענקת סיוע כספי - תרומת הבנק, לרכישת מוצרים מוחשיים לרווחת הילדים ובני הנוער.

במהלך שנת 2013 הורחבה הפעילות בשטח באמצעות הסניפים ויחידות המטה שטרם התקשרו עם גופים מתאימים בקהילה, והועמק הקשר עם הגופים המאומצים על ידי הבנק.

במסגרת פעילות הבנק פותחה, בין היתר, ערכת ההדרכה "פיננסי", המכשירה בני נוער בתחומים הפיננסיים, ומוקנית בהנחייתם של עובדי הבנק המתנדבים בבתי ספר ובגופים חברתיים. ערכת "פיננסי" תורגמה לשפת הסימנים על מנת להנחילה לאוכלוסיית כבדי השמיעה והחרשים בישראל, ועל כך זכה הבנק במקום הראשון בפרס המרכז הישראלי לניהול בתחרות משאבי אנוש, כמקדם נושאים חברתיים.

במהלך שנת 2013 שודרגה ערכת ההדרכה ושונה שמה ל"דרך הכסף". לערכה החדשה שעלתה לאתר הבנק, התווספו שיעורים רלוונטיים נוספים, במטרה לאפשר לציבור רחב של מורים, מדריכים, יועצים וכו' ללמוד את תכניה, ולהדריך בני נוער נוספים בכישורי החיים ובתכנים המפורטים בה.

במטרה להרחיב את מעגלי השותפים לפעילות, הבנק יוזם פרויקטים כדלקמן לצירוף "בעלי עניין" נוספים:

- עובדים ובני משפחותיהם - צעדת פסח והמרוץ העממי במרתון ירושלים, שהתקיימו בשיתוף עם האגודה למלחמה בסרטן.
- לקוחות - נמשך פרויקט שיתוף לקוחות הבנק - "שותפים מבחירה", בהחלטה בדבר ייעוד תרומות לעמותות חברתיות, שעניינן סיוע לילדים ובני נוער, להן יעביר הבנק תמיכה לביצוע מיזמים חברתיים. בתום הפרויקט הוענקה תרומת הבנק ל-9 עמותות שנבחרו על ידי הלקוחות.

- במסגרת סיוע הבנק לעמותות המעסיקות אוכלוסיות בעלי צרכים מיוחדים, הבנק קיים מספר פעילויות במטרה לעזור לעמותות אלו להגדיל את הכנסותיהן על ידי הגברת מודעות הציבור לעשייה החברתית החשובה המתקיימת בעמותות, ולסייע בחשיפת מוצריהם הנאים.
 - שודרג אתר אינטרנטי ייחודי - "ערך מוסף" למוצרים חברתיים וסביבתיים, המיוצרים על ידי ארגונים חברתיים באמצעות אנשים בעלי צרכים מיוחדים, וארגונים המקדמים ומפיצים מוצרים ירוקים התורמים לשמירה על איכות הסביבה.
 - התקיים יריד "יוצרים מהלב למען הקהילה" בהשתתפות 30 עמותות, במטרה לחשוף את מוצרי העמותות לקהלים רחבים ולאפשר לעמותות למכור את מרכולתן לעשרות אלפי מבקרי היריד.
 - הבנק מוביל תרבות ארגונית המעודדת את עובדי הבנק לרכוש פריטי שי ומתנות לאירועים פרטיים שונים, וזאת בנוסף לרכישות שהבנק מבצע מעמותות אלו.
 - התקיימה תחרות "מגן ערך מוסף" ליזמות עסקית חברתית, בין עמותות הבולטות ביוזמות עסקיות חברתיות הממנפות מטרות חברתיות. 5 עמותות זכו בפרסי הוקרה למינוף פעילותן.
 - הבנק קיים יום עיון למנהלי עמותות חברתיות במטרה להעניק להם כלי ניהול לשיפור יכולתם הניהולית.
 - הבנק העמיק את הקשר עם מוסדות להשכלה גבוהה על ידי שיתוף פעולה עם המכללה למינהל בהקמת מגמת בנקאות בחסות הבנק, מתן הרצאות לסטודנטים על ידי מנהלים ועובדים מתנדבים והן על ידי מתן מילגות לסטודנטים נזקקים.
 - הבנק העניק מלגות קיום לסטודנטים נזקקים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה.
 - "זזים" - תנועות הנוער למען הקהילה. מטרת הפרויקט עידוד בני נוער, חניכי תנועות הנוער לפעול ולהתנדב למען החברה והקהילה בה הם חיים.
 - קייטנת אומנות לבני נוער בעלי כישורים אומנותיים ממשפחות מעוטות יכולת ברמת גן, בשיתוף מכללת "שנקר".
 - פעילות קהילתית בלוד- בעקבות מעבר יחידות הבנק ללוד החלה מעורבות הבנק בעיר תוך סיוע הבנק ועובדיו במימון ועשייה חברתית משמעותית בעיר.
 - "אני בשבילך"- תכנית חינוכית ליזמות חברתית, התנדבות והעצמת בני נוער בדגש על נוער מרקע סוציו אקונומי נמוך, בשיתוף עמותת "לתת".
 - מכינות קדם צבאיות - סיוע במימון מסע "חובק ישראל" שעורכות המכינות הקדם צבאיות בשביל ישראל, במסגרתו נפגשים תלמידי המכינות עם קהילות ושכונות בהן יתקיימו פעילויות חברתיות ותרבותיות.
- כמו כן, נתן הבנק חסות למגוון פעילויות לרווחת ילדים במצבי סיכון כגון:
- הגשמת חלומות ומשאלות של ילדים החולים במחלות קשות בשיתוף עמותת "משאלת לב" ועובדי הבנק.
 - יום כיף ל-150 ילדים חולים באילת, בשיתוף עמותת "זיכרון מנחם" המטפלת בילדים חולי סרטן, במימון ובהשתתפות עובדי הבנק.

להלן פרוט המיזמים החדשים שהבנק ביצע בשנת 2013:

- טיפוח בני נוער בעלי כשרון אומנותי ממשפחות סוציו אקונומיות נמוכות והכשרתם לאקדמיה במשך שנת לימודים באמצעות סטודנטים ממכללת שנקר.
 - פרויקט חברתי סביבתי לאיסוף מכשירי טלפונים ניידים, שאינם בשימוש, כתרומה כספית למאגר מח עצם של עמותת "עזר מציון". מיכלי האיסוף הוצבו בכל סניפי הבנק ויחידותיו.
 - הוקם מרכז עירוני לבני נוער בלוד – "מלודיקה" בחסות הבנק, בהשתתפות עיריית לוד וקרן לוד, כחלק ממעורבות הבנק בעיר.
 - "מזרחי טפחות בקהילה" וג'וינט התנדבות חברו לפיילוט משותף של הקמת 5 קבוצות נוער במצבי סיכון. מדריכי הקבוצות הוכשרו בערכת ההדרכה "דרך הכסף" על מנת להעביר ידע וכלים לכישורי חיים בתחום ההתנהלות הפיננסית. בני הנוער יעבירו את הידע הנצבר במסגרת פעילות התנדבותית בקהילה בה הם חיים.
 - בשיתוף החברה למתנ"סים, חבר הבנק לתוכנית שח"ף – תכנית הנותנת מענה לאוכלוסיית משתפי הפעולה וצד"ל. הוכשרו כ-25 מדריכי התוכנית בהדרכת ערכת "דרך הכסף" על מנת שהם ידריכו את ילדי משפחות משתפי הפעולה.
 - סניפי הבנק הינם חלק בלתי נפרד מהקהילה המקומית בה הם פועלים. כדי לחזק קשר זה, הבנק פיתח פרויקט בשיתוף קהילה מקומית בשם "נפגשים במזרחי טפחות". בשנת 2013 התקיים פיילוט לפרוייקט ובמסגרתו התקיימו בסניפי הבנק הרצאות ופעילות במגוון נושאים – חלקם פיננסיים וחלקם נושאים אחרים להעשרה כללית. הפעילויות וההרצאות פתוחות לקהל הרחב ללא עלות ובהרשמה מראש.
 - שיתוף פעולה עם IVN – רשת הון סיכוי בישראל, להקמת קרן לעידוד ותמיכה בעסקים חברתיים.
- בשנת 2013 הקדישה קבוצת הבנק למעורבות חברתית ולתרומות כ-7.9 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לכ-6.6 מיליוני שקלים חדשים אשתקד. בנוסף, השקיעו עובדי הבנק ומנהליו במהלך שנת 2013 כ-27,500 שעות בעבודה קהילתית במסגרת הפעילויות השונות, בהשוואה לכ-27,400 שעות אשתקד.

גילוי על המבקרת הפנימית

להלן פרטים באשר למבקרת הפנימית הראשית של קבוצת הבנק שהחלה תפקידה ביום 7 ביולי 2011:

שם	גלית ויזר
תאריך תחילת כהונתה	יולי 2011
השכלה	רואת חשבון; בעלת תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה (האוניברסיטה העברית) ובעלת תואר שני במנהל עסקים (האוניברסיטה העברית).
ניסיון	סגנית המבקר הפנימי הראשי בבנק וקודם לכך מבקרת פנימית ראשית בבנק טפחות.

בהתאם להוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות- התשנ"ט 1999, המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בתאגיד, אינה נושאת משרה, ואינה קרובה של אחד מאלה.

בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב- 1992, לא משמשת המבקרת הפנימית בתפקיד נוסף על תפקידה כמבקרת פנימית ראשית, זולת תפקיד הממונה על תלונות הציבור, מבקרת פנימית של בנק יב ומבקרת בחברות הבנות של בנק מזרחי טפחות. בנוסף, לא משמשת המבקרת הפנימית של הבנק בתפקיד מחוץ לבנק, אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כמבקרת פנימית.

בהתאם להוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין, עובדי הביקורת מתמנים אך ורק בהסכמת המבקרת הפנימית. עובדי הביקורת פועלים מטעם המבקר לצורך הביקורת הפנימית, ומקבלים הוראות בענייני ביקורת מהמבקרת הפנימית בלבד. עובדי הביקורת הפנימית אינם ממלאים בתאגיד הבנקאי תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת תפקיד הממונה על תלונות לקוחות. עובדי הביקורת הפנימית מורשים לחתום בשם התאגיד הבנקאי רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת או פניות הציבור. שירותו של עובד בביקורת הפנימית מופסק בהליך תקין ובהסכמת המבקרת הפנימית.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 זכאית המבקרת הפנימית למסגרת של 50,000 כתבי אופציה לרכישת מניות הבנק. לפרטים נוספים בנוגע להקצאה ראה ביאור 16א לדוחות הכספיים.

להערכת הדירקטוריון, אין בהיקף ניירות הערך של הבנק המוחזקים על ידי המבקרת הפנימית כדי להשפיע על טיב עבודתה. המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק במשרה מלאה.

דרך המינוי

בחודש יוני 2011 אושר מינויה של המבקרת הפנימית על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, וזאת בהתבסס על ניסיונה ועל השכלתה של המבקרת.

זהות הממונה על המבקרת הפנימית

הממונה הארגוני על המבקרת הפנימית הוא יושב ראש הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתבסס על תכנית ביקורת רב שנתית ממוקדת סיכונים לתקופה של ארבע שנים, ממנה נגזרת תכנית עבודה שנתית.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית

- מיפוי של הפעילויות המבוצעות ביחידות השונות בבנק על פי המבנה הארגוני, ייחוס סיכון פוטנציאלי לכל פעילות ופעילות, וקביעת תדירות ביקורת בהתאם ל:
- סקרי סיכונים שנערכו בבנק.
- דרישות רגולטוריות הנבועות מהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- הוראות באזל II ותהליך ה-ICAAP.
- דוחות ביקורת שוטפים של בנק ישראל.
- ממצאי דוחות הביקורת של חטיבת הביקורת.
- החלטות ועדת הביקורת ויושב ראש הדירקטוריון ובקשות המנהל הכללי של הבנק.

תכנית העבודה הרב שנתית נערכת על ידי המבקרת הפנימית, מובאת לדיון בוועדת הביקורת הדירקטוריונית, ומועברת לידי המנהל הכללי. לאחר דיון בוועדת הביקורת והמלצה לאישור מוגשת התוכנית לאישור הדירקטוריון. בהתאם לכך, ביום 20 בינואר 2014 אישר הדירקטוריון את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנים 2014-2017.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת השנתית

מעבר לשיקולים המפורטים לעיל, המשמשים בסיס לקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית, אשר ממנה נגזרת תכנית הביקורת השנתית, נוספות בתכנית העבודה השנתית בדיקות מיוחדות אותן נדרשת הביקורת הפנימית לבצע בהתאם לבקשת ועדת הביקורת. בנוסף, מתייחסת הביקורת לבדיקות המבוקשות על ידי המנהל הכללי.

שינויים מהותיים, יובאו לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. במקרה של שינויים שאינם מהותיים, נמסר לוועדת הביקורת דיווח בדיעבד.

בדומה לתכנית הביקורת הרב שנתית, נערכת גם תכנית הביקורת השנתית על ידי המבקרת הפנימית, ומובאת לדיון בוועדת הביקורת הדירקטוריונית. בנוסף, מועברת התכנית לידי המנהל הכללי. לאחר המלצת ועדת הביקורת הדירקטוריונית לאישור התכנית, מועברת התכנית לאישור הדירקטוריון.

בהתאם לכך, ביום 20 בינואר 2014 אישר הדירקטוריון את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2014.

ביקורת בתאגידים מוחזקים ובסניפי חו"ל

המבקרת הפנימית של הבנק, כוללת בתכנית הביקורת השנתית והרב שנתית את התאגידים הפעילים המוחזקים על ידי הבנק, בתוקף תפקידה כמבקרת פנימית שלהם, למעט בנק מזרחי שוויץ, שבתקופת הדיווח היה לו מבקר פנימי משלו. ביחס לחברה זו, המבקרת הפנימית מוודאת באופן שוטף קיום ביקורת פנימית נאותה. בבנק יהב מוגשת תכנית ביקורת נפרדת למוסדות הדירקטוריונים של בנק יהב.

היקף העסקת המבקרת הפנימית וצוות העובדים הכפופים לה

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק במשרה מלאה.

מספר המשרות הממוצע של עובדים שהיו כפופים למבקרת הפנימית במהלך שנת 2013, כולל מבקרים פנימיים של חברות מאוחדות וסניפי חוץ לארץ מפורט בטבלה להלן:

מחוז לישראל		בישראל
עובדים שעסקו בביקורת פנימית	עובדים שעסקו בתחום פניות הציבור	עובדים שעסקו בביקורת פנימית
2.5 ⁽²⁾	6	45.5 ⁽¹⁾

- (1) כולל 5 תקנים, לצורך עריכת ביקורת בבנק י.ב. בנוסף, עמד לרשות הביקורת הפנימית בבנק מזרחי-טפחות, מיקור חוץ בהיקף של כמשרה נוספת.
 (2) כולל העסקת גורמים חיצוניים בחו"ל.

עריכת הביקורת

הביקורת הפנימית עורכת את עבודתה על בסיס תקנים מקצועיים מקובלים:

- דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב 1992, והוראות של רשויות הפיקוח הרלבנטיות לתחום המבוקר, ובכללן הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כולל הוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא פונקצית ביקורת פנימית.
- סטנדרטים לעיסוק מקצועי בביקורת הפנימית של לשכת המבקרים הפנימיים העולמית.
- הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי הביקורת נערכת בהתאם לתקנים המקצועיים המפורטים לעיל, באופן המגשים את מטרת הביקורת הפנימית.

גישה למידע

המבקרת הפנימית קיבלה גישה מלאה לכל מידע שנדרש על-ידה, בהתאם להוראה 307 לניהול בנקאי תקין, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש, כי גם בביצוע ביקורות בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוז לישראל, ניתנה למבקרים גישה מלאה כאמור.

הגשת דין וחשבון על ממצאי המבקרת

המבקרת מעבירה כל דוח ביקורת בדרך קבע ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת, למנהל הכללי ולממונה על היחידה המבוקרת. דוחות הביקורת מוגשים בכתב. אחת למחצית שנה מגישה המבקרת לחברי ועדת ביקורת, את רשימת כל הדוחות שהופצו במהלך מחצית השנה החולפת. כל הדוחות נדונים בפורום הכולל את מנהל החטיבה ו/או המנהל האחראי על היחידה או על הפעילות המבוקרת. הדוחות המהותיים, על פי בקשת המנהל הכללי או המבקרת הראשית, נדונים בפורום בראשות המנהל הכללי או בהנהלת הבנק. יושב ראש ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקרת הפנימית, קובע מהם דוחות הביקורת הפנימית המהותיים שיובאו לדין בועדת הביקורת.

ביום 28 ביולי 2013 הופצה רשימה חצי שנתית, במסגרת דיווח על ביצוע תכנית העבודה של הביקורת למחצית הראשונה של שנת 2013. הדיווח דון בישיבת ועדת ביקורת שהתקיימה ביום 19 באוגוסט 2013. דוח סיכום שנתי של עבודת הביקורת הפנימית לשנת 2013 הופץ ביום 27 בפברואר 2014 ודיון לגביו צפוי להתקיים בוועדת הביקורת, בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים. דוחות עיקריים אחרים נדונו במהלך השנה בישיבות השוטפות של ועדת ביקורת.

הערכת פעילות המבקר הפנימית

הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימית, יש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית.

התגמול של המבקר הפנימית

להלן פרטים על השכר, ההפרשות הסוציאליות, ההטבות וההפרשות ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקר הפנימית הראשית, בשנת 2013: שכר בסך של 1,108 אלפי שקלים חדשים, הפרשות סוציאליות בסך של 346 אלפי שקלים חדשים, הטבה בשל תשלום מבוסס מניות בסך של 341 אלפי שקלים חדשים ושכר נוספות בסך של 70 אלפי שקלים חדשים. היתרה של הלוואות שניתנו בתנאים רגילים לסוף שנת 2013 הסתכמה בסך של 88 אלפי שקלים חדשים. להערכת הדירקטוריון, אין בהיקף התגמול הניתן למבקר הפנימית כדי להשפיע על שיקול דעתה של המבקר בקשר עם עבודתה.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ערוכים על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן פירוט המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים:

ההפרשה להפסדי אשראי מבוצעת החל מיום 1 בינואר 2011 על פי הוראות דיווח לציבור חדשות של המפקח על הבנקים, המבוססות על הקודיפיקציה של תקני חשבונאות אמריקאים ASC 310 - 10 ועל הנחיות של רשויות פיקוח בארצות הברית, כפי שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים. ההפרשה להפסדי אשראי נערכת באחד משני מסלולים: הפרשה פרטנית, והפרשה קבוצתית הכוללת גם את ההפרשה על תיק האשראי לדיוור על פי נוסחת עומק הפיגור. לפרטים, ראה ביאור 1' לדוחות הכספיים. ההפרשות הפרטניות להפסדי אשראי, מחושבות על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בהתבסס על הערכות של הנהלת הבנק, ביחס לתזרימי המזומנים הצפויים להתקבל ולמועדים בהם יתקבלו, בגין חובות שסכומם 700 אלף שקלים חדשים ומעלה. תזרימי המזומנים צפויים להתקבל ממקורות הפירעון השונים של החייב, לרבות פעילותו העסקית, מקורות פירעון פרטיים של הלווה, ממימוש ביטחונות שהועמדו לחיזוק האשראי, או ערבויות שניתנו על ידי החייב או צדדים שלישיים. ההפרשה להפסדי אשראי היא הפער שבין יתרת החוב הרשומה, לבין הערך של תזרימי המזומנים הצפויים, מהוונים בריבית האפקטיבית של החוב המקורי. יש למחוק חשבונאית כל יתרת חוב המהווה "הפסד סופי", לא יאוחר מהתקופות שנקבעו בהוראות. במקרים בהם הביטחון מהווה מקור יחידי ובלעדי לפירעון החוב, מדידת ירידת הערך מתבססת על השווי ההוגן של הביטחון, ונמחקת חשבונאית יתרת החוב הרשומה שמעבר לשווי ההוגן של הביטחון, כנגד הוצאות בגין הפסדי אשראי. ההפסדים בפועל יכולים להתברר כשונים מההפרשות הספציפיות שנעשו.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-700 אלף שקלים חדשים, כפי שקבע הבנק) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיוור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שאינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיוור לגביהן חושבה הפרשה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראת שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל יום 31 בדצמבר 2012. הנוסחה מבוססת על שיעור הפסדי העבר לפי ענפי משק, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות מתחשב הבנק גם בנתונים נוספים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים והערכת איכות כללית של האשראי לענף משק.

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים טרם הפרסום של הנחיות מעודכנות וסופיות בנושא הפרשה קבוצתית, הבנק ממשיך ליישם את ההוראות שנקבעו בהוראות השעה.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממש.

הפרשה מזערית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים, כמפורט במכתבו מיום 21 במרץ 2013, "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".

בהתאם להוראות, עודכנו הנחיות בנושא חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור כמפורט להלן.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לבחון, ובהתאם לצורך לעדכן את השיטה לקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. בבחינת השיטה יש להתחשב במכלול הגורמים המשפיעים על סיכויי הגבייה של הלוואות אלה. כמו כן, נדרש הבנק, החל מהרבעון השני של שנת 2013, לוודא כי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות אלו (לא כולל הלוואות לדיור אשר בשלן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית).

עד ליישום ההוראות החדשות כאמור לעיל, חושבה יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור כנגזרת מהגידול בהיקף מתן האשראי השוטף, בהשוואה לעבר.

ההתאמה הראשונית של ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לשיעור של 0.35%, שנכללה בדוחות הכספיים לשנת 2013 הסתכמה לכ-191 מיליוני שקלים חדשים לפני מס, ומעודכנת בהתאם, באופן שוטף.

מכשירים נגזרים מטופלים ומוצגים על פי הקודיפיקציה של תקני חשבונאות אמריקאים ASC 815 ו-ASC 820. על פי ההוראות, כל הנגזרים מוצגים במאזן על פי השווי ההוגן. ASC 820 (FAS 157) מגדיר מהו שווי הוגן, וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכה וקביעת מדרג שווי הוגן. המדרג שנקבע מחלק את המכשירים הנמדדים בשווי הוגן ל-3 רמות:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.

רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.

רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

הבנק בוחן האם שוק בו נסחרים מכשירים פיננסיים הינו פעיל, בהתבסס על הפרמטרים הבאים: היקף וכמות העסקאות המתבצעות בשוק, המרווח הקיים בין מחיר קניה לבין מחיר מכירה, ומידת ההתאמה בין מחירים של עסקאות דומות באותו שוק. על פי התקן, יש לשקף את הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באמצעות מודל, המתבסס על אינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי, הנגזרות ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. בהיעדר אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים. הבנק בוחן את מהותיות רכיב סיכון האשראי ביחס לשווי ההוגן בכללותו, כחלק מבחינת הסיווג של המכשיר לרמות השווי ההוגן.

בחודש יוני 2012 הנחה בנק ישראל את הבנק (במסגרת סקירה במערכת הבנקאית), כי מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3. על פי הנחיית הפיקוח על הבנקים דרישת הסיווג כאמור הינה בתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2012, לרבות עדכון מספרי השוואה.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 כ' לדוחות הכספיים. לפירוט הנגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

ניירות ערך בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה מוצגים על פי שוויים ההוגן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. ניירות ערך שסווגו לתיק המוחזק לפדיון נמדדים בשיטת העלות המופחתת. שוויים ההוגן של ניירות הערך נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים של ניירות הערך או של ניירות ערך דומים בתנאיהם, דהיינו שערי בורסה, ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג, או ציטוטים מברוקרים המקובלים על הבנק. הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצטטות. לחישוב השווי ההוגן נערך תיקוף, על ידי אגף בקרת סיכונים בבנק, שאינו לוקח חלק בתהליך חישוב השווי ההוגן, ובעזרת יועץ מקצועי חיצוני המתמחה במודלים לחישוב שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. התיקוף מתבצע באמצעות בחינת ההנחות והפרמטרים של המודל; בחינת המתודולוגיה של המודל ואופן יישומה; וסקירה בלתי תלויה של המודל תוך השוואה למודלים אחרים, ככל שניתן.

לפירוט ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013 נכללו אומדנים קריטיים ביחס לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני במספר השקעות בניירות ערך, בעלות השקעה מקורית כוללת של כ-40 מיליוני דולר (כ-139 מיליוני שקלים חדשים). היקף ירידת הערך שהוכרה כירידה שאינה בעלת אופי זמני, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-39 מיליוני דולר (כ-135 מיליוני שקלים חדשים). לצורך אמידת ירידת הערך כאמור, חושב שוויין ההוגן של ההשקעות באמצעות מודל פנימי, המבוסס על מתודולוגיה להערכת איכות של איגוחי חובות, ועל נתונים אובייקטיביים, ככל שישנם. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נערך תיקוף לחישוב השווי ההוגן על ידי גורם מקצועי בלתי תלוי שמונה לשם כך בבנק. הונח כי הירידה בשווי לעומת סטית ההשקעה המקורית איננה בעלת אופי זמני, בעיקר לאור השיעור המהותי של הירידה, לאור הזמן הממושך בו לא חלה עלייה בשווי המצוטט, ולאור השחיקה ב"כריות ההגנה" של ההשקעות. שווי השקעות אלו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013 עומד על כ-1 מיליון דולר (כ-3 מיליוני שקלים חדשים).

שווי ההשקעות בפועל עשוי להתברר בעתיד כשונה מהותית מהאומדן האמור. היקף ההשפעה על הדוחות הכספיים בעתיד עשוי לנוע בין רישום הוצאה נוספת בסך כ-1 מיליון דולר (כ-3 מיליוני שקלים חדשים), אם יתברר כי שווי ההשקעות ימשיך לקטון, לבין רישום הכנסה בסך כ-39 מיליוני דולר (כ-135 מיליוני שקלים חדשים), אם יתברר כי מלוא ירידת הערך הינה זמנית.

הבנק קבע הליך תיקוף לשווי ההוגן של מכשירים הנמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה, באחריות האגף לבקרת סיכונים. הליך התיקוף כולל בחינה של תהליך קביעת השווי ההוגן, של ההנחות הנכללות בתהליך זה ושל המודלים המשמשים לחישוב. הליך התיקוף מתייחס הן לשווי ההוגן הטהור, המחושב לפי תנאי השוק הרלוונטי על פי התקינה, והן לרכיב סיכון האשראי הכלול בשווי ההוגן.

התחייבויות בגין זכויות עובדים מחושבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על שיעורי היוון שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים. בהתאם להוראת המפקח על הבנקים שיעור ההיוון בחישוב האקטוארי לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה הינו 4%.

היקף התחייבויות הבנק בגין זכויות עובדים המחושבות על פי מודל אקטוארי, מסתכם בכ-634 מיליוני שקלים חדשים. (כולל הפרשה בגין פרישת עובדים בתנאים מועדפים).

להלן ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר (במיליוני שקלים חדשים):

שינוי של 10% בשיעור ההטבה הממוצע לפורש שמקבל הטבה		שינוי של 5% בשיעור העזיבה לפני גיל פרישה		שינוי של 1% בשיעור העליה השנתי של השכר		עליה של 0.25% בשיעור ריבית ההיוון	
ירידה	עליה	ירידה	עליה	ירידה	עליה	ירידה	עליה
(3)	3	(10)	10	(20)	22	(5)	5
-	-	-	-	-	-	(4)	4
-	-	-	-	-	-	(2)	2

לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים וההשפעה הצפויה על ההון של הבנק, ראה ביאור 1 כ"ז.5 לדוחות הכספיים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות הדוחות הכספיים כוללים את ערך ההטבה של תכנית אופציות למנהלי הבנק, שערכה נאמד על ידי חוות-דעת של יועץ חיצוני מומחה לתחום, לפי מודל בלק ושולס בהתבסס על הנחות שונות, בעיקר ביחס למועד המימוש הצפוי של האופציות ולסטיית התקן של שער מניית הבנק. שינויים בשער מניית הבנק, בסטיית התקן של השער ובגורמים אחרים עשויים להשפיע על שוויה הכלכלי של ההטבה.

ערך ההטבה נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה של האופציות, בשיטת הפחתה מואצת. לפרטים, ראה גם ביאור 16א לדוחות הכספיים.

שווי ההטבה בפועל בעת מימוש האופציות, מוכר לבנק כהוצאה לצרכי מס, ומנגד חייב במס שכר. סך ההוצאה המוכרת לצרכי מס, שבגינה ירשום הבנק הטבת מס בדוח רווח והפסד, לא יעלה על שווי ההטבה המקורי בעת הענקת האופציות. הטבת מס בסכום שיעלה הסך האמור, תיזקף ישירות להון העצמי.

חלק מתכניות האופציות של הבנק כוללות מספר מנות, המבשילות במועדים שנקבעו. כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, נגזרת מהשיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 15%, בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש שנקבעה בתכנית האופציות. הנהלת הבנק העריכה תוואי של שיעורי תשואה שנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת משנות התכנית, ובאמצעות תוואי זה, הוערכו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הותאמו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש בהתאם לשיעורי התשואה השנתיים בפועל בכל אחת משנות התכנית. בהתאם לכך, שווי ההטבה הכולל, הנפרס בדוחות הכספיים במסגרת הוצאות השכר, שיתרתו (שטרם הוכרה כהוצאות שכר) ליום 31 בדצמבר 2013 מגיעה לכ-8 מיליוני שקלים חדשים.

שינויים בהערכת הנהלה, או בתשואה של ההון בפועל לעומת ההערכה המקורית, ישפיעו על כמות האופציות שיוענקו, וכתוצאה מכך על הוצאות השכר. יתרת שווי ההטבה הכולל כאמור לעיל, עשויה לקטון לכ-2 מיליון שקלים חדשים, אם התשואות על ההון תהיינה נמוכות מ-9% בשנת 2014, או לגדול ל-17 מיליון שקלים חדשים, אם התשואות תהיינה 15% או למעלה מכך.

הפרשות בגין תביעות משפטיות - בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'צפויה', נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'אפשרית', נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'קלושה', לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 19 ד' ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגין הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך סיכויי התממשות חשיפה.

הפרשה לירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים נערכת בהתאם לתקן הבינלאומי IAS 36 - ירידת ערך נכסים. הפרשה לירידת ערך, במידה ונדרשת, מבוססת על הערכות שווי הנערכות על ידי שמאי או מעריך שווי, ומעודכנות על ידו בהתאם לצורך.

מיסים נדחים - ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 כולל מיסים נדחים, נטו, בסכום של כ-820 מיליון שקלים חדשים (ללא מיסים נדחים בגין ניירות ערך, שאינם משפיעים על ההפרשה למיסים). עלייה של 1% בשיעור המס תגרום לירידה בהפרשה למיסים בסכום של כ-22 מיליון שקלים חדשים. בגין אי ודאויות במסים על ההכנסה מכיר הבנק בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותן עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

הליך אישור הדוחות הכספיים

האורגן המופקד על בקרת העל בבנק הוא דירקטוריון הבנק. שמות חברי הדירקטוריון, מיומנותם החשבונאית והפיננסית וכשירותם המקצועית מפורטים בפרק הדירקטוריון להלן. בהליכי העריכה, הבקרה והאישור של הדוחות הכספיים מעורבים אורגנים נוספים ונושאי משרה כמפורט להלן.

הדוחות הכספיים נערכים בבנק ביחידה מקצועית, בראשותו של החשבונאי הראשי, לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם למדיניות גילוי שקבע דירקטוריון הבנק.

במקביל לעריכת הדוחות הכספיים, ועל בסיס טיוטת הדוחות המועברת אליהם, מאשרים כל חברי הנהלה, בחתימתם, שלא בא לידיעתם כל פרט העשוי להעיד כי הנתונים והתיאור בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים ביחס לתחומי אחריותם כוללים מצג שגוי או חסר של עובדה מהותית, שנקבעו על ידם בקרות אפקטיביות על מנת להבטיח שכל מידע מהותי שבתחום אחריותם מובא לידיעתם, וכן שכל חולשה מהותית או ליקוי משמעותי בבקרה הפנימית על דיוח כספי אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי בתחומים שבאחריותם, הובאו לידיעת הגורמים המתאימים. לפרוט שמותיהם ותפקידיהם של חברי הנהלה בבנק, ראה פרק חברי הנהלת הבנק להלן.

בבנק פועלות שתי ועדות הפרשה להפסדי אשראי, בראשות החשבונאי הראשי. ועדה ראשונה, בה מתקיים דיון פרטני בלקוחות מסווגים וועדה נוספת הדנה בהפרשה הקבוצתית בגין ענפי המשק השונים. בשתי הועדות מדווחות, בין היתר, גם תוצאות הדיונים בתתי ועדות נוספות המטפלות בחובות וחשיפות אשראי של הבנק. כמו כן, פועלת בבנק ועדת הפרשות להפסדי אשראי בראשות המנהל הכללי. בועדה זו מתקיים דיון פרטני נוסף בסיווגים ובהפרשות של לקוחות גדולים, וכן, נקבעת נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי, לרבות הפרשות קבוצתיות. בועדה בראשות המנהל הכללי משתתפים מנהל החטיבה העסקית, מנהל החטיבה הקמעונאית, מנהל החטיבה הפיננסית, החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי הראשי וגורמי אשראי מקצועיים. כמו כן, נבחנות על ידי היועץ המשפטי הראשי והחשבונאי הראשי ההפרשות הנדרשות בגין תביעות שהוגשו כנגד הבנק.

נושאים עקרוניים הקשורים בגילוי הניתן בדוחות הכספיים, נדונים בועדת הגילוי בדוחות הכספיים (להלן: "ועדת הגילוי") בראשות המנהל הכללי, ובהשתתפות החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי הראשי וחברי הנהלה נוספים. במסגרת דיונים אלה נכללים נושאים בעלי השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים, נושאים בעלי עניין לציבור, התפתחויות החייבות להיות מדווחות לציבור, שינויים מהותיים ביישום מדיניות חשבונאית, בקשות או דרישות של רשויות פיקוח ונושאים שלגביהם קיימים חילוקי דעות בין הנהלת הבנק לבין רואי החשבון המבקרים. כחלק מהצגת הנושאים בפני ועדת הגילוי מובאת גם התייחסותם המקצועית של רואי החשבון המבקרים.

ועדת הביקורת של הדירקטוריון דנה וממליצה על אישור הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של הבנק. לפירוט שמותיהם של חברי ועדת הביקורת וכשירותיהם ראה פרק הדירקטוריון להלן.

ועדת הביקורת דנה בנאותות הגילוי בדוחות הכספיים ובבחינת הדוחות הכספיים, על מרכיביהם השונים, לרבות סיווגים והפרשות להפסדי אשראי של חובות בעייתיים, טרם הבאתם לדיון ולאישור במליאת הדירקטוריון.

ועדת הביקורת בוחנת את ההערכות והאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הבקרות הפנימיות הקשורות בדיוח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד; הערכות השווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

בישיבות ועדת הביקורת משתתפים גם יושב ראש הדירקטוריון, המנהל הכללי, החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי הראשי ורואי החשבון המבקרים. ה-CRO והמבקר הפנימי הראשי מוזמנים לישיבות הועדה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר ליישומן של הנחיות סעיפים 302 ו-404 בחוק Sarbanes-Oxley האמריקאי, מובא בפני ועדת הביקורת דיווח באשר לכל ליקוי משמעותי שאותר בתהליכי הגילוי או בבקרה הפנימית על דיווח כספי. לדיונים אלה מוזמנים גם המבקר הפנימי, ה-CRO ורואי החשבון המבקרים. כל דיווח על ליקויים משמעותיים מוצג גם לדירקטוריון.

ועדת הביקורת מתכנסת פעמיים לדון בדוחות רבעוניים ושלוש פעמים לדון בדוחות שנתיים, כאשר הישיבה האחרונה מתקיימת, ככל הניתן, לפחות שבוע לפני התכנסות מליאת הדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים.

לאחר תום הדיונים בוועדת הביקורת, מועברות לדירקטוריון המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים יחד עם טיוטת הדוחות הכספיים, כך שהמסמכים יהיו בידי חברי הדירקטוריון לפחות שלושה ימי עסקים לפני הדיון בהם בדירקטוריון. במסגרת הדיון בדירקטוריון מוצגים על ידי החשבונאי הראשי התוצאות הכספיות וניתוח שלהן. יושב ראש ועדת הביקורת מביא בפני הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת באשר לנושאים שנדונו בפניה ולאישור הדוחות הכספיים. בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים משתתפים, מלבד חברי הדירקטוריון, גם המנהל הכללי, החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי הראשי, ה-CRO, המבקר הפנימי הראשי ורואי החשבון המבקרים, וכן משתתפים נוספים המוזמנים לדיון בהתאם לעניין. רואי החשבון המבקרים מציגים בדיון את התייחסותם.

בתום הדיון, מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, ובדבר הסמכת יושב ראש הדירקטוריון, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

דוח רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים כדלהלן:
 תביעות שהוגשו כנגד הבנק ובקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, כמפורט בביאור 11.ד19)א-ג לדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוססות על Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי).

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2013 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של הנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של רואי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board).

הקוד האתי

שקיפות מלאה הינה תנאי הכרחי לממשל תאגידי בכלל ולממשל תאגידי של ניהול סיכונים יעיל בפרט. מדיניות גילוי נאות של אירועים, תהליכים תומכים ומבנה ארגוני הולם, יוצרים ממשקי עבודה שוטפים התומכים ומאפשרים לדירקטוריון הבנק לבצע את תפקידו. על מנת לבצע את האמור במקצועיות והקפדה, מעודד הארגון "תרבות בקרה פנימית". קרי, הדירקטוריון והנהלת הבנק מעודדים בקרב הארגון רמה גבוהה של אתיקה ויושרה, אשר יונחלו באמצעים הבאים:

- ערוצי תקשורת אפקטיביים המבטיחים העברת מסרים בדבר אתיקה, יושרה וחשיבות הבקרה הפנימית מהדירקטוריון ומהנהלה הבכירה, לכל עובדי הבנק.
- מתן דוגמה אישית של ההנהלה הבכירה.
- קוד אתי כתוב, ותיעד שכל העובדים קראו ואישרו.
- מנגנוני פיקוח שבאמצעותם ניתן לוודא עמידת העובדים בדרישות ובכללי ההתנהגות.
- מנגנוני עידוד לדווח על חשד לביצוע פעולות בלתי תקינות.
- מנגנוני אכיפה כלפי מפרי כללי התנהגות.

הקוד האתי של הבנק נכתב לאחר למעלה משנה של מפגשים ושיחות, שבהם נטלו מספר רב של עובדים ומנהלים בבנק. אין ספק כי רכישת קוד אתי מן המוכן ממומחים חיצוניים לאתיקה, הייתה מקצרת את התהליך, אך הייתה חוטאת למטרות העיקרית של הקוד: מתן ביטוי אותנטי ומדויק ל"רוח" הבנק ולתרבות הארגונית השוררת בו, כפי שהיא משתקפת בעיניהם של עובדיו ומנהליו.

תהליך כתיבת הקוד, שהתבסס על ניתוח אירועים שעלו מהשטח, ופעילות ההטמעה של ערכיו, הכשירו את הקרקע לשילוב הקוד בפעילות היומיומית כדרך חיים, והסתייעות בערכיו להתמודדות עם סוגיות ודילמות העולות בשגרת העבודה.

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר דירקטוריון הבנק את ערכי הקוד האתי המחייב את הארגון בכלל וכל אחד מעובדיו ומנהליו בפרט.

על מנת להבטיח כי העיסוק בנושא האתי יהיה תדיר וישמור על רמה גבוהה של אקטואליות, הוקמה בבנק ועדת אתיקה בראשות מזכירת הבנק. הועדה כוללת את נציגי יחידות המטה והסניפים. הועדה מלווה את תהליך ההטמעה של הקוד האתי, אשר בוצע במהלך שנת 2009, ובמסגרתו עברו כל עובדי הבנק ומנהליו סדנאות להטמעת הקוד האתי, שבסיומן חתם כל אחד מהעובדים והמנהלים על הקוד האתי. עם סיום מהלך ההטמעה פורסם הקוד האתי באתר האינטרנט של הבנק. ועדת האתיקה מתכנסת אחת לחודש וממשיכה במהלך הטמעת הקוד באופן שוטף, על ידי פרסום דילמות לעובדי הבנק, דיון בדילמות העולות מהשטח, ובחינת תהליך הטמעת הקוד האתי.

במהלך שנת 2010 הוקם פורטל ייעודי לנושא הקוד האתי באינטראנט הכולל, בין היתר, דיווחים משיבות הועדה, דילמות ומאמרים מקצועיים בנושא. הפורטל מהווה ערוץ דיווח נוסף לדילמות אתיות. בנוסף, במהלך שנת 2012, בנוסף לפעילות השוטפת, התקיים כנס מנהלים בנושא שיפור ופיתוח מיומנויות להתמודדות עם דילמות אתיות מורכבות. בפתחת הכנס התייחס המנהל הכללי הקודם של הבנק לקשר בין התכנית האסטרטגית של הבנק לערכי הקוד האתי. בנוסף, התקיים כנס אתיקה בחטיבה הפיננסית, בהשתתפות מנהלי השלוחות בחוץ לארץ, וזאת בהמשך להדרכות שהתקיימו בשלוחות עצמן.

במהלך שנת 2013 המשיכו יחידות הבנק בהטמעת הקוד האתי, תוך שימוש במגוון כלים, בהתאם לתכנית העבודה. לאחר חמש שנים של פעילות בנושא הקוד האתי בבנק, החל בשנת 2013 מהלך לבחינת אפקטיביות הטמעת הקוד ביחידות הבנק. התהליך כלל הפעלת שני אמצעים:

- קבוצות מיקוד שנערכו עם עובדי הבנק.
- ביצוע סקר, הכולל מספר שאלות, שנועדו לבחון את עמדת המשיבים, בנוגע להצלחת הטמעת הקוד.

לסקר ענה מדגם של למעלה מ-400 עובדי הבנק (עם/ללא כפיפים, מטה וסניפים).

במהלך שנת 2014 ימשיך הבנק לבצע קבוצות מיקוד, ויבצע סקר נוסף, כדי לאמוד את התקדמות התהליך של הטמעת הקוד האתי בקרב עובדי הבנק. במסגרת תוכנית העבודה לשנת 2014 יתקיים אירוע אתיקה חוצה יחידות שבאמצעותו ייחשפו יחידות הבנק השונות לסוגיות אתיות איתן מתמודדות יחידות אחרות בבנק.

חברי הנהלת הבנק

להלן רשימת חברי פורום הנהלת הבנק ליום 31 בדצמבר 2013, תוארם ותפקידם:

אלדד פרשר	מנהל כללי	
מנחם אביב	סגן מנהל כללי	מנהל חטיבת חשבונאות ודיווח כספי וחשבונאי ראשי
ישראל אנגל	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה הקמעונאית
חיים גיט ⁽¹⁾	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, Chief Risk Officer (CRO)
אילה חכים	.	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
משה לארי ⁽²⁾	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה הפיננסית, Chief Financial Officer (CFO)
דינה נבות	סגן מנהל כללי	מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים
דורון קלאוזנר ⁽³⁾	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה לבנקאות עסקית
ריטה רבינשטיין	סגן מנהל כללי	מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל
גלית ויזר		מבקרת פנימית ראשית, מנהלת חטיבת הביקורת הפנימית
ד"ר שמעון וייס		יועץ משפטי ראשי, מנהל החטיבה המשפטית
מאיה פלר		מזכיר הבנק
בני שוקרון		דובר הבנק

- (1) ביום 31 בדצמבר 2013 סיים מר חיים גיט את תפקידו כמנהל החטיבה לבקרת סיכונים ו-CRO של הבנק, עם פרישתו לגמלאות.
- (2) ביום 15 באוגוסט 2013 חדל מר משה לארי לכהן כמנהל החטיבה לתכנון ותפעול וכמנהל החטיבה לנכסי לקוחות וייעוץ וביום 16 באוגוסט 2013 מונה למנהל החטיבה הפיננסית ו-CFO של הבנק. ביום 2 בפברואר 2014 החל מר ניסן לוי לכהן כמנהל החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות.
- (3) ביום 1 בינואר 2014 החל מר דורון קלאוזנר לכהן כמנהל החטיבה לבקרת סיכונים ו-CRO של הבנק. באותו מועד, מונה לתפקיד מנהל החטיבה לבנקאות עסקית מר אופיר מורד (נכון ליום 31 בדצמבר, כיהן מר אופיר מורד בתפקיד סגן מנהל החטיבה לבנקאות עסקית).

נושאי משרה בכירה

להלן פרטים לגבי נושאי משרה בכירה שאינם דירקטורים של הבנק:

אלדד פרשר	
תאריך תחילת כהונה תואר	3.11.2004 (16.8.2013 בתפקיד המנהל הכללי של הבנק) מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי התפקיד שממלא בחברה בת	מנהל כללי יושב ראש בנק המזרחי שוויץ
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	לא תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה הפיננסית - CFO ומנהל סיכוני השוק, בבנק מזרחי טפחות בע"מ
מנחם אביב	
תאריך תחילת כהונה תואר	13.4.2005 סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	מנהל חטיבת חשבונאות ודיווח כספי, חשבונאי ראשי דירקטור בחברת מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	לא תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, תואר שני במינהל עסקים (M.B.A) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	חשבונאי ראשי של בנק מזרחי טפחות בע"מ
ישראל אנגל	
תאריך תחילת כהונה תואר	1.1.2005 סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	מנהל החטיבה הקמעונאית דירקטור בבנק יהב, דירקטור בטפחות ביטוח ⁽¹⁾
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	לא תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני במנהל עסקים (מימון) - אוניברסיטת בר אילן, רואה חשבון
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה הקמעונאית - בנק מזרחי טפחות בע"מ

(1) טפחות ביטוח – טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

נושאי משרה בכירה - המשך

חיים גיט ⁽¹⁾	
תאריך תחילת כהונה תואר התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	1.2.1999 (7.7.2011 בתפקיד זה) סגן מנהל כללי מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, CRO. לא תואר ראשון בחשבונאות - אוניברסיטת תל-אביב, תעודה בראיית חשבון - האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון מבקר פנימי ראשי בבנק מזרחי טפחות בע"מ
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	

גלית יזר	
תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	7.7.2011 מבקר פנימית ראשית; מנהלת חטיבת הביקורת הפנימית מבקר פנימית ראשית של בנק יהב; והחברות: "אתגר", "נאמנות", "מזרחי טפחות הנפקות", טפחות ביטוח ⁽²⁾ . לא בוגרת תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה (האוניברסיטה העברית) ובעלת תואר שני במנהל עסקים (האוניברסיטה העברית), רואת חשבון סגנית המבקר הפנימי הראשי בבנק וקודם לכך מבקרת פנימית ראשית בבנק טפחות.
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	

שמעון וייס	
תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה	2.10.1999 יועץ משפטי ראשי; מנהל הסיכונים המשפטיים לא LL.B - האוניברסיטה העברית בירושלים, LL.M - האוניברסיטה העברית בירושלים, DR.JUR. - האוניברסיטה העברית בירושלים M.B.A - אוניברסיטת תל אביב יועץ משפטי ראשי, בנק מזרחי טפחות בע"מ
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	

(2) מר חיים גיט, מנהל החטיבה לבקרת סיכונים ו-CRO של הבנק, סיים את תפקידו עם פרישתו לגמלאות ביום 31.12.13.

(3) אתגר - אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ.

נאמנות - מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ

מזרחי טפחות הנפקות - מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ

טפחות ביטוח - טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

נושאי משרה בכירה - המשך

אילה חכים	
1.7.2013	תאריך תחילת כהונה
מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, ומנהלת טכנולוגיית המידע של הבנק	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
לא	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
תואר ראשון כלכלה ומדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן	
תואר שני - מנהל עסקים - אוניברסיטת בר אילן	
תת - אלוף, מפקדת יחידת לוט"ם בחיל התקשוב	
משה לארי	
8.11.2009 (16.8.2013 בתפקידו הנוכחי)	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה הפיננסית - CFO ומנהל סיכוני השוק	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
י"ר מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, דירקטור בבנק יהב	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
לא	
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון	
CRO, מנהל החטיבה לתכנון תפעול ונכסי לקוחות בבנק מזרחי טפחות בע"מ, מנהל אגף לתכנון וכלכלה בבנק מזרחי טפחות בע"מ	
דינה נבות	
1.4.2012	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
לא	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
תואר ראשון בעבודה סוציאלית - אוניברסיטת תל אביב, תואר שני בעיתונאות ותקשורת - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני בפסיכולוגיה חברתית וסוציולוגיה - אוניברסיטת בר אילן	
סמנכ"ל שיווק ב-HOT מערכות תקשורת, סמנכ"ל שיווק בקרליין - פריגו ישראל	

נושאי משרה בכירה - המשך

מאיה פלר	
20.4.1997	תאריך תחילת כהונה
מזכיר הבנק	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
לא	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
תואר ראשון (B.A.) מדעי הרוח - אוניברסיטת תל אביב	
מזכיר בנק מזרחי טפחות בע"מ	

דורון קלאוזנר ⁽¹⁾	
8.11.2009	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
מנהל החטיבה לבנקאות עסקית ומנהל סיכוני אשראי	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
לא	
תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר-אילן	
מנהל החטיבה למשאבי אנוש, לוגיסטיקה ורכש בבנק הפועלים בע"מ, מנהל החטיבה לסיכונים ואסטרטגיה בבנק הפועלים בע"מ	

ריטה רובינשטיין	
1.1.2007	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה
מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
לא	
תואר ראשון (B.A.) במדעי החברה והרוח - האוניברסיטה העברית ירושלים,	
תואר שני (M.A.) במדעי החברה והרוח - אוניברסיטת בר אילן	
מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל בבנק מזרחי טפחות בע"מ	

(1) ביום 1.1.2014 החל מר דורון קלאוזנר לכהן כמנהל החטיבה לבקרת סיכונים ו-CRO של הבנק. באותו מועד, מונה לתפקיד מנהל החטיבה לבנקאות עסקית מר אופיר מורד (נכון ליום 31 בדצמבר 2013, כיהן מר אופיר מורד בתפקיד סגן מנהל החטיבה לבנקאות עסקית).

שינויים נוספים שחלו במהלך שנת 2013

ביום 5 בפברואר 2013 חדל מר דב פוגל לכהן כנושא משרה בכירה בבנק.
 ביום 1 ביולי 2013 חדל מר צבי אגרוביץ לכהן כנושא משרה בכירה בבנק.
 ביום 15 באוגוסט 2013 חדל מר אלי יונס לכהן כמנהל הכללי של הבנק. לפרטים בדבר סיום כהונתו של מר אלי יונס, ומינויו של המנהל הכללי המכהן, מר אלדד פרשר, ראה פרק אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק לעיל.
 בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 16 בספטמבר 2013 הוחלט על מינויו של מר ניסן לוי למנהל החטיבה לתכנון תפעול ונכסי לקוחות. המינוי בתוקף מיום 2 בפברואר 2014.

פירוט תגמולים⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה

באלפי שקלים חדשים

שנת 2013												
שם	תפקיד	המשרה	היקף החזקה	שיעור	תגמולים בעבור שירותים ⁽²⁾			סך הכל	תגמול אחר	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾		
					שכר מענקים ⁽¹⁶⁾	סוציאליות ⁽⁴⁾ מניות ⁽⁵⁾	מבוסס הטבות מספותר ⁽⁶⁾			יתרה ליום לפירעון בתנאים רגילים	ממוצעת	תקופה
משה יודמן ⁽⁷⁾	יושב ראש הדירקטוריון	100%	-	2,486	1,917	-	4,526	123	1,849	5.0	69	
אלדד פרשר ⁽⁸⁾	מנהל כללי	100%	-	1,131	384	274	1,882	93	40	1.0	11	
אליעזר יונס ⁽⁹⁾	מנהל כללי לשעבר	100%	-	3,030	259	* 1,900	5,344	155	-	-	98	
דן לובש ⁽¹⁰⁾	מנהל כללי של חברה בת - יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד	100%	-	1,231	292	656	2,282	103	-	-	-	
דינה נבות ⁽¹¹⁾	סגן מנהל כללי, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	100%	-	1,107	336	733	2,247	71	758	7.5	36	
דורון קלאוזנר ⁽¹²⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה לבנקאות עסקית	100%	-	1,120	341	557	2,101	83	22	1.0	36	

* כולל פריסה לא לינארית של תכנית אופציות למנהל הכללי לשעבר שאושרה ביום 30 בנובמבר 2008 על פני 5 שנים וארבעה חודשים. האופציות יוענקו למנהל הכללי לשעבר בחמש מנות ביום 1 באפריל בכל אחת מהשנים 2010 עד 2014. התכנית נפרסת כמפורט להלן: סך של 1.2 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, 14.3 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009, 10.4 מיליון שקלים חדשים בשנת 2010, 6.4 מיליון שקלים בשנת 2011, 3.9 מיליון שקלים בשנת 2012, 1.9 מיליון שקלים בשנת 2013 ו-0.5 מיליון שקלים בשנת 2014. לפרטים, ראה ביאור 1.א16 לדוחות הכספיים.

פירוט תגמולים⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה - המשך

באלפי שקלים חדשים

שנת 2012											
פרטי מקבל התגמולים	תגמולים בעבור שירותים ⁽²⁾						שכר	שיעור החזקה בהון הבנק	היקף המשרה	תפקיד	שם
	אחר	תשלום שווי	מבוסס הטבות מניות ⁽⁵⁾	הפרשות סוציאליות ⁽⁴⁾	מספות ⁽⁶⁾	סך הכל					
הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾	תקופה	ממוצעת	יתרה ליום	לפירעון	31.12.2012	רגלים					
יעקב פרי ⁽¹³⁾	יושב ראש הדירקטוריון	60%	.	1,933	615	227	-	131	2,906	-	199
אליעזר יונס ⁽⁹⁾	מנהל כללי	100%	-	2,965	-	1,162	-	154 * 3,900	8,181	-	111
דרון קלאוזנר ⁽¹²⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה העסקית	100%	-	1,023	-	272	-	1,227	2,604	-	62
משה לארי ⁽¹⁴⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה לתכנון ותפעול ומנהל החטיבה לנכסי לקוחות ויעוץ	100%	-	1,021	-	274	-	1,145	2,521	5	11
דן לובש ⁽¹⁰⁾	מנהל כללי של חברה בת - יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד	100%	-	1,193	408	744	-	111	2,456	-	-
סמי קינן ⁽¹⁵⁾	סגן מנהל כללי, מנהל חטיבת טכנולוגית מידע	100%	-	852	-	1,503	-	81	2,436	-	36

* כולל פריסה לא לינארית של תכנית אופציות למנהל הכללי שאושרה ביום 30 בנובמבר 2008 על פני 5 שנים וארבעה חודשים. האופציות יוענקו למנהל הכללי לשעבר בחמש מנות ביום 1 באפריל בכל אחת מהשנים 2010 עד 2014. התכנית נפרסת כמפורט להלן:
 סך של 1.2 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, 14.3 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009, 10.4 מיליון שקלים חדשים בשנת 2010, 6.4 מיליון שקלים בשנת 2011, 3.9 מיליון שקלים בשנת 2012, 1.9 מיליון שקלים בשנת 2013 ו-0.5 מיליון שקלים בשנת 2014. לפרטים, ראה ביאור 1.א16 לדוחות הכספיים.

הערות:

- (1) התגמולים במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.
- (2) הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (3) ההטבה היא בתנאים שניתנו לכלל עובדי הבנק.
- (4) כולל פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, מענק הסתגלות, חופשה וביטוח לאומי.
- (5) לפרטים בדבר תשלום מבוסס מניות למנהל הכללי ולנושאי משרה, ראה ביאור 16א. לדוחות הכספיים.
- (6) כולל הריבית המתייחסת להלוואות שניתנו בתנאי הטבה ביחס לתנאי השוק. לא קיימת הטבת ריבית בגין פיקדונות. בעסקאות בנקאיות אחרות, ההטבות חלות על כלל עובדי הבנק וסכומן אינו מהותי.
- (7) מר משה וידמן - ביום 17 ביוני 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את התקשרות הבנק באשר לתנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש דירקטוריון הבנק.
- מר משה וידמן מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק בהיקף של משרה מלאה, החל מיום 1 בדצמבר 2012. הסכם ההעסקה הינו לתקופה של 3 שנים מיום תחילת הכהונה בפועל והוא יבוא לידי סיום ביום 30 בנובמבר 2015. על אף האמור לעיל, יאה רשאי כל צד להודיע על ניתוק יחסי עבודה במועד כלשהו, גם לפני תום התקופה הקצובה, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים לצד האחר.
- בגין עבודתו זכאי היושב ראש לשכר חודשי בסך של 180 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. כמו כן, זכאי היושב ראש למענק שנתי בגובה של עד תשע משכורות ולמענק נדחה נוסף עם סיום כהונתו בגובה של עד תשע משכורות נוספות. המענקים יחושבו בהתבסס על התשואה להון, התשואה השנתית של מניית הבנק, יחס היעילות התפעולית של הבנק והערכת הדירקטוריון למילוי תפקידיו המיוחדים של יושב הראש בתחומים שנקבעו.
- הבנק מעמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 15.83% מהמשכורת להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מהמשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון.
- עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, ישלם לו הבנק סכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו. כמו כן, ישלם הבנק מענק הסתגלות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים.
- בנוסף לאמור, באם הסתיימה עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון לפני תום התקופה הקצובה, ישולמו ליושב ראש סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה.
- עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שהפריש לתגמולים, פנסיה ופיצויים וזאת במקום מלוא החבות בפיצויי פיטורין להם זכאי יושב ראש הדירקטוריון. כמו כן, הבנק ישחרר ליושב ראש הדירקטוריון את קרן ההשתלמות.
- יתר תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון פורטו בדוח מידי מיום 24 באפריל 2013, אסמכתא מספר 2013-01-044368. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.
- (8) מר אלדד פרשר - בעקבות הודעת המנהל הכללי של הבנק, מר אלי יונס, כי אין כוונתו להמשיך את כהונתו כמנהל הכללי של הבנק לתקופה נוספת, הוחלט בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 באפריל 2013 על הקמת ועדה לאיתור מנהל כללי. הועדה סיימה את עבודתה ביום 9 ביוני 2013.
- ביום 17 ביוני אישר דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת האיתור למנות את מר אלדד פרשר למנהל הכללי הבא של הבנק.
- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 22 ביולי 2013 נקבע שמר אלי יונס יחדל לכהן כמנהל הכללי של הבנק ביום 15 באוגוסט 2013.
- ביום 15 באוגוסט 2013 חדל מר אלי יונס לכהן כמנהל הכללי של הבנק.
- ביום 16 באוגוסט 2013 החל מר אלדד פרשר את כהונתו כמנהל הכללי של הבנק.

טרם נקבעו תנאי העסקתו החדשים של מר אלדד פרשר כמנהל הכללי של הבנק. ועדת התגמול של הדירקטוריון מגבשת את תנאי העסקתו של מר אלדד פרשר כמנהל כללי של הבנק והחלטותיה יובאו לאישור הדירקטוריון ולאישור האסיפה הכללית (ראה פרק מדיניות תגמול).

כיום מועסק מר פרשר בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 3 בנובמבר 2004, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החדשית של מר פרשר צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר פרשר למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר פרשר לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר פרשר למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(9) לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר אליעזר יונס, ראה ביאור 16ד. לדוחות הכספיים. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(10) מר דן לובש מועסק כמנהל כללי של חברת הבת (UMB Switzerland Ltd.) בשוויץ (להלן: חברת הבת).

החל מיום 1 במאי 2011 למר לובש הסכם העסקה אישי לתקופה קצובה של 4 שנים (עד ליום 30 באפריל 2015). כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים. אם תחילת חברת הבת על סיום העסקתו של מר לובש לפני התקופה הקצובה בהסכם, בנסיבות שאינן חריגות כמפורט בהסכם, תשלם חברת הבת, שכר, מענקים ותשלומים אחרים, כמפורט בהסכם, לתקופה של שלושה חודשים, מעבר לשישה חודשי הודעה מוקדמת כאמור לעיל. שכרו של מר לובש נקבע על ידי חברת הבת ונקוב בפרנקים שווייצריים. בנוסף, זכאי מר לובש לתשלום עבור שכר דירה במקום מגוריו בשוויץ. לעניין המענקים ראה סעיף 16 להלן.

(11) גב' דינה נבות - מועסקת בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 5 במרץ 2012 לתקופה בלתי קצובה. משכורתה החדשית של גב' נבות צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאית גב' נבות למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, תהיה זכאית גב' נבות לכך שעם סיום העסקתה ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא תהיה זכאית גב' נבות למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(12) מר דורון קלאוזנר - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 8 בנובמבר 2009 לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החדשית של מר קלאוזנר צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר קלאוזנר למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר קלאוזנר לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר קלאוזנר למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(13) מר יעקב פרי - יושב ראש לשעבר של דירקטוריון הבנק - הועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בהיקף של 60% משרה בתוקף מיום 24 בפברואר 2003, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החדשית של מר פרי צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק כיושב ראש דירקטוריון הבנק, לרבות התפטרות, זכאי מר פרי לכך שהבנק ישחרר לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח מנהלים, למעט במקרה של סיום העבודה בנסיבות בהן ניתן, על-פי דין, לשלול ממר פרי פיצוי פטורים, במלואם או בחלקם ובמקרה כזה זכאי מר פרי רק לסכומים שנצברו בביטוח המנהלים כתוצאה מהפרשותיו הוא. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. ביום 31 באוקטובר 2012 פרש מר פרי מהבנק. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(14) מר לארי משה - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 8 בנובמבר 2009 לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר לארי צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר לארי למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר לארי לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר לארי למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם, כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 16 להלן.

(15) מר סמי קינן - מועסק בבנק בהסכם העסקה אישי החל מיום 1 ביולי 2004 לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר קינן צמוד למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר קינן למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, זכאי מר קינן שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה מר קינן זכאי למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 16 לעיל.

מר קינן סיים את עבודתו בבנק בסוף חודש יולי 2012 וביום 31 באוקטובר 2012 הסתיימו יחסי עובד מעביד בינו לבין הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 החליט הדירקטוריון לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת מיום 3 בספטמבר 2012, לאשר תשלום מענק פרישה למר קינן בסכום של 976,360 שקלים חדשים ברוטו המהווה כ-150% מהמכפלה של סכום משכורתו החודשית האחרונה במספר שנות עבודתו בבנק. בנוסף, על פי תנאי העסקתו הבנק נתן למר קינן מכתב שחרור לכל ההפקדות שהופקדו לזכותו בקופות הגמל, בגין מרכיב הפיצויים בכל שנות עבודתו בבנק ובחברת הבת, לרבות כל הרווחים שנצברו ונוספו להכנסות אלה. סכום זה מסתכם בסך של כ-634,297 שקלים חדשים ליום 31 באוגוסט 2012. עוד הוחלט כי מר קינן יהיה זכאי להוסיף ולהשתמש ברכב הצמוד שהועמד לרשותו וכן לתשלום הוצאות טלפון הסלולרי, עד לסכום של 500 שקלים חדשים לחודש (מבלי שהבנק יישא בגילום המס עבור ההטבות האמורות), וזאת עד לסוף שנת 2012 או עד למועד התחלתו במקום עבודה אחר לפי המוקדם.

כמו כן, הוחלט כי מר קינן זכאי לתקופת הודעה מוקדמת המתחילה ביום 1 באוגוסט 2012 ומסתיימת ביום 31 באוקטובר 2012. עוד אושר כי הבנק יוותר על עבודתו של מר קינן בתקופה המתחילה ביום 1 באוגוסט 2012 ומסתיימת ביום 31 באוגוסט 2012 שבמהלכה שולמו למר קינן מלוא התשלומים ששולמו לו בתקופת עבודתו בבנק.

בנוסף, בתקופה המתחילה ביום 1 בספטמבר 2012 הסתיימה ביום 31 באוקטובר 2012 יצא מר קינן לחופשה על חשבון ימי החופשה שנצברו לזכותו על פי תנאי העסקתו. יתרת ימי החופשה שלא נוצלו כאמור נפדו על ידי הבנק עם סיום יחסי עבודה שבין מר קינן לבנק.

עוד אושר כי בהתאם להסכם העסקתו ישולם למר קינן מענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות בסך 468,294 שקלים חדשים. כמו כן, בהתאם לתנאי העסקתו של מר קינן במשך שישה חודשים מיום ניתוק יחסי העבודה בין מר קינן לבין הבנק לא ייתן מר קינן שרות בין כשכיר ובין כעצמאי, בין כיועץ ובין באופן אחר כלשהו, בין במישרין ובין בעקיפין, לכל גוף מתחרה כמפורט בהסכם העסקתו.

לענין זה, אישר הדירקטוריון לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת כי תקופת הצינון של מר קינן תחל עם סיום יחסי העבודה בין מר קינן לבין הבנק (דהיינו ביום 1 בנובמבר 2012) ותסתיים ביום 31 במאי 2013.

(16) מענקים

1. מענק לשנת 2013

1.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון

מוסדות הבנק טרם דנו בסכום המענק השנתי של היו"ר, על פי הסכם העבודה האישי שלו. לפרטים נוספים ראה הערה (7) לעיל.

1.2 מענק למנהל הכללי לשעבר

בהסכם ההעסקה האחרון, שתחילתו ביום 1 בדצמבר 2008 וסיומו ביום 1 באפריל 2014, ויתר המנהל הכללי לשעבר על המענק השנתי לו היה הזכאי על פי הסכם ההעסקה הקודם וזאת החל ממועד סיום ההסכם הקודם. לפרטים ראה ביאור ת16. לדוחות הכספיים.

1.3 מענקים לסמנכ"לים

לסמנכ"לים בבנק הוקצו כתבי אופציה על פי תוכנית אופציות שאושרה בשנת 2009. כל סמנכ"ל הסכים על פי בחירתו, כי לא ייכלל בתוכנית המסגרת לתשלום לנושאי משרה בבנק עבור כל אחת מהשנים 2009 עד 2013. לפרטים ראה ביאור ת16. לדוחות הכספיים.

1.4 מענק למנהל כללי של חברת הבת

ביום 12 בפברואר 2014 דן דירקטוריון חברת הבת, בהמלצת יושב ראש הדירקטוריון של חברת הבת, להענקת מענק למנהל הכללי של חברת הבת, בהתאם להסכם העסקתו ובהתבסס על תוצאות הדוחות הכספיים של חברת הבת והשגת היעדים של חברת הבת ובשים לב להתפתחויות בסביבה הרגולטורית ובאתגרים הניצבים בפני חברת הבת, החליט דירקטוריון חברת הבנק על מענק למנהל הכללי של חברת הבת בסך של 75 אלף פרנקים שווייצריים.

2. מענק לשנת 2012

2.1 מענק ליושב הראש לשעבר של הדירקטוריון

תנאי המענק החד פעמי ליושב ראש הדירקטוריון הקודם, בגין שנת 2012, נדונו ואושרו בישיבת ועדת התגמול ביום 30 בדצמבר 2013, ונדונו ואושרו על ידי דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 17 בפברואר 2014, והינם כפופים לאישור האסיפה הכללית של הבנק שתיערך ביום 25 במרס 2014 (לפרטים נוספים ראה דו"ח מיידי מיום 18 בפברואר 2014 אסמכתא 201-01-041482-2014). אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המיידית המזכיר לעיל).

2.2 מענק למנהל הכללי לשעבר

בהסכם ההעסקה האחרון, שתחילתו ביום 1 בדצמבר 2008 וסיומו ביום 1 באפריל 2014, ויתר המנהל הכללי לשעבר על המענק השנתי לו היה הזכאי על פי הסכם ההעסקה הקודם וזאת החל ממועד סיום ההסכם הקודם. לפרטים ראה ביאור ת16. לדוחות הכספיים.

2.3 מענקים לסמנכ"לים

לסמנכ"לים בבנק הוקצו כתבי אופציה על פי תוכנית אופציות שאושרה בשנת 2009. כל סמנכ"ל הסכים על פי בחירתו, כי לא ייכלל בתוכנית המסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור כל אחת מהשנים 2009 עד 2012, ולא ייכלל בתוכנית בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור שנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק. לפרטים ראה ביאור ת16. לדוחות הכספיים.

2.4 מענק למנהל כללי של חברת הבת

ביום 21 בפברואר 2013 דן דירקטוריון חברת הבת, בהמלצת יושב ראש הדירקטוריון של חברת הבת, להענקת מענק למנהל הכללי של חברת הבת, בהתאם להסכם העסקתו ובהתבסס על תוצאות הדוחות הכספיים של חברת הבת והשגת היעדים של חברת הבת ובשים לב להתפתחויות בסביבה הרגולטורית ובאתגרים הניצבים בפני חברת הבת, החליט דירקטוריון חברת הבנק על מענק למנהל הכללי של חברת הבת בסך של 100 אלף פרנקים שווייצריים.

עסקאות עם בעלי שליטה

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון"), לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה - למעט בקשר לעסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות.

איגוד הבנקים פנה לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום ההוראה לעניין "עסקה זניחה" ולמתכונת הגילוי. בהתאם לסיכומים בין איגוד הבנקים לבין רשות ניירות ערך קיבלו הבנקים פטור מדיווח מידי לגבי עסקאות בנקאיות, שאינן חריגות, ובלבד שנקבעו על ידי הבנקים קריטריונים לעסקאות חריגות וזניחות.

הקריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה, כפי שקבעה ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק בעבר, ואושרו מחדש ביום 17 בפברואר 2014 הם כדלהלן:

עסקה שאינה עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה זניחה":

עסקה שאינה עסקה בנקאית, המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, והעונה על לפחות אחד מהקריטריונים הבאים, הינה עסקה זניחה:

לעניין סעיף זה - "עסקה" - עסקה עם בעל שליטה או עסקה שלבעל שליטה עניין אישי בה.

א. עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק בהיקף שלא יעלה על 1.5 מיליוני שקלים חדשים לעסקה או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן - "הון עצמי רגולטורי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

ב. עסקה לרכישת שירותים, לרבות בתחום הפרסום בטלוויזיה, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שהיקפה לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

ג. עסקאות לשכירת שטחים, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי.

ד. כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה חריגה" - עסקה שאינה בתנאי שוק או שאינה במהלך העסקים הרגיל או שהינה עסקה מהותית.

עסקה בנקאית העונה על אחד מהקריטריונים המפורטים להלן תהיה לעניין זה "עסקה מהותית":

א. **עסקת חבות** - עסקת חבות (לאחר ניכויים, כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 312) אשר בעקבותיה סך החבות של כל אחת מקבוצות בעלי השליטה יעלה על 5% מההון העצמי הרגולטורי או עסקה אשר בעקבותיה הגידול בחבות של לווה בודד מתוך בעלי השליטה יעלה על 2% מההון העצמי הרגולטורי. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, ימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית. המדידה של סך החבות לעניין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ורטהיים וקבוצת עופר.

"קבוצת בעלי שליטה" - בעל שליטה כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ביחד עם התאגידים הקשורים אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה.

ב. **פיקדונות** - קבלת פיקדון מבעל שליטה תיחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תיחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה במאוחד יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. סך הפיקדונות בבנק יחושב לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.

ג. **עסקה בניירות ערך או במטבע חוץ (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקה בניירות ערך או עסקה במטבע חוץ שסכום העמלה השנתי הנגבה בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של הבנק (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.**

ד. **עסקאות אחרות** - כל עסקה אחרת של מתן שירותים פיננסיים ובנקאיים שההכנסות בגינה לבנק עולות על 0.1% מסך ההון העצמי הרגולטורי של הבנק.

חריגה זמנית זניחה ולתקופה שאינה עולה על 30 יום לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כעסקה שאינה מהותית, וינתן גילוי על חריגות אלו בדוח השנתי.

"תנאי שוק" - תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או שלבעל השליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג, בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או אינם גורמים שיש לבעלי השליטה עניין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגילי ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר נוהל בנקאי תקין 312 אינו חל לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה שייודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרות שקבע הבנק לעיל.

להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם קבוצת בעלי שליטה (במיליוני שקלים חדשים):

א. עסקאות חבות

31 בדצמבר 2013						
קבוצת בעלי השליטה	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	מפעילות בנגזרים	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	סך הכל חבות ⁽¹⁾
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	-	-	-
קרובי קבוצת ורטהיים	17	32	1	8	58	58
סך הכל קבוצת ורטהיים	17	32	1	8	58	58
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	-	-	-
קרובי קבוצת עופר	254	51	43	26	374	374
תאגידיים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר						
בתי זיקוק לנפט בע"מ	107	46	-	-	153	153
כימיקלים לישראל בע"מ	-	9	-	-	9	9
כרמל אולפינים בע"מ	-	-	-	2	2	2
סך הכל קבוצת עופר	361	106	43	28	538	538

31 בדצמבר 2012						
קבוצת בעלי השליטה	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	מפעילות בנגזרים	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	סך הכל חבות ⁽¹⁾
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	-	-	-
קרובי קבוצת ורטהיים	28	34	-	-	62	62
סך הכל קבוצת ורטהיים	28	34	-	-	62	62
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	-	-	-
קרובי קבוצת עופר	262	66	6	24	358	358
תאגידיים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר						
גדות תעשיות ביוכימיה בע"מ	22	-	-	-	22	22
בתי זיקוק לנפט בע"מ	165	3	-	-	168	168
כימיקלים לישראל בע"מ	-	7	2	-	9	9
החברה לישראל בע"מ	-	19	-	-	19	19
כרמל אולפינים בע"מ	-	-	-	2	2	2
סך הכל קבוצת עופר	449	95	8	26	578	578

(1) חבות כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין 312, לאחר קיזוז ניכויים מותרים.

ב. פיקדונות

31 בדצמבר 2013		
קבוצת בעלי השליטה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	היתרה הגבוהה בשנת 2013
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	2	5
קרובי קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתם	24	24
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת ורטהיים		
אמות השקעות בע"מ	1	3
סך הכל קבוצת ורטהיים	27	37
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	9	8
קרובי קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתם	148	393
תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת עופר		
מליסרון בע"מ	-	2
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר		
בתי זיקוק לנפט בע"מ	-	2
החברה לישראל בע"מ	797	897
כימיקלים לישראל בע"מ	4	6
כרמל אולפינים בע"מ	-	3
סך הכל קבוצת עופר	958	1,311

31 בדצמבר 2012		
קבוצת בעלי השליטה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	היתרה הגבוהה בשנת 2012
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	7	7
קרובי קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתם	11	20
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת ורטהיים		
אמות השקעות בע"מ	2	3
סך הכל קבוצת ורטהיים	20	30
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	4	8
קרובי קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתם	110	653
תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת עופר		
מליסרון בע"מ	1	2
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר		
בתי זיקוק לנפט בע"מ	2	10
החברה לישראל בע"מ	1	963
כימיקלים לישראל בע"מ	5	7
כרמל אולפינים בע"מ	-	2
סך הכל קבוצת עופר	123	1,645

למיטב ידיעתו של הבנק, עסקאות עם אנשים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל, בתנאי שוק ובתנאים דומים לתנאי עסקאות עם גורמים שאינם קשורים בבנק.

שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

באלפי שקלים חדשים

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
				עבור פעולות הביקורת: ⁽⁴⁾
⁽⁹⁾ 6,206	6,312	⁽⁹⁾ 7,084	7,131	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾
381	419	1,060	1,114	רואי החשבון המבקרים האחרים
6,587	6,731	8,144	8,245	סך הכל
				עבור שירותים הקשורים לביקורת: ⁽⁶⁾
27	-	41	-	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾
-	-	-	-	רואי החשבון המבקרים האחרים
				עבור שירותי מס: ⁽⁷⁾
-	-	12	-	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾
206	176	206	176	רואי החשבון המבקרים האחרים
				עבור שירותים אחרים:
588	1,281	588	1,281	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾⁽⁸⁾
-	-	509	711	רואי החשבון המבקרים האחרים
821	1,457	1,356	2,168	סך הכל
7,408	8,188	9,500	10,413	סך הכל שכר רואי החשבון המבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) שכר רואי החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- (5) כולל רואי חשבון מבקרים אחרים בסניפי חו"ל.
- (6) כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות וטפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואי החשבון, וכן עבודות מיוחדות שאינן במסגרת פעילות הביקורת השוטפת.
- (7) כולל תשלומים בגין עריכת דוח מותאם לצרכי מס הכנסה ודוחות לרשויות המס.
- (8) כולל תשלומי ייעוץ ושירותים שונים.
- (9) הוצג מחדש.

הדירקטוריון

להלן שמות חברי הדירקטוריון של הבנק, עיסוקם העיקרי וחברותם בדירקטוריונים אחרים נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים:

משה וידמן, יושב ראש ⁽²⁾⁽¹⁾	
אשראי-יו"ר, ניהול סיכונים-יו"ר	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽³⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
2.8.2010	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
בוגר-כלכלה מדע המדינה האוניברסיטה העברית ירושלים. מוסמך-מנהל עסקים (התמחות במימון), האוניברסיטה העברית ירושלים	השכלה
יו"ר הדירקטוריון, משה וידמן בע"מ (בעלים)	עיסוק נוכחי
דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, פרטנר תקשורת בע"מ, החברה לישראל בע"מ, כימיקלים לישראל בע"מ, מפעלי ים המלח בע"מ, רותם אמפרט נגב בע"מ, מליסרון בע"מ, אלרוב נדלן ומלונאות בע"מ, רזבאד בע"מ, יפאורה תבורי בע"מ, עופר השקעות בע"מ, ד"ש איפקס הולדינגס בע"מ, כאבמ בע"מ, עופר פיתוח והשקעות בע"מ, עופר סחף בע"מ, אחים עופר השקעות בע"מ, אחים עופר תעשיות אשקלון בע"מ, אחים עופר חיפה תשל"ד בע"מ, אחים עופר ירושלים בע"מ, אחים עופר אחזקת נכסים בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, עופר מרכזי סחר בע"מ חוף אלמוג אילת בע"מ, עאבמ בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, עופר נכסי תעשייה נצרת בע"מ, מבני עופרים בע"מ, מליסה בע"מ, ס.י.א.ד.י. חברה ישראלית להשקעות ופיתוח בע"מ, מיסלטו הולדינג בי.וי. בע"מ עופר השקעות יזמות אנרגיה וניהול בע"מ, עופר השקעות מקורות אנרגיה בע"מ, הרברט סמואל 10 (ניהול) בע"מ, עופר קיט ונופש בע"מ, אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, מליפר קניונים בע"מ (בפירוק מרצון), אחים עופר רעננה בע"מ (בפירוק מרצון), עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ (בפירוק מרצון), נאות חוף האלמוג 1990 בע"מ, רזידנס טאוורס בע"מ, כרמלי-יוליעד בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) "בעל נסיון בנקאי" לפי הנחיות הפיקוח על הבנקים.

(2) מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק החל מיום 1 בדצמבר 2012.

(3) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

צבי אפרת ⁽¹⁾	
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
24.1.1995	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - האוניברסיטה העברית בירושלים	
שותף בכיר במשרד עורכי דין - י. גורניצקי ושות', דירקטור באפרת סמית חברה לנאמנות, דירקטור באפרת שירותים משפטיים	עיסוק נוכחי ובמהלך 5 שנים אחרונות
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

סבינה בירן	
ביקורת, ניהול סיכונים, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
27.2.2012	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגרת מדעי המדינה וכלכלה, אוניברסיטת חיפה, מוסמכת במנהל עסקים, אוניברסיטת הארייט-ואט, לימודי מ.א. במדעי המדינה ויחסים בינלאומיים באוניברסיטת תל אביב.	
בעלים ומנכ"ל משותף בחברת MVP-B.LTD	עיסוק נוכחי
דירקטורית: חברת שופרסל בע"מ	
יו"ר עמותת התירות ת"א, יו"ר כימ ניר בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
דירקטורית: לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, רפא"ל, הפניקס גמל בע"מ, הפניקס ביטוח בע"מ, פוקס ויזל בע"מ	
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) "בעל ניסיון בנקאי" לפי הנחיית הפיקוח על הבנקים.

(2) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

רון גזית	
ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
14.12.2003	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - אוניברסיטת תל-אביב מייסד וראש משרד עו"ד רון גזית רוטנברג ושות' דירקטור - גזית רוטנברג נאמנות, ר. גזית עו"ד (2002)	עיסוק נוכחי
דירקטור - גובר רדיו בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

משה (מוזי) ורטהיים⁽¹⁾	
-	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
דירקטור בחברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (בבעלות משה ורטהיים)	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
24.1.1995	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
אקדמאית, מוסמך במשפטים (מג'יסטר יוריס) ועורך דין, בעל תעודה במינהל עסקים	עיסוק נוכחי
דירקטור: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ, אילנים פיתוח והשקעות בע"מ, MWZ HOLDING LTD, אינפו-פרוד (מחקרי המזרח התיכון) בע"מ, F&W (שותפות רשומה), אי.אם.פי.ג'י ניהול בע"מ, שירותי תחבורה ושיווק ת.ת. (1978) בע"מ (בפירוק מרצון), טי.אס.אר.או.אן ניהול בע"מ, מדעים שימושיים (2000) בע"מ, ו.ח.מ. נכסים בע"מ, רמקון בע"מ, אלקורפ בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
דירקטור: שידורי קשת בע"מ, קשת קבוצת שירותי תקשורת בע"מ אלוני חץ בע"מ יו"ר החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
כן	

(1) "בעל נסיון בנקאי" לפי הנחיות הפיקוח על הבנקים.
 (2) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

אבי זיגלמן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת - יו"ר, ניהול סיכונים, תגמול-יו"ר
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	כן
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	כן
דירקטור בלתי תלוי	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	לא
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	19.9.2007
עיסוק נוכחי	אקדמאית, בוגר (B.A.) חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, מוסמך (M.A.) כלכלת עסקים (עם התמחות במימון) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון מוסמך ייעוץ פיננסי וחברות בדירקטוריונים
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	דירקטור: תפרון בע"מ, גינדי השקעות 1 בע"מ, כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ, אורמת תעשיות בע"מ, אלקטרה אקויטי השקעות בע"מ. יעוץ פיננסי וחברות בדירקטוריונים, עורב טכנולוגיות 1977 בע"מ, סיאלו טכנולוגיה ישראל בע"מ
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן

נחשון יואב-אשר	
חברות בוועדות הדירקטוריון	אשראי
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	לא
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	לא
דירקטור בלתי תלוי	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	לא
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	כן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	27.2.2012
עיסוק נוכחי	אקדמאית, בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, מוסמך מנהל עסקים עם התמחות באסטרטגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים סמנכ"ל כספים, סגן נשיא לפיננסים ופיתוח עסקי, החברה המרכזית ליצור משקאות קלים בע"מ
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	דירקטור: חברת נביעות טבע הגליל בע"מ, מי גליל בע"מ, (הוגשה בקשת מיזוג עם נביעות טבע הגליל בע"מ), החברה המרכזית להפצת משקאות בע"מ, איגוד יצרני חלב ומוצריו בישראל בע"מ (בפירוק מרצון), יקב תבור (2005) בע"מ, משק צוריאל הפצה בע"מ (בפירוק מרצון), שידורי קשת בע"מ, מירה טרידינג בע"מ, TURK TUBORG BIRA VE MALT, SANAYII A.S (טורקיה), TUBORG PAZARLAMA A.S (טורקיה), INTERNATONAL DAIRIES CORPORATION .B.V (הולנד), AL BREWERIES B.V (הולנד), UNITED ALBANIAN BREWERIES SH.P.K (אלבניה).
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

מרדכי מאיר	
ביקורת	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
24.12.2008	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגר חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון מוסמך. מנהל כללי מירב מנהלים בע"מ, דירקטור בחברות: עופר השקעות בע"מ, מליסרון בע"מ, מליסה בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, אחים עופר השקעות חוץ בע"מ, אחים עופר (תעשיות אשקלון) בע"מ, אחים עופר (חיפה תשל"ד) בע"מ, אחים עופר (ירושלים) בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, מיסטלטו ב.י.י., עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ (בפירוק מרצון), אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, חוטי חשמל (נכסים) בע"מ- בפירוק מרצון, נכסי מי דל בע"מ- בפירוק מרצון. בריטיש השקעות בע"מ, בני משה קרסו בע"מ (קרסו נדל"ן בע"מ)	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי) בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

אברהם נוימן	
ביקורת, תגמול, ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
11.4.2013	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
דוקטור לפילוסופיה (מתמטיקה), האוניברסיטה העברית בירושלים. פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים, דירקטור: א. נוימן השקעות בע"מ, א. נוימן בע"מ, NAE HOLDINGS LTD, BIDORBUY.COM, TLD HOLDINGS LTD.	עיסוק נוכחי
-	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי) בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

גדעון סיטרמן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברות בוועדות הדירקטוריון
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
דירקטור בלתי תלוי	דירקטור בלתי תלוי
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
בעל כשירות מקצועית	בעל כשירות מקצועית
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
עיסוק נוכחי	עיסוק נוכחי
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
תגמול, ביקורת, ניהול סיכונים	תגמול, ביקורת, ניהול סיכונים
כן	כן
כן	כן
כן	כן
כן	כן
לא	לא
כן	כן
לא	לא
07.07.2009	07.07.2009
בוגר חשבונאות וכלכלה אוניברסיטת ת"א, רואה חשבון יו"ר נמל אשדוד, יו"ר ובעלים של חברת פנינוש בע"מ	בוגר חשבונאות וכלכלה אוניברסיטת ת"א, רואה חשבון יו"ר נמל אשדוד, יו"ר ובעלים של חברת פנינוש בע"מ
מנהל כללי קל בניין בע"מ, מנהל כללי משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, דירקטור בקמור בע"מ	מנהל כללי קל בניין בע"מ, מנהל כללי משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, דירקטור בקמור בע"מ
לא	לא
כן	כן

ליאורה עופר	
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברות בוועדות הדירקטוריון
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
דירקטור בלתי תלוי	דירקטור בלתי תלוי
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
בעל כשירות מקצועית	בעל כשירות מקצועית
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
חברות בדירקטוריונים	חברות בדירקטוריונים
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
אשראי	אשראי
לא	לא
לא	לא
לא	לא
לא	לא
לא	לא
כן	כן
דירקטורית בחברות מקבוצת עופר השקעות בע"מ, כמפורט להלן, לרבות חברות קבוצת עופר השקעות המחזיקות (במישרין ובעקיפין) במניות הבנק.	דירקטורית בחברות מקבוצת עופר השקעות בע"מ, כמפורט להלן, לרבות חברות קבוצת עופר השקעות המחזיקות (במישרין ובעקיפין) במניות הבנק.
23.1.2006	23.1.2006
תיכנית - בית הספר הריאלי העברי בחיפה	תיכנית - בית הספר הריאלי העברי בחיפה
יו"ר מליסרון בע"מ, יו"ר עופר השקעות בע"מ	יו"ר מליסרון בע"מ, יו"ר עופר השקעות בע"מ
דירקטורית: אורו השקעות בע"מ, אורו יעוץ וניהול בע"מ, הלידור יזמים בע"מ, קניון רמת אביב בע"מ, אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, אחים עופר (רעננה) בע"מ (בפירוק מרצון), עופר סחף בע"מ, אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, חוף האלמוג אילת בע"מ, ע.א.ב.מ. בע"מ, מבני עופרים בע"מ, עופר פיתוח והשקעות בע"מ, עופר נכסי תעשייה (נצרת) בע"מ, עופר מרכזי מסחר בע"מ, ס.י.א.ד. החברה הישראלית להשקעות ופיתוח בע"מ, נאות חוף האלמוג (1990) בע"מ, רזינס טאוורס בע"מ, כרמלי יוליעד בע"מ, הרברט סמואל 10 (ניהול) בע"מ, עופר השקעות מקורות אנרגיה בע"מ, עופר השקעות יזמות אנרגיה (ניהול) בע"מ	דירקטורית: אורו השקעות בע"מ, אורו יעוץ וניהול בע"מ, הלידור יזמים בע"מ, קניון רמת אביב בע"מ, אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, אחים עופר (רעננה) בע"מ (בפירוק מרצון), עופר סחף בע"מ, אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, חוף האלמוג אילת בע"מ, ע.א.ב.מ. בע"מ, מבני עופרים בע"מ, עופר פיתוח והשקעות בע"מ, עופר נכסי תעשייה (נצרת) בע"מ, עופר מרכזי מסחר בע"מ, ס.י.א.ד. החברה הישראלית להשקעות ופיתוח בע"מ, נאות חוף האלמוג (1990) בע"מ, רזינס טאוורס בע"מ, כרמלי יוליעד בע"מ, הרברט סמואל 10 (ניהול) בע"מ, עופר השקעות מקורות אנרגיה בע"מ, עופר השקעות יזמות אנרגיה (ניהול) בע"מ
ניהול עסקים וחברות בתחום המקרקעין, ההשקעות ובתחומים אחרים, ובכלל זה חברות בדירקטוריונים כמפורט לעיל	ניהול עסקים וחברות בתחום המקרקעין, ההשקעות ובתחומים אחרים, ובכלל זה חברות בדירקטוריונים כמפורט לעיל
בתו של מר יולי עופר ז"ל ואחותו של מר דורון עופר	בתו של מר יולי עופר ז"ל ואחותו של מר דורון עופר
לא	לא

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

יונתן קפלן	
ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
12.5.2011	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון מוסמך, מוסמך במדעי המדינה ובטחון לאומי, אוניברסיטת חיפה, המכללה לביטחון לאומי תל אביב. יועץ כלכלי	עיסוק נוכחי
דירקטור: וילאר אינטרנציונאל בע"מ, כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ, עמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ, החברה המרכזית למשקאות קלים בע"מ, מבשלות בירה בינלאומית בע"מ, פארם-אפ שיווק (1966) בע"מ.	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
דירקטור: סולבר תעשיות בע"מ	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
כן	

אסנת רונן	
אשראי, ביקורת, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
23.10.2013	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגר מתמטיקה ומדעי המחשב, אוניברסיטת תל אביב. מוסמך מנהל עסקים בהתמחות מימון, אוניברסיטת תל אביב.	עיסוק נוכחי
דירקטורית בפרטנר תקשורת בע"מ, פוקס ויזל בע"מ, יועצת לחברת Liquidant.	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
שותפה בוילה פרייבט אקזיטי, דירקטורית: עמידת מערכות מים בע"מ, אירונאוטיקס בע"מ, אורעד מערכות הייטק בע"מ, מטומי מדיה גרופ בע"מ, דגניה סיליקון בע"מ, אודיוקודס בע"מ, די פארם בע"מ.	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
לא	

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

יוסף שחק	
אשראי, ביקורת, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
26.4.2010	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון מוסמך	השכלה
יועץ חשבונאי פיננסי לחברות ולדירקטוריונים	עיסוק נוכחי
דירקטור: פסגות בית השקעות בע"מ, תפרון בע"מ, המסלול האקדמי של המכללה למנהל (דח"צ), יוגי ייעוץ והשקעות בע"מ-בעל שליטה, שחק ושות' נכסים בע"מ - בעל מניות, פיתרונות קמפוסים בע"מ (דח"צ), י.ש. בע"מ- בעל מניות, חבר המועצה הציבורית של המוסד לתקינה חשבונאית, התיאטרון הלאומי הבימה (דח"צ), פלג ניא בע"מ. חבר ועדת ביקורת של בנק ישראל, דירקטור בד"ש ניהול קופות גמל בע"מ, דירקטור באלול תמארינד בע"מ.	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

במהלך שנת 2013 קיים דירקטוריון הבנק 26 ישיבות של מליאת הדירקטוריון, מתוכן 3 ישיבות בתקשורת. כמו כן, בתקופה זו התקיימו 106 ישיבות של ועדות הדירקטוריון ו-6 השתלמויות דירקטורים.

הוועדות הקבועות של הדירקטוריון הן: ועדת ביקורת, ועדת ניהול סיכונים, ועדת אשראי, ועדת תגמול.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 21 בינואר 2013 הוחלט לאחד את ועדת הביקורת עם הועדה לבחינת דוחות כספיים. להלן השינויים שארעו במהלך שנת 2013 ועד למועד פרסום הדוחות הכספיים:

א. ביום 28 בינואר 2013 חדל מר דב מישור לכהן כדירקטור בבנק, וכן כחבר בוועדת הביקורת וועדת תביעות נגד הבנק. עם פרישתו, מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית עמד על 9 דירקטורים.

ב. ביום 11 בפברואר 2013 חדל מר צבי אפרת לכהן כחבר בוועדת אשראי דירקטוריונית.

ג. ביום 11 באפריל 2013 מונה מר אברהם נוימן לדירקטור חיצוני בבנק, כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט - 1999. עם מינויו, מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית עמד על 10 דירקטורים. באותו יום מסר מר גדעון סיטרמן הודעה ליושב ראש הדירקטוריון על התפטרותו מתפקיד יושב ראש ועדת התגמול.

ד. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 14 באפריל 2013 אישר הדירקטוריון את מינויו של מר אברהם נוימן כחבר ועדת ביקורת וועדת תגמול. באותה ישיבה אישר הדירקטוריון את מינויו של מר אבי זיגלמן כיושב ראש ועדת תגמול וכן, את מינויו של מר יוסף שחק כחבר ועדת תגמול.

ה. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 24 באפריל 2013, הודיע המנהל הכללי של הבנק, מר אלי יונס, כי אין בכונתו להמשיך את כהונתו כמנהל הכללי של הבנק לתקופה נוספת.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 באפריל 2013 הוחלט על הקמת ועדה לאיתור מנהל כללי. הועדה סיימה את עבודתה ביום 9 ביוני, 2013.

ביום 17 ביוני אישר דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת האיתור למנות את מר אלדד פרשר למנהל הכללי הבא של הבנק.

בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 22 ביולי 2013 נקבע שמר אלי יונס יחדל לכהן כמנהל הכללי של הבנק ביום 15 באוגוסט 2013.

דירקטוריון הבנק מודה למר אלי יונס על תרומתו לבנק במשך השנים שבהן כיהן כמנהל הכללי של הבנק.

ביום 16 באוגוסט 2013 החל מר אלדד פרשר את כהונתו כמנהל הכללי של הבנק.

ו. ביום 27 באוגוסט 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את מינויו של מר אבי זיגלמן כדירקטור חיצוני בבנק, כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט - 1999, לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים, החל מיום 20 בספטמבר 2013.

הדירקטוריון - המשך

ז. ביום 23 באוקטובר 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את מינויה של גב' אסנת רונן לדירקטורית חיצונית בבנק, כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999. עם מינויה, מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית עומד על 11 דירקטורים. באותו מועד, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את מינויו של מר יוסף שחק כדירקטור חיצוני בבנק, כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא "דירקטוריון", לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים החל מיום 26 באפריל 2013.

ח. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 באוקטובר 2013 הוחלט לשנות את הרכב ועדות הדירקטוריון להלן: מר אבי זיגלמן ומר גדעון סיטרמן חדלו לכהן בוועדת אשראי. בהתאם להחלטה, באותו מועד, החלו לכהן בוועדה זו גב' אסנת רונן ומר צבי אפרת. כמו כן, מר אברהם נוימן מונה כחבר בוועדת ניהול סיכונים וגב' אסנת רונן מונתה כחברה בוועדת תגמול. בנוסף, הוחלט בישיבה זו לבטל את ועדת תביעות נגד הבנק.

דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

דירקטוריון הבנק קבע מספר מינימאלי של 3 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. לדעת הדירקטוריון, מספר זה מאפשר לו לעמוד בכל החובות המוטלות עליו, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם. כמו כן, קבע הדירקטוריון, כי בוועדת הביקורת יהיו חברים לפחות 2 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. נכון למועד פרסום דוחות אלו מכהנים בדירקטוריון 11 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית: ה"ה משה וידמן, סבינה בירן, משה (מוזי) ורטהיים, אבי זיגלמן, נחשון יואב-אשר, מרדכי מאיר, אברהם נוימן, גדעון סיטרמן, יונתן קפלן, אסנת רונן, ויוסף שחק. בוועדת הביקורת מכהנים 7 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית.

להלן העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק, ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית:

משה וידמן

בוגר כלכלה, בעל תואר שני במינהל עסקים, התמחות במימון, שימש כמנהל כללי בשתי חברות תעשייתיות, למעלה מ-25 שנים דירקטור בחברות מובילות, חבר בוועדות כספיים וביקורת, שימש כיושב ראש דירקטוריון במספר חברות. מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק.

סבינה בירן

בוגרת מדעי המדינה וכלכלה, אוניברסיטת חיפה, בעלת תואר שני במנהל עסקים, שימשה כמנהלת כללית בשתי חברות תעופה, דירקטורית בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר שימשה כיושבת ראש דירקטוריון בחברה תעשייתית.

הדירקטוריון - המשך

משה (מוזי) ורטהיים

עורך דין, מוסמך במשפטים, בעל תעודה במינהל עסקים במגמת חשבונאות, משמש כדירקטור (ובעלים) בחברה המרכזית לייצור משקאות קלים, דירקטור באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, בחברות בקבוצת קשת בע"מ ובחברות נוספות.

אבי זיגלמן

בוגר תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה, בעל תואר שני בכלכלת עסקים עם התמחות במימון, בעל רישיון רואה חשבון. עוסק בייעוץ פיננסי ומשמש דירקטור בחברות שונות. שימש בעבר כשותף בכיר, ראש המחלקה המקצועית, במשרד רואי החשבון סומך-חייקין - KPMG.

נחשון יואב-אשר

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, בעל תואר שני במנהל עסקים עם התמחות באסטרטגיה, סמנכ"ל כספים, סגן נשיא לפיננסים ופיתוח עסקי, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות.

מרדכי מאיר

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת ת"א. רואה חשבון. כתשע שנות עבודה במשרד סומך חייקין כרואה חשבון בכיר, דירקטור בחברות ציבוריות, יועץ לבעלי עניין בחברות ציבוריות. במהלך השנים האחרונות מנהל כללי של חברת הייעוץ מירב מנהלים בע"מ - התמחות בייעוץ ובייצוג לענפי נדל"ן וכספים, לגופים וחברות גדולות.

אברהם נוימן

פרופסור באוניברסיטה העברית, במכון למתמטיקה (משנת 1982), במחלקה לכלכלה (1982-1989) ובמרכז לחקר הרציונליות (משנת 1990). כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות ומכהן כיושב ראש דירקטוריון בחברה BIDORBUY.COM.

גדעון סיטרמן

רואה חשבון, לשעבר חבר רשות ניירות הערך, לשעבר מנהל כללי של משרד התחבורה, מכהן כיושב ראש הדירקטוריון של נמל אשדוד, בעל ידע רחב בחשבונאות וכלכלה ובפיננסים.

יונתן קפלן

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון, בעל תואר שני במדעי המדינה, וביטחון לאומי, יועץ כלכלי, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר נציב מס הכנסה.

הדירקטוריון - המשך

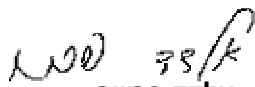
אסנת רונן

בוגרת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב, אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים עם התמחות במימון, אוניברסיטת תל-אביב. שימשה כמשנה למנהל הכללי בבית השקעות, דירקטורית בחברות פרטיות וציבוריות.

יוסף שחק

בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון, יועץ חשבונאי פיננסי בחברות פרטיות וציבוריות, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר נשיא לשכת רואי חשבון בישראל.

דירקטוריון הבנק מודה למנהל הכללי, להנהלת הבנק ולעובדיו על פועלם לקידום הבנק, פרי שקידתם לקיום שירותי הבנק באחריות הראויה. הדירקטוריון מעריך את המאמצים המתמידים של המנהל הכללי, הנהלת הבנק ועובדיו להרחבת העסקים וחווג הלקוחות.

אלדד פרשר
מנהל כללי

משה וידמן
יושב ראש הדירקטוריון

רמת גן, 9 במרץ 2014
ז' באדר ב' תשע"ד

סקירת ההנהלה על מצבה העסקי של הקבוצה ותוצאות פעילותה

תוכן העניינים

229	מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	תוספת א'
230	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	תוספת ב'
232	שיעורי הכנסה והוצאה	תוספת ג'
236	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	תוספת ד'
244	סיכון אשראי לפי ענפי משק	תוספת ה'
248	חשיפות למדינות זרות	תוספת ו'
251	מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני	תוספת ז'
253	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני	תוספת ח'

סקירת ההנהלה - תוספת א'
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
 לסוף השנים 2009 - 2013
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2009	2010	2011	2012	2013	
					נכסים
11,011	12,614	15,972	16,671	26,060	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,643	7,449	8,432	9,041	7,000	ניירות ערך
307	247	136	207	70	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
98,445	110,474	120,931	130,244	139,880	אשראי לציבור
(3,234)	(3,471)	(1,638)	(1,593)	(1,315)	הפרשה להפסדי אשראי
95,211	107,003	119,293	128,651	138,565	אשראי לציבור, נטו
301	92	196	317	305	אשראי לממשלות
50	52	52	60	60	השקעות בחברות כלולות
1,522	1,546	1,616	1,658	1,656	בניינים וציוד
101	87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
1,491	3,405	3,115	3,518	3,606	נכסים בגין מכשירים נגזרים
839	809	1,347	2,032	2,204	נכסים אחרים
118,476	133,304	150,246	162,242	179,613	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
94,579	104,601	118,883	128,081	141,244	פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
1,899	2,432	2,007	1,694	2,041	פיקדונות מבנקים
209	172	152	107	62	פיקדונות הממשלה
8,166	9,813	12,202	14,039	16,443	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
1,981	2,892	3,964	3,773	3,538	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,849	5,898	4,984	5,296	5,950	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾
111,683	125,808	142,192	152,990	169,278	סך כל ההתחייבויות
6,447	7,130	7,666	8,811	9,852	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
346	366	388	441	483	זכויות שאינן מקנות שליטה
6,793	7,496	8,054	9,252	10,335	סך כל ההון
118,476	133,304	150,246	162,242	179,613	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מספרי ההשוואה סווגו מחדש, לפרטים ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

סקירת ההנהלה - תוספת ב'
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
 לשנים שהסתיימו ב-31 בדצמבר 2009 - 2013
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(1)2009	(1)2010	(1)2011	2012	2013	
4,892	5,509	6,840	6,591	6,442	הכנסות ריבית
2,273	2,621	3,741	3,377	2,978	הוצאות ריבית
2,619	2,888	3,099	3,214	3,464	הכנסות ריבית, נטו
375	473	338	276	288	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,244	2,415	2,761	2,938	3,176	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
(215)	(25)	18	95	14	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,410	1,432	1,474	1,452	1,458	עמלות
25	33	17	26	27	הכנסות אחרות
1,220	1,440	1,509	1,573	1,499	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
1,504	1,529	1,615	1,701	1,836	משכורות והוצאות נלוות
557	585	608	652	683	אחזקה ופחת בניינים וציוד
14	14	-	-	-	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
439	438	444	433	438	הוצאות אחרות
2,514	2,566	2,667	2,786	2,957	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
950	1,289	1,603	1,725	1,718	רווח לפני מיסים
322	469	522	599	592	הפרשה למיסים על הרווח
628	820	1,081	1,126	1,126	רווח לאחר מיסים
(1)	-	1	-	(4)	חלק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות, לאחר השפעת מס
					רווח נקי:
627	820	1,082	1,126	1,122	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(11)	(19)	(38)	(50)	(44)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
616	801	1,044	1,076	1,078	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

(1) נתוני דוח רווח והפסד לתקופות קודמות סווגו מחדש כדי להתאימם למבנה החדש שאומץ על ידי המפקח על הבנקים. לפרטים ראה ביאור 1 ד.1. לדוחות הכספיים.

סקירת ההנהלה - תוספת ב' - המשך
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
 לשנים שהסתיימו ב-31 בדצמבר 2009 - 2013
 סכומים מדווחים

2009	2010	2011	2012	2013	
					רווח למניה רגילה בשקלים חדשים⁽¹⁾
					רווח בסיסי:
2.76	3.63	4.65	4.77	4.72	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
					רווח מדולל:
2.75	3.58	4.57	4.74	4.69	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

סקירת ההנהלה - תוספת ג' שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

2011			2012			2013		
שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור⁽³⁾								
5.66	6,244	110,388	5.01	6,048	120,786	4.57	5,966	130,481
4.92	120	2,440	3.67	98	2,670	3.93	100	2,545
5.64	(7)6,364	112,828	4.98	(7)6,146	123,456	4.56	(7)6,066	133,026
אשראי לממשלה								
3.20	4	125	2.98	7	235	2.90	9	310
-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.20	4	125	2.98	7	235	2.90	9	310
פיקדונות בבנקים								
2.09	49	2,347	2.11	40	1,893	1.96	21	1,073
6.11	19	311	6.37	16	251	6.03	21	348
2.56	68	2,658	2.61	56	2,144	2.96	42	1,421
פיקדונות בבנקים מרכזיים וממזומנים								
2.17	276	12,700	1.29	157	12,147	1.02	170	16,648
-	-	1,264	0.17	2	1,209	0.13	2	1,546
1.98	276	13,964	1.19	159	13,356	0.95	172	18,194
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר								
2.24	4	179	2.06	4	194	0.80	1	125
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.24	4	179	2.06	4	194	0.80	1	125
איגרות חוב מוחזקות לפידיון וזמינות למכירה⁽⁴⁾								
2.25	99	4,405	2.47	177	7,153	2.10	118	5,632
1.71	16	937	1.51	23	1,522	1.36	17	1,249
2.15	115	5,342	2.31	200	8,675	1.96	135	6,881
איגרות חוב למסחר⁽⁵⁾								
1.23	9	730	2.68	19	708	2.42	17	703
-	-	4	-	-	3	-	-	1
1.23	9	734	2.67	19	711	2.41	17	704
5.04	6,840	135,830	4.43	6,591	148,771	4.01	6,442	160,661
סך כל הנכסים נושאי ריבית								
		2,444			2,853			2,941
		4,118			5,436			5,159
		142,392			157,060			168,761
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
3.13	155	4,956	2.46	139	5,655	2.46	140	5,689

ראה הערות להלן.

סקירת ההנהלה - תוספת ג' - המשך

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2011			2012			2013			
שיעור הכנסה ב-%	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור בישראל									
0.44	29	6,543	0.36	25	7,013	0.15	15	9,850	לפי דרישה
2.96	2,917	98,457	2.38	2,510	105,527	1.84	2,097	113,936	לזמן קצוב
									מחוץ לישראל
0.17	1	342	0.16	1	366	0.15	1	654	לפי דרישה
1.30	57	4,412	1.24	58	4,729	1.02	40	3,918	לזמן קצוב
2.74	3,004	109,753	2.21	2,594	117,635	1.68	2,153	128,358	סך הכל
פיקדונות הממשלה בישראל									
7.09	11	155	3.79	5	132	4.40	4	91	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
7.09	11	155	3.79	5	132	4.40	4	91	סך הכל
פיקדונות מבנקים בישראל									
0.88	14	1,585	2.32	67	2,892	1.59	34	2,139	בישראל
1.84	1	54	1.01	1	99	1.05	1	95	מחוץ לישראל
0.92	15	1,639	2.27	68	2,991	1.57	35	2,234	סך הכל
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים בישראל									
6.47	711	10,991	5.19	710	13,678	5.16	786	15,243	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
6.47	711	10,991	5.19	710	13,678	5.16	786	15,243	סך הכל
סך הכל התחייבויות נושאות ריבית									
3.05	3,741	122,538	2.51	3,377	134,436	2.04	2,978	145,926	פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
		4,132			4,634			5,137	זכאים בגין פעולות בכרטיסי אשראי
		2,444			2,853			2,937	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾
		5,698			6,465			4,961	סך כל ההתחייבויות
		134,812			148,388			158,961	סך כל האמצעים ההוניים
		7,580			8,672			9,800	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
		142,392			157,060			168,761	פער הריבית
1.98			1.92			1.97			תשואה⁽³⁾ נטו על נכסים נושאי ריבית בישראל
2.29	3,003	130,874	2.19	3,135	143,116	2.17	3,366	154,972	בישראל
1.94	96	4,956	1.40	79	5,655	1.72	98	5,689	מחוץ לישראל
2.28	3,099	135,830	2.16	3,214	148,771	2.16	3,464	160,661	סך הכל
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל									
1.23	59	4,808	1.16	60	5,194	0.90	42	4,667	

ראה הערות להלן.

סקירת ההנהלה - תוספת ג' - המשך שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2011			2012			2013		
שיעור הכנסות (הוצאות) הריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסה (הוצאה) ב-%	שיעור הכנסות (הוצאות) הריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסה (הוצאה) ב-%	שיעור הכנסות (הוצאות) הריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסה (הוצאה) ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד								
5.39	3,821	70,939	4.84	3,798	78,467	3.85	3,448	89,515
2.86	(1,846)	64,647	2.47	(1,816)	73,643	1.75	(1,449)	82,888
2.53			2.37			2.10		
מטבע ישראלי צמוד למדד								
5.66	2,481	43,833	4.66	2,248	48,248	4.91	2,530	51,568
5.06	(1,701)	33,643	3.90	(1,356)	34,733	3.97	(1,405)	35,377
0.60			0.76			0.94		
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
2.38	383	16,102	2.48	406	16,401	2.33	324	13,889
0.69	(135)	19,440	0.69	(145)	20,866	0.36	(82)	22,994
1.69			1.79			1.97		
סך פעילות בישראל								
5.11	6,685	130,874	4.51	6,452	143,116	4.07	6,302	154,972
3.13	(3,682)	117,730	2.57	(3,317)	129,242	2.08	(2,936)	141,259
1.98			1.94			1.99		

ראה הערות להלן.

סקירת ההנהלה - תוספת ג' - המשך

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

2012 לעומת 2011			2013 לעומת 2012		
גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽¹⁰⁾			גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽¹⁰⁾		
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
(196)	(717)	521	(82)	(525)	443
(22)	(30)	8	2	7	(5)
(218)	(747)	529	(80)	(518)	438
נכסים נושאי ריבית אחרים					
(37)	(70)	33	(68)	(98)	30
6	-	6	(1)	(3)	2
(31)	(70)	39	(69)	(101)	32
(249)	(817)	568	(149)	(619)	470
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
(411)	(581)	170	(423)	(615)	192
1	(3)	4	(18)	(13)	(5)
(410)	(584)	174	(441)	(628)	187
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
46	(140)	186	42	6	36
-	-	-	-	-	-
46	(140)	186	42	6	36
(364)	(724)	360	(399)	(622)	223

- (1) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבעי ישראלי - לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של איגרות חוב זמינות למכירה נכחה / נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/ הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולות בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" בסך 23 מיליוני שקלים (2012 בסך 73 מיליוני שקלים, 2011 בסך (57) מיליוני שקלים).
- (5) מהיתרה הממוצעת של איגרות חוב למסחר נוספה היתרה הממוצעת של הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר בסך 18 מיליוני שקלים (2012 בסך 12 מיליוני שקלים, 2011 בסך 8 מיליוני שקלים).
- (6) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (7) עמלות בסך 167, 153 ו-129 מיליוני שקלים נכללו בהכנסות ריבית בשנים 2013, 2012 ו-2011 בהתאמה.
- (8) לרבות מכשירים נגזרים.
- (9) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (10) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

סקירת ההנהלה - תוספת ד' חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2013					
מלל חמש עד עשר שנים	מלל שלוש עד חמש שנים	מלל שנה עד שלוש שנים	מלל שלושה חודשים עד שנה	מלל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
2,768	3,097	3,712	3,574	2,733	86,424
10,405	7,658	9,083	20,441	4,420	8,184
88	46	81	2,465	1,270	1,646
13,261	10,801	12,876	26,480	8,423	96,254
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
991	1,948	5,800	7,882	5,194	78,696
10,450	6,679	7,929	10,606	9,586	15,282
88	46	81	2,453	2,717	933
11,529	8,673	13,810	20,941	17,497	94,911
מכשירים פיננסיים, נטו					
1,732	2,128	(934)	5,539	(9,074)	1,343
734	(998)	(3,126)	(2,192)	(7,731)	1,343

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופות פרעון".

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
0.55	3.76	87,360	0.59	3.85	103,110	357	-	445
1.22		64,565	1.25		60,204	-	-	13
1.12		3,540	0.73		5,596	-	-	-
0.84		155,465	0.83		168,910	357	-	458
0.39	1.59	89,998	0.39	1.31	100,957	-	99	347
1.69		61,987	1.55		60,545	-	-	13
1.10		4,092	0.85		6,318	-	-	-
0.92		156,077	0.83		167,820	-	99	360
		(612)			1,090	357	(99)	98
					1,090	1,090	733	832

סקירת ההנהלה - תוספת ד' - המשך חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2013					
מעל חמש עד עשר שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
4,434	15,604	19,571	10,207	1,951	923
1,699	445	690	973	13	9
6,133	16,049	20,261	11,180	1,964	932
סך הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
8,998	7,193	11,496	6,754	1,153	1,134
1,643	1,708	2,118	4,853	236	2,229
10,641	8,901	13,614	11,607	1,389	3,363
מכשירים פיננסיים, נטו					
(4,508)	7,148	6,647	(427)	575	(2,431)
7,004	11,512	4,364	(2,283)	(1,856)	(2,431)

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			ללא	מעל	מעל
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	תקופת פירעון	עשרים שנה	עשר עד עשרים שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
3.08	2.63	51,348	3.01	2.36	54,401	303	8	1,400
4.15		5,316	3.54		3,829	-	-	-
3.18		56,664	3.04		58,230	303	8	1,400
4.12	1.99	37,080	3.74	1.65	38,996	2	-	2,266
1.68		12,555	1.54		12,787	-	-	-
3.50		49,635	3.20		51,783	2	-	2,266
		7,029			6,447	301	8	(866)
					6,447	6,447	6,146	6,138

סקירת ההנהלה - תוספת ד' - המשך חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2013																						
מטבע חוץ ⁽¹⁾	נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים	נכסים פיננסיים ⁽²⁾	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות) אופציות (במונחי נכס הבסיס)	סך הכל שווי הוגן	התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות) אופציות (במונחי נכס הבסיס)	סך הכל שווי הוגן	מכשירים פיננסיים, נטו													
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים	מעל שלושה עד חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל חודש עד שלושה חודשים													
שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים													
8,576	5,867	1,217	1,506	174	513	20,374	10,999	7,996	4,824	1,771	844	2,590	2,583	119	43	83	7,756	1,988	6,449	11,796	19,456	29,794
14,165	6,565	6,256	995	26	111	11,263	5,710	13,804	4,671	1,608	1,194	1,136	2,584	119	43	83	7,275	1,677	5,785	22,644	13,411	26,622
3,172	6,045	(10,848)	664	311	481	3,172	9,217	(1,631)	(967)	(656)	(175)	9,217	(1,631)	(967)	(656)	(175)	481	311	664	(10,848)	6,045	3,172

הערות ספציפיות:

- (1) לרבות מטבעי ישראל צמוד למטבע חוץ.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
0.89	2.58	19,656	0.55	2.32	18,142	253	9	27
1.71		56,845	1.62		53,124	-	-	-
0.37		4,473	0.42		6,262	-	-	-
1.44		80,974	1.27		77,528	253	9	27
0.29	0.48	24,502	0.27	0.25	28,132	4	-	10
1.46		52,625	1.25		44,137	-	-	-
0.49		3,733	0.44		5,159	-	-	-
1.06		80,860	0.84		77,428	4	-	10
		114			100	249	9	17
					100	100	(149)	(158)

סקירת ההנהלה - תוספת ד' - המשך חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2013					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים שנה	מעל שנה עד שלושה שנים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מגזר לא כספי					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין					
נכסים פיננסיים מורכבים					
-	(1)	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
-	(1)	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
95,923	10,551	14,998	24,789	18,875	7,715
28,567	15,432	29,410	14,597	9,874	19,264
2,490	3,860	5,048	200	89	171
126,980	29,843	49,456	39,586	28,838	27,150
סך הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
93,995	12,912	20,892	18,291	9,167	10,100
28,774	15,532	29,263	14,718	9,995	19,174
2,127	3,854	5,037	200	89	171
124,896	32,298	55,192	33,209	19,251	29,445
סך הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,084	(2,455)	(5,736)	6,377	9,587	(2,295)
2,084	(371)	(6,107)	270	9,857	7,562

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופות פירעון".
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי בביאור 20 (2) בדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 20 (3) בדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משוברים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החוזה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר. המכשירים בהם לא ניתן לשקף באופן סביר את החשיפה לסיכון ריבית על ידי פריסה לתקופות החזיות המתאימות, מסתכמים להיקף שאינו מהותי.

ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2013			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
-	-	(2)	-	-	(1)	-	-	-
-	-	(2)	-	-	(1)	-	-	-
1.41	3.24	158,364	1.33	3.23	175,653	913	17	1,872
1.56		126,726	1.49		117,157	-	-	13
0.70		8,013	0.57		11,858	-	-	-
1.46		293,103	1.37		304,668	913	17	1,885
1.28	1.51	151,580	1.15	1.21	168,085	6	99	2,623
1.59		127,167	1.44		117,469	-	-	13
0.81		7,827	0.67		11,478	-	-	-
1.41		286,574	1.24		297,032	6	99	2,636
		6,529			7,636	907	(82)	(751)
					7,636	7,636	6,729	6,811

סקירת ההנהלה - תוספת ה' סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות		חובות ⁽¹⁾
-	-	753	190	563	חקלאות
61	51	9,884	4,052	5,832	תעשייה
3	24	25,645	16,271	9,374	בינוי ונדל"ן - בינוי
1	-	1,922	274	1,648	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
472	17	967	336	631	חשמל ומים
30	-	8,563	1,938	6,625	מסחר
-	-	639	151	488	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
5	-	1,410	396	1,014	תחבורה ואחסנה
16	-	1,888	667	1,221	תקשורת ושירותי מחשב
691	-	10,218	7,037	3,181	שירותים פיננסיים
2	-	3,237	826	2,411	שירותים עסקיים אחרים
112	-	1,174	307	867	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,393	92	66,300	32,445	33,855	סך הכל סיכון אשראי מסחרי
-	-	92,614	4,164	88,450	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
4	-	23,695	10,282	13,413	אנשים פרטיים - אחר
1,397	92	182,609	46,891	135,718	סך הכל
30	40	4,521	359	4,162	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,427	132	187,130	47,250	139,880	סך הכל סיכון אשראי לציבור
373	348	1,541	20	1,521	תאגידיים בנקאיים
-	6,502	1,055	10	1,045	ממשלה
1,800	6,982	189,726	47,280	142,446	סך הכל סיכון אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 70 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

חובות (1) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי		
הפסדי אשראי (3)						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	סך הכל	עסקאות עתידיות
6	1	(1)	5	6	753	-
103	12	59	95	279	10,236	240
181	3	(19)	901	957	25,677	5
15	-	(3)	59	68	1,923	-
1	-	-	2	2	1,812	356
110	44	8	151	246	8,656	63
10	3	5	5	14	639	-
20	-	(3)	26	30	1,433	18
7	1	(2)	42	46	1,943	39
109	56	(6)	171	174	11,946	1,037
30	19	15	21	35	3,243	4
6	(1)	(1)	15	24	1,475	189
598	138	52	1,493	1,881	69,736	1,951
640	365	185	2	1,078	92,614	-
148	63	57	83	206	23,708	9
1,386	566	294	1,578	3,165	186,058	1,960
32	(1)	(6)	35	88	4,710	119
1,418	565	288	1,613	3,253	190,768	2,079
10	-	-	-	-	3,767	1,505
-	-	-	-	-	7,557	-
1,428	565	288	1,613	3,253	202,092	3,584

סקירת ההנהלה - תוספת ה' - המשך סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2012⁽⁶⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערביות		
			והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
-	-	652	172	480	חקלאות
79	60	9,873	3,797	6,076	תעשייה
3	31	22,637	13,921	8,716	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	1,798	297	1,501	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
204	57	682	383	299	חשמל ומים
23	-	9,088	2,037	7,051	מסחר
4	-	550	136	414	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
3	-	1,174	391	783	תחבורה ואחסנה
12	1	2,606	844	1,762	תקשורת ושירותי מחשב
936	-	11,256	7,368	3,888	שירותים פיננסיים
6	-	3,357	1,002	2,355	שירותים עסקיים אחרים
33	-	1,265	427	838	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,303	149	64,938	30,775	34,163	סך הכל סיכון אשראי מסחרי
-	-	83,628	4,267	79,361	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
3	-	21,824	9,144	12,680	אנשים פרטיים - אחר
1,306	149	170,390	44,186	126,204	סך הכל
9	44	4,669	629	4,040	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,315	193	175,059	44,815	130,244	סך הכל סיכון אשראי לציבור
380	520	1,762	96	1,666	תאגידיים בנקאיים
-	8,209	1,322	169	1,153	ממשלה
1,695	8,922	178,143	45,080	133,063	סך הכל סיכון אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 207 מיליוני שקלים חדשים.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגין לא

קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) סוג מחדש.

חובות (1) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי		
הפסדי אשראי (3)						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	סך הכל	עסקאות עתידיות
6	4	2	13	15	654	2
89	35	(2)	161	213	10,318	306
211	9	49	1,138	1,288	22,696	25
18	13	(7)	70	80	1,798	-
-	-	-	-	1	1,483	540
136	27	27	158	367	9,162	51
8	4	1	3	9	559	5
23	1	16	30	33	1,185	8
13	-	(13)	30	32	2,633	14
160	35	120	291	356	13,184	992
34	56	(1)	34	53	3,370	7
7	(7)	-	16	17	1,590	292
705	177	192	1,949	2,464	68,632	2,242
818	73	10	5	1,594	83,628	-
154	70	64	89	251	21,834	7
1,677	320	266	2,038	4,309	174,094	2,249
18	17	14	49	49	4,746	24
1,695	337	280	2,087	4,358	178,840	2,273
10	-	(4)	5	5	4,204	1,542
-	-	-	-	-	9,531	-
1,705	337	276	2,092	4,363	192,575	3,815

סקירת ההנהלה - תוספת ו' חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק א' - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך:

ליום 31 בדצמבר 2013															
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾									
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים												
			חשיפה מאזנית				חשיפה מאזנית			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה		
			מזה: סיכון אשראי		סיכון אשראי		חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית		לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות מקומיות		לממשלות ⁽⁴⁾ לבנקים לאחרים		
לפירעון	מעל	עד שנה	סך	חובות	סך כל	ניכוי	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	
944	1,213	-	1,750	16	27	2,157	-	993	993	1,259	898	-	-	-	ארצות הברית
1,177	486	-	510	-	16	1,663	-	-	-	1,504	159	-	-	-	צרפת
778	350	-	1,048	9	6	1,699	571	274	845	726	402	-	-	-	בריטניה
1,078	1,596	-	1,860	2	61	2,674	-	-	-	1,704	970	-	-	-	אחרות
3,977	3,645	-	5,168	27	110	8,193	571	1,267	1,838	5,193	2,429	-	-	-	סך כל החשיפות למדינות זרות
מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות															
343	180	-	249	-	4	523	-	-	-	486	37	-	-	-	LDC
מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד															
43	20	-	4	-	-	63	-	-	-	61	2	-	-	-	

החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חיזוקי אשראי", כגון ערבויות, בטחונות, חוזי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חיזוק אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נדלים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

סקירת ההנהלה - תוספת ו' - המשך חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2012														
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾								
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים									חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה	
		מזה: סך חשיפה חוץ-מאזני			מזה: סך חשיפה מאזנית			מזה: סך חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי		מזה: סך חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי בגין		מזה: סך חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי		
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	
מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	
מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	
מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	מסחרי	
996	1,074	-	1,752	21	29	2,070	-	1,131	1,131	1,079	991	-	ארצות הברית	
983	1,052	-	1,070	13	6	2,549	514	234	748	899	1,136	-	בריטניה	
961	401	-	427	3	13	1,362	-	-	-	1,321	41	-	צרפת	
1,369	1,533	-	2,359	2	5	2,902	-	-	-	1,802	1,099	1	אחרות ⁽⁵⁾	
4,309	4,060	-	5,608	39	53	8,883	514	1,365	1,879	5,101	3,267	1	סך כל החשיפות למדינות זרות	
מזה: סך כל החשיפות														
342	130	-	166	2	1	472	-	-	-	391	81	-	LDC	
מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד														
25	4	-	3	-	-	29	-	-	-	26	3	-		

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(5) הוצג מחדש.

סקירת ההנהלה - תוספת ו' - המשך חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מהון, לפי הנמוך:

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012 אין חשיפה נדרשת לדיווח, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון
6	-	6	-
(1)	-	(1)	-
5	-	5	-

סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח

שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר

סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון
6	-	6	-
-	-	-	-
6	-	6	-

סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח

שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר

סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

**סקירת ההנהלה - תוספת ז'
מאזנים מאוחדים - מידע רב-רבעוני
לסוף כל רבעון בשנת 2013
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)**

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
18,024	23,640	21,743	26,060	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,374	6,661	7,431	7,000	ניירות ערך
194	37	153	70	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
132,118	134,242	138,112	139,880	אשראי לציבור
(1,575)	(1,389)	(1,365)	(1,315)	הפרשה להפסדי אשראי
130,543	132,853	136,747	138,565	אשראי לציבור, נטו
307	300	304	305	אשראי לממשלה
61	62	62	60	השקעות בחברות כלולות
1,632	1,631	1,634	1,656	בניינים וציוד
87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,701	3,412	3,180	3,606	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,634	1,920	1,991	2,204	נכסים אחרים
165,557	170,603	173,332	179,613	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
⁽¹⁾ 130,117	⁽¹⁾ 135,699	⁽¹⁾ 135,863	141,244	פיקדונות הציבור
2,054	2,106	1,950	2,041	פיקדונות מבנקים
98	89	77	62	פיקדונות הממשלה
14,845	14,807	16,542	16,443	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,752	3,259	3,378	3,538	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽¹⁾ 5,131	⁽¹⁾ 4,838	⁽¹⁾ 5,473	5,950	התחייבויות אחרות
155,997	160,798	163,283	169,278	סך כל ההתחייבויות
9,108	9,341	9,574	9,852	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
452	464	475	483	זכויות שאינן מקנות שליטה
9,560	9,805	10,049	10,335	סך כל ההון
165,557	170,603	173,332	179,613	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מספרי ההשוואה סווגו מחדש, לפרטים ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

סקירת ההנהלה - תוספת ז' - המשך מאזנים מאוחדים - מידע רב-רבעוני

לסוף כל רבעון בשנת 2012

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
13,006	15,846	16,658	16,671	מזומנים ופיקדונות בבנקים
11,230	9,565	7,966	9,041	ניירות ערך
211	131	251	207	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
122,033	125,025	128,220	130,244	אשראי לציבור
(1,664)	(1,639)	(1,654)	(1,593)	הפרשה להפסדי אשראי
120,369	123,386	126,566	128,651	אשראי לציבור, נטו
190	209	313	317	אשראי לממשלה
56	53	54	60	השקעות בחברות כלולות
1,605	1,594	1,601	1,658	בניינים וציוד
87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
2,199	2,964	2,780	3,518	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,291	1,476	1,534	2,032	נכסים אחרים
150,244	155,311	157,810	162,242	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
119,015	121,968	123,900	128,081	פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
1,700	1,787	2,031	1,694	פיקדונות מבנקים
143	137	119	107	פיקדונות הממשלה
12,722	13,873	14,186	14,039	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,244	3,959	3,553	3,773	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,086	4,943	5,077	5,296	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾
141,910	146,667	148,866	152,990	סך כל ההתחייבויות
7,933	8,231	8,514	8,811	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
401	413	430	441	זכויות שאינן מקנות שליטה
8,334	8,644	8,944	9,252	סך כל ההון
150,244	155,311	157,810	162,242	סך כל ההתחייבויות והון

(1) מספרי ההשוואה סווגו מחדש, לפרטים ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

**סקירת ההנהלה - תוספת ח'
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-רבעוני
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2013
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)**

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
1,413	1,704	2,058	1,267	הכנסות ריבית
611	831	1,053	483	הוצאות ריבית
802	873	1,005	784	הכנסות ריבית, נטו
34	181	68	5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
768	692	937	779	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
33	48	(90)	23	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
368	360	356	374	עמלות
5	8	8	6	הכנסות אחרות
406	416	274	403	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
445	429	471	491	משכורות והוצאות נלוות
166	172	172	173	אחזקה ופחת בניינים וציוד
106	105	112	115	הוצאות אחרות
717	706	755	779	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
457	402	456	403	רווח לפני מיסים
164	145	143	140	הפרשה למיסים על הרווח
293	257	313	263	רווח לאחר מיסים
(2)	1	1	(4)	חלק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות, לאחר השפעת מס רווח נקי:
291	258	314	259	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(11)	(13)	(13)	(7)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
280	245	301	252	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים⁽¹⁾				
רווח בסיסי:				
1.23	1.07	1.32	1.10	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
רווח מדולל:				
1.22	1.06	1.31	1.09	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

סקירת ההנהלה - תוספת ח' - המשך
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-רבעוני
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2012
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
1,520	2,000	1,892	1,179	הכנסות ריבית
733	1,116	992	536	הוצאות ריבית
787	884	900	643	הכנסות ריבית, נטו
67	45	116	48	הוצאות בגין הפסדי אשראי
720	839	784	595	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
(1)	(35)	(98)	229	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
359	348	378	367	עמלות
6	7	7	6	הכנסות אחרות
364	320	287	602	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
434	408	405	454	משכורות והוצאות נלוות
158	160	163	171	אחזקה ופחת בניינים וציוד
102	108	108	115	הוצאות אחרות
694	676	676	740	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
390	483	395	457	רווח לפני מיסים
128	174	121	176	הפרשה למיסים על הרווח
262	309	274	281	רווח לאחר מיסים
				רווח נקי:
262	309	274	281	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(11)	(14)	(14)	(11)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
251	295	260	270	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
				רווח למניה רגילה בשקלים חדשים⁽¹⁾
				רווח בסיסי:
1.12	1.31	1.15	1.19	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
				רווח מדולל:
1.11	1.29	1.14	1.17	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

הצהרה (Certification)

אני, אלדד פרשר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלדד פרשר
מנהל כללי

9 במרץ 2014
ז' באדר ב' התשע"ד

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

הצהרה (Certification)

אני, מנחם אביב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ובתזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מנחם אביב

סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

9 במרץ 2014

ז' באדר ב' התשע"ד

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

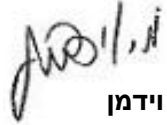
ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה, המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית (1992) של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2013 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ברייטמן אלמגור זהר ושות', כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 259 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013.

מנחם אביב
 סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

אלוד פרשר
 מנהל כללי

משה וידמן
 יושב ראש הדירקטוריון

רמת גן, 9 במרץ 2014
 ז' באדר ב' התשע"ד

דוחות כספיים

תוכן העניינים

259	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים - בקרה פנימית על דיווח כספי
261	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים
262	מאזן
263	דוח רווח והפסד
265	דוח מאוחד על הרווח הכולל
266	דוח על השינויים בהון
268	דוח על תזרימי המזומנים
270	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מזרחי טפחות בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

לא בדקנו את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים באיחוד מהווים כ-7.5% ו-6.82%, בהתאמה, מהסכומים המתייחסים בדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2013 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך. האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות בוקרה על ידי רואי חשבון מבקרים אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לאפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי החשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כלה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כלה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנוחצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון המבקרים האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות והעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

משרד ראשי - תל אביב	משרד רמת-גן	משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת
מרכז עזריאלי 1 תל אביב, 67021 ת.ד. 16593 תל אביב, 61164	הרקון 6 רמת-גן, 52521	שרי ישראל 12 ירושלים, 94390	מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 31055	פארק תעשיית עומר, בניין 10, ת.ד. 1369 עומר, 84965	המרכז העירוני 583, ת.ד. אילת, 88104
טלפון: 03-6085555 פקס: 03-6094022 info@deloitte.co.il	טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-ramatgan@deloitte.co.il	טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity.

Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, והדוח שלנו מיום 9 במרץ 2014 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, וכן הפניית תשומת הלב בדבר תביעות שהוגשו כנגד הבנק לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

בריטמן אלמגור זהר ושות'

רואי חשבון
ד"ר יואל יואל

תל אביב, 9 במרץ 2014

ז' באדר ב' התשע"ד

משרד ראשי - תל אביב	משרד רמת-גן	משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת
מרכז עזריאלי 1	הרקון 6	שרי ישראל 42	מעלה השחרור 5	פארק תעשיית עומר,	המרכז העירוני
תל אביב, 67021	רמת-גן, 52521	ירושלים, 94390	ת.ד. 5648	בניין 10, ת.ד. 1369	ת.ד. 583
ת.ד. 16593			חיפה, 31055	עומר, 84965	אילת, 88104
תל אביב, 61164					
טלפון: 03-6085555	טלפון: 03-7551500	טלפון: 02-5018888	טלפון: 04-8607333	טלפון: 08-6909500	טלפון: 08-6375676
פקס: 03-6094022	פקס: 03-5759955	פקס: 02-5374173	פקס: 04-8672528	פקס: 08-6909600	פקס: 08-6371628
info@deloitte.co.il	info-ramatgan@deloitte.co.il	info-jer@deloitte.co.il	info-haifa@deloitte.co.il	info-beersheva@deloitte.co.il	info-eilat@deloitte.co.il

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity.

Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מזרחי טפחות בע"מ ("להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-7.5% ו-7.29% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012, בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח והפסד המאוחדים מהווים כ-6.82%, 5.34%, ו-4.84%, בהתאמה, מכלל הכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2013, 2012 ו-2011, בהתאמה. כמו-כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה כלולה שההשקעה בה היא בסך 19 ו-17 מיליון שקלים חדשים לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון, שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק ובמיוחד לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור (11.ד19) א.ג. ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 9 במרץ 2014 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

בריטמן אלמגור זר ושות'

רואי חשבון
קיימן ילגור סי ושות'
תל אביב 9 במרץ 2014
ז' באדר ב' התשע"ד

משרד ראשי - תל אביב	משרד רמת-גן	משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת
מרכז עזריאלי 1 תל אביב, 67021 16593 ת.ד. תל אביב, 61164	הרקון 6 רמת-גן, 52521	שרי ישראל 12 ירושלים, 94390	מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 31055	פארק תעשיית עומר, כנין 10, ת.ד. 1369 עומר, 84965	המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 88104
טלפון: 03-6085555 פקס: 03-6094022 info@deloitte.co.il	טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-ramatgan@deloitte.co.il	טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity.

Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

מאזן - מאוחד ושל הבנק - ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		ביאור	
2012	2013	2012	2013		
נכסים					
13,586	21,121	16,671	26,060	2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
6,284	5,046	9,041	7,000	3,15	ניירות ערך ⁽¹⁾
207	70	207	70	15	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
123,870	132,894	130,244	139,880		אשראי לציבור
(1,564)	(1,287)	(1,593)	(1,315)		הפרשה להפסדי אשראי
122,306	131,607	128,651	138,565	4	אשראי לציבור, נטו
317	305	317	305	5	אשראי לממשלות
⁽³⁾ 2,218	2,366	60	60	6	השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)
1,505	1,498	1,658	1,656	7	בניינים וציוד
⁽³⁾ -	-	87	87	ד'6	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,518	3,602	3,518	3,606	ה'19	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,904	2,064	2,032	2,204	8	נכסים אחרים
151,845	167,679	162,242	179,613		סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
⁽⁴⁾ 122,796	137,756	⁽⁴⁾ 128,081	141,244	9	פיקדונות הציבור
8,204	7,915	1,694	2,041	10	פיקדונות מבנקים
93	51	107	62		פיקדונות הממשלה
4,125	3,985	14,039	16,443	11	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,773	3,537	3,773	3,538	ה'19	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽⁴⁾ 4,043	4,583	⁽⁴⁾ 5,296	5,950	12	התחייבויות אחרות ⁽²⁾
143,034	157,827	152,990	169,278		סך כל ההתחייבויות
8,811	9,852	8,811	9,852		הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
-	-	441	483		זכויות שאינן מקנות שליטה
8,811	9,852	9,252	10,335	13	סך כל ההון
151,845	167,679	162,242	179,613		סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מזה: 5,131 מיליוני שקלים חדשים בשווי הוגן במאוחד (ביום 31 בדצמבר 2012 - 7,803 מיליוני שקלים חדשים) ובבנק - 4,948 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2012 - 6,169 מיליוני שקלים חדשים).

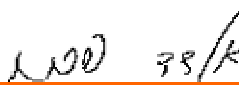
(2) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, במאוחד - 103 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2012 - 102 מיליוני שקלים חדשים) ובבנק - 102 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2012 - 100 מיליוני שקלים חדשים).

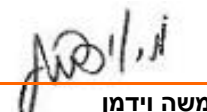
(3) סוג מחדש. יתרת השקעות בחברות מוחזקות כוללת יתרת מוניטין בסכום של 87 מיליוני שקלים חדשים.

(4) סוג מחדש. לפרטים ראה ביאור 12.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מנחם אביב
 סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

אלוד פרשר
 מנהל כללי

משה יודם
 יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
 רמת גן, 9 במרץ 2014
 ז' באדר ב' תשע"ד

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד		ביאור	
(¹)2011	2012	2013	(¹)2011	2012	2013			
6,343	6,158	6,049	6,840	6,591	6,442		הכנסות ריבית	
3,606	3,355	3,046	3,741	3,377	2,978		הוצאות ריבית	
2,737	2,803	3,003	3,099	3,214	3,464	22	הכנסות ריבית, נטו	
326	277	283	338	276	288	א'4	הוצאות בגין הפסדי אשראי	
2,411	2,526	2,720	2,761	2,938	3,176		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	
הכנסות שאינן מריבית								
(15)	82	26	18	95	14	23	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	
1,200	1,180	1,202	1,474	1,452	1,458	24	עמלות	
12	20	19	17	26	27	25	הכנסות אחרות	
1,197	1,282	1,247	1,509	1,573	1,499		סך כל ההכנסות שאינן מריבית	
הוצאות תפעוליות ואחרות								
1,394	1,474	1,578	1,615	1,701	1,836	26	משכורות והוצאות נלוות	
538	566	588	608	652	683		אחזקה ופחת בניינים וציוד	
332	318	326	444	433	438	27	הוצאות אחרות	
2,264	2,358	2,492	2,667	2,786	2,957		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
1,344	1,450	1,475	1,603	1,725	1,718		רווח לפני מיסים	
451	516	515	522	599	592	28	הפרשה למיסים על הרווח	
893	934	960	1,081	1,126	1,126		רווח לאחר מיסים	
151	142	118	1	-	(4)	ב'6	חלק ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות), לאחר השפעת מס	
רווח נקי:								
1,044	1,076	1,078	1,082	1,126	1,122		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
-	-	-	(38)	(50)	(44)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
1,044	1,076	1,078	1,044	1,076	1,078		המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	

(1) נתוני דוח רווח והפסד לתקופות קודמות סווגו מחדש כדי להתאימם למבנה החדש שאומץ על ידי המפקח על הבנקים. לפרטים ראה ביאור 1 כ"ז.2.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

2011	2012	2013	ביאור
			1 כ"ג
			רווח למניה ⁽¹⁾
			רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
4.65	4.77	4.72	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
			רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)
4.57	4.74	4.69	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2011	2012	2013	
			רווח נקי:
1,082	1,126	1,122	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(38)	(50)	(44)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,044	1,076	1,078	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:
(57)	73	22	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו
-	-	(3)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
(12)	(22)	-	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
(69)	51	19	סך הכל רווח (הפסד) כולל האחר, לפני מיסים
23	(18)	(10)	השפעת המס המתייחס
			רווח (הפסד) כולל אחר:
(46)	33	9	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
1	(3)	2	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
(45)	30	11	המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
			רווח כולל:
1,036	1,159	1,131	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(37)	(53)	(42)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
999	1,106	1,089	המיוחס לבעלי מניות הבנק

דוח על השינויים בהון

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מניות באוצר	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה ⁽²⁾	
(76)	156	1,986	יתרה ליום 1 בינואר 2011⁽¹⁾
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	דיבידנד ששולם
-	43	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	(27)	-	השפעת המס המתייחס
-	(17)	17	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽³⁾
-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(76)	155	2,003	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	11	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	28	-	השפעת המס המתייחס
-	(55)	55	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽³⁾
-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(76)	139	2,058	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	דיבידנד ששולם
-	14	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	13	-	השפעת המס המתייחס
-	(50)	50	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽³⁾
-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(76)	116	2,108	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013

- (1) כולל התאמה מיישום של תקנים והוראות חדשים שחלו באותו מועד;
- השפעה מצטברת, נטו ממס, של יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי בסכום של 359 מיליוני שקלים חדשים (קיטון בהון).
- השפעה מצטברת, נטו ממס, של יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של תקני IFRS מסוימים.
- (2) הפרמיה על המניות נוצרה לפני 31 במרץ 1986.
- (3) בשנת 2013 הונפקו 1,889,904 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות במסגרת תכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי הקודם 489,076 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות, במסגרת תכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי הקודם 413,036 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות. בשנת 2011 הונפקו 575,122 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות, במסגרת תכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי הקודם 513,627 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות.
- (4) לפרטים ראה ביאור 31 – רווח כולל אחר מצטבר.
- (5) לפרטים בדבר מגבלות שונות על חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 13 להלן.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל ההון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	עודפים ⁽⁵⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ⁽⁴⁾	סך הכל הון מניות נפרע וקרנות הון
7,121	350	6,771	4,690	15	2,066
1,083	39	1,044	1,044	-	-
(120)	-	(120)	(120)	-	-
43	-	43	-	-	43
(27)	-	(27)	-	-	(27)
-	-	-	-	-	-
(46)	(1)	(45)	-	(45)	-
8,054	388	7,666	5,614	(30)	2,082
1,126	50	1,076	1,076	-	-
11	-	11	-	-	11
28	-	28	-	-	28
-	-	-	-	-	-
33	3	30	-	30	-
9,252	441	8,811	6,690	-	2,121
1,122	44	1,078	1,078	-	-
(75)	-	(75)	(75)	-	-
14	-	14	-	-	14
13	-	13	-	-	13
-	-	-	-	-	-
9	(2)	11	-	11	-
10,335	483	9,852	7,693	11	2,148

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד		
2011	2012	2013	2011	2012	2013
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
1,044	1,076	1,078	1,082	1,126	1,122
רווח נקי לתקופה					
התאמות:					
חלקו של התאגיד ברווחים (הפסדים) בלתי מחולקים של חברות כלולות					
(152)	(142)	(118)	(1)	-	4
פחת על בניינים וציוד					
201	207	215	219	230	243
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
326	277	283	338	276	288
הפסד (רווח) משינוי ערך ניירות ערך לפדיון, משינוי ערך וממכירת ניירות ערך זמינים למכירה					
(352)	(160)	33	(419)	(244)	32
ירידת ערך של ניירות ערך המוחזקים למכירה					
10	8	3	10	8	3
רווח שמומש וטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר					
(19)	(44)	(38)	(19)	(44)	(38)
רווח ממימוש בניינים וציוד					
(5)	-	-	(5)	-	-
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות					
43	11	14	43	11	14
מיסים נדחים, נטו					
(62)	6	(86)	(105)	17	(80)
פיצויי פרישה – קיטון (גידול) בעודף היעודה על העתודה					
119	(8)	(10)	123	(8)	5
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון					
76	(36)	266	213	73	454
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים					
(215)	63	311	(234)	66	332
שינוי נטו בנכסים שוטפים					
(139)	(39)	(750)	1,798	(1,296)	102
פיקדונות בבנקים					
(12,944)	(9,296)	(9,584)	(13,318)	(9,669)	(10,202)
אשראי לציבור					
(104)	(121)	12	(104)	(121)	12
אשראי לממשלות					
111	(71)	137	111	(71)	137
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(3)	(432)	(84)	-	(425)	(88)
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
(880)	(1,065)	778	(878)	(1,064)	780
ניירות ערך למסחר					
135	(660)	(73)	191	(689)	(87)
נכסים אחרים					
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות					
(63)	993	(289)	(425)	(313)	347
פיקדונות מבנקים					
14,231	10,099	14,960	13,245	9,263	13,163
פיקדונות הציבור					
(28)	(48)	(42)	(20)	(45)	(45)
פיקדונות מהממשלה					
1,071	(183)	(236)	1,072	(191)	(235)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
(145)	⁽¹⁾ 98	512	(35)	⁽¹⁾ 197	607
התחייבויות אחרות					
(47)	14	37	(45)	11	37
הכנסות מראש					
2,209	547	7,329	2,837	(2,902)	6,907
מזומנים נטו מפעילות שוטפת					

(1) סווג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה						
-	-	-	(703)	(420)	(646)	רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון
-	-	-	8	25	-	תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון
(7,145)	(6,581)	(2,942)	(8,265)	(7,479)	(2,942)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
7,721	7,392	3,399	9,159	8,717	4,871	תמורה ממכירה ומפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
(231)	⁽¹⁾ (200)	(203)	(252)	⁽¹⁾ (228)	(236)	רכישת בניינים וציוד
14	-	-	14	-	-	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(30)	⁽¹⁾ (8)	(6)	(1)	(8)	(6)	רכישת מניות בחברות כלולות
329	603	248	(40)	607	1,041	מזומנים נטו מפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון						
57	-	-	2,620	2,161	3,007	הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(239)	(414)	(406)	(375)	(397)	(1,057)	פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(120)	-	(75)	(120)	-	(75)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
(302)	(414)	(481)	2,125	1,764	1,875	מזומנים נטו מפעילות מימון
2,236	736	7,096	4,922	(531)	9,823	גידול (קיטון) במזומנים
9,818	12,269	12,942	9,835	14,991	14,394	יתרת מזומנים לתחילת תקופה
215	(63)	(311)	234	(66)	(332)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרת מזומנים
12,269	12,942	19,727	14,991	14,394	23,885	יתרת מזומנים לסוף תקופה
ריבית, מסים ששולמו						
6,330	6,139	6,085	6,827	6,602	6,596	ריבית שהתקבלה
3,552	3,301	3,079	3,605	3,270	3,032	ריבית ששולמה
1	24	-	-	24	1	דיבידנדים שהתקבלו
58	-	1	59	-	5	מסים על הכנסה שהתקבלו
489	528	623	512	556	654	מסים על הכנסה ששולמו
פעולות שלא במזומן						
67	44	5	67	44	5	רכישות בניינים וציוד

(1) סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

א. כללי

- 1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- 2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים, בהם צוין בביאור, כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 9 במרץ 2014, ז' באדר ב' תשע"ד.
- 3) הגדרות

<p>"כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות הברית" כפי שנקבעו ב- ASC 105 (הקודיפיקציה).</p> <p>"תקני דיווח כספי בינלאומיים" תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי ה-IASB, והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") ותקני חשבונאות בינלאומיים (להלן: "IAS") לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC-IFRS Interpretation Committee) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.</p> <p>הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.</p> <p>הועדה לתקני חשבונאות בארצות הברית.</p> <p>חברות הנשלטות על ידי הבנק.</p> <p>ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. ההשקעה בחברות כלולות נכללה בדוחות הכספיים על בסיס שיטת השווי המאזני.</p> <p>חברות בנות וחברות כלולות.</p> <p>נציגויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.</p> <p>המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.</p> <p>המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.</p> <p>סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.</p>	<p>"IASB"</p> <p>"FASB"</p> <p>"חברות בנות"</p> <p>"חברות כלולות"</p> <p>"חברות מוחזקות"</p> <p>"שלוחות בחוץ לארץ"</p> <p>"מטבע הפעילות"</p> <p>"מטבע ההצגה"</p> <p>"סכום מותאם"</p>
---	--

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

<p>"דיווח כספי מותאם" דיווח כספי בערכים המתואמים על פי השינויים בכח הקנייה הכלכלי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.</p>	<p>"סכום מדווח" סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן: "מועד המעבר"), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.</p>
<p>"עלות" עלות בסכום מדווח.</p>	<p>"עלות" עלות בסכום מדווח.</p>
<p>"צדדים קשורים" כהגדרתם ב-IAS24, גילויים בהקשר לצד קשור, למעט בעלי עניין.</p>	<p>"צדדים קשורים" כהגדרתם בפסקה 1, להגדרת "בעל עניין", בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.</p>

ב. עקרונות הדיווח הכספי

דוחות כספיים אלה נערכו באופן המפורט להלן:

- 1) בנושאים שבלבית העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתבסס על כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות הברית כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. נושאים בליבת העסק הבנקאי הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים כמכשירים פיננסיים כולל, בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה, הפרשה להפסדי אשראי, התחייבויות תלויות והפרשות, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.
 - 2) בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי מבוסס על כללי חשבונאות מקובלים בישראל ועל תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, ופרשנויות של הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסות אליהם.
- בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית החלים ספציפית על נושאים אלו.
 - במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח.
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי.
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל.
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(3) מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש, שהינו מטבע הפעילות של הבנק, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות בחוץ לארץ ראה סעיף 1ה. להלן.

(4) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הפריטים המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כגון: השקעות בניירות ערך לסיכור או מכשירים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- תשלומים מבוססי מניות;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים
- הפרשות מסוגים שונים, כגון הפרשות להפסדי אשראי והפרשה בגין תביעות משפטיות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003. עד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל לכלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(5) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים ובהנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

האומדנים וההנחות נסקרים באופן שוטף ושינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה בה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. שינוי סיווג

בעקבות היישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר התאמת אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל כמפורט בסעיף ד.1. להלן, לדרישות כללי חשבונאות מקובלים בארצות הברית (ASU 2011-05 ו-ASU 2011-12), וכן לאופן ההצגה המקובל של הדוח על הרווח הכולל בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארצות הברית, פריטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים לשנים 2012 ו-2011, סווגו מחדש כך שאינם מוצגים בנפרד במסגרת דוח על השינויים בהון אלא מדווחים במסגרת דוח נפרד הנקרא "דוח מאוחד על הרווח הכולל", אשר מוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד.

כמו כן, סווגו מחדש נתונים בביאורים מסוימים בדוחות הכספיים כדי להתאימם להגדרות החדשות, לכתורות ולאופן ההצגה בתקופת הדיווח השוטפת.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק לראשונה תקני חשבונאות והוראות הפיקוח על הבנקים. להלן תיאור מהות השינויים במדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים ותאור של אופן השפעת היישום לראשונה, ככל שהיתה:

1. הוראה בנושא דוח על רווח כולל

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 9 בדצמבר 2012 בדבר תיקון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל, התאים הבנק את אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות בכללי חשבונאות מקובלים בארצות הברית (ASU 2011-05 ו-ASU 2011-12), וכן לאופן ההצגה המקובל של הדוח על הרווח הכולל בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארצות הברית. בהתאם להוראות, פריטי רווח כולל אחר מדווחים בדוח נפרד הנקרא דוח על הרווח הכולל, אשר מוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד. כמו כן, הבנק מציג את פירוט ההרכב והתנועה של רווח כולל אחר מצטבר בביאור חדש על רווח כולל אחר מצטבר. הגילוי כאמור ניתן בביאור 31 "רווח כולל אחר מצטבר".

הבנק מיישם את ההוראה בנושא דוח על הרווח הכולל החל מיום 1 בינואר 2013 בדרך של יישום למפרע. ליישום ההוראה לראשונה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים, למעט שינוי הצגתי.

2. הוראה בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012, אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. ליישום ההוראה לראשונה לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק, למעט שינוי הצגתי בביאורים לדוחות הכספיים. לפרטים, ראה סעיף ז' להלן.

3. הוראה בנושא גילוי על פיקדונות

הבנק מיישם את הנחיות חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 13 בינואר 2013. החוזר מתאים את הוראות הדיווח לציבור בכל הקשור לגילוי על פיקדונות על מנת לספק מידע רחב יותר על מקורות הפעילות של תאגידים בנקאיים וכן במטרה לאמץ סטנדרטים של גילוי בבנקים בארצות הברית. בהתאם לחוזר עודכנו דרישות הגילוי בדבר פיקדונות כך שנוספו גילויים חדשים, בין היתר בדבר פיקדונות ממוסדיים, פיקדונות נושאי ריבית ושאינם נושאי ריבית, פיקדונות לזמן קצוב ולפי דרישה, פילוח פיקדונות לפי פרמטרים שונים כגון גודל מפקיד, זאת תוך הבחנה בין פיקדונות שגויסו בארץ ובחוץ לארץ.

הבנק מיישם את הכללים שבמסגרת ההוראה בדרך של יישום למפרע.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

4. גילויים מתוקף הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי

אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20, אשר נדרש ליישם לראשונה החל מיום 1 בינואר 2013

הבנק מיישם את הוראות חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי.

בין היתר, הבנק נדרש לתת גילוי כמותי על אינדיקציה לאיכות אשראי לפחות על יתרת החובות הבעייתיים בכל קבוצת חובות. בנוסף, נכלל גילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיור. הגילוי החדש נדרש עבור כל אחד ממגזרי האשראי (כגון: אשראי מסחרי, אנשים פרטיים - הלוואות לדיור, אנשים פרטיים – אחר, בנקים וממשלות) וכן עבור כל אחת מקבוצות החובות העיקריות כפי שהוגדרו בהוראה, תוך הבחנה בין פעילות לווים בישראל לפעילות לווים בחוץ לארץ במידה ומהותי.

החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013 נדרש מתן גילוי לראשונה לגבי חובות שאורגנו מחדש בדבר מספר חוזים ויתרה לפני ואחרי הארגון מחדש. כמו כן, לגבי ארגוני חוב שכשלו בשנת הדיווח, נדרש גילוי אודות יתרה חוזית ויתרה רשומה. הגילוי האמור נדרש עבור כל אחד ממגזרי האשראי כמפורט לעיל.

הבנק מיישם את ההוראות החל מהדוחות הכספיים לשנת 2012 באופן של מכאן ולהבא. עבור נתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו הבנק סיווג מחדש, ככל האפשר, את מספרי ההשוואה. חלק מדרישות הגילוי החדשות בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מיושמות על ידי הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013.

הבנק לא נדרש לכלול מידע השוואתי על דרישות הגילוי החדשות בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. ליישום ההוראות לראשונה לא הייתה השפעה למעט עדכון מתכונת הגילוי בביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.

5. מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

הבנק מיישם את המערכת החדשה של תקני דיווח כספי (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים. להלן תיאור עיקרי הכללים שנקבעו במערכת החדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים כפי שיושמו על ידי המפקח על הבנקים והשפעתם על הבנק:

א. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 10 - דוחות כספיים מאוחדים

התקן מציג מודל שליטה חדש לקביעה האם יש לאחד חברה מוחזקת, שיושם לכל הישויות המוחזקות. בהתאם לתקן, נסיבות "דה פקטו" יובאו בחשבון לצורך הערכת שליטה, כך שקיומה של שליטה אפקטיבית במוחזקת יחייב איחוד דוחות. בנוסף, בהערכת קיומה של שליטה, יובאו בחשבון כל זכויות הצבעה הפוטנציאליות שהן משמעותיות, ולא רק זכויות הצבעה פוטנציאליות הניתנות למימוש מידי.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

- ב. תיקון IAS 28, השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות בהתאם לתיקון בוטל השיערוך של הזכויות הקיימות או הנותרות בהשקעה לשווי הוגן בעת מעבר מהשפעה מהותית לשליטה משותפת ולהיפך וכן נקבע כי IFRS 5 העוסק בנכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, חל על השקעה או על חלק ממנה העונה לקריטריונים לסיווג כמוחזקות למכירה.
- ג. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 12 גילוי של זכויות בישויות אחרות התקן מכיל דרישות גילוי מקיפות ביחס לזכויות בחברות בנות, בהסדרים משותפים, בחברות כלולות ובישויות מובנות שאינן מאוחדות. דרישות הגילוי לגבי ישויות מובנות אינן חלות על הבנק, לגבי יישויות כאמור, ימשיכו לחול דרישות הגילוי כפי שנקבע ב-ASC810 (FAS167), כפי ששולבו בסעיף 22 להוראות הדיווח לציבור בדבר גילוי על ישויות בעלות זכויות משתנות.
- ליישום מערכת התקנים החל מ-1 בינואר 2013 לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

6. מכתב המפקח על הבנקים לעדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים, כמפורט במכתבו מיום 21 במרץ 2013, "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור". בהתאם להוראות, עודכנו ההנחיות בנושא חישוב הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור כמפורט להלן. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לבחון, ובהתאם לצורך לעדכן את השיטה לקביעת הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. בבחינת השיטה יש להתחשב במכלול הגורמים המשפיעים על סיכויי הגבייה של הלוואות אלה. כמו כן, נדרש הבנק, החל מהרבעון השני של שנת 2013, לוודא כי יתרת הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות אלו (לא כולל הלוואות לדיור אשר בשלן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית). עד ליישום ההוראות החדשות כאמור לעיל, חושבה יתרת הפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור כנגזרת מהגידול בהיקף מתן האשראי השוטף, בהשוואה לעבר. ההתאמה הראשונית של הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לשיעור של 0.35%, שנכללה בדוחות הכספיים לשנת 2013 הסתכמה לכ-191 מיליון שקלים חדשים לפני מס, ומעודכנת בהתאם, באופן שוטף.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

7. עדכונים לביאור ניירות ערך שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים בדבר שילוב מכתבי הפיקוח על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור

ביום 20 ביוני 2013 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא שילוב מכתבי הפיקוח על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור, אשר נועד לשלב במסגרת הוראות הדיווח לציבור מכתבים מסוימים של הפיקוח על הבנקים שפורסמו בשנים האחרונות.

במסגרת עבודת השילוב, נקבעו בין היתר עדכונים בקשר לגילויים הניתנים בביאור ניירות ערך לרבות שינויים במתכונת הגילוי בביאור וגילוי על ניירות ערך מוחזקים לפדיון וזמינים למכירה שנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש.

העדכונים לפי הוראה זו חלים על דוחות שנתיים ורבעוניים מיום 31 בדצמבר 2013 ואילך. על פי ההוראה יש לסווג מחדש מספרי השוואה כדי להתאים למתכונת הגילוי החדשה, במידה ורלוונטי. ליישום ההוראה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

8. הקדמת מועדי פרסום דוחות כספיים

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור. על פי החוזר, על מנת להתאים את מועד פרסום הדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים בישראל למקובל בארצות הברית, וכן לאפשר לקוראי הדוחות הכספיים לקבל מידע על המצב הכספי של הבנק ותוצאות פעולותיו במועד מוקדם יותר, נקבע כי דוחות שנתיים של תאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית יפורסמו לא יאוחר מחודשיים מתאריך המאזן ודוחות כספיים רבעוניים יפורסמו לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן.

כניסת ההוראה לתוקף תתבצע באופן מדורג:

הדוח הכספי לשנת 2013 - יפורסם עד ליום 20 במרץ 2014.

הדוח הכספי לשנת 2014 - יפורסם עד ליום 10 במרץ 2015.

הדוח הכספי משנת 2015 ואילך יפורסם עד חודשיים מתאריך המאזן.

דוחות רבעוניים - בשנת 2014 יפורסמו לא יאוחר מתום 55 ימים מתאריך המאזן, בשנת 2015, לא יאוחר מ-50 ימים מתאריך המאזן ומשנת 2016 ואילך, לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן.

הבנק נערך לפרסום הדוחות במועדים שנקבעו.

9. עדכונים בקשר להצגת נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון

ביום 30 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון. על פי החוזר, תוקנו הוראות הדיווח לציבור על מנת לאפשר לקורא הדוחות להבין טוב יותר את סיכון הנזילות שהתאגיד הבנקאי חשוף אליו.

השינויים העיקריים על פי החוזר הינם הצגת תזרימי המזומנים בגין נכסים והתחייבויות תוך הבחנה בין מטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראל צמוד מטבע חוץ), לבין מטבע חוץ, וזאת במקום הבחנה בין פעילות מקומית לפעילות בחוץ לארץ שהיתה נהוגה לפני כן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כמו כן, הדיווח על תזרימי המזומנים בגין מכשירים נגזרים המסולקים נטו ישתנה כך שהתזרים המאזני החוזי הצפוי נטו, בגין המכשיר הנגזר יסווג למטבע ישראלי או למטבע חוץ, בהתאם למטבע בו יתבצע הסילוק. לא ידווחו סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים כאמור.

הבנק החל ליישם את הוראות החוזר, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2013 ואילך. ליישום החוזר אין השפעה על הדוחות הכספיים מלבד השפעה הצגתית במסגרת הביאור בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון.

המדיניות החשבונאית של הקבוצה, כפי שמפורטת להלן, משלבת את המדיניות החשבונאית החדשה בגין יישום תקני החשבונאות, עדכוני התקינה החשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים לעיל ומציגה את אופן היישום לראשונה, ככל שהיתה:

ה. מטבע חוץ והצמדה:

(1) עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות של הבנק ושלוחותיו (שקל חדש) לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של גידורי תזרים מזומנים, וכן, התאמות לשווי הוגן של השקעות בקרנות מסוימות המטופלות בשיטת השווי המאזני, אשר מוכרים ברווח כולל אחר.

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

(2) שלוחות בנקאיות בחוץ לארץ

עד שנת 1994 סווגו שלוחות ברשויות מסוימות בחוץ לארץ כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מהפרשי תרגום. החל משנת 1995, על פי הוראות המפקח על הבנקים לפני אימוץ IFRS, שלוחה בנקאית בחוץ לארץ של תאגיד בנקאי סווגה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

בהתאם ל-IAS21 ולחוזר המפקח על הבנקים בנדון מיום 14 בפברואר 2012, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, נדרש התאגיד הבנקאי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) והמטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים.
 - המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, חומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה).
 - גורמים נוספים היכולים לספק ראיה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת.
 - יחסיה של השלוחה עם הבנק - האם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, האם עסקאות של השלוחה עם הבנק מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, האם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של הבנק והם זמינים בנקל להעברה אליה, והאם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי הבנק.
 - האם אופן גיוס לקוחות השלוחה הוא אוטונומי, והאם פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק (שלא גויסו על ידי השלוחה) אינה משמעותית.
 - פעילות השלוחה מול הבנק, כדוגמת יתרות נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות, אינה משמעותית.
 - פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיה.
- על פי בחינה של קריטריונים אלו, ממשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחוץ לארץ ככאלה שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק (שקל חדש).

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי ב-%			ליום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
מדד המחירים לצרכן						
2.2	1.6	1.8	104.0	105.7	107.6	מדד בגין (לחודש דצמבר, בנקודות)
2.6	1.4	1.9	104.0	105.5	107.5	מדד ידוע (לחודש נובמבר בנקודות)
שער החליפין של:						
7.7	(2.3)	(7.0)	3.821	3.733	3.471	הדולר של ארה"ב (בש"ח)
4.2	(0.4)	(2.8)	4.938	4.921	4.782	אירו (בש"ח)

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ו. בסיס האיחוד

(1) חברות בנות

הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. שליטה היא הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של חברה כדי להשיג הטבות מפעילויותיה. הבנק מפעיל שיקול דעת בקביעת מועד הרכישה ובאם השליטה התקבלה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

(2) הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר, מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה, גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

(3) השקעה בחברות כלולות

בבחינת קיום השפעה מהותית, קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית.

בהתאם ל-IAS28 השקעה בחברות כלולות מטופלת על פי שיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית של החברה הכלולה לזו של הקבוצה, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם טרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, המדווחת בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

4) עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת עריכת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא היתה קיימת ראייה לירידת ערך.

5) צירופי עסקים

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, אימץ הבנק את ההקלה שנקבעה בסעיפים C4 ו-C5 ל-IFRS1 - אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך, הקבוצה מיישמת את IFRS3 החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011, באופן של מכאן ולהבא, ולפיכך, עבור רכישות אשר התבצעו לפני תחולת התקן לא בוצע ייחוס עודף עלות מחודש. הפחתת יתרת המוניטין בגין השקעות שבוצעו לפני תחולת התקן הופסקה, ובמקומה נבחן תקופתית הצורך בהפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. ככל שבוצעו או יבוצעו רכישות לאחר 1 בינואר 2011, יכיר הבנק במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הבנק, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. הבנק יכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

6) מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

כמפורט בביאור 5.ד.1 לעיל, הבנק מיישם מערכת תקנים חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים.

ז. קיצוז נכסים והתחייבויות

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012, אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיצוז נכסים והתחייבויות. בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויצג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיצוז ההתחייבויות מהנכסים.
- בכונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.
- גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ויציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישינו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות התאגיד הבנקאי בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

כמו כן, נקבע כי תאגיד בנקאי יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

תאגיד בנקאי לא יקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת, בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים תאגיד בנקאי רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן (חייבים), או המחויבות להשיב ביטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (Master Netting Arrangement), גם אם תנאי הכוונה לפרוע על בסיס נטו או בו זמנית אינו מתקיים.

בנוסף, תאגיד בנקאי יקזז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר", אם מתקיימים תנאים מסוימים שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא זה.

עם זאת, הבנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים.

בשלב הזה, ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקאות ברוטו, למעט פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי כאמור לעיל. ליישום החוזר לראשונה לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק, למעט עדכון מתכונת הגילוי בביאור 19ה. בדבר פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון כנדרש בהוראה.

נכסים והתחייבויות פיננסיים מקוזזים כאשר קיימת זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ביניהם וכוונה לקיזוז במועד פירעון הסכומים. קיזוז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים יבוצע בתנאי נוסף, והוא שישינו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז. בהתאם לכך, פיקדונות המיועדים למתן אשראי, שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי, ולקבוצת הבנק אין סיכון להפסד אשראי, קוזזו מן האשראי שניתן מפיקדונות אלו. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בדוח רווח והפסד בסעיף עמלות.

ח. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון, תזרימי המזומנים הנובעים מפעילויות עיקריות של הבנק מסווגים לפעילות שוטפת. סעיף המזומנים ושווי המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים מרכזיים, לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ט. ניירות ערך

1) השקעות בניירות ערך סווגו לשלושה סוגים, כדלקמן:

א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון - איגרות חוב אשר קיימת כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב אלו מוצגות על פי עלותן המופחתת, כלומר, לפי ערכן הנקוב בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או שער שנצברו, ובניכוי או בתוספת מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו, וכן, בניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. הכנסות מאיגרות החוב לפדיון נזקפות בהתאם, לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

ב) ניירות ערך למסחר - ניירות ערך שנרכשו או המוחזקים במטרה למכרם בתקופה הקרובה, או ניירות אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך אלו נכללו במאזן לפי שוויים ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי ההוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד.

ג) ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות הערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, מוצגות לפי שווי הוגן ביום קבלתן שאינו עולה על העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד, כמו גם דיבידנדים שהתקבלו מהשקעה במניות זמינות למכירה, שמקורם ברווח בחברה המחלקת לאחר מועד ההשקעה.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד, ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. הכנסות ריבית ודיבידנדים מוכרים בדוח רווח והפסד. דיבידנדים שנתקבלו מהשקעה במניות זמינות למכירה, שמקורם ברווחים בחברה המחלקת לאחר מועד ההשקעה, נזקפו לדוח רווח והפסד.

לענין ניירות ערך הכוללים נגזר משובץ - ראה סעיף י"ט.3 להלן.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של נייר ערך, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (על פי בסיס העלות החדש). לפירוט בקשר לקביעת שווי הוגן וההפרשה לירידת ערך ערך ראה סעיפים 4 ו-5 להלן.

2) השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון וקרנות השקעה אחרות, מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה. דיבידנדים המתקבלים מהשקעות הבנק בקרנות אלו, נזקפים לרווח והפסד במועד הזכאות לקבלתם, עד לגובה הרווחים שנצברו ממועד רכישת ההשקעה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(3) עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון", אלא אם מדובר בנייר שנרכש כחלק מיחסי גידור, או במסגרת יצירת פוזיציה אסטרטגית, או לכל מטרה ספציפית אחרת, והוא מזהה בנפרד.

(4) לענין חישוב שווי הוגן, ראה סעיף כ' להלן.

(5) ירידת ערך:

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, בוחן הבנק מידי תקופה האם ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך הממוינים לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון מתחת לעלותם היא בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך נבחנים בין היתר הסימנים הבאים:

- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את השבת נייר הערך לעלותו המקורית.
- פרק הזמן בו שווי הנייר היה נמוך בהשוואה לעלותו.
- שיעור ירידת הערך מסך העלות.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
- בחינת תנאים המשקפים את מצבו הפיננסי של הגוף המנפיק, לרבות האם ירידת הערך נובעת מסיבות פרטניות הנובעות למנפיק או בשל קיומם של תנאים מאקרו כלכליים.

בנוסף, בהתקיים אחד מהמצבים הבאים, מכיר הבנק בירידת ערך שאינה זמנית:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו.
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- איגרת חוב אשר חלה לגביה ירידת ערך משמעותית בין דירוג איגרות החוב במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג איגרות החוב במועד פרסום הדוח לתקופה זו.
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה.
- נייר ערך אשר ככלל שוויו ההוגן לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (העלות המופחתת), או שחל לגביו כשל בתשלום לאחר רכישתה, אלא אם מוכח ברמה גבוהה של ביטחון ובהתבסס על ראיות אובייקטיביות כי ירידת הערך היא בעלת אופי זמני בלבד.

אם הירידה בשווי ההוגן נחשבת כבעלת אופי אחר מזמני, העלות של נייר הערך תופחת לשווי ההוגן באופן בו סכומי הפסד, המתייחסים לניירות ערך המסווגים כזמניים למכירה, אשר נצברו להון בסעיף רווח כולל אחר יסווג במועד ירידת הערך לדוח רווח והפסד. שווי זה ישמש כבסיס עלות חדש ולא יתוקן גם אם בתקופות דיווח עוקבות למועד ירידת הערך תירשם עליה בשווי ההוגן.

במועדים עוקבים להכרה בירידת הערך, הכנסות ריבית מהשקעות בניירות ערך שהם מכשירי חוב יוכרו ככלל על בסיס צבירה בהתאם להפרש בין תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב לשווי ההוגן של המכשיר במועד הירידה (בסיס עלות חדש).

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

(1) בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את הכללים שנקבעו בקודיפיקציה של תקני חשבונאות אמריקאים ASC 310-10, ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות הברית ושל הרשות לניירות ערך בארצות הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מהדוחות השנתיים לשנת 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

(2) אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב כגון פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה.

(3) זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב בהשגחה מיוחדת הוא חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות, שבגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אם החולשות לא יטופלו, עלולה להיגרם הידרדרות בסיכויים לפירעון החוב. חוב נחות הוא חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו, לרבות חוב מעל 700 אלף שקלים חדשים שנמצא בפיגור של 60 עד 89 ימים. חוב פגום הוא חוב שלגביו הבנק צופה שלא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי הסכם החוב, לרבות חוב שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בכל מקרה, חוב מסווג כחוב פגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן: למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל; לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה יקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב; החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים: כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים); שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב; לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

הבנק אינו מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום - חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החייב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי החזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר - חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:

- קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאי החדשים, בהתאם להערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב על מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים.
- החייב עמד בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים בהלוואות הנפרעות (קרן+ריבית) בתשלומים חודשיים, או שפרע 20% מהחוב שאורגן מחדש בהלוואות עם פרענות בטוחים ארוכים יותר.
- לא קיים בהלוואה לאחר הארגון מחדש פיגור של 90 יום או יותר.

(4) הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, קבע הבנק נהלים הנדרשים לקיום, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התחייבות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו כן, בוחן הבנק את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - מיושמת עבור כל חוב שנקבע כי הוא פגום, ואשר יתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 700 אלף שקלים חדשים או יותר. לגבי חובות אחרים, רשאי הבנק להחליט ולבצע הערכה פרטנית. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב המקורי. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, מוערכת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי. לענין זה, הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד, או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר זמינים ומהימנים אחרים.

הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות. הפסדי האשראי בפועל יכולים להיות שונים מהאומדנים המקוריים שארך הבנק בעת סיווג החוב כפגום.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-700 אלף שקלים חדשים, כפי שקבע הבנק) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שאינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהן חושבה הפרשה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראת שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל יום 31 בדצמבר 2012. הנוסחה מבוססת על שיעור הפסדי העבר לפי ענפי משק, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות מתחשב הבנק גם בנתונים נוספים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים והערכת איכות כללית של האשראי לענף משק.

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים טרם הפרסום של הנחיות מעודכנות וסופיות בנושא הפרשה קבוצתית, הבנק ממשיך ליישם את ההוראות שנקבעו בהוראות השעה. לפרטים בדבר טיטות המפקח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה סעיף כ"ז.3 להלן.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממש.

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

כמו כן, הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור, כמפורט בסעיף ד.6 לעיל.

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(5) הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום מגדיר הבנק את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור לעיל לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום מבטל הבנק את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה בסעיף כ"א. 1) א) להלן.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי, הבנק מפסיק צבירת הכנסות ריבית כאשר מתקיימים התנאים למחיקה חשבונאית של החוב, לרוב לאחר 150 ימי פיגור, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

(6) מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני, שנחשב כחוב שאינו בר גביה, ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות ביותר משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

(7) מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.

לפני 1 בינואר 2011, ההפרשה לחובות מסופקים נקבעה באופן ספציפי, ובנוסף נכללה הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכה בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה הביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם. הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק לא נרשמו מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמו הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק פיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים התבססה על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי שיעורים שנקבעו בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת ואולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממו.

לפרטים בדבר טיטוט המפקח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה סעיף כ"ז.3 להלן.

(8) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ

עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20

הבנק מיישם את הוראות חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20, אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי, כמפורט בביאור 1 ד.4 לעיל.

י"א. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים אלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם באופן של מכאן ולהבא את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). במועד המעבר לא היתה השפעה על דוחות הבנק. בהתאם לעדכון, הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של המעביר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון ה"ל" (1).

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו.
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות), ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

השאלה ושאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי, ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י"ב. בניינים וציוד

סעיף זה כולל את השקעות הבנק ברכוש קבוע (לרבות תשלומים על חשבון), נכסים שהבנק חקר בחכירה מימונית, ועלויות תוכנה לשימוש עצמי שהוכרו כנכס.

רכוש קבוע:

(1) רכוש קבוע הוא פריט מוחשי אשר מוחזק לשימוש בייצור או בהספקת סחורות או שירותים, להשכרה לאחרים, או לצרכים מנהליים, וכן חזוי שישתמשו בו במשך יותר מתקופה אחת.

(2) רכוש קבוע מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן לייחסן במישרין לרכישת רכוש קבוע ולהבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך פעולתו.

עלויות תוכנה לשימוש עצמי המתהוות בשלב הפיתוח, מוצגות במסגרת סעיף בניינים וציוד בהתקיים התנאים הבאים:

(א) ניתן להוכיח היתכנות טכנית של השלמת התוכנה כך שהיא תהיה זמינה לשימוש.

(ב) בכוונת הבנק להשלים את פיתוח התוכנה ולהשתמש בה.

(ג) ביכולת הבנק להשתמש בתוכנה.

(ד) ביכולת הבנק להוכיח את האופן שבו התוכנה תפיק הטבות כלכליות עתידיות צפויות.

(ה) קיימים משאבים טכניים, פיננסיים ואחרים זמינים להשלמת הפיתוח ולשימוש בתוכנה.

הכרה לראשונה כאמור הינה בהתאם לעלויות שניתן לייחס במישרין אשר הכרחיות לפיתוח התוכנה על מנת שתשמש באופן אליו התכוון הבנק.

(3) בתקופות שלאחר ההכרה לראשונה, הרכוש הקבוע מוצג לפי העלות בניכוי פחת נצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו, במידה וקיימים.

(4) פחת ושיטת פחת:

(א) בהתאם לשיטת הרכיבים, הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע עם עלות שהיא משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט. הוצאות הפחת לכל תקופה מוכרות בדוח רווח והפסד

(ב) הסכום בר-פחת של הרכוש הקבוע מוקצה באופן שיטתי על פני אורך החיים השימושיים שלו. שיטת הפחת בה נעשה שימוש משקפת את הדפוס החזוי לצריכת ההטבות הכלכליות העתידיות מהנכס. לפרטים נוספים, ראה ביאור 7א.

(ג) הבנק סוקר את ערך השייר, את אורך החיים השימושיים של פריט רכוש קבוע ואת שיטת הפחת בה נעשה שימוש לפחות כל סוף שנת כספים. שינויים, במידה שנדרשים, מטופלים כשינוי באומדן חשבונאי.

(5) עלויות תחזוקה שוטפות של פריט מוכרות ברווח והפסד בעת התהוותן.

(6) לעניין ירידת ערך, ראה סעיף ט"ו להלן.

(7) הערך בספרים של פריט רכוש קבוע נגרע בעת מימושו או כאשר לא חזויות עוד הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו. ההפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הנכס שנגרע, נזקף לדוח רווח והפסד לסעיף "הכנסות אחרות".

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י"ג. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

הסעיף כולל מוניטין, וכלול, במידה שיהיו, גם נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בנפרד או במסגרת צירוף עסקים, נכסים בלתי מוחשיים שפותחו בבנק (למעט עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי אשר נכללות בסעיף "בניינים וציוד"), ונכסי שירות. מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי. לעניין ירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים, ראה סעיף ט"ו. להלן.

י"ד. חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, ואשר הבנק נושא בהן באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתחייבת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, והנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן הבנק.

דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה ודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. בחכירה של קרקע ומבנים, מרכיבי הקרקע והמבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג החכירות, כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיב הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה מינימאליים, המשתלמים במסגרת חכירה מימונית, נחלקים בין הוצאות המימון לבין הפחתת יתרת ההתחייבות. הוצאת המימון מוקצת לכל תקופה מתקופת החכירה, כך שמתקבל שיעור ריבית תקופתית קבוע על היתרה הנתרת של ההתחייבות. תשלומי החכירה המינימאליים מתעדכנים, בגין דמי חכירה מותנים, כאשר ההתניה מתבררת.

ט"ו. ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים

(1) כללי

בכל תאריך מאזן נבחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך של נכסים שונים שהינם בתחולת IAS 36. קיימים נכסים שהבחינה לגביהם לעניין ירידת ערך הינה אחת לשנה, גם אם לא קיימים סימנים לירידת ערך, והם:

- (א) נכס בלתי מוחשי שאינו זמין עדיין לשימוש;
- (ב) נכסים בעלי אורך חיים לא מוגדר; וכן
- (ג) מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

לשם בחינת ירידת ערך, אומד הבנק את סכום בר ההשבה של הנכס או של יחידה מניבה מזומנים. סכום בר ההשבה הוא הגבוה מבין השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה של הנכס (או היחידה המניבת מזומנים) לבין שווי השימוש בו. שווי שימוש הינו הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, החזויים לנבוע מנכס או מיחידה מניבת מזומנים. היה והסכום בר ההשבה נמוך מהערך בספרים של הנכס, מכיר הבנק בהפסד מירידת ערך ומפחית את ערך הנכס בספרים לסכום בר ההשבה שלו. הפסדים מירידת ערך מוכרים מיידית בדוח רווח והפסד. במידה ולא ניתן לאמוד את הסכום בר ההשבה של נכס בודד, הבנק מחשב את סכום בר ההשבה של היחידה מניבת מזומנים אליה שייך הנכס.

לצורך הבחינה לירידת ערך, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים מוקצה ממועד הרכישה לכל אחת מהיחידות מניבות מזומנים אשר צפויות ליהנות מהסינרגיה בצירוף העסקים.

הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך של יחידה מניבת מזומנים כאשר סכום בר ההשבה של היחידה נמוך מערכה בספרים. במקרה כזה, הבנק מקצה את ההפסד מירידת ערך להקטנת הערך של נכסי היחידה, תחילה כנגד מוניטין שהוקצה ליחידה ולאחר מכן לשאר הנכסים באופן יחסי על בסיס ערכם בספרים (בכפוף לסכום בר ההשבה שלהם). הפסדים אלה מוכרים מיידית בדוח רווח והפסד.

הבנק מעריך בסוף כל תקופת דיווח אם קיימים סימנים המעידים על כך שהפסד מירידת ערך של נכס, למעט מוניטין, שהוכר בתקופות קודמות, אינו קיים עוד או הוקטן. כאשר קיימים סימנים כאמור, הבנק מחשב את הסכום בר ההשבה של הנכס. הפסד מירידת ערך של הנכס, למעט מוניטין, מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה הפסד מירידת ערך. ערך בספרים של נכס, למעט מוניטין, שעלה כתוצאה מביטול הפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים שהיה נקבע (בניכוי פחת או הפחתה) אילו לא הוכר הפסד מירידת ערך בשנים קודמות.

ביטול הפסד מירידת ערך של נכס, למעט מוניטין, יוכר מיידית ברווח או הפסד. ביטול הפסד מירידת ערך של יחידה מניבה מזומנים מוקצה לנכסי היחידה, פרט למוניטין, באופן יחסי לערך בספרים של נכסים אלה. כתוצאה מהביטול, הערך בספרים של נכס לא יעלה על הנמוך מבין סכום בר ההשבה שלו או הערך בספרים שהיה נקבע כאמור אילו לא נקבע הפסד מירידת ערך. הפסד בגין ירידת ערך מוניטין לא מוחזר.

(2) בנוסף לאמור לעיל, בבחינת ירידת ערך של עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהווננו, מיישם הבנק גם את התבחינים האמורים להלן:

- (א) השימוש בתוכנה לא צפוי לספק שירות משמעותי פוטנציאלי;
- (ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה.
- (ג) נעשה או שצפוי להיעשות שינוי משמעותי בתוכנה; וכן
- (ד) העלויות של פיתוח התוכנה חורגות בצורה משמעותית על הסכומים שהישות ייעדה לפיתוח.

כמו כן, אם צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם, בהתאם לאינדיקציות מסוימות (כגון, קשיי תכנות שלא ניתן לפותרם בזמן סביר), מפחית הבנק את הערך בספרים של עלויות פיתוח התוכנה לאפס.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(3) ירידת ערך השקעות בחברות כלולות:

ירידת ערך השקעה בחברה כלולה נבחנת כאשר קיימות ראיות המצביעות על כך שיתכן ונפגם ערכה של ההשקעה, כמפורט בסעיפים 58-70 בתקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. בנוסף, בוחן הבנק את הסימנים המפורטים בהחלטה 1-4 של סגל רשות ניירות ערך בדבר "קווים מנחים לבחינת צורך בהפחתת השקעות קבע".

ירידת ערך נמדדת בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 36, באמצעות השוואת סכום בר ההשבה של ההשקעה ביחס לערכה בספרים. בקביעת שווי השימוש של ההשקעה, אומד הבנק את חלקו בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים שיופקו על ידי החברה הכלולה, או, לחילופין, את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שינבעו מהדיבידנדים שיתקבלו מההשקעה וממימושה הסופי. הפסד מירידת ערך, ככל שמתהווה, מוקצה להשקעה בכללותה.

בתקופות הדיווח העוקבות, לתקופה בה נדרש הבנק ליצור לראשונה הפרשה לירידת ערך, תוצג ההשקעה בחברה כלולה על פי הנמוך מבין סכום בר ההשבה לבין חשבון ההשקעה לפי שיטת השווי המאזני. הסכום בר ההשבה יחושב בכל תקופת דיווח בה קיימים סימנים כי חל שינוי בסכום בר ההשבה. אם במועד מאוחר יותר גדל סכום בר ההשבה, ירידת הערך שהוכרה תבוטל.

ט"ז. התחייבויות תלויות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

(1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'צפויה', נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.

(2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'אפשרית', נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.

(3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'קלושה', לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 19 ד' ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, ולעיתירות לבג"צ, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך סיכויי התממשות חשיפה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י"ז. זכויות עובדים

1) התחייבויות לפנסיה ולפיצויים

התחייבויות לפנסיה ולפיצויים מכוסות באופן שוטף על-ידי הפקדות בקופות ועל-ידי עתודות מתאימות. בדוחות הכספיים נכללו כל ההתחייבויות בשל יחסי עובד-מעביד, לרבות הפרשות מתאימות לפיצויים ולתכניות פרישה מרצון הנערכות על פי דין, הסכם, נוהג, וציפיות הנהלה. התחייבויות חוזיות עתידיות לפנסיה מחושבות בהתאם ליעוץ אקטוארי שוטף בהתבסס על המלצות המפקח על הביטוח. ראה גם ביאור 16 להלן.

2) הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרץ 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקרות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות. לפי ההנחיות, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.

י"ח. עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקק כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים בהתאם להוראת IFRS2. הסכום שנזקק כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה, הבנק מביא בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. לכן, הבנק מכיר בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר להתקיימותם של תנאים אלה.

בעסקאות בהן מעניק הבנק לעובדי חברות בנות זכויות למכשירי הונויים, מטפל הבנק בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים.

לפרטים בדבר טיטוט חוזר המפקח לגבי אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, ראה סעיף כ"ז.5 להלן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י"ט. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

- 1) הבנק מבצע עסקות במכשירים נגזרים ובהם חוזי מטבע, חוזי ריבית ונגזרי אשראי. חוזי המטבע כוללים עסקות אקדמה, חוזים עתידיים, עסקות החלפה ואופציות. עסקאות אלה מתבצעות בכל מגזרי ההצמדה. העסקאות מבוצעות עם הציבור ועם בנקים בארץ ובחוץ לארץ, הן כחלק מפעילותו השוטפת של הבנק כעושה שוק והן כחלק מהאסטרטגיה הכוללת לניהול רמת החשיפה הרצויה לסיכונים השוק השונים, הכוללים סיכונים בסיסי וריבית, סיכונים אליהם נחשף הבנק בפעילותו השוטפת.
- 2) מכשירים נגזרים נרשמים במאזן הבנק לפי שווים ההוגן, בנכסים או בהתחייבויות, לפי העניין. שינויים בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים, למעט נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים, נקפים לדוח רווח והפסד.
- 3) ייתכן שהבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. כאשר הנגזר המשובץ הינו בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, ומכשיר נפרד עם תנאים זהים לתנאי הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר, אזי הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו.
- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד, או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נמדד במאזן לפי שווי הוגן.
- 4) במקרים מסויימים, בהם נדרש לחלץ נגזר משובץ מחוזה מארח, נקט הבנק במדיניות של מדידת החוזה בשלמותו על פי שווי ההוגן, ורישום שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד. מדיניות זו ננקטת לגבי ניירות ערך מובנים בתיק הזמין למכירה.
- 5) הבנק מייעד מכשירים נגזרים מסויימים כגידורי שווי הוגן או כגידורי תזרים מזומנים. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור. התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו. בהתאם לכך, נקבע האם הנגזר המגדר כשיר לגידור בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
- 6) שינויים בשווי ההוגן של פריט שגודר בגידור שווי הוגן באמצעות נגזר העומד בתנאים לעיל, הנובעים משינויים בגורמי הסיכון המוגדרים, נקפים באופן שוטף לדוח רווח והפסד, במקביל לשינויים בשווי ההוגן של הנגזר המגדר. שינויים בשווי ההוגן של נגזר כשיר לגידור תזרים מזומנים, שנובעים משינויים בגורם הסיכון המגודר (המשפיע על תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר המגודר), נקפים לקרן הון מגידור תזרים מזומנים, ברווח כולל אחר, במסגרת ההון העצמי.
- 7) הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - א) נקבע שנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של פריט מגודר, בהתאם לעניין;
 - ב) נגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש;
 - ג) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כאשר גידור שווי הוגן מופסק, כיון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, המכשיר הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר גידור תזרים מזומנים מופסק, כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור תזרים מזומנים אפקטיבי, נרשמים השינויים בשווי ההוגן של המכשיר הנגזר ממועד הפסקת הגידור בדוח רווח והפסד.

כ. שווי הוגן

(1) החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את FAS157 (ASC 820-10) אשר מגדיר מהו שווי הוגן, וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכה וקביעת מדרג שווי הוגן. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASU 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-US GAAP וב-IFRS.

המדרג שנקבע מחלק את המכשירים הנמדדים בשווי הוגן ל-3 רמות:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.

רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.

רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

FAS157 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן. יישום התקן מאפשר הכרה ברואים של 'היום הראשון' ומבטל את המחוייבות לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. (ראה גם הנחית בנק ישראל מיוני 2012, להלן).

לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים. עם זאת, בתנאים מסוימים, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים והמנוהלים במסגרת פורטפוליו נמדדים לפי שווי הוגן תוך שימוש במחיר שהיה מתקבל או משולם אילו פוזיציה נטו בקבוצות של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כאמור הייתה נמכרת או מועברת.

בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3. התקן דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

– כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.

– במקרים אחרים, מבצע הבנק הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. אם לא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים.

כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד אינה מהותית הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש בממד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.

בנוסף, מבצע הבנק בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע התאמות המתחייבות, אם נדרשות, לפי העניין.

על מנת להתאים את שיטות ההערכה של הבנק לעקרון של מחיר היציאה ולהנחיות אשר נקבעו בתקן, נדרש הבנק לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן, בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back testing) של סוגי עסקאות דומות.

בחודש יוני 2012 הנחה בנק ישראל את הבנק (במסגרת סקירה במערכת הבנקאית), כי מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS או איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3.

אופן קביעת השווי ההוגן:

(א) ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך ואין שוק עיקרי, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(ב) מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי, ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

(ג) מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פיקדונות הציבור ופיקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

(2) חלופת שווי הוגן

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל הינה לגבי כל מכשיר בנפרד ואינה ניתנת לביטול.

בנוסף, FAS 159 (ASC 825-10) קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, בהנחיות הפיקוח על הבנקים ליישום התקן הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, הבנק אינו רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהמפקח על הבנקים.

כ"א. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

(1) הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

(א) ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים, מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של החוב הפגום. במצבים אלה, הסכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיוור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

חוב פגום בארגון מחדש, מטופל כחוב הצובר הכנסות ריבית, כאשר חלים התנאים הבאים במצטבר:

- לאחר הארגון מחדש קיים לגביו בטחון סביר שהחוב יפרע במלואו בהתאם לתנאיו החדשים
- יש עמידה בהסדר של חצי שנה לפחות בחובות עם פרענות חודשיים, ושל יותר מ-20% מהחוב בחובות עם פרענות בטוחים ארוכים יותר.
- אין בחוב שאורגן מחדש פיגור בהחזר של 90 יום או יותר.

(ב) הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר. לפרטים בדבר חוזר המפקח בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות, ראה ביאור 1 כ"ז. 2 להלן.

(ג) עמלות הקצאה למסגרות אשראי, וכן עמלות מעסקי מימון (כגון: עמלות בגין קיבולים, ערבויות ואשראי תעודות) מוכרות ברווח והפסד באופן יחסי לתקופות העסקאות.

(ד) ניירות ערך - ראה סעיף ט' לעיל.

(ה) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף י"ט לעיל.

(2) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

(3) בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. צבירת ההכנסה בתקופת דיווח מבוצעת בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

(4) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

כ"ב. מיסים על ההכנסה

מיסים על הכנסה כוללים מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

(1) מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להיות משולם (או להתקבל), על ההכנסה החייבות במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(2) מיסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים.

המדידה של מיסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מיסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

(3) קיזוז נכסי והתחייבויות מיסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבויות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז של נכסים והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות מאוחדות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים מיושבים בו זמנית.

(4) תוספת מס בגין חלוקת דיבדנד

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס בגין רווחי חברות מוחזקות מסויימות, וזאת במידה ואלה יחולקו על ידן כדיבדנד. לגבי רווחי חברת בת, ככל שהבנק שולט במועד החלוקה, וחלוקת דיבדנדים אינה צפויה בעתיד הנראה לעין, לא נרשמת הפרשה למס.

(5) פוזיציות מס לא וודאיות

במצבים שבהם מתקיימים תנאי חוסר ודאות במסים על ההכנסה, תאגידים בנקאיים יידרשו ליישם את הכללים שנקבעו בהבהרה FIN 48 בדבר חוסר ודאות במסים על ההכנסה, כל עוד אלה אינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, זאת בדרך של קביעת מדיניות, נהלים ויישום דרישות תיעוד בכל הקשור לפוזיציות מס בדרגות אי ודאות שונה.

במסגרת זו, מכיר הבנק בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

כ"ג. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה, בסיסי ומדולל, לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח מיוחס לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה, לאחר התאמה בגין מניות באוצר.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון ושינויים אחרים, במידה שישנם) המתייחס לבעלי המניות הרגילות, והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

כ"ד. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו, וקיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, והיא מבוססת על מאפייני לקוחות.

כ"ה. גילויים בהקשר לצד קשור

IAS24 קובע את דרישות הגילוי שעל ישות לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור. בנוסף, נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כאנשים שיש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הישות, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין, לרבות דירקטור כלשהו (פעיל או לא פעיל) של ישות זו.

כ"ו. הוון עלויות אשראי

בתקופת דוחות כספיים אלו לא הוון עלויות אשראי.

כ"ז. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם:

1) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומי

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כפי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני כ-IFRS הינו:

- (א) תקנים בנושאים בליבת העסק הבנקאי – בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארצות הברית ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.
- (ב) תקנים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי אומצו בהדרגה במהלך השנים 2011 ו-2012. יחד עם זאת, IAS19 הטבות עובדים, טרם נכנס לתוקף. לפרטים בדבר טיוטת חוזר המפקח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, ראה סעיף 1"ז. 5 להלן.

(2) מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מדידת הכנסות ריבית.

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות.

ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה, לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה.

בנוסף, ההוראה משנה את הטיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי, לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים אירגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפרעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה.

ביום 17 באוקטובר 2013 פורסמו הוראות מעבר הכוללות, בין היתר, דרישה להמשך פריסה של עמלות מפרעון מוקדם שנוצרו לפני 1 בינואר 2014, וכן הנחיה לפרסם לאורך הדוחות הרבעוניים ובדוח השנתי של שנת 2014 נתונים על השפעת היישום.

ביום 31 באוקטובר פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות, אשר קובע את אופן היישום לראשונה של תקן FAS91. בין היתר, נקבע כי תאגיד בנקאי לא יוכל לדחות עלויות פנימיות ביצירת הלוואות ללא אישור מוקדם מיחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים.

הבנק מיישם את ההוראות בנוגע למתכונת דוח רווח והפסד החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של יישום למפרע.

התיקונים הקשורים לאימוץ נושא מדידת הכנסות ריבית (וללא דחיית העלויות הישירות הנגרמות ביצירת הלוואה) ייושמו באופן של מכאן ואילך על עסקאות שנוצרו או חודשו החל מיום 1 בינואר 2014.

להערכת הבנק, לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק, מעבר לשינויי סיווג ברווח והפסד כנדרש על פי ההוראה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(3) הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 10 באפריל 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטה בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי (להלן – "הטיטה"). הטיטה כוללת בין היתר הוראת שעה "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" המחליפה את הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012". בהוראת השעה הובהר טווח השנים שבגינן יחשב הבנק את שיעורי ההפסד, בהתבסס על פילוח חשיפות האשראי לפי ענפי משק, ובנוסף הוארך חישוב ההפרשה הכללית והנוספת לפי הוראת ניהול בנקאי תקין כסכום ההפרשה המינימלי עד ליום 31 בדצמבר 2014. במסגרת הטיטה נוספו שאלות ותשובות המסבירות את אופן חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. כמו כן, בטיטה נכללות הנחיות מפורטות בנוגע להכללת התאמות בגין גורמים סביבתיים במסגרת חישוב שיעור ההפרשה. בנוסף, לפי הנחיות אלו נדרש הבנק לפתח ולתעד שיטה עקבית לצורך קביעת שיעורי ההפרשה בכל ענף וקביעת נאותות יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי בכל תקופת דיווח. הנתונים והבדיקות שבוצעו ידווחו להנהלה ולדירקטוריון הבנק לצורך קבלת החלטה על נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי בדוחות הכספיים.

לוחות הזמנים שנקבעו בטיטה שהוגשה לוועדה המייעצת לענייני בנקאות ביום 18 ביולי 2013 חלפו ואינם רלוונטיים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013. לשינויים בטיטת הוראת השעה ולעדכון השאלות והתשובות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק. הבנק בוחן את השפעת יישום ההנחיות בדבר התאמות בגין גורמים סביבתיים.

(4) סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר

ביום 30 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר. החוזר נועד להתאים את דרישות הגילוי בקשר לסיווג מחדש של פריטים מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר בהתאם לעדכון תקן חשבונאי אמריקאי ASU 2013-02. החוזר מוסיף לביאור על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר דרישת גילוי על סעיפים בדוח רווח והפסד שבהם נכללו הסכומים שסווגו מחדש מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד. יישום ההוראות ייעשה בדרך של יישום למפרע החל מיום 1 בינואר 2014. ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים מלבד השפעה הצגתית על ביאור רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(5) אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים

ביום 30 בינואר 2014 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים. כללים אלה נקבעו בסעיפים הבאים בקודיפיקציה:

- ASC 710 – Compensation – General
- ASC 712 – Compensation – Nonretirement postemployment benefits
- ASC 715 – Compensation – Retirement benefits
- ASC 718 – Compensation – Stock Compensation
- ASC 420 – Exit or Disposal Cost Obligations

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

מעבר ליישום כללים אלו, נקבעו בטיוטה הנחיות ספציפיות ליישום בישראל, כדלקמן:

- שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים יתבסס על תשואות שוק של איגרות חוב ממשלתיות בישראל.
 - על פי הטיוטה יש לשמר את העיקרון שקבע הפיקוח על הבנקים בעבר ולפיו – יש לכלול התחייבות בגין התחייבות משתמעת. מצופה שבמצבים שבהם תאגיד בנקאי צופה כי ישולמו הטבות מעבר לתנאים החוזיים יתאימו למצבים שבהם קיימת מחוייבות משתמעת. בהתאם לטיוטה, לא חל שינוי מהכללים המיושמים כיום בדוחות הכספיים בהקשר זה.
 - יש לצרף את הדין וחשבון האקטוארי גם לדוחות רבעוניים המתפרסמים לציבור וזאת, בהתאם לכללים לצירוף הערכות שווי.
 - יש לסווג את ההטבות לעובדים לפי הקבוצות המפורטות בכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית, לרבות קביעת מדיניות ונהלים ברורים המפרטים כיצד יש להבחין בין הטבות מהסוגים השונים. ההטבות לעובדים מתחלקות לקבוצות הבאות:
 - הטבות לפני סיום העסקה
 - הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה
 - הטבות לאחר פרישה
- להערכת הנהלת הבנק, ההשפעה הצפויה על ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 הנובעת משימוש בשיעורי היוון המבוססים, מסתכמת לקיטון בהון של 72 מיליוני שקלים חדשים נטו ממש.
- בהתאם להוראות המעבר בנושא מדידה והלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299) - מדידה מחדש של התחייבויות נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים, שתיכלל במסגרת רווח כולל אחר, תנוכה מהון עצמי רובד 1 באופן מדורג ובשיעור של 20 אחוזים בשנה החל מ-1 בינואר 2014.
- בעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות המוצעות, יהיה על הבנק לתקן למפרע מספרי השוואה לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2013 ואילך.
- בהתאם להוראות התקינה המפורטות לעיל, קיימת חלופה לפיה רווחים והפסדים אקטואריים ייזקפו לרווח כולל אחר וימוחזרו בתקופות עתידיות לרווח והפסד על פני יתרת תקופת השירות, וחלופה לפיה רווחים והפסדים אלה יוכרו באופן מיידי ברווח והפסד. למועד זה, המפקח על הבנקים טרם פרסם את עמדתו בדבר אפשרות יישום חלופות אלו.

ביאור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
12,333	19,878	15,005	23,657	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
1,180	1,243	1,589	2,403	פיקדונות בבנקים מסחריים
73	-	77	-	פיקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים
13,586	21,121	16,671	26,060	סך כל המזומנים והפיקדונות בבנקים
12,942	19,727	14,394	23,885	מזה - מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

ביאור 3 - ניירות ערך - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב:

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
1,771	1,771	11	-	1,782
(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל המוחזקות לפדיון				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר רווחים הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
3,017	3,000	47	(30)	3,017
82	81	1	-	82
124	124	-	-	124
224	223	1	-	224
23	22	1	-	23
109	108	2	(1)	109
3,579	3,558	52	(31)	3,579
98	98	-	-	98
3,677	3,656	52	(31)	3,677
(2) ניירות ערך זמינים למכירה איגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל⁽²⁾ של ממשלות זרות^{(6),(2)} של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים של אחרים בישראל של אחרים זרים				
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה מניות⁽³⁾				
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
1,552	1,541	11	-	1,552
1,552	1,541	11	-	1,552
(3) ניירות ערך למסחר איגרות חוב - של ממשלת ישראל⁽⁷⁾				
סך כל ניירות הערך למסחר				
סך כל ניירות הערך				
7,000	6,968	74	(31)	7,011

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ו'.
 (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-98 מיליוני שקלים חדשים.
 (4) כלולים ברווח הכולל האחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו".
 (5) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.
 (6) איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.
 (7) מזה, ניירות ערך בסך 850 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערה: לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאור 22 ד, 23 א.2 ו-23 ב. לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 23 א.

ביאור 3 - ניירות ערך - המאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב - המשך

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
1,123	1,123	3	-	1,126
(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל המוחזקות לפדיון				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
4,700	4,705	46	(51)	4,700
95	95	-	-	95
123	123	2	(2)	123
394	392	2	-	394
25	24	1	-	25
168	166	2	-	168
5,505	5,505	53	(53)	5,505
119	120	-	(1)	119
5,624	5,625	53	(54)	5,624
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות -				
של ממשלת ישראל ⁽²⁾				
של ממשלות זרות ^{(6),(2)}				
של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל				
של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים				
של אחרים בישראל				
של אחרים זרים				
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה				
מניות⁽³⁾				
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
2,291	2,272	39	(20)	2,291
3	3	-	-	3
2,294	2,275	39	(20)	2,294
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב -				
של ממשלת ישראל ⁽⁷⁾				
של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים				
סך כל ניירות הערך למסחר				
סך כל ניירות הערך				
9,041	9,023	95	(74)	9,044

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ו'.
- (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך כ-115 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כלולים ברווח הכולל האחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו".
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.
- (6) איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.
- (7) מזה, ניירות ערך בסך 1,106 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי ההוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערה: לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאור 22 ד., 23 א. ו-23 ב. לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 23 א.

ביאור 3 - ניירות ערך - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב - המשך

שווי הוגן ⁽¹⁾	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
	הפסדים	רווחים			
(1) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות -					
2,996	(30)	47	2,979	2,996	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
82	-	1	81	82	של ממשלות זרות ^{(6),(2)}
-	-	-	-	-	של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל
194	-	-	194	194	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
15	-	-	15	15	של אחרים בישראל
109	(1)	2	108	109	של אחרים זרים
3,396	(31)	50	3,377	3,396	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
98	-	-	98	98	מניות ⁽³⁾
3,494	(31)⁽⁴⁾	50⁽⁴⁾	3,475	3,494	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
	שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו			
שווי הוגן ⁽¹⁾	התאמות לשווי הוגן	התאמות לשווי הוגן			
(2) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב -					
1,552	-	11	1,541	1,552	של ממשלת ישראל ⁽⁷⁾
1,552	-	11⁽⁶⁾	1,541	1,552	סך כל ניירות הערך למסחר
5,046	(31)	61	5,016	5,046	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ו'.
- (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-98 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כלולים ברווח הכולל האחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו".
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.
- (6) איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.
- (7) מזה, ניירות ערך בסך 850 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערה: לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאור 22 ד, 23 א. ו-23 ב.
לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 23 א.4.

ביאור 3 - ניירות ערך - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב - המשך

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן ⁽¹⁾	
		רווחים	הפסדים		
(1) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות -					
3,257	3,268	40	(51)	3,257	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
95	95	-	-	95	של ממשלות זרות ⁽⁶⁾⁽²⁾
364	362	2	-	364	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
158	156	2	-	158	של אחרים זרים
3,874	3,881	44	(51)	3,874	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
119	120	-	(1)	119	מניות ⁽³⁾
3,993	4,001	44 ⁽⁴⁾	(52) ⁽⁴⁾	3,993	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו		הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן ⁽¹⁾	
		מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן		
(2) ניירות ערך למסחר							
איגרות חוב -							
2,291	2,272	39		(20)		2,291	של ממשלת ישראל ⁽⁷⁾
2,291	2,272	39 ⁽⁵⁾		(20) ⁽⁵⁾		2,291	סך כל ניירות הערך למסחר
6,284	6,273	83		(72)		6,284	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל מניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ו'.
- (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך כ-115 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כלולים ברווח הכולל האחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו".
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.
- (6) איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.
- (7) מזה, ניירות ערך בסך 1,106 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערה: לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאור 22 ד, 23 א.2 ו-23 ב. לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 4 א.

ביאור 3 - ניירות ערך - המאוחד - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פירוט נוסף לגבי שווי הוגן ומשך הזמן בו ניירות ערך זמינים למכירה נמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

ליום 31 בדצמבר 2013							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן
40%-20%	0%-20%	הוגן		40%-20%	0%-20%	הוגן	
סך הכל				סך הכל			
ניירות ערך זמינים למכירה							
איגרות חוב ומלוות -							
							של ממשלת ישראל ⁽²⁾
30	-	30	567	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	9
30	-	30	567	1	-	1	9
מניות							
-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	30	567	1	-	1	9
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

ליום 31 בדצמבר 2012							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן
40%-20%	0%-20%	הוגן		40%-20%	0%-20%	הוגן	
סך הכל				סך הכל			
ניירות ערך זמינים למכירה							
איגרות חוב ומלוות -							
							של ממשלת ישראל ⁽²⁾
52	20	32	1,116	1	-	1	16
52	20	32	1,116	1	-	1	16
מניות							
-	-	-	-	1	-	1	7
52	20	32	1,116	2	-	2	23
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ו'.

ג. ניירות ערך מגובי נכסים -

ליום 31 בדצמבר 2013, וליום 31 בדצמבר 2012 לא קיימת יתרת ניירות ערך מגובי נכסים.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

מאוחד

31 דצמבר 2013						
הפרשה להפסדי אשראי						
		אשראי לציבור				
סך הכל	במקום וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,705	10	1,695	154	821	720	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
288	-	288	57	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(755)	-	(755)	(142)	(365) ⁽³⁾	(248)	מחיקות חשבונאיות
190	-	190	79	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(565)	-	(565)	(63)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,428	10	1,418	148	646	624	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
103	-	103	11	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 דצמבר 2012 ⁽⁴⁾						
1,766	14	1,752	166	878	708	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
276	(4)	280	63	10	207	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(516)	-	(516)	(151)	(67)	(298)	מחיקות חשבונאיות
179	-	179	76	-	103	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(337)	-	(337)	(75)	(67)	(195)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,705	10	1,695	154	821	720	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
102	-	102	17	-	85	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 דצמבר 2011 ⁽²⁾						
3,606	3	3,603	369	846	2,388	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(2,560)	-	(2,560)	(395)	-	(2,165)	מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011
919	6	913	176	93	644	שינויים אחרים בהפרשה ליום 1.1.2011 (נזקפו להון העצמי)
338	5	333	88	2	243	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(664)	-	(664)	(157)	(63)	(444)	מחיקות חשבונאיות
127	-	127	85	-	42	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(537)	-	(537)	(72)	(63)	(402)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,766	14	1,752	166	878	708	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
114	-	114	24	-	90	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) החל מהדוחות הכספיים לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה ביאור 1 י' 8.

(3) כולל מחיקה של הלוואות לדיור מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.

(4) סווג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - המשך

31 דצמבר 2013						
הפרשה להפסדי אשראי						
סך הכל	במקום וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,672	8	1,664	123	821	720	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
283	-	283	52	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(734)	-	(734)	(121)	(365) ⁽³⁾	(248)	מחיקות חשבונאיות
176	-	176	65	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(558)	-	(558)	(56)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,397	8	1,389	119	646	624	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
102	-	102	10	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 דצמבר 2012 ⁽⁴⁾						
1,733	12	1,721	135	878	708	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
277	(4)	281	50	10	221	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(503)	-	(503)	(124)	(67)	(312)	מחיקות חשבונאיות
165	-	165	62	-	103	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(338)	-	(338)	(62)	(67)	(209)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,672	8	1,664	123	821	720	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
100	-	100	15	-	85	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 דצמבר 2011 ⁽²⁾						
3,552	-	3,552	318	846	2,388	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(2,497)	-	(2,497)	(332)	-	(2,165)	מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011
877	6	871	134	93	644	שינויים אחרים בהפרשה ליום 1.1.2011 (נזקפו להון העצמי)
326	6	320	75	2	243	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(640)	-	(640)	(133)	(63)	(444)	מחיקות חשבונאיות
115	-	115	73	-	42	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(525)	-	(525)	(60)	(63)	(402)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,733	12	1,721	135	878	708	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
111	-	111	21	-	90	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) החל מהדוחות הכספיים לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה ביאור 1.8.

(3) כולל מחיקה של הלוואות לדיור מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.

(4) סווג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

- א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
 2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה

מאוחד					
31 דצמבר 2013					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
32,795	2,566	30,229	645	2	29,582
109,651	-	109,651	13,255	90,070	6,326
142,446	2,566	139,880	13,900	90,072⁽²⁾	35,908
89,359	-	89,359	-	89,359	-
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
530	10	520	42	2	476
795	-	795	95	644 ⁽³⁾⁽⁴⁾	56
1,325	10	1,315	137	646	532
331	-	331	-	331	-
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
31 דצמבר 2012 ⁽⁵⁾					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
33,813	2,819	30,994	611	5	30,378
99,250	-	99,250	12,406	80,864	5,980
133,063	2,819	130,244	13,017	80,869⁽²⁾	36,358
79,970	-	79,970	-	79,970	-
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
630	10	620	35	2	583
973	-	973	102	819	52
1,603	10	1,593	137	821	635
721	-	721	-	721	-
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
 (2) כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,180 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2012 - 5,037 מיליוני שקלים חדשים).
 (3) כולל עדכון יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בגין הלוואות לדיר לשיעור של 0.35%. לפירוט, ראה ביאור 6.ד.1.
 (4) כולל מחיקה של הלוואות לדיר מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.
 (5) סווג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה - המשך

הבנק

31 דצמבר 2013					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
32,148	2,251	29,897	313	2	29,582
102,997	-	102,997	6,616	90,055	6,326
135,145	2,251	132,894	6,929	90,057⁽²⁾	35,908
89,344	-	89,344	-	89,344	-
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
524	8	516	38	2	476
771	-	771	71	644 ⁽³⁾⁽⁴⁾	56
1,295	8	1,287	109	646	532
331	-	331	-	331	-

31 דצמבר 2012 ⁽⁵⁾					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
33,076	2,349	30,727	344	5	30,378
93,143	-	93,143	6,299	80,864	5,980
126,219	2,349	123,870	6,643	80,869⁽²⁾	36,358
79,970	-	79,970	-	79,970	-
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
623	8	615	30	2	583
949	-	949	78	819	52
1,572	8	1,564	108	821	635
721	-	721	-	721	-

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,180 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2012 - 5,037 מיליוני שקלים חדשים).

(3) כולל עדכון יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בגין הלוואות לדיר לשיעור של 0.35%. לפירוט, ראה ביאור 6.ד.1.

(4) כולל מחיקה של הלוואות לדיר מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.

(5) סוג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

1.א. איכות אשראי ופיגורים

מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013					
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾			
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
6	2	7,965	598	16	7,351
					בינוי ונדל"ן - בינוי
6	-	1,648	9	9	1,630
					בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
11	2	3,181	165	5	3,011
					שרותים פיננסיים
86	32	19,652	350	258	19,044
					מסחרי - אחר
109	36	32,446	1,122	288	31,036
					סך הכל מסחרי
⁽⁶⁾ 349	⁽⁷⁾⁽⁸⁾ 1,081	89,859	2	⁽⁷⁾⁽⁸⁾ 1,081	88,776
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
72	17	13,413	82	115	13,216
					אנשים פרטיים - אחר
530	1,134	135,718	1,206	1,484	133,028
					סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	152	-	-	152
					בנקים בישראל
-	-	1	-	-	1
					ממשלת ישראל
530	1,134	135,871	1,206	1,484	133,181
					סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחוץ לארץ					
ציבור - מסחרי					
-	-	1,430	32	-	1,398
					בינוי ונדל"ן
53	-	2,032	2	53	1,977
					מסחרי אחר
53	-	3,462	34	53	3,375
					סך הכל מסחרי
-	-	700	1	-	699
					אנשים פרטיים
53	-	4,162	35	53	4,074
					סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	1,369	-	-	1,369
					בנקים בחוץ לארץ
-	-	1,044	-	-	1,044
					ממשלות בחוץ לארץ
53	-	6,575	35	53	6,487
					סך הכל פעילות בחוץ לארץ
583	1,134	139,880	1,241	1,537	137,102
					סך הכל ציבור
-	-	1,521	-	-	1,521
					סך הכל בנקים
-	-	1,045	-	-	1,045
					סך הכל ממשלות
583	1,134	142,446	1,241	1,537	139,668
					סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 2.ב.4.ג. להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 27 מיליוני שקלים חדשים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיר שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(7) כולל יתרת הלוואות לדיר בסך 255 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2012 - 311 מיליוני שקלים חדשים) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

(8) כולל מחיקה של הלוואות לדיר מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

1.א. איכות אשראי ופיגורים - המשך

מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2012 ⁽⁸⁾					
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾			
בפיגור של 30 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
5	7	7,422	800	32	6,590
2	1	1,501	20	8	1,473
13	2	3,888	291	24	3,573
201	22	20,058	418	264	19,376
221	32	32,869	1,529	328	31,012
301 ⁽⁶⁾	1,599 ⁽⁷⁾	80,655	5	1,599 ⁽⁷⁾	79,051
109	28	12,680	81	161	12,438
631	1,659	126,204	1,615	2,088	122,501
-	-	512	-	-	512
-	-	1	-	-	1
631	1,659	126,717	1,615	2,088	123,014
פעילות לווים בחוץ לארץ					
ציבור - מסחרי					
-	-	1,635	38	-	1,597
-	-	1,854	5	-	1,849
-	-	3,489	43	-	3,446
-	-	551	6	-	545
-	-	4,040	49	-	3,991
-	-	1,154	5	-	1,149
-	-	1,152	-	-	1,152
-	-	6,346	54	-	6,292
631	1,659	130,244	1,664	2,088	126,492
-	-	1,666	5	-	1,661
-	-	1,153	-	-	1,153
631	1,659	133,063	1,669	2,088	129,306

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 4.ב.2.ג. להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 70 מיליוני שקלים חדשים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(7) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 311 מיליוני שקלים חדשים עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

(8) סוג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

1. ב. איכות האשראי

מצב פיגור החובות מנוטר באופן ממוכן ברמה יומית ומהווה את אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור וכפועל יוצא קביעת סיווג החוב מבוצעים, בין היתר, לפי מניין ימי הפיגור בפועל של כל חוב. חוב מוגדר כחוב לא מבצע (פגום), דהיינו חוב שאינו צובר הכנסות ריבית, לאחר 90 ימי פיגור - בחובות הנמדדים על בסיס פרטני. חוב מוגדר כחוב לא מבצע (נחות), שאינו צובר הכנסות ריבית לאחר 150 ימי פיגור - בחובות הנמדדים על בסיס קבוצתי.

כמו כן, יוגדר חוב כנחות לאחר 60 ימי פיגור בחובות הנמדדים פרטנית ולאחר 90 ימי פיגור בחובות הנמדדים קבוצתית. בשלב זה כלומר במניין הימים של 60 ימים ו-90 ימים לחובות הנמדדים על בסיס פרטני ולחובות הנמדדים על בסיס קבוצתי בהתאמה, יוגדרו החובות כמבצעים כלומר צוברים הכנסות ריבית.

מצב הפיגור של הלוואות לדיור מנוטר על פי עומק הפיגור של הלוואה. מאפייני סיכון האשראי, לרבות סיכון ספציפי בהלוואות לדיור נכללים בדוח דירקטוריון במסגרת פרק ניהול סיכונים, באזל II: הנדבך השלישי.

להלן יתרת החוב הרשומה לפי איכות האשראי ובחלוקה למגזרי האשראי של הבנק:

מאוחד

31 בדצמבר 2013						
מגזר האשראי						
איכות החובות	מסחרי	לדיור	פרטיים	ממשלות	בנקים	סך הכל
חובות תקינים בדירוג השקעה	31,375	88,989	13,702	1,045	1,513	136,624
חובות תקינים שאינם בדירוג השקעה	3,036	-	-	-	8	3,044
חובות בעייתיים שאינם פגומים ⁽¹⁾	341	1,081	115	-	-	1,537
חובות פגומים	1,156	2	83	-	-	1,241
סך הכל	35,908	90,072	13,900	1,045	1,521	142,446
31 בדצמבר 2012 ⁽²⁾						
מגזר האשראי						
איכות החובות	מסחרי	לדיור	פרטיים	ממשלות	בנקים	סך הכל
חובות תקינים בדירוג השקעה	31,034	79,265	12,769	1,153	1,650	125,871
חובות תקינים שאינם בדירוג השקעה	3,424	-	-	-	11	3,435
חובות בעייתיים שאינם פגומים ⁽¹⁾	328	1,599	161	-	-	2,088
חובות פגומים	1,572	5	87	-	5	1,669
סך הכל	36,358	80,869	13,017	1,153	1,666	133,063

(1) סיכון אשראי מאזני נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) סווג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

מאוחד

31 בדצמבר 2013					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת חובות פגומים ⁽²⁾	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾⁽³⁾	
פעילות לווים בישראל					
					ציבור - מסחרי
1,048	598	384	25	214	בינוי ונדל"ן - בינוי
9	9	7	1	2	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
211	165	12	36	153	שרותים פיננסיים
646	350	152	69	198	מסחרי - אחר
1,914	1,122	555	131	567	סך הכל מסחרי
2	2	-	2	2	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
96	82	59	11	23	אנשים פרטיים - אחר
2,012	1,206	614	144	592	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
2,012	1,206	614	144	592	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
					ציבור - מסחרי
100	32	-	-	32	בינוי ונדל"ן
5	2	-	-	2	מסחרי אחר
105	34	-	-	34	סך הכל מסחרי
3	1	-	-	1	אנשים פרטיים
108	35	-	-	35	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
4	-	-	-	-	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	ממשלות בחוץ לארץ
112	35	-	-	35	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
2,120	1,241	614	144	627	סך הכל ציבור
4	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
2,124	1,241	614	144	627	סך הכל

מזה:

698	186	138	512	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
718	486	19	232	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) יתרת החוב בניכוי מחיקה חשבונאית, אם בוצעה.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית - המשך

מאוחד

31 בדצמבר 2012 ⁽⁴⁾					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת חובות פגומים ⁽²⁾	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(3/2)	
פעילות לווים בישראל					
					ציבור - מסחרי
1,607	800	75	31	725	בינוי ונדל"ן - בינוי
20	20	-	1	20	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
351	291	24	91	267	שרותים פיננסיים
856	418	93	107	325	מסחרי - אחר
2,834	1,529	192	230	1,337	סך הכל מסחרי
5	5	-	2	5	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
115	81	60	11	21	אנשים פרטיים - אחר
2,954	1,615	252	243	1,363	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
2,954	1,615	252	243	1,363	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
					ציבור - מסחרי
102	38	2	-	36	בינוי ונדל"ן
5	5	-	-	5	מסחרי אחר
107	43	2	-	41	סך הכל מסחרי
6	6	-	-	6	אנשים פרטיים
113	49	2	-	47	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
5	5	-	-	5	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	ממשלות בחוץ לארץ
118	54	2	-	52	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
3,067	1,664	254	243	1,410	סך הכל ציבור
5	5	-	-	5	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
3,072	1,669	254	243	1,415	סך הכל

מזה:

1,455	176	241	1,279	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
860	124	56	736	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) יתרת החוב בניכוי מחיקה חשבונאית, אם בוצעה.

(4) סווג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

מאוחד

31 בדצמבר 2013		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
17	19	669
2	2	16
1	1	233
13	14	407
33	36	1,325
-	-	3
5	6	83
38	42	1,411
-	-	-
-	-	-
38	42	1,411
פעילות לווים בחוץ לארץ		
ציבור - מסחרי		
-	-	34
-	-	3
-	-	37
-	-	2
-	-	39
-	-	3
-	-	-
-	-	42
38	42	1,450
-	-	3
-	-	-
38	42	1,453
סך הכל⁽⁴⁾		
31 בדצמבר 2011 ⁽⁵⁾		
1,433		1,562
73		126
73		78
62		120

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות בפיגורים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 97 מיליוני שקלים חדשים.

(5) בהתאם לטיטות הוראות המעבר לשנת 2013 מיום 25 בנובמבר 2013, ניתן לכלול מספרי השוואה לפי המתכונת שנכללה בנספח להוראות המעבר לשנת 2012.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

מאוחד

31 בדצמבר 2013				
יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור		שאינו צובר הכנסות ריבית
		של 30 ימים עד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
556	39	-	-	517
1	-	1	-	-
9	1	-	-	8
83	26	-	-	57
649	66	1	-	582
-	-	-	-	-
63	35	1	-	27
712	101	2	-	609
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
712	101	2	-	609
פעילות לווים בחוץ לארץ				
ציבור - מסחרי				
5	2	-	-	3
-	-	-	-	-
5	2	-	-	3
1	-	-	-	1
6	2	-	-	4
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
6	2	-	-	4
718	103	2	-	613
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
718	103	2	-	613

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - המשך

מאוחד

31 בדצמבר 2012 ⁽⁴⁾					
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים עד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
711	-	-	-	711	בינוי ונדל"ן - בינוי
17	-	3	-	14	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
11	1	-	-	10	שרותים פיננסיים
52	10	-	-	42	מסחרי - אחר
791	11	3	-	777	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
67	36	3	-	28	אנשים פרטיים - אחר
858	47	6	-	805	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
858	47	6	-	805	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחוץ לארץ					
ציבור - מסחרי					
2	2	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי אחר
2	2	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
2	2	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	פעילות בחוץ לארץ
2	2	-	-	-	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
860	49	6	-	805	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
860	49	6	-	805	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

(4) סווג מחדש.

ליום 31 בדצמבר 2013, לא קיימות בבנק התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - המשך

מאוחד

ארגונים חדשים שבוצעו		
31 בדצמבר 2013		
מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
8	6	6
1	-	-
2	1	1
90	57	54
101	64	61
-	-	-
816	36	32
917	100	93
-	-	-
-	-	-
917	100	93
פעילות לווים בחוץ לארץ		
ציבור - מסחרי		
-	-	-
-	-	-
-	-	-
3	-	-
3	-	-
-	-	-
-	-	-
3	-	-
920	100	93
-	-	-
-	-	-
920	100	93

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי בין השאר נדרשים גילויים חדשים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר בהוראות המעבר נקבע כי יש לכלול אותם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013. נדרש ליישם את דרישות הגילוי החדשות בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט ראה ביאור 4. ד. 4.

(3) צובר הכנסות ריבית.

(4) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - המשך
מאוחד

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽³⁾	
31 בדצמבר 2013	
יתרת חוב רשומה	
יתרת חוב רשומה	מס' חוזים
פעילות לווים בישראל	
ציבור - מסחרי	
-	1
-	-
1	4
12	12
13	17
סך הכל מסחרי	
-	-
3	109
16	126
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	
-	-
-	-
16	126
סך הכל פעילות בישראל	
פעילות לווים בחוץ לארץ	
ציבור - מסחרי	
-	-
-	-
סך הכל מסחרי	
-	-
-	-
סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ	
-	-
-	-
-	-
סך הכל פעילות בחוץ לארץ	
16	126
-	-
-	-
16	126
סך הכל	

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי בין השאר נדרשים גילויים חדשים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר בהוראות המעבר נקבע כי יש לכלול אותם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013. נדרש ליישם את דרישות הגילוי החדשות בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט ראה ביאור 4.ד.

(3) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

להלן התפלגות היתרות לפי שיעור המימון (LTV)⁽¹⁾, סוג החזר וסוג הריבית:

מאוחד

31 בדצמבר 2013						
סיכון אשראי חוץ מאזני		יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט / בלון	סך הכל			
2,664	36,502	1,362	48,070	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון	
1,396	32,723	504	41,907	מעל 60%		
1,511	75	3	95		שיעבוד משני או ללא שיעבוד	
5,571	69,300	1,869	90,072		סך הכל	
31 בדצמבר 2012						
2,339	30,227	1,066	40,382	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון	
1,719	31,084	527	40,392	מעל 60%		
1,440	59	2	95		שיעבוד משני או ללא שיעבוד	
5,498	61,370	1,595	80,869		סך הכל	

(1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. תרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי גודל סיכון האשראי של הלווה

מאוחד				
31 בדצמבר 2013				
סיכון אשראי	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
חוץ מאזניים ⁽³⁾				
265	247	189,377	עד 10	
574	490	72,472	עד 20	מעל 10
1,711	1,526	111,308	עד 40	מעל 20
3,460	4,195	133,906	עד 80	מעל 40
2,825	7,393	93,678	עד 150	מעל 80
1,662	13,473	71,273	עד 300	מעל 150
1,870	26,832	65,883	עד 600	מעל 300
3,423	36,078	47,075	עד 1,200	מעל 600
1,783	12,928	9,304	עד 2,000	מעל 1,200
1,157	7,259	3,097	עד 4,000	מעל 2,000
1,197	4,181	1,003	עד 8,000	מעל 4,000
1,696	4,550	506	עד 20,000	מעל 8,000
2,329	3,698	221	עד 40,000	מעל 20,000
10,419	10,134	259	עד 200,000	מעל 40,000
7,497	4,380	41	עד 400,000	מעל 200,000
7,958	2,516	20	עד 650,460	מעל 400,000
49,826	139,880	799,423		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.

(2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של הלווה. הנתונים הינם לפי הגדרת חבות בהוראה 313.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי גודל סיכון האשראי של הלווה - המשך

מאוחד				
31 בדצמבר 2012				
סיכון אשראי	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
חוץ מאזני ⁽³⁾⁽⁴⁾				
255	573	185,675	עד 10	
549	489	70,242	עד 20	מעל 10
1,662	1,547	109,570	עד 40	מעל 20
3,310	4,294	132,223	עד 80	מעל 40
2,637	7,371	91,057	עד 150	מעל 80
1,576	13,372	69,588	עד 300	מעל 150
1,896	25,047	60,938	עד 600	מעל 300
3,253	30,068	39,889	עד 1,200	מעל 600
1,534	10,862	8,326	עד 2,000	מעל 1,200
1,149	6,859	2,992	עד 4,000	מעל 2,000
1,253	4,181	1,007	עד 8,000	מעל 4,000
1,846	4,608	531	עד 20,000	מעל 8,000
2,220	3,884	220	עד 40,000	מעל 20,000
10,183	9,680	234	עד 200,000	מעל 40,000
7,840	4,373	43	עד 400,000	מעל 200,000
5,925	3,036	18	עד 512,898	מעל 400,000
47,088	130,244	772,553		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.

(2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של הלווה. הנתונים הינם לפי הגדרת חבות בהוראה 313.

(4) סווג מחדש.

ד. מכירות ורכישות של חובות

לבנק לא היו בתקופת הדיווח מכירות ורכישות של חובות.

ביאור 5 - אשראי לממשלות

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
1	1	1	1	אשראי לממשלת ישראל
316	304	316	304	אשראי לממשלות זרות
317	305	317	305	סך כל האשראי לממשלות

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד

		2012		2013		
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	
27	-	27	25	-	25	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
33	-	33	35	-	35	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
60	-	60	60	-	60	סך כל ההשקעות
מזה:						
(15)	-	(15)	(19)	-	(19)	הפסדים שנצברו ממועד הרכישה
						סעיפים שנצברו בהון העצמי ממועד הרכישה:
-	-	-	(3)	-	(3)	קרנות הון אחרות

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק

		2012		2013		
סך הכל	חברות מאוחדות ⁽²⁾	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	
1,706	1,679	27	1,822	1,797	25	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
512	479	33	544	509	35	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
2,218	2,158	60	2,366	2,306	60	סך כל ההשקעות

מזה:

805	820	(15)	923	942	(19)	רווחים (הפסדים) שנצברו ממועד הרכישה סעיפים שנצברו בהון העצמי ממועד הרכישה:
(16)	(16)	-	(16)	(16)	-	קרן הון מיישום הוראה בנושא חובות פגומים
3	3	-	(5)	(2)	(3)	קרנות הון אחרות

חלק התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות:

בנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
151	142	118	1	-	(4)	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס ⁽¹⁾

(1) אין הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות.

(2) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות נכללות במאזן הבנק בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק בהון המקנה		חלק בזכויות ההצבעה		פרטים על החברה	
זכויות לקבלת רווחים	2013	2012	2013		
ליום 31 בדצמבר					
2012	2013	2012	2013		
ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות⁽²⁾					
(1) חברות מאוחדות					
50%	50%	50%	50%	בנק	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ⁽³⁾
100%	100%	100%	100%	סוכנות ביטוח	טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להחזקות בינלאומיות	מזרחי חברה להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד) ⁽⁴⁾
100%	100%	100%	100%	ניהול תיקי ניירות ערך	אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להנפקות	מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה לנאמנות	מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ
(2) חברות כלולות					
20%	20%	⁽⁶⁾ 20%	⁽⁶⁾ 20%	מקרקעין לבנייה	פסגות ירושלים בע"מ (להלן- פסגות)
19.99%	19.99%	19.99%	19.99%	חברה לחיתום	רוסאריו קפיטל בע"מ (להלן רוסאריו)
-	-	20%	20%	מתן אשראי	קרן מוסטאנג מזנין שותפות מוגבלת
-	-	20%	20%	מתן אשראי	קרן פלוס טכנולוגיות
(3) חברה מאוחדת עיקרית של חברה שאוחדה של מזרחי					
100%	100%	100%	100%	בנק מסחרי	להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד) יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ⁽⁶⁾

- (1) כולל שטרי הון.
- (2) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות בבעלות ובשליטה מלאה שהן חברות נכסים המשמשים את הבנק, או חברות המספקות שירותים לבנק ושנכסיהן התחייבויותיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוח הכספי של הבנק.
- (3) יתרת המוניטין בגין רכישת בנק יהב נכללת במאזן המאוחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין" ובמאזן הבנק בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".
- (4) החברה הינה חברה הרשומה בהולנד, באשר לחברה מאוחדת של החברה, ראה סעיף ג. 3.
- (5) כולל הפסד עקב פיחות של השקל ביחס לשער החליפין של מטבעות חוץ בסך של כ-16 מיליון שקלים חדשים (2012 הפסד של כ-1 מיליון שקלים חדשים).
- (6) יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד הינו בנק מסחרי הרשום בשוויץ. ההשקעה מוצגת בדוחות הבנק כשלוחה שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של הבנק.
- (7) כולל הפסד עקב פיחות של השקל ביחס לשער החליפין של הפרנק השוויצרי בסך של כ-10 מיליון שקלים חדשים (2012 רווח של כ-1 מיליון שקלים חדשים).
- (8) שיעור ההשתתפות במקרה של הפסדים הוא 27%.
- (9) לרבות, יתרת מוניטין הכלולה במאזן המאוחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".

סעיפים אחרים שנצברו בהון		דיבידנד שנרשם		תחמה לרווח הנקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		השקעות הוניות אחרות ⁽¹⁾		יתרת מוניטין ⁽³⁾		השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽⁹⁾	
2012	2013	ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		2012	2013	2012	2013	ליום 31 בדצמבר	
2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
3	(2)	-	-	50	44	479	509	69	69	509	552
-	-	-	-	69	78	-	-	-	-	598	676
-	-	-	-	⁽⁵⁾ 2	⁽⁵⁾ (15)	-	-	-	-	323	308
-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	24	25
-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	39	41
-	-	-	-	3	7	-	-	-	-	17	24
-	-	-	-	-	(1)	33	35	-	-	(15)	(16)
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2
-	-	-	-	8	(9)	-	-	-	-	40	33
-	-	-	-	(2)	5	-	-	-	-	1	6
-	-	-	-	⁽⁷⁾ 3	⁽⁷⁾ (9)	-	-	-	-	227	218

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. יתרת מוניטין בגין חברות מאוחדות במאחד ובבנק: ⁽¹⁾

31 בדצמבר 2013 ⁽²⁾			
יתרה מופחתת	הפחתה נצברת	עלות	
87	53	140	המאחד
87	53	140	הבנק ⁽³⁾

(1) יתרת המוניטין כוללת גם מוניטין בגין רכישת טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-14 מיליוני שקלים חדשים (בדומה ליתרתו המופחתת ביום 31 בדצמבר 2012 וביום 31 בדצמבר 2011), ובגין רכישת בנק אדנים למשכנתאות בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-4 מיליוני שקלים חדשים (בדומה ליתרתו המופחתת ביום 31 בדצמבר 2012 וביום 31 בדצמבר 2011).

(2) היתרות ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011, זהות.

(3) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות נכללות במאזן המאחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין" ובמאזן הבנק בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".

ביאור 7 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק				מאוחד			
בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים ושיפורים ושיפורים)				בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים ושיפורים ושיפורים)			
עלויות	ציד, ריהוט	ציד, ריהוט	עלויות	עלויות	ציד, ריהוט	ציד, ריהוט	עלויות
תוכנה	וכלי רכב	וכלי רכב	תוכנה	סך הכל	וכלי רכב	וכלי רכב	סך הכל
17.1%	12.9%	3.8%	17.3%	13.2%	4.1%	2013	שיעור פחת ממוצע ליום 31 בדצמבר
21.7%	16.1%	4.1%	21.6%	14.1%	4.4%	2012	שיעור פחת ממוצע ליום 31 בדצמבר
עלות הנכסים							
3,047	1,112	716	1,219	3,417	1,132	880	1,405
244	116	64	64	272	120	77	75
(23)	-	(23)	-	(23)	-	(23)	-
3,268	1,228	757	1,283	3,666	1,252	934	1,480
208	120	58	30	241	131	66	44
(20)	(18)	(1)	(1)	(20)	(18)	(1)	(1)
3,456	1,330	814	1,312	3,887	1,365	999	1,523
עלות נכסים ל-31 בדצמבר 2013							
פחת							
1,579	626	519	434	1,801	639	659	503
207	142	30	35	230	145	38	47
(23)	-	(23)	-	(23)	-	(23)	-
1,763	768	526	469	2,008	784	674	550
215	129	52	34	243	136	59	48
(20)	(18)	(1)	(1)	(20)	(18)	(1)	(1)
1,958	879	577	502	2,231	902	732	597
פחת נצבר ל-31 בדצמבר 2013							
יתרה להפחתה							
1,498	451	237	810	1,656	463	267	926
1,505	460	231	814	1,658	468	260	930
1,468	486	197	785	1,616	493	221	902
ל-31 בדצמבר 2013⁽¹⁾							
ל-31 בדצמבר 2012⁽¹⁾							
ל-31 בדצמבר 2011⁽¹⁾							

(1) כולל עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013 של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהוונן, בסך של כ-343 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאוחד (31 בדצמבר 2012 - 360 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאוחד ול-31 בדצמבר 2011 - 362 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאוחד).

ביאור 7 - בניינים וציוד - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2013	2012	2013

ב. הנכסים הנ"ל כוללים נכסים שאינם בשימוש הקבוצה:

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2012	2013	2012	2013	
5	25	5	25	שאינם מיועדים למכירה
5	25	5	25	מזה - מושכרים לאחרים
-	-	-	-	מיועדים למכירה

הבנק		מאוחד		מועדי סיום
31 בדצמבר		31 בדצמבר		תקופת החכירה
2012	2013	2012	2013	(בשנים)

ג. זכויות חכירה בבניינים

76	76	76	76	5-59	חכירה מהוונת
26	27	26	27	5-9	חכירה בלתי מהוונת

ד. להערכת ההנהלה, לא צפוי הפסד במימוש בניינים שיועדו למכירה, על-פי החלטות שנתקבלו, מעבר להפרשה שנעשתה בגינם.

ה. סעיף זה כולל, בין היתר, התקנות, זכויות במושכר ותשלומים על חשבון. חלק מהבניינים וזכויות החכירה בסך כ-299 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-273 מיליוני שקלים חדשים בבנק (ליום 31 בדצמבר 2012 כ-297 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-270 מיליוני שקלים חדשים בבנק) טרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין על שם הבנק או החברות המאוחדות שלו. מרביתם של נכסים אלו מצויים בהליכי רישום.

ביאור 8 - נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2012	2013	2012	2013	
721	807	772	856	מיסים נדחים לקבל, נטו ⁽¹⁾
75	94	77	118	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
45	51	83	99	הכנסות לקבל
1,063	1,112	1,100	1,131	חייבים אחרים ויתרות חובה
1,904	2,064	2,032	2,204	סך כל הנכסים האחרים

(1) ראה ביאור 28

ביאור 9 - פיקדונות הציבור

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
(1)2012	2013	(1)2012	2013	
בישראל				
לפי דרישה				
11,399	14,300	14,333	18,052	אינם נושאי ריבית
1,040	1,180	1,935	2,163	נושאים ריבית
12,439	15,480	16,268	20,215	סך הכל לפי דרישה
106,287	118,861	107,293	117,140	לזמן קצוב
118,726	134,341	123,561	137,355	סך הכל פיקדונות בישראל⁽²⁾
מחוץ לישראל				
לפי דרישה				
366	654	366	654	אינם נושאי ריבית
-	-	-	-	נושאים ריבית
366	654	366	654	סך הכל לפי דרישה
3,704	2,761	4,154	3,235	לזמן קצוב
4,070	3,415	4,520	3,889	סך הכל פיקדונות מחוץ לישראל
122,796	137,756	128,081	141,244	סך כל פיקדונות הציבור
(2) מזה:				
48,557	49,708	63,979	65,819	פיקדונות של אנשים פרטיים
33,438	41,914	33,445	41,918	פיקדונות של גופים מוסדיים
36,731	42,719	26,137	29,618	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר		
2012	2013	
תקרת הפיקדון – במיליוני שקלים חדשים		
45,074	57,067	עד 1
23,593	26,427	מעל 1 עד 10
11,023	13,029	מעל 10 עד 100
7,427	9,815	מעל 100 עד 500
40,964	34,906	מעל 500
128,081	141,244	סך הכל

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פיקדונות. לפרטים ראה ביאור 1 ד.3.

ביאור 10 - פיקדונות מבנקים

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
(1)2012	2013	(1)2012	2013	
בישראל				
בנקים מסחריים:				
159	288	153	271	פיקדונות לפי דרישה
7,578	7,208	1,074	1,351	פיקדונות לזמן קצוב
291	358	291	358	קיבולים
מחוץ לישראל				
בנקים מסחריים:				
32	59	32	59	פיקדונות לפי דרישה
144	2	144	2	פיקדונות לזמן קצוב
8,204	7,915	1,694	2,041	סך כל הפיקדונות מבנקים

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פיקדונות. לפרטים ראה ביאור 1 ד.3.

ביאור 11 - איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		משך חיים ממוצע שיעור תשואה	
2012	2013	2012	2013	פנימי ⁽²⁾	בשנים ⁽¹⁾
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה למניות:					
במטבע ישראלי לא צמוד					
-	-	2,094	2,146	5.16%	1.25
במטבע ישראלי צמוד למדד					
-	-	5,316	7,757	1.82%	2.79
4,125	3,985	6,629	6,540	4.65%	5.02
4,125	3,985	14,039	16,443	3.58%	3.69

- (1) משך חיים ממוצע הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
 (2) שיעור תשואה פנימי הינו, שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
 (3) בזמן פירוק, עומדים לפירעון לאחר יתר ההתחייבויות, כתבי ההתחייבויות הנדחים שהונפקו על ידי הבנק שנכללים בסעיף זה.

א. ביום 30 באוקטובר 2006 אישר דירקטוריון הבנק הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א') של הבנק אשר ייחשבו למכשירי הון מורכבים ("הון משני עליון"), כהגדרת המונח בהוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין, ובהתאם לאישור שהתקבל מהמפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר 2006, וזאת בהיקף של עד 500 מיליוני שקלים חדשים. שטרי הון נדחים הינם תעודות התחייבות, אשר בקרות אירועים מסוימים המוגדרים מראש בתנאיהם, יומרו, בדרך של המרה כפויה ועל פי נוסחה מוגדרת מראש, למניות של הבנק. ביום 15 בנובמבר 2006 קבעה מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, דירוג של AA- לשטרי ההון הנדחים שהונפקו. הדירוג של שטרי ההון הנדחים בהנפקה זו מתבסס על הדירוג של איגרות החוב של הבנק לרבות כתבי התחייבויות נדחים, אשר מדורגים בדירוג AA+, בשינויים המתחייבים מתנאי שטרי ההון הנדחים. יצוין, כי במידה שינפיק הבנק בעתיד הון ראשוני מורכב, ישמור הבנק על יחס הון ראשוני מקורי (ללא הון הראשוני המורכב) של 6% לפחות. ביום 16 במאי 2007 אושר דירוג זהה לשטרי ההון שהוקצו, במסגרת התשקיף שפורסם לצורך רישומם למסחר. ביום 5 באפריל 2009 הודיעה מעלות, כי במסגרת בחינה מחדש של S&P את דירוג המכשירים ההיברידיים בכל העולם לרבות ישראל, לאור המשבר הפיננסי העולמי, הורד דירוג שטרי ההון הנדחים מ-(AA-) ל-(A+).

ביום 15 בספטמבר 2009 חתם הבנק עם הנאמן לשטרי ההון הנדחים (סדרה א') של הבנק על תוספת מתקנת לשטר הנאמנות מיום 16 בנובמבר 2006, שתחולתה ממועד החתימה ("התיקון"). בהתאם לתיקון, יימחק משטר ההון הסעיף הקובע כי תשלום הריבית למחזיקי שטרי ההון יושעה, בין היתר, במקרה בו "בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר" (כלומר - אם הסיכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין שישה רבעונים רצופים, הינו שלילי).

ביאור 11 - איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים - המשך

הבנק הנפיק לציבור במסגרת תשקיף, מיום 20 במאי 2007, שטרי הון נדחים (סדרה א') שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה ב-1,946 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים.

ב. מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "החברה"), חברה בשליטה ובבעלות מלאים של הבנק, הנפיקה לציבור במסגרת תשקיפים, איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים צמודים למדד המחירים לצרכן, בערך נקוב של 9,009 מיליוני שקלים חדשים וכן איגרות חוב שאינן צמודות בערך נקוב של 2,119 מיליוני שקלים חדשים, נכון ליום 31 בדצמבר 2013, והפקידה את תמורת ההנפקה בבנק למטרת הפעילות העסקית השוטפת שלו.

להבטחת קיום התחייבויותיה של החברה בגין חלק מאיגרות החוב וכתבי ההתחייבות הנדחים האמורים (בסך של 496 מיליוני שקלים חדשים), התחייבה החברה להמחות לטובת הנאמן של ניירות הערך המונפקים את כל זכויותיה בכל אחד מהפיקדונות שהופקדו על ידה בבנק, תמורת ניירות הערך שהוצעו על פי התשקיף.

במהלך שנת 2013 הנפיקה החברה אגרות חוב נוספות מסדרות 29, 35 ו-36 בסך של כ-2,745 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, תמורת כ-3,007 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 26 בינואר 2014, לאחר תאריך המאזן, הנפיקה החברה איגרות חוב נוספות מסדרות 35 ו-36 בסך של כ-1,650 מיליוני שקלים ערך נקוב תמורת כ-1,690 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 12 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2012	2013	2012	2013	
34	36	34	36	עתודה למיסים נדחים, נטו ⁽¹⁾
-	-	3	-	עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו
652	641	669	674	עודף העתודה לפיצויי פיטורים, פרישה ופנסיה על היעודה ⁽²⁾
259	296	259	296	הכנסות מראש
169	196	204	234	הוצאות לשלם
93	106	113	127	הפרשה לחופשה ולמענקי יובלות
60	72	60	72	ערבויות לפירעון
100	98	102	103	הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים ואחרים
1,766	1,978	2,889	3,186	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
⁽³⁾ 418	715	⁽³⁾ 418	715	שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר
492	445	545	507	זכאים אחרים ויתרות זכות
4,043	4,583	5,296	5,950	סך כל ההתחייבויות האחרות

(1) ראה ביאור 28.

(2) ראה ביאור 16.

(3) סווג מחדש.

ביאור 13 - הון מניות והון⁽¹⁾

א. להלן פרטים בדבר הון המניות של הבנק (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע		רשום	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2013	2012	2013
22,959,950 ⁽³⁾	23,197,848 ⁽³⁾	40,000,000	40,000,000

מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש⁽²⁾

(1) לעניין הקצאת כתיב אופציות לרכישת מניות - ראה ביאור 16 א.

(2) המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

(3) כולל 2,500,000 מניות רדומות, שנרכשו ומוחזקות על ידי הבנק, לפרטים, ראה להלן בסעיף ד.

ב. ביום 3 באפריל 2006 התקבלה בדירקטוריון הבנק החלטה על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה, בכפוף לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ- 10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו- 80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות, של אותה שנה. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006.

ביום 23 ביולי 2012 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תכנית החומש האסטרטגית החדשה לשנים 2013-2017, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק, בכפוף לכך שיחס הון הליבה לא יפחת מהיעד שקבע הדירקטוריון.

ביום 14 באוגוסט 2013, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון מיום 23 ביולי 2012 לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף על האמור, להוראות הדין ולמגבלות נוספות, בהוראות ניהול בנקאי מספר 331.

ג. להלן פרטים בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנדים:

- לפי הוראות המפקח על הבנקים ביחס לחלוקת דיבידנד על-ידי תאגידים בנקאיים, אין בנק יכול לחלק דיבידנד במזומן כל עוד נכסיו הלא כספיים עולים על הונו העצמי. ליום 31 בדצמבר 2013 עולה הונו המדווח של הבנק על נכסיו הלא כספיים בסך של 6,422 מיליוני שקלים חדשים.

- בהיתר שניתן לרוכשי גרעין השליטה בבנק על ידי נגיד בנק ישראל, נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו עד ליום 30 בספטמבר 1994 שסכומם (לאחר היוון לקרנות הון בשנת 1998), כ-100 מיליוני שקלים חדשים.

כמו כן לא יבצע הבנק חלוקת דיבידנד, אלא אם קיבל אישור מראש מהמפקח על הבנקים לחלוקה כאשר:

1. יתרת העודפים המצטברת של הבנק, בניכוי ההפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר אינה חיובית.
2. אחת או יותר משלוש השנים האחרונות הסתיימה בהפסד כולל.
3. התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד כולל.

ביאור 13 - הון מניות והון⁽¹⁾ - המשך

ד. ביום 27 במאי 2009 קיבל הבנק את אישור המפקח, לפיו המפקח התיר לבנק, באופן חד פעמי, רכישה עצמית של 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. מהונו המונפק של הבנק, וזאת בכפוף לכל דין ובכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 20 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית על ידי הבנק של עד 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. כל אחת, בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 24 בספטמבר 2009 השלים הבנק את הרכישה העצמית, ובסך הכל נרכשו 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליון שקלים חדשים.

המניות שבידי הבנק מיועדו להימסר כתמורה למימוש האופציות במסגרת התכנית לסמנכ"לים, לפרטים ראה ביאור 16א. על פי התנאי שנקבע לעניין זה באישור המפקח, הבנק ימכור את כל המניות העודפות (אם יהיו כאלה) מיד לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות, דהיינו מיד לאחר תום שבע שנים מיום הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות.

לפי אישור מקדמי שהתקבל מרשות המיסים, ברכישת המניות כאמור לעיל, לא תיווצר לבנק חבות מס. הדירקטוריון הגיע לכלל מסקנה, כי רכישות עצמיות של מניות הבנק על פי תכנית הרכישה כמפורט לעיל, עומדות במבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות, וכן מקיימות את התנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331. הדירקטוריון שב ובחן את עמידת הבנק במבחני החלוקה שנקבעו בחוק החברות וכן את התקיימותם של התנאים שנקבעו בהוראה 331, ערב הרכישות.

ביום 30 בינואר 2013, אישר בנק ישראל לבנק להשתמש במניות העודפות לצורך תכנית אופציות לשנת 2013 עבור מנהלים שאינם חברי הנהלה או נושאי משרה. על הבנק למכור את יתרת המניות העודפות (אם יהיו כאלה), מיד לאחר תום תקופת המימוש של כתבי האופציה על פי תוכנית האופציות למנהלים שאינם חברי הנהלה או נושאי משרה, או התכנית המקורית, לפי המאוחר.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון" סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. נתוני הלימות הון

31 בדצמבר		
2012	2013	
1. בנתוני המאוחד		
א. הון לצורך חישוב יחס ההון		
9,145	10,217	הון רובד 1, לאחר ניכויים
5,129	4,569	הון רובד 2, לאחר ניכויים
14,274	14,786	סך הכל הון כולל
ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
98,736	105,411	סיכון אשראי
1,119	842	סיכוי שוק
7,093	7,154	סיכון תפעולי
106,948	113,407	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
ג. יחס ההון לרכיבי סיכון		
8.55	9.01	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.35	13.04	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
2. חברות בת משמעותיות		
בנק יב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו		
9.45	10.00	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.22	15.03	יחס הון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון"
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר		
2012	2013	
3. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
א. הון רובד 1		
2,121	2,148	הון מניות נפרע וקרנות הון
(3)	(3)	הפסד כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾
6,690	7,693	עודפים
441	483	זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו
(87)	(87)	בניכוי:
		מוניטין
9,162	10,234	הון רובד 1 לאחר הניכויים מרובד 1 בלבד
בניכוי:		
(17)	(17)	השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידי בנקאיים
-	-	ניכויים אחרים מהון רובד 1
9,145	10,217	סך הכל הון רובד 1
ב. הון רובד 2		
1. הון רובד 2 עליון		
-	9	45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי
110	110	הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
1,896	1,934	הפרשה כללית לחובות מסופקים ⁽²⁾
		מכשירי הון מורכבים
2. הון רובד 2 תחתון		
3,140	2,533	כתבי התחייבות נדחים
3. ניכויים מהון רובד 2		
(17)	(17)	השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידי בנקאיים
-	-	ניכויים אחרים מהון רובד 2
5,129	4,569	סך הכל הון רובד 2

(1) ללא רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים.

(2) הסכום שהוגדר עד יום 31 בדצמבר 2010 בהפרשה כללית לחובות מסופקים, מהווה חלק מהון רובד 2 עליון ואינו מנוכה מהאשראי לציבור.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

ב. ביום 30 ביוני 2010 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידי הבנקאיים בנושא מדיניות הון לתקופות ביניים, ובו הם נדרשים לאמץ יעד ליחס הון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2010, בשיעור שלא יפחת מ-7.5%. במקביל, נדרשים הבנקים להעביר לפיקוח תוכנית עבודה לעמידה ביעד. עוד קובע המכתב כי בהיעדר אישור מראש של המפקח על הבנקים, לא יחלק הבנק דיבידנד אם אינו עומד ביעד, או אם חלוקת הדיבידנד תגרום לכך שלא יעמוד ביעד. הנחיה זו נועדה להבהיר את ציפיות הפיקוח על הבנקים מהתאגידי הבנקאיים בתקופת ביניים, עד להתאמת הוראות הפיקוח לשינויים המתגבשים בהמלצות ועדת באזל.

ג. ביום 25 באוקטובר 2010, החליט דירקטוריון הבנק כי היעד של יחס הון הליבה יהיה בשיעור שלא יפחת מ-7.5%. בנוסף, החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול לשמירת שולי בטחון נאותים על מנת להבטיח כי יחס הון הליבה לא יפחת מהאמור לעיל. כמו כן, החליט דירקטוריון הבנק כי יחס ההון הכולל לא יפחת משיעור של 12.5%.

ד. הבנק עומד בכל דרישות ההון בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ובהתאם למגבלות שקבע הדירקטוריון. מדיניות הבנק מחייבת בחינה שוטפת של יחס ההון לרכיבי סיכון, ונקיטת צעדים כל אימת שיחס ההון מתקרב למגבלות שקבע הדירקטוריון, וזאת על מנת לצמצם למינימום את הסיכון לחריגה ממגבלות אלו. אי עמידה בדרישות ההון המזערי תחייב את הבנק או את החברות בקבוצה לצמצם חשיפות לסיכון, על מנת להקטין את דרישת ההון להיקף התואם את ההון הקיים. צמצום בחשיפות לסיכון עלול להיות מלווה בעלויות הנבעות מהצורך בביצוע עסקאות בתנאים שאינם אופטימליים.

ה. ביום 28 במרץ 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידי הבנקאיים הנחיייה, בה נקבע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי ההנחיה, כל התאגידי הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. ההנחיה בדבר יחס הון ליבה מקסימלי של 10% אינה חלה על הבנק.

ו. ביום 21 במרץ 2013 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא נדל"ן לדיור. בהתאם להוראות, חישוב הקצאת ההון להלוואות שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2013 מבוצע לפי שיעורי השקלול הבאים:

להלוואות בשיעור מימון עד 45%	- משקל סיכון של 35%
להלוואות בשיעור מימון מעל 45% ועד 60%	- משקל סיכון של 50%
להלוואות בשיעור מימון מעל 60%	- משקל סיכון של 75%
להלוואות ממונפות בשיעור מימון מעל 60% אשר מרכיב הריבית המשתנה בהן הוא 25% או יותר	- משקל סיכון של 75%
זאת לעומת שיעורי השקלול הקודמים:	
להלוואות בשיעור מימון עד 75%	- משקל סיכון של 35%
להלוואות בשיעור מימון מעל 75%	- משקל סיכון של 75%
להלוואות ממונפות בשיעור מימון מעל 60% אשר מרכיב הריבית המשתנה בהן הוא 25% או יותר	- משקל סיכון של 100%

בנוסף, הוקטן מקדם ההמרה לאשראי של ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות מ-20% ל-10% במקרה בו הדירה נמסרה למשתכן.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

ז. ביום 30 באפריל 2013 שלח המפקח על הבנקים מכתב המאשר כי כתבי התחייבויות אשר מתכוון הבנק להנפיק, יוכלו להיחשב כהון רובד 2 תחתון לעניין שמירת יחס הון מזערי.

שינויים בתנאי ההכרה כהון רובד 2 תחתון בעקבות יישום הוראות באזל III, יחולו רטרואקטיבית על כתבי התחייבויות אלה. בהתאם להוראות המעבר ליישום הנחיות באזל III, מכשירי הון שיונפקו לאחר 1 בינואר 2014 נדרשים לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראות באזל III לצורך הכללתם בהון רובד 2.

ח. ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון של הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211, העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון (להלן: "ההוראות").

התיקונים להוראות עוסקים בחיזוק איכות וגודל ההון ובחיזוק כיוסי הסיכון להפסדי שערך לשווי שוק מנגזרים (CVA - Credit Value Adjustments).

תחולת ההוראות - 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות מעבר.

להלן התיקונים העיקריים שנכללו במסגרת ההוראות:

- מבנה ההון

ההון הפיקוחי יורכב משני רבדים בלבד - הון רובד 1 (כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2. כמו כן בוטלה הדרישה להון רובד 3 לכיוסי סיכונים שוק.

- מכשירי הון כשירים להון רובד 1 נוסף ולהון רובד 2

נקבעו קריטריוני כשירות למכשירי הון המסווגים כהון רובד 1 נוסף וכהון רובד 2. מכשירים אלו יכללו מנגנון לספיגת הפסדי קרן, לפיו תתבצע המרה למניות או הפחתת קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מ-7% למכשירי הון רובד 1 נוסף ויורד מ-5% למכשירי הון רובד 2.

- זכויות מיעוט

סכום זכויות המיעוט שיוכר כהון יוגבל ולא ניתן יהיה להכיר בעודף ההון בחברת הבת.

- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

סכום ההפרשה הקבוצתית יוכר כהון רובד 2 עד לתקרה של 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי. מנגד, סכום ההפרשה יתווסף לנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

- **התאמות וניכויים מההון הפיקוחי**
 - מיסים נדחים הנובעים מהפרשי עיתוי יטופלו כדלקמן:
 - עד 10% מהון עצמי רובד 1 - ישוקלל במשקל סיכון של 250%.
 - מעל 10% הון עצמי רובד 1 - ינוכו מההון.
 - השקעות ברכיבי הון של תאגידים פיננסיים - בנקים, חברות ביטוח וכל חברה שעיסוקה בתחום שוקי ההון, יטופלו כניכוי מההון או לפי שקלול לסיכון וזאת בכפוף למבחנים שנקבעו.
 - סכום הרווח המצטבר בגין גידור תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן - ינוכה מההון. כלומר, סכומים חיוביים ינוכו מההון וסכומים שליליים יתווספו להון.
 - התאמות חשבונאיות בגין התחייבות של מכשירים נגזרים הנובעים משינוי סיכון האשראי של הבנק (DVA) ינוכו מההון.
 - **הקצאת הון בגין הפסדי CVA (הפסדי שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, Credit Value Adjustments)**
 - בנוסף לדרישת הון בגין סיכון לכשל הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי לפי הגישה הסטנדרטית, נדרשת הקצאת הון לכיסוי הסיכון להפסדים פוטנציאליים שעלולים להיווצר משערך לשווי שוק של נגזרים מעבר לדלפק (OTC).
- על מנת לעמוד בדרישות החדשות במסגרת יישום הוראות באזל III, נקבעה תקופת מעבר מדורגת שתיפרס על פני מספר שנים עד ליישומן המלא.
- התאמות פיקוחיות וניכויים מההון וזכויות מיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי - ניכוי של 20% בכל שנה החל מיום 1 בינואר 2014.
 - מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי - הכרה ב-80% מיתרת המכשירים החל ממועד התחולה והפחתה של 10% בכל שנה עד ליום 1 בינואר 2022.
- במסגרת התיקון להוראה 202 נקבע כי תאריך היעד לעמידה ביחס הון רובד 1 מינימלי של 9% לתאגיד בנקאי שאינו גדול הוא ה-1 בינואר 2015, בדומה למכתב המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012.
- הבנק ערוך ליישום ההוראות ובוחן את השפעת התיקונים על התוכנית האסטרטגית של הבנק.
- ט. בעקבות פרסום ההוראות, חזר הבנק ובחן את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%.
- בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים.
- לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליון שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המידי של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המידי האמור.

י. ביום 29 באוגוסט שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדויר. על פי ההנחיות, החל מ-1 בספטמבר 2013, תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואות לדויר בהן שיעור החזר החודשי מההכנסה עולה על 50%. בנוסף, הלוואות ששיעור החזר החודשי מההכנסה עולה על 40%, תשוקללנה במשקל סיכון של 100% בחישוב הקצאת ההון.

י"א. להלן השפעת אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014:

נתוני הלימות הון המפקח על הבנקים החלות ביום 31 בדצמבר 2013 (באזל II)	ההשפעה הצפויה של יישום הוראות באזל III	נתוני הלימות הון בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים החלות ביום 31 בדצמבר 2013 (באזל III)	נתוני הלימות הון בהתאם להוראות באזל III
במיליוני שקלים חדשים			
א. הון רגולטורי לאחר הניכויים והתאמות הפיקוחיות			
הון רובד 1	10,217	(11)	10,206
הון רובד 2	4,569	281	4,850
סך הכל הון כולל	14,786	270	15,056
ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	105,411	3,506	108,917
סיכון שוק	842	-	842
שוק תפעולי	7,154	-	7,154
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	113,407	3,506	116,913
ג. יחס הון לרכיבי סיכון			
נתוני הבנק:			
יחס הון רובד 1 לנכסי סיכון	9.01%	(0.28%)	8.73%
יחס הון כולל לרכיבי סיכון	13.04%	(0.16%)	12.88%
יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים			
יחס הון עצמי רובד 1 (ליבה)	7.50%		(1)7.50%
יחס הון כולל	9.00%		(1)9.00%

(1) החל מיום 1 בינואר 2015 - יחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 9% יחס הון כולל מזערי של 12.5%.

בחישוב ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 הובאו בחשבון הוראות המעבר.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

- י"ב. הון רוברד 2 העליון כולל שטרי הון מורכבים, בסכום של 1,934 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2013 ו-1,896 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2012. להלן תמצית תנאיהם:
- שטרי ההון נושאים ריבית וצמודים למדד המחירים לצרכן.
 - שטרי ההון אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי.
 - בנסיבות מסויימות יוכל הבנק להשעות את תשלומי הריבית בגין השטרות.
 - הבנק יהא חייב להמיר את שטרי ההון הנדחים למניות רגילות של הבנק, בהתאם לנוסחה שנקבעה מראש, אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק ירד בצורה משמעותית, אם יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית, או אם רואה החשבון המבקר של הבנק העלה ספקות משמעותיים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי, הכל בתנאים כמפורט בתנאי שטרי ההון.
 - התחייבויות הבנק לתשלום בגין שטרי ההון הנדחים תהינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו, ותהינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק לעת פירוקו.
- י"ג. הון רוברד 2 כולל כתבי התחייבות נדחים בסכום של 2,533 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2013, לעומת 3,140 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2012. להלן תמצית תנאיהם:
- כתבי ההתחייבויות הנדחים נושאים ריבית וצמודים למדד המחירים לצרכן.
 - כתבי ההתחייבויות יעמדו בדרגת פירעון נדחית לאחר כל יתר ההתחייבויות של הבנק אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה או נחותה כאמור לעיל.
 - כתבי ההתחייבויות אינם מובטחים בבטוחה כלשהי, אינם משועבדים, והבנק לא יהיה זכאי לקבל עליהם שעבוד כביטחון להלוואה שניתנה על ידו או על ידי חברת בת שלו.
 - כתבי ההתחייבות אינם ניתנים לפידיון מוקדם או לשינוי תנאים, אלא בהסכמה מראש ובכתב של המפקח על הבנקים.
- י"ד. לפרטים בדבר הנפקת שטרי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים, ראה ביאור 11 לעיל.

ביאור 15 - שיעבודים

א. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחותיהם והתחייבות חברי בורסה נוספים שאינם חברי מסלקה ולקוחותיהם, כלפי מסלקת הבורסה, בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, (כמפורט להלן בביאור 19 ד.1).

במסגרת מערך הבטוחות, מפקיד הבנק בטוחות נזילים, כמפורט להלן:

(1) בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה, המנוהל במסלקה עבור הבנק ("חשבון בטוחות המסלקה"), הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה, בשווי מלוא התחייבויות הלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. ליום 31 בדצמבר 2013 הופקדו 28 מיליוני שקלים חדשים. (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 לא הופקדו איגרות חוב במסלקה).

(2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה בבנק אחר עבור הבנק, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים שישולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון בטוחות המסלקה או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הופקדו בחשבון זה 32 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 34 מיליוני שקלים חדשים).

(3) החשבונות האמורים בסעיפים 1 ו-2 לעיל שועבדו בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה לטובת מסלקת הבורסה.

ב. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות, כערוכה לקיום חיוביהם בקשר לביצוע עסקאות מעו"ף שנעשו על ידם או על ידי לקוחותיהם או על ידי חברי בורסה שאינם חברי מסלקת המעו"ף, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, (כמפורט להלן בביאור 19 ד.2).

בהתאם לכך, נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילים בלבד עבור מלוא החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים כמפורט להלן:

(1) בחשבון שפתח במסלקת הבורסה על שם מסלקת המעו"ף ("חשבון ראשי של בטוחות מעו"ף") הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת מעו"ף, בשווי מלוא דרישת הבטוחות מהלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו מסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 ב-662 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 387 מיליוני שקלים חדשים).

(2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת המעו"ף על שמה עבור הבנק בבנק אחר, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים שישולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון ראשי של בטוחות מעו"ף או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הופקדו בחשבון זה 33 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 99 מיליוני שקלים חדשים).

(3) החשבונות האמורים בסעיפים 1-2 לעיל משועבדים בשעבוד צף וקבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ביאור 15 - שיעבודים - המשך

ג. בנק ישראל מפעיל את מסגרת התשלומים בזמן אמת - Real Time Gross Settlement (להלן: RTGS) - מערכת המאפשרת ללקוחות להעביר סכומי כסף בשקלים מחשבון בנק אחד לחשבון אחר באותו בנק או בבנק אחר בזמן אמת.

בנק ישראל מעניק אשראי יומי ותוך יומי למשתתפי מערכת RTGS כנגד שיעבוד ספציפי של איגרת חוב של הבנק בחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012 לא הופקדו איגרות חוב בחשבון זה.

ד. בהתאם לדרישת רשויות פיקוח בארה"ב, שיעבד סניף הבנק שם ניירות ערך בסכום של כ-17 מיליוני דולר של ארצות הברית (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 ניירות ערך בסכום של 25 מיליוני דולר), המשמשים להבטחת פיקדונות הציבור או לקיום הוראות שלטוניות אחרות. עיקר השעבוד המסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 לסך של 12 מיליוני דולר של ארה"ב (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 15 מיליוני דולר של ארה"ב), מתייחס לדרישת רשויות הפיקוח בארצות הברית בדבר הבטחת 7.5% מההתחייבויות של הסניף כפי שהוגדרו על ידי השלטונות שם.

ה. כנגד קווי אשראי שהועמדו לבנק על ידי בנק ישראל, משעבד הבנק חשבון ניירות ערך זרים. ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק לא שיעבד ניירות ערך זרים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 הבנק לא שיעבד ניירות ערך זרים).

ו. אגרות חוב שרכש בנק יהב, המוחזקות בבנק הפועלים, משועבדות בשעבוד צף לטובת בנק ישראל.

31 בדצמבר		ז.
2012	2013	
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
207	70	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון לבנק אשר רשאי למכור או לשעבד אותם.

ביאור 16 - זכויות עובדים

- א. תנאי העסקתם של הרוב המכריע של העובדים והמנהלים בקבוצה (למעט אלו המפורטים בסעיפים ב' עד ט' להלן) נקבעים על פי הוראות הסכמים קיבוציים. ההתחייבות לעובדים אלה, למעט עובדי בנק יהב כמפורט בסעיף י"ד להלן, מכוסה באופן שוטף על-ידי הפקדות לקרנות פנסיה, קופות גמל ופיצויים, המשחררות את הבנק מהחבות לתשלום פיצויי פיטורים על פי החוק, לאותם עובדים. בגין חלק מעובדי טפחות בעבר, משוחרר הבנק מחבותו לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק רק בגין התקופה המתחילה ב-1 בפברואר 2006 (בגין מנהלים מטפחות לשעבר משוחרר הבנק מחבותו החל מ-1 בינואר 2006). בגין חבותו זו עד סוף 2005 (עד ינואר 2006 בגין המנהלים מטפחות לשעבר), הפקיד הבנק סכומים לקופת פנסיה ולקופות גמל, וביצע הפרשה כנגד הפער בין החבות לבין ההפקדות.
- ב. קבוצה מצומצמת של עובדים, אשר פרשו מעבודתם בעבר, זכאית לגמלה חודשית קבועה מהבנק. עובדים אשר פרשו מהבנק עד 30 ביוני 1997, זכאים לתשלום גמלה מהבנק בגין רכיבי שכר מסוימים. כמו כן, זכאים גמלאי הבנק להטבות שאינן גמלה. התחייבות הבנק לתשלומים האמורים מכוסה בעתודות על פי חישוב אקטוארי.
- ג. ביום 17 ביוני 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את התקשרות הבנק באשר לתנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש דירקטוריון הבנק.
- להלן תמצית תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון, מר משה וידמן:
- מר משה וידמן מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק בהיקף של משרה מלאה, החל מיום 1 בדצמבר 2012. הסכם ההעסקה הינו לתקופה של 3 שנים מיום תחילת הכהונה בפועל והוא יבוא לידי סיום ביום 30 בנובמבר 2015. על אף האמור לעיל, יחסי ראשי כל צד להודיע על ניתוק יחסי עבודה במועד כלשהו, גם לפני תום התקופה הקצובה, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים לצד האחר.
- בגין עבודתו זכאי היושב ראש לשכר חודשי בסך של 180 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. כמו כן, זכאי היושב ראש למענק שנתי בגובה של עד תשע משכורות ולמענק נדחה נוסף עם סיום כהונתו בגובה של עד תשע משכורות נוספות. המענקים יחושבו בהתבסס על התשואה להון, התשואה השנתית של מניית הבנק, יחס היעילות התפעולית של הבנק והערכת הדירקטוריון למילוי תפקידיו המיוחדים של יושב הראש בתחומים שנקבעו.
- הבנק מעמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 15.83% מהמשכורת להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מהמשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון.
- עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, ישלם לו הבנק סכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו. כמו כן, ישלם הבנק מענק הסתגלות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים.
- בנוסף לאמור, באם הסתיימה עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון לפני תום התקופה הקצובה, ישולמו ליושב הראש סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה.
- עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שהפריש לתגמולים, פנסיה ופיצויים וזאת במקום מלוא החבות בפיצויי פיטורין להם זכאי יושב ראש הדירקטוריון. כמו כן, הבנק ישחרר ליושב ראש הדירקטוריון את קרן ההשתלמות.
- יתר תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון פורטו בדוח מידי מיום 24 באפריל 2013, אסמכתא מספר 2013-01-044368. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.

ביאור 16 - זכויות עובדים - המשך

ד. המנהל הכללי הקודם (להלן: המנכ"ל הקודם) התקשר עם הבנק בהסכם (להלן: "ההסכם"), לפיו הוא הועסק על-ידי הבנק לתקופה בת 5 שנים וארבעה חודשים שתחילתה ביום 1 בדצמבר 2008 וסיומה ביום 1 באפריל 2014. הסכם זה הוא בהמשך להסכם קודם שחל מיום 29 במרץ 2004 לתקופה של 5 שנים. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר 2008, לאחר שנתקבל לכך אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, ולאחר קבלת המלצתה של ועדת התגמול לענין העקרונות של עיקר תנאי העסקתו של המנכ"ל הקודם של הבנק. בהתאם להסכם, זכאי המנכ"ל הקודם לקבל בסיום העסקתו, מכל סיבה שהיא (למעט פיטורים בניסבות ספציפיות המפורטות בהסכם ההעסקה), פיצויי פיטורים בשיעור של 200% ממשכורתו החודשית האחרונה במועד סיום תקופת ההעסקה בגין כל שנת עבודה בבנק, תקופת הסתגלות של 3 חודשים, וכן סכומים שוטפים בגין תגמולים בשיעורים המקובלים, המופקדים עבורו. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות בגין ההתחייבויות האמורות. בהסכם, ויתר המנהל הכללי הקודם על המענק השנתי, לו הוא זכאי על פי הסכם ההעסקה הקודם, וזאת החל ממועד סיום ההסכם הקודם.

לענין אופציות לרכישת מניות הבנק שהוקצו עבור המנהל הכללי הקודם בהסכם האחרון, ראה ביאור 16 א 1. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 24 באפריל 2013 הודיע המנהל הכללי הקודם של הבנק, כי אין בכוונתו להמשיך את כהונתו כמנהל הכללי לתקופה נוספת וביום 15 באוגוסט 2013 חדל לכהן כמנהל הכללי של הבנק. מועד סיום יחסי עובד-מעביד הנקוב בהסכם העבודה מיום 30 בנובמבר 2008 של המנכ"ל הקודם, הינו 1 באפריל 2014.

ה. טרם נקבעו תנאי העסקתו החדשים של המנהל הכללי של הבנק. ועדת התגמול של הדירקטוריון מגבשת את תנאי העסקתו של המנהל הכללי של הבנק והחלטותיה יובאו לאישור הדירקטוריון ולאישור האסיפה הכללית. כיום מועסק המנהל הכללי על פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 3 בנובמבר 2004, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של המנהל הכללי צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי המנהל הכללי למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, זכאי המנהל הכללי לכך שאם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי המנהל הכללי למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בניסבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה.

ו. עם קבוצת עובדים בכירים נחתמו הסכמי עבודה אישיים המזכים אותם במקרה של פיטורין למענק פרישה מיוחד כפי שנקבע בהסכמים, העשוי להגיע בתוך מספר שנים ביחס לעובדים מסוימים, בעלי ותק רב, עד לשבעה עשר חודשי שכר. בנוסף, זכאים אותם עובדים בעת פרישתם, לסכומים וזכויות אחרות, כפי שהצטברו לזכותם בקופות השונות. לבנק אין כוונה לפטר מי מעובדים בכירים אלה המועסקים בבנק.

התחייבות הבנק לתשלומים האמורים מכוסה בעתודות על פי חישוב אקטוארי.

ביאור 16 - זכויות עובדים - המשך

ז. מספר עובדים בכירים זכאים בעת פרישתם למענק הסתגלות בגובה של ששה חודשי שכר. בגין זכאות זו נערכה הפרשה בדוחות הכספיים.

ח. שני עובדים בכירים זכאים בעת פרישתם לפיצויים מוגדלים, בגובה 150% משכרם החודשי האחרון מוכפל במספר שנות עבודתם בבנק, מעבר לסכומים שהופקדו על שמם בקופות כחוק. לחילופין, זכאים עובדים אלו, בתנאי שעברו את גיל 55, לקצבה עד הגיעם לגיל פרישה. בגין זכאות זו נערכה הפרשה בדוחות הכספיים.

ט. עם עובד בשלוחה של הבנק בחוץ לארץ נחתם הסכם פנסיה, לפיו יהיה זכאי לגמלה חודשית למשך 180 חודשים מיום הפרישה וזאת לאחר צבירת 20 שנות וותק בבנק וכן בנסיבות מסויימות נוספות שנקבעו בהסכמים. הערך האקטוארי של העתודה שנזקפה בדוחות הכספיים בגין ההתחייבות האמורה חושב על בסיס שיעור היוון של 6%, המקביל לשיעור התשואה של היעודה בה הופקדו כספים לתשלום זכויות פנסיה אלה ובהנחה כי עליית השכר השנתית תהיה בשיעור של 3.5%.

י. חלק מעובדי הבנק הפורשים בפרישה מוקדמת, מקבלים לעיתים בעת פרישתם סכומים גבוהים מהסכומים להם הם זכאים על פי החוק וההסכמים. לעיתים, משלם הבנק לעובדים כאמור קיצבה, וזאת עד הגיעם לגיל פרישה. בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, נכללה בדוחות הכספיים עתודה אקטוארית בגין תשלומים אלה.

יא. ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד (הסכם עבודה) שנכרת עם נציגות העובדים - סקטור הפקידים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי שנחתם ביום 27 באפריל 2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.

להלן עיקרי ההסכם:

- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד 31 בדצמבר 2015.
 - שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
 - קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
 - התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואלים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולאטורים.
 - הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
 - מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011.
- עלות התכנית לפרישה מרצון מכוסה במסגרת עתודה אקטוארית.

ביאור 16 - זכויות עובדים - המשך

י"ב. מענקי יובלות

עובדי הבנק זכאים למענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים נערכה הפרשה בגין חבויות אלה על פי חישוב אקטוארי המתבסס על נסיון העבר וההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק.

י"ג. העתודות בגין מענקי יובלות והסכם פרישה מרצון נערכו על בסיס חישוב אקטוארי וחושבו לפי שיעור היוון של 4%. חישוב נערך בהתחשב בגידול ריאלי עתידי בשכר בשיעור של 2.5%. חישוב העתודה בגין פורשים מרצון בוצע בהתאם לזכאות הפורשים להצמדת הגימלה למדד המחירים לצרכן.

י"ד. מענקים לנושאי משרה

1. ביום 19 במאי 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לאשר תכנית מסגרת לתשלום מענקים לנושאי משרה בבנק, מלבד הדירקטורים ובכללם יושב ראש הדירקטוריון ומלבד המנהל הכללי של הבנק (להלן, בסעיף זה - "נושאי המשרה"), עבור כל אחת מן השנים 2008 עד 2012 (כולל) (כל אחת מן השנים האמורות, תיקרא להלן, בסעיף זה - "שנת דוח"), בין היתר, בדרך של יצירת מאגר לתשלום מענקים לנושאי משרה. ביום 2 במרץ 2009 אושר תיקון לתכנית המענקים, לעניין המועד שבו ידון הדירקטוריון בתשלום המענקים, על פי התכנית האמורה (להלן - "תכנית המענקים"). ביום 26 באוקטובר 2010 אושר תיקון לתכנית המענקים, לעניין שיעור התשואה השנתי עבור כל אחד מן השנים 2010 עד 2012 (כולל).

2. על פי תכנית המענקים, הדירקטוריון יקבע במהלך כל שנת דוח, את כמות המשכורות שתועבר, בגין כל נושא משרה בבנק, למאגר שיועד לתשלום בונסים לנושאי משרה. עבור אותה שנת דוח, כמות המשכורות תיגזר מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, כמשמעותו בתכנית הבונסים (להלן: "שיעור התשואה השנתי"). בהתאם לכך, הדירקטוריון יקבע בכל שנת דוח, את כמות המשכורות שתועבר למאגר, אם שיעור התשואה השנתי יהיה בין 10.5% (12% לפני העדכון מיום 26 באוקטובר 2010) לבין שיעור תשואה מירבי שייקבע על ידי הדירקטוריון, לאותה שנת דוח (להלן, בסעיף זה - "שיעור התשואה המירבי"), על פי מידרג שייקבע על ידי הדירקטוריון לעניין זה.

3. בסמוך לפני פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת הדוח, ובהסתמך על שיעור התשואה השנתי החזוי, לשנת הדוח, על פי הטיוטה של הדוחות השנתיים של הבנק, לשנת הדוח, בכפוף לאישורם כדיון, הדירקטוריון יחליט, לאחר דיון בהמלצות המנהל הכללי של הבנק ובכפוף לקבלת אישורה של ועדת הביקורת (ככל שיירש על פי דיון), כמפורט להלן-

(א) אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה בין 10.5% (12% לפני העדכון מיום 26 באוקטובר 2010) לבין שיעור התשואה המירבי שקבע הדירקטוריון, לאותה שנת דוח, אזי הדירקטוריון יחליט בעניין סכום הבונס שישולם כאמור, מתוך המאגר לתשלום מענקים, לשנת הדוח, ובלבד שנושא משרה בודד לא יקבל מענק בסכום העולה על 12 משכורות עבור שנת הדוח.

(ב) אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה נמוך מ-10.5% (12% לפני העדכון מיום 26 באוקטובר 2010), אזי הדירקטוריון יחליט לעניין סכום המענק שישולם כאמור (אם בכלל). כמו כן, אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה גבוה מן השיעור המירבי שקבע הדירקטוריון לשנת הדוח, אזי הדירקטוריון יחליט לעניין סכום המענק שישולם לשנת הדוח.

ביאור 16 - זכויות עובדים - המשך

4. בנוסף לאמור לעיל, על פי תכנית המענקים, הדירקטוריון רשאי להחליט, לפי שיקול דעתו, על תשלום מענקים לנושאי משרה, בשל הרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות של הבנק, לשנת דוח כלשהי.

5. לפרטים בדבר תכנית אופציות לסמנכ"לים, שבמסגרתה ויתרו הניצעים על זכותם לקבלת מענקים כאמור לעיל, ראה ביאור 16 א 2.

ט"ו. בבנק יהב נהוג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות. כמו כן, זכאים העובדים הפורשים לפנסיה מבנק יהב לפי הסכם העבודה לפדיון חלקי של ימי מחלה שלא נוצלו.

לחלק מעובדיו התחייב בנק יהב להעביר לבעלותם עם סיום עבודתם מכל סיבה את מרכיב פיצויי הפיטורים שבקופות גמל מוכרות (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין). לעובדים אלה לא נדרש הבנק להשלים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות. למנהלים בכירים התחייב בנק יהב לשלם שכר במשך תקופת הסתגלות במקרה בו תובא עבודתם לידי סיום על ידי הבנק. לחלקם, התחייב הבנק לשחרר עם פרישתם את מרכיב הפיצויים שנצבר בקופת הפנסיה, נוסף על משכורתם האחרונה, המוכפלת במספר שנות העבודה.

לשני מנהלים בכירים אשר פרשו מעבודתם בבנק יהב התחייב בנק יהב לשלם תשלום חודשי עד הגיעם לגיל פרישה, התשלום צמוד לשינויים בשכר המנהל הכללי של בנק יהב. התחייבויות בנק יהב מכוסות בעתודות והפרשות מתאימות על פי חישוב אקטוארי.

ט"ז. סכומי העתודה והיעודה לזכויות עובדים בעד התחייבות פנסיונית, פיצויי פיטורים ומענקי הסתגלות נכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" כלהלן (סכומים מדווחים, במיליוני שקלים חדשים):

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
662	651	781	788	סכום העתודה
10	10	112	114	סכום היעודה ⁽¹⁾
652	641	669	674	עודף העתודה על היעודה

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה, אלא לצורך תשלום פיצויים בלבד.

י"ז. סכומי ההפרשה בגין זכויות עובדים לחופשה, לפדיון ימי מחלה ולמענקי יובלות נכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" כלהלן (סכומים מדווחים במיליוני שקלים חדשים):

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
83	93	91	101	הפרשה לחופשה
10	13	22	26	הפרשה למענקי יובלות
-	-	14	15	הפרשה לפדיון ימי מחלה ⁽¹⁾

(1) מוצג בסעיף ההתחייבויות האחרות במסגרת זכאים אחרים ויתרות זכות.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות

1. תכנית אופציות למנהל הכללי הקודם

ביום 30 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, בישיבתה מיום 30 בנובמבר 2008, לאשר את תכנית האופציות החדשה, להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית, למנהל הכללי הקודם של הבנק.

במסגרת תכנית האופציות, הקצה הבנק לנאמן ביום 1 בפברואר 2009, עבור המנהל הכללי הקודם, ללא תמורה, 5,571,381 כתבי אופציה, אשר כל אחד מהם יהיה ניתן למימוש למניה רגילה אחת של הבנק, בת 0.1 שקלים חדשים ע.נ., בכפוף להתאמות בגין חלוקת מניות הטבה, הנפקת זכויות, איחוד או חלוקה של מניות או חלוקת דיבידנד. בהנחה של מימוש מלא של כל כתבי האופציה, ובהנחה של הקצאת כמות מניות המימוש המירבית האפשרית, יקנו כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות כ-2.44% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו (לאחר הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש), ובהנחה של דילול מלא, כ-1.54% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו.

אם יבחר המנהל הכללי הקודם לממש את כתבי האופציה, כולם או חלקם, בדרך של הקצאה כנגד סכום ההטבה, כמפורט להלן, הרי שההנחה בדבר הקצאה של הכמות המירבית של מניות המימוש, היא תיאורטית בלבד, שכן בדרך זו לא תוקצה מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעת מהם, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה, כמפורט להלן.

הנאמן יעניק למנהל הכללי הקודם את כתבי האופציה, בכפוף להוראות תכנית האופציות, בחמש מנות (ארבע מנות שוות בנות 1,114,276 כתבי אופציה כל אחת, ומנה אחת בת 1,114,277 כתבי אופציה), ביום 1 באפריל בכל אחת מהשנים 2010 עד 2014.

המנהל הכללי הקודם יהיה זכאי לממש את כתבי האופציה החל מיום הענקתם, ועד ליום 1 באפריל 2014 או עד תום 24 חודשים מן היום האחרון לכהונתו כמנהל הכללי של הבנק, לפי המאוחר, אך לא יאוחר מיום 1 באפריל 2016.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 24 באפריל 2013 הודיע המנהל הכללי הקודם של הבנק מר אלי יונס, כי אין בכוונתו להמשיך את כהונתו כמנהל הכללי לתקופה נוספת וביום 15 באוגוסט 2013 חדל לכהן כמנהל הכללי של הבנק.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה הינו 21.18 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן החל מהיום שבו אישר הדירקטוריון את תכנית האופציות ועד למדד שיהא ידוע במועד המימוש. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 9 בנובמבר 2008 (יום המסחר שקדם ליום בו התקבלה המלצתה של וועדת התגמול, כאמור לעיל). יצוין, כי מחיר המימוש גבוה בכ-9.5% משער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 27 בנובמבר 2008 (19.35 שקלים חדשים), אשר בו נדון מחיר המימוש בוועדת הביקורת, ואשר היה יום המסחר האחרון שקדם ליום שבו אישר הדירקטוריון את הסכם ההעסקה ותכנית האופציות.

מימוש האופציות, כולן או חלקן, יוכל להתבצע בכל אחת מן הדרכים המפורטות להלן:

- (1) כל כתב אופציה ימומש למניה אחת של הבנק (בכפוף להתאמות), בתמורה לתשלום מלוא מחיר המימוש.
- (2) הבנק יקצה, ללא תמורה, כמות מניות אשר שווי השוק שלהן לפי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה, ביום המסחר שקדם למועד המימוש, יהיה שווה לסכום ההטבה הכספי שינבע הגלום באופציות במועד המימוש.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

הבנק מיישם את IFRS 2 "תשלום מבוסס מניות". על פי הוראות התקן, הבנק רושם בדוחות הכספיים הוצאה בגובה השווי ההוגן של כתבי האופציה. ההוצאה נפרסת, לכל אחת מ-5 המנות, על פני התקופה שממועד ההקצאה ועד למועד ההענקה של אותה מנה. השווי ההוגן התיאורטי של כתבי האופציה חושב על פי מודל "בלאק ושולס". לצורך חישוב השווי ההוגן, נלקחו בחשבון תנאי התוכנית וכן הנתונים וההנחות שלהלן:

- (1) חישוב השווי ההוגן אינו מביא בחשבון את העובדה כי כתבי האופציה לא יירשמו למסחר בבורסה, וכן אינו מביא בחשבון את חסימתם של כתבי האופציה, כמפורט בתכנית האופציות.
- (2) מחיר המימוש של כתבי האופציה, לצורך החישוב, הינו 21.18 שקלים חדשים, כאמור לעיל.
- (3) הונח כי כל כתבי האופציה ימומשו ביום האחרון של תקופת המימוש, דהיינו משך חיים הצפוי של 7 שנים וארבעה חודשים.
- (4) נלקחה לצורך החישוב סטיית תקן של 27.06%, אשר חושבה על ידי מדידה של סטיית התקן ההיסטורית של מחיר המניה בבורסה, במשך תקופה השווה למשך החיים הצפוי של כתבי האופציה, המסתיימת ביום 27 בנובמבר 2008.
- (5) שיעור ריבית חסרת סיכון שנלקח לחישוב - 3.88% - חושב על בסיס ציטוטי ריביות של נכסים שיקליים, צמודי מדד וחסרי סיכון, הנסחרים בבורסה, נכון ליום 27 בנובמבר 2008, לתקופה המקבילה למשך החיים הצפוי למימוש כל כתבי האופציה.
- (6) מחיר המימוש מותאם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.

על בסיס ההנחות, כמפורט לעיל, השווי ההוגן של כל כתבי האופציה שיוענקו למנכ"ל הקודם על פי תכנית האופציות החדשה, הינו כ- 38.6 מיליוני שקלים חדשים (44.6 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר בשיעור של 15.5% שחל באותה העת).

האופציות יוקצו במסלול "הכנסת עבודה", בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה. לפיכך, ההטבה שתנבע למנכ"ל הקודם כתוצאה ממימוש כתבי אופציה אלה, תמוסה על פי שיעור המס השולי שיחול על המנכ"ל הקודם במועד מימוש כתבי האופציה. הבנק יהיה חייב לשלם מס שכר בגין ההטבה שתנבע למנכ"ל הקודם כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות החדשה. כמו כן, בעת תשלום המס על ידי המנכ"ל הקודם בגין ההטבה, יהא הבנק זכאי לנכות הוצאה לצרכי מס בגין כתבי האופציה האמורים, על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול במועד המימוש.

2. תכנית אופציות לסמנכ"לים

ביום 29 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית שאינה הצעה פרטית מהותית (להלן "התכנית") לתשעה נושאי משרה בבנק (מתוכם ניצע אחד שיהיה סמנכ"ל, יצא לחופשה ללא תשלום מעבודתו בבנק ומכהן כיום כמנהל הכללי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ) שהינם סמנכ"לים חברי הנהלת הבנק (להלן "הניצעים"). עוד החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, כי הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות, מותנית בכך כי המפקח על הבנקים יתיר לבנק רכישה עצמית של מניות בכמות שלא תפחת מ- 1,400,000 מניות בנות 0.1 שקלים חדשים ע.ג., מהונו המופק של הבנק. לפרטים בדבר הרכישה העצמית של 2,500,000 מניות הבנק בהתאם לאישור המפקח על הבנקים, ראה ביאור 13 ד.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

כל ניצע על פי תכנית האופציות הסכים, על פי בחירתו, כי אם הבנק יקצה עבורו כתבי אופציה על פי התכנית, הוא לא יכלול בתכנית המסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בבנק עבור כל אחת מן השנים 2009 עד 2012, ולא יכלול בתוכנית בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור שנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק.

במסגרת תכנית האופציות, הקצה הבנק ביום 23 ביוני 2009 על שם הנאמן, עבור הניצעים, 5,850,000 כתבי אופציה, שלא יירשמו למסחר בבורסה. כתבי האופציה ניתנים למימוש, כל אחד, למניה רגילה בת 0.1 שקלים חדשים ע.ג. של הבנק, ללא תמורה, בכפוף לתנאי התכנית. הקצאת הכמות המרבית של מניות המימוש הינה תיאורטית בלבד. במועד המימוש של כתבי האופציה יוקצו לניצעים מניות הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם על פי תנאי התכנית, רק בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית, הינו 21.18 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 9 בנובמבר 2008, שעל פיו נקבע גם מחיר המימוש של כתבי האופציה שהוקצו עבור המנהל הכללי של הבנק כאמור לעיל. יצוין, כי מחיר המימוש גבוה משער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום 26 במרץ 2009, אשר היה יום המסחר האחרון שקדם ליום שבו אישר הדירקטוריון את תכנית האופציות.

כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, הוקצו בחמש מנות שוות. המנות תהיינה ניתנות למימוש, כל אחת, במועדי ההבשלה שיחולו מידי שנה, החל מחלוף שנה אחת (למנה הראשונה) ועד לחלוף 5 שנים (למנה החמישית) מיום ההקצאה.

על פי התכנית המקורית, כל ניצע יהיה זכאי לממש את כתבי האופציה הנכללים במנת מימוש שהבשילה במועד כלשהו, אם השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה 10% ומעלה. אם שיעור התשואה האמור, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה נמוך מ-10%, אזי הניצע לא יהא זכאי לממש כלל את מנת המימוש שהבשילה באותו מועד הבשלה. דירקטוריון הבנק יהא מוסמך, על פי שיקול דעתו, ולאחר שקיבל לכך את אישור ועדת הביקורת, לנטרל את השפעתם של אירועים חד פעמיים או חריגים, לצורך החישוב של שיעור התשואה השנתי לשנת דוח כלשהי.

ביום 26 באוקטובר 2010 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לעדכן את שיעור הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות האופציות לסמנכ"לים, לגבי מנות המימוש שיבשילו בשנים 2010, 2011, 2012, 2013 ו-2014, ואשר הזכאות למימושן תיקבע בהתאם לשיעור התשואה השנתי בשנות הדוח 2010, 2011, 2012 ו-2013, בהתאמה. בהתאם לכך, הוחלט כי שיעור הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות הסמנכ"לים יופחת משיעור של 10% לשיעור של 9%.

השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה, חושב בהתאם לתקן IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה. לצורך חישוב השווי ההוגן, שימשו ההנחות הבאות:

- מחיר המימוש של כתבי האופציה, לצורך החישוב, הינו כ-21.18 שקלים חדשים.
- משך החיים הצפוי למימוש של כל מנה, חושב לפי הממוצע שבין תקופת ההבשלה של כל מנה (החל משנה אחת למנה הראשונה, ועד ל-5 שנים למנה החמישית) לבין תקופת התכנית (7 שנים).

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

- סטיית התקן עבור כל מנה, חושבה לפי תשואות יומיות היסטוריות של מחיר המניה בבורסה במשך תקופה השווה למשך החיים הצפוי של כל מנה.
- שיעור הריבית חסרת הסיכון חושב על בסיס הציטוטים של נתוני התשואות לפדיון של סדרות אג"ח ממשלתיות, צמודות מדד, הנסחרות בבורסה, כפי שאלו פורסמו ביום 26 במרץ 2009.
- מחיר המימוש מתואם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.
- לצורך חישוב השווי ההוגן, הונח כי בכל אחת משנות התכנית תגיע תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון הממוצע לשיעור 10% לפחות.
- חישוב השווי ההוגן אינו מביא בחשבון את העובדה שכתבי האופציה לא יירשמו למסחר בבורסה.

כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם תיבחן מחדש בכל תאריך דיווח, בהתבסס על המידע שיהיה קיים באותו מועד. תוצאות בחינה זו עשויות להביא להקטנה בסכום ההוצאה שתירשם בדוחותיו הכספיים של הבנק בגין כתבי האופציה על פני שנות התכנית, אך לא לשינוי בשווי ההוגן של כל כתב אופציה הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה.

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,104,999 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לשני סמנכ"לים שמונו לתפקידם לאחר מועד אישור תכנית האופציות לסמנכ"לים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לשני הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

ביום 30 באפריל 2012 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 238,333 כתבי אופציה לנושאת משרה אשר החלה את עבודתה בבנק בחודש מרץ 2012. תוכנית האופציות, מושתת על העקרונות של תכנית האופציות לסמנכ"לים בבנק, כאמור לעיל.

כתבי האופציה יוקצו ב-2 מנות, הניתנות למימוש ב-2 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), ושנתיים (המנה השנייה) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה, על פי התכנית, הינו 33.79 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 29 באפריל 2012, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, כאמור, המחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2, מסתכם בכ-1.7 מיליוני שקלים חדשים (כ-1.9 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שחר). חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שתהיה הניצעת זכאית לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי הוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו:

סך הכל	מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
הקצאה שאושרה ב-29 במרץ 2009						
⁽¹⁾ 4,030	650	650	910	910	910	כמות אופציות (באלפים)
	30.27%	30.11%	30.95%	32.04%	32.75%	סטיית תקן שנתית
	21.18	21.18	21.18	21.18	21.18	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.28%	1.09%	0.92%	0.77%	0.65%	ריבית חסרת סיכון
	6.1	5.6	5.1	4.6	4.1	זמן למימוש בשנים
	5.77	5.39	5.19	5.02	4.78	שווי הוגן לאופציה בודדת
20,894	3,751	3,504	4,724	4,569	4,346	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב-9 בנובמבר 2009						
1,105	260	260	260	260	65	כמות אופציות (באלפים)
	32%	33%	33%	34%	35%	סטיית תקן שנתית
	29.85	29.85	29.85	29.85	29.85	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.20%	1.02%	0.83%	0.65%	0.46%	ריבית חסרת סיכון
	5.6	5.1	4.6	4.1	3.6	זמן למימוש בשנים
	9.44	9.16	8.73	8.39	8.00	שווי הוגן לאופציה בודדת
9,807	2,455	2,381	2,270	2,181	520	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב-30 באפריל 2012						
238	-	-	-	130	108	כמות אופציות (באלפים)
	-	-	-	32.27%	30.23%	סטיית תקן שנתית
	-	-	-	33.79	33.79	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	-	-	-	0.3%	0.2%	ריבית חסרת סיכון
	-	-	-	3.2	2.7	זמן למימוש בשנים
	-	-	-	7.75	6.63	שווי הוגן לאופציה בודדת
1,726	-	-	-	1,008	718	סך שווי הוגן להענקה (אלפי שקלים חדשים)

(1) לאחר פקיעה של 1,820 אלפי אופציות, בגין ארבעה סמנכ"לים שסיימו את עבודתם בבנק.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2011		2012		2013		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
24.76	5,656,999	23.65	4,804,999	25.46	2,851,666	קיימות במחזור לתחילת השנה
-	-	33.85	238,333	-	-	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
35.96	520,000	22.07	520,000	-	-	חולטו במהלך השנה
21.73	332,000	22.58	1,671,666	23.55	1,505,000	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
23.65	4,804,999	25.46	2,851,666	26.83	1,346,666	קיימות במחזור לסוף שנה

- (1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2012 היה 7.24 שקלים חדשים.
 (2) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2013 היה 39.37 שקלים חדשים (שנת 2012 - 34.37 שקלים חדשים, שנת 2011 - 36.01 שקלים חדשים).

אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013			
33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	(בשקלים חדשים)
-	1,104,999	3,700,000	238,333	823,333	1,790,000	238,333	393,333	715,000	מספר האופציות
-	29.98	21.76	33.85	30.42	22.07	34.47	30.67	22.16	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
-	-	-	3.48	3.48	3.48	2.48	2.48	2.48	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
-	4.48	4.49	-	-	-	-	-	-	מזה ניתנות למימוש:
-	324,999	970,000	-	303,333	490,000	108,333	133,333	65,000	מספר האופציות
-	29.98	21.76	-	30.42	22.07	34.47	30.67	22.16	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)

3. תכנית אופציות לעובדים

א. ביום 19 ביולי 2005, לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, הוקצו כתבי אופציה לחברי הנהלה, מנהלי אגפים וסקטורים, מנהלי מחלקות וסניפים של הבנק וחברות בנות של הבנק (להלן: "הניצעים"), במסגרת תכנית תגמול שמטרתה לעודד את התרומה לפיתוח עסקי הבנק וחברות הבת ולהגדיל את הזדהותם של הניצעים עם הבנק ועם חברות בת שלו. בהתאם לתוכנית, הוקצו עד 12,000,000 כתבי אופציה הניתנות להמרה למניות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב כל אחת. נכון ליום 31 בדצמבר 2009, הוקצו 11,379,103 אופציות ל-338 ניצעים.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ביום 2 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק מיום 2 במרץ 2009, להאריך באופן חד פעמי את תקופת המימוש של כל האופציות שהוקצו על פי תכנית זו לעובדים ונושאי משרה של הבנק וחברות הבת של הבנק, ואשר טרם מומשו למניות הבנק, לתקופה נוספת של שנתיים. הארכת תקופת המימוש של האופציות מהווה הטבה בלבד לניצעים בעלי האופציות תחת התכנית.

יתרת כתבי האופציות פקעה ביום 18 בפברואר 2013. ערך ההטבה התאורטי של כתבי האופציה שהוקצו כאמור, נזקף לרווח והפסד, עד תום שנת 2011. במועד מימוש כתבי האופציות שקמה הזכאות לקבלם, סווג החלק המתייחס בקרן ההון לפרמיה.

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2011		2012		2013		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
22.18	1,049,492	28.24	393,922	-	-	קיימות במחזור לתחילת שנה
-	-	-	-	-	-	הוענקו במהלך השנה
-	-	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
18.51	655,570	28.37	393,922	-	-	מומשו במהלך השנה ⁽¹⁾
28.24	393,922	-	-	-	-	קיימות במחזור לסוף שנה

(1) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2012, היה 34.07 שקלים חדשים (שנת 2011 - 36.01 שקלים חדשים).

אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
26-32	17-25	26-32	17-25	26-32	17-25	תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)
293,182	100,740	-	-	-	-	מספר האופציות
29.88	23.44	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
0.9	0.6	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
293,182	100,740	-	-	-	-	מזה ניתנות למימוש:
29.88	23.44	-	-	-	-	מספר האופציות
						ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ב. ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול וההנהלה של דירקטוריון הבנק לעניין העקרונות של תכנית האופציות, לאשר תכנית אופציות ("התכנית" או "תכנית האופציות") לנושאי משרה בבנק, למנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן לעובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות ובמתאר שפורסם ביום 8 ביוני 2008 (להלן - "המתאר"). לא יוענקו כתבי אופציה על פי התכנית לדירקטורים בבנק, ובכללם ליושב ראש הדירקטוריון, ולא למנהל הכללי של הבנק.

תכנית האופציות הינה לתקופה של 5 שנים ו-90 ימים, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית. במסגרת אישור התכנית, החליט הדירקטוריון כי כמות כתבי האופציה אשר תשמש כמאגר להקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, תהיה 32,500,000 כתבי אופציה, רשומים על שם, לא רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, אשר יוצעו ללא תמורה לניצעים, והניתנים למימוש עד ל- 32,500,000 מניות רגילות של הבנק בנות 0.1 שקלים חדשים ע.ג. כל אחת, בכפוף להתאמות כמפורט בתכנית, ובכפוף לעמידה בתנאי הזכאות שנקבעו בה.

כתבי האופציה שיוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, יוקצו בחמש מנות שוות. מועד ההבשלה של כל מנה כאמור, יחול בתום כל אחת מן השנה הראשונה, השניה, השלישית, הרביעית והחמישית, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, בהתאמה. כמות מניות המימוש, כמפורט לעיל, הינה כמות המניות המקסימלית הנובעת ממימוש כל כתבי האופציה שניתן להקצותם על פי התכנית. ואולם, כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, על פי תנאי התכנית, תיגזר מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 18% (בתכנית המקורית), בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש, הכל כמפורט בתכנית האופציות.

שיעור זכאותו האישית של כל ניצע, הנכלל בקבוצת מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות (כהגדרתה בתכנית), למימוש כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, תיקבע, בנוסף לאמור לעיל, גם בהתאם לדרגת האיכות שנקבעה לו, כמפורט בתכנית האופציות.

בנוסף, הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש היא תיאורטית בלבד, הואיל ובפועל, לא תוקצה לניצעים מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם, על פי תנאי התכנית, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה האמורים, כמפורט בתכנית האופציות.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוקצו על פי התכנית, נקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה ב-7 ביולי 2008, יום המסחר האחרון שקדם ליום ההקצאה של כתב האופציה לניצע. המחיר עומד על 25.15 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן החל מיום ההקצאה, והתאמה לדיבידנדים שיחולקו על ידי הבנק.

ביום 8 ביולי 2008 הוקצו 28,625,300 כתבי אופציה, על פי התכנית, ללא תמורה, ל-313 ניצעים, שהינם נושאי משרה בבנק, מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן עובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות.

כתבי האופציה על פי התכנית, הוקצו בהתאם לתנאי מסלול הכנסת עבודה, באמצעות נאמן, על פי הוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961, לרבות כל התקנות, הכללים, החוזרים וההוראות שהוצאו מכוחו.

ביום 24 בנובמבר 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, מיום 23 בנובמבר 2008, להאריך את תקופות המימוש של כל כתבי האופציה, שהוקצו על פי התכנית והמתאר ואשר יוקצו על פיהן בעתיד, בעשרים וארבעה חודשים.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

בהתאם לכך, תקופת המימוש של כל אחת מן המנות של כתבי האופציה, שהוקצו או שיוקצו על פי תכנית האופציות, ובכללם כל כתבי האופציה שהוקצו ביום 8 ביולי 2008, תוארך בעשרים וארבעה חודשים ותסתיים בתום שבע שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, ולא בתום חמש שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, כפי שנקבע בתכנית המקורית.

לצורך רישום ההוצאה בדוחותיו הכספיים של הבנק ובהתבסס על תכנית החומש האסטרטגית, כמפורט לעיל, העריכה ההנהלה תוואי של שיעורי תשואה שנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת משנות התכנית (2008 - 2012) עד לשיעור תשואה שנתי של 18% בשנת 2012. באמצעות תוואי זה, הוערכו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, והכל כמפורט במתאר.

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר דירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית מעודכנת, לפיה היעד של הבנק הוא להציג בשנת 2013, ולא בשנת 2012, כפי שפורט בתכנית האסטרטגית, לפני עדכונה, שיעור תשואה שנתי של כ-18%. בהתאם, עודכנה הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, לצורך רישום ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק.

ביום 26 באוקטובר 2010, החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של וועדת הביקורת, לעדכן את נוסחת הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות האופציות, לגבי מנות המימוש שיבשילו בשנים 2011, 2012 ו-2013, ואשר הזכאות למימוש תיקבע בהתאם לשיעור התשואה השנתי בשנות הדוח 2010, 2011 ו-2012, בהתאמה. בהתאם לנוסחה המעודכנת, יהיו הניצעים זכאים לממש את מלוא כמות האופציות בכל מנה, אם שיעור תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע יגיע ל-15%, לעומת 18% בנוסחה המקורית, והכל כמפורט בעדכון לתכנית האופציות. לצורך רישום ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק, העריכה הנהלת הבנק את תוואי שיעור התשואה השנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת מהשנים 2010, 2011 ו-2012. באמצעות תוואי זה, הוערכו מחדש הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש, מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שהוענקו לו, והנכללים במנות שיבשילו בשנים 2011 עד 2013 (כולל). הן עדכון נוסחת הזכאות למימוש, והן הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, הינם תוצאה אריתמטית של החלטת הדירקטוריון באשר ליעד הלימות ההון. על פי הערכה מחדשת זו, צפוי כי הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש, כאמור לעיל, יהיו דומות לכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע היה רשאי לממש, על פי הערכת ההנהלה בעבר, וכי השינוי לא ישפיע באופן מהותי על הדוחות הכספיים של הבנק.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה שהוקצו, כאמור, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן IFRS 2, לרבות התאמת שווי האופציות בגין השינוי בתנאי האופציות והשפעת השינוי בכמות האופציות הצפויות להבשיל, נכון ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכם בכ-154 מיליוני שקלים חדשים (כ-179 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שחר), חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. התאמת ערך ההטבה בגין השינוי בתנאי האופציות הינה הפער שבין שוויין ההוגן של האופציות, בתנאיהן המקוריים, במועד שינוי התנאים, לבין שוויין ההוגן בתנאיהן החדשים, לאותו מועד. ערך ההטבה התיאורטי נפרס בספרי הבנק החל ממועד ההענקה, במשך 5 שנים. הערכות ההנהלה בדבר תוואי שיעורי התשואה השנתיים ושיעור הנטישה נבחנות ומעודכנות באופן שוטף, ובהתאם להן מתעדכן היקף ההוצאה הנרשמת בדוחות הכספיים.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה נקבע בעזרת מודל בלק ושולס. סטיית התקן חושבה בנפרד לכל מנה על בסיס מחירי מניה יומיים בתקופה השווה למשך חיים צפוי של כל מנה. אורך חיי האופציה במודל נקבע על פי משך הזמן הממוצע בין תקופת ההבשלה לתקופת פקיעת האופציה (Simplified Approach). שיעור הריבית חסרת הסיכון נקבע לפי תשואה לפדיון ברוטו בגין איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד בריבית קבועה מסוג "גליל" בהתאם לתקופה הזוהה למשך החיים הצפוי למימוש כל מנה. להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 8 ביולי 2008, למועד ההענקה ולמועד עדכון התנאים:

מנה 1	מנה 2	מנה 3	מנה 4	מנה 5	
ליום 8 ביולי 2008 - מועד ההענקה					
26.05%	26.23%	25.44%	24.71%	24.98%	סטיית תקן שנתית
25.15	25.15	25.15	25.15	25.15	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
2.03%	2.20%	2.34%	2.47%	2.58%	ריבית
3.10	3.60	4.10	4.60	5.10	זמן למימוש בשנים
5.25	5.79	6.13	6.45	6.95	שווי הוגן לאופציה בודדת
ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המקורית (מחיר המימוש ללא שינוי)					
29.84%	29.22%	28.76%	28.35%	27.43%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.08%	4.11%	4.13%	4.15%	4.16%	ריבית
2.75	3.25	3.75	4.25	4.75	זמן למימוש בשנים
1.17	1.43	1.69	1.94	2.12	שווי הוגן לאופציה בודדת
ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המעודכנת (מחיר המימוש ללא שינוי)					
28.76%	28.35%	27.43%	26.77%	27.18%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.13%	4.15%	4.16%	4.18%	4.19%	ריבית
3.75	4.25	4.75	5.25	5.75	זמן למימוש בשנים
1.69	1.94	2.12	2.32	2.66	שווי הוגן לאופציה בודדת
0.52	0.51	0.43	0.38	0.54	שווי השינוי לאופציה בודדת
5.77	6.30	6.56	6.83	7.49	שווי מצרפי לאופציה בודדת

ביום 29 ביוני 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאשר הקצאת 2,263,700 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים, למעט מחיר מימוש לשני נושאי משרה ול-37 עובדים נוספים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוענקו על פי התוכנית הינו 23.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מנית הבנק בבורסה ביום 28 ביוני 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התוכנית.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-11 מיליוני שקלים חדשים (12 מיליוני שקלים, כולל מס שצר).

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,085,432 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לארבעה נושאי משרה בבנק. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לארבעת הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרש בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-6 מיליוני שקלים חדשים (7 מיליוני שקלים כולל מס שצר).

ביום 26 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 1,652,500 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, ל-41 עובדים, מהם נושא משרה אחד בבנק. כתבי האופציה יוקצו ב-3 מנות שוות, הניתנות למימוש ב-3 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), שנתיים (המנה השנייה) ו-3 שנים (המנה השלישית) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 35.40 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 25 באוקטובר 2010, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרש בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים למימוש כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-11 מיליוני שקלים חדשים (13 מיליוני שקלים חדשים כולל מס שצר).

ביום 3 באוקטובר 2011 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 701,300 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, ל-31 עובדים, מהם נושא משרה אחד בבנק. כתבי האופציה יוקצו ב-2 מנות שוות, הניתנות למימוש ב-2 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), ושנתיים (המנה השנייה) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 31.62 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק.

מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 2 באוקטובר 2011, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, כאמור, המחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24, מסתכם בכ-4.4 מיליוני שקלים חדשים (כ-5 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שצר).

ביום 17 בנובמבר 2011 הוקצו כתבי האופציה לעובדים.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 28 ביוני 2009, ביום 9 בנובמבר 2009, ביום 26 באוקטובר 2010 וביום 3 באוקטובר 2011:

סך הכל	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
הקצאה שאושרה ב- 29 ביוני 2009					
2,264	566	566	566	566	כמות אופציות (באלפים)
	31.55%	32.65%	33.29%	34.27%	סטיית תקן שנתית
	23.60	23.60	23.60	23.60	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.71%	1.50%	1.20%	0.91%	ריבית חסרת סיכון
	5.2	4.7	4.2	3.7	זמן למימוש בשנים
	7.45	7.15	8.75	6.40	שווי הוגן לאופציה בודדת
15,682	4,194	4,046	3,820	3,622	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים
הקצאה שאושרה ב- 9 בנובמבר 2009					
1,085	279	279	279	248	כמות אופציות (באלפים)
	32.45%	33.15%	33.92%	34.88%	סטיית תקן שנתית
	29.85	29.85	29.85	29.85	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.05%	0.87%	0.68%	0.49%	ריבית חסרת סיכון
	5.2	4.7	4.2	3.7	זמן למימוש בשנים
	9.21	8.82	8.43	8.05	שווי הוגן לאופציה בודדת
9,382	2,569	2,461	2,352	2,000	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים
הקצאה שאושרה ב- 26 באוקטובר 2010					
1,653	551	551	551		כמות אופציות (באלפים)
	33.88%	35.07%	36.73%		סטיית תקן שנתית
	35.40	35.40	35.40		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	0.53%	0.38%	0.22%		ריבית חסרת סיכון
	4.2	3.7	3.2		זמן למימוש בשנים
	9.92	9.55	9.23		שווי הוגן לאופציה בודדת
15,808	5,464	5,260	5,084		סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב- 3 באוקטובר 2011					
702	351	351			כמות אופציות (באלפים)
	36.90%	31.93%			סטיית תקן שנתית
	31.62	31.62			מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.13%	1.07%			ריבית חסרת סיכון
	3.21	2.71			זמן למימוש בשנים
	8.63	6.93			שווי הוגן לאופציה בודדת
4,483	2,783	1,700			סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2011		2012		2013		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
27.05	20,342,887	27.24	15,841,665	28.22	9,260,886	קיימות במחזור לתחילת שנה
31.59	701,300	-	-	-	-	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
27.26	4,732,979	26.94	1,033,267	27.97	2,615,397	חולטו במהלך השנה
6.79	469,543	26.68	5,547,512	27.83	4,481,512	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
27.24	15,841,665	28.22	9,260,886	30.11	2,163,977	קיימות במחזור לסוף שנה ⁽³⁾

- (1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2011, במועד המדידה היה 7.30 שקלים חדשים.
 (2) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2013 היה 40.07 שקלים חדשים (שנת 2012 - 36.26 שקלים חדשים; שנת 2011 - 36.16 שקלים חדשים).
 (3) אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013			
33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)
1,171,977	13,346,010	1,323,678	1,735,751	6,730,713	794,422	600,098	1,363,410	200,469	מספר האופציות
									ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
35.79	26.82	23.93	34.79	26.99	24.28	36.67	35.24	24.41	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
4.18	3.81	3.98	3.17	2.80	2.98	2.18	2.44	1.98	מזה ניתנות למימוש:
182,978	2,357,790	245,878	900,603	1,998,733	255,522	600,098	1,363,410	200,469	מספר האופציות
									ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)
35.79	26.56	23.93	34.99	27.09	24.28	36.67	35.24	24.41	

ג. ביום 29 באפריל 2013 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 5,921,340 כתבי אופציה ל- 330 ניצעים, עובדי הבנק ועובדים של חברות בת של הבנק שאינם נושאי משרה בבנק. תוכנית האופציות, מושתת על העקרונות של תכנית האופציות לעובדים בבנק.
 תכנית האופציות מבוססת על המתכונת והעקרונות של תכניות האופציות לעובדים שאושרו על ידי הבנק, בשנים 2008 ועד 2011 (כולל) ואשר על פיהן הבנק הקצה כתבי אופציה, ביום 8.7.2008, ביום 24.9.2009, ביום 5.12.2010 וביום 17.11.2011. התנאים של כתבי האופציה האמורים פורטו במתארים שפורסמו על ידי הבנק, על תיקוניהם. תכנית האופציות על פי מתאר זה, מיועדת לעובדי הבנק שאינם נושאי משרה וכן לעובדים של חברות בת של הבנק. לפרטים ראה ביאור 16א-3.ב.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

כמות כתבי האופציה שהניצעים זכאים לממש, בפועל, על פי תנאי התכנית נגזרת מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש, הכל כמפורט בדומה לתכניות שאושרו בשנים 2008 עד 2011 (כולל).

כתבי האופציה הוקצו במנה אחת, הניתנת למימוש החל מתום שנה ממועד ההקצאה ועד תום שנתיים ותשעים יום ממועד ההקצאה. בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית, הינו 36.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 28 באפריל 2013, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, כאמור, המחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 2, מסתכם בכ-17 מיליוני שקלים חדשים (כ-20 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר).

חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. ערך ההטבה התיאורטי של המנה ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו:

סך הכל	מנה 1	
		הקצאה שאושרה ב-29 באפריל 2013
	5,921,340	כמות אופציות
	31.36%	סטיית תקן שנתית
	36.6	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	-0.18%	ריבית חסרת סיכון
	1.71	זמן למימוש בשנים
	5.894	שווי הוגן לאופציה בודדת
34,899	34,899	סך שווי הוגן להענקה (אלפי שקלים חדשים)

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2013		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
-	-	קיימות במחזור לתחילת שנה
36.71	5,901,340	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
36.71	41,100	חולטו במהלך השנה
-	-	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
36.71	5,860,240	קיימות במחזור לסוף שנה ⁽³⁾

(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2013, במועד המדידה היה 5.54 שקלים חדשים.

(2) אופציות למניות לקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2013			תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)
33-42	26-32	17-25	
5,860,240	-	-	מספר האופציות
36.71	-	-	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
1.72	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
			מזה ניתנות למימוש:
-	-	-	מספר האופציות
-	-	-	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים							
26,060	-	448	88	2,346	114	23,064	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,000	98	30	747	1,972	138	4,015	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
70	-	-	-	-	57	13	אשראי לציבור, נטו
138,565	-	1,441	2,317	8,352	52,740	73,715	אשראי לממשלות
305	-	-	183	122	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
60	25	-	-	-	-	35	בניינים וציוד
1,656	1,656	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
87	87	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,606	-	31	78	219	552	2,726	נכסים אחרים
2,204	43	12	1	26	280	1,842	
179,613	1,909	1,962	3,414	13,037	53,881	105,410	סך כל הנכסים
התחייבויות							
141,244	-	2,632	4,221	20,064	21,439	92,888	פיקדונות הציבור
2,041	-	16	102	1,050	439	434	פיקדונות מבנקים
62	-	-	-	29	22	11	פיקדונות הממשלה
16,443	-	-	-	-	14,297	2,146	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,538	-	16	291	494	294	2,443	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,950	326	35	1	43	1,022	4,523	התחייבויות אחרות
169,278	326	2,699	4,615	21,680	37,513	102,445	סך כל ההתחייבויות
10,335	1,583	(737)	(1,201)	(8,643)	16,368	2,965	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(1,083)	1,083	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	717	524	8,238	(8,042)	(1,437)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	9	(35)	380	(11)	-	(343)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(9)	20	271	474	-	(756)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
10,335	1,583	(35)	(26)	58	7,243	1,512	סך הכל כללי
-	-	(63)	(160)	948	-	(725)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	150	(233)	77	-	6	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים							
16,671	-	465	166	1,802	170	14,068	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,041	119	31	757	2,396	251	5,487	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
207	-	-	-	-	192	15	אשראי לציבור, נטו
128,651	-	1,794	2,568	8,908	49,221	66,160	אשראי לממשלות
317	-	1	213	103	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
60	27	-	-	-	-	33	בניינים וציוד
1,658	1,658	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
87	87	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,518	-	115	74	358	318	2,653	נכסים אחרים
2,032	50	16	2	51	388	1,525	
162,242	1,941	2,422	3,780	13,618	50,540	89,941	סך כל הנכסים
התחייבויות							
(3)128,081	-	2,717	4,179	16,369	(3)21,531	(3)83,285	פיקדונות הציבור
1,694	-	56	222	688	532	196	פיקדונות מבנקים
107	-	-	-	32	62	13	פיקדונות הממשלה
14,039	-	-	-	-	11,945	2,094	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,773	-	16	269	572	271	2,645	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(3)5,296	284	19	8	58	(3)955	(3)3,972	התחייבויות אחרות
152,990	284	2,808	4,678	17,719	35,296	92,205	סך כל ההתחייבויות
9,252	1,657	(386)	(898)	(4,101)	15,244	(2,264)	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(400)	400	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	205	355	3,984	(6,886)	2,342	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	16	89	381	91	-	(577)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(18)	7	94	64	-	(147)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
9,252	1,655	(85)	(68)	38	7,958	(246)	סך הכל כללי
-	-	(64)	(394)	370	-	88	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	60	538	(141)	-	(457)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) סווג מחדש.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2013

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	דולרים	דולרים של ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים							
21,121	-	109	234	1,865	42	18,871	מזומנים ופיקדונות בבנקים
5,046	67	-	746	2,003	118	2,112	ניירות ערך
70	-	-	-	-	57	13	ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
131,607	-	1,383	2,270	8,157	52,160	67,637	אשראי לציבור, נטו
305	-	-	183	122	-	-	אשראי לממשלות
2,366	1,822	-	-	-	509	35	השקעות בחברות מוחזקות ⁽³⁾
1,498	1,498	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
3,602	-	31	78	219	552	2,722	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,064	43	8	1	26	280	1,706	נכסים אחרים
167,679	3,430	1,531	3,512	12,392	53,718	93,096	סך כל הנכסים
התחייבויות							
137,756	-	2,255	4,183	19,311	29,210	82,797	פיקדונות הציבור
7,915	-	63	249	1,356	2,905	3,342	פיקדונות מבנקים
51	-	-	-	29	22	-	פיקדונות הממשלה
3,985	-	-	-	-	3,985	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,537	-	16	291	494	294	2,442	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,583	326	23	1	35	1,062	3,136	התחייבויות אחרות
157,827	326	2,357	4,724	21,225	37,478	91,717	סך כל ההתחייבויות
9,852	3,104	(826)	(1,212)	(8,833)	16,240	1,379	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(1,083)	1,083	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	592	536	8,351	(8,042)	(1,437)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	9	(35)	380	(11)	-	(343)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(9)	20	271	474	-	(756)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
9,852	3,104	(249)	(25)	(19)	7,115	(74)	סך הכל כללי
-	-	(63)	(160)	948	-	(725)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	150	(233)	77	-	6	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) כולל השקעות בחברות מאוחדות בחו"ל בסך 313 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	אירו	דולרים של ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים							
13,586	-	382	121	1,612	93	11,378	מזומנים ופיקדונות בבנקים
6,284	119	-	757	2,383	238	2,787	ניירות ערך
207	-	-	-	-	192	15	ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
122,306	-	1,759	2,527	8,766	48,591	60,663	אשראי לציבור, נטו
317	-	1	213	103	-	-	אשראי לממשלות
⁽⁴⁾ 2,218	1,707	-	-	-	478	33	השקעות בחברות מוחזקות ⁽³⁾
1,505	1,505	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
3,518	-	115	74	358	318	2,653	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,904	50	7	2	51	393	1,401	נכסים אחרים
151,845	3,381	2,264	3,694	13,273	50,303	78,930	סך כל הנכסים
התחייבויות							
⁽⁵⁾ 122,796	-	2,577	3,924	15,742	⁽⁵⁾ 26,662	⁽⁵⁾ 73,891	פיקדונות הציבור
8,204	-	117	405	1,211	3,228	3,243	פיקדונות מבנקים
93	-	-	-	32	61	-	פיקדונות הממשלה
4,125	-	-	-	-	4,125	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,773	-	16	269	572	271	2,645	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽⁵⁾ 4,043	284	19	2	48	⁽⁵⁾ 949	⁽⁵⁾ 2,741	התחייבויות אחרות
143,034	284	2,729	4,600	17,605	35,296	82,520	סך כל ההתחייבויות
8,811	3,097	(465)	(906)	(4,332)	15,007	(3,590)	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(400)	400	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	88	367	4,089	(6,886)	2,342	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	16	89	381	92	-	(578)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(19)	7	94	64	-	(146)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
8,811	3,094	(281)	(64)	(87)	7,721	(1,572)	סך הכל כללי
-	-	(64)	(394)	370	-	88	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	60	538	(141)	-	(457)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) כולל השקעות בחברות מאוחדות בחו"ל בסך 325 מיליוני שקלים חדשים.

(4) סווג מחדש, יתרת השקעות בחברות מוחזקות כוללת יתרת מוניטין בסכום של 87 מיליוני שקלים חדשים.

(5) סווג מחדש.

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון ⁽¹⁾ - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל משלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים	
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
נכסים ⁽³⁾	33,745	5,219	19,679	16,595	12,287	10,845
התחייבויות	56,208	9,288	30,030	25,722	9,124	9,744
הפרש	(22,463)	(4,069)	(10,351)	(9,127)	3,163	1,101
עסקאות עתידיות	(8,692)	(4,910)	5,544	(85)	(263)	72
אופציות	(1,950)	386	465	-	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(33,105)	(8,593)	(4,342)	(9,212)	2,900	1,173
מטבע חוץ						
נכסים	5,863	1,431	1,249	2,503	1,168	744
התחייבויות	12,656	6,815	6,977	1,312	271	48
הפרש	(6,793)	(5,384)	(5,728)	1,191	897	696
מזה: הפרש בדולר	(2,596)	(3,215)	(4,007)	(183)	348	218
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	(123)	(847)	111	366	479	340
עסקאות עתידיות	8,692	4,910	(5,544)	85	263	(72)
אופציות	1,949	(386)	(465)	1	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	3,848	(860)	(11,737)	1,277	1,160	624
סך הכל						
נכסים	39,608	6,650	20,928	19,098	13,455	11,589
התחייבויות	68,864	16,103	37,007	27,034	9,395	9,792
הפרש	(29,256)	(9,453)	(16,079)	(7,936)	4,060	1,797
מזה: אשראי לציבור	12,131	5,396	19,928	16,013	12,515	9,911
מזה: פיקדונות הציבור	55,683	14,480	35,646	23,168	7,211	7,016

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 361 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,508 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 310 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חזוי ⁽⁴⁾	יתרה מאזנית		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים - המשך				
	ללא תקופת פירעון	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים
4.64%	163,024	⁽²⁾ 968	189,607	11,492	37,151	34,178	8,416
2.50%	140,646	81	162,802	1,292	5,323	12,140	3,931
	22,378	887	26,805	10,200	31,828	22,038	4,485
	(9,479)	-	(9,548)	-	-	(1,045)	(169)
	(1,099)	-	(1,099)	-	-	-	-
	11,800	887	16,158	10,200	31,828	20,993	4,316
3.73%	14,680	⁽²⁾ 114	15,469	13	393	1,336	769
1.48%	28,306	4	28,592	-	160	307	46
	(13,626)	110	(13,123)	13	233	1,029	723
	(8,527)	-	(8,894)	-	72	326	143
	813	-	1,103	-	(4)	250	531
	9,479	-	9,548	-	-	1,045	169
	1,099	-	1,099	-	-	-	-
	(3,048)	110	(2,476)	13	233	2,074	892
4.58%	177,704	1,082	205,076	11,505	37,544	35,514	9,185
2.47%	168,952	85	191,394	1,292	5,483	12,447	3,977
	8,752	997	13,682	10,213	32,061	23,067	5,208
4.70%	138,565	725	165,670	11,328	37,381	32,321	8,746
2.50%	141,244	2	160,098	1,066	4,421	8,732	2,675

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2013

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל משלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים	
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
28,624	4,798	18,573	14,723	11,248	9,710	נכסים ⁽³⁾
44,207	7,952	31,143	26,051	9,365	9,727	התחייבויות
(15,583)	(3,154)	(12,570)	(11,328)	1,883	(17)	הפרש
(8,692)	(4,910)	5,544	(85)	(263)	72	עסקאות עתידיות
(1,950)	386	465	-	-	-	אופציות
(26,225)	(7,678)	(6,561)	(11,413)	1,620	55	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
מטבע חוץ						
5,268	891	1,621	2,503	1,168	744	נכסים
11,587	6,945	7,452	1,312	271	48	התחייבויות
(6,319)	(6,054)	(5,831)	1,191	897	696	הפרש
(2,322)	(3,685)	(4,094)	(183)	348	218	מזה: הפרש בדולר
(230)	(917)	10	366	479	340	מזה: הפרש בגין פעילות חוץ
8,692	4,910	(5,544)	85	263	(72)	עסקאות עתידיות
1,949	(386)	(465)	1	-	-	אופציות
4,322	(1,530)	(11,840)	1,277	1,160	624	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
סך הכל						
33,892	5,689	20,194	17,226	12,416	10,454	נכסים
55,794	14,897	38,595	27,363	9,636	9,775	התחייבויות
(21,902)	(9,208)	(18,401)	(10,137)	2,780	679	הפרש
10,710	4,985	18,146	14,889	11,702	9,297	מזה: אשראי לציבור
44,079	12,839	33,467	22,411	7,020	6,955	מזה: פיקדונות הציבור

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 249 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 5,579 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 241 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חזוי ⁽⁴⁾	יתרה במאזן		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים - המשך				
	ללא תקופת פירעון	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים
4.68%	150,351	⁽²⁾ 839	176,931	11,328	37,078	32,882	7,967
2.78%	129,651	51	151,958	1,292	5,323	12,907	3,991
	20,700	788	24,973	10,036	31,755	19,975	3,976
	(9,479)	-	(9,548)	-	-	(1,045)	(169)
	(1,099)	-	(1,099)	-	-	-	-
	10,122	788	14,326	10,036	31,755	18,930	3,807
3.82%	13,898	⁽²⁾ 114	14,706	13	393	1,336	769
1.48%	27,850	4	28,128	-	160	307	46
	(13,952)	110	(13,422)	13	233	1,029	723
	(8,833)	-	(9,177)	-	72	326	143
	507	-	825	-	(4)	250	531
	9,479	-	9,548	-	-	1,045	169
	1,099	-	1,099	-	-	-	-
	(3,374)	110	(2,775)	13	233	2,074	892
4.62%	164,249	953	191,637	11,341	37,471	34,218	8,736
2.74%	157,501	55	180,086	1,292	5,483	13,214	4,037
	6,748	898	11,551	10,049	31,988	21,004	4,699
4.74%	131,607	712	158,466	11,328	37,368	31,673	8,368
2.48%	137,756	2	143,542	1,066	4,421	8,630	2,654

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון - המאוחד והבנק- המשך

ליום 31 בדצמבר 2012

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים					
משנתיים ועד שלוש שנים	משנה ועד שנתיים	משלושה חודשים ועד שנה	מחודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
					המאוחד
11,080	11,824	15,679	4,828	45,445	נכסים ⁽¹⁾
7,990	13,982	28,608	20,595	62,029	התחייבויות
3,090	(2,158)	(12,929)	(15,767)	(16,584)	הפרש
					הבנק
10,281	10,623	14,001	4,074	40,726	נכסים ⁽²⁾
8,054	14,458	30,031	19,655	49,785	התחייבויות
2,227	(3,835)	(16,030)	(15,581)	(9,059)	הפרש

(1) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,459 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 284 מיליוני שקלים חדשים.

(2) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 5,530 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 220 מיליוני שקלים חדשים.

(3) כולל, נכסים בסך 352 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.

(4) כולל, נכסים בסך 337 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים - המשך					
	ללא תקופת פירעון	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים	משלוש ועד ארבע שנים
4.47%	160,301	⁽³⁾ 1,381	186,070	10,266	34,512	34,019	9,154	9,263
3.11%	152,706	98	162,059	1,976	4,229	10,542	4,864	7,244
	7,595	1,283	24,011	8,290	30,283	23,477	4,290	2,019
4.52%	148,464	⁽⁴⁾ 1,268	173,666	10,266	34,498	32,613	7,905	8,679
3.41%	142,750	60	151,619	1,976	4,229	11,305	4,884	7,242
	5,714	1,208	22,047	8,290	30,269	21,308	3,021	1,437

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מאוחד

ליום 31 בדצמבר			
2012		2013	
הפרשה להפסדי אשראי	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה להפסדי אשראי	יתרה ⁽¹⁾
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם בסוף השנה			
עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:			
1	387	2	296
21	2,705	27	2,413
7	8,096	8	9,935
23	3,281	13	3,519
6	6,718	5	7,135
21	16,313	28	17,460
17	9,724	15	9,009
6	5,198	5	6,265

הבנק

א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם בסוף השנה			
עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:			
1	387	2	296
21	2,690	24	2,394
7	8,096	8	9,935
22	3,252	13	3,487
5	4,499	4	4,734
21	14,640	28	15,639
17	9,724	15	9,009
6	5,198	5	6,265

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.
 (2) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 133 מיליוני שקלים חדשים. (ב-31 בדצמבר 2012 - 127 מיליוני שקלים חדשים)
 ראה ביאור 19 ד. 2) וביאור 15 ב.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה לסוף השנה ⁽¹⁾

1. יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾

מאוחד		
2012	2013	
13,198	11,168	מטבע ישראלי צמוד למדד
1,863	2,161	מטבע ישראלי לא צמוד
171	210	מטבע חוץ
15,232	13,539	סך הכל

2. תזרימים בגין עמלת גביה בגין הפעילות לפי מידת גביה ⁽³⁾

מאוחד								
2012	2013							
סך הכל	סך הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 ועד 20 שנים	מעל 5 ועד 10 שנים	מעל 3 ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
629	555	3	64	195	113	119	61	תזרימים חוזיים עתידיים
								תזרימים עתידיים צפויים לאחר
574	517	1	49	178	110	118	61	הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
								תזרימים צפויים מהוונים לאחר
515	476	1	40	158	103	114	60 ⁽⁴⁾	הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים

3. מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה

מאוחד		
2012	2013	
186	149	הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
213	197	הלוואות עומדות ומענקים

- (1) אשראים ופיקדונות, מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 5,494 מיליוני שקלים חדשים (שנת 2012 - 3,015 מיליוני שקלים חדשים), לא נכללו בלוח זה.
 (3) כולל מגזר מטבע ישראלי לא צמוד, צמוד למדד ומגזר מטבע חוץ.
 (4) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.65% (2012 - לפי שיעור 2.05%).

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
				ג. התקשרויות מיוחדות:
				התחייבויות בגין:
489	458	624	603	חוזי שכירות לזמן ארוך ⁽¹⁾
178	174	178	174	חוזי מחשוב ושרותי תוכנה
18	10	18	10	רכישת בניינים ושיפוצם
400	400	400	400	קבלת פיקדונות במועדים עתידיים ⁽²⁾

- (1) הבנק וחברות מאוחדות שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות אשר דמי השכירות לתשלום בגינם, הינם כדלקמן (בכפוף לתנאי הצמדה):
- (2) עסקאות עם מפקידים מוסדיים לקבלת פיקדונות במועדים עתידיים בשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות.

הבנק		מאוחד		
2012	2013	2012	2013	
46	42	66	60	שנה ראשונה
43	40	58	58	שנה שנייה
36	34	50	51	שנה שלישית
33	32	47	48	שנה רביעית
30	31	44	42	שנה חמישית
301	279	359	344	שנה שישית ואילך
489	458	624	603	סך הכל

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות אחרות

(1) בהתאם להחלטת דירקטוריון הבורסה לניירות ערך, הוקמה קרן סיכונים שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 578 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2013 נאמד בכ-47 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 34 מיליוני שקלים חדשים). הסכום של קרן הסיכונים מעודכן אחת לחצי שנה על בסיס גובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע ובכל מקרה לא יפחת מסך של 150 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של כל חבר בקרן הסיכונים נקבע לפי היחס שבין מחזור הסליקה של החבר, לבין סך מחזורי הסליקה של כל החברים (למעט בנק ישראל) באותה תקופה, אך לא יפחת מ-500 אלפי שקלים חדשים.

בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת הבורסה, החל מיום 15 בדצמבר 2008 מפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.
לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 15 א.

(2) הבנק התחייב כלפי מסלקת מעו"ף בע"מ שלידי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן - "מסלקת המעו"ף"), לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות בגין נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, המבוצעות באמצעותו על ידי לקוחותיו ומעסקאות כנ"ל המבוצעות על ידי מספר חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, שאינם חברי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיהם.

סכום ההתחייבות בשל לקוחות אלו מסתכם לתאריך המאזן לסך של כ-307 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - כ-225 מיליוני שקלים חדשים).

כמו כן, התחייב הבנק להשבת חלקו בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף, שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 1,102 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2013 מוערך בכ-133 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - 127 מיליוני שקלים חדשים).

בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת המעו"ף, החל מיום 15 בדצמבר 2008 מפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.

לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 15 ב.

(3) הבנק התחייב כלפי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן - "הבורסה") בגין פעולותיה של חברה אחת שהינה חברת בורסה ואינה חברת מסלקה. ההתחייבות הינה, לכיבוד כל חיוב כספי הנובע מעסקאות שבוצעו על-ידי אותה חברה.

(4) בשנת 1992 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק החלטה לשפות נושאי משרה בבנק בנוסח כדלקמן:

- הבנק ישפה שיפוי מלא כל אחד מנושאי משרה בגין חבויות כספיות והוצאות התדיינות שישאו בהם, בגין פעולות מעשים ומחדלים שנעשו על ידם במסגרת שנקבעה לשם כך בפקודת החברות ותקנון הבנק, ובכפוף להוראות הנ"ל.

- השיפוי ינתן לנושאי המשרה האמורים בין אם התביעה הוגשה נגדם תוך כדי עבודתם בבנק, ובין אם התביעה הוגשה נגדם לאחר סיום עבודתם בבנק והיא מתייחסת לפעולה שנעשתה בתוקף היותם נושאי משרה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

קיימות דעות משפטיות שונות ביחס לסמכותה של חברה לאשר שיפוי גורף כגון זה המתואר לעיל ובאם הפעלתו במקרה ספציפי מחייבת אישור נוסף בדרך הקבועה לכך בחוק. במידה והבנק ידרש לתשלום סכומים על פי החלטה הנ"ל, יפנה הבנק לקבלת ייעוץ משפטי בקשר לחבותו בהתחשב בנסיבות הספציפיות והמיוחדות של כל מקרה שיתעורר, אם יתעורר.

(5) בחודש דצמבר 2001 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק מתן פטור מראש מאחריות (כמפורט להלן) וכן התחייבות מראש לשיפוי על ידי הבנק לדירקטורים ונושאי משרה אחרים (להלן ביחד: "נושאי משרה"). בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של בעלי המניות, פוטר הבנק מראש את נושאי המשרה בבנק, מכל אחריות כלפיו, בשל נזק שייגרם לבנק עקב הפרת חובת הזהירות של נושא המשרה כלפי הבנק בפעולותיו של נושא המשרה, בתוקף היותו נושא משרה בבנק, והתחייב לשפות את נושאי המשרה בבנק בשל חבות או הוצאה שהוטלה על נושא המשרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה בבנק, הכל כמפורט בכתב ההתחייבות לשיפוי, לרבות בקשר עם פעולת נושאי המשרה שאינם דירקטורים עקב פעולותיו בתוקף היותו דירקטור מטעם הבנק או לבקשתו, בחברה אחרת שהבנק מחזיק בה מניות (להלן: "כתב השיפוי המקורי").

בהתאם לכתב השיפוי המקורי, סכום השיפוי שישולם על ידי הבנק לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2000, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2000 (להלן: "סכום השיפוי הכולל"). השיפוי חל על פעולות הקשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

ביום 28 באוקטובר 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, להוסיף לרשימת האירועים שבגינם ניתנה התחייבות לשיפוי על ידי הבנק לנושאי המשרה שלו הבנק, על פי כתב השיפוי המקורי, אירוע של מיזוג, כהגדרתו בחוק החברות, לרבות כל החלטה, פעולה, הסכם או דיווח בקשר למיזוג. הוחלט כי בכל הנוגע לשיפוי בגין אירוע מיזוג, יהיה סכום השיפוי המירבי הסכום הנמוך מבין השניים: 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000, בתוספת הפרשי הצמדה למדד החל מהמדד בגין חודש דצמבר 2000, או 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך למועד יום התשלום בפועל בגין השיפוי.

ביום 14 במאי 2006 החליטה האסיפה הכללית של הבנק להתאים את נוסח כתב השיפוי להוראות חוק החברות (תקין מס' 3), התשס"ה-2005, וכן החליטה להעניק התחייבות לשיפוי מראש בנוסח זהה לעובד של הבנק המכהן כדירקטור בחברה שהבנק מחזיק בה מניות כלשהן, וכן מי שמכהן מעת לעת על פי בקשת הבנק כדירקטור בחברה שהבנק שולט בה.

ביום 9 בנובמבר 2011 החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת שיפוי לעובדי הבנק שאינם נושאי משרה בבנק, המכהנים מעת לעת לבקשת הבנק בנושאי משרה בחברה שבשליטת הבנק (החלטה כאמור התקבלה אף על ידי דירקטוריון הבנק ביום 16 בפברואר 2009 - בה הוחלט על מתן כתב שיפוי בנוסח זהה לזה שהוענק לנושאי המשרה בבנק) וכן למי שאינם עובדי הבנק או נושאי משרה בבנק, המכהנים מעת לעת בנושאי משרה בחברה בבעלותו המלאה של הבנק, שאינה תאגיד בנקאי (כולם ביחד "הזכאים לשיפוי").

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

כמו כן, החליטה האסיפה הכללית של הבנק להוסיף התחייבות של הבנק, לתת לזכאים לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית הנובעת מתשלום לנפגע הפרה ובשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011.

האסיפה הכללית אף החליטה כי סכום השיפוי המירבי שישלם הבנק, במצטבר לכל הזכאים לשיפוי על פי כתב ההתחייבות לשיפוי, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני יום התשלום בפועל של סכום השיפוי ("סכום השיפוי המירבי"). היה וסכום השיפוי הכולל יעלה על סכום השיפוי המירבי כאמור לעיל, אזי הסכום המירבי שישלם הבנק במצטבר לכלל הזכאים לשיפוי לא יעלה על סכום השיפוי הכולל, ואולם ההפרש בין השניים ישמש רק לצורך שיפוי בשל פעולות שבוצעו לפני יום 9 בנובמבר 2011.

ביום 20 בספטמבר 2012 החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת לזכאים לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית הנובעת מתשלום לנפגע הפרה ובשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

כמו כן, החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת לזכאות לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית בגין תשלום לנפגע הפרה או תשלום מסוג דומה, לפי דין אחר, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, בקשר עם הליך מנהלי לפי דין אחר, ובלבד ששיפוי כאמור אינו אסור על פי דין.

(6) בחודש מאי 1998 החליטו האסיפות הכלליות של בעלי מניות הבנק ובנק טפחות, לאשר כתבי התחייבויות לשיפוי נושאי משרה, אשר אושרו קודם לכן על ידי ועדות הביקורת והדירקטוריונים שלהן, שעל פיהן נקבע, בין השאר, כדלקמן:

הבנק ובנק טפחות ישפו, באופן בלתי חוזר, כל נושאי משרה בבנקים בשל כל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה, בקשר עם העילות שיפורטו להלן ובגין כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה, או פסק בורר שאושר בבית משפט וכן בגין הוצאות משפטיות סבירות שניתן לשפות בגינם בהתאם להוראות פקודת החברות.

השיפוי ינתן לכל נושאי המשרה במצטבר עד לסכום שלא יעלה - בכל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998), בגין כל חבות כספית שתגרם לנושא המשרה כתוצאה מפעולה שעשה, הקשורה במישרין או בעקיפין, בתשקיף שפורסם בשנת 1998 או בטיטת תשקיף שהוגשה באותה שנה, בקשר עם הצעת מכר של ניירות ערך של הבנק על ידי המדינה, לרבות ביחס לדיווחים שנתנו הבנקים אחרי תאריך התשקיף בשל כל עניין שהתרחש לפני תאריך התשקיף.

בנוסף, נקבע כי ינתן שיפוי לכל נושאי המשרה במצטבר עד סכום שלא יעלה - על ידי כל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998) ביחס לכל פעולה ונושא הקשורים בביטוח הליווים מהבנקים למשכנתאות המוזכרים בתשקיף הנ"ל.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

כמו כן, נקבע בכתבי ההתחייבויות לשיפוי, כי, על אף האמור לעיל, יוגבל סכום השיפוי הכולל שישולם לכל נושאי המשרה במצטבר בגין כל העילות שנכללו בכתב השיפוי - על-ידי כל אחד מהבנקים בנפרד - לסך של 1,000 מיליוני שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998).

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(7) בחודש נובמבר 2001 אישרו האסיפות הכלליות של בעלי המניות של בנק טפחות ושל חברה מאוחדת שהייתה בבעלות ושליטה מלאים של בנק טפחות (להלן - "טפחות להנפקות") בקשר עם תשקיף להנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים של בנק טפחות, מחודש נובמבר 2001 כי טפחות להנפקות תתחייב באופן בלתי חוזר, לשפות כל נושא משרה בה, בשל כל פעולה שעשה בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי, בתוקף היותו נושא משרה (להלן: "השיפוי").

השיפוי ינתן בגין כל חבות כספית אם וככל שתוטל על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט, ובגין כל הוצאות משפטיות סבירות (לרבות שכר טרחת עורך דין ומומחים אחרים), שניתן לשפותו בגין בהתאם להוראות חוק החברות, כל זאת עד לסכום של 1 מיליארד שקלים חדשים, צמוד למדד המחירים לצרכן.

בנק טפחות התחייב כלפי טפחות להנפקות, שאם לא תוכל לקיים את התחייבויותיה כלפי מקבלי השיפוי, או מי מהם, ישלם בנק טפחות לטפחות הנפקות כל סכום שאותו תיוותר החברה להנפקות חבה כלפי מקבלי השיפוי, מעבר לסכומים ששולמו על ידי טפחות להנפקות.

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(8) בחודש אוקטובר 2002 אישר דירקטוריון בנק טפחות, לאחר אישור ועדת הביקורת, מתן התחייבות מראש לשיפוי על ידי בנק טפחות לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים (להלן ביחד: "נושאי משרה"). בהתאם לכך, בנק טפחות מתחייב, בכפוף לתנאים המפורטים בכתב התחייבות ולהוראות חוק החברות, לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה שהוטלה על נושא המשרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה בבנק טפחות ובלבד שהפעולות האמורות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוג האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק טפחות לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2001, או 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך ליום התשלום בפועל בגין השיפוי, הנמוך מבין שניהם.

בחודש נובמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של בנק טפחות את ההחלטה הנ"ל.

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(9) ביום 30 ביוני 1998 אישרה אסיפה כללית שלא מן המניין של בנק אדנים לאחר אישור דירקטוריון בנק אדנים, ולאחר אישור ועדת הביקורת, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: כתב השיפוי) נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה, כהגדרתם בסעיף 96 כ"ד לפקודת החברות, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: המועד הקובע), מכהנים בבנק אדנים או שכהונתם הסתיימה בתקופה שאינה קודמת יותר מ-4 שנים למועד הקובע.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה כל נושאי משרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או במחדל שעשו במישרין או בעקיפין בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, שעיקרם הצעת מכר של ניירות ערך של בנק מזרחי טפחות לציבור על ידי המדינה, על פי תשקיף שפורסם בחודש מאי 1998.

סכום השיפוי על פי כתב השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים (בנוסף לסכומים שיתקבלו לפי פוליסת ביטוח נושאי משרה כמפורט להלן) לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 70 מיליון שקלים חדשים, כשסכום זה צמוד למדד המחירים לצרכן האחרון שפורסם לפני המועד הקובע עד למדד שיפורסם לפני מועד התשלום.

בנק אדנים יפעל ככל האפשר לכך שבמשך תקופה של 10 שנים החל במועד הקובע תירכש על ידי בנק אדנים או עבורו ותעמוד בתוקפה פוליסת ביטוח נושאי משרה שתכסה את העניינים נושא השיפוי ושסכומיה, לרבות סכומי השבה/כינון לא יהיו נמוכים מן הסכומים האמורים לעיל.

ביום 16 בדצמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בנק אדנים, לאחר אישור ועדת הביקורת ואישור דירקטוריון בנק אדנים, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: "כתב השיפוי") נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה כהגדרתם בסעיף 1 לחוק החברות התשנ"ט-1999, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: "המועד הקובע") מכהנים בבנק אדנים. על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה את כל נושאי המשרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או במחדל שעשו במישרין או בעקיפין בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, עד לסכומי השיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים לכל נושאי המשרה, במצטבר, בגין כל אחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק אדנים לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם, מעת לעת, לפי שיעור העלייה במדד לעומת המדד של חודש דצמבר 2001, שפורסם בחודש ינואר 2002 (להלן: "סכום השיפוי הכולל"). במקרה שבו נושא המשרה יקבל שיפוי מאת המבטח של פוליסת ביטוח נושאי המשרה, בגין העניין נושא השיפוי, יינתן השיפוי על ידי בנק אדנים בגובה הפרש שבין סכום החבות הכספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או ההוצאות המשפטיות שנושא המשרה הוציא או שחויב בהן, לבין הסכום שהתקבל מאת המבטח בגין אותו עניין, ובלבד שסכום השיפוי שבנק אדנים יחויב בו כאמור לא יעלה על סכום השיפוי הכולל.

החל מחודש דצמבר 2002 היה בנק אדנים אחד המבוטחים בפוליסת ביטוח נושאי משרה, שנרכשה על ידי הבנק עבורו ועבור חברות בנות וקשורות, שתוקפה עד 5 באפריל 2007.

במסגרת מיזוג בנק אדנים לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

10) כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו קיימות תביעות שונות, בעיקר תביעות של לקוחות, וכן, קיימות בקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המבוססת על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו, וכן על חוות דעת של יעציה המשפטיים באשר להערכת סיכויי התביעות והבקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו דרשה הפרשה, לכיסוי נזקים אפשריים.

להלן פירוט של תובענות מהותיות, ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות ותביעות שבהן הסכום הנתבע (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מהונו העצמי של הבנק:

א. בחודש דצמבר 2001, הוגש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, כתב תביעה, כנגד הבנק, בסכום של כ-80 מיליוני שקלים חדשים. לטענת התובעים, ביצע פקיד הבנק (שהושעה מעבודתו), בעת שהיה עובד הבנק, בקבוצת חשבונותיהם, פעולות רבות שלא כדין, ללא הרשאתם וללא ידיעתם. התובעים טוענים, כי כתוצאה ממעשים אלו, נקלעו למצוקת אשראי, שחייבה אותם לבצע פעולות פיננסיות, אשר לא היו נעשות אלמלא כן, ואשר גרמו להם, לטענתם, הפסדים ישירים ועקיפים, בהיקפים של עשרות מיליוני שקלים חדשים.

בחודש ינואר 2002, הוגש על ידי הבנק כתב הגנה, שבמסגרתו נטען, כטענות מקדמיות, בין היתר, כי כל טענות התובעים המתייחסות לפעולות שבוצעו לפני למעלה משבע שנים ממועד הגשת התביעה, התיישנו. כמו כן נטען, כי התובעים קיבלו דיווחים על הנעשה בחשבונותיהם, וכי הם מנועים לכפור בנכונות האמור בספרי הבנק. בכתב ההגנה גופו נטען, כי התובעים ידעו ו/או היה עליהם לדעת על הנעשה בחשבונותיהם, וכי למצער הם התרשלו רשלנות רבתי בבדיקת חשבונותיהם, ואפשרו בכך את ביצוע הפעולות הנטענות, והמוכחות על ידי הבנק, בחשבונותיהם. עוד נטען, כי פעולות לא כשרות, ככל שבוצעו, בוצעו על ידי פקיד הבנק באותה עת, על דעתו ובחריגה מהרשאה, והבנק לא יכול היה למנען באמצעים הסבירים הנתונים בידו.

בחודש מאי 2008, הגיש התובע כתב תביעה מתוקן בסכום של כ-102 מיליוני שקלים חדשים, ובעקבותיו הגיש הבנק כתב הגנה מתוקן. נשמעו הראיות בתיק והצדדים סיימו הגשת סיכומיהם בחודש יולי 2010.

בחודש פברואר 2012 ניתן פסק דין אשר מכיר בחלק מעילות התביעה, ומורה לערוך חישוב של הערכים הכספיים המתאימים.

בית המשפט מינה מומחה, בהסכמת הצדדים לעריכת החישובים לכימות הסכומים המגיעים לתובע.

בחודש מרץ 2013, שולמו לתובע הסכומים בהתאם לפסק הדין ולחישובים שנערכו על ידי המומחה מטעם בית המשפט. בכך הסתיימו ההליכים המשפטיים בתיק.

ב. בחודש מרץ 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בנצרת תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד בנק טפחות (להלן: "התביעה"). התביעה הוגשה מטעם לווים של בנק טפחות, בסכום מוערך כולל של כ-69 מיליוני שקלים חדשים, בגין חיוב לכאורה בריבית פיגורים עודפת מעבר למותר על פי החוק ובחיוב בעמלה במקרים שבהם הוראת הקבע של ההחזר השוטף של ההלוואה שנטלו הלווים מבנק טפחות לא כובדה. לטענת התובעים יש לראות גם עמלה זו כריבית פיגורים כך שעמלה זו, יחד עם ריבית הפיגורים שבנק טפחות מחייב בגין תקופת הפיגורים, מהווים חריגה מתקרת ריבית הפיגורים המותרת, על פי חוק הריבית, התשי"ז-1957 וחקיקת המשנה על פיו.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

בחודש ינואר 2007 החליט בית המשפט העליון למחוק על הסף את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, והורה לצדדים להגיש את עמדתם ביחס לשאלת השלכותיו של חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, על ההליך בתיק זה. התובעים הגישו ערעור על החלטת בית המשפט. בחודש מאי 2007 החליט בית המשפט העליון כי הטיפול בערעור זה יותלה עד להכרעת בית המשפט בתביעה על בסיס עילה זהה כנגד הבנק, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה על ידי חלק מן התובעים בהליך הנוכחי, בחודש יוני 2006. עוד נקבע בהחלטה, כי אם יוגש ערעור על ההחלטה שתתקבל בתביעה הזו המתנהלת בבית המשפט המחוזי בחיפה, לכשתינתן החלטה כאמור, ניתן יהיה לדון בשני הערעורים יחד.

בחודש פברואר 2013, דחה בית המשפט העליון את שני הערעורים, שהגישו התובעים.

ג. חודש אפריל 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים, בגין מזקים לכאורה שנגרמו לתובעים, כתוצאה ממצג שווא לכאורה שהוצג להם על ידי עובדת סניף גבעתיים של הבנק, שפוטרה מאז מעבודתה בבנק. לטענת התובעים, הפקידו בבנק במהלך השנים סכומי כסף גבוהים בסך מיליוני שקלים, וביצעו פעולות השקעה רבות באפיקי השקעה מגוונים, בעיקר על ידי קשר טלפוני יום-יומי עם עובדת סניף הבנק, אשר ביצעה הוראותיהם ודיווחה להם על ביצוע ההוראות ועל היתרות בחשבונותיהם. התובעים טוענים כי על פי דיווחי עובדת סניף הבנק אשר טיפלה בחשבונותיהם, בסוף שנת 2003 הגיעו היתרות בחשבונותיהם לסך של 91 מיליוני שקלים חדשים. בהסתמך על מידע זה, התקשרו התובעים לטענתם בהסכם לרכישת בית בעלות של למעלה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ואולם, טוענים התובעים, בדעיכה ולאחר כריתת הסכם רכישת הבית, גילו כי הדיווחים שמסרה להם עובדת הבנק היו שקריים וכי בפועל לא בוצעו בחשבונותיהם פעולות השקעה, ולמעשה בחשבונות קיימת יתרת חובה.

משכך, נגרמו לתובעים לטענתם מזקים כבדים, והסכום הנתבע על ידם מורכב מהיתרה האחרונה שדווחה להם כי קיימת בחשבונותיהם בבנק, בסך של 91 מיליוני שקלים חדשים, מהמזקים שנגרמו להם בגין ביטול הסכם רכישת הבית ומחזק נטען של עוגמת נפש.

בחודש יולי 2006 הגיש הבנק כתב הגנה, ובו טען, בין היתר, כי התובעים לא מסוגלים היו לפרט ואף לא הוכיחו אילו הוראות השקעה ניתנו על ידם, ובפועל לא בוצעה בחשבונות התובעים ולו פעולת השקעה אחת בשוק ההון בתקופה הנטענת, וממילא לא נצטברו בחשבונותיהם היתרות הנטענות. עוד טען הבנק, כי התשואות הנטענות על ידי התובעים העומדות על אלפי אחוזים, בקצב צמיחה של למעלה מ-30 מיליוני שקלים חדשים לשנה הינן בלתי סבירות ובלתי מתקבלות על הדעת, קל וחומר עבור משקיעים אשר אינם בעלי מומחיות בתחום וכאשר ההון העצמי ההתחלתי של התובעים בבנק הסתכם בסך של כ-150 אלפי שקלים חדשים בלבד.

עוד טוען הבנק כי הדיווחים אשר ניתנו לתובעים על ידי עובדת הבנק לגבי סכומי העתק אשר נצטברו בחשבונותיהם, ככל שניתנו דיווחים כאלה, אף הם אינם הגיוניים ואינם סבירים בעליל, וניתנו על דעתה של עובדת הבנק בלבד, תוך הצגת מצגי שווא וביצוע מעשי מרמה והונאה ללא הסכמתו של הבנק, ללא ידיעתו, ומבלי שיכול היה למנוע זאת באמצעים הסבירים העומדים לרשותו. בחודש ספטמבר 2010, הגיש התובע כתב תביעה מתוקן, בהפחיתו את סכום התביעה ב-50% לסכום של 50 מיליוני שקלים חדשים.

בחודש יוני 2013, הסתיים התיק בפשרה בין הצדדים. בית המשפט נתן תוקף של פסק דין להסדר הפשרה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ד. בחודש יוני 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-57 מיליוני שקלים חדשים, כנגד הבנק, בגין חיוב לווים אשר הלוואותיהם (הלוואות צמודות מדד) מצויות בפיגור ונושאות ריבית פיגורים, ששיעורה עולה לכאורה על השיעור הקבוע בחוק הריבית, תשי"ז-1957 ובצו הריבית שהותקן על פיו. לטענת התובעים, סעיף הפיגורים בהסכם הלוואה, הקובע כי בעת פיגור יעמיד הבנק ללווים הלוואה בלתי צמודה, הינו בלתי חוקי לכאורה, בהיותו סותר את צו הריבית. עוד טוענים התובעים כי חיובם בעמלה בגין אי כיבוד הוראת הקבע, בנוסף לריבית הפיגורים, הינו שלא כדין לכאורה, בהיות עמלת אי כיבוד הוראת קבע ריבית פיגורים לכל דבר ועניין.

הבנק הגיש בקשה לסילוק בקשת התובעים לאישור התביעה כתובענה ייצוגית על הסף, וטען כי פעל והינו פועל כדין. בחודש נובמבר 2010, נשמעו הראיות בבקשה ובהתאם להחלטת בית המשפט, הגישו הצדדים טיעון תמציתי להשלמת טענותיהם.

ביום 7 במרץ 2011 דחה בית המשפט המחוזי בחיפה את בקשת התובעים להכיר בתובענה כתביעה ייצוגית. התובעים הגישו ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי, לבית המשפט העליון.

בחודש פברואר 2013, דחה בית המשפט העליון את ערעור התובעים.

ה. (1) בחודש מרץ 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום העולה על 2.5 מיליון שקלים חדשים (כמוגדר בכתב התביעה). התובעים טוענים כי הבנקים הפרו את דיני ההגבלים העסקיים והגבילו את עצמם כך שהתחרות בין הבנקים בכל הקשור לעמלות שונות פחתה. הבנקים, נטען בתביעה, העבירו ביניהם מידע הנוגע לעמלות השונות המחויבות על ידם. לטענת התובעים, בכך נפגעה התחרות בשוק הבנקאות והלקוחות כדוגמת התובעים חויבו בתשלום עמלות גבוהות מאשר היו משולמות על ידם אילו היו פועלים הבנקים כדין.

(2) בחודש מאי 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, שהוגשו - נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים המשיבים").

התביעה מתבססת על קביעת הממונה על הגבלים עסקיים שפורסמה ביום 26 באפריל 2009, שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (ראה להלן בסעיף 12). בתביעה נטען, בהתבסס על קביעת הממונה, כי הבנקים המשיבים היו שותפים להסדר כובל, אשר פגע בתחרות וגרם לתיאום מחירי עמלות, באופן שהתובעים שילמו מחירים מופרזים עבור השירותים שקיבלו.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

התובעים העמידו את תביעתם כלפי כל הבנקים המשיבים על סך של 1 מיליארד שקלים חדשים, וזאת, לדבריהם, על פי תחשיב אומדני בלבד ולצורכי העמדתה בגדר סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי. בחודש נובמבר 2009, לבקשת הבנק, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה ההליכים המשפטיים בגין שתי התביעות לעיל יעוכבו בשלב זה למשך שנתיים לפחות. בחודש פברואר 2012, קבע בית המשפט, כי הדיון בשתי התביעות לעיל, יעוכב עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על ידי הבנק על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים, לפיה היה הבנק צד להסדר כובל שעניינו העברת מידע הנוגע לעמלות משקי בית ועסקים קטנים. דיון בבקשה לחידוש ההליכים נקבע ליום 18 במאי 2014. למידע נוסף בקשר עם תביעות אלה, ראה גם סעיף 12) להלן בבאור זה.

1. בחודש נובמבר 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של 68 מיליון שקלים חדשים, נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ ובנק איגוד לישראל בע"מ, בגין גבית מס לכאורה ביתר על הכנסות מסוג ריבית ודיבידנד, בדרך של ניכוי מס במקור. לטענת התובע, הבנקים הנתבעים מחייבים את לקוחותיהם המחזיקים באג"ח או במניות (נשוא התשואה) בחיוב יתר, בגין אי הפחתת העמלה מהתשואה, טרם ניכוי מס במקור. התנהלו מגעים בין הצדדים מחוץ לכתלי בית המשפט, ובחודש אפריל 2013, אישר בית המשפט את הסדר הפשרה בין הצדדים ונתן לו תוקף של פסק דין.

2. בחודש נובמבר 2009 התקבלה בבנק תובענה בסכום של כ- 804 מיליון שקלים חדשים, אשר הוגשה בדרך של המרצת פתיחה, לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז בפתח תקווה, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק אגוד (להלן: "הבנקים המשיבים"). הרקע לתביעה הינו הלוואה שקיבלו המבקשות מהבנקים המשיבים בשנת 1999 לצורך רכישת מניות (אשר חלקו של הבנק בה היה בשיעור של 10%), ואשר כנגדה שיעבדו המבקשות את מניותיהן לבנקים המשיבים. הואיל ולא עלה בידי המבקשות להחזיר את חובן, מונה לבקשת הבנקים המשיבים, כונס נכסים על המניות.

המבקשות טוענות כי למרות שעם מינוי כונס הנכסים הוצאו המניות משליטתן, ואף על פי שהחלטה בדבר מועד מכירתן של המניות הייתה נתונה בידי הבנקים המשיבים וכונס הנכסים- המשיכו הבנקים המשיבים לחייב, שלא כדין לטענתן, את המבקשות למשך כל תקופת הכינוס ב"ריבית הפרה" בגין הפיגור בהחזר הלוואה, סכום שהצטבר, לטענתן, לאורך השנים עד לסכום התובענה. טרם הוגשה תגובה מטעם הבנקים לתובענה.

בחודש ינואר 2010, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה תועבר התובענה לביור, במסגרת תביעה רגילה לסעד כספי, ותשולם בגינה אגרה על ידי התובעים. בהתאם לכך, הגישו התובעים בחודש פברואר 2010, כתב תביעה בסכום של כ- 829 מיליון שקלים חדשים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

בחודש מרץ 2010, הגישו הנתבעים וביניהם הבנק, כתבי הגנה מטעמם.

מחודש מרץ 2011 ועד חודש אפריל 2012, נשמעו הראיות והוגשו סיכומי הצדדים בתיק.

לאחר שמיעת הראיות, ניתן בחודש יולי 2013 פסק דין חלקי נגד הבנקים המשיבים ובנובמבר 2013 ניתן על ידי בית המשפט, פסק דין משלים המחייב את הנתבעים לשלם לתובעים סכום של כ-48.5 מיליוני שקלים חדשים בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 9 בנובמבר 2009, החזר אגרה בסך של כ-0.5 מיליוני שקלים חדשים וכן סכום של כ-4.2 מיליוני שקלים חדשים שכר טרחה עורך דין. על פי חוות דעת היועצים המשפטיים של הבנק, חלקו זה לשיעור השתתפותו במימון (10%) הבנקים הגישו לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין וכן בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. ערעור על פסק הדין הוגש אף על ידי התובעים. הצדדים הגיעו ביניהם להסכמה בעניין עיכוב הביצוע. הערעור קבוע לדיון בחודש ינואר 2015.

ח. בחודש יוני 2010, התקבלה בבנק תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של 26 מיליון שקלים חדשים. לטענת המבקשים, הפר הבנק את חובותו לפי סעיף 9 א(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981, בכך שלא דאג להסיר ו/או לשלוח הודעות הסרת רישום שעבודים הערות אזהרה על מקרקעין ועל זכויות אחרות הרשומים במרשמים השונים (רשם המשכונות, לשכת רישום מקרקעין, מנהל מקרקעי ישראל וחברות משכנות), כבטוחה עבור הלוואות שנתן ללקוחותיו, וזאת לאחר שההלוואה עבורם נפרעה.

בהחלטה מיום 24.11.2013, בקש בית המשפט, את עמדתו של המפקח על הבנקים לעניין מספר סוגיות הנוגעות לבקשות האישור וביחס לאופן מחיקת השעבודים. במקביל הצדדים ניהלו הליך גישור במטרה להביא לפתרון המחלוקת ביניהם, מחוץ לכתלי בית המשפט.

הצדדים הגיעו להסדר פשרה, אשר יובא לאישור בית המשפט עד ליום 19 במרץ 2014.

ט. בחודש מאי 2011 התקבלה בבנק תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של 181 מיליון שקלים חדשים. עניינה של התביעה, גביית עמלת פירעון מוקדם בגין "הלוואה משלימה" לדיר, שלא כדין לכאורה. לטענת התובע, גובה הבנק עמלת פירעון מוקדם בגין "הלוואה משלימה", מבלי לתת את ההפחתה הקבועה על פי דין, לכאורה שלא כדין.

בחודש מרץ 2012, הבנק הגיש את תגובתו לבקשה במסגרתה נטען כי בהתאם להחלטת בנק ישראל, הבנק מכיר בהלוואות כמשלימות גם לגבי הלוואות שהועמדו לפני הלוואה מוכוננת וגם לגבי הלוואות שהועמדו לאחר ההלוואה המוכוננת.

בין הצדדים התנהלו מגעים לסיום המחלוקת ביניהם בפשרה.

בחודש יוני 2013 אישר בית המשפט הסדר פשרה בין הצדדים ונתן לו תוקף של פסק דין.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

- י. בחודש מאי 2011, התקבלה בבנק תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. עניינה של התביעה הוא בשתי טענות הנטענות כלפי הבנק - האחת, איחור בדיווח להוצאה לפועל אודות תשלומים שבוצעו להקטנת חוב שבגיננו מתנהל תיק הוצאה לפועל. השניה, אי סימון בטופסי הדיווח, של מספר הקרן שלהקטנתה יש לזקוף את התשלום המדווח ושל מספר כלל חישוב הריבית החלה על סכום התשלום המדווח.
- בתביעה ובבקשת האישור נטען, כי באיחור במסירת הדיווח להוצאה לפועל, ובאי סימון טופסי הדיווח כנדרש, מטעה הבנק את הלקוחות, גורם לכך שהלקוחות אינם מזוכים בריבית בהתאם למועד התשלום שביצעו ובהתאם לשיעור הריבית הנכון, יוצר מצב שבו החוב בתיקי הוצאה לפועל גבוה מהחוב האמיתי, וגובה תשלומים ביתר. עוד נטען בתביעה ובבקשת האישור, כי רשות האכיפה והגביה ולשכת ההוצאה לפועל מודות שמבוצע זיכוי בחסר במקרה של דיווח באיחור, תוך אי סימון טופס הדיווח כנדרש.
- התובע מצוין, שאינו יכול לאמוד את הנזק שנגרם לקבוצת התובעים כולם, אך מעריכו (על בסיס שאינו ברור לבנק), במאות מיליוני שקלים.
- ביום 9 בינואר 2012, הוגשה תשובת הבנק לבקשת האישור, בה פורטו בהרחבה טענות ההגנה העובדתיות והמשפטיות העומדות לבנק. ביום 20 במאי 2012, הגיש המבקש את תגובתו לתשובת הבנק לבקשת האישור. לאור טענות חדשות שהועלו על ידי המבקש בתגובתו לתשובת הבנק, הגיש הבנק תגובה נוספת ומפורטת ביום 15 באוגוסט 2012. ביום 17 באוקטובר 2012 וביום 29 באוקטובר 2012 התקיימו דיונים מקדמיים בתיק בבית המשפט. בהסכמת הצדדים החל הליך של גישור במטרה לנסות ולהסדיר את המחלוקות ביניהם. הליך הגישור ממשיך ומתנהל, בד בבד, גם לגבי בקשות אישור נוספות נגד בנקים אחרים, בעילה זהה והוא טרם הסתיים.
- יא. בחודש יולי 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה בסכום של 81.8 מיליוני שקלים חדשים, בגין פעולות שבוצעו בחשבון התובעים, בעסקאות פרוורד, אשר גרמו לתובעים הפסדים לכאורה. התובעים טוענים כי הבנק פעל בחשבון באופן חד צדדי וללא הודעה מוקדמת של דרך חישוב הבטחונות, תוך גרימת הפסדים לתובעים בנקיטת פוזיציות מסוכנות. לטענת התובעים, מעשי הבנק ומחדליו הביאו לקריסת החשבון ותיק ההשקעות.
- בחודש ינואר 2012 הוגש כתב הגנה מטעם הבנק.
- לטענת הבנק, התובע הינו מיומן ובקיא בשוק ההון, והבנק פעל כל העת במקצועיות, ביסודיות ובמימנות.
- בחודש נובמבר 2012 הוגשו לבית המשפט ראיות התובעים והבנק הגיש ראיותיו בחודש אפריל 2013.
- בין הצדדים התנהל הליך גישור, במסגרתו הגיעו הצדדים להסדר פשרה, וביום 19.2.2014 אישר בית המשפט את הסדר הפשרה ונתן לו תוקף של פסק דין.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

י"ב. בחודש אוגוסט 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית בסכום של "מאות מיליוני שקלים חדשים" בכתב התביעה לא ננקב סכום ספציפי. התובע מבקש לקבוע בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, כי התביעה תוגש בשם כל לקוחות הבנק, אשר חשבונם חויב בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי רשות שיפוטית, או שחשבונם חויב בריבית שלא כדין בגין הוצאות משפטיות שאושרו.

הדיון מצוי בשלבים ראשונים. בחודש נובמבר 2012, החלו הצדדים הליך גישור ממשיך ומתנהל במטרה לנסות ולהסדיר את המחלוקות ביניהם. הליך הגישור מתנהל, בד בבד, גם לגבי בקשות אישור נוספות נגד בנקים אחרים, בעילה זהה והוא טרם הסתיים.

י"ג. בחודש ספטמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית כנגד הבנק ובנקים נוספים. בגין גביה אסורה לכאורה של ריבית דריבית, בניגוד לדין ולהסכמים, בהלוואות לדירה, לרבות הלוואה מוכוונת, הלוואת זכאות והלוואה משלימה, אך למעט הלוואה עומדת. סכום התביעה הכולל כנגד הבנקים עמד על סך של כ- 927 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בתובענה 364 מיליוני שקלים חדשים.

בחודש מאי 2012 הבנק הגיש תגובתו לבקשה, וטען כי הבקשה משוללת יסוד, הבנק פועל בהתאם להוראות הדין ואין כל חיוב בריבית דריבית באופן שבו נוהגים הבנקים בכלל והבנק בפרט.

הוגשה בתיק גם עמדת המפקח על הבנקים, התומכת בעמדת הבנקים.

ביולי 2013 התקיים דיון הוכחות, במהלכו נחקרו המומחים מטעם הצדדים. סיכומים מטעם הבנקים, ובכלל זה הבנק, טרם הוגשו.

י"ד. בחודש נובמבר 2011 התקבלה בבנק יהב תביעה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה, כנגד בנק יהב והבנק הבינלאומי. על פי הנטען בתביעה, הבנקים גבו ביתר עמלת טיפול במזומנים, בניגוד לכאורה לדין, ובפרט בניגוד לכללי הבנקאות (עמלות). התובע הגיש במצורף לתביעה בקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום כולל של כ- 200 מיליוני שקלים חדשים.

בנק יהב הגיש תגובה לבקשה. בקדם המשפט שהתקיים בתיק, המבקש ויתר על כל טענותיו, למעט הטענה הנוגעת לגבית העמלה, לכאורה בניגוד לכללים. בחודש מרץ 2013 נשמעו סיכומי הצדדים בתיק. בחודש נובמבר 2013 דחה בית המשפט את הבקשה להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית.

ט"ו. בחודש דצמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ- 26 מיליון שקלים חדשים, בגין גבית עמלה על מתן שירות "טיפול במזומנים על ידי פקיד". לטענת התובעת, הבנק רשאי לגבות עמלה רק בגין משיכת סכום העולה על עשרה אלפי שקלים חדשים.

בחודש נובמבר 2012, הגיש הבנק תגובתו לבקשה לבית המשפט, בה דחה את טענות המבקשת. בעקבות המלצת בית המשפט בתאריך 8 לדצבר 2013, התובעת הסתלקה מן הבקשה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ט"ז. בחודש אוגוסט 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ- 2.3 מיליארדי שקלים חדשים, נגד שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "ש.ב.א"), הבנקים הגדולים, בכללם הבנק וגורמים נוספים, בגין גבית עמלות שלא כדין לכאורה, במשיכת מזומנים באמצעות המכשירים למשיכת כספים המתופעלים על ידי ש.ב.א, והנמצאים בשטחי הבנקים הנתבעים. הטענה המרכזית הנה כי בעקבות הגבלת סכום המשיכה המרבי לפעולה הקבוע במכשירים אלה, גדל מספר עמלות המשיכה המשולם לשבא, כמו גם מספר עמלת ביצוע פעולה בערוץ ישיר בגין כל משיכה, לבנק בו מתנהל החשבון. על פי האמור בתביעה, ארבעה הבנקים האחרים נתבעים בשל היותם בעלי מניות בש.ב.א, ואילו הבנק נתבע אף על פי שמניותיו בש.ב.א הועברו לבעלי מניות אחרים עוד בשנת 1980, אולם נותרו בידו, לטענת התובע, זכויות הניתנות לבעלי מניות.

טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה. בינואר 2014, פנה המבקש בבקשה לקבל את הסכמת כל המשיבים להסתלקותו מההליך ללא הוצאות. הבנק נתן את הסכמתו בכפוף לקבלת הסכמת כל הנתבעים והשפעה על תוכן ההסתלקות.

ביום 29 בינואר 2014 אושרה ע"י בית המשפט, בקשת הסתלקות מוסכמת והתביעה נדחתה.

י"ז. בחודש ספטמבר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בגין גביית מס ערך מוסף בגין שכר טרחה בתיקי הוצאה לפועל הנפתחים נגד חייבים. התובעת לא נקבה בסכום כלשהו לתביעתה הייצוגית.

בחודש מרץ 2013, הגיש הבנק את תגובתו לבקשה לבית המשפט.

בחודש יוני 2013, מחק בית המשפט את הבקשה, לאחר שהתובעת ביקשה להסתלק מתביעתה.

י"ח. בחודש אוקטובר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, נגד חמשת הבנקים הגדולים ובכללם הבנק, בגין חוסר התאמה בין גובה החוב של הלקוח כפי שהוא רשום בספרי הבנק, לבין סכום החוב כפי שהוא מופיע בתיקי הוצאה לפועל שכן, קיים פער בין המועד בו מתבצע תשלום בתיק הוצל"פ לבין המועד בו מזוכה התשלום בחשבון הבנק של החייב. לדברי התובעים סכום התביעה אינו ניתן להערכה בשלב זה. תשובת הבנק לבקשת האישור הוגשה בתאריך 14 לינואר 2014.

י"ט. בחודש דצמבר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-6 מיליארדי שקלים חדשים בגין אי הודעה לכאורה לנוטלי הלוואות, כי חלות הוראות "היתר עיסקא" על הלוואות שנטלו, וכתוצאה מכך, גביית יתר של ריבית פיגורים על הלוואות, מצד הבנק.

לטענת המבקשים, הבנק לא מילא אחר התחייבויותיו על פי היתר העיסקא, וחייב את המבקשים בריבית פיגורים גבוהה ב- 10% מהריבית הרגילה.

בחודש יולי 2013, הגיש הבנק לבית המשפט את תגובתו לבקשה.

בחודש ינואר 2014, ביקשו המבקשים להסתלק מהבקשה, ללא צו הוצאות. בית המשפט נענה לבקשתם ונתן תוקף של פסק דין לבקשתם. בכך הסתיימו ההליכים המשפטיים בתיק.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

כ. בחודש דצמבר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בעניין קביעת שיעורי ריבית הפיגורים אותה גובה הבנק במסגרת ניהול תיקי הוצאה לפועל כנגד חייבים. לטענת התובעת הבנק גובה ריבית בשיעור החורג משמעותית מריבית העו"ש המקסימלית. התובעת איננה יודעת להעריך את סכום התביעה. סוכם כי בקשה זו תצורף להליך גישור המתנהל בבקשות אחרות שאף עניין הוא בנושא הליכי גביה שמנהל הבנק נגד לקוחות חייבים. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור תביעה ייצוגית.

בגין כל התביעות בקבוצת הבנק שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליוני שקלים חדשים, לא כולל תביעות שצוינו בסעיף 11 להלן, קיימת חשיפה נוספת שאינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה, בסך מצטבר של כ-49 מיליוני שקלים חדשים.

11) כנגד הבנק תלויות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, כמפורט להלן, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. 1) בחודש אוגוסט 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-10.5 מיליארדי שקלים חדשים נגד 5 הבנקים הגדולים ובכללם הבנק, וכן נגד המנהלים הכלליים של הבנקים ובכללם המנהל הכללי של הבנק באופן אישי, בגין גביית עמלות שלא כדין ע"י הבנקים, בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח של מט"ח. בחודש ספטמבר 2013, הגישו התובעים לביהמ"ש בקשה לאישור הסתלקות מהתביעה האישית נגד המנהלים הכלליים של הבנק, והתביעה האישית נגדם נמחקה. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה.

2) בחודש מרץ 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית בסכום של 2.07 מיליארדי שקלים חדשים כנגד הבנק ו-4 בנקים נוספים, בנק אוצר החייל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אגוד לישראל בע"מ ובנק יהב לעובדי המדינה בע"מ בגין גביית עמלות שלא כדין, לכאורה, על ידי הבנקים בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח מט"ח. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה.

ב. בחודש אוקטובר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-622 מיליוני שקלים חדשים, בגין התניית שירות בחיובי ריבית ביתר בקשר להלוואות בערבות מדינה. לטענת המבקשים, כתנאי להעמדת הלוואות בערבות המדינה, בהן המדינה ערבה כלפי הבנק להחזר ההלוואה עד לגובה 70% מסך ההלוואה, מתנה הבנק העמדת פקדון על ידי הלקוח בגובה של 25% לכל הפחות מסכום ההלוואה. לטענתם, בכך שהבנק למעשה מלווה ללווה 75% בלבד מסכום ההלוואה בעוד שהוא גובה ריביות על מלוא סכום ההלוואה. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ג. בחודש אוקטובר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה כנגד הבנק וכנגד בנק לאומי ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית בסכום של 112.5 מיליוני שקלים חדשים, בגין הצבת מצלמות מעקב בעמדות כספומטים, ללא הצבת שילוט מתאים ליידוע הלקוחות בדבר הצבת המצלמות, תוך הפרה לכאורה של פרטיותם.

טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה.

(12) ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 43(א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

ביום 24 במרץ 2010 הגיש הבנק ערר על הקביעה לבית הדין להגבלים עסקיים את תשובתה לערר ביום 22 בפברואר 2011 ביום 18 ביוני 2012 הורה בית הדין על מחיקת חלקים מתשובת הממונה לערר.

מועד לשימוע בטרם יחליט הממונה אם לפרסם קביעה משלימה נקבע ליום 14 במרץ 2014.

בין הבנק ויתר הבנקים אשר אליהם מתייחסת התביעה, לבין הממונה על ההגבלים העסקיים מתקיימים מגעים להסדר, המושתת, בין היתר, על ביטול התביעה ותשלום על ידי הבנק (ויתר הבנקים בהתאמה), סכום אשר יועד תחילה להסדרת תביעות ייצוגיות שעניינן הפרת דיני הגבלים עסקיים, לכאורה, בקשר עם גביית עמלות כאמור.

לפרטים בדבר התביעה שהוגשה כנגד בהתבסס על הממונה על ההגבלים העסקיים, ראה סעיף 10.ה' בביאור זה.

(13) בשנים האחרונות התנהלו מגעים בין רשויות ארצות הברית ושוויץ בקשר לאמנת כפל מס בין שתי המדינות הללו. לבקשת רשויות שוויץ, מספר בנקים שווייצרים ובהם בנק המזרחי שוויץ, מסרו מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים, לצורך העברתו לרשויות ארצות הברית.

בחודש אוגוסט 2013 נמסר לבנק המזרחי שוויץ על ידי הרשויות בארצות הברית, כי נפתחה חקירה הנוגעת לעסקיו. בנק המזרחי שוויץ הביע נכונות לסייע ולשתף פעולה עם הרשויות בארצות הברית בהתאם להוראות החוק והאמנה בין שוויץ לארצות הברית, ואף מסר לרשויות בארצות הברית נתונים סטטיסטיים שנדרשו. בנק המזרחי שוויץ מדווח לרשויות הפיקוח השווייצריות מעת לעת על האירועים שבנדון, והבנק מדווח על כך למפקח על הבנקים, מעת לעת. בנק המזרחי שוויץ יחד עם הבנק מקיים קשר רצוף עם הרשויות בארצות הברית על מנת להגיע עמם למתווה מתאים לקבוצת הבנק. בשלב זה, לא ניתן להעריך את הסיכוי להתממשות הפסד לבנק בגין ההתפתחויות מול הרשויות בחברת הבת שוויץ, או את סכומי החשיפה המתייחסים לכך, או את טווח החשיפה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

- (14) ביום 18 בנובמבר 2008 חתם הבנק עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל (להלן: "דיינרס") - (להלן ביחד: "קבוצת כאל"), על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק (להלן "הכרטיסים"), אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. במסגרת ההסכם נקבעו זכויות הצדדים וכן נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי קבוצת כאל לכרטיסים כמו גם כל יתר התנאים הנוגעים לכך.
- במסגרת ההסכם ניתנה לבנק אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל, אשר אילו הוקצו במועד חתימת ההסכם היו מהוות עד 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא.
- ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה או תיפדה כאמור, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו והיא ניתנת להארכות נוספות.
- ההסכם הסתיים ביום 18 בנובמבר 2013 ללא מימוש אופציות על ידי הבנק במהלך התקופה.
- ביום 2 במרץ 2014 חתם הבנק עם קבוצת כאל, על הסכם עדכון להסכם ההנפקה המשותפת. ההסכם המעודכן הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו.
- במסגרת ההסכם עודכנו הסדרי התפעול והשיווק של הכרטיסים וכן מנגנוני התגמול של הצדדים.
- ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישן.
- להסכם שנחתם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.
- (15) חברה לנאמנות שהינה חברה מאוחדת של הבנק, עוסקת בעסקי נאמנות הכוללים, בעיקר, נאמנויות לקרנות נאמנות, למחזיקי איגרות חוב, לבעלי מניות חסומות ולהחזקת חשבונות בנק.
- (16) במסגרת הסכם עבודה שנחתם ביום 30 בדצמבר 1993 עם נציגות העובדים, העמיד הבנק לעובדיו הלוואות לזמן ארוך, למימון רכישה רטרואקטיבית של זכויות פנסיה מקרנות פנסיה מסוימות, איתן התקשר הבנק בקשר לכך, הנושאות הצמדה וריבית ששיעורה קבוע. הוסכם, כי אם יתברר במועד הפירעון של כל הלוואה מההלוואות האמורות, כי הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו כאמור, עולים על התשואה המצטברת בקופת גמל מוסכמת, הן תופחתנה בהתאם. השלכות מס, באם תהיינה, בגין הפחתה זו יחולו על הבנק. כאשר נוצר פער, כאמור לעיל, נערכת הפרשה בהתאם. יתרת הלוואות לתאריך המאזן מסתכמת בסך של כ-19 מיליון שקלים חדשים.
- (17) הבנק התחייב כלפי הנאמן לאיגרות החוב ולכתבי התחייבויות הנדחים, שהונפקו על ידי טפחות, חברה להנפקות מקבוצת בנק המזרחי בע"מ, למלא את תנאי התשלום כמצוין באיגרות החוב וכתבי ההתחייבויות הנדחים. לפרטים נוספים ראה ביאור 11.
- (18) הבנק התחייב כלפי חוסכים בתכניות חסכון מסוימות, שיילוו מהבנק, לתנאים קבועים כדלקמן:

31 בדצמבר		
2012	2013	
1,216	1,228	90% משיעור הריבית המקובלת בזמן מתן האשראי ⁽¹⁾
253	36	0.25% פחות מהריבית המקובלת בזמן מתן האשראי ⁽¹⁾
1,469	1,264	

(1) ההתחייבות ניתנת לניצול רק בקיום תנאים מסוימים בהתאם למפורט בתכניות החסכון. העמדת האשראי מסורה בכל עת לשיקול דעתו הבלעדי של הבנק, על פי הנהלים הקיימים בבנק, בהתחשב במאפייני הלקוח, ולאחר שתיבחן לגופה בקשת הלקוח לקבל מהבנק אשראי.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

19) החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם חדש לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שתינתנה מכספי האוצר החל מיום 1 ביולי 2004, יחול שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מרכז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות, הנמוך באופן משמעותי משיעור העמלה בגין הלוואות שניתנו עד ליום 30 ביוני 2004. תוקף הסכם זה הוארך מידי שנה, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2014.

בחודש מאי 2008 נכנס לתוקף הסכם חדש בין משרד האוצר לבין הבנקים (ההסכם צפוי להתחדש מידי שנה, אלא בהודעת אחד הצדדים על רצונו לסיים את ההסכם), לפיו הלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה ניתנות מכספי הבנק ועל אחריותו. ריבית הלוואה נקבעת בהתאם לריבית הסיוע מכספי האוצר.

תקופות הלוואה נקבעו ל- 25 שנים, 20 שנים, 15 שנים או עד 10 שנים, לפי בחירת הלקוח, ולא יותר מתקופת הסיוע מכספי אוצר. יתר התנאים הם בהתאם למקובל בסיוע מכספי האוצר, לרבות פטור מעמלת פירעון מוקדם.

בגין הלוואות לזכאים מסויימים, משלים משרד האוצר לבנקים המבצעים סיוע מכספי בנק, הפרשי ריבית בין הריבית בה תבוצענה הלוואות בפועל לבין הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל, בתוספת מרווח. במקביל לביצוע הלוואות

כאמור לעיל, רשאים הבנקים להמשיך ולהעמיד לזכאים מקבוצת הדירוג הנמוכה הלוואות מכספי האוצר, בתנאי ההסכם הקודם (משנת 2004), ובכפוף לכך שהיקף הלוואות לקבוצת הזכאים מהדירוג הנמוך לא יעלה על 8% מהיקף סך הלוואות שבוצעו על ידי הבנק לקבוצה זו (מכספי בנק ומכספי תקציב).

תוקף הסכם מתן הסיוע מכספי בנק לזכאים שנחתם ב- 2008 הוארך עד ליום 30 באפריל 2014.

הכנסות הקבוצה בגין כלל פעילות הלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2013 בכ- 64 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ- 66 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2012.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		סך הכל
				שקל - מדד	אחר	
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾						
1,803	-	-	-	-	1,803	חוזי forward
1,900	-	-	-	1,900	-	Swaps
3,703	-	-	-	1,900	1,803	סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
1,900	-	-	-	1,900	-	
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
62,217	47	-	52,204	900	9,066	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
6,857	-	2,317	4,540	-	-	אופציות שנכתבו
5,854	-	2,318	3,536	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
12,362	-	-	12,362	-	-	אופציות שנכתבו
12,542	-	-	12,542	-	-	אופציות שנקנו
47,772	-	-	11,027	34,703	2,042	Swaps
147,604	47	4,635	96,211	35,603	11,108	סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
21,574	-	-	-	20,082	1,492	
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
931	-	-	931	-	-	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
22,485	-	15,305	7,180	-	-	אופציות שנכתבו
22,485	-	15,305	7,180	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
-	-	-	-	-	-	אופציות שנכתבו
589	-	514	-	75	-	אופציות שנקנו
625	-	560	-	65	-	Swaps
3,521	-	3,291	-	230	-	
50,636	-	34,975	15,291	370	-	סך הכל

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון - המשך

(א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2013					
חזי ריבית	חזי מטבע חוץ	חזים בגין מניות	חזי סחורות	סך הכל	
				שקל - מדד	אחר
-	-	-	17	17	-
-	-	-	990	-	990
-	-	-	1,007	17	-
סך הכל					
12,911	37,873	112,492	39,610	64	202,950

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

-	-	-	-	17	17
-	-	-	990	-	990
-	-	-	990	17	-
סך הכל					
12,911	37,873	112,492	39,610	64	202,950

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾

3	7	-	-	-	10
-	140	-	-	-	140
169	1,082	1,595	335	2	3,183
191	1,320	1,450	17	2	2,980
-	12	159	253	-	424
-	41	143	248	-	432

שווי הוגן ברוטו שלילי

ה. סך הכל

172	1,101	1,754	588	2	3,617
48	153	1,049	588	1	1,839
191	1,501	1,593	265	2	3,552
8	167	970	265	1	1,411

יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾

מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾

מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 11 מיליוני שקלים חדשים ושווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 14 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון - המשך

א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				שקל - מדד	אחר	
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾						
100	-	-	-	-	-	100 חוזי forward
2,457	-	-	-	2,457	-	Swaps
2,557	-	-	-	2,457	100	סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
2,449	-	-	-	2,449	-	
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
66,781	38	-	54,712	1,550	10,481	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
4,540	-	2,900	1,640	-	-	אופציות שנכתבו
5,311	-	2,939	2,372	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
8,245	-	-	8,245	-	-	אופציות שנכתבו
8,505	-	-	8,505	-	-	אופציות שנקנו
52,820	-	-	12,625	38,153	2,042	Swaps
146,202	38	5,839	88,099	39,703	12,523	סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
23,210	-	-	-	21,717	1,493	
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
342	-	-	342	-	-	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
13,708	-	9,836	3,872	-	-	אופציות שנכתבו
13,708	-	9,836	3,872	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
1,119	1	809	148	161	-	אופציות שנכתבו
1,034	1	787	174	72	-	אופציות שנקנו
3,957	-	3,957	-	-	-	Swaps
33,868	2	25,225	8,408	233	-	סך הכל

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון - המשך

(א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2012					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל - מדד	אחר
					ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
177	177	-	-	-	נגזרי אשראי בהם הבנק ערב
2,331	-	-	2,331	-	חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
2,508	177	-	2,331	-	סך הכל
185,135	217	31,064	98,838	42,393	12,623
					סך הכל סכום נקוב של מכשירים נגזרים

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגדרים ⁽¹⁾						
1	-	-	-	-	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
316	-	-	-	316	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾
3,259	1	282	1,451	1,280	245	שווי הוגן ברוטו חיובי
3,214	1	131	1,377	1,490	215	שווי הוגן ברוטו שלילי
						ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾
258	-	177	79	2	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
246	-	166	79	1	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						ד. נגזרי אשראי
						נגזרי אשראי בהם הבנק ערב
1	1	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						ה. סך הכל
3,518	1	459	1,530	1,282	246	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾
						מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
1,216	1	459	568	126	62	
3,777	2	297	1,456	1,807	215	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾
						מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
1,343	2	297	783	211	50	

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משבצים בסך 6 מיליוני שקלים חדשים ושווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משבצים בסך 4 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון - המשך
(ב) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	
3,617	904	-	29	2,003	681	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(1,627)	-	-	-	(1,627)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
(184)	(17)	(72)	-	(95)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,806	887	(72)	29	281	681	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,615	2,038	-	76	1,501	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(502)	-	-	-	(502)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
3,113	2,038	-	76	999	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
4,919	2,925	(72)	105	1,280	681	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3,552	823	-	-	2,341	388	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(1,627)	-	-	-	(1,627)	-	מכשירים פיננסיים
(597)	-	-	-	(597)	-	בטחון במזומן ששועבד
1,328	823	-	-	117	388	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(1) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 11 מיליוני שקלים חדשים.

(2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

(3) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 14 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון - המשך
(ב) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2012 ⁽¹⁾						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	
3,518	667	-	23	2,358	470	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
						סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1,754)	-	-	-	(1,754)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
(246)	-	-	-	(246)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,518	667	-	23	358	470	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,902	2,214	-	433	1,255	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
(540)	-	-	-	(540)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
3,362	2,214	-	433	715	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
4,880	2,881	-	456	1,073	470	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3,777	749	-	-	2,691	337	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽⁴⁾
						סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1,754)	-	-	-	(1,754)	-	מכשירים פיננסיים
(553)	-	-	-	(553)	-	בטחון במזומן ששועבד
1,470	749	-	-	384	337	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(1) הוצג מחדש.

(2) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 6 מיליוני שקלים חדשים.

(3) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחשבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

(4) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 4 מיליוני שקלים חדשים.

בשנת 2013 הוכרו הכנסות מקיטון הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים בסך 28 מיליוני שקלים חדשים (בשנת 2012 הוכרו הפסדי אשראי בסך 42 מיליוני שקלים חדשים, בשנת 2011 הוכרו הפסדי אשראי בסך 19 מיליוני שקלים חדשים).

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון - המשך
 ג) פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013					
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חמש שנים	מעל חמש ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	2,406	4,949	3,501	2,055	12,911
אחר	4,062	6,794	13,466	13,551	37,873
חוזי מטבע חוץ	59,784	41,447	4,360	6,901	112,492
חוזים בגין מניות	37,083	2,413	114	-	39,610
חוזי סחורות ואחרים	31	33	-	-	64
סך הכל	103,366	55,636	21,441	22,507	202,950

ליום 31 בדצמבר 2012					
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חמש שנים	מעל חמש ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	1,528	5,702	3,122	2,271	12,623
אחר	2,989	11,061	13,475	14,868	42,393
חוזי מטבע חוץ	52,778	32,715	5,549	7,796	98,838
חוזים בגין מניות	28,114	2,340	610	-	31,064
חוזי סחורות ואחרים	34	6	40	137	217
סך הכל	85,443	51,824	22,796	25,072	185,135

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון - המשך

(ד) תאור המכשירים הנגזרים והסיכונים הגלומים בפעילות זו:

(1) כללי

פעילותו של הבנק במכשירים נגזרים, כגון חוזים עתידיים ועסקאות אקדמה, אופציות והחלפות פיננסיות, מתבצעת הן כמתווך עבור לקוחותיו והן עבור עצמו, כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות שלו ובין השאר למזעור חשיפות הבנק לסיכוני שוק.

(2) סוגי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים ותיאורם

העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כוללות חוזי מטבע, חוזי ריבית וחוזים אחרים וכן חוזים עבור לקוחות בשוק המעו"ף, על מדדים ונכסים שונים, כמפורט להלן:

- עסקאות אקדמה (Forward) וחוזים עתידיים (Futures):
חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן - נכסי בסיס), שיבוצעו בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקאות החלפה (Swap):
חוזים להחלפת כמות מוגדרת של נכסי בסיס במועד העסקה, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options):
חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- נגזרי אשראי:
חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה חד פעמית או תקופתית, את הזכות לקבלת תשלום במקרה של שינוי בדירוג אשראי, אי יכולת לעמוד בהתחייבויות או כל אירוע אשראי אחר, המתייחס למדינה או לחברה, כפי שנקבע בחוזה.
- עסקאות למסירה מיידית (Spot):
עסקאות חליפין בין שני מטבעות, על פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך שני ימי עסקים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

3 סיכונים הגלומים בפעילות במכשירים נגזרים

במסגרת פעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים נחשף הבנק לסיכוני אשראי, לסיכוני שוק הכוללים סיכוני ריבית וסיכוני בסיס, לסיכוני נזילות ולסיכונים תפעוליים, כמפורט להלן:

א. חשיפת האשראי במכשירים נגזרים, המוגדרת בהוראות המפקח על הבנקים כ-"חשיפת אשראי נוכחית", מתבטאת בסכום ההפסד האפשרי המירבי שיהיה לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העיסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה ומבלי להתחשב בבטחונות. בנגזרי אשראי שכותב הבנק, חשיפת האשראי מתבטאת בסכום אותו יתחייב הבנק לשלם בקרות האירוע שנקבע בחוזה. לצורך ניהול חשיפות האשראי הגלומות במכשירים הפיננסיים הנגזרים במהלך חיי העיסקה, נאמד גודל החשיפה במחיר התקשרות בעיסקה הפוכה לתקופה שנותרה לחיי העיסקה. דרישת הבטחונות נקבעת על פי סוג הלקוח, ולעיתים בשיעור קבוע מסכום מסגרת האשראי שנקבעה לאותו לקוח. במקרים אחרים נקבעת החשיפה על פי שיטת התרחישים המבוססת על מודל בלק ושולס. הבטחונות הנדרשים על ידי הבנק כוללים בדרך כלל בטחונות נזילים, כגון ניירות ערך, פיקדונות וכד', המוערכים לבטחון בהתאם למקדמי הבטחון השונים הנהוגים בבנק.

ב. סיכוני השוק עימם מתמודד הבנק במכשירים נגזרים, נובעים מרגישות שונה שלהם לשינויים בלתי צפויים בריבית, בשיעור האינפלציה, בשערי החליפין ובמדדים פיננסיים אחרים. הבנק מנהל את סיכוני השוק הגלומים במכשירים נגזרים על ידי שילובם של מכשירים אלה במסגרת ניהול החשיפה לסיכוני שוק של כלל פעילויות הבנק.

ג. סיכון נזילות במכשירים נגזרים נובע מהסיכון להיעדר יכולת לסגור במהירות חשיפה על ידי סילוק במזומן או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. המכשירים הנגזרים והשפעתם על צרכי הנזילות, הם חלק אינטגרלי מניהול סיכוני הנזילות של הבנק לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 342.

ד. סיכון תפעולי במכשירים נגזרים נובע מהסיכון לתפעול שגוי של העסקאות, החל ממועד קשירתן ועד לסליקתן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(1) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, מהוון בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון הוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ליום המאזן. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים ליום המאזן ואינה לוקחת בחשבון את התנדודיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה, או שאינם נושאים ריבית, או מכשירים צמודים למדד המחירים לצרכן לטווחים הקצרים מאלו שבהם מתבצעות עסקאות דומות בפועל. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או שישולמו אגב הפעילות העסקית, וכמו כן הם אינם כוללים את השפעת המס. יתר על כן, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן שלא ימומש, מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות ההערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

(2) השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

- א. חישוב השווי ההוגן נערך על ידי ההנהלות בקבוצת הבנק בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם, המבוססות על ניתוח אמפירי.
- הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות של שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות, על בסיס שנתי. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל, בכל מגזר הצמדה ובכל סוג ריבית בנפרד.
- קיימים בבנק פיקדונות וחשכונות עם תחנות יציאה (בריבית קבועה או משתנה, צמודי מדדי ולא צמודים), בהם תנאי הריבית ידועים מראש. הנחות היציאה בתחנות מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת. הנחות הפירעון המוקדם הביאו לירידה של 375 מיליון שקלים חדשים בסך השווי ההוגן של הנכסים, ולירידה של 8 מיליון שקלים חדשים בסך השווי ההוגן של ההתחייבויות.
- ב. פיקדונות הציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים, לפי שיעורי ריבית שבהם, להערכת ההנהלות בקבוצת הבנק, ניתן היה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן. בעסקאות הנושאות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בעסקאות דומות במועד הדיווח. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה.
- ג. ניירות ערך סחירים, לרבות ניירות ערך מגובי נכסים, ראה ביאור 1 ט'.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

- ד. השקעות בתאגידים אשר לא ניתן לצטט להן מחיר שוק אינן נכללות בביאור זה לפי שוויין ההוגן, אלא לפי העלות (בניכוי הפרשות לירידת ערך), שלפי הערכת ההנהלה אינה נמוכה משוויה ההוגן של ההשקעה.
- ה. אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים, מנוכים בשיעור נכיון מתאים. בהלוואות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בהלוואות דומות במועד הדיווח. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה. יתרת האשראי פולחה לפי רמות הסיכון של הלקוחות ליום המאזן, ובמשכנתאות לפי קטגוריות הומוגניות, לגביהן חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית).
- תקבולים אלה הווננו בשיעור ריבית שבהם להערכת הבנק ניתן יהיה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן ואשר משקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי ללקוח ברמת סיכון דומה, ובמשכנתאות לפי קבוצות הומוגניות.
- בהלוואות מסוימות שניתנו בבנק ובחברה בת בריבית משתנה בתדירות של עד שלשה חודשים, בעיקר בהלוואות לדיר, היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן.
- ו. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את חברות קבוצת הבנק, בהעמדת אשראים ביום המאזן. תזרימי המזומן העתידיים של חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- ז. ירידה בשיעורי הנכיון ב-1% משפיע על עלייה בשווי ההוגן של החובות הבעייתיים בקבוצה בכ-14 מיליוני שקלים חדשים.
- ח. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - היתרה בדוחות הכספיים ליום המאזן מהווה קירוב לשווי ההוגן.
- ט. מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים פנימיים, ועברו הליך תיקוף על ידי גורם מקצועי שמונה לכך בבנק.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(3) להלן מידע בדבר הערכת שווים ההוגן של מכשירים פיננסיים:

א. יתרות שווי הוגן

מאוחד					
31 בדצמבר 2013					
שווי הוגן					
סך הכל	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
26,063	3,118	19,878	3,067	26,060	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,011	298	2,491	4,222	7,000	ניירות ערך ⁽³⁾
70	-	-	70	70	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
140,129	130,354	9,775	-	138,565	אשראי לציבור, נטו
305	305	-	-	305	אשראי לממשלות
35	35	-	-	35	השקעות בחברות כלולות
3,606	536 ⁽²⁾	2,362	708	3,606	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,040	1,132	-	908	2,040	נכסים פיננסיים אחרים
179,259	135,778	34,506	8,975	177,681⁽⁴⁾	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
143,591	111,891	31,700	-	141,244	פיקדונות הציבור
2,077	2,035	42	-	2,041	פיקדונות מבנקים
74	74	-	-	62	פיקדונות הממשלה
17,708	2,024	-	15,684	16,443	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,538	732 ⁽²⁾	2,417	389	3,538	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,635	1,429	3,185	21	4,634	התחייבויות פיננסיות אחרות
171,623	118,185	37,344	16,094	167,962⁽⁴⁾	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) מדידת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של צד נגדי.

(3) לפרטים בדבר היתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 3.

(4) מזה נכסים והתחייבויות בסך 41,640 מיליון שקלים חדשים ובסך 32,478 מיליון שקלים חדשים, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ב-ד' להלן.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות שווי הוגן - המשך

מאוחד				
31 בדצמבר 2012				
שווי הוגן				
סך הכל	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן
נכסים פיננסיים				
16,684	2,495	11,930	2,259	16,671
				מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,044	375 ⁽⁵⁾	2,886 ⁽⁵⁾	5,783	9,041
				ניירות ערך ⁽³⁾
207	-	-	207	207
				ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
130,153	119,690	10,463	-	128,651
				אשראי לציבור, נטו
317	317	-	-	317
				אשראי לממשלות
33	33	-	-	33
				השקעות בחברות כלולות
3,518	852 ⁽²⁾	2,182	484	3,518
				נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,926	1,031 ⁽⁵⁾	-	895 ⁽⁵⁾	1,926
				נכסים פיננסיים אחרים
161,882	124,793	27,461	9,628	160,364⁽⁴⁾
				סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות				
130,183	97,951 ⁽⁵⁾	32,232	-	128,081 ⁽⁵⁾
				פיקדונות הציבור
1,740	1,669	71	-	1,694
				פיקדונות מבנקים
120	120	-	-	107
				פיקדונות הממשלה
15,462	2,203	-	13,259	14,039
				איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,773	1,152 ⁽²⁾	2,270	351	3,773
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,075	1,186 ⁽⁵⁾	2,889	-	4,075 ⁽⁵⁾
				התחייבויות פיננסיות אחרות
155,353	104,281	37,462	13,610	151,769⁽⁴⁾
				סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) מדידת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.
- (3) לפרטים בדבר היתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 3.
- (4) מזה נכסים והתחייבויות בסך 36,578 מיליון שקלים חדשים ובסך 29,564 מיליון שקלים חדשים, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ב-ד' להלן.
- (5) סווג מחדש.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן:

1. על בסיס חוזר ונשנה

מאוחד				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סך הכל שווי הוגן	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
				נכסים
				ניירות ערך זמינים למכירה
				איגרות חוב ומלוות
3,017	-	2,358	659	של ממשלת ישראל
82	-	-	82	של ממשלות זרות
124	-	-	124	של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל
224	176	48	-	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
23	-	-	23	של אחרים בישראל
109	24	85	-	של אחרים זרים
				ניירות ערך למסחר
1,552	-	-	1,552	איגרות חוב של ממשלת ישראל
				ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
70	-	-	70	
				אשראי בגין השאלות בין לקוחות
278	-	-	278	
				נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾
				חוזי ריבית:
				שקל מדד
172	56	116	-	אחר
1,101	67	1,034	-	חוזי מטבע חוץ
1,754	321	1,211	222	חוזים בגין מניות
577	91	-	486	חוזי סחורות ואחרים
2	1	1	-	
908	-	-	908	נכסים פיננסיים אחרים
11	11	-	-	אחר
10,004	747	4,853	4,404	סך כל הנכסים
				התחייבויות
278	-	-	278	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾
				חוזי ריבית:
				שקל מדד
191	11	180	-	אחר
1,501	134	1,367	-	חוזי מטבע חוץ
1,593	503	869	221	חוזים בגין מניות
251	83	-	168	חוזי סחורות ואחרים
2	1	1	-	
21	-	-	21	התחייבויות פיננסיות אחרות
14	14	-	-	אחר
3,851	746	2,417	688	סך כל ההתחייבויות

(1) מדידת השווי ההוגן במכשירים נגזרים שסווגו לרמה 3, מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - המשך:

1. על בסיס חוזר ונשנה

מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			
סך הכל שווי הוגן	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה			
			איגרות חוב ומלוות של ממשלת ישראל
4,700	-	2,594	2,106
95	-	-	95
123	-	-	123
394	229	165	-
25	-	-	25
168	31	127	10
4	-	-	4
ניירות ערך למסחר			
2,291	-	-	2,291
3	-	-	3
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
207	-	-	207
393	-	-	393
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾			
			חוזי ריבית:
246	101	145	-
1,282	173	1,109	-
1,530	493	928	109
453	⁽²⁾ 78	-	375
1	1	-	-
895	-	-	895
נכסים פיננסיים אחרים			
6	⁽²⁾ 6	-	-
12,816	1,112	5,068	6,636
סך כל הנכסים			
התחייבויות			
393	-	-	393
התחייבויות בגין השאלות בין לקוחות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾			
			חוזי ריבית:
215	48	167	-
1,807	325	1,482	-
1,456	709	621	126
293	68	-	225
2	2	-	-
4	4	-	-
4,170	1,156	2,270	744
סך כל ההתחייבויות			

(1) מדידת השווי ההוגן במכשירים נגזרים שסווגו לרמה 3, מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.

(2) סווג מחדש.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - המשך:

2. על בסיס שאינו חוזר ונשנה

מאוחד					
לשנה שהסתיימה		שווי הוגן			
ביום 31 בדצמבר 2013		רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾	הפסדים
		סך הכל			
		188	188	-	(21)
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון -

מאוחד					
לשנה שהסתיימה		שווי הוגן			
ביום 31 בדצמבר 2012		רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾	הפסדים
		סך הכל			
		209	209 ⁽²⁾	-	(72)
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון -

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) סווג מחדש.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 - המשך:

מאוחד										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012										
רווחים (הפסדים), שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2012	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012	העברות אל רמה 3	סילוקים	רכישות	מכירות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו שנכללו ⁽¹⁾		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2011		
						ברוח כולל אחר בהון	בדוח רווח והפסד			
נכסים										
ניירות ערך זמינים למכירה										
איגרות חוב ומלוות:										
	9	229	-	-	-	-	-	9	220	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
	(1)	-	-	-	(49)	-	(1)	(11)	61	מגובי נכסים
	2	31	-	(8)	-	-	-	2	37	של אחרים זרים
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾⁽³⁾										
חוזי ריבית:										
	111	101	23	(106)	-	48	-	8	128	שקל מדד
	125	173	-	(5)	-	40	-	19	119	אחר
	91	493	-	(583)	-	300	-	94	682	חוזי מטבע חוץ
	-	78	-	(75)	-	63	-	(3)	93	חוזים בגין מניות ⁽⁴⁾
	-	1	-	(1)	-	1	-	-	1	חוזי סחורות ואחרים
	-	6	-	(12)	-	-	-	3	15	אחר ⁽⁴⁾
	337	1,112	23	(790)	(49)	452	(1)	121	1,356	סך כל הנכסים
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾⁽³⁾										
חוזי ריבית:										
	(6)	48	3	(30)	-	45	-	2	28	שקל מדד
	(100)	325	-	(7)	-	90	-	(67)	309	אחר
	(10)	709	-	(570)	-	413	-	73	793	חוזי מטבע חוץ
	-	68	-	(125)	-	68	-	-	125	חוזים בגין מניות
	-	2	-	(9)	-	1	-	-	10	חוזי סחורות ואחרים
	(1)	4	-	(1)	-	-	-	(1)	6	אחר ⁽⁴⁾
	(117)	1,156	3	(742)	-	617	-	7	1,271	סך כל ההתחייבויות

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. רווחים והפסדים שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

(2) מדידת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי. תקן 157 חל מיום 1 בינואר 2011. סיווגים לרמה 3 בגין סיכון אשראי נכללו במסגרת טור "העברות אל רמה 3".

(3) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(4) סווג מחדש.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הטבלה שלהלן מציגה את השווי ההוגן של פריטים שנמדדים לפי שווי הוגן בעקבות הבחירה בחלופת השווי ההוגן:

מאוחד		
רווחים בגין שינויים בשווי ההוגן	שווי הוגן ליום	
לשנה שהסתיימה	31 בדצמבר 2013	
ביום 31 בדצמבר 2013		
21	850	ניירות ערך זמינים למכירה

מאוחד		
רווחים בגין שינויים בשווי ההוגן	שווי הוגן ליום	
לשנה שהסתיימה	31 בדצמבר 2012	
ביום 31 בדצמבר 2012		
21	1,106	ניירות ערך זמינים למכירה

ביאור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות

ליום 31 בדצמבר 2013

צדדים קשורים המוחזקים על ידי

התאגיד הבנקאי

בעלי עניין

חברות כלולות או חברות המוחזקות

מחזיקי מניות

בעת שנעשתה העסקה בשליטה משותפת

אחרים⁽⁵⁾

אנשי מפתח

ניהוליים⁽⁴⁾

בעלי שליטה

היתרה

היתרה

היתרה

היתרה

הגבוהה

הגבוהה

הגבוהה

הגבוהה

ביותר

ביותר

ביותר

ביותר

לתאריך

לתאריך

לתאריך

לתאריך

במשך

במשך

במשך

במשך

המאזן

המאזן

המאזן

המאזן

השנה⁽¹⁾

השנה⁽¹⁾

השנה⁽¹⁾

השנה⁽¹⁾

נכסים

15	2	-	-	476	378	15	13	-	-	אשראי לציבור
62	60	-	-	-	-	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות

התחייבויות

6	5	5	1	1,070	978	57	53	10	9	פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	4,405	4,405	מניות (כלול בהון עצמי) ⁽²⁾

סיכון אשראי במכשירים

7	-	1	1	243	218	7	6	1	-	פיננסיים חוץ מאזניים ⁽³⁾
---	---	---	---	-----	-----	---	---	---	---	-------------------------------------

(1) על בסיס יתרות לסוף כל חודש.

(2) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון העצמי של הבנק.

(3) סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה בודד.

(4) אנשי מפתח ניהוליים בתאגיד הבנקאי או בחברה האם שלו, לרבות דירקטורים ומנהלים כלליים ביחד עם בני משפחה קרובים שלהם.

(5) תאגיד שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם, מחזיק בהם בשליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק עשרים

וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או ראשי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2012									
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי					בעלי עניין				
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽⁵⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽⁴⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן
20	8	1	-	647	473	6	4	4	4
60	60	-	-	-	-	-	-	-	-
7	1	-	-	1,069	134	44	34	11	9
-	-	-	-	-	-	39	-	4,164	4,164
-	-	-	-	173	162	5	5	1	1

ביאור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

2013				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי	בעלי עניין			
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
-	6	-	-	הכנסות ריבית מאשראי לציבור
-	(1)	-	-	הוצאות ריבית על פיקדונות הציבור
-	5	-	-	סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
-	(3)	(40)	-	סך הכל

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2013				
מספר מקבלי הטבות	אחרים ⁽²⁾	אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾	מספר מקבלי הטבות	
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	
-	-	14	33 ⁽³⁾	בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו
-	-	14	7	דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
3	3	-	-	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו

- (1) אנשי מפתח ניהוליים בתאגיד הבנקאי או בחברה האם שלו, לרבות דירקטורים ומנהלים כלליים ביחד עם בני משפחה קרובים שלהם.
- (2) תאגיד שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם, מחזיק בהם בשליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (3) מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 25 (2012-2011); 23 (2011 - 2012); 26 מיליון שקלים חדשים; הטבות לאחר סיום העסקה 3 (2012-2011); 1 (2011 - 2012) 5 מיליון שקלים חדשים; תשלום מבוסס מניות: 5 (2012-2011); 10 (2011 - 2012) 18 מיליון שקלים חדשים.
- (4) הוצג מחדש.

2011				2012			
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי		בעלי עניין ⁽⁴⁾		צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי		בעלי עניין	
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה
1	16	-	-	1	20	-	-
-	(1)	-	-	-	(2)	-	-
1	15	-	-	1	18	-	-
-	2	-	-	-	2	-	-
-	(2)	(55)	-	-	(3)	(41)	-
1	15	(55)	-	1	17	(41)	-

⁽⁴⁾ 2011				2012			
אחרים ⁽²⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾		אחרים ⁽²⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹⁾	
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות
-	-	15	⁽³⁾ 49	-	-	14	⁽³⁾ 34
-	-	12	6	-	-	14	7
4	2	-	-	3	3	-	-

ביאור 22 - הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בנק			מאוחד			
(1)2011	2012	2013	(1)2011	2012	2013	
א. הכנסות ריבית⁽²⁾						
6,046	5,814	5,723	6,364	6,146	6,066	מאשראי לציבור
4	7	9	4	7	9	מאשראי לממשלה
225	153	139	276	(3)159	172	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
10	16	33	68	(3)56	42	מפיקדונות בבנקים
4	4	1	4	4	1	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
54	164	144	124	219	152	מאיגרות חוב
6,343	6,158	6,049	6,840	6,591	6,442	סך כל הכנסות הריבית
ב. הוצאות ריבית						
3,115	2,823	2,514	3,004	2,594	2,153	על פיקדונות הציבור
11	5	4	11	5	4	על פיקדונות הממשלה
133	252	246	15	68	35	על פיקדונות מבנקים
347	275	282	711	710	786	על איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,606	3,355	3,046	3,741	3,377	2,978	סך כל הוצאות הריבית
2,737	2,803	3,003	3,099	3,214	3,464	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות ריבית						
(78)	(73)	25	(78)	(73)	25	
ד. פירוט הכנסות (הוצאות) ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב						
-	-	-	5	26	23	מוחזקות לפדיון
(3)45	147	127	(3)110	174	112	זמינות למכירה
(3)9	17	17	(3)9	19	17	למסחר
54	164	144	124	219	152	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

(1) סווג מחדש בעקבות היישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי. (לפירוט ראה ביאור 1 כ"ז.2).

(2) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(3) סווג מחדש.

ביאור 23 - הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בנק			מאוחד			
(1) 2011	2012	2013	(1) 2011	2012	2013	
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
1. מפעילות במכשירים נגזרים						
(2)	(2)	-	(2)	(2)	-	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור ⁽²⁾
369	(100)	(548)	369	(100)	(548)	הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽³⁾
367	(102)	(548)	367	(102)	(548)	סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים
2. מהשקעה באיגרות חוב						
11	113	38	11	118	52	רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
(2)	(4)	(1)	(2)	(5)	(1)	הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
(10)	(8)	-	(10)	(8)	-	הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה
(1)	101	37	(1)	105	51	סך הכל מהשקעה באיגרות חוב
(442)	(30)	551	(409)	(21)	525	3. הפרשי שער, נטו
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות						
5	5	1	5	5	1	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
-	-	(3)	-	-	(3)	הפרשה לירידת ערך של מניות זמינות למכירה
1	24	1	1	24	1	דיבדנד ממניות זמינות למכירה
6	29	(1)	6	29	(1)	סך הכל מהשקעה במניות
6	-	-	6	-	-	5. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
סך הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
(64)	(2)	39	(31)	11	27	

(1) סווג מחדש בעקבות היישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי. (לפירוט ראה ביאור 1 כ"ז.2).

(2) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(3) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 23 - הכנסות מימון שאינן מריבית - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בנק			מאוחד		
(1) 2011	2012	2013	(1) 2011	2012	2013
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר⁽²⁾					
30	40	(51)	30	40	(51)
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים רווחים שמומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו					
11	32	20	11	32	20
רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו					
8	12	18	8	12	18
49	84	(13)	49	84	(13)
סך הכל מפעילויות מסחר⁽³⁾					
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון					
22	⁽⁴⁾ 44	45	22	⁽⁴⁾ 44	45
חשיפת ריבית					
21	22	(80)	21	22	(80)
חשיפת מטבע חוץ					
6	(3)	13	6	(3)	13
חשיפה למניות					
-	⁽⁴⁾ 21	9	-	⁽⁴⁾ 21	9
חשיפה לסחורות ואחרים					
49	84	(13)	49	84	(13)
סך הכל					

(1) סווג מחדש בעקבות היישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי. (לפירוט ראה ביאור 1 כ"ז.2).

(2) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

(3) להכנסות ריבית מהשקעות באיגרות חוב למסחר ראה ביאור 22.

(4) סווג מחדש.

ביאור 24 - עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
275	273	275	296	294	295	ניהול חשבון ⁽¹⁾
119	117	121	127	129	132	הפרשי המרה
100	98	105	141	142	150	כרטיסי אשראי
127	150	143	135	161	148	טיפול באשראי
39	34	34	43	34	34	פעילות סחר חוץ
212	169	178	265	215	223	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
86	75	69	88	77	72	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
35	32	36	43	40	47	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽²⁾
-	-	-	33	26	24	עמלות הפצת ביטוח דירות
30	34	27	92	103	91	עמלות הפצת ביטוח חיים
127	152	167	131	153	168	עמלות מעסקי מימון
27	21	20	49	42	40	תפעול קופות גמל ⁽²⁾
23	25	27	31	36	34	עמלות אחרות
1,200	1,180	1,202	1,474	1,452	1,458	סך כל העמלות התפעוליות

(1) במטבע ישראלי ובמטבע חוץ.

(2) סווג מחדש.

ביאור 25 - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
(2)	-	-	(2)	-	-	הפסד הון ממכירת בניינים וציוד
1	-	-	-	-	-	דמי ניהול מחברות מאוחדות
6	6	7	6	6	7	הכנסות משרותי אבטחה
-	-	-	7	6	11	שכר נאמנות
7	14	12	6	14	9	אחרות
12	20	19	17	26	27	סך כל ההכנסות האחרות

ביאור 26 - משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
(1)2011	2012	2013	(1)2011	2012	2013	
907	951	1,034	1,057	1,108	1,215	משכורות (לרבות מענקים)
22	28	6	24	31	8	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾
174	188	185	188	202	214	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות וחופשה
271	288	334	302	322	358	ביטוח לאומי ומס שכר
18	17	17	26	24	26	הוצאות נלוות אחרות
						השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות, עקב שינויים
2	2	2	18	14	15	בשכר בשנת החשבון
1,394	1,474	1,578	1,615	1,701	1,836	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
30	35	37	44	49	49	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(1) סווג מחדש.

(2) ראה ביאור 16א.

ביאור 27 - הוצאות אחרות
 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
58	50	52	72	65	68	שיווק ופרסום
33	32	32	44	43	42	תקשורת
13	12	9	77	72	60	מחשב
23	27	33	30	34	40	משרדיות
11	11	11	11	12	11	ביטוח
62	64	61	74	74	71	שירותים מקצועיים
6	7	7	8	9	10	שכר חברי דירקטוריון
6	5	4	9	8	7	הדרכה והשתלמויות
29	23	28	28	23	28	עמלות
39	41	37	39	42	38	רכב ונסיעות
52	46	52	52	51	63	שונות
332	318	326	444	433	438	סך כל ההוצאות האחרות

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
						מיסים שוטפים -
437	(1)486	552	(1)528	(1)566	636	בגין שנת החשבון
-	(1)25	21	(1)(1)	(1)26	12	בגין שנים קודמות
437	511	573	527	592	648	סך כל המיסים השוטפים
						שינויים במיסים נדחים -
14	5	(57)	(1)7	7	(62)	בגין שנת החשבון
-	-	(1)	(1)(12)	-	6	בגין שנים קודמות
14	5	(58)	(5)	7	(56)	סך כל המיסים הנדחים
451	516	515	522	599	592	סך כל הפרשה למיסים על הכנסה
4	16	19	7	18	20	מזה - הפרשה למיסים בחוץ לארץ

(1) סווג מחדש.

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי, שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, החל בישראל על תאגיד בנקאי לבין ההפרשה למיסים על הרווח, כפי שנזקקה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
34.48%	35.53%	36.21%	34.48%	35.53%	36.21%	שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל
464	519	534	553	613	622	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
						מס (חסכון מס) בגין:
(7)	(6)	(8)	(16)	(16)	(21)	הכנסות חברות בנות בארץ ⁽²⁾
-	-	-	(8)	(2)	7	הכנסות חברות בנות בחו"ל
-	4	4	-	4	4	הפרשה מיוחדת ונוספת לחובות מסופקים
(1)	-	-	(1)	(2)	-	הכנסות פטורות
(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	הפרשי תיאום פחת, הפחתות ורווח הון
10	8	6	12	9	7	הוצאות אחרות לא מוכרות
11	(14)	(4)	11	(14)	(4)	הפרשי עיתוי והפסדים שלא נרשמו בגינם מיסים נדחים
-	(1)25	20	-	(1)26	18	מיסים בגין שנים קודמות
(25)	(11)	(36)	(29)	(12)	(38)	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
-	(1)(8)	-	1	(1)(6)	(2)	הפרשי תיאום נכסים כספיים והפרשים אחרים, נטו
451	516	515	522	599	592	סך כל הפרשה למיסים על הכנסה

(1) סווג מחדש.

(2) בבנק - הכנסות בתאגידי עזר.

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה יבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת החל מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכרי"ם ומוסדות כספיים), (תיקון) התשע"ג-2013, אשר מעדכן את שיעור מס שחר ומס רווח החל על מוסדות כספיים, כך שיעמוד על 18% החל מיום 2 ביוני 2013. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה מחודש יוני 2013 ואילך. ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב) אשר כוללת, בין היתר, העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 לינואר 2014. בעקבות התיקונים האמורים, שונן שיעורי המס הסטטוטורי החלים על תאגידים בנקאיים, והם יעמדו על השיעורים כדלקמן:

שנת המס	שיעור המס הסטטוטורי
2012	35.53%
2013	36.21%
2014 ואילך	37.71%

ד. לבנק שומות סופיות או שנחשבות ככאלה עד וכולל שנת המס 2010. לבנק יהב שומות סופיות עד וכולל שנת 2009. בחודש דצמבר 2013 הוציא פקיד השומה שומת מס שחר בגין שנת 2009. הבנק חולק על השומה ולפיכך הגיש השגה על השומה האמורה.

ה. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים

מאוחד		הבנק		שיעור מס ממוצע ב-%		יתרות		מיסים נדחים בגין:
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%		יתרות		
2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	
372	449	342	428	35.9	37.7	372	449	הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾
102	93	90	80	35.9	37.7	102	93	הפרשה לחופשה, מענקי יובל וזכויות עובדים ⁽¹⁾
239	256	233	244	35.9	37.7	239	256	עודף עתודה לזכויות עובדים בעת פרישה, נטו ⁽¹⁾
4	-	4	-	35.9	37.7	4	-	ניירות ערך אחרים ⁽³⁾⁽¹⁾
(22)	(27)	(23)	(28)	35.9	37.7	(22)	(27)	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת ⁽²⁾
15	13	15	13	35.9	37.7	15	13	אחר-מפריטים כספיים ⁽⁴⁾⁽²⁾⁽¹⁾
28	36	26	34	35.9	37.7	28	36	אחר-מפריטים לא כספיים, נטו ⁽²⁾⁽¹⁾
738	820	687	771	35.9	37.7	738	820	סך כל המיסים הנדחים
מיסים נדחים שנכללו -								
772	856	721	807	35.9	37.7	772	856	(1) במיסים נדחים לקבל במסגרת סעיף "נכסים אחרים"
(34)	(36)	(34)	(36)	35.9	37.7	(34)	(36)	(2) כעתודה למיסים נדחים במסגרת סעיף "התחייבויות אחרות"
738	820	687	771	35.9	37.7	738	820	מיסים נדחים, נטו

(3) שינויים בסעיף זה בסך 10 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן (שנה קודמת - 24 מיליוני שקלים חדשים) נזקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

(4) שינויים בסעיף זה בסך 1 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מרווחים נטו מגידור תזרים מזומנים (שנה קודמת- 7 מיליוני שקלים חדשים) נזקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

ביאור 29 - רווח למניה רגילה

מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)			
2011	2012	2013	
הרווח הנקי בחישוב הרווח למניה:			
רווח בסיסי			
1,044	1,076	1,078	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
רווח מדולל			
1,044	1,076	1,078	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
הרווח למניה:			
רווח בסיסי			
4.65	4.77	4.72	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
רווח מדולל			
4.57	4.74	4.69	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
2011	2012	2013	
ממוצע משוקלל של מספר המניות⁽¹⁾			
224,737,921	225,483,132	228,260,414	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
228,446,525	226,997,469	229,842,592	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

(1) ללא 2,500,000 מניות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית. לפרטים, ראה ביאור 13 ד.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים הקטנים ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית, המטפלת גם בלקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצורכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על מיליון שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - סקטור תאגידי גדולים שבחטיבה העסקית, אחראי על מגזר הבנקאות העסקית, בו מתרכז הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידי כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים והון. המגזר באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערביות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות (ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות עד למכירתן), המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בנייה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהן מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע נכסי הסיכון המנוהלים במגזר.
- בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רוחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רוחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים לניהול הפיננסי.
- רוחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים לניהול הפיננסי.
- ההוצאות בגין הפסדי אשראי מיוחסות ישירות ללקוחות שבגינם היא בוצעה.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
- הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
- הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
- הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשייך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
- ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
- התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות.
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות.
- הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.

על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שיוכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שייך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות⁽²⁾

מסקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד	
הכנסות ריבית נטו:							
3,689	(15)	444	190	419	(1,263)	3,464	מחיצוניים
(1,841)	70	22	(24)	264	1,509	-	בינגזרי
1,848	55	466	166	683	246	3,464	סך הכל הכנסות ריבית נטו
7	2	-	1	32	(28)	14	הכנסות מימון שאינן מריבית
771	54	248	59	223	130	1,485	עמלות והכנסות אחרות
2,626	111	714	226	938	348	4,963	סך הכנסות
239	-	72	(5)	(17)	(1)	288	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות							
1,802	76	501	68	211	299	2,957	מחיצוניים
(115)	10	(52)	65	81	11	-	בינגזרי
1,687	86	449	133	292	310	2,957	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
700	25	193	98	663	39	1,718	רווח לפני מיסים
243	8	66	35	228	12	592	הפרשה למיסים על הרווח
457	17	127	63	435	27	1,126	רווח לאחר מיסים
חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות, לאחר							
-	-	-	-	-	(4)	(4)	השפעת המס
רווח נקי:							
457	17	127	63	435	23	1,122	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(44)	-	-	-	-	-	(44)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
413	17	127	63	435	23	1,078	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)							
8.4%	18.8%	26.3%	13.9%	13.5%	13.6%	11.5%	
97,399	2,214	7,511	4,689	26,687	30,259	168,759	יתרה ממוצעת של נכסים
-	-	-	-	-	60	60	מזה: השקעות בחברות כלולות
62,681	7,002	8,862	3,505	38,412	38,490	158,952	יתרה ממוצעת של התחייבויות
57,431	1,007	5,363	5,028	36,110	5,366	110,305	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל							
-	-	-	-	-	82,642	82,642	וקרנות נאמנות
31,406	8,604	6,420	3,806	62,203	61,525	173,964	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽³⁾
103,268	956	7,667	4,517	22,157	-	138,565	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
60,793	7,027	9,517	3,408	43,467	17,032	141,244	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,008	7	198	284	230	-	20,727	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

(1) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון (הוראות ניהול בנקאי תקין 201).

(2) סווג מחדש.

(3) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
2,489	-	567	145	380	24	1,373	מרווח מפעילות מתן אשראי
660	-	96	16	63	30	455	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
315	246	20	5	23	1	20	אחר
3,464	246	683	166	466	55	1,848	סך הכל הכנסות ריבית נטו

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים	רווח נקי לשנה שהסתיימה	הכנסות לשנה שהסתיימה	
ליום 31 בדצמבר 2013	ביום 31 בדצמבר 2013	ביום 31 בדצמבר 2013 ⁽²⁾	
172,820	1,047	4,843	ישראל
6,793	31	120	מחוץ לישראל
179,613	1,078	4,963	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
2,309	(1)	552	144	344	28	(1)1,241	מרווח מפעילות מתן אשראי
746	-	70	24	80	42	530	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
159	84	9	3	25	1	37	אחר
3,214	84	631	171	449	71	1,808	סך הכל הכנסות ריבית נטו

(1) סווג מחדש.

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים (1)

סך הנכסים	רווח נקי לשנה שהסתיימה	הכנסות לשנה שהסתיימה	
ליום 31 בדצמבר 2012	ביום 31 בדצמבר 2012	ביום 31 בדצמבר 2012 (2)	
155,010	1,054	4,672	ישראל
7,232	22	115	מחוץ לישראל
162,242	1,076	4,787	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות⁽³⁾

מאחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:							
3,099	(1,380)	216	240	413	10	3,600	מחיצוניים
-	(2)1,573	304	(67)	26	79	(2)1,915	בינגזרי
3,099	193	520	173	439	89	1,685	סך הכנסות ריבית נטו
18	(43)	44	2	3	1	11	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,491	130	196	65	236	56	808	עמלות והכנסות אחרות
4,608	280	760	240	678	146	2,504	סך הכנסות
338	21	164	6	84	(5)	68	הוצאות בגין הפסדי אשראי
							הוצאות תפעוליות ואחרות
2,667	229	223	65	441	74	1,635	מחיצוניים
-	11	84	66	(50)	5	(116)	בינגזרי
2,667	240	307	131	391	79	1,519	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
1,603	19	289	103	203	72	917	רווח לפני מיסים
522	7	91	34	66	26	298	הפרשה למיסים על הרווח
1,081	12	198	69	137	46	619	רווח לאחר מיסים
							חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות,
1	1	-	-	-	-	-	לאחר השפעת המס
							רווח נקי:
1,082	13	198	69	137	46	619	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(38)	-	-	-	-	-	(38)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,044	13	198	69	137	46	581	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)							
14.6%	4.6%	7.7%	17.2%	34.9%	41.0%	17.1%	
141,518	24,802	25,222	4,888	6,545	2,533	77,528	יתרה ממוצעת של נכסים
52	52	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות
133,940	35,562	30,213	3,189	7,164	6,352	51,460	יתרה ממוצעת של התחייבויות
96,005	4,960	33,362	5,176	5,046	1,201	46,260	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
							יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות
77,626	77,626	-	-	-	-	-	נאמנות
180,441	57,135	72,352	3,799	8,558	11,599	26,998	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽⁴⁾
119,328	-	23,128	4,778	6,428	1,191	83,803	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
119,236	15,546	32,524	3,471	7,773	5,831	54,091	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
21,613	-	86	154	223	-	21,150	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול

(1) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון (הוראות ניהול בנקאי תקין 2011).

(2) סווג מחדש.

(3) סווג מחדש בעקבות היישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי. לפירוט ראה ביאור 1 ל"ז.2.

(4) כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מעניק להן שירותי תפעול, אך לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

ביאור 30 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
(1)1,990	-	402	144	323	35	(1)1,086	מרווח מפעילות מתן אשראי
755	-	71	22	83	52	527	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(1)354	(1)193	47	7	33	2	72	אחר
3,099	193	520	173	439	89	1,685	סך הכל הכנסות ריבית נטו

(1) סווג מחדש.

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים ליום 31 בדצמבר 2011	רווח נקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011	הכנסות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾	
142,365	1,010	4,476	ישראל
7,881	34	132	מחוץ לישראל
150,246	1,044	4,608	סך הכל מאוחד

(1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.

(2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 31 - רווח כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח הכולל האחר המצטבר, לאחר השפעת מס

רווח כולל אחר	רווח כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					יתרה ליום 1 בינואר 2011
		רווחים נטו מגידור	תזרים מזומנים	התאמות לתרגום	התאמות ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	רווחים נטו מגידור	תזרים מזומנים	התאמות לתרגום	התאמות ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	יתרה ליום 1 בינואר 2011
15	1	16	26	-	(10)	2011	
(45)	(1)	(46)	(8)	-	(38)	שינוי נטו במהלך התקופה	
(30)	-	(30)	18	-	(48)	2012	
30	3	33	(15)	-	48	שינוי נטו במהלך התקופה	
-	3	3	3	-	-	2013	
11	(2)	9	-	(3)	12	שינוי נטו במהלך התקופה	
11	1	12	3	(3)	12	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	

ביאור 31 - רווח כולל אחר מצטבר - המשך

ב. השינויים במרכיבי הרווח הכולל האחר המצטבר לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
השינויים במרכיבי הרווח הכולל האחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:		
התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן		
44	(29)	73
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מההתאמות לשווי הוגן		
(32)	19	(51)
(1) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד		
12	(10)	22
שינוי נטו במהלך התקופה		
התאמות מתרגום דוחות כספיים		
(3)	-	(3)
התאמות מתרגום דוחות כספיים		
(3)	-	(3)
שינוי נטו במהלך התקופה מהתאמות מתרגום דוחות כספיים		
גידור תזרימי מזומנים		
-	-	-
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים		
-	-	-
שינוי נטו במהלך התקופה בגין גידורי תזרימי מזומנים		
9	(10)	19
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה		
2	(1)	3
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
11	(11)	22
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. לפירוט ראה ביאור 23 להלן.

(2) סווג מחדש.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011			2012		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
(39)	19	(58)	⁽²⁾ 116	⁽²⁾ (62)	⁽²⁾ 178
1	-	1	⁽²⁾ (68)	⁽²⁾ 37	⁽²⁾ (105)
(38)	19	(57)	48	(25)	73
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
(8)	4	(12)	(15)	7	(22)
(8)	4	(12)	(15)	7	(22)
(46)	23	(69)	33	(18)	51
1	(1)	2	(3)	1	(4)
(45)	22	(67)	30	(17)	47

ביאור 32 - מידע על בסיס נתונים נומינליים - הבנק

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר			
2012	2013		
151,659	167,486		סך כל הנכסים
143,029	157,831		סך כל ההתחייבויות
8,630	9,655		סך כל ההון העצמי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
1,070	1,083	1,082	רווח נקי נומינלי